ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS LEIDINYS Nr. 389.

Mauricas Meschler, S. J,

Dieviškasis Išganytojas

Gyvenimo vaizdas

mokslus einančiajam jaunimui

„Šviesa šviečia tamsybėje“ (Jo. 1,5)

Iš vokiečių kalbos vertė kun. **B. Andruška, S. J.**

KAUNAS :: „Šviesos“ spaustuvė, Jakšto gatvė Nr. 2 :: 1926

Nr. 3427

Imprimatur. Caunae, die 26 sept. 1924 m.

† Franciscus Epps Samogitiens.

(L. S.)

Cum permissu Ordinis Superiorum.

Visiems, kurie prie kalbos taisymo prisidėjo, reiškiama nuoširdi padėka.

PRAKALBA.

Jėzaus gyvenimas jaunimui, ir tai mokslus einančiajam jaunimui ! Tai, regis, ne tik graži ir laiminga, bet rimtai pamatuota mintis. Išganytojas, be abejonės, priklauso visiems; Jo gyvenimas, Jo pavyzdys, Jo malonė yra bendri visų žmonių ir visų luomų turtai. Tačiau yra taip viduojų, taip išviršinių pagrindų, aiškiai sakančių, jog Dievo — Žmogaus gyvenimas arba tūli jo laikotarpiai gali būti artimesni vienam kokiam žmonijos luomui, negu kitam. Tokių artimų ryšių yra ir tarp Išganytojo bei jaunimo.

Mūsų Viešpats ir Išganytojas yra Dievas ir žmogus. Kaipo Dievas, Jis yra lygiu būdu su Tėvu ir šventąja Dvasia kiekvienos gyvybės priežastis, palaikytojas ir vykintojas. Bet, kaipo antrasis Dievybės Asmuo, Jis vadinasi Sūnumi. Tuo tarpu kai Tėvas, kaipo nė iš ko nekyląs ir jokio kito asmens negimdytas, savim vaizduoja visagalybę, garbingą, nesąlyginį, nepriklausomą ir pirmykštį buvimą ir amžinybę, antrasis Asmuo gimsta iš Tėvo ir yra suteiktojo dieviškojo gyvenimo išreiškimas ir nešiotojas, — yra lygios su Tėvu prigimties Tėvo Sūnus ir Jo atspindis, ir todėl amžinai jauno dieviškojo grožio paveikslas. Tą pačią sąvoką mumyse sukelia taip pat šventi sūnaus vardai ir simboliai, kaip „Pirmgimis“ (Kol. I, 15.18), „Sutvėrimo Žiedas“ (Iz. 4,2; Jer. 23,5), „Blizganti aušros Žvaigždė“ (Apr. 22,16); o kiti pavadinimai, kaip „Tiesa“ „Šviesa“, „Gyvenimas“, „Žodis“ ir „Išmintis“, rodo Sūnaus santykius ir Jo auklėjamąjį veikimą žmogaus dvasioj, kuri jaunomis jėgomis siekia šviesos ir mokslo ir dėl jų kovoja. Ant amžinojo Tėvo galvos spindi amžinosios galybės, aukštybės ir majestoto vainikas, o iš viengimio Sūnaus veido spinduliuoja džiaugsmingos bei raminančios išminties ir amžinai jauno dieviškojo grožio, teikiančio laimę, atspindis. Nė vienas Dievo Asmuo savo asmens savybėmis neturi tiek žmogaus gyvenimo jaunatvei artimo panašumo, kiek Dievo Sūnus.

Kaipo tikras žmogus, norėdamas būti viskame į mus panašus, mūsų Viešpats ir Išganytojas teikėsi gyventi ir pirmąjį žmogaus gyvenimo laikotarpį, t. y. jaunatvę. Jis buvo vaikas, bernaitis ir jaunikaitis ir pašventė mūsų jaunystės laiką savo doru pavyzdžiu

ir malonėmis. Jis tiesiog didesnę savo gyvenimo dalį praleido tose aplinkybėse, kurios kaip tik mūsų jaunystę atitinka, - praleido jaukiam šeimynos židiny, dirbdamas darbus ir klausydamas vyresniųjų. Ypatingo dėmesio kreipia į save vienas ryškus paslėptojo Išganytojo gyvenimo bruožas, kurį gėrėdamies piešia Jėzaus jaunystės evangelistai. Tas bruožas sako mums, kaip jaunas Dievo Sūnus sėdi prie senų Izraelio mokytojų kojų, klausosi, klausinėja ir, pilnas dangiškos išminties, duoda atsakus, stebindamas visus, kurie tai mato ir girdi. Tas reginys, be abejonės, džiugina angelus ir žmones ir yra gražus pavyzdys, kuriuo daugiausiai turi susidomėti jaunimas, o ypač tas, kurs siekia išminties ir mokslo, nes tai—jam pavyzdys. Tuomet, be abejo, Išganytojas ypatingai turėjo galvoj jaunimą. Taip pat ir viešame veikime Viešpats nepamiršta jaunimo ir vaikų pasaulio, priešingai, dideliu meilumu ir susidomėjimu su juo santykiauja. Susiginčijus mokiniams dėliai pirmesnybės, Išganytojas kviečia vaikelį, laimina, apkabina jį, savo karalystės didžiūnams apaštalams stato jį pavyzdžiu ir pažymi jo dorybes, palankumą ir paprastumą, kaipo sąlygas, leidžiančias laukti didesnių paaukštinimų bei pažymėjimų dangaus karalystėj. Didysis Mokytojas, Pranašas ir Dievas visumet turi laiko ir ypatingos meilės bei gerumo vaikams, nors jie dar ir kūdikiai tebebūtų. Jis tiesiog bara apaštalus už per mažą atsižvelgimą ir nuoširdumą santykiuose su mažutėlių motinomis. Jo žodis „Leiskite mažutėliams eiti pas mane, nes tokių yra Dievo karalystė“, pasklydo po krikščioniškąjį pasaulį ir liko didžiu pagrindu, akstinu ir dėsniu ypatingos meilės, pagarbos ir palankumo vaikų pasauliui. Buvo vienas jaunikaitis, kur ėjo pas „gerąjį Mokytoją“ ir prašė nurodyti kelią į dangų ir aukščiausiuosius gyvenimo tikslus. Išganytojas mielai teikia jam plačių nurodomų ir, dėliai jo nekaltumo, atvirumo ir ideališko nusistatymo, atidaro jam savo dieviškąją širdį, pamildamas jį. Su giliu skausmu ir liūdesiu žiūri, kaip Jo kvietimas sudūžta į jaunikaičio svyravimą ir nusiminimą, kurie drumsčia šiaipjau labai gražias savybes ir jo gyvenimui bei pastangoms atima aukščiausiąją vertę. Ar nereiškia Viešpats ypatingos jaunimo meilės, rodydamas šventajam Jonui tam apaštalų Benjaminui, ypatingo palankumo, pasitikėjimo, atskleisdamas jam giliausias savo esmės ir širdies paslaptis ir pavesdamas jam rūpintis saldžiausiu savo širdies palaikų, savąja Motina? O kaip, remdamasis savo, kaipo teisėjo, orumu ir autoritetu, smerkia ir grūmoja jaunųjų sielų piktintojams bei darkytojams ir kiek reikalauja dėmesio bei pagarbos tiems, kuriuos saugo šventieji an

gėlai, kurie yra Jo dangiškojo Tėvo mylimieji! „Mano vaikeliai“ — ar tai ne saldus apaštalų pavadinimas, kuriuo Jis jiems reikšdavo visą meilės pilnumą ir gilumą, — ar tai nėra neabejotinas ir mielas nurodymas, kiek artimas Dievo — Žmogaus širdžiai jaunimas: juk Jis vadina savo vaikais tuos žmones, kurie jam visų brangiausi! Net pačioj palaimintojoj dangaus karalystėj Jis nesiliauja jaunimą mylėjęs. Argi tai ne jaunystės metai, kuriuos Jis auklėja, pašvenčia ir stiprina gausingiausiomis ir kilniausiomis savo šventosios religijos paslaptimis ir malonių priemonėmis. Pagaliau tą savo širdžiai brangiąją meilę Jis palieka Bažnyčiai, kuri, laikydamos savo Mokytojo ir Viešpaties dvasios bei įsakymų, steigia daug kilnių įstaigų krikščioniškajam jaunimui auklėti ir globoti. Bažnyčios motiniškajai meilei nieko nėra nei per daug, nei per sunku, nei per brangu. Jei jaunimas iš tikrųjų yra dangaus, Bažnyčios ir žmonių visuomenės akies lėlutė ir meilė, tad už tai reikia dėkoti Dievo — Žmogaus pavyzdžiui, dvasiai ir meilei.

Ir tai visa yra ne be pamato. Jaunimas yra žmonijos žiedas. Jaunimo širdyse glūdi didi dangaus ir žemės lūkesčiai. Jaunimas daug turi auklėjamųjų jėgų, bet taip pat ir pats auklėjimo be galo reikalingas. Kas gi yra turtingesnis ir kas neturtingesnis už vaiką? Dangus ir žemė veda tarpusavio kovą, kad laimėtų tą visų Dievo pažadų ir įstaigų paveldėtoją. Kaip augalas, taip ir nauja dvasia turi būti šviečiama, šildoma, maitinama ir ugdoma. Kas tai padarys, kas sėkmingai įvykins proto, valios ir širdies auklėjimą bei lavinimą? Kas gi kitas įstengs tai pirmiausiai ir geriausiai padaryti, jei ne patsai Dievas, toji jaunojo gyvenimo priežastis? Dievybė išeina kūniškai mūsų pasitikti mūsų Viešpatyje ir Išganytojuje, kurs yra tikras žmogus ir tikras Dievas. Kaipo Dievo Sūnus, Jis yra karališkoji Išmintis, kurios malonus veikimas pavaizduotas Išminties ir Patarlių knygose, kur Ją vaizduoja, kaipo žmonijos vedėją ir valdytoją, kaipo karalių ir tautų auklėtoją, besidarbuojančią su jomis prietelinguose santykiuose ir motiniškai rėdančią savo mylimuosius žmonių vaikus. Tatai Ji tikrai įsikūnijo Jėzuje Kristuje. Ir taip mes Ją kūniškai regime gyvą, pasitinkančią mus Evangelijoj, pilną malonės ir tiesos (Jo. I, 14), matome, kaipo Šviesą, kuri apšviečia kiekvieną žmogų (Jo. I, 9), kaipo tikrą kelią, kuris veda į gyvenimą (Jo. 14, 6).

Evangelijoj aprašytasis Jėzaus gyvenimas yra tikroji ir aukščiausioji viso pasaulio ir visų laikų jaunimo mokykla, lavinančioji kilniausią, gražiausią ir garbingiausią asmenybę, kurios taip

godžiai siekia mūsų laikai. Ten yra šviesa, ten malonė, ten idealų gausybė. O jaunystė juk tai — idealų laikas. Jaunystės dvasia, nesenai išėjusi iš Dievo rankų, negali savo dieviškosios tėviškės tuojau pamiršti, ir tai juo labiau, juo arčiau ji dar tebestovi prie visos tiesos, viso gerumo ir grožio Šaltinio. Iš tenai ji atsineša į šį pasaulį dieviškosios liepsnos savo idealų galybei palaikyti. O idealai yra ne kas kita, kaip tiesos, gerumo ir grožio pirmavaizdžiai, ne kas kita, kaip Dievybės atspindžiai ir Josios pasireiškimo blizgėjimas. Jaunimas turi idealų ir turi turėti, nes, turint idealų, neišseks ir bus nuolatos nauja ir pilna gyvybės pažinimo gale, o į idealus įsižiūrėti ir dėl jų entuziazmu suliepsnoti yra, šalia dangiškojo Dievo regėjimo, aukščiausia valios ir širdies laimė ir džiaugsmas. Nelaiminga žmogaus dvasia, kuriai joks idealas nešviečia! Ji yra erelis su nusilpusiu regėjimu ir aplaužytais sparnais, — be ramumo, be džiaugsmo, be garbės rėplinėja ji žemojo pasaulio tamsybėse. Taip, idealų mes turėti turime. Bet kame jų ieškoti ir rasti, kai mūsų laikai ir tas pasaulis, kuriame gyvename, taip idealais neturtingas ir nuskurdęs? Šio pasaulio idealai tėra tik klajoją žiburėliai, kurie iškyla iš drumstų pelkių, žadėdami tiekti gyvybės ir vadovauti, bet slenka balomis ir neatsargiai jais pasitikėjusius veda į bedugnę. Jėzaus gyvenimas yra pilnas tikrų, kilnių, dieviškų idealų. Ir tie idealai yra tikrai dangiški gyvojo vandens šaltiniai, kurie veržiasi iš Dievo kalno ir trykšta į amžinąjį gyvenimą. Kas iš jų geria, niekumet nebetrokšta (Jo. 4, 13s). Idealas yra Jėzaus mokslas, idealas Jo pavyzdys, o visų labiausiai Jis pats, Jo būdas, visas Jo Asmuo. Tai—visų idealų Idealas! juk Jis yra tikras, esybinis, gyvenimo pilnas Dievybės ir žmogybės vienytojas ir abiejų garbingumo turinys bei reiškėjas. Visi prigimties, malonės ir garbės stebuklai tėra tik tos stebėtinos Būtybės grožio ir garbės išsiskleidimas; Jos paveikslas pritraukia ir pagamina kilniausias ir aukščiausias pasaulio dvasias, prieš Jos garbę ir grožį kerubinai ir Serapinai, pilni stebesio, pagarbos, meilės bei švento ilgesio, drebėdami, nuleidžia žemyn savo spindulingąsias akis; Ji yra saldžioji dangaus ir žemės meilė ir amžinas dangiškojo Tėvo pamėgimas. Kas tą idealą surado ir davė jam savo širdyj vietos, tas yra visiems laikams turtingas, išmintingas, didis, laimingas ir palaimintas; kas to idealo nežino ir nepažįsta, yra apgailėtinas, nuskurdęs ir nelaimingas, nors jis net angelo protą turėtų ir visam pasauliui viešpatautų.

Tasai gyvenimas, mūsų ir visų gyvenimo Gyvenimas, čia dabar teikiamas mielam jaunimui. Be abejo, mes, dar vaikai būdami, ant savo motinų kelių ir iš gerbiamųjų mokytojų bendrais bruožais jau esame to gyvenimo „gerąją naujieną“ girdėję. Rasit gilesnis to gyvenimo tyrinėjimas ir to Gyvenimo žodžio skelbimas vėliau bus ne vieno šios knygos skaitytojo ypatingas ir pavydėtinas uždavinys. Bet tuo tarpu pagal evangelijas sustatytas ir istorijos būdu atpasakotas Jėzaus gyvenimas, nurodant Jo vi— duoję ir išviršinę reikšmę krikščionybei ir Bažnyčiai ir duodant pagal geriausiuosius katalikų šv. Rašto aiškintojus pilną Jėzaus būdo vaizdą, manau, nepaliks be naudos. Toks yra, trumpai sakant, šio darbo tikslas. Gilesnis pažinimas dieviškojo mūsų Viešpaties ir Mokytojo paveikslo, kurį mums piešia evangelijos, pilnas meilės į jo švenčiausiojo pavyzdžio ir mokslo turinį įsigilinimas, tarp kitko, yra geriausia nuo visokių mūsų šventojo tikėjimo užpuolimų apsauga. Taip kilnus, o tačiau taip žmoniškai malonus, taip galingas, o tačiau taip žmoniškai jautrus ir kenčiąs Atpirkėjo paveikslas daro negalimą kiekvieną bandymą įsivaizduoti jį, kaipo prasimanytą, kaipo po kita kitos sekančiųjų tikinčiųjų kartų sugalvotą. Toks paveikslas tėra galimas portretuoti, bet nieku būdu ne pramanyti. Toks paveikslas, kurs taip pilnai atsako geriausioms žmogaus mintims ir troškimams ir vienkart, pakilęs viršum žmogaus, iškyla į Dievo aukštybes, tik tuomet tegalėjo atsirasti, kada pats Dievas prisiėmė žmogaus prigimtį, gyveno ir vaikščiojo žmonių tarpe taip, jog jie galėjo gyvenimo Žodį regėti, girdėti ir liesti rankomis. Ištikimai pagal evangelijas pavaizduoti Viešpaties charakteris ir išdėti Jo mokslo turinys Jo gyvenimo spielčiuose buvo šių knygų vyriausiasis tikslas. Kaipo įvadas į visą veikalą, paduodami trys paaiškinimai. Jie nurodo istorinius Jėzaus gyvenimo šaltinius, vietą, kurioj jis vystėsi, o taip pat mūsų Viešpaties pasirodymo ir veikimo laiko aplinkybes. Atvaizduojant pačias paslaptis, buvo vengiama, kiek tai buvo galima padaryti, nekenkiant minčių aiškumui, viso to, kas tiesiog yra teologijos mokslo dalykas, ir to, kas tėra tik griežtai maldingo mąstymo medžiaga. Taigi, pamokslų dalykai čia išskirti. Paliekame veikti pačiai patraukiamajai idealo jėgai. Leiskime jam nekliudomam veikti mūsų protą ir širdį, o tas, visų pamokslų galingiausiasis, nepaliks mums savo palaimos neatnešęs. „Ateik ir pasižiūrėk“ — tai yra visa, ko iš gerojo skaitytojo pageidaujame.

ĮVADAS.

Norint Jėzaus gyvenimą geriau įsivaizduoti, naudinga duoti trejetas trumpų paaiškinimų: pirma, apie vietos vaidyklą, antra, apie istorinius Jėzaus gyvenimo šaltinius, trečia, apie mūsų Viešpaties pasirodymo ir veikimo laiko aplinkybes.

Jėzaus gyvenimo vaidykla.

Vietinė Jėzaus gyvenimo vaidykla beveik išimtinai yra Palestina, arba Žadėtasis, Šventasis Kraštas.

Tasai gražusis kraštas prasideda Libano ir Antilibano kalnų šakomis ir leidžiasi žemyn Genezareto ežero kryptimi, paskui kyla į Efraimo ir Judo kalnus ir tęsiasi iš šiaurės į pietus, lyg koksai žalias tarp Vidužemio jūrų ir dviejų tyrumų uždarytas pusiausalis. Jordano upė dalina tą kraštą į dvi pusi: į rytų ir vakarų Palestiną.

Kraštus į rytus nuo Jordano upės - Perėją, Dekapolį ir Iturėją - tik tarp kitko ir trumpam laikui tebuvo palietęs Jėzaus veikimas. Vyriausiasis Viešpaties veikimas teko kraštams į vakarus nuo Jordano. Tie kraštai, Judėja, Samarija ir Galilėja, įvairiais įlinkiais ir aukštumomis tęsiasi iš pietų į šiaurę. Gražiausia ir maloniausia šio krašto dalis, turinti gražiausį ežerą, švelnių ir ūksmingų kalnų, gyvenama judrių gyventojų, buvo Galilėja. Užtat Judėja, nors turėjo akmenuotą žemę ir sausas kalnų nugaras, nors turėjo rimtą išvaizdą, bet turėjo taipgi visos Palestinos vyriausiąjį miestą ir šventyklą, o per tai buvo religinio ir politinio gyvenimo centras. Krašto grožio trūkumą jai atstodavo moralinis orumas ir galybė.

Palestina, iš tikro, buvo pavydėtina gyvenimo vieta, kurią Dievas nurodė savo mylimajai tautai senobinių tautų tarpe; ji buvo net tikras Dievo Edenas, nes Jis pats būdavo to krašto šventykloj, toj senobinio apreiškimo vietoj, kurią laikų pilnybėje pasirinko taipgi dieviškoji Jėzaus Žmogybė. Tenai vaikščiojo Viešpats daug tikriau ir maloningiau, negu seniau patriarkų šėtrose, tenai Jis gimė, kaipo tikras žmogaus Sūnus; tenai gyveno Jis savo tylią, ramią jaunatvę; tenai Jis vaikščiojo akmenuotais krašto keliais, tenai dažnai spindėdavo Jo gražaus veido bruožai grynuose jūros vandenyse, tenai, mokinant, leidžiant įstatus ir guodžiant, skambėjo nuo kalnų ir kalvų Jo balsas; ten, Jam vaikščiojant, kaip veikiant pavasario

saulei skleidžiasi žiedai, skleidėsi stebuklai, teikusieji nuvargintai žmonių širdžiai paguodos, tenai Jis brangiausiuoju savo širdies krauju apšlakstė pliką, išdžiūvusią Kalvarijos uolą ir mirė žmonijos išganymo dėliai; tenai Jis liko palaidotas uoloj iškaltame kape; tenai galingai kėlės iš mirties ir žengė į dangų; ir, pagaliau, tenai Jis pasirodys, kad teistų ir baigtų visus laikinojo pasaulio reikalus. Iš tikro, Palestina yra šventas kraštas! Ir, tikrai pasakius, mes, žmonės, turėtumėm keliais po tą žemę vaikščioti.. Graži mintis dievobaimingųjų poetų, kurie, pagauti Įkvėpimo, dar ir dabar kiekvieną pėdą tos žemės, kur stovėjo mūsų Viešpats ir darė stebuklų, apstato šventųjų angelų ratu, kurie su pagarba ir pasistebėdami žiūri į gelmes tų paslapčių, kurios tenai įvyko. Juo labiau mes, žmonės, dėl kurių anos paslaptys buvo daromos, turėtumėm, eidami jų pėdomis, dėkoti ir garbinti Dievą.

Į tą kraštą mus veda Jėzaus gyvenimas. Atskiros to gyvenimo paslaptys duos mums užtenkamai progos mesti žvilgsniui į vietą, kurioje jos įvyko.

Jėzaus gyvenimo istoriniai šaltiniai.

Vyriausi Jėzaus gyvenimo šaltiniai yra evangelijos, kurių laikydamies ir darome šį gyvenimo aprašymą. Mes turime tikėti, kad evangelijos yra tikrai istoriški ir atitinką tiesą Jėzaus gyvenimo ir veikimo aprašymai. Tam mes turime dvejopą stiprų ir nepajudinamą pagrindą.

Pirmasis pagrindas yra natūralūs, būtent, evangelijų istorinio teisingumo natūralūs laidavimas, t.y. jų atsiradimo būdas, jų viduojės ypatybės ir išviršiniai liudijimai

Tur būt, nėra kito tokio istorinio veikalo, kurio atsiradimas būtų įvykęs taip plačiai ir viešai žinomu būdu, kurio buvimas, tikėtinumas ir viešas vartojimas būtų griežčiau liudijamas tokių neįtariamų ir gerbtinų liudytojų, kaip evangelijos. Visi evangelijų pasakojimai atsirado labai trumpam laikui po Viešpaties mirimui tepraėjus. Visi jie yra parašyti ir išleisti beveik pusės šimtmečio laikotarpyje (41—96 po Kr.). Matas (41—42), kurs rašė savo evangeliją Palestinos žydams — krikščionims, ir Jonas (92 — 96), kurs rašė Mažosios Azijos krikščionims, kurie anksčiau yra buvę stabmeldžiai, abudu buvo apaštalai ir betarpiški Jėzaus darbų liudytojai, Morkus (44), kurs rašė naujai atvirtusiems Romos krikščionims, sėmė savo apsakymui medžiagą iš paties šv. Petro lūpų, o Lukas (63 — 64), kurs išleido savo rašinį šv. Povilo atverstiesiems iš stab-

meldžiu krikščionims, rašė jį, rūpestingai ištyręs Jėzaus gyvenimo faktus ir mokslą ir panaudodamas jau esamus rašytus Mato, Morkaus ir kitų apsakymus (Luk. 1,1). — Pradėjus Papijum, Polikarpu ir Ignacu, kurie buvo apaštalų mokiniai, liudijimai apie evangelijų Bažnyčioj buvimą ir viešą vartojimą tęsiasi iki antrojo šimtmečio galo. Keturias evangelijas (quadriforme Evangelium) jau žino Justinas kankinys (150 po Kr.). Be to, pasakojamųjų faktų žinomumas ir svarbumas, apsakymo bešališkumas, vientisumas ir nepretensingumas, griežta Bažnyčios priežiūra ir gyvas tarp krikščionių bendruomenių susižinojimas neleidžia abejoti evangelijų apsakymo tikrumu.

Bet ką manyti apie keblumus, neaiškumus ir prieštaravimus, kurių, sako, randama evangelijose? Jų visų nedidelė reikšmė, palyginus su tuo, ką esam pasakę. Tikrų prieštaravimų nėra, tėra tik pasakojimo skirtumų. Tie skirtumai kyla iš dalies dėl atskirų evangelistų artimesniojo tikslo kitoniškumo, o iš dalies dėliai pasakojimo nepilnumo. Bet nepilnumas tai dar nėra prieštaravimas, juo labiau nėra netiesa, bet vien tik tėra ne visa tiesa pasakyta. Šventųjų rašytojų nebuvo sumanyta duoti visa tiesa, jie net patys tai aiškiai sako (Jo. 20, 30; 21, 25). Evangelistai greičiau kits kitą papildė, ir taip iš jų visų pasakojimų pasidarė ne tik užtenkamas, bet visai žavimas ir kilnus Kristaus asmens ir veikimo paveikslas. Atskirų pasakojimų skirtumas ir nepilnumas jau savaime yra įrodymas, kad apie bendrai sutartą visų pasakotojų planą, vylių ir melą negali būti nė kalbos. Galop, kad yra evangelijose keblumų ir neaiškumų, kas gali ginčyti? Tačiau jie nėra neišaiškinami. Jie visi didžiu tiespanašumu ir pakankamai aiškiai gali būti nušviesti kiekvienam, kas yra geros valios ii kas, būdamas laisvas nuo prietarų, nenori prieštarauti evangelijų pasakojimo ir tikėjimo tiesoms. Čia reikia griežtai laikytis, kad šv. Raštas tėra tik vienas tikėjimo šaltinis, be kurio yra dar kitas ir toli svarbesnis — bažnytinis padavimas, kurį pats Viešpats paskyrė ir įsteigė, kaipo paprastą tikėjimo platinimo ir išlaikymo priemonę (Mat. 28, 19). Raštas nurodo esant gyvą žodį, seka juo, sutvirtina ir nušviečia. Rašto galėtų 'nebūti, ir vis dėlto mūsų tikėjimas tvirtai tebestovėtų. Neklaidingas Bažnyčios mokymas yra mūsų tikėjimo taisyklė. Bažnyčia rūpinasi šv. Raštu, jo neaiškiomis vietomis, pamokymais ir jo apie save liudijimais. Šie paskutinieji taipogi yra davę gana šviesos, kad apšviestų neprietaringas ir geras širdis arba kad pažadintų tiesos ieškoti ir ją rasti bet greta su jais ėjo taipgi neaiškumų, kurie

prietarams ir užsispyrimui galėjo pagelbėti išsisukinėti ir dėl tiesos nepriėmimo teisintis (Jo 12, 40; Mat. 13, 15). — Jei Evangelijos nėra tikėtini ir neabejotini istorijos pasakojimai, tai, apskritai, tenka pasakyti, jog visai jokios istorijos nebėra.

Bet mes, norėdami, pripažinti šventoms evangelijoms griežtai istorinį charakterį, turime dar antrą pagrindą ir rimtą liudytoją, tai taip vadinamąjį Dievo duotųjų raštų bažnytinį kanoną. Tų Dievo duotųjų raštų tarpe yra taipgi ir mūsų evangelijos. Jos yra Dievo įkvėpti raštai. Bažnyčios supratimu, Dievo įkvėpimas paakina rašytoją surašyti Dievo žodžius, apreiškia jam rašytinąjį dalyką arba duoda galios teisingai prisiminti tai, kas jau žinoma ir apreikšta, ir, jam tuos dalykus rašant, saugo nuo paklaidų. Taip, o ne kitaip turime manyti ir apie evangelijų įkvėpimą. Jos tikrai ir teisingai yra Dievo žodis ir neklaidingas tikėjimo šaltinis. Tiesa, tokie yra ne būtinai atskiri jų antrinės svarbos žodžiai ir posakiai, bet tik sakiniai ir visos dalys, kurios liečia tikėjimo, moralybės ar natūraliosios tvarkos dalykus. Toki yra įkvėpimo sąvoka, kaip yra nustatę Florencijos, Tridento (Sess. VI) ir Vatikano (Sess II c. 2) Bažnyčios vyskupų susirinkimai ir galop Leonas XIII enciklikoje Providentis simus lapkričio 18 d. 1893 m. Taigi, mums yra griežta tikybinė pareiga apie evangelijas manyti, kad jos yra įkvėptos ir kad jos yra be paklaidų tikėjimo ir doros dalykuose ir visai laiduoja istorinį pasakojamųjų faktų tikrumą.

Tatai tikėti istorinį tikrumą evangelijų, kurios nupasakoja Viešpaties gyvenimą, veikimą ir mokymą, mes turime ne tik naturalio pagrindo, bet tai palaiko taipgi antiprigimtinis Bažnyčios tikėjimo dalykų sprendimuose neriklumas, net pats Dievas mums duoda tokį laidą, kokio mes tik begalime geisti, ir kokiu joks kitas grynai natūralūs istorijos veikalas negali pasigirti. Tai naudinga iš pat pradžių pažymėti, ypač turint galvoj mūsų laikų racionalistines tendencijas, kurios mėgsta kėsintis ant dieviškojo šv. Rašto įkvėpimo fakto, dėl jd kelti abejojimų ir ginčyti jo keliu patirtąsias istorines tiesas. O mums tai, kas pasakyta, turi būti paakinimas imtis su pagarba ir visu pasitikėjimu tyrinėti evangelijose nupasakotąjį Jėzaus gyvenimą.

(Pal. Heinrich Bose S. J. Die Glaubwürdigkeit unserer Evangelien. Ein Beitrag zur Apologetik. Freiburg 1895, Herder).

Religinė ir dorinė žmonijos padėtis prieš pat Išganytojui ateisiant.

Visų tautų padavimai liudija apie pirmykštę taiką tarp Dievo,, žmonių ir gamtos. Jie pasakoja apie laimingus laikus, kada Dievybė prieteliškai gyveno su žmonėmis, bet jie taipgi pasakoja apie pirmąją nuodėmę, kuri sugriovė tą auksinę taiką, sukėlė vaidą tarp Dievo, žmonių ir gamtos ir atvedė žemėn visokio pikto tvaną.

Ką padavimai skelbia apie tą gražų taikos rytmetį ir jos sudrumzdimą daugeriopai iškraipytu pasakų ir poezijos būdu, tai teisingai ir ištikimai aprašyta pirmuosiuose knygų Knygos lapuose, Šventajame Rašte. Pasak jo, žmogus tikrai išėjo iš Dievo rankų, sutvertas į Dievą panašus ir paskirtas antprigimtinei laimei pas Dievą ir per Dievą, su ta sąlyga, kad jis, čia žemėje gyvendamas, pasiduodamas ir tarnaudamas Dievui, pasidarys savo aukštojo pašaukimo vertas. Bet pirmoji žmonių pora davėsi senam žalčiui per puikybę ir jautulybę įpainioti į kilpas; ji įpuolė į nuodėmę, liko paduota mirčiai ir, nustojusi visų antprigimtinių gerybių, liko išstumta iš Rojaus į šią nesvetingąją žemę. Kartu su pirmaisiais tėvais, visa žmonių giminė pateko į prakeikimą ir liko pašalinta iš laimingosios amžinatvės. Tik daug laiko praslinkus, tas prakeikimas turėjo būti nuimtas per vaikų Vaiką, kurs turėjo gimti iš moteriškės (Gim. 3, 15). Tas Žadėtasis turėjo grąžinti senąją taikos ir laimės padėtį, toli kilnesnę, negu pirmiau kad yra buvę.

Bet ta pirmoji žemės nuodėmė tebuvo tik davinys už ją pirmesnės nuodėmės, apie kurią taipgi šv. Raštas liudija (Apr. 12, 7ss.). Rasit dar prieš žemės tvėrimo aušrą, bent prieš žmogaus sutvėrimą, Dievas sutvėrė nesulyginamai gražesnį, labai gausingą dvasių pasaulį — įvairiu pažinimu, galybe ir dvasiniu grožiu apdovanotus angelus. Ir jie buvo paskirti antprigimtiniam tikslui ir todėl sutverti pašventinamoje malonėje. Tik ir jie, kaip ir žmonės, turėjo pasiekti savo dangų ištyrimo keliu. Anot labai tiesai artimos teologų pažiūros, Dievas, norėdamas ištirti angelus, apreiškė jiems busimąjį Dievo Sūnaus įsikūnijimą ir pareikalavo iš jų, kad pripažintų Dievą-Žmogų savo galva. Kai viena dalis angelų to reikalavimo paklausė, atidavė Dievui-Žmogui garbę ir liko visiems laikams laiminga, kita dalis, pilna puikybės ir išdidumo, atsisakė tai padaryti ir liko pasmerkta amžinoms pragaro bausmėms. Dabar, kiek geri angelai rūpinosi Kristaus karalyste ir žmonių išganymu, tiek puolusieji, tarnaudami savo piktumui, persekiojo žmones ir savo vyliais stengėsi padaryti juos savo nuodėmės ir bausmės dalinin-

kais ir kenkti Dievo karalystei žemėje. Toji nuomonė apie pirmosios nuodėmės įvykį neturi savy nieko priešingo, atbulai, geriausiai aiškina, kodėl šv. Raštas žymi angelų nuodėmę, kaipo puikybę (Pam. 10, 15; Tob. 4, 14; Is. 14, 13; Ez. 28, 2. 17), kaipo žmonių neapykantą (Jon. 8, 44.) ir pavydą (lšm. 2, 24); toji pažiūra, be to dar, nustato didžią mintį ir planą, kurs visais laikais reiškiasi tvėrimo tvarkoje ir plėtotėje ir kuriuo viskas spiečiasi apie Dievą — Žmogų, kaipo apie bendrą centrą. Toki tat buvo pirmutinioji nuodėmė: prieštaravimas ir kova su Dievu—Žmogumi ir Jojo karalyste Toji nuodėmė buvo bent tarpinė priežastis pasaulio nuodėmės su visais jos baisiais daviniais. Bet ji mums pagamino taipogi Išganytoją ir Atpirkėją. Jis teatėjo tuo tikslu, kad sugriautų velnio darbą, geidulingumą, nuodėmę ir mirtį (1 Jon. 3, 8) ir viską atstatytų toli gražesniame pavidale. Tatai Kristus, Dievo Sūnus ir mūsų Viešpats ir Išganytojas, yra tikrai gyva visokios tvėrimo tvarkos ašis ir centras.

Varginga žmonių giminė, pavaryta nuo palaimintųjų Rojaus vartų, keliavo sunkią žemės kelionę ir klydo kaskart toliau ir toliau nuo Dievo. Kūno klaidos ir žemiškieji tikslai jau prieš tvaną kainitams (Gim. 4, 19. 21; 6, 2. 11), o po jo kamitams kaskart daugiau drumzdė grynąjį Dievo pažinimą, o piktojo priešo vyliai, net didelės galybės lydimi, vedė į jo slėpiningos būtybės garbinimą ir tuo būdu palengva baigė žmoniją nuo tikrojo Dievo nukreipti (Apr. 12, 9). Pamiršus vieną tikrąjį Dievą, atsirado daug Dievų, iš daug dievų garbinimo per geidulius, gamtos jėgų arba galingųjų žmonių dievinimą išsirutuloja tikroji stabmeldybė, stabų garbinimas, net jiems aukų aukojant. Bet pastovų ir baigtą pavidalą stabmeldybė gavo, stabmeldišku būdu valstybei susitvarkius. Taip pasaulinė velnio karalystė, stabmeldybė, liko įvykęs istorijos faktas. Atsirado „Pasaulio kunigaikštis“ (Jo. 12, 31) ir, išskyrus mažą žydų tautą, nekliudomas ir nežinodamas ribų, plėtė savo viešpatavimą giminėse ir tautose (Išm. 14, 12-31; 15, 1-19), kolei atėjo laiko pilnatis.

Senovės kultūringųjų tautų, Aigipto, Asirijos, Babilonijos ir Persų didžiulės monarchijos jau buvo žlugusios. Tik trys tautos tebuvo be tarpo Kristaus atėjimo paliestos, tai —graikai, romėnai ir žydai. Tos kultūringosios tautos, o visų pirmiausia pats Išganytojas, buvo vyriausieji mesianinio laiko atstovai ir stambiausiosios veikiamosios jėgos.

Graikijoj brėsta individualistinis žmogus, gabus filosofas ir ta-

lentingas menininkas. Pas graikus niekumet neprieita prie vienos didžios valstybės sudarymo. Asmeniškumas graikams yra viskas. Žemiškojo gyvenimo pamaloninimas, įsigilinant į meną ir susidarant dvasinį pasaulio supratimą, buvo aukščiausiasis jų gyvenimo tikslas, o aistetinis grožis ir dvasios pusiausvyra - jų dorovės idealas. Jų religija buvo grynas gamtos dievinimas. Nepriklausoma dorovė, palaidas šeimų gyvenimas, pilna mažmožių savimylė ir mažų valstybėlių savitarpio pavydas iš palengvo atvedė gražiąją Eladą į visišką privatinio ir pilietinio gyvenimo žlugimą. — Bet tenai švietė meno saulė ir žavėjo du to krašto žydėjimo laikotarpiu, kuriuodu gražiais poezijos, statybos ir skulptūros veikalais nušvietė ir Graikiją, ir visą pasaulį. Bet Kristaus laikais graikų menas bebuvo vien vėsus ruduo. — Dar stipriau, negu meno ūpas, reiškėsi graikuose linkimas filosofuoti. Platonizmas su savo vieninteliu Dievu, su idėjų ir jautulinio pasaulio priešingumu ir su pomirtinės laimės tikslu, o paskui aristotelinė filosofija, kuri idealinį Platono pasaulį vėl grąžino į sveikos metafizikos ir praktiškos pažiūros gyvenimo vėžes, reiškė garbingą palinkimą ir žadino gražių lūkesčių. Bet tuo tarpu prasidėjo atbulai einąs, panteistinio stoicizmo bei epikurėjų ir skeptikų mokyklos materializmo iššauktasis judėjimas. Tarp dviejų graikų filosofijos kraštutinių punktų, tarp homerinių dievų mitų ir platoninės bei peripatetinės mokslo sistemos, šalia didžių įrodymų, ką natūralūs protas pasiekti gali, buvo taipgi ir liūdnų įrodymų, ko jis pasiekti neįstengia. Graikai su savo menu ir filosofija neišrišo pasaulio mįslės. To padaryti turėjo ateiti kas nors kitas. Bet tuo tarpu nuo Aleksandro Didžiojo laikų graikų kalba, mokslas, menas ir pasaulėžiūra įsiviešpatavo visame pasaulyje, net romėnuose, paskutiniuosiuose pasaulio viešpačiuose. Net judaizmas neišvengė graikų kultūros įtakos. Tai parodo sadukiejų sektos pas žydus atsiradimas ir visuotinis naudojimos graikiškuoju Biblijos vertimu, kurį buvo liepęs padaryti Aleksandrijoj Aigipto karalius Ptolomėjus II (286;m. prieš Kr.). Per tai graikybė pasidarė tartum senobiniojo Apreiškimo sargas.

Visai skirtinga nuo graikų buvo romėnų tauta. Dvasia toli bėdnesnis už graiką, romėnas buvo daug už jį aukštesnis jėga. Jame įsikūnijo materialioji ir moralioji galybė, didžiulės valstybės ir pasaulio viešpatavimo mintis. Tu r e g e r e i m p e r i o p o p u l o s R o m a n e m e m e n t o ! (Virgilius). Ta kraujo ir geležies tauta (Dan. 2, 40) norėjo išspręsti gyvenimo uždavinį per galingą vieną valstybę. Instinktu ir tartum sekdama Dievo už-

davinį, stengėsi Roma, eidama nuo vieno pasaulio krašto iki kito, sujungti visas žinomąsias žemes į vieną didžiulę valstybę. Kirsdama kalaviju, tartum šlifuodama statymui akmenis, tašė ji tautas ir kraštus, jungė juos į vieną valstybę kalbos, įstato ir valdymo vienybe. Jokioje kitoje senobiniojo pasaulio tautoje nesireiškė tiek savo jėgos sąmonė, kiek pas romėnus. Bet tos jėgos paslaptis slėpės rimtame religingume, stipriame šeimų gyvenime, visų privatinių ir asmeninių reikalų bendruomenės ir valstybės gerovei pavedime, stipriausiame ištesėjime nelaimėse ir nepaprastame praktiškojo proto talentingume. Galop, toji didžioji valstybinė mintis po karų ir nugalėjimų šimtmečių pasiekė savo spindinčią viršūnę ciesorystėj, kuri paliko visų kruvinų užkariavimų paveldėtoja ir savyje sujungė visą materialią galybę, teisę ir patį dievų garbinimą. — Bet tai visa surengė valstybei pražūtį; juo toliau Roma plėtė savo užkariavimus ir jungė po savo valdžia svetimas tautas, juo daugiau turėjo nustoti savųjų jėgų ir darėsi kitoki. Tautinė religija užleido vietą viso pasaulio dievų garbinimui su visais jo pragaištingais padarais. Auksas, vergai ir lėbavimai, kurie plaukė iš visų kraštų į Romą, atnešė subėdnėjimą, išlepimą ir dorinį sugedimą Valdžios vienybė; taip dažnai patenkanti į tikro nemoralybės ir kvailumo baisūno rankas, išsigimė į nuožmiausią tiraniją ir prispaudimą. Roma jau negalėjo pati savęs suvaldyti, kaip ji begalės valdyti pasaulį? Pasaulio viešpatavimo vadžios perėjo į kitas rankas.

Didžiai skirtingi nuo graikų ir romėnų buvo žydai. Jie buvo pirm visko religinga tauta. Šita savo ypatybe toji mažutė tauta stovėjo aukščiau už visas kitas senovės tautas, su kuriomis ji negalėjo lygintis politine galybe, menu ir mokslu. Pats Dievas išsirinko tą ypatingą iš žalios medžiagos, su nepalenkiamu sprandu ir varine kakta (Is. 48,4; Eks. 32,9) tautą, išauklėjo ją į Dievo valstybę ir, perkėlęs ją į tautų susidūrimo punktą, pavedė saugoti Apreiškimą. Tą religingos tautos charakterį žydai išlaikė iki pasaulio Atpirkėjo atėjimui. Apie tą laiką ji nugalėjo savy, kaip niekumet pirmiau, kiekvieną prie stabmeldystės palinkimą ir sustiprino savo religinį būdą per politinę nepriklausomybę, kurią išsikovojo ilgais kruvinais karais su graikais — stabmeldžiais, Sirijos karaliais. Po savais Hasmonėjų kunigaikščiais (140 prieš Kr.) visame krašte tinkamai susiorganizavo Dievo tarnyba, o žydų kolonijos (Diaspora) išnešiojo žydų religiją į visus pasaulio kraštus. Pačiame krašte įstatų mokytojija, susidariusi iš

pamokslininkų, mokytojų ir teisininkų, užėmusi nutilusių pranašų vietą, rūpinosi padavimų ir įstatų grynumo palaikymu. Bet, nesaugojamas ir nelaikomas savose ribose gyvu pranašų žodžiu, tas luomas palengva virto kartais net kunigijai ir įstatams priešinga Izraeliaus talmudija. Dvasios ir didžiųjų tiesų vietą užėmė įstatų raidė; žmonių įvedimai ir gudragalvybė, pilna nepakeliamo išviršinio slėgimo, atbulumo ir besaikės puikybės sistema gundė savo atstovus didžiuotis savąja religine ir dorine aukštesnybe prieš visas kitas tautas. Bet, įstato mokytojams atstovaujant religingajai - mokslingajai žydijai, fariziejai buvo jos religinės - politinės pusės atstovai. Visai persisunkę įstato mokytojų pažiūromis, jie taikė jų dvasią taipgi ir politikai. Kaipo tikri patriotai ir Dievo tautos branduolis, ir net kaipo išrinktieji įstato sargai ir gynėjai, jie jautės esą pašaukti pravesti tą įstatą visą kiekvienoj vietoj, net, reikalui esant, su ginklo pagalba, o tuo tarpu patys, pilni žemiausios veidmainystės, prisidengę skraiste uolumo dėl įstatų ir tautos gerovės, tetarnavo vien tik savo geiduliams, garbės bei viešpatavimo geismui, gobšumui ir palaidumui. Ypač jie buvo pilni to neišmatuojamo kerštо geismo, kurs charakterizavo tų laikų žydiją. Ir tą dvasią jie skiepijo liaudžiai, kuri ir be to, atsimindama iškentėtas prievartas, buvo pilna viduojės neapykantos, pilna piktumo ir įtūžimo ant visų aplinkui gyvenančiųjų stabmeldžių tautų. Ir juo labiau tai jiems vyko, kad stabmeldybė išsyk per Erodą, o paskui per romėnus vėl be tarpo užgulė ant jų sprando. Erodas Didysis (38 — 28 prieš Kr.), pusiau barbaras, pusiau žydas, pilnas neišmatuojamo garbės ir viešpatavimo troškimo, pilnas gudraus vyliaus ir nuožmumo, viską spaudė savo kruvina letena ir piktino liaudį savo pataikavimu Romai, stabmeldžių papročių baisumu ir negirdėtais statybos paminklais, kurių pristatė pilną kraštą, tuo būdu vesdamas jį į skurdą. Dar didesnė teko pakelti priespauda, kai, Erodui mirus ir pašalinus nuo sosto jo sūnų Arkelajų (7 m. po Kr.), Judėja ir Samarija liko prijungta prie romėnų provincijos Sirijos ir pateko į rankas betarpinių Romos valdininkų, kurie prispaudimais, nuožmumais ir gana dažnu į jos religinius dalykus įsikišimu skaudžiai erzino tautą. Fariziejai Erodo ir romėnų laikais neturėjo jokios politinės reikšmės; užtat jie pasiekė pirmenybę aukščiausiojoj Taryboj, sinagogose ir, tarpininkaujant vienminčiams įstato mokytojams, taipgi mokyklose. Toji romėnų valdininkų priespauda ir kišimos į religijos dalykus duodavo fariziejams pageidaujamos

progos kurstyti ir darbuotis liaudyje, ypač tam reikalui panaudojant visur paplitusį Mesijo laukimą. Tik tas Mesijas nebuvo jiems Atpirkėjas iš nuodėmės nelaisvės, bet išvaduotojas iš politinės priespaudos; ne stabmeldžių Atpirkėjas, bet jų baudėjas ir naikintojas. Jis turėjo jiems atkeršyti geležine rykšte, sutrupinti jų valstybes ir padaryti juos žydų tautos valdiniais. Toks jų Mesijas buvo gryna sapno šmėkla ir jų pačių troškimų sukurtoji karikatūra. Bet tuo jie užkrėtė liaudį ir, vietoj gilaus pasitikėjimo Dievu, pripildė ją puikybe ir nepasitikėjimu ir galop nepasitikėjimu ir nepalankumu pačiam Dievui. Tiesa, dar buvo tos puolusios tautos visuose luomuose geras ir sveikas branduolis, kurs laukė tikrosios „Izraeliaus paguodos“, tačiau jis buvo mažas ir krašte didelės rekšmės neturėjo. Didesnioji tautos dalis* buvo nusistačiusi fariziejiškai.

Taip tatai atrodė pasaulis, kai į jį atėjo Išganytojas. Nė vienas visos žmonijos narys ir net mažutis Dievo išrinktasis paveldėtojas nebuvo sveikas ir be ydos. Viskas reikėjo atnaujinti ir gelbėti. Ką žmonija nešiojo, belaukdama Atpirkėjo, tai buvo gyva didžios nelaimės, slegiančios nuodėmingos kaltės sąmonė ir galingas išsiilgimas bei troškimas susitaikinti su Dievu, net troškimas, kad visos tautos ir religijos susilietų į vieną ir visos mokslų sistemos ir idealai žlugtų; buvo giliai jaučiamas veržimos sukurti vieną bendrą žmoniją, pasiekti tikėjimą, autoritetą, vienybę. Bet kas pajėgs tą ilgėjimos patenkinti? Tiesa, buvo vienybė, būtent, politinė, o religijos atžvilgiu buvo netikėjimo, nedorybės ir bendros nelaimės vienybė. Nepaisant viso blizgėjimo, visos galybės ir visos gyvenimo linksmybės, Mesijo laikas buvo suvargimo, nusigyvenimo ir žlugimo laikas. Menas' darbavos amato būdu, pamėgdžiodamas senųjų kūrinių pavyzdžius; filosofija vedė ginčus be įsitikinimo ir vilties surasti tiesą. Akademijos eklekticizmas su savo formalizmu: „Tas ir tas taip sako, o anas anaip; imk, laikykis, kas tau patinka, nes juk tai—vis tiek“,—toks buvo paskutinis pasaulio išminties žodis. O tuo tarpu giliai graužė žmoniją nedorybė ir nelaimė, ir niekas nepajėgė gelbėti.

Ieškota Dievo, kurio reikėtų bijoti ir mylėti, bet Jo nerasta. Arba, rasit, pilnas fanatizmo ir kerštо dvasios fariziejus, ar savęs garbintojas ir šaltas, dėl savo doros pasipūtęs stoikas — abudu atstovaujančiu tų laikų kultūros viršūnėms — ar gal jie yra tie, kurie turėtų ateiti ir gelbėti? Su liūdna širdimi ir pasibjaurėjimu nusikreipė nuo jų geresnioji žmonijos dalis. Bet

kur? Niekur nebuvo idealo, niekur vilties, visur abejonė — bodėjimos gyvenimu, jojo panieka, mirties baimė (Žiūr. Hergenröther, Handb. der allg. Kirchengeschichte [3] I 35 ss. — Döllinger, Heidentum und Judentum, 8 Buch, ypač pusl. 727 ss.) — Bet taip turėjo būti Dievo surėdymu. Kas pikta, turėjo nusigyventi, pasaulio linksmybių taurė turėjo būti ištuštinta, visos priemonės turėjo atsisakyti toliau betarnauti, ir visos viltys turėjo užvilti, visa išminties galybė turėjo būti pripažinta nesėkminga ir bejėgė. Ir tik tada Dievas tegalėjo sėkmingai ateiti ir gelbėti. (Rom. 11, 33).

Ir Dievas ateis, ateis Išganytojo ir Dievo—Žmogaus pavidale. Jis viską atstatys, išgelbės, patenkins visas žmogaus širdies viltis ir geidavimus, net pagamins visai žmonijai idealų, tikslo, siekinių. Jis, ta dieviškoji Išmintis ir Grožis, ateis žmogaus pavidale ir atneš Helenams išminties ir pažinimo daugiau, negu Plato jautė; jis parodys jiems tikrąjį grožio paveikslą ir atidarys jų dvasiai naują idealų žmogiškų dievų ir dieviškų žmonių pasaulį..— Ateis didis tautų Karalius ir pasaulio Valdovas ir siekiančios užkariauti pasaulį Romos mintį įvykdys, duodamas jai Joli aukštesnės ir kilnesnės prasmės. Jis įkurs pasaulinę karalystę, apie kurią Roma nė sapnuote nėra sapnavusi, kurioj pats romėnų pasaulis tebus tik mažutė nykstanti provincija. Jis padarys septynkalvį miestą tikros valstybinės garbės sostine, iš kurios nebetrauks konsulai ir pretoriai su kalaviju ir įstatų knyga, kad tautas apkaltų retežiais, bet eis iš jo ramybės pasiuntinių būriai, kryžium, ganytojo lazda ir evangelija nešini, kad visus žmones padarytų ramybės ir išganymo palaimos dalininkais. Pasaulyje pasirodys naujas, neregėtas valdovo idealas, Jis ateis ne kad jam būtų tarnaujama, bet kad jis pats tarnautų, ne kad aukso ir kraujo dešimtines iš tautų imtųs, bet kad savo gyvybę atiduotų už visus (Mat. 20, 28). — Ir Izraeliui Jis ateis, kaipo Mesijas, ir įvykdys visus pažadėjimus, kurie tik buvo išrinktajai tautai suteikti. Jis ateis, bet ne toks, kokio laukė kūniškasis tautos palinkimas, ne pinigo, garbės, keršto mesijas, bet toks, kokį nupasakojo pranašai, garbingas ir kenčiąs, pasižeminęs ir galingas; ateis ne kaipo iš pasaulinės, bet kaipo iš nuodėmių verguvės Atpirkėjas, kaipo neturtėlių, mažutėlių ir suvargusių Ganytojas ir Guodėjas; kaipo puikuolių, prisisotinusiųjų ir savo galybe pasitikinčiųjų prieštaravimo ir pasipiktinimo dalykas.

Jei Izraelius Dievo sumanymų nepriims, jei, vietoj karalystės

sūnų, į Bažnyčią ir Dievo karalystę eis niekinamieji stabmeldžiai, tada įvyks tikrasis savosios tautos pasirinkimas ir jos nedoro nusistatymo teisingas užmokesnis. — Jis ateis taipogi visiems žmonėms, visai žmonių giminei, kaipo naujas žmogus, antras Adomas ir pirmas protėvis, ir atves į pasaulį Žydėjimo Amžių, toli gražesnį ir kilnesnį už pirmykščio pasaulio rytmečio palaimintąsias ramybės ir teisumo dienas. Ir nebebus daugiau nė skitų, nė graikų, nė romėnų, nė barbarų, nė žydų, nė stabmeldžių, nė laisvų, nė vergų, bet visi bus vien Dievo sūnūs, nauji kūriniai Kristuje (Rom. 10, 12; Oal. 3, 28; II Kor. 5, 17).

I. Kristus prieš įsikūnysiant.

Dievo prieglobsty.

Išganytojas atėjo; bet Jis jau buvo senai prieš savo pasirodymą pasauly. Visi daiktai, jau prieš pasauliui atsirasiant, turi savo pirmesni būvį, juo labiau Išganytojas, nes jis vienkart yra Dievas ir žmogus. Ir tikrai, visi evangelistai liudija apie tą pirmąjį Kristaus buvimą, nes tai yra labai svarbu Jėzaus gyvenimui suprasti ir įvertinti. Tas pirmesnysis gyvenimas yra dvejopas: žemiškas ir prieš pasaulio laikus.

Jėzaus prieš laiką ir pasaulio gyvenimą liudytojas ir istorijos rašytojas visų pirmiausia yra šv, Jonas evangelistas, kurs duoda tuo klausimu kilnų įvadą į savo evangeliją. Jame jis nupasakoja to gyvenimo ypatybes ir veiklumą Dievo kūrinių atžvilgiu.

Tvermės atžvilgiu tas gyvenimas yra be pradžios ir begalo, tikra, pilna amžinatvė. „Pradžioje buvo žodis“ (Jo 1, 1). Taigi, visų daiktų pradžioj, kuria prasideda šventoji istorija, Jis jau buvo amžinai senas. Jo kilimas toli ankstyvesnis už mūsų žemės skritulio sutvėrimą ir išplėtojimą, už angelų sutvėrimą ir puolimą, toli ankstyvesnis už visą šviesą ir tolimiausias istorijos miglas: Jis yra pirmesnis už visą istoriją ir už visus laikus. Ir to gyvenimo vieta yra toli už tos žemės ribų ir aukščiau visų žvaigždynų; apskritai imant, tai nėra joki sutverta ertvė. Jo gimtoji vieta ir amžinoji tėviškė yra Dievo prieglobstis, Dievybės šviesa, nesutvertojo Grožio bedugnė, nesudrumstosios Ramybės šventovė, begalinės Meilės ir Džiaugsmo vandenynai. „Žodis buvo pas Dievą“ (Jon. 1, 1). Taip, Jis yra „pas Dievą“, kaipo savai-

mingas, lygiagimis, dieviškas Asmuo, kaipo dieviškos prigimties nešiotojas ir laikytojas, kaipo visos Dievo galybės ir džiaugsmų dalyvis, ir tai savo, kaipo „Žodžio“, ypatybėmis.

„Žodis buvo Dievas“ (Jon. 1, 1). Jis yra Žodžio Asmuo ir susyk antrasis šventosios Trejybės Asmuo. Pirmasis Asmuo yra Tėvas. Jis nėra kilęs iš jokio kito Asmens ir turi pats iš savęs dievišką prigimtį ir dievišką gyvenimą. Bet Tėvas nuo amžių pažįsta save, tą gyvenimą gyvenantį, save mintija ir per tai gimdo savo būtybės gyvą ir tobulą paveikslą ir taria jį, kaipo esybinį, amžiną Žodį, kurs Jį visiškai ir tobulai išsemia ir atvaizduoja. Tai yra antrasis Asmuo, Sūnus, vadinamas Žodžiu ir Išmintimi, nes yra Tėvo paties savęs pažinimo gyvas ir esybinis išreiškimas ir turinys. Bendrai su Tėvu Sūnus išduoda Šventąją Dvasią, kaipo Asmenį ir dieviškos meilės, begalinio džiaugsmo ir amžinos ramybės dvelkimą. Taip nuo amžių gyveno Tėvas su Sūnum ir Šventąja Dvasia, pilnai turėdami viduojį dievišką gyvenimą ir todėl taipogi ankščiausiai ir esybiškai santykiaudami su kūriniais.

Tuos Žodžio su kūriniais santykius šv. Jonas apima turiningais žodžiais: „Visa per Jį padaryta ir be Jo nepadaryta nieko iš to, kas padaryta“ (Jon. 1, 3.). Trejopu būdu Žodis dalyvavo daiktų tvėrime: visų pirma, Jis, kaipo Dievo išminties turinys ir išreiškimas, savyje talpina ir atvaizduoja visų daiktų pirmavaizdžius ir idėjas. Būtent, Dievas nuo amžių save pažįsta ne tik kaipo nesutvertą, bet taipgi ir kaipo tveriančią gerybę, tai yra, kiek Jis jos gali suteikti kūriniams, kurie, paskui iš tikro sutverti, yra ne kas kita, kaip tik dieviškosios gerybės pasekmės ir atspindžiai. Taip Dievas nuo amžių yra apsiaustas neapsakomu galimybių pasauliu suteikti kūriniams savo gerybės. Visi tie vaizdai ir idėjos turėjo sau židinį ir gyvą išreiškimą Sūnuje, kaipo Dievo gerumo ir grožio paveiksle (Išm. 7, 26). Visi tie tveriamųjų daiktų vaizdai tikrai buvo Jame ir gyveno. „Jame buvo gyvybė“ (Jo 1, 4). Tuo būdu Jis buvo iždinė, kurioj tilpo nuostabūs ir neišsemiami kuriamųjų Dievo turtų pavyzdžiai, buvo didžiulis veidrodis, kuriame nesuskaitomuose kūrinių surėdymuose atsispindėjo Dievo garbė ir grožis; Jis buvo didžiulė gyvenimo knyga, kuri visumet buvo Tėvui atskleista, kurią Jis su neaprašomu pamėgimu skaitė ir pagal kurią Jis su Sūnum ir šventąja Dvasia nustatė savo amžinuosius parinkimus ir nutarimus. — Tuose parinkimuose dalyvavimas yra antras būdas, kuriuo Žodis prisidėjo prie

daiktų tvėrimo. Tie parinkimai ir nutarimai tikrybėje pritiko lygiai visiems trims dieviškiems Asmenims. Tačiau buvo vienas nutarimas, kuris palietė Sūnų visai ypatingu būdu ir kuris savy talpino ir pralenkė visa, kas tik buvo ir yra teikiama prigimties, malonės ir garbės keliais. Tai — nutarimas dėliai Įsikūnijimo, t. y. kad Sūnus tam tikru laiku turės prisiimti žmogaus prigimtį. Tas nutarimas turėjo padarinį nesuskaitomus su tuo surištus visus kitus parinkimus ir nutarimus, būtent, parinkimą Jam Motinos, šeimos, tautos, kurioje turėjo gimti, sudarymą Bažnyčios, parinkimą tikinčiųjų, apaštalų ir garbės dalininkų, nuodėmės numatymą ir leidimą, o taipogi nusprendimą, kad Jis turės gyventi neturte, kentėti ir mirti. Tas nutarimas savo visumoj buvo pirmasis ne tik savo verte ir svarba, bet, anot kai kurių teologų, tartum pirmasis laiko atžvilgiu aiškus Dievo pasirodymas, viso tvėrimo plano pagrindas ir pirmieji bruožai; Dievas-Žmogus yra visų kūriniams teikiamųjų geradarybių turinys, pirmykštis ir centralinis kūrinys, visų Dievo kelių taisyklė ir norma (Et. 1, 5) — Trečias Žodžio su kūriniais santykis tai — jųjų sutvėrimas, palaikymas ir jiems vadovavimas, kurie santykiai, tiesa, palaikomi taipgi ir kitų Trejybės Asmenų, tačiau ypatingai turėtų būti priskaitomi Sūnui, būtent, kiek kūriniai pasidaro jėgos, išminties, tvarkos, grožio ir gyvenimo kūriniai, suteikiant jiems natūralaus gyvenimo ir gyvenimo antprigimtinio, suteikiamo per Apreiškimą, tikėjimą, malonę ir per garbės šviesą, kaip tai ryškiai ir tvirtai liudija š. Jonas (Jon. 1.3.4.9.10) ir š. Povilas (Žyd. 1,2.3; Kol. 1, 14 ss.). Tas amžinosios Išminties bendradarbiavimas gražiai, iškilmingai ir graudingai nupasakotas Išminties knygose. Ji yra fizinės ir moraliosios tvarkos vykintoja (Pat. 8, 22 ss. Išm. 7,
21). Ji auklėja karalius ir vadovauja tautoms (Išm. skyr. 6, 7, 10), gelbsti jas ir veda į teisybės tobulumą (Išm. 9, 18. 19; 16, 12). Tame tveriamojo Žodžio ir karališkosios Išminties veikimo nupasakojime ypatingai reiškiasi prieteliški santykiai su žmonėmis, malonumas, taip sakant, motiniškumas, kuriuo toji Išmintis globoja žmogų, jam vadovauja ir auklėja. Tenai žmogus vaizduojamas visišku Jos vaiku, Jos auklėtiniu ir Jos mylimuoju, kurį ji globoja graudingu prisitaikymu ir rūpestingumu (Ekkli. sk. 24; Išm. 6, 13. 14. 15; 7, 22; Pat. 1, 20 ss; 8, 1 ss; 9, 1 ss), saugo nuo vylingų pasaulio masinimų, nuo nuodėmės ir stabmeldybės pragaišties (Išm. sk. 13, 14, 15). Kaip tik toki yra dvasia, veikimas ir ir palaimos pilnybė, kokioj paskui pasirodė įsikūnijusi Išmintis

(Mat. 12, 18). Iš seno toji Išmintis matė mumyse savo vaikus ir busimuosius brolius, o mūsų žemę laikė savo busimąja tėviške ir pynė savo veikimą į natūralųjį žemės plėtojimos ir jos tautų vystymos, pynė su Dievo — Žmogaus gyvenimu, su Jo karalystės įkūrimu ir mūsų išganymo vykinimu.

Žemiškasis Viešpaties gyvenimas, kad ir taip kilnus ir stebėtinas, tačiau yra skurdus ir menkas, palyginus su Dievybės gyvenimu, kokį Jis turėjo nuo amžių. Gyvenimas žemėje teįgauna aukščiausios vertės tik per įsikūnijusios dieviškos Išminties Dievybę. Sekant Dievo — Žmogaus gyvenimą, tos tiesos reikia nuolatos laikytis. Todėl šv. Jonas priešpasaulinį Jėzaus gyvenimą taip primygtinai ir deda pirmuoju savo Evangelijos pagrindu, kad tos amžinosios dieviškos galybės šviesoj mes į Jį įsižiūrėtumėm, susitikdami Jį prakartėlėje, Nazarete, bendraujantį su žmonėmis ir mirštantį ant kryžiaus ir neregėtumėm Jame nieko kito, kaip pradžią be pradžios, amžinai palaimintąjį mūsų Sutvėrėją ir Dievą.

Priežadų srity.

Žemiškasis Kristaus gyvenimas turėjo savo šaknis visame Senajame įstatyme. Visą Senojo Įstatymo garbę ir grožį Šv. Povilas suima į šiuos žodžius: „Jiems buvo pavesti Dievo pažadėjimai“ (Rym. 3, 2); jiems priklauso įsūnystė, jiems priklauso garbė ir sandora, ir įstatymdavystė, ir tarnavimas Dievui, ir pažadėjimai; jiems priklauso tėvai, iš kurių k ū n u yra kilęs Kristus, kurs yra viso Dievas palaimintas per amžius (Rym. 9, 4. 5.). Tais žodžiais nurodytas dvejopas Kristaus pirmykštis gyvenimas — dvasinis ir fizinis — pirmykštis gyvenimas tėvų tikėjime ir kraujuje.

Prieš ateidamas, Mesijas dvasiniu būdu gyveno Senojo Įstatymo tikėjime. Visiškai esybiškai Jis priklausė turiniui tikėjimo ir pažadėjimų, kuriuos skelbė pranašai. Tai yra iškilmingas didžių ir mažų bruožų vaizdas, kuriuo pranašai vaizduoja Kristų: Jo Dievybę (Ps. 2, 7; 109, 3), žmogybę (Is. 23, 5; Dan. 7, 13.), gyvenimo vietą (Mik. 5, 2), laiką (Dan. sk. 9; Agg.2, 8), Jo gimimą iš Mergelės (Iz. 7, 14), Jo veikimą kaipo pranašo (Iz. 9, 1 ss), kaipo stebuklų darytojo (Iz. 35, 5), kaipo Atpirkėjo iš nuodėmės kentėjimais ir mirtimi (Ps. 21, 39, 68, 71, 117; Žak. 12, 10; Iz. sk. 53), Jo atsikėlimą (Ps. 15, 10), Jo amžinos viso pasaulio karalystės įsteigimą (Dan. 2, 44; Iz. sk. 49), Jo, kaipo pasaulio Teisėjo, pasirodymą (Joel. 2, 3; Mal. 3, 3). Be Dievo vienumo joki

kita visos senobinės tikybos svarbesnė tiesa nebuvo aiškiau pasakyta, kaip tiesa apie Mesiją.

— Tas tikėjimas buvo taipogi galingai ir nuolat reiškiamas Senojo Įstatymo Dievo tarnyboje, aukose, šventėse ir malonės priemonėse. Jos visos buvo sėkmingos tik per tikėjimą į ateisiantį Mesiją ir buvo Naujojo Įstatymo Aukos ir Sakramentų tipai (Žyd. 10, 1—14; Kol. 2, 17. 19.). Šventės, ypač vyriausiosios Velykų (1 Kor. 5, 7) ir Palapinių šventės buvo mesianinės ir reikšdavo ateisiančio Mesijo tikėjimą ir viltį. Net pačiose subatos pamaldose nuolat pasireikšdavo Mesijo laukimas. — Ne mažiau tipingos prasmės turi taipogi tautos istorija, jos valdymo būdas, įvairūs nuotykiai, jos didžiųjų vyrų ir šventųjų darbai ir ypatybės, išvadavimas iš Egipto, Raudonosios jūros perėjimas, debesies stulpas, uola su vandens šaltiniu, manna, varinis žaltys (Jon. 3, 14), Melkizideko, Izaoko aukos, Mozė, Samsonas, Dovidas, Saliamonas, Jonas, Jeremijas ir Elijas—visa tai ryškiai rodė Mesiją.

Tuo tikėjimu tauta gyveno, visur jį platino ir dėl jo buvo persekiojama. Mesijo ilgėjimos ir maldavimai, kad ateitų, kurie tęsiasi per ištisą Senąjį Įstatymą (Prad. 49, 18; Ps. 84, 8; Iz. 45, 8; 64, 1; Dan. sk. 9; 1 Mak. 14, 41; 11 Mak. 2, 18; Luk. 2, 25), Jo šventųjų dorybės ir persekiojimai iš stabmeldžių pusės (Žyd. 11, 26) buvo nuopelnų dalis, kokią anuometinė žmonija galėjo turėti Dievo įsikūnijimo dalyke. Ir tie nuopelnai buvo padaras to Kristaus dvasinio gyvenimo, kurį Jis gyveno savo tautoje, prieš gimdamas.

Pirmykštis fizinis — kūninis Kristaus gyvenimas buvo toks, kad Jis kūnu turėjo gimti Izraelitų tautoje ir turėti savo pranokėjus ir pirmtakūnus Senojo Įstatymo tėvus. Tai — žymiausia ir aukščiausia Izraeliaus privilegija. Tos privilegijos pažadėjimas buvo daug kartų suteiktas ir pakartotas Abraomui (Prad. 12. 3; 22, 16 ss.), Izaokui (Prad. 26, 4) ir Jokūbui (Prad. 28, 14). Labiau aprėžtą pavidalą tas pažadėjimas įgijo, parinkus artimiausia jo nešiotoja ir tarpininke Judo giminę (Prad. 49, 10), o vėliau Dovido giminę (II Kar. 7, 16; 23, 5; Ps. 88, 29; Oz. 3, 5; Am. 9, 11. 12).

Ir tikrai, Kristus yra Dovido ir Abraomo sūnus. Šv. Matas ir Lukas paskaičiuoja Viešpaties giminės kartas aukštyn ir žemyn einančia linija (Mat. 1, 1 — 17; Luk. 3, 23—38). Matas jas priveda iki Abraomui, Lukas net iki Adomui. Bet abu evangelis-

tai, anot šventųjų Tėvų, eidami įstatymų nurodymais, paskaičiuoja Juozapo, teisiškojo Jėzaus tėvo, giminės kartas. Tas giminės kartų paskaičiavimas istorišku atžvilgiu neginčijamas. Nė vienas Jėzaus bendralaikis nekėlė dėl jo abejojimų. Visų ir viešai Jėzus buvo pripažintas Dovido sūnumi (Mat. 9, 27; 15, 22, 20, 30; 22. 42; Luk. 18, 38—39; Apd. 13, 23). Be abejojimo, taip pat ir Juozapas, kai buvo žydų tautos surašymas, turėjo Betliejuje savo kilmę įrodyti. Ir, nors Erodas buvo liepęs sunaikinti protėvių kartų sąrašus, vis dėlto dar gana paliko kilmės įrodymų, nes matyti, kad, ir jam mirus, išliko viešų ir privačių protėvių sąrašo lentelių (I Ezdr. 2, 26; I Mak. 2, 1; Luk. 2, 36; Rom. 11, 1). Abiejų sąrašų žymią dalį patvirtina ir jų kai kuriuos trūkumus papildo Senojo Įstatymo knygos. Netenka abejoti, kad evangelistai galėjo naudotis viešais ir privačiais kartų sąrašų šaltiniais. Vardų skirtingumas abiejuose Viešpaties protėvių sąrašuose galima tuo išaiškinti, kad Matas seka kartų eilę iki Dovido per Saliamono giminę, o Lukas—per Natano ainius. Tačiau, kur vienoj ir antroj genealogijoj tie patys kartų eilės nešėjai net kitais vardais vadinami, galima tai išaiškinti privalomosios moterystės įstatymu, pagal kurį brolis turėdavo vesti be vaikų mirusiojo brolio našlę, kad mirusiajam broliui išlaikytų padermę. Tuo būdu šv. Juozapo tėvas pas Matą vadinamas Jokūbas (1, 16), o pas Luką — Heli (3, 23), dėl to kad Jokūbas buvo šv. Juozapo tėvas pagal kūną, o Heli — pagal įstatymą*).

Tas protėvių sąrašas yra labai didžios reikšmės Išganytojui. Juo pamatuojama ir įrodoma ne tik Jo tikroji žmogaus prigimtis, Jo kilmė iš Abraomo ir Dovido, o tuomi ir Jo teisė valdyti teokratiškojo Izraeliaus sostą, bet dar juo išvedamas aikštėn ir nušviečiamas visas Jėzaus didumas ir garbė, ir Jo reikšmė Senajam Įstatymui ir visai žmonijos giminei. Matas įtraukia į Jėzaus protėvių sąrašą visą Senąjį įstatymą jo trejopame padalinime, patriarkų, teokratijos ir teokratiškos karalystės laiką; tuo jis nori pasakyti, kad Kristus yra pranašų, kunigijos ir karališkojo blizgėjimo gyvybė, siela ir gyvybės pagrindas, ir visos jų garbės tikslas ir paveldėtojas. Tuo tarpu Lukas veda Viešpaties protėvių sąrašą iki Adomui: tuo būdu jis Jį vaizduoja, kaipo visų tautų ir visos žmonijos giminės giminaitį, valdovą ir galvą,

*) Matas neišskaičiuoja visų kartų: po Joramo jis praleidžia trejetą karalių Ochoziją, Joasą ir Aniaziją, tur būt, dėlto, kad jie dėl savo nedorybių pasidarė neverti būti Jėzaus protėvių eilėj; taip pat dar yra ir su Joakinu.

kaipo viso sutvėrimo pirmgimį (Rom. 8, 29; Kol. 1, 15) ir visų dalykų tėvainį (Žyd. 1, 2). Jėzus yra seniausiasis pasaulio piletis, ir niekas kitas, kaip tik Jis vienas, negali nurodyti savo protėvių kartų eilės iki pat Adomui. Tuo būdu ta protėvių eilė yra taip pat istoriškas įrodymas visų žmonių giminystės su Kristumi, Jo teisiškas įgaliojimas, liečiąs visą žmoniją, ir plačiausias pamatas krikščioniškajam visuotinumui. Tas protėvių sąrašas, arba genealogija, visą Senojo įstatymo ir visos žmonių giminės garbę spiečia aplink Dievo — Žmogaus lopšelį, arba, tikriau sakant, parodo, kad visas Senasis Įstatymas ima savo šviesą ir šilimą iš Mesijo garbės (Iz. 4, 2; Oz. 14, 8). Bet, ir kaipo Dievo Sūnus ir amžinasis Žodis su visomis savo dieviškomis savybėmis, tame protėvių sąraše Kristus vaizduojamas gražiausioj šviesoj. Juk tai tojo Žodžio galybė tą tautą ne kartą stebuklingai išlaikė per tūkstančius metų įvairiausiuose nuotykiuose, pavojuose ir persekiojimuose (Ez.*1.7, 22); tojo Žodžio išmintis, įsteigdama priemones ir būdus (pav. privalomąją moterystę) ir laisvai, netikėtai, maloningai parinkdama paveldimųjų pažadų nešėjus (Prad. 25, 25; 27, 27; 38, 29), užtikrino kartų linijos išlikimą; tojo Žodžio ištikimumas, nepaisant ne vieno pranokėjo ir visos tautos nevertumo ir atmestinumo, laikė savo pažadėjimus ir vis iš naujo juos stiprino (Ps. 131, 11; III Kar. 11, 12, 32; Ez. 17, 1; Jer. 22, 24; Ag. 2, 24); pagaliau to amžinojo Žodžio meilingumas ir gerumas susirišo su ta tauta, o per ją ir su visa žmonija, ir kas kartas daugiau įsigyveno pasauly (Deut. 10, 14, 15). Ne tik nusidėjėlius, dar ir stabmeldžius (Rahab ir Rut) priima Jis į savo protėvių eilę, parodydamas, kad Jis per Izraeliu visą žmonių giminę nori pasiimti ir išgelbėti. Tiesiog pripažinimas tų dieviškųjų Žodžio savybių, kurios blizga iš Viešpaties protėvių sąrašo, randa savo karštą paraišką įsikūnijimo giesmėse Benedictus ir Magnificat.

Toks yra žemiškasis ir priešpasaulinis, dieviškasis ir žmogiškasis Kristaus pirmykštis gyvenimas. Tas gyvenimas Tėvo ir pažadėjimų prieglobybsty yra gražus ir meilingas gyvenimas, neš matome, kaip Dievas kas kartą daugiau šiame pasauly įsigyvena. Galime sekti mesianiškąjį kartų kraują panariui. Toliau, tai yra pilnas paguodos gyvenimas. Ant Kristaus kilniojo kilmės medžio yra ne vienas nekilnus vaisius, o vis dėlto jie tarpininkauja ir palieka kitoms kartoms paveldimąjį palaiminimą. Dievas nesigaili suteikęs savo dovanų (Rom. 11, 29) ir Jis turi galybės nugalėti pikta gerumu (Rom. 12, 21). Pagaliau, tas ankstybesnysis Kristaus gyveni-

mas yra kilnus gyvenimas. Kaip paskesniojo Kristaus gyvenimo didis veikalas yra Jo Bažnyčia, taip pirmesniojo Jo gyvenimo didis veikalas yra Senasis Įstatymas. Bet abu tuodu gvenimu yra apimtu ir laikomu Jo dievystės. Kas gi, nebūdamas Dievas, gali iš anksto pasiskirti sau pranokėjus? Taigi, ne Senasis Įstatymas Jį palaiko ir aukština, bet Jis Senąjį Įstatymą. Todėl amžinajam paminėjimui, kad Dievas tapo žmogumi ir iš žmonijos kilo, mes taip dažnai randame tą giminystės medį panaudotą meno kuriniams. Savo vaizdingais papuošalais jis ne tik puošia krikščionių šeimynų namus, bet ir mūsų šventyklų altorius. Jo šaknys keroja miegančio Abraomo strėnose, jo šakų žiedai ir vaisiai yra patriarkai, pranašai, karaliai ir kunigai, visa Senojo Įstatymo garbė; o jo viršūnėje, lyg viršuj dangiškųjų kopėčių, spindi garbingas mūsų Dievo ir pasaulio Atpirkėjo pavidalas.

Jėzaus gimdytojai.

Paskutinioji Jėzaus pranokėjų karta buvo Jo gimdytojai, Juozapas ir jo sužieduotinė Marija. Jais baigiasi Kristaus pirsirengimas kraujo atžvilgiu (Mat. 1, 16; Luk. 3, 23). Kad turėtų čia žemėje teisėtą ir gerbtiną buvimą, Išganytojas turėjo turėti įstatymo akyse tėvą. Tačiau Mesijo tėvams statyti reikalavimų daugiau už įstatymą nebuvo reikalo, nes, pagal pranašus (Iz. 7, 14), Jo prasidėjimas ir gimimas turėjo būti iš mergaitės. Kitoki žemiška tėvystė Dievo Sūnui nepritiko, nes Jis turėjo savo natūralų Tėvą danguje. Tik dėliai to skaistybės bruožo laikinis Dievo Sūnaus gimimas teturėjo būti. amžinojo iš Tėvo gimimo atvaizdas. Tas įstato reikalaujamas Jėzaus tėvas buvo šv. Juozapas. Kaipo toks, jis pirmiausia turėjo būti Dovido šeimos narys. Ir iš tikro toks buvo, kaip tai įrodo abiejų evangelistų giminės išvadžiojimai (Mat. 1, 16; Luk. 1, 27; 3, 23). — Bet Juozapas turėjo būti taipgi Marijos sužieduotinis ir vyras. Tik su ta sąlyga tebuvo galima į jį žiūrėti, kaipo į teisėtą Jėzaus tėvą. Todėl ir Dievas taip surėdė, kad prieš Jėzaus prasidėjimą įvyko Marijos ir Juozapo susižiedavimas (Mat. 1. 18; Luk. 1, 27). Bet, einant tuolaikine teise ir papročiu, susižiedavimas jau buvo tas pat, kas ir tikros jungtuvės ir moterystė (Deut. 22, 23). Taip Juozapas ir buvo visų pripažįstamas teisėtu Jėzaus tėvu (Luk. 2, 48; 3, 23; Mat. 13, 55; Mork. 6, 3; Jon. 6, 42). Bet, kad tai tebuvo tik teisės reikalaujamoji tėvystė, pakankamai parodo šv. Lukas, sakydamas, kad Jėzus buvo laikomas Juozapo sūnumi (Luk. 3, 23). Šv. Matas griež-

čiau pabraukia Jėzaus antprigimtinį Šventosios Dvasios surėdymu mergaitėje įvykusį prasidėjimą, net nurodydamas tuo reikalu pranašavimą (Iz. 7, 14). Tas dvejopas ankštas Jėzaus ir Marijos santykis iš anksto prileidžia, kad Juozapas turėjo būti labai šventas vyras.

Tinkama Šventosios Šeimos galva tegalėjo būti tik vyras, kurs buvo panašaus į kitus šeimos narius šventumo. Pats šv. Raštas vadina jį „teisiu“ (Mat. 1, 19). Ir iš tikro, įvisuose Šventosios Šeimos mėginimuose ir nuotykiuose šventasis Juozapas pasirodė pilnas vientisumo, savęs išsižadėjimo, pasižeminimo ir graudaus pareigai ištikimumo vyras. Tad šv. Juozapo uždavinys yra būti teisėtuoju Išganytojo tėvu. Aukštas ir kilnus yra uždavinys būti garbingu dangiškojo Tėvo orumo, skaistybės ir meilės atvaizdu. Garbė,šventajam Juozapui, nes jame Senojo Įstatymo, patriarkų, pranašų ir kunigų vertė yra pasiekusi aukščiausią laipsnį! Garbė jam visos žmonijos akivaizdoje, nes jis, kaip niekas kitas, artimai susirišęs su Marija, kaipo didžios Atpirkimo paslapties angelas, skelbia visam pasauliui išganymą. Kaip gerbtinas šv. Juozapas dėliai savo tylios, meilios didybės, kaipo vyras pagal Dievo širdį, tartum dangiškojo Tėvo šešėlis, — kaipo Jėzaus jaunatvės šventumo auklėtojas, kaipo Dievo Motinos susyk vyras ir globėjas ir kaipo viduojo, pareigai ištikimo ir be jokios savimylės gyvenimo pavyzdis!

Dar artimesnė už Juozapą Mesijui buvo Marija. Per ją Kristaus atėjimas buvo kuo tobuliausiai prirengtas. Kaip Kristus buvo esybiškai surištas su visu Senuoju Įstatymu ir gyveno jame ankstybesnįjį savo gyvenimą, taip ir Marija bendrai su Jėzumi buvo didžiųjų pažadėjimų dalykas, kaipo žalčio nugalėtoja (Prad. 3, 15), kaipo Emanuelio Mergaitė — Motina (Iz. 7, 14; Jer. 31, 22; Mich. 5, 3), kaipo visos ryškių tipų eilės pirmasis bruožas. — Ir Marija, anot padavimo Joakimo ir Onos duktė, pagal šv. Rašto nurodymus (Rom. 1, 2. 3; II Tim. 2, 8; Ap. D. 2, 30; Ps. 131, 11) ir bendrą Bažnyčios tėvų ir teologų manymą, buvo kilusi iš Dovido giminės. Įstato nusprendimu (Sk. 36, 6) Marija, kaipo duktė — paveldėtoja, galėjo būti sužieduota tik su tos pačios giminės vyru, ir, tur būt, dėliai tos priežasties matome Ją drauge su Juozapu Betliejuje tautos surašinėjimo metu.

Todėl Juozapo giminė yra vienkart ir Marijos giminė. Tuo būdu Mesijo Dovido namams priklausymas pasidaro dar ankštesnis ir pilnesnis. Jis priklauso Dovido namams dėliai savo teisinės ir kūninės kilmės. — Kraujo kilnybę dar padidino prigimties ir ma-

lonės suteiktosios savybės, kurios gražiausiu būdu darė Mariją panašią į Kristų. Anot viso, ką Evangelija pasakoja apie Mariją, Ji turėjo kilnią dvasią ir tikrai karališką širdį ir būdą, o liečiant malonės aukštesnybes, tikėjimas mus mokina, kad Ji savo prasidėjime buvo laisva nuo paveldimosios pirmapradės nuodėmės, o visame savo paskesniame gyvenime paliko laisva ir nuo kiekvienos asmeninės nuodėmės ir netvarkingų geidulybės palinkimų; nuo pat pirmosios savo buities valandėlės Ji turėjo pašvenčiamosios malonės pilnybę ir visų antprigimtinių dorybių ir dovanų tiek, kiek joks kitas grynas kūrinys nėra turėjęs. Visa tai Ji gavo ne dėliai savo, bet dėliai iš anksto Joje veikusių Kristaus atpirkimo nuopelnų. Visa tai Ji gavo, kaipo visai naujos tvarkos garbės nešėja ir reiškėją ir kaipo išrinkta busimoji Dievo Motina. — Apie išviršinę Jos gyvenimo aplinkumą mes težinome tik iš padavimo ir tik, kad Marija dar maža buvo gimdytojų Joakimo ir Onos nuvesta į šventyklą, ir kad Ji tenai šventyklos merginų tarpe paaukojo savo jaunatvę maldai, Viešpaties tarnybai ir visų dorybių lavinimui, kolei, kaipo mergaitė, liko sužieduota su šv. Juozapu (Luk. 1, 2Ö. 27; Mat. 1, 18). Kadangi Ji pati savu noru pasirinko mergystę (Luk. 1, 34), reikia manyti, kad sutiko likti šv. Juozapo moterim, tiktai sekdama sau vyresniųjų pareikštąja Dievo valia. Ir taip Ji ėjo Apvaizdos skirtuoju keliu.

Marija gyveno Nazarete (Luk. 1, 26). Nazaretas tai — aukštosios Galilėjos žiedas, tyliai ir ramiai, tartum kokiame kaušo įdubime, guli jis vainike kalvų, kurios uždaro Esdrelono lygumos šiaurinę pusę. Panašus į pusmėnulį, miestelis riečiasi šiaurvakarių slėnyj aplink aukštoką kalvą ir lipa į ją, kraudamas namus ant namų net iki pusei kalno, taip jog jau per slėnio aukštumas, kurios apriečia Esdrelono lygumą iš pietų pusės, galima matyti, lyg kokie spindį taškai, balti Nazareto namai. Nedidelė, beveik pusvalandžio kelio ilgio ir dešimties minučių pločio slėnio lyguma, savo baltais namais, kuriuos siaučia vyndaržiai, dirvos, sodai, aukšti kaktusų krūmai, granatų ir morų medžiai ir pridengia keletas daktilinių palmių, sudaro malonią vietą, visai tinkamą gilioms ir malonioms paslaptims, kurios tenai turėjo įvykti. Tame rojuje žydėjo kilni Dovido šaknies šakelė Marija, — žydėjo savo aukštam pašaukimui, gausi visokiomis prigimties ir malonės grožybėmis. Milžiniška aloė, tverdama šimtmečius, leidžia ištisas lapų ir atžalų eiles ir meta jas vieną po kitai šalin, pakol užsimegs ir išsiskleis stebėtinas laukiamasis žiedas. Taip ir Senasis Įstatymas klestėjo ir žydėjo, pilnas

garbės, laikinės galybės ir dangiškų dorybių. Pagaliau daugeriopas grožis pasiekė aukščiausią prisirengimo laipsnį Marijoje.

Šv. Jono gimimo apreiškimas ir jo prasidėjimas.

Jau daugiau, negu keturi šimtai metų buvo praėję, kaip buvo nutilę pranašų balsai. Bet paskutiniojo pranašo paskutinysis žodis buvo pranešimas apie šauklį, kurs turėjo ateiti, prieš pat ateisiant Mesijui (Mal. 3, 1; 4, 5. 6). Tokio šauklio — pranešėjo laukimas buvo taip pat visuotinis, kaip ir paties Mesijo (Jon. 1, 21; Luk. 9, 19). Tatai tas pranokėjas visiškai esybiškai priklausė mesianinio prisirengimo laikams. Tas laukimas įvyko, apreiškus Jono Krikštytojo gimimą ir jam prasidėjus.

Apreiškimo aplinkybės veda mus į teokratino gyvenimo centrą Jeruzalę, į šventyklą — Dievo buveinę ir apsireiškimo vietą.

Jeruzalė guli kalnuotojoj Judėjos daly priešais Alyvų kalną pakilusioje lygumoje, kuri lėtai leidžiasi iš pietų į šiaurę, o pietų ir pietryčių pusėje labai staigiai leidžias į gilius Hinnomo ir Juozapato (Kidrono) slėnius. Nedidelė einanti iš šiaurės į pietus dauba (Tiropera) dalina, miestą į dvi dali: rytų mažesniąją, vadinamą Morija, arba Šventyklos kalnu, ir vakarų — aukštutinį miestą. Visas šventyklos plotas apėmė didelį, pailgą (300 m. pločio ir 500 m. ilgio) ketvirtainį žemės gabalą, kuriame Morijos viršūnė buvo išlyginta didžiuliais mūrais, einančiais aplink šventyklos rūmus ir prieškiemius. Tikroji šventykla stovėjo į vakarus nuo vidurinio miesto ir talpino savy Šventų Šventąją vietą, prie kurios iš rytų pusės buvo didesnė salė, vadinamoji Šventoji. Šventų Šventojoje kadaise stovėdavo Sandoros Skrynia; bet Kristaus laikais ji buvo tuščia ir turėjo tik šventąją uolą, ant kurios, prieš dingsiant, stovėjo Sandoros Skrynia. Šventojoje stovėjo auksinis smilkalų aukuras, šalia jo iš šiaurės pusės padėtinių duonų stalas, o iš pietų pusės septynšakis auksinis žibintas. Šventyklos trobesius iš rytų pusės laikė apsiautęs kunigų kiemas su dideliu deginamuoju aukuru, ant kurio buvo įvairioms aukų rūšims trys arba keturi ugniakuriai. Su kunigų kiemu toliau iš rytų pusės jungėsi Izraeliaus prieškiemis ir moterų kiemas, ir galop laikė viską aprietęs didelis galingu mūru apvestas stabmeldžių prieškiemis, kurs iš lauko pusės atrodė tartum tvirtovė, o iš vidaus buvo papuoštas gražiomis šulų galerijomis. Kiekvienas kiemas nuo kito buvo atidalytas gražiomis skersinėmis ir išilginėmis užtvaromis ir už kits kitą stovėjo aukščiau ir su kits kitu buvo sujungtas laiptais, visų aukščiausi ir iš tolo matomi buvo šventyklos

rūmai arba Šventų Šventoji su paauksuotomis sienomis ir viršumi Viskas dar tebespindėjo naujumo spindesiu. Vos dešimts metų tepraėjo nuo to laiko, kada Erodas baigė šventyklos rūmų ir prieškiemių statymą. Iš lauko pusės dar ir dabar darbas nebuvo baigtas.

Toj gražioj šventykloj tarnavo senobinė kunigija, dar Dovido laikais padalyta į 24 klases, kurios ėjo pareigas, kiekvieną savaitę pasikeisdamos (I Kron. 24, 4. 19; II Kron. 8, 14; 23, 8), būtent, palaikydavo deginimo aukuruose ugnį, darydavo deginimo ir smilkymo aukų, dabodavo auksinio žibinto šviesą ir rūpindavosi padėtinėmis duonomis. Kiekvieną rytą buvo traukiami burtai, kam teks tų pareigų ėjime dalyvauti. Atnašauti smilkomoji auka buvo ypatingai garbinga tarnystė ir kunigui ji eiti tebuvo leista tik vieną kartą per savaitę. Kai kildavo smilkalų debesys ir suskambėdavo varinio instrumento garsas, tada Šventojoj kunigas, o žmonės prieškiemiuose puldavo ant kelių ir melsdavosi. Tai būdavo iškilmingiausia valanda. Po maldos, kuri neturėjo būti ilga, kunigas išeidavo iš Šventosios ir priešais deginamąjį aukurą teikdavo žmonėms palaiminimą (Sk. 6, 24 ss.).

Vienas toks kunigas buvo Zakarijas. Jis priklausė Abijo klasei ir turėjo moterį Elzbietą. Abudu buvo kunigų giminės, teisūs Viešpaties akyse ir nepeiktinai laikės Dievo įstatų. Bet juodu turėjo vieną skausmą ir pažeminimą: Elzbietai buvo atsakyta vaikų palaima ir abu jau buvo senyvu (Luk. 1, 5 ss.). O bevaikystė žydams reiškė, jei ne visumet bausmę, tai bent nelaimę ir pažeminimą (Ps. 112, 9; 126; 127; Iz. 4, 1; 44, 3; Atk. 7, 14; Iš. 23, 26), nes Išganytojo pažadėjimai buvo ankštai surišti su vaikų palaima.

Toki tatai buvo padėtis, kada Abijo klasė ėjo šventykloj tarnystę ir burtas teko Zakarijui atnašauti smilkalų auką. Jis įėjo į Šventąją ir išpylė smilkalus į auksinį smilkytuvą priešais smilkalų aukurą. Bet štai, kada pakilo smilkalų debesys, ir jis meldėsi, tarp smilkalų aukuro ir auksinio žibinto pasirodė angelas (Luk. 1, 11 ss.). Zakarijas labai nusigando. Bet angelas tuoj jį nuramino, tardamas: „Nesibijok, Zakarijau, nes tavo malda išklausyta“. Tai nebuvo rūstybės ir mirties pasiuntinys, bet gyvenimo, malonės ir džiaugsmo nešėjas. Angelo pasiuntinybė (Luk. 1, 13 ss.) buvo skirta keturiems daiktams. Visų pirma, angelas pranešė Zakarijui, kad jis turės sūnų, kuriam pats Dievas duoda Jono vardą, o tai nurodo ypatingą ir didį paskyrimą. Paskui, angelas išdėstė sūnaus uždavinį, kurs yra ne kitas, kaip būti pranokėju Mesijo, kurį skelbė pranašai (Iz. 40, 3; Mal. 3, 1). Toliau, angelas apreiškė to sūnaus dorinį didumą ir

šventumą, kurs visai atitinka jo pašaukimą; pranešė apie jo išviršinį šventumą, kurs turėjo reikštis senobinių pranašų ir nazariečių aštrumais ir susivaržymais; apie viduojį šventumą, kurs turėjo reikštis Šventosios Dvasios pilnybe, koki jokiam pranašui taip anksti nebuvo suteikta. Galop, angelas nurodė gražius to aukšto pašaukimo davinius, džiaugsmą gimdytojams, džiaugsmą visam Izraeliui. Tas sūnus sukels didį religinį judėjimą, daugelį atves į tikrąjį išganymo supratimą ir sutaikins šventųjų senobiniųjų tėvų širdis su išsigimusiais vaikais. Vaikai tikės taip, kaip tikėjo jų šventieji tėvai, ir vaikų laikais įvyks pažadėjimas, kurio įvykimo laukė tėvai. Tatai visais atžvilgiais didis ir kilnus pašaukimas akivaizdoje Dievo, gimdytojų ir visos tautos, kuri, atvesta nuo netikėjimo į tikėjimą ir iš politinės bei moralios suirutės į ankštą vienybę, bus vedama pasitikti Mesijo. Jono pašaukimas yra panašus į Elijo pašaukimą. Todėl angelas naudojos tajs pačiais žodžiais, kuriais Malakijas kalbėjo apie Eliją (Mal. 4, 6; Pam. 48, 10). Jonas yra pirmojo Mesijo pranokėjas, o Elijas antrojo. Ištvirkimas, kuriame abiem teko veikti, šventumas, veikimo galybė ir sutinkamojo pasipriešinimo tvirtumas — tai abiem bendros aplinkybės. Tatai laimingai liko tėvo ir kunigo prašymas išklausytas ir šeima, tauta ir net visa žmonija liko kartu išvaduotos iš vargo. Tas išmelstasis ir pažadėtasis vaikas pradės mesianinius laikus.

Linksma tai buvo pasiuntinybė. Tačiau Zakarijas svyruoja ir negali, kaip Abraomas (Gim. 15, 6), tvirto tikėjimo pagalba pakilti iki žadamosios laimės aukštumai. Jis abejoja ne angelo pasirodymu, bet ar galės tai, kas žadama, įvykti, — abejoja, numatydamas natūralias kliūtis, ir reikalauja iš angelo ženklo bei laidavimo (Luk. 1, 18). Tai buvo neužginčijamas tikėjimo trūkimas. Todėl, nors ir gailestingai, bęt vis dėlto ištiko jį Dievo bausmė. Angelas atsako ir paremia savo žodžius ir pažadėjimą, visų pirma paskelbdamas savo paties vardą ir savo aukštą vietą. Jis yra vienas aukščiausiųjų angelų Gabrielis, kurs kunigui turėjo būti žinomas iš tų pranašavimų, kuriais jis kadaise Danieliui yra pažymėjęs Mesijo atėjimo laiką. Jis yra Dievo pasiuntinys, ir jo žodžiai turi įvykti. Toliau, angelas paremia žadėjimą bausme, kuri Zakariją sutinka. Zakarijas palieka nebylys, iki pažadėjimui įvyksiant. Tuo jam duodama suprasti jo klaida (Luk. 1, 19. 20). Po to viso angelas dingo. Tuo tarpu liaudis, susirūpinusi ir nerami, laukė kunigo pasirodysiant. Pasibaigus smilkymui, kunigas tuojau išeidavo iš Šventosios, kad nesukeltų įtarimo, jog jam galėjo atsitikti koks nepasisekimas.

Galop Zakarijas pasirodė, bet negalėjo kalbėti. Jis tai parodė ženklais, iš kurių liaudis suprato, kad jis Šventojoj turėjo regėjimą (Luk. 1, 21. 22).

Pasibaigus tarnystės dienoms, Zakarijas grįžo į savo gyvenamąją vietą, kuri, regis, buvo Ain-Karim. Bet angelo pranešimas įvyko, ir Elzbieta penkiems mėnesiams pasitraukė iš žmonių draugijos, kad Dievui padėkotų, susitelktų savyje ir paaukotų Dievui save ir malonės keliu gautąjį kūdikį. Pilna dėkingumo ir linksma izraelietės nuotaika ji kalbėjo, kaip kadaise Rakelė: „Taip man Viešpats padarė, šiose dienose pažvelgdamas į mane, kad atimtų nuo manęs mano panieką žmonių tarpe“ (Luk. 1, 24. 25.).

Šv. Jono gimimo apreiškimas ir prasidėjimas daugeliu atžvilgių reikšmingas. Pirmiausia, jis parodo mūsų Viešpaties pranokėjo reikšmę ir didybę. Patsai Dievas pasiunčia vieną aukščiausiųjų angelų, praneša jo atėjimą, parenka vardą ir pažymi jo asmens, jo uždavinio ir veikimo didybę, pažymi tokiose aplinkybėse, už kurias iškilmingesnių ir garbingesnių nebegalėjo būti, nes šventykloj, viešos dievmeldybės metu, ir pareiškia žodžiais. Pačiam busimajam Jono veikimui visos tos aplinkybės jau savaime prirengė kelią. — Taipogi ir Išganytojo atžvilgiu tas Jono apreiškimas yra svarbus, nes įvyksta gyvenime, kas buvo pranašauta apie didįjį Išganytojo pranešėją, kurs turėjo prieš Jį ateiti; nes tų pranašavimų įvykimas reiškia, kad jau arti pats Mesijo atėjimas. Pasirodė aušrinė, netrukus pasirodys ir saulė. Be abejonės, tos stebėtinos aplinkybės turėjo būti svarbios ir atsižvelgiant į liudijimą, kurį šv. Jonas vėliau turėjo duoti apie Kristų. Stebėtinais ir viešai žinomais apreiškimo įvykiais liko sužadinti ir žmonių jausmai ir mintys, ir priruošti laukti Mesijo. — Galop, Jono gimimo apreiškimas yra meilus Dievo išminties, maloningumo ir gerumo spindulys. Dangus, kurs ištisus šimtus metų tylėjo, dabar vėl kalba žemei ir siunčia savo angelą, kad naujos tvarkos veikalą pradėtų. Tačiau tuo jis dar nepaniekina senosios tvarkos, o tik naująją jungia su jos išlikusiu sveikuoju branduoliu. Zakarijo šeima—viena dar tikinčiųjų ir įstatymams ištikimųjų šeimų. Dievas ją padaro savo didžiojo veikalo pradžia ir iš teokratinio gyvenimo centro išveda žmogų, kuris turi pradėti naują tvarką. Didysis šv. Jonas yra ne tik gailestingojo Dievo malonės dovana, bet taipgi ir jo gimdytojų dievobaimingumo, viešos senobinės Bažnyčios kunigo maldos vaisius. Erodo dienos buvo niaurios ir ūkanotos. Zakarijo šeima, regėtasis angelas ir šv. Jonas yra geriausių laikų aušra.

II Laikinis Jėzaus gyvenimas,

1. Jėzaus jaunystė.

R. Įsikūnijimas.

Kristaus gimimo apreiškimas ir jo prasidėjimas.

Baigėsi metų savaitės, kuriomis kadaise Danielis žymėjo Mesijo atėjimo laiką (Dan. 9 sk.). Viskas buvo prirengta: Amžinojo Žodžio žemės tėviškė, Jo busimoji Motina Marija; Ji žydėjo ir savo grožiu ir malonės pilnybe viliojo savip Dievo Sūnų. Galop prisiartino laikui ir amžinatvei svarbiausia ir reikšmingiausia valanda, prisiartino visos istorijos pradžia ir išeitis, „laikų pilnybė“, valanda, kurioj amžinasis Žodis pasidarė kūnu (Luk. 1, 26—38; Jon. 1,14).

Paslaptis įvyksta ne Jeruzalėje ir šventykloje, ne aukščiausiųjų kunigų draugijoje, bet Galilėjoj, Nazareto miestely, ramioj Mergaitės Marijos trobelėj. Tenai nusikreipė Dievo mintis ir sumanymai; Amžinojo Žodžio Įsikūnijimu tariami ir sprendžiami aukščiausieji dangaus ir žemės reikalai. Vykdydamas Įsikūnijimą, Dievas nenorėjo naudotis savo beribe galybe. Marija, laisvai visos žmonijos vardu duodama savo sutikimą, turėjo tame dalyvauti, kaipo laisva, sąmoninga būtybė. Čia viskas turėjo įvykti aukščiausiais išminties ir padorumo įstatais. Net pati Marijos laisvė turėjo būti Dievo ir atpirkėjo laisvės ir nusisprendimo atspindys. Todėl šeštame mėnesy po Krikštytojo prasidėjimo tas pats arkangelas Gabrielis liko pasiųstas į Nazaretą pas Mergelę Mariją, kad Jai praneštų žinią ir pasiūlymą tapti Dievo Motina (Luk. 1, 26. 27). Mat, angelai yra nuolatiniai šio pasaulio su anuoju jungėjai: jie skelbia žmonėms Dievo nutarimus. O čia juk turi įsikūnyti angelų Galva ir papildyti jų ierarkijas, kurios gerokai praretėjo, pašalinus iš jų maištininkus angelus; turėjo įvykti atpirkimas žmonių giminės, prie kurios puolimo taip liūdnai buvo prisidėjęs angelas. Ir Gabrielis, rodos, yra išrinktasis Įsikūnijimo angelas, nes dabar tą paslaptį jau trečią kartą skelbia (Dan. sk. 9; Luk. 1, 19). Be abejonės, angelas pasirodė regimame žmogaus pavidale, nes jis skelbė regimą

Kristaus pasauly pasirodymą, ir Marija regimuoju pasirodymu geriau galėjo būti įtikinta, kad pasirodymas iš tikrųjų įvyko. Angelui pasirodant, Marija, tur būt, buvo savo kambary ir meldės. Angelas tarė: „Sveika, malonės pilnoji, Viešpats su Tavimi, pagirta tu tarp moterų“. Pasiuntinybė prasideda sveikinimu, kuriuo kūriniui Dievas pasako negirdėtą pagyrimą — sveikinimu, kurs išreiškia visą antprigimtinį Marijos didumą. Tas Jos didumas yra glaudžiai sujungtas su įsikūnijimo paslaptimi, kuri, jai pačiai bendradarbiaujant, turėjo Joje įvykti. Ji yra „malonės pilna“, ir tie dorybių ir šventumo turtai tai - Jos kraitis, kurį Ji atsinešė, ir kurs prie Jos Dievo Sūnų pritraukė. „Viešpats su Tavimi“, ne tik Jo malonės ir pamėgimo atžvilgiu, bet Viešpats yra su Ja taipogi savo jėga ir visagalybe, kuri, Jai sutinkant ir bendradarbiaujant, įvykins didžiausį Dievo veikalą — Įsikūnijimą, kurs Dievo Sūnų padarys Jos kūdikiu. Ji yra „pagirta tarp moterų“, nes Ji, kaipo Mergaitė ir susyk Motina, jungia savy visą savo lyties garbę, o kaipo Mesijo Motina, praneša visas Senojo įstatymo moteris ir jų didžius tautos gerovei darbus. Dievo ir angelo sumanyme tas pasveikinimas turėjo sužadinti Marijos dėmesį ir Ją prirengti prie apreiškimo, kurį Ji turi greit sužinoti. Ir kaipgi dabar laikosi Marija? Ji stebisi ir nerimastauja dėliai to nepaprasto ir negirdėto pasveikinimo. Ji nieko neprataria ir nieko neatsako. Ir ką gi Ji galėjo atsakyti? Tas Jos tylėjimas geriausiai parodo, kaip toji šventoji Mergaitė greit suprato, ką visa tai turi reikšti, ir pasižemino.

Angelas Mariją nuramina ir daro apreiškimą (Luk. 1, 30 ss). Jis sako, jog Ji neturinti ko bijotis, nes radusi pas Dievą malonės. Ji turinti sutikti, kad Joje Dievo Sūnus prasidėtų. Ir, tartum kad Ją įtikintų priimti pasiūlymą, angelas nupasakoja Jai visą būsimojo Kūdikio didumą ir garbę. Pirmiausia, pasako to Sūnaus garbę: Jis turės vadintis Jėzus, t. y. Dievas yra pagalba, išgelbėjimas ir atpirkėjas; paskui, nurodo tikrą, visišką Mesijo kilnumą, pareinantį iš Dievo ir Žmogaus prigimčių susijungimo: Jis yra tikrasis Dievo Sūnus ir tokiu bus pripažintas; galop, praneša Jai apie tą amžiną karalystės garbę, kuri buvo žadėta Dovidui ir Izraeliui — žodžiu sakant, angelas Marijai paakinti pasako visa, ko tik tikinti izraelietė galėjo geisti ir tikėtis. Visi Dievo Motinos vainikai ir garbė liko sudėti po Jos kojomis, ir angelas visai aiškiai mini didįjį Izaijo pranašavimą apie gimdančią Mergaitę (Iz. 7, 14), o Ji, Marija, yra Mergaitė, turinti pagimdyti Mesiją.

Angelo žodžius Marija priima su tikėjimu, neabejoja prane-

šimo tikrumu ir galimumu ir negeidžia, kaip Zakarijas, ženklo. Ji tik pasakė: „Kaip tai įvyks, kadangi aš nepažįstu vyro?“ Tie žodžiai tik tą prasmę tegali turėti, kad Marija, anksčiau padariusi amžinos mergystės įžadą, dabar nori žinoti, ar tas įžadas pagal Dievo valią turi pasilikti nepaliestas. Tai vėl yra gražus liudijimas, kad Mergaitė buvo išmintinga, atsargi ir skaisti. Angelas Jai užtenkamai tai išaiškina. Jos įžadas turi pasilikti ir toliau. įsikūnijimo įvykdymas yra išimtinas ir betarpiškas Dievo, ypač Šventosios Dvasios darbas, nes Šventoji Dvasia yra gyvybės ir tobulybės pradžia, o įsikūnijimas turi būti gražiausiasis prigimties ir malonės veikalas. įsikūnijimo įvykdymas, kad būtų parodyta netoli Dievą esant ir būtų pridengta Jo garbė, yra panašus į debesų ant Sandoros Skrynios nusileidimą (Iš. 40, 35. 36). Tam stebuklui patvirtinti angelas, neprašomas, nurodo panašios rūšies stebuklą, įvykusį stebėtiname prasidėjime šv. Jono Krikštytojo, kurio gyvenimas ir veikimas taip glaudžiai turėjo būti surištas su pažadėtuoju Marijos Sūnumi. Tie žodžiai pašalina visokią šventosios Mergaitės abejonę, aiškiau nušviečia Įsikūnijimą ir pabrėžia jį, kaipo veikalą Dievo visagalybės, kuri geriausiai laiduoja, kad tai, kas apreikšta, tikriausiai įvyks.

Po to paaiškinimo Marija nesvyravo nė valandėlės ir, pareikšdama savo sutikimą, tarė: „Štai aš Viešpaties tarnaitė, tebūnie man pagal tavo žodį“. Ji atsiduoda visa, kūdikiškai, ir be atodairos pasitikėdama Dievo valia ir pavesdama jai visus davinius, kokių tik tas sutikimas pagaminti galėjo. O Marijos atžvilgiu davinių iš jo būti turėjo. Duodama tą sutikimą, Ji nuėjo sunkiu, kentėjimų pilnu Mesijo keliu, kurio bendrus bruožus Ji galėjo žinoti iš pranašavimų. Bet Ji teatsižvelgė į Dievo valią ir žmonių išganymą ir, degdama beribe mūsų meile, davė savo sutikimą. Tas gražus savo valios pareiškimas davė Dievui - Žmogui buvimą, padarė Mariją Dievo Motina, o mus visus malonių pilnais Dievo įsūniais.

Angelas dingo tą pačią valandėlę, kurioj Marija davė savo sutikimą (Luk. 1, 38), ir tą pačią valandėlę įvyko įsikūnijimas. Tą valandą kuriamoji Dievo galybė padarė skaisčiausioje Mergaitės įsčioje žmogišką prigimtį, kuri, būdama visai panaši į mūsų prigimtį, susidėjo iš kūno ir sielos, sielos, kaip ir mūsiškoji, apdovanotos protu ir laisva valia. Tai naujai prigimčiai nestigo nieko, išskyrus savą žmogišką asmenybę, kuri kitais atvejais pridera nuo pat prasidėjimo apdovanotai protu būtybei. Į tos žmogiškos asmenybės vietą pačioj įsikūnijimo valandoj atėjo, kaipo žmogaus prigimties savininkas ir nešėjas, antrasis Dievybės Asmuo Dievo Sūnus, kuris

vienkart buvo ir dieviškosios prigimties savininkas. Taigi, klausydami tikėjimo, turime tvirtai laikytis, kad Kristuje yra vienas dieviškasis Asmuo, būtent, Dievo Sūnaus Asmuo, ir dvi prigimti: dieviškoji ir žmogiškoji. Tų dviejų prigimčių susivienijimu ir būdu, kuriuo tas susivienijimas įvyko, remiasi visa Įsikūnijimo paslaptis. Tos dvi prigimtys su viena antra susijungė ne betarpiškai, t. y. lyg jose būtų įvykusi atmaina, ar kuri nors jų dviejų būtų buvusi pašalinta, ar pagaliau iš to susivienyjimo būtų atsiradusi trečia prigimtis — ne, jiedvi tik susivienijo antrajam dieviškam Asmeny ir tas dieviškasis Asmuo žmogiškąją prigimtį pabaigė, padarydamas ją nepriklausomą ir savarankišką ir pakeldamas ją į dieviškąjį orumą, kaip tai nupasakoja šv. Atanazo tikėjimo išpažinimas: „Kristus yra vienas ne per dieviškosios prigimties pakeitimą kūnu, bet per žmogystės priėmimą į Dievą; vienas ne per prigimčių susiliejimą, bet per asmens vienumą“. Dėliai to žmogiškosios prigimties su antruoju Asmeniu Dievybėje susivienijimo Kristus yra tikras ir natūralūs Dievo Sūnus, prieš amžius iš Tėvo gimęs, drauge su Tėvu ir šventąja Dvasia dalyvaująs visoj dieviškojoj garbėj ir, kaipo Dievas — Žmogus, turėdamas visas vertybes ir viršesnybes, Jis yra visos žmonijos galva, karalius, teisdarys, teisėjas, tarpininkas ir aukščiausiasis kunigas; tam tikslui Jis tiek materialiuose, tiek dvasiniuose, tiek natūraliuose, tiek antprigimtiniuose dalykuose gausiai apdovanotas visais šventumo, išminties ir galybės turtais, Jis nuo pat pirmosios žmogiškojo gyvenimo valandos betarpiškai regi Dievą. Žodžiu sakant, Įsikūnijimo padarinys yra Dievas — Žmogus, didi, stebėtina Būtybė, kuri, kaipo visų sutvėrimų pirmavaizdis, vykintojas ir tikslas, jungia savyje visas būties rūšis ir visas orybes. Dievas—Žmogus, slėpininga Būtybė, kaipo visų laikų veidas, žengia visų tautų priešaky, pries Jo veidą lenkiasi kiekvienas dangaus ir žemės kelys; Dievas—Žmogus tai—Jo priešų neviltis, saldi žmogaus meilė ir nusistebėjimas, žemės gyvybė ir paguoda.

Štai kas yra Įsikūnijimas: „Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų“ (Jon. T 14). Tą valandėlę prasidėjo pilnas stebėtino dvasinio kilnumu nepasiekiamos išminties ir nepalyginamo šventumo gyvenimas; nuopelnais ir visokiu patenkinimu gausiausis gyvenimas; gyvenimas, kurs laiko, papildo ir padaro kilnius visus kitus gyvenimus; gyvenimas taip gilus, taip platus ir galingas, jog, su juo palyginus, visi kiti gyvenimai atrodo skurdūs ir nežymūs; gyvenimas, kurs turi begalinės vertės ir dieviškos viršesnybes. Kas gali išmatuoti tos valandos paslapčių gelmes ir apimti jas savo

širdies jausmais? Dangus ir žemė, vien garbindami ir dėkodami, turėtų minėti tą valandą, kuri mūsų išganymui nuėmė nuo Dievo nutarimų amžinus antspaudus. Išganymo malonių upė leidosi žemėn, o sykiu su ja išplaukė malonių Malonė, pats mūsų Viešpats ir Dievas Jėzus Kristus. Bet tai visa įvyko, tarpininkaujant daugiausiai už visus kūrinius palaimintajai Marijai.

B. Įsikūnijimo viešas paskelbimas.

Marijos atsilankymas.

Įsikūnijimo pranešimo dienomis leidosi Marija į kelionę atlankyti savo giminės šv. Jono motinos Elzbietos (Luk. 1, 39—56).— Atsilankyti, be abejonės, Mariją paakino angelo žodžiai, kuriais buvo praneštas Krikštytojo prasidėjimas. Tie žodžiai Marijai buvo ne vien ženklas, kad angelo pranešimas įvyks, bet taipgi pakvietimas ir patarimas atlankyti Elžbietą.—Pilna kūdikiško tikėjimo, pilna pagarbos ir dėkingumo už suteiktąjį patarimą, Marija skubiai leidos į kelionę. Kelias, lengvai pereinamas per pusketvirtos dienos, ėjo į vietą, esančią Judėjos kalnuose, kurie plečiasi per visą kraštą nuo Mirusiosios iki Vidužemio jūros. Regis, Zakarijo gyvenimo vieta buvo šiandieninis „šv. Jonas kalnuose“ arba nedidelis kaimas Ain-Karim, kurs yra dvi valandos kelio atstu į vakarus nuo Jeruzalės. Kaimas guli vidury slėnio, aplinkui apsiausto uolomis ir kalneliais. Balti vienuolyno namai, kurie, spėjama, stovi toj vietoj, kurioj kadaise stovėję Zakarijo namai, dailiai iškyla tamsiame laibų kiparisų dugne ir kartu su žaliomis alyvomis ir vynmedžiais, kurie laiptais leidžiasi į nedidelį upelį, kartu su pilkomis uolų masėmis, kurios tėra apvainikuotos tik keliais sargybos bokštais ir rūmais, sudaro labai malonų, visai paslapties ypatingumams pritinkamą priešingumą.

Marija įėjo į kunigo namus ir, pilna malonaus pasižeminimo ir prieteliškumo, pirmoji džiaugsmingai pasveikino Elzbietą. Tais pasižeminusiais ir meiliais pasveikinimo žodžiais pasinaudojo šventoji Dvasia tam, kad suteiktų apreiškimą ir malonę. Nes, vos tik Elzbieta išgirdo pasveikinimą, tuoj stebėtinai šokterėjo po jos širdimi jos kūdikis, duodamas ženklą, kad jis liks gausios dieviškos malonės pripildytas. Panašu į tiesą, kad tą valandą mažulis Jonas liko laisvas nuo pirmapradės nuodėmės, kaip tai Zakarijui buvo nurodęs angelas, ir liko pakeltas į nuostabų Šventumą. — Bet nuo

Jono perėjo malonė ir į motiną. Ji taipgi liko pilna Šventosios Dvasios ir, be malonės ir šventumo padauginimo, liko jai suteikta dar pranašų apšviečiamoji dovana, per kurią Ji pažino Įsikūnijimo įvykį ir jį paskelbė, sakydama: „Pagirta tu tarp moterų, ir pagirtas tavo įsčios vaisius! Ir iš kur man tai, kad mano Viešpaties Motina ateina pas mane?“ Tais iškilmingais žodžiais Elzbieta pirmiausiai galingai pasako įsikūnijimo įvykį ir jo esmę. Ji viską žino iš Šventosios Dvasios ir net savo pasveikinime ji eina toliau nuo tos vietos, kurioje sustojo angelas, tartum ji būtų girdėjusi angelo ir Marijos pasikalbėjimą tyliame Mergelės namely Nazarete. Ji aukština Mariją dėl Jos Dievo Motinos orumo, dėl Jos šventumo, o ypač dėl Jos tikėjimo (Luk. 1, 45). Galop, šlovina ji Mariją dėl Jos dieviškos motinystės privilegijų (Luk. 1, 42), kurios jungia savy mergystės garbę su motinos dorybe. Bet tą išviršinį šlovinimą žodžiais atitinka taipgi ir viduojė Marijai pagarba. Elzbieta, gerbtina dėl savo amžiaus, šventumo, dėl savo vyro luomo, o taipgi, kad Dievo malonė suteikė jai aukščiausiąjį tarp visų iš moterų gimusiųjų kūdikį, vis dėlto žiūri į atsilankymą ir pasveikinimą Marijos, kuri buvo už ją toli jaunesnė ir ne perdaug žinoma giminė, kaipo į neišaiškinamą garbę ir negirdėtą malonę, ir giliai Jai nusilenkia.

Marija rado šv. Elzbietos žodžiuose naują angelo apreiškimo patvirtinimą, ir Jos dvasia džiaugiasi Dievo nusprendimų didumu ir santaika. Nuo Jai teikiamųjų pagyrimų Ji kreipia savo mintis į Dievą ir didžias paslaptis. Ir toj valandoj Jos jausmas išsilieja gražioje, didingoje giesmėje Magnificat (Luk. 1, 46 — 55). Savo prasme Magnificat yra Atpirkimo per Įsikūnijimą garbinimas. Kaip pati Marija pasisako, Jos dvasia džiaugiasi Dievuje Išganytojuje (Luk. 1, 46. 47). Turiniu ir suskirstymu toji garbinamoji giesmė iš visų pusių nurodo atpirkimo darbo didumą. Pirmiausia, santyky su Dievu. Atpirkimas yra šventos ir pašvenčiamosios Dievo galybės darbas (Luk. 1, 50. 51), Dievo gailestingumo (Luk. 1, 50. 54) ir ištikimumo padaras (Luk. 1, 55). Toliau, Marija parodo, kiek Atpirkimo per Įsikūnijimą garbė paliečia Ją pačią. Ji, žemos giminės, žemo luomo mergaitė, savo santykiais su Atpirkimu liko pakelta į nesuprantamą aukštybę, šventumą ir pripažinimą, kurs nežino jokių ribų, nei laiko, nei erdvės, kurs tegali būti lyginamas tik su Jos Sūnaus garbe ir pripažinimu (Luk, 1, 48. 49). Paskiau, savo garbinamojoj giesmėj Ji atskleidžia Atpirkimo didumą pasaulio ir velnio karalystės atžvilgiu, kuriai, deja, priklausė taipgi didelė Izraeliaus dalis. Tą puikumo ir sotumo, žemiškos

galybės ir savimi pasitikėjimo karalystę Atpirkimo įvykis suardo, griauna ir atima visą galybę (Luk. 1, 51. 52). Galop, Marija aukština atpirkimo įvykį, pabrėždama jo santykius su nuostabia Dievo Bažnyčios karalyste, kuriai per įsikūnijimą liko padėtas kertinis akmuo, būtent, liko įkurta Dievo karalystė, tverianti iš seno, nuo Abraomo laikų, tverianti savo pagrindais, savo nuostabiais įstatais ir galybės priemonėmis, kurios pasaulio karalystės akivaizdoje iš seno nieku kitu nebuvo ir negalėjo būti laikomos, kaip tik neturtu, pasižeminimu, savo silpnumo pripažinimu (Luk. 1, 52. 53) — Magnificat yra karališka, pilna vientisumo, aiškumo, ramaus užsidegimo ir neišmatuojamo gilumo giesmė, tartum pirmoji lakštingalų giesmė apie Kristaus į šią žemę atėjimą. Nuostabūs tie su senų laikų atgarsiais tonai (I Kar. 2, 1 ss.), o tačiau dėliai savo su Kristaus karalyste santykių taip nauji, taip nepaprasti, taip slėpiningi!

Marijos atsilankymas yra maloni paslaptis, graži prieteliškos ir giminiškos doros ir svetingų šv. Jono kalnų idilė. Bet jis yra dar kažkas didesnis. Jis yra tikrai pirmas viešas, aiškus įsikūnijimo parodymas ir jo malonių pritaikinimas. Ir šv. Jono šeima, kuriai liko suteikta pirmutinė žinia ir pirmutinė malonių palaima, pasirodė didžiai pajembli. Jonas, kurio pamokslų turinys turėjo būti pasaulio nuodėmės naikintojas Dievo Avinėlis (Jon. 1, 29), yra pirmasis į malonę priimtasis nusidėjėlis. Bet to įnagis ir tarpininkė yra Marija. Malonė atėjo iš Viešpaties, bet Marijai tarpininkaujant. Ne anksčiau ir ne vėliau įvyksta pašventimas ir nuteisinimas, tik praskambėjus Marijos pasveikinimui. Čia Išganytojas aiškiai nustato dėsnį, kuriuo Marija turi būti Viešpaties malonių tarpininkė. Ji čia pirmą kartą pasirodo, kaipo toki, o Jonas, kaip ir nesuskaitoma daugybė kitų, yra Dievo Motinos malonės Sūnus. — Iš antros pusės, toji Jos padėtis lieka Jai pilnai pripažinta. įvykiai Zakarijo namuose yra reikšmingi. Yra tai pirmas žinomas Marijos žmonių tarpe šlovinimas ir to šlovinimo visais atžvilgiais pagrindimas. To viso darytoja yra Šv. Dvasia; Jos įtakoje šv. Elzbieta parodo mums žodžiu ir pavyzdžiu, kodėl ir kaip mes turime švenč. Mergelę garbinti. O palaimos, kurių gauname, dėliai to garbinimo reiškiasi mumyse daugeriopų malonės veikimu, kurio gausiai yra patyrę visi Zakarijo namai. Marija pasilieka viešėti pas Zakariją ir Elzbietą apie tris mėnesius.

Šv. Jono gimimas ir jaunatvė.

Iškilmingai, kaip tai Šventojoj Istorijoj daroma, nupasakojant svarbius nuotykius, šv. Lukas žymi, kad pasibaigė laikas, Elzbieta pagimdė žadėtąjį Sūnų (Luk. 1, 57—58). Tada ramiame Ain-Karime kilo sujudimo ir džiaugsmo, ir kaimynai ir giminės skubinosi daug malonių gavusiai motinai palinkėti laimės. Bet tas dėl gimusiojo sūnaus džiaugsmas nepalyginamai padidėjo, atsitikus nuostabiems dalykams, vaikelį apipiaustant.

Apipjaustymas buvo religinė žydų apeiga, kuria kiekvienas naujagimis vyriškis būdavo įkūnijamas į teokratinę sandorą, todėl jis vadindavosi Sandoros ženklas (Gim. 17, 9—14). Tos apeigos metu vaikas gaudavo taipogi ir vardą, tuo būdu pasidarydavo visiškas pilietis ir religinis tautos narys. Apipiaustymas turėdavo įvykti reguliariai, praėjus aštuonioms dienoms po gimimo (Lev. 12, 3). Jį paprastai atlikdavo šeimos galva, kuri vienkart duodavo vaikui vardą, paimamą ar iš ypatingų gimimo nuotykių (Gim. 4,1. 25; 17,19; 19, 37), ar iš pranokėjų, bočių, arba pagaliau gimdytojų. Kadangi Zakarijas, būdamas nebylys, negalėjo ištarti apeigos metu sakomųjų laiminimų, apipiaustymą, tur būt, darė kas nors kitas, koks giminė ar kunigas. Berenkant vardą, giminės norėjo duoti vaikeliui tėvo vardą. Bet Elzbieta griežtai pareiškė, kad jis turįs vadintis Jonas. Giminės įrodinėjo, kad niekas giminėj tuo vardu nesąs ir, pasigaudami ženklų ir mostagavimų, klausė tėvą, kaip vaikas turėtų vadintis. Zakarijas parašė ant lentutės: „Jo vardas Jonas“. Tas jo sutikimas su motinos pareiškimu didžiai nustebino gimines, ir jie tuoj atkreipė dėmesį į aukštesnę vardo kilmę ir į ypatingą vaiko reikšmę.

Dar didesnis kilo nustebimas, kai Zakarijas, lyg atsibudęs iš savo nebylumo ir pilnas Šventosios Dvasios, pradėjo giedoti pranašišką garbinamą giesmę „B e n e d i c t u s“. Benedictus, kaip ir Magnificat, yra pranašiška giesmė, kurioj garbinamas Atpirkimas per Įsikūnijmą, nes jis, būdamas sudėtas taipgi Šventosios Dvasios įtakoje, atskleidžia gilias dieviškųjų nutarimų paslaptis Giesmė turi dvi dalis. Pirmoji dalis šlovina Atpirkimo darbą, kurį Dievas pradeda įsikūnijimu. Pirmiausia, žymimas to pradėtojo Atpirkimo būdas ir pasakoma, tą atpirkimą esant didį išganymą ir įvyksiant per galingą Gelbėtoją, kurs eina į Dovido namus. Toliau, yra pažymėti vykdantieji išganymą veiksniai. Jie yra tie patys, kuriuos randame ir Magnificat giesmėj: Dievo gailestin-

gumas ir Jo savo pri̇žadėjimams ištikimumas. Galop, aukštinamas Išganymo būdas, pabrėžiant jo sėkmes: jis atneša išvadavimą nuo visų priešų, kurie tik stato Išganymui ir Dievo karalystei kliūčių; jis visiems laikams veda aną tikrąjį teisumą ir šventumą, kuris pritinka kunigiškajam Dievo tautos būdui. — Antroji Benedictus dalis kreipiasi į nuostabųjį kūdikį Joną ir į jo santykius su Atpirkimo darbu. Jonas bus Viešpaties skelbėjas, pranašas ir kelio rengėjas, nes jis teiks nusidėjėliams išganymo pažinimą, ir per tai rengs juos prie nuodėmių atleidimo. Taip jis lygins Viešpačiui kelią į Jo tautos širdis. Tais trumpais žodžiais yra išreikštas visas kilnus Jono, kaipo atgailos skelbėjo, Viešpaties pranokėjo pašaukimas. — Giesmės pabaigą sudaro galingas ir graudus šaukimas į Mesiją, idant Jis savo pilnu paguodos pasirodymu teiktųs gelbėti skurdžiąją žmoniją iš suvargimo ir sielvartų. Kaip keleiviai, keliaudami tolimomis tuščiomis tyrumomis, užėjus nakčiai, sėdi iškrikę, suvargę ir pailsę, taip lygiai ir žmonija laukia savo globėjo. Tik patekanti dienos aušrinė tegali jai priduoti dvasios, paguosti ir vesti tikruoju keliu. Baigiasi toji graži giesmė pagalbos šauksmu į tą geibstančią žvaigždę, gražutę aušrinę ir teisumo saulę — Mesiją (Mal. 4, 2; Is. 9, 2; 60, 1).—Benedictus yra teokratiška ir kunigiška giesmė. Tėvo laimė susipina su didžiais kunigo klausimais ir pageidavimais. Visa, kas devynis mėnesius net nuo apreiškimo šventykloj judino jo širdį: išpažinimas, tikėjimas, dėkingumas, pagarba — visa tai dabar Zakarijas pasakė Dievo įkvėptais žodžiais. Mesijo karalystė jam nepalyginamai kitokį, negu žydų paprastai buvo vaizduojamasi: ji buvo jam ramybės, susitaikinimo, teisumo ir tikro Dievo akivaizdoj šventumo karalystė, toki, kokią atnešė krikščionybė. Todėl Bažnyčia kiekvieną dieną savo maldose kartoja abu himnu — Magnificat ir Benedictus. Toliau, Benedictus yra giesmė, Bažnyčios giedama laidojant mirusius, o dėliai galingų pabaigos žodžių yra mylimiausioji paskutiniosios kelionės giesmė. Kristus yra „Išganymo Ragas“ ir amžinoji Šviesa, kurios maloningi spinduliai šviečia taip gyvenimo kelionėje, taip ir mirties angoje, o pro ją į visą amžinatvę.

Tie nepaprasti įvykiai pripildė nusistebėjimu visus gimines, ir net po visus Judo kalnus pasklydo garsas apie nelauktuosius Dievo darbus. Visi, pilni lūkesčio ir įtempimo, sekė tuos įvykius ir tikėjo juos esant pranešėjus didžių daiktų, kurie su tuo kūdikiu turės atsitikti. Lyg šiol Viešpaties ranka buvo regima

ant stebėtinųjų kūdikių, taip turėjo būti ir toliau.

Apie šv. Jono jaunatvę težinome tik, kad jis tinkamai augo kūno ir dvasios jėgų atžvilgiu. Priešingai visiems prigimties įpročiams, jis iš pat ankstybosios jaunatvės gyveno tyrumose. Tai buvo Judėjos tyrumos — tuščia aukšta šalis, gulinti dešnėje Kidrono pusėje ir į vakarus nuo Mirusiosios jūros, plika, neapaugusi medžiais, prisėta kalnelių ir žiauriai gilių daubų išraižyta lyguma, kurioj niekas daugiau negyveno, tik nuo pasaulio pabėgę žmonės, ištremtieji ir nuošaliečių gyvenimą gyveną essėnai, apie kuriuos Plinijus sako, būk jie esą keisti žmonės, „be pinigų, be moterų ir atpratę nuo kiekvieno gyvenimo, tekalbą tik su palmėmis“. Reikia manyti, kad čia ir Jonas nuošaliečio gyvenimą gyveno: atsiskyręs, atsidavęs maldai ir aštriai atgailai, tai čia, tai kitur apsistodamas, destis, kaip į tai jį skatino Dievo Dvasia, leido savo dienas, kol galop, Dievui įsakius, atėjo į Jordano apylinkes.

Be abejonės, visi tie su šv. Jono gimimu ir jo jaunatve surištieji įvykiai susieina tame, kad jie yra Kristaus atėjimo prirengimas, ir todėl yra didelės reikšmės taip visai tautai, taip ir pačiam Jonui. Nuostabus jo prasidėjimas, vardo parinkimas, kalbos Zakarijui grąžinimas aiškiai skelbia Dievo rankų darbą ir ypatingą Dievo į žmonių reikalus įsikišimą, kokio jau senai nebėra buvę, ir nurodo taipgi busimuosius įvykius, būtent, Mesijo atėjimą, Kaip tai aiškiai Zakarijo giesmėje nurodyta. Ne vienam net iš pačios žydų tautos buvo tai, kad ir neaiškus, Kristaus artinimos apreiškimas. — O gyvenimas tyruose, nuo žmonių atsiskyrus ir atsidėjus maldai bei atgailai, šv. Jonui buvo artimesnysis prisirengimas prie didžio pašaukimo, kurs tikslą turėjo taipgi Kristų. Yra tai Dievo pasirinktasis būdas prirengti sau įnagius. Atsiskyrimu įnagis įgyja skaistumo, atgaila — užsigrūdijimo ir jėgos, malda—sykiu su Dievu budėjimo ir malonės paramos sau ir kitiems. Dievas nuolatos šaukia sau iš tyrų pranašų, pasaulio atnaujintojų ir „savo dešinės vyrų“. Taip buvo ir su šv. Jonu. Išgyvenęs tyruose arti trisdešimt metų, išėjo iš jų rimtas, aštrus, beturtis, kaip ir tie tyrai, kuriuose gyveno, tvirtas ir užsigrūdinęs sunkiam pašaukimui. Tam prisirengimui Bažnyčia taiko pranašo žodžius: „Jis padarė mano burną panašią į aštrų kalaviją, paslėpė mane savo rankos ūksmėje ir padarė mane išrinktąja vilyčia, savo kilpine mane laikė“ (Iz. 49, 2).

Šv. Juozapo su Marija jungtuvės.

Atsilankiusi į Ain-Karim, Marija vėl grįžo Nazaretan ir laukė savo jungtuvių su Juozapu (Mat. 1, 18—25). Bet prieš tai abu patyrė gilaus susirūpinimo ir skausmo.

Marija Juozapui apie antprigimtinį Išganytojo pradėjimą nieko nepasipasakojo, o tuo tarpu palengvėl kaskart labiau pradėjo rodytis jo ženklai. Juozapui, kurs, be abejonės, dažniau lankydavosi savo sužieduotinės namuose, tai buvo netikėtas ir skaudus dalykas, o Marijai kartus skausmas. Kadangi Juozapas tikėjo savo sužieduotinę esant mergaitę, žmogiškai kalbant, dabar galėjo jaustis įžeistas ir suviltas. To nežiūrint, Marija dar ir dabar nepratarė nė vieno paaiškinamo žodžio. Juozapas taipgi tylėjo. Tai išaiškinama neapsakomu Marijos skaistumo, pasižeminimo ir Dievu pasitikėjimo švelnumu. O šv. Juozapo tylėjimas liudija jo orumą, jo švelnumą ir pagarbą Marijai. Natūraliausis ir labiausiai angelo žodžius (Mat. 1, 20) atitinkąs yra prileidimas, kad tas šventasis vyras, didžiai gerbdamas Mariją, negalėjo tikėti, kad Marija galėjo prasižengti, bet, antra vertus, jis negalėjo užginčyti to, ką savo akimis matė. Taip besvyruodamas, jis pasiryžo pasirinkti išeitį, kuri Marijos atžvilgiu galėjo būti švelnesnė ir garbingesnė. Jis galėjo atiduoti ją teismui (Atk. 22,23). Bet to padaryti negalėjo jo atvirumas ir gera širdis. Tačiau, iš antros pusės, jis nė kiek negalėjo prisidėti prie pikto ir jame dalyvauti (Patari. 18, 22). Todėl pasiryžo arba ją slaptai apleisti, arba slaptai bei privatiniu būdu su ja persiskirti, kas turėjo įvykti neskaitlingų liudytojų akivaizdoje ir nenurodant persiskyrimo priežasčių. Iš to matyti, kad šv. Juozapas iš tikrųjų, anot Šventojo Rašto (Mat. 1, 19), buvo teisus ir todėl nenorėjo turėti nieko bendro su svetimąja nuodėmė, ir tokiame skaudžiame atsitikime nesidavė pagauti rūstybės ir kerštо aistroms, bet viską apmąstė, apsvarstė ir pasirinko išeitį, kuri visų labiausiai pritiko meilės ir nuolaidumo reikalavimams.

Dievas savuosius dažnai bando. Bet Jis taipgi neapleidžia tų, kurie Juo pasitiki. Jis juos išklauso, juos gelbsti ir paaukština (Ps. 90, 15), nors tai būtų darytina net angelus panaudojant. Ir tikrai, Dievas atsiuntė Juozapui angelą, kurs pranašiškame sapne paguodė Juozapą ir davė paaiškinimų, kurie suteikė tokio tikrumo, kokio tik gali duoti kiekvienas akimis regimas apsireiškimas. Kiek garbės ir pažymėjimo neša šventajam angelo pas jį pasiuntimas! Jis sveikina Juozapą, garbingai jį vadindamas Dovido Sūnum,

kas šiame atsilikime yra ypačiai reikšminga, nes angelo pasiuntinybė yra mesianinė ir todėl turėjo įvykdyti didį Dovido namams padarytąjį pažadėjimą. Jis apreiškia Juozapui Įsikūnijimo paslaptį ir antprigimtinį Išganytojo prasidėjimą ir paskelbia jam Jo vardą ir uždavinį — atpirkti tautą ne iš politinės, bet iš nuodėmės priespaudos. Vienkart angelas pašalina iš Juozapo visokį svyravimą, visokį susirūpinimą ir ragina jį paimti Mariją į moteris. — Ir dabar šv. Juozapas iš karto ir garbingai liko laisvas nuo visų rūpesčių! Ta pasiutinybė paaukštino ir Mariją. Kaip dabar didi ir graži Ji buvo šv. Juozapo akyse, ne tik kaip šventoji, bet taipgi, kaip Mesijo motina, kaipo Mergaitė, kurios Sūnus stebėtinu surėdymu yra pranašų paskelbtasis didysis Emanuelis! O kaip dėkinga turėjo būti Marija šv. Juozapui už jo kilnią širdį! Tuo būdu skaudus ištyrimas tik padaugino savitarpio pagarbą ir tampriau užmezgė pasitikėjimo ir meilės ryšius!

Tas meilės ryšys dabar liko nesutraukomai sustiprintas viešu ir iškilmingu sužieduotinės į Juozapo namus įvedimu. Tenykščiu papročiu jaunikis eidavo dažniausiai naktį iškilmingai su muzika, draugų, taip vadinamų „vestuvių sūnų“, lydimas į sužieduotinės namus. Tenai sužieduotinė su uždengtu veidu kartu su savo draugėmis prisijungdavo prie jaunikio būrio. Prisijungdavo prie jaunikio būrio taipgi ir visi kiti, žiburiais ir lempomis nešini. Jaunikio namuose sužieduotinė būdavo privedama prie jaunikio, abu apvainikuojamu, padaroma moterystės sutartis ir pagaliau atkalbami moterystės laiminimai. Toliau jau eidavo vestuvių pokylis, žaidimai ir šokiai, kurie neretai prasitęsdavo kelias dienas. Panašiu būdu. sekdami papročiais, šventė savo vestuves ir Juozapas su Marija, laikydamies visiško Viešpaties akyse kuklumo, padorumo ir džiaugsmo.

Įvykusios tarp šv. Juozapo ir Marijos jungtuvės duoda mums progos mesti žvilgį į malonų Dievo apvaizdos rėdymą, kuris valdo savųjų likimą ir švelniai ir meiliai išnarplioja visus painumus, taipgi atvaizduoja gražiausią dorybių pavyzdį, kurį Marija ir Juozapas savo aukštai padėčiai pritinkamai nuolatos mums rodo; be to, toji paslaptis yra dar naujas, būtent šv. Juozapui, Įsikūnijimo apreiškimas, kurs galutinai baigia ruošti regimąjį į šį pasaulį Išganytojo atėjimą. Šv. Juozapas, dabar kaipo Marijos vyras, yra visai toks Išganytojo tėvas ir šventosios šeimos galva, kokio reikalavo įstatymas. Tuo būdu liko apsaugota giminės garbė, ir Išganytojas liko viso pasaulio pripažintas Dovido Sūnumi. Juozapas ir Marija ne tik yra

moterystės, bet taipgi ir mergystės pavyzdžiai ir globėjai. Juodu padarė teisingą ir tikrą moterystę. Bet toji moterystė nepakenkė mergystei net ir Kristui gimus, ir tuo būdu Marija ir Juozapas yra ir mergystės pavyzdžiai. Tiesa, ilgainiui buvo atsiradę Marijos mergystės niekintojų ir Viešpaties garbės mažintojų, kurie, piktai panaudodami kai kuriuos šv. Rašto posakius, skelbė priešingą nuomonę. Bet tai nieku būdu negali būti įrodyta Šventraščio žodžiais (Mat. 1, 25; 12, 46, s.). Šventraštis dažnai kalba apie daiktus, kurie nėra įvykę tik ligi tam tikro laikotarpio; bet tuo dar nė kiek nesako, kad tai paskiau turėjo įvykti (Gim. 8, 7; 49, 10, 26; Ps. 109, 1; 122, 2). „Broliais“ Šventraštis vadina visus gimines. Jei tad kartais yra kalba apie „Jėzaus brolius“ (Mat. 12,46 s.), tuo vardu be jokios skriaudos tiesai gali būti pavadinti Juozapo brolio arba Marijos sesers sūnūs. Matas ir Lukas (2, 7) vadina Jėzų „pirmagimiu“, nes pirmagimybė Dievo tautoje reiškė ypatingą pažymėjimą ir vyresnybę, o evangelistai norėjo priskaityti Viešpačiui visą dovidinės kilmės garbę. Mariją buvus mergaitę prieš, po ir Jėzų gimdant, gana aiškiai nurodo Matas (1, 18), sakydamas: „Su Kristaus gimimu buvo taip“. Mums, katalikams, klausimą galutinai išsprendė šventųjų tėvų ir Bažnyčios dogmatinis tvirtinimas, jog „Marija (buvo) Mergaitė prieš, prie ir po Kristaus gimdymo“.

„Dovido troba dabar jau pastatyta“ (Am. 9, 11), ir Jokūbo namuose jau gali pasirodyti Valdytojas.

Kristaus gimimas,

Apie tą laiką Romos ciesorius Augustas paskelbė krašte įsakymą surašyti visus valstybės gyventojus. Kad sutvarkytų suirusią medžiaginę valstybės padėtį, Augustas po kelis kartus ant gyventojų krovė mokesčių, kurių didžioji dalis anksčiau guldavo ant Romos piliečių, o vėliau, būtent dabar, lygiai turėjo gulti ant visų talkininkių arba pavaldinių valstybių bei provincijų; prie paskutiniųjų priklausė taipgi ir Erodo viešpatystė Palestina. Tai buvo pirmasis Palestinoj daromas valstybės gyventojų sąrašas. Jį įsakė Sulpitius Quirinius, arba Cyrinus*), Sirijos provincijos vietininkas, o

*) Istorininkų manymu, Quirinius buvo Sirijoj dviem atvejais, apie 750 ir 760 (59) nuo Romos įkūrimo metus. Abu kartu jis tvarkė valstybės gyventojų surašymus, kuriuos mini Lukas. Antrasis (14m. po Kr.) buvo iššaukęs didelių tautos bruzdėjimų (Ap. D. 5, 37). Kristaus gimimo metų nustatymas svyruoja tarp 747 ir 752 nuo Romos įkūrimo, tarp 40 ir 45 Augusto viešpavimo ir tarp 33 ir 37 Erodo viešpatavimo metų. Jėzaus gimimo metais daž-

įvykdė Erodas, prisitaikindamas prie senobinių tautos ir krašto papročių (Skait. 1, 2; 26, 2), t. y. pagal padermes, gimines ir šeimas. Tuo tikslu šeimos galva turėjo nueiti į vietą, iš kurios jo giminė buvo kilusi ir kur gyvenusi. Juozapas buvo iš Dovido giminės, ir Betliejus buvo vieta, kurion jis turėjo keliauti. Tatai jis ir leidosi kelionėn, pasiimdamas su savimi ir savo moterį Mariją, ar tai todėl, kad Marija, kaipo duktė paveldėtoja, taipgi turėjo užsirašyti, ar todėl, kad Juozapas, matydamas besiartinantį gimdymo laiką, nenorėjo palikti jos vienos namie. — Artimiausioji tad kelionės priežastis buvo įsakymas surašyti valstybės gyventojus. Bet, tikrai pasakius, ciesorius tebuvo tik aukštesniojo Dievo rėdymo įnagis. Anot pranašų, Išganytojas turėjo ateiti į pasaulį Betliejuje (Mik. 5, 2), ir tai didžiame neturte ir pasižeminime ir vienkart turėjo būti valdiškai įrašytas, kaipo Dovido Sūnus, priklausąs didžiai ir paskutinei pasaulinei valstybei, kuri ateity turėjo tapti Jo dalimi (Dan. 2, 40; 7, 23). Visu tuo pasirūpino valdiškasis valstybės surašymo įsakymas.

Visais tad keliais traukė senos giminės į savo pirmykštes gimtąsias vietas. Juozapo ir Marijos kelionė ėjo per Esdrelono lygumą, paskui per Samarijos ir Sichemo žaliuojančius slėnius, o nuo Jeruzalės per aukštą Refaimo lygumą, kur kadaise Jokūbas su nuliūdusia širdimi ilsėjosi ir palaidojo Rakėlę, kur kadaise Dovidas surinko savo narsuolius, kad paimtų jebuziečių pilį. Po kokių poros valandų kelio keleiviai atvyko į pakilią lygumą priešais Betliejaus miestelį. Mažas, bet karališkas Betliejus stovėjo, iškilęs netaisyklingose, bet gražiose apaugusiose vynmedžiais, fygų ir alyvų augalais terasose, o žemiau tęsėsi aplinkui slėniai, dirvos ir dirvonai, kurių sultingoje žolėje ganėsi gausingi būriai ožkų ir avių. Savo panašiais į mažas pilis namais miestelis apstatė gana žymią antkainio dalį, apimdamas ir vakarinę jo pusę. Rytų pusėje Jeruzalės linkon, tada, tur būt, negyvenamoje, buvo prakartės lindynė, kur dabar stovi Gimimo bažnyčia.

Buvo jau rasit pavakarė, ir nusileidžianti saulė maloniai švietė viršuj baltų miestelio namų eilės, kai Juozapas ir Marija keliavo su savo gyvuliu tarp terasų ir vyndaržių ir pasuko į viešbutį. Tie viešbučiai (khanai) būdavo aptvertos vietos, neretai be namų ir sto-

niausiai yra laikomi 748 arba 749 Romos metai. Visai tikras dalykas, kad Krįstaus gimimo laiku turėjo įvykti visiškas valstybės gyventojų surašymas, ir kad tuo laiku Quirinius buvo arba paprastas Romos vietininkas Sirijoj, arba nepaprastas sąrašų vedimo dabotojas.

go, kur keleivis gaudavo tik poilsio ir vandens, o kitkuo visu turėjo patsai pasirūpinti. Įleisdavo sargas, kurs taipgi poilsio vietą nurodydavo. Betliejaus viešbučiai buvo maži ir jau pilni, nes Betliejus buvo pilnas priplūdęs žmonių. Todėl Juozapas ir Marija turėjo keliauti toliau ir galop buvo priversti pasirinkti poilsiui vietą, panašią į lindynę, kuri buvo rytų pusėje, už miestelio, kalkinių uolų kalnely; ta lindynė, matyti, Juozapui buvo kieno nors nurodyta, arba gal ir jis pats ją iš senesnių laikų žinojo. Lindynė, tur būt, dar pridengta dirbtiniu stogu, buvo apie 40 pėdų ilgio, nuo 12 iki 15 pločio ir nuo 9 iki 10 aukščio. Ji buvo tvartas, o reikalui esant ir rytų šalies viešbutis. Palei uolos sienas, tur būt, buvo prakartės. Tatai ten ir leidosi Juozapas su Marija nakvynėn. Rytų krašte nėra nieko nepaprasto nakvoti uolos lindynėje, tačiau čia, šiose aplinkybėse, toji nakvynė turėjo kažką ypatingai graudinga. Keliauninkai, kurie čia ieškojo prieglaudos, yra Dovido vaikų vaikai, jie yra švenčiausi ir geriausi, Mesijo gimdytojai, o tačiau taip nevaišingai priimami Dovido mieste tarp Huro, Marijos (Exod. 17, 10; 24, 14; I Kron. 4, 4) ir Boozo vaikų vaikų...

Pagaliau atėjo šventoji naktis, ir jos amžinai palaimintoj tamsumoj Marija, kaip tikėjimas mus mokina, pagimdė savo Pirmagimį be sopulio ir be jokių nepritinkamybių. Pirmą kartą Ji pamatė savo Kūdikio veidą, paties Dievo veidą, kurio taip ilgai dangus ir žemė ilgėjosi. Ji pagarbino Jį, paėmė į rankas, suvystė vystyklais ir paguldė prakartėje (Luk. 2, 6. 7). Taip Išganytojas, žmonėms regimas, apsigyveno šioj žemėj, pradėjo savo regimą kasdienį darbą ir, gyvendamas naują gyvenimą, siuntė į dangiškąjį Tėvą pirmą, po prasidėjimo dažnai kartotą maldą: „Štai, einu“ (Ps. 39, 8).

Gimimas yra pirmasis Jėzaus šiame pasauly regimas pasirodymas ir be galo reikšmingas veiksmas Būtybės, kuri kiekvieną žingsnį ir kiekvieną aplinkybę jau nuo amžių yra nusprendusi ir prirengusi. Kristaus tad gimimas yra tikras ir pilnas reikšmės Jėzaus Asmens, Jo dvasios ir dėsnių pareiškimas, tartum Jo gyvenimo pirmavaizdis, nužiūrėtas ne vadovaujantis žmogišku saiku ir lūkesčiais, bet dieviškąja išmintim ir šventumo saiku, didžiais Jo atėjimo tikslais ir sumanymais. Tatai Jis ateina ir pasirodo tokioj šaly, vietoj ir laiku, kokį Dievas paskyrė, tai yra, praslinkus Danieliaus metų savaitėms, Betliejuje ir per nuotykį, kurį prisiminus, žydų puikybė skaudų smūgį pajusdavo; Jis ateina, kaipo žmogus ir kūdikis, maloniame pavidale ir duodamas neabejotinų savo tikrai žmogiškos prigimties įrodymų: Jis ateina, garbingas ir dieviškas savo

gimimu iš mergaitės, ateina visuotinės pasaulio taikos metu ir Įvykstant nuotykiui, kurs pasauli sujudino, o kurio priežastis yra Jis pats, — ateina su galybe ir viduojo gyvenimo pilnybe, kuri apima dangų ir žemę; galop, ateina nuostabiai pasižeminęs ir beturtis. Tik prisimink sau, kas Jis ir koks Jo pasirodymo tikslas! Tai ne vienos kokios nors tautos iš žemiškųjų spaudėjų rankų išvadavimas, ne senobinės teokratinės sandoros atgaivinimas ir senobinės teisdavybės atnaujinimas, bet visos žmonių giminės atpirkimas ir viso pasaulio atmainymas. Prisimink, su kokia bauginama galybe tas pats Dievas kadaise išvadavo tautą ir pasirodė Sinajaus kaine, kokiomis spalvomis ir vaizdais pranašai išpranašavo Jo atėjimą, kokiomis viltimis ir lūkesčiais laukė jo atėjimo dabartinė Izraeliaus tauta. O kaip dabar Jis pasirodo? Giliausioj tylumoj ir pasislėpęs, toli nuo didžiojo pasaulio judėjimo, vidurnaktį ir niekam nežinomas. O tačiau dėliai tos valandėlės liko sutvertas ne tik visas Izraelius, bet ir visa žmonių giminė ir visas pasaulis. Kaip svarbus buvo Dievo tautai ir visam pasauliui to gimimo pažinimas! O tuo tarpu niekas jo nenujautė. Tik Marija ir Juozapas tėra toje iškilmėje žmonijos atstovai; gyvuliai, šaltis, naktis ir kieti prakartės šiaudai yra neprotingųjų sutvėrimų atstovai. Jis pasirodo taip, kaip angelas sako piemenims: „Rasite Kūdikį, suvystytą vystyklais ir paguldytą prakartėje“. Tai - didi paslaptis! Bet tai pritiko Dievo išminties sumanymams. Tokiu savo pasirodymu Išganytojas parodo tikrą savo žmogišką prigimtį, viskame panašią į mūsiškąją; tuo būdu Jis pasirodo, kaip atpirkėjas, moko mus išsižadėjimo ir atgailos, moko, kad tikroji laimė ne turtuose, garbėje ir žemės gerybėse, ir taip nustato visišką savo pirmojo pasirodymo santaiką su savo mokslu ir paskęstuoju gyvenimo būdu; taip Jis parodo save esant Dievą, savaimingą ir nepriklausomą nuo bet kokių galybės priemonių, kurių žmonės reikalauja. Jo ir Jo karalystės galybės priemonės yra neturtas, pasižeminimas (Luk. 1, 51. 52). Su jomis Jis net pradeda atpirkimą, su jomis ir toliau vykdo. Vystyklai, ašaros, tylėjimas ir kūdikiškasis miegas yra Jo ant kryžiaus apleidimo ir mirties pranešėjai. Tomis galybės priemonėmis Jis patraukia į save visą pasaulį. — Taip tatai pirmasis Kristaus pasauly pasirodymas yra nepasiekiamai gilus, pilnas reikšmės ir įstabumo, pilnas išminties, šventumo, garbės ir meilumo, kaip tai pranašas regėjo stebuklingame vaizde, kada kalbėjo: „Vaikelis mums gimė, Sūnus mums liko duotas, ir viešpatybė yra padėta ant Jo peties, o Jo vardas bus Stebėtinas, Patarėjas, Stiprusis, Dievas, Ateities Tėvas, Ramybės Kunigaikštis“ (Iz. 9,6).

Piemenys.

Kada tai visa darėsi tylios nakties apsiaustame Betliejaus pakalvyj, netol miestelio budėjo piemenys prie savo bandų (Luk. 2. 8—20). Į rytus nuo Betliejaus, koks pusvalandis kelio atstu, yra išsitiesęs gražus nelygus slėnis, kuriame vietomis pasitaiko dirvų, fygų, gluosnių ir alyvų medžių. Žiemos lietus apželdina Žadėtojo Krašto laukus nauja žole, ir, kai oras švelnus, bandos pasilieka laukuose ištisą naktį. Čia kadaise, tur būt, buvo dirvos ir ganyklos, kur Ruth rankiojo varpas, o Dovidas ir Jokūbas ganė bandas.

Čia, kaip pasakoja vietinis padavimas, piemenys suvarė savo bandas į užtvarus ir, pasikeisdami, jas sergėjo. Staiga jie aiškiai pamatė angelą. Jis smarkiai spindėjo; viskas liko apžerta stebėtina šviesa. Tas šviesos spindėjimas, toji „Dievo garbė“, yra nuolatinis Dievybės artimumo ir pasireiškimo ženklas (Iš. 24, 17; 40, 32). Ir tikrai, angelas skelbia Dievo atėjimą; savo blizgėjimu jis tartum nori atsverti skelbiamojo Viešpaties apsirinktąjį neturtą bei apleidimą ir savo žodžiams iš anksto parūpinti įtikinamumo. Piemenys gerai žinojo tą Dievo artimumo ženklą ir, vos tik pasijuto apžerti dangiška šviesa, didžiai nusigando. Bet angelas maloningai į juos pratarė; pirmiausia, jis juos ramina, pareikšdamas, nenešąs jiems mirties, bet džiaugsmingą naujieną ir tai didžiausią, ne tik jiems patiems, bet ir visai tautai. Toliau, jis paskelbia jiems Jėzaus gimimą, tardamas žodžius, kurie parodo visą gimusiojo Išganytojo didybę ir garbę. Jis yra „Atpirkėjas“ iš didžiojo nuodėmės skurdo, Jis yra „Kristus“, pažadėtasis tautos. Mesijas, ir todėl, kaip tai skelbė pranašai, Jis gimė Dovido mieste, kaipo Dovido Sūnus ir jo sosto paveldėtojas; jis, galop, yra „Viešpats“, Jahvė, dangaus ir žemės bei dangaus kariuomenių Viešpats; pagaliau, angelas nurodo piemenims ženklą, iš kurio jie gali pažinti gimusį Mesiją. Tas, kurs angelus aprengia šviesa ir kerubinais remia savo sostą, tas guli, kaipo kūdikis, suvystytas menkais vystyklais, guli kūtelės prakartėje. Ir iš to Jis galima pažinti; angelas kviečia juos tenai Jo ieškoti ir atiduoti Jam garbę. Tuo pačiu laiku ir tuo pačiu tikslu, būtent, kad pareikštų gimusiojo Vaikelio didumą ir patvirtintų angelo žodžius, pasirodė didis skaičius angelų, kurie, panašiai spindėdami, tartum darydami gyvą šviesos kelią į dangų, giedojo iškilmingą garbinamą giesmę. Tai — angelų himnas apie Išganytojo įsikūnijimą ir gimimą, tai—džiaugsmo atbalsis ir atsiliepimas į angelo žodžius. Jis šlovina Išganytojo atėjimo padarinius, būtent, „Dievo

garbę“ ir „pasaulio ramybę“, o kaipo abiejų priežastį, Dievo maloningumą žmonių giminei, prie kurios dabar Dievas ir pats prisiskaito. Atėjo galas rūstybei ir prakeikimui, atėjo ilgesio ir maldavimų pabaiga. Dievas permaldautas ir jau palankus žmonių vaikams, kuriuos Jis pasirenka. Gerieji ir meilieji angelai garbina Dievą ir, tartum save pamiršdami, džiaugiasi mūsų laime. O kaip gražus ir širdis laime pripildąs turėjo būti tas giedojimas, tas dangiškojo džiaugsmo išsiliejimas, kurs sklydo naktį padangėmis, per Judėjos kalnus ir visus pasaulio kraštus!

Stovėjo piemenys, tylėdami, tartum nustoję žado akivaizdoj to grožio ir garbės, kuri atsidarė jų akims, ir tik, kada jau praskambėjo giesmė ir dingo angelai, atgavo žadą ir skatino kits kitą skubintis ieškoti stebėtinojo Vaikelio Betliejaus kūtelėje. Ilgėdamies ir džiaugdamies, skubinos jie per laukus, kurie juos skyrė nuo Betliejaus, įėjo į kūtelę ir rado Mariją, Juozapą ir prakartėje paguldytą Vaikelį. Dabar jie patys savo akimis pamatė tai, ką jiems angelai buvo nupasakoję. Dabar jie regėjo jau ne Viešpaties garbės spindulius, kurie liejos iš Jo tarnų ir kareivių, bet regėjo patį Viešpatį, Mariją ir Juozapą. Jie yra laimingi visų pažadėjimų paveldėtojai. Ko Abraomas ir Dovidas ilgėjosi regėti, tai teko jiems pamatyti gražioj tikrenybėj. — Ir jie buvo dėkingi už tą garbę ir džiaugsmą. Garbindami Dievą, grįžo jie prie savo bandų ir pasakojo kitiems džiaugsmingą žinią, pasidarydami tuo būdu pirmaisiais žmogiškaisiais Viešpaties atėjimo skelbėjais. Visi, kurie klausėsi, didžiai tuo visu stebėjosi. O Marija, Jėzaus Motina, tuos visus nuotykius susirinko, laikė, mąstė ir svarstė savo širdy, kad geriau suprastų Dievo mintis bei sumanymus ir garbingą Atpirkimo darbo didybę.

Kristus atėjo ir atėjo žmonių išganyti. Todėl Jis turėjo būti žmonių apreikštas. Tai įvyko piemenų paslapty. Angelų pasirodymas ir visos tą pasirodymą lydinčiosios aplinkybės yra pirmas Išganytojo gimimo žmonėms apreiškimas. Tas apreiškimas yra labai svarbus. Visų pirma, apreiškimas liko suteiktas izraelėnams, nes Izraeliaus tautai buvo duoti pažadėjimai; jis liko suteiktas per angelą, vadinas, visai atitinkamu būdu, kuriuo Dievas su savo tauta susižinodavo. Bet tai yra ne Izraeliaus turtuoliai, galiūnai, Rašto žinovai, ne Kristaus giminės ir net ne pripažintieji anų laikų šventieji, tik beturčiai, nežinomi, ramūs, niekam pikto nedarą, paprasti piemenys. Tokie tat yra Mesijo pirmieji pakviestieji, pirmieji garbintojai, pirmieji Jo karalystės nariai. Jie tokie yra, nes Dievas taip norėjo

ir išrinko. Jis yra paprastybės, ramybės Dievas, Atpirkėjas ir ypatingas neturtėlių ir pasižeminusiųjų Mylėtojas, Jis yra aukštos išminties Mokytojas, kurs atitaiso iškrypusias žmonių mintis bei prietarus. Tatai toji paslaptis yra ne tik Jo atėjimo apreiškimas, Jo neturtingo ir pasižeminusio pasirodymo išvirkščioji pusė, bet taipgi malonus apreiškimas Jo dvasios, Jo neturto, vientisumo ir meilės, ir net busimųjų Jo Bažnyčios daiktų, būtent, dieviškojo nutarimo apie apaštalų ir pirmųjų į Bažnyčią pašauktųjų išrinkimą (Luk. 4. 18; i Kor. 1, 26. 27). Neturtingi, vientisi, nekalti ir tik piemenys buvo tinkamiausi angelų koncerto klausytojai ir labiau pageidaujami pasižeminusiojo ir vientiso Betliejaus Vaikelio garbintojai ir mylėtojai. To Vaikelio garbės spindulys krito ant jų, ir to užteko, kad juos padarytų nepamirštamus, garsius, laimingus, visam pasauliui brangius. Mes, jų neatsiminę, negalime švęsti Kristaus gimimo šventės.

Kristaus apipjaustymas.

Aštuntą dieną Vaikelis Jėzus liko apipjaustytas (Luk. 2, 21). Šv. Lukas paliečia apeigą tik paviršutiniškai, o ne su smulkmenomis, kaip prie Jono apipiaustymo, tur būt, todėl, kad čia, paviršium žiūrint, nieko ypatingo neatsitiko; to nepaisant, Jėzaus apipjaustymas turėjo gilesnės reikšmės, negu kiekvieno kito vaiko apipjaustymas; toji reikšmė eina is priežasčių, dėl kurių Išganytojas apipjaustymui norėjo pasiduoti.

Apipjaustymas buvo visai pozityvus, ritualinis Senosios Sandoros įstatas. Tai buvo nuo kitų tautų atskyrimo ir į žydų religiją įkūnijimo ženklas. Todėl visai nuosekliai apipiaustymas taipogi reiškė žydų Įstato su visomis jo pareigomis, su visais jo laiminimais bei prakeikimais prisiėmimą (Gal. 5, 3). Galop, jis buvo reikalingumo marintis arba širdies apipiaustymo ženklas (Kol. 2. 11; Pilip. 3, 3,), o todėl taipgi ir nuodėmingumo ženklas. Taigi, jis turėjo panašumo su mūsų Krikštu, kurs ne tik išvaduoja nuo pirmapradinės nuodėmės, bet taipgi įkūnija į Bažnyčią ir uždeda pareigą sekti jos įsakymais. Iš čia seka, kad Išganytojas, kaipo toksai, apipiaustymo įstatu nebuvo rišamas. Kaip Dievas-Žmogus, Jis, apskritai, nebuvo rišamas jokiais pozityviais žmonių įstatais. .Jis buvo Senosios Sandoros teisdavis ir galva, o kaipo toks, negalėjo būti savo pozityviųjų įstatų varžomas, kaip tai Jis pats vėliau ne kartą yra nurodinėjęs ir gynęs (Mat. 12, 8; 17, 25). Tad Jis pasida-

vė apipiaustymo įstatui savo laisva valia, reiškia, kad to norėjo, ir tai dėl šių priežasčių: Pirmiausia, apipiaustymu Išganytojas vėl norėjo duoti savo tikrai žmogiškos prigimties įrodymą, ir tai ta prasme, kad Jis nori būti į mus viskuo panašus. Kartu su žmogiškąja prigimtimi, Jis prisiima taipgi tėvynę, tautybę, aprėžtą religijos formą ir vardą. Prisiima tai Jis, visų žmonių ir tautų Priežastis, Jis, Nepavadinamasis, Neapsakomasis! Jis, imdamas Senosios Sandoros ir tikėjimo žymę apipiaustymą, nori įrodyti save esant Abraomo sūnų (Gal. 3, 7). Kitaip Jis nieku būdu nebūtų buvęs žydų pripažintas nei tikruoju Abraomo sūnum, nei Mesiju. Jis tuo nori visą teokratinį tautos sutvarkymą ir formą nuosavią padaryti. Antra, Viešpats norėjo būti apipiaustytas, kad patvirtintų Senąjį įstatymą, nes jis buvo dieviškas Įstatas ir kelias į Kristų. Jis prisiėmė apipiaustymą net tam, kad vykdytų Įstato liepimus aukščiausia prasme, tobulu jo laikymu, visų pažadėjimų vykdymu, bausmių už jo peržengimus iškentėjimu, ir galop, kad mus nuo jo naštos išvaduotų, jį geresniu pakeistų ir kiekvienu atžvilgiu Atpirkėjo uždavinį atliktų (II Kor. 5, 21; Rom. 8, 3). Todėl Jis dabar pirmą kartą lieja savo kraują ir aukojasi Dievui. Tie pirmieji kraujo lašai tėra tik pranešėjai, kad Jis paskiau ant kryžiaus paaukos visą savo kraują ir gyvybę. Tokios rimtos reikšmės Išganytojui turėjo apipjaustymas. Tas kraujas yra lyg koki raudona ašara Jo kūdikystės danguje ir pranašauja ateinančią audrą bei busimąjį viesulą (Gal. 3, 10. 13).

Trečia, savo apipiaustymu Išganytojas norėjo mus paakinti panaudoti visas išganymo priemones, kokias tik Dievas mums laikinai įsako ir įteikia, kad išvengtumėm nuodėmės, kad lavintumėm klusnumą, kad, save marindami, širdis apipiaustytumėm (Mat. 17, 26; Atk. 10, 16; 30, 6).

Pagaliau, ketvirta, apipiaustymu Išganytojas norėjo nusipelnyti Jėzaus vardą. Su apipiaustymu rišosi vardo praminimas. Šv. Lukas tai pažymi ypatingu būdu (Luk. 2, 21). Anot Mato (1, 21), vardą Jam davė šv. Juozapas, kaipo teisiškasis Jo tėvas. Tas Jėzaus vardas yra didžiai gražus ir garbingas. Jį duoda pats Dievas (Luk. 1, 31; Mat. 1, 21); jis reiškia: „Dievas yra Pagalba,
Išganymas, Atpirkėjas“, tuo jis aiškiai pasako visą Dievo — Žmogaus esmę, Jo žmogišką ir dievišką prigimtį ir Jo uždavinį (Iz. 12, 2; 62, 1. Mich. 7, 7); .tai — vardas, pilnas jėgos, sėkmingumo mums ir pačiam Išganytojui. Kuo mums tapo Išganytojas, laiduodamas mūsų nuodėmių atleidimą, mūsų

prašymų išklausymą, paguodą, pagalbą ir net kiekvieną laiminimą gyvenant ir mirštant, tas Jis mums yra ir savo vardu, ir to vardo besišaukiant. Jis mums yra tikrai sakramentalinis. O Išganytojui tas vardas yra garbės ir šlovės įnagis. Jam tuo vardu viekas suteikta: Jo tuo vardu šaukiasi, Jį garbina, Juo pasitiki, Jį myli, Jis garbingų stebuklų teikia, nes žmonės, tą vardą minėdami, iš tikro stebuklų daro (Phil. 2, 10). Tas vardas yra tartum garbingas atlyginimas už sunkųjį Atpirkimo darbą, kurį pasiėmė, pasiduodamas apipiaustymui, ir kurio kruvinoji auka jau prasideda. Tas vardas yra asmeninis Dievo — Žmogaus vardas, ir tai gražiausiasis, garbingiausiasis, meiliausiasis. Tiesa, Jėzus turėjo daug vardų (Iz. 7, 14; 9, 6; Žak. 6, 12; Dan. 7, 13), bet joks nėra Jam taip malonus ir brangus, kaip šis, nes jis nuolat mus Jam primena. Todėl jis ir skamba visur; jis duodamas ir minimas prie Jo lopšelio, jį matome taipgi ant kryžiaus parašytą. Be abejonės, gana mums pagrindo, kad tą vardą šlovintumėm, garbintumėm, į jį šauktumėmės, jį išpažintumėm, jį vertai nešiotumėm ir jo Savininką daugiau už viską mylėtumėm. Jis niekumet negalėjo to vardo regėti ir girdėti, vienkart nesijausdamas verčiamas viską dėl mūsų padaryti ir iškentėti. Argi tas vardas turėtų mažesnės įtakos mums?

Jėzaus atnešimas šventyklon.

Praleidus keletą savaičių po Kristaus gimimo, Šventoji Šeima paliko Betliejų. Kelionės tikslas buvo Jeruzalė, kad tenai atliktų religines pareigas, kokias Įstatymas buvo uždėjęs taip motinoms, taip ir pirmagimiui. Praėjus keturioms dešimtims dienų po gimdymo (galima buvo ir vėliau, bet ne anksčiau), turėjo motina atvykti šventyklon, kad nusivalytų nuo Įstatymu numatomojo neskaistumo ir atnašautų, kaipo deginamą auką, avinėlį ir karvelį, kaipo auką už nuodėmę, arba, jei tėvai būdavo neturtingi, porą turklelių arba karvelių (Kun. sk. 12). Pirmagimis turėdavo būti pristatytas Viešpačiui, o paskiau išpirktas, kad būtų nuolat gyvas išlaikytas tautoj tikėjimas, jog Dievas yra visos vaikų palaimos šaltinis ir jog, išpirkdamas Izraeliu iš Aigipto verguvės, Dievas jį tarsi ypatingu būdu pasisavino, kad visai tautai atstovauti ir sau tarnauti pasirinko Levi giminę (Skait. 8, 16. 17), o paskiau įsakė, kad kiekvienas žmonių ir gyvulių pirmagimis būtų Jam atnašaujamas. Pirmagimiai berneliai tuvėdavo būti išperkami už penkis siklius (apie 13 auksinų), kurie tekdavo kunigams (Iš. 13, 1. 2; 34, 19; Skait. 18, 15). Tik

išpirkimas tebuvo įsakytas ir, rodos, buvo daromas paties tėvo, trisdešimt arba kiek daugiau dienų po gimimo praslinkus (I Kar. 1, 21). Jei ir patį pirmagimį atnešdavo šventyklon, jis būdavo paduodamas kunigui, kurs jį, apmokėjus penkis siklius, grąžindavo tėvams, atkalbėjęs laiminimo ir padėkos žodžius. Marija ir Juozapas norėjo atlikti tą grynai pozityvų Įstato įsakymą ir vienkart geidė nunešti Išganytoją į Jo Tėvo namus, tenai Jį paaukoti ir padėkoti, kaip kadaise padarė Ona su Samueliu (I Kar. 1, 24). Tad jie vėl iškeliavo, bet šiuo atveju tryse, per Rephaim'o lygumą, kurios ribą peržengę, keliauninkai išvydo Jeruzalės miestą su sienomis ir bokštais, su Dovido bokštu, kurį Erodas pavertė gražia karališka pilim ir tvirtove, išvydo gražiausią šventyklą ir žalias Alyvų kalno aukštumas. Galimas daiktas, kad Šventoji Šeima apsistojo mieste arba priemiesty, pas kokį pažįstamą, ir ryto dieną anksti prieš rytmetinę auką, Vaikeliu nešini, nuėjo šventyklon.

Tenai pirmą kartą savo mirštamomis akimis Išganytojas pamatė šventyklą, vartus, mūrus, bokštus; galerijas ir didelį stabmeldžių kiemą. Į visa ką Jis žiūrėjo pilnas rimtumo ir majestotingo ramumo; Jis įėjo šventyklon su pilna savo asmens, savo orumo sąmone, visai suprasdamas savo su ta šventykla ir visa įstatymo tauta santykius. Iš žilos senovės Jis čia gyveno, spindėdamas šviesa, ant Sandoros skrynios, gyveno tūkstančiuose paveikslų, kaipo visų maldininkų tikėjimo ir ilgesio dalykas. Šventykla tai—Jo Tėvo namai, Jis ateina, kaipo Sūnus, Paveldėtojas ir Valdovas, jos paimti, idant iš čia valdytų ir rėdytų; Jis ateina, kad ją paaukštintų aukštesniu įsigyvenimu ir pasireiškimu. Tas Išganytojo šventyklon įėjimas yra taip svarbus, jog jis buvo daugelio pranašavimų dalykas. Jeruzalė yra Mesijo pasireiškimo ir garbingos karalystės sostinė (Iz. sk. 60). Į šventyklą ateis Įstatymo angelas (Mal. 3, 1), ir todėl antroji šventykla bus garbingesnė už pirmąją (Ag. 2, 7—10).

Kai Juozapas ir Marija su Vaikeliu įėjo šventyklon, išėjo jų pasitikti vienas garbingas senelis. Jis, tur būt, tenai jau stovėjo ir laukė jų ateinant. Tai buvo Simeonas. Ar jis buvo kunigas, ar paprastas tautos vyras, nėra žinoma. Tik žinoma, kad jis buvo teisus, kaip to reikalavo Dievas, jis bijojo Dievo iki savo širdies gilumai, t. y. ne vien išviršiniu elgimusi tai rodė ir, ilgėdamasis, laukė Izraeliaus paguodos, Mesijo. Tartum koki žaizda, griaužė jį tautos puolimas, ir jis terasdavo paguodos, tik tikėdamas ir laukdamas Mesijo. Rodos, Mesijas buvo jo širdies

maldiningumo daiktas ir -šventumo idealas. Tas jo ilgesys liko padidintas per pranašaujamą dovaną, kurią jis turėjo, ir kuri jam tikrino, kad jis, prieš mirdamas, regės Mesiją. Todėl jis ir mėgo kuo dažniausiai lankytis į šventyklą. Ir dabar jis, atėjęs, išgirdo Šventosios Dvasios balsą, kad eitų pasitikti Mesijo (Luk. 2, 25 — 27).

Tuoj Simeonas dvasia pažino Vaikelį ir gimdytojus ir, su pagarba į juos prisiartinęs, sujaudintas, pilnas džiaugsmo ir išsiilgimo, ištiesė į Vaikelį rankas, kad Jį paimtų. Marija Jį jam padavė. Pilnas neapsakomo susigraudinimo, meilės ir pagarbos, laikė jis Vaikelį savo rankose ir visas savo žvilgiu paskendo Jame. Tartum pajaunėjo jo begęstanti - širdis, apkabinant tą amžino grožio ir jaunystės Šaltinį, ir į jo įsenėjusias akis tartum spinduliavo iš gilių Vaikelio akių visa didi Jo Asmens ir Jo gyvenimo paslaptis. Ir, atiduodamas Vaikelį Marijai, jis pratarė giliai pranašiškus, rimtus ir laiminamus žodžius. Tai — Simeono giesmė. Tai—taipgi Atpirkimo giesmė. Aiškiai galima joj atskirti trys dalys. Pirmojoj daly Simeonas pasisako laimingai atlikęs savo gyvenimo uždavinį. Viešpačiui prižadėjus, jis buvo tartum sargas, pastatytas bokšte, kad paskelbtų žadėtosios Žvaigždės patekėjimą, ir, per dešimtį metų degdamas išsiilgimu, kreipė savo žvilgį į tamsų tolį. Dabar pagaliau suspindi šviesa, jis ją paskelbia ir, patenkintas baigęs savo sargybą, žengia į kapą. Jis savo pareigas baigė. Antrojoj dalyj Simeonas nurodo Išganytojo esmę ir apibūdina Jo Asmenį. Vaikelis, kurį jis laiko savo rankose, nėra mažesnis, negu pats kūnu tapęs Atpirkėjas ir Mesijas, viso pasaulio išganymo priežastis. Tai supratęs, jis paskęsta ramybėje. Trečioji dalis yra pranašavimas apie padarinius, kurių Išganytojo pasirodymas pagamins stabmeldžių ir žydų pasauly. Jis yra stabmeldžius apšviečianti Šviesa ir Izraeliaus Galybė, nes iš Jo eina išganymas. Bet Simeonas pamato savo tautos nuodėmę ir nelaimę. Išganytojas yra aiškus ženklas, kuriuo reiškiasi Dievo sumanymai, ir dėl kurio visas pasaulis turėjo nusistatyti. Tartum senelis regėjo dvasia Dievo — Žmogaus likimą ir paslaptis net iki pat vakarinio Kalvarijos kalno vaizdo. Išganytojas yra visos bažnytinės ir pasaulinės istorijos vidurinis taškas. Kas išgelbėta įeina į dangų, tai tik per Jį, o kas eina pražūtin, tai irgi per Jį. Taip ir Izraelius nusispręs, kokios jis yra dvasios: ar jam vadovauja tikras maldiningumas, ar veidmainiga savimylė. Kaip Izraelius, taip ir visas pasaulis. Visiems Kris-

tus gali būti ženklas, kuriam priešintus, ir akmuo, ant kurio gali suklupti (Iz. 8, 14; 28, lb). Niekas nestato aukštesnių reikalavimų, kaip Jėzus. Del to ir nėra visuotinesnio priešinimos ir kovojimo, kaip su Jėzum. Del savo reikalavimų Jis turėjo atiduoti savo gyvybę ant kryžiaus. O iš kryžiaus eina kova į visą pasaulį ir į visus laikus. Kristus niekam nėra abejingas: arba Jį garbina, arba nekenčia. Kristus skiria atskirų žmonių ir tautų kelius arba išganyman, arba pražūtin Ką nors kilnesnį apie Išganytoją vargiai begalima pasakyti. Simeono žodžiai pakankamai didžiais bruožais apima visa, ko mus tikyba apie D i e v ą — Ž m o gų mokina. Todėl Simeono giesmę Bažnyčia pasiliko sau vakarine malda, kuria dėkoja už kiekvienos Atpirkimo dienos palaimas.

Dar tebekalbant Simeonui, prisiartino garbinga senelė Ona, Phanuelio duktė, iš Asero giminės. Ji buvo gerbiama dėl savo amžiaus, kurio turėjo jau 84 metus, dėl susilaikymo, dėl savo uolumo melstis ir atgailą daryti ir dėl dovanos pranašauti. Po trumpos septynerių metų moterystės, ji, kaipo našlė, gyveno prie šventyklos, nuolatos pasninkaudama ir paskendusi maldose, ir todėl, kaip ir Simeonas, buvo gyvas šventyklos pažymys. Ji taipgi pažino Vaikelį esant Mesiją ir Izraeliaus Dievą. Regėdama Jį, pamiršo savo senatvę ir, pilna jaunos meilės ir džiaugsmo, pradėjo garbinti Viešpatį. Ji panaudojo paskutiniąsias savo gyvenimo valandėles skelbti pasirodžiusįjį Išganymą visiems, kurie laukė Izraeliaus atpirkimo. Daugiau apie tuodu garbingu asmeniu šventojoj Istorijoj nieko nekalbama.

Evangelijos sako, Marija ir Juozapas stebėjęsi Simeono žodžiais apie Vaikelį. To stebėjimos priežastis galėjo būti arba ištęstas ir sustiprintas įstabus apreiškimas apie Vaikelį, paskelbtas taip įvairių dangaus ir žemės liudytojų, arba kaskart aiškesnis Išganytojo likimo atidengimas. Tiesa, Marija jį bendrais ruožais jau žinojo, bet tame pažinime galėjo būti ir pažangos. Jau ta aplinkybė, kad atidengimas buvo padarytas iš taip daugelio pusių ir su tokia aiškia tikrybe, turėjo paliesti Motinos širdį ir pripildyti ją gilių sopulių. Kalavijas, kurs, pasak Simeono pranašavimo, turėjo perverti Jos sielą, galėjo jau dabar ir per visą gyvenimą likti įsmeigtas į Jos širdį.

Po tų netikėtų įvykių Marija ir Juozapas nuėjo pro akmeninę baliustradą, kuri skyrė stabmeldžių kiemą nuo tikrosios šventyklos, ir ėjo laiptais pro taip vadinamuosius gražiai variu

blizgančius Nikanoro vartus, kurie vedė į Izraeliaus ir į moterų kiemus. Šalia didžiosios vartų angos buvo mažesnės angos, prie kurių būdavo apkuopiamos gimdžiusios ir raupuotieji. Gimdžiusioji turėdavo prisistatyti kunigui, kurs, atkalbėjęs maldas ir laiminimus, įleisdavo ją į moterų kiemą. Čia stovėjo dvi didelės aukų dėžės su panašiomis į trimitus angomis, į kurias mesdavo aukojamuosius pinigus. Atsižiūrint į tai, kiek buvo paaukota pinigų, po viešosios rytmetinės aukos paskiau būdavo daromos privatinės avinėlių bei karvelių aukos. Marija atliko apeigą su didžiu maldingumu ir paprastumu, nors įstatais jai tai ir nebuvo įsakyta. Ji nė kiek nepaisė, kad toji apeiga gali mesti šešėlį ant Jos mergystės ir Dievo Motinos orumo, Ji tegalvojo vien apie padėką, kurią Ji kalta Dievui už tokio Sūnaus pagimdymą. Regis, Ji aukojo tik beturčių auką, t y. porą karvelių. Bet už tą įstatui ištikimumą Jai liko atlyginta, leidžiant dalyvauti Išganytojo garbės parodyme. Motina stovi šalia Sūnaus, kaipo ženklo, kuriam prieštaraus, ir kalavijas, kurs perveria Sūnų, dvasiškai perveria taipgi ir Jos širdį, ir todėl Ji lieka dalininkė didžios Jo reikšmės pasaulio ir Dievo karalystėj. Nuo šiol link Jos niekas nėra abejingas. Visos giminės, kurios tiki Jėzų, šlovina ir laimina Ją; ir kurie piktžodžiauja Jos Sūnui, taipgi ir Ją šmeižia ir niekina.

Toliau ėjo pirmagimio aukojimas ir išpirkimas, kurį, regis, turėjo padaryti tėvas prie vidurinių vartų, vedančių iš pietų pusės į kunigų kiemą. Tenai Juozapas atidavė Vaikelį kunigui, kurs, pakėlęs Jį aukštyn, atnašavo Dievui ir, užmokėjus penkis siklius, kalbėdamas laiminimus, grąžino tėvui. Ir tai apeigai Išganytojas pasidavė, jokio įstato prie to neverčiamas. Per žmogiškosios prigimties su antruoju Dievybės Asmenim suvienijimą Jis taip buvo Dievui paaukotas, kaip to negali padaryti joki kita apeiga. Bet Jo dieviškosios prigimties paslaptis dar nebuvo žinoma, ir Jis nenorėjo kitų piktinti; priešingai, garbindamas Dievą visomis anksčiau įvestomis apeigomis ir tobulindamas visus Dievo garbinimo būdus, jungdamas juos su savo nuopelnais, norėjo duoti klausymo, palankumo ir uolumo pavyzdį. Išpirktas, tikrai sakant. Jis nebuvo, nes juk Jis turėjo tapti kruvina Kryžiaus Auka Penki sikliai tebuvo tik Jo penkių šventų žaizdų pranešėjai. Bet šventykloj dar niekumet nebuvo atnašauta toki kilni auka. Jo garbė apšvietė šventyklą, žemę ir visą dangų ir parodė aukštesnėje ir tobulesnėje šviesoje visą Senojo Įstatymo dievmeldybės neturtą ir trūkumus. Dabar šventykla spindėjo išpranašautąja garbe, ir

Dievas maloningai į ją prisilenkė, toli maloningiau, negu šventčiant Saliamono šventyklą. Visos aukos pasiekė savo pilnybę, ir kunigystė, kurios rankomis Išganytojas liko iškeltas aukštyn, pasiekė aukščiausį savo uždavinio punktą. Tas Vaikelis, kurį kunigas kelia ir laimina, apvalys šventenybę ir nušveis Levio sūnus, kaip auksą ir sidabrą; jie bus Viešpaties ir teisūs atnašaus savo aukas; ir pamėgs Viešpats Judo ir Jeruzalės aukas, kaip buvo jas pamėgęs pirmykštėmis dienomis ir senobiniais metais (Mal. 3, 3 s.).

Be abejonės, Jėzaus atnašavimas šventykloj yra kilniausiasis Išganytojo apreiškimas ir atžvilgiu vietos, būtent šventyklos, ir atžvilgiu pripažinto šventumo asmenų, kurių lūpomis kalbėjo Šventoji Dvasia, ir atžvilgiu kilnumo pareiškimų ir pranašavimų, kuriais liko paskelbta visa Mesijo didybė ir reikšmė taip Izraeliui, taip visam pasauliui, ir, pagaliau, atžvilgiu apsireiškimo praplėtimo visur, kur tik buvo tikrai Atpirkėjo ilgimasi. Tačiau tas apreiškimas, regis, nepasiekė aukštesniųjų ir mokytųjų luomų. — Bet tas apreiškimas rodo, kaip Išganytojas klausė įstatų ir mylėjo pasižeminimą; Jis įeina šventyklon, kad pagarbintų Tėvą, o Tėvas Jį paaukština. Tai Išganytojo gyvenime dažnai atsitinka.

— Galop, toji paslaptis yra pirmasis viešas Išganytojo su Izraelium susitikimas. Paslapties dalyvis yra visas Izraelius. Visų pirma, kunigija. Išganytojas ją pripažįsta, jai pasiduoda, išmoka jai išpirkimo kainą, leidžia save jos rankomis atnašauti dangiškajam Tėvui ir priima jos laiminimus. Dabartinis su kunigija susitikimas taikus. Vėliau turėjo įvykti kitoks. Jau vakar Išganytojas, keliaudamas iš Betliejaus, praėjo pro tą vietą, kurioje kunigija Jį vėliau, kaipo savo pavydo ir neapykantos auką, turėjo prikalti prie kryžiaus. Būdamas Motinos rankose, Jis dvasia sveikino tą vietą.

— Bet Simeonas ir Ona atstovauja taipgi tikinčiajam Izraeliui. Juodu, kaip Zakarijas ir Elzbieta, savo malda, atgaila ir Mesijo išsiilgimu yra Senojo Įstatymo šventumo reiškėjai. Jie laukia Jo, pirmiausia, kaipo atpirkėjo iš nuodėmių, ir todėl laukia Išganytojo kenčiančio ir mirštančio, laukia kaipo ženklo, kuriam priešinsis net jų pačių tauta. Rodos, jie apie tai daugiau žinojo, negu pasakė. Su tikėjimu ir džiaugsmu sveikino jie Išganytoją ir savo pranašavimais skyrėsi nuo nešventosios savo tautos dalies. Todėl jie užima pirmąją vietą šalia sopulių Motinos po kryžiumi.

Viešpaties pasirodymas.

Padarę visa, kaip reikalavo Viešpaties įstatymas, Juozapas ir Marija sugrįžo į Galilėją, į savo miestą Nazaretą (Luk. 2, 39). Jei norima tiems žodžiams duoti tikrosios prasmės, reikia manyti, kad Jėzaus Gimdytojai, pristatę Vaikelį šventykloj, tuoj grįžo į Nazaretą. Bet taipgi visai panašu į tiesą, kad šv. Juozapas su savo šeima vėl greit paliko Nazaretą, kad ilgiau apsigyventų Betliejuje, juk jis ir vėliau, grįžęs iš Aigipto, norėjo pasirinkti gyvenimo vietą Betliejų. Viešpaties pasirodymo vieta, norint sekti padavimu, be abejonės, tenka laikyti Betliejus (Mat. 2, 1 —12). O dėl laiko, vargiai galima prileisti, kad išminčiai būtų pasirodę Jeruzalėj tuoj pat prieš Viešpatį šventykloj aukojant. Erodas tikriausiai, kaip tik pasijuto išminčių nuviltas, nesvyravo ir nevilkino —tuoj griebės priemonių Vaikeliui nužudyti. Todėl daug tiksliau daro tie, kurie mano išminčius atvykus tik kuriam laikui, rasi, net metams, po Jėzaus šventykloj aukojimo praslinkus, būtent, po Šventosios Šeimos kelionės į Nazaretą ir po apsigyvenimo Betliejuje. Tai atitinka taipgi Erodo liepimą iššudyti visus vaikelius, kurie turėjo mažiau dvejų metų, ir išminčių pasakojimą apie žvaigždės pasirodymo laiką.

Tad, gimus Jėzui Betliejuje ir Šventajai Šeimai jame tvirtai apsigyvenus, netikėtai iš rytų krašto atkeliavo į Jeruzalę išminčiai, viešai teiraudamies, kame yra naujai gimęs žydų Karalius, nes jie regėję rytų krašte jo žvaigždę ir atėję Jo pagarbinti. Išminčiai, vadinami taipgi magais ir karaliais, tur būt, buvo iš giminės kunigų, kurie, turėdami filosofijos, teologijos ir gamtos mokslų žinių, o taipgi pirmykštį Apreiškimą, kaipo giminių kunigaikščiai, karalių dvariškiai ir auklėtojai, darė didelės įtakos Medų, Persų ir Kaldėjų tautoms ir kunigaikščiams. Apie kraštus, iš kurių jie atkeliavo, tik tiek tėra tikrai žinoma, kad tie kraštai buvo į rytus nuo Žadėtojo Krašto. Per dažnus tų kraštų su lzraeliaus tauta susidūrimus, ypač atgabenus žydus Asirijos ir Babilonijos nelaisvėn, galėjo išminčiai gauti žinių apie Šventąjį Raštą ir pranašavimus, o taipgi apie Balaamo pranašavimą apie žvaigždę (Skaič. 24, 17). Prie to, tur būt, prisidėjo ypatingas apreiškimas ir paraginimas keliauti, kad atiduotų garbę Dievui — Karaliui, kaip tik danguje pasirodys pažymėtoji žvaigždė. Toji žvaigždė, kuri galėjo būti arba iš jau esamųjų žvaigždžių padarytas žvaigždyno pavidalas, arba koks nors meteoras, arba koks

kitas šviesos reiškinys, kurs pagal Dievo sumanymą turėjo išminčiams sušvisti, paskiau užgesti ir vėl pasirodyti ir tuo iš kitų paprastųjų dangaus švyturių išsiskirti, — toji žvaigždė jiems tikrai pasirodė Kristaus prasidėjimo arba gimimo laiku. Be abejonės, žvaigždei pasirodžius, taipgi veikė Dievo malonės viduojis išminčių širdžių sujudinimas, kurs skatino juos paskirti sau gyvenimo uždavinį sekti dangaus ženklą ir eiti pagarbinti Vaikelio. Taip Dievas juos pašaukė visai jiems tinkamu būdu, t. y. ne per angelus, kaip pašaukė piemenis, bet per ženklą gamtos, kurios tyrimui jie atsiduodavo, — būdu, visai tinkamu ir pačiam Kristui, kurs yra pasaulio šviesa ir graži išganymo aušrinė (Apr. 22, 16), — būdu, tinkamu pirmeinančiai, lyginančiai ir vainikuojančiai malonei, kurios tinkamas paveikslas yra stebėtina žvaigždė ir dėl savo pradžios, ir dėl savo malonumo ir ištikimumo, ir dėl vedimo į laimingas sėkmes.

Nelauktas išminčių pasirodymas, rasit, valstybinis jų būdas, bet ypač gyvas, laisvas teiravimasis apie naujai gimusį žydų Karalių, padarė mieste ir paties Erodo rūmuose didelio įspūdžio. Neapsakomu vargu, kalaviju ir ne tik paskutiniųjų Hasmoniečių, bet taipgi vienos savo moteries, daugelio sūnų ir nesuskaitomų kitų asmenų krauju tironas buvo sutvirtinęs savo sostą ir manė, nebegresia jam pavojus nei iš viduojų, nei iš išorinių priešų. Ir štai dabar, savo gyvenimo pavakarėj, netikėtai pamatė savo namams grūmojantį pavojų iš nežinomo, svetimo į sostą pretendento. Aišku, kad atvykę svečiai neieškojo kurio nors jo sūnaus, kurie visi jau buvo suaugę. Išminčių klausinėjimai Erodui buvo tartum nebetolimos audros garsas. Bet ir patys miesto gyventojai tų klausinėjimų nusigando ir nerimastavo. Rasit, jie bijojo naujų kruvinų aukų, panašių į tas, kurių Erodas darė paskutiniojo karo metu, įsibrovęs ir užgrobęs miestą, o rasit, jie buvo Erodo šalininkai ir su nerimasčių jautė ateinant kitą viešpatį. Trumpai sakant, sujudo visa Jeruzalė. Tačiau gudrus Erodas pasirūpino niekam savo nerimasčio nerodyti, jis tik sukvietė aukščiausiąją tarybą ir ramiai pastatė jau visiems gerai žinomąjį klausimą, kame turėjo gimti Mesijas. Išgirdo atsaką, kurs ėjo iš laisvo ir sušvelninto Mikėjo pranašavimo aiškinimo (5, 2): Judos krašto Betliejus esąs miestas, kuriame turįs kilti Izraeliaus Valdovas. Kad išvengtų didesnio įspūdžio, Erodas slaptai pasikvietė išminčius pas save ir klausinėjo apie artimesniąsias žvaigždės pasirodymo aplinkybes. Taip tat suktumas ir nuožmumas klausinė-

jo teisumą ir vientisumą. Išminčiai nupasakojo jam visa atvirai. Veidmaininga užuojauta ir paslėpta piktybe skatino jis juos eiti Betliejum rūpestingai tyrinėti apie Vaikelį ir, radus Jį, pranešti viską jam, kad ir jis pats galėtų nueiti Jo pagarbinti.

Dar tą pačią naktį leidosi išminčiai kelionėn. Ir štai, vos paliko Jeruzalę užpakaly, didžiausiam jų džiaugsmui žvaigždė, kurią buvo regėję rytų krašte, dabar vėl pasirodė, tartum būtų jų laukusi, kad jiems rodytų tolimesnį kelią. Žvaigždė ėjo pirm jų ir nebepaliko jų, kol apsistojo viršuj miestelio, tartum spindinčiais pirštais rodydama vietą, kur gyveno Vaikelis. Jie įėjo į namus ir, iš tikro, rado Vaikelį su Marija, Jo Motina. Nesirūpindami, kad pasirodąs Mesijas krašte nebuvo žinomas, ir nesirūpindami tyla ir paprastumu namo, kuriame nebuvo žymu jokių žemiškų turtų nei galybės pėdsakų, pilni tikėjimo, pažino Vaikely Mesiją ir Dievą — Karalių, priklaupė ir Jį pagarbino O kadangi rytų krašte prie kunigaikščių tik su dovanomis tesiartinama, jie išėmė brangių savojo krašto turtų — smilkalo, myros ir aukso — ir sudėjo juos, kaipo garbės dovanas, po Vaikelio kojų, jausdami savo širdyse didį pasigėrėjimą ir laimę Tur būt, jie iš Marijos ir Juozapo gavo apie Dievą — Vaikelį, viso išganymo vykintoją, artimesnių žinių ir paaiškinimų, ir paliko Šventąją Šeimą, kaip tikri krikščionys. Tai būtų pirmasis atsitikimas, kada Marija davė pamokymų stabmeldžių bažnyčiai. Rasi, dar tą pačią naktį išminčiai gavo iš dangaus sapne perspėjimą, kad nebegrįžtų pas Erodą, bet keliautų į tėviškę kitais keliais. Tad jie ir iškeliavo, tur būt, kraštu į pietus nuo Jeruzalės per Judos tyrus prie persikėlimo per Jordaną vietos ties Mirusiosios jūros šiaurės krantu. Ką jie regėjo ir pergyveno, tai buvo daug verčiau, negu visi kelionės vargai ir pavojai. Taipgi ir jie atliko savo gyvenimo uždavinį.

Tas išminčių pasirodymas yra didžiai reikšmingas Išganytojo jaunatvės gyvenimo įvykis. Tie karaliai su savo žvaigžde, tartum koks pilnas spindesio meteoras, perskrodžia ramų beauštantį Jėzaus kūdikystės dangų. Ir ką turėjo reikšti toje jaunatvės gyvenimo ramybėje, atsiskyrime ir neturte anie kunigaikštiški palydovai, spindinčio aukso luitas, smilkalas ir kvepalai? Argi neturtingi Išganytojo namai nesirodo virtę kunigaikštiškais rūmais ir krikščioniška bažnyčia? Tuo jie tapo. Tos paslapties reikšmė yra Kristaus karališkumo apreiškimas. Nieku būdu to nepripažinti negalima. Išminčiai klausinėjo apie naujai gimusį Karalių. Jų

dovanos reiškia kunigišką ir dievišką karališkumą. Erodas mato Vaikely pretendentą prie savo vainiko. Galop, Bažnyčia išaiškina iškilmės prasmę, supindama Kristaus karališkumo pranašavimus į garbinga giesmę. —Bet ir pačioj paslapty žymu atskiri to karališkumo bruožai. Pradžios atžvilgiu tas Kristaus karališkumas nieku būdu nėra pirktas, paveldėtas ir perkeltas, bet yra Jo asmeninis įgimtas, savas. Kristus yra Karalius, nes Jis yra Dievas-Žmogus. Jo karališkumo šaltinis ir patepimas yra Jis pats, Jo esmė, Jo Dievybė. Todėl Jis ir karaliauja tuoj nuo pirmos valandėlės. Būdamas lopšely, Jis reikalauja garbinimo ir, būdamas silpnas ir apleistas, renka sau valdinių ir duoklės. Reiškiasi taipgi ir jo karališkumo galybė. Ji apima visa ir visus, medžiaginį pasaulį, dangų, žmones ir Jo paties priešus, kurie dreba, ir šalininkus, kuriems įkvėpia galios pakelti visokių aukų, nes Jis yra malonės Viešpats, — apima žydus ir pagonis, nes išminčių asmeny atiduoda Išganytojui garbę ir stabmeldžių pasaulis. Pasirodo taipgi to karališkumo palaimos pilnybė. Kristus yra Viešpats visam kam ir visiems, todėl Jis myli visus—piemenis ir karalius, tamsuolius ir išminčius, nusidėjėlius ir teisiuosius. Kurie Juo seka, tiems atlygina karališkai; priima dovanų, bet už jas atlygina dieviškomis dovanomis; Jis yra Dievas ir mūsų turtų nereikalauja; Jis yra Kunigas ir Atpirkėjas ir atiduoda savo gyvybę už mus, kad mus savo amžinos karalystės turtais amžinai laimingus padarytų. Galop, reiškiasi tos karalystės busimasis likimas jos santykiuose su žydais ir stabmeldžiais. Išganymas yra taipgi ir stabmeldžiams. Jie pašaukiami, ir jų pasirodymas apreiškia Izraeliuje Išganytoją. Bet stabmeldžiai Viešpaties be Izraeliaus neranda. Jis turi jiems parodyti kelią; tik jis pats nenueina, bet apsiginkluoja prieš apreikštąjį išganymą netikėjmu, neapykanta, tuo tarpu kai stabmeldžiai tą išganymą suranda. Taip paveikslais išpranašautas Izraeliaus atmetimas ir stabmeldžių pašaukimas. Visko pradžia, tikslas, vidurinis punktas yra Kristus. Jau dabar pradeda įvykti didysis pranašavimas, kurs skelbia Kristų, kaipo stabmeldžių pasaulio Šviesą ir Išganymą ir kaipo visų tautų Mesiją ir Karalių (Iz. 60; Ps. 71; Luk. 2, 32). Iš visų tad pusių liko apreikštas ir pagerbtas Kristaus karalystės atperkamasis, kunigiškasis ir dieviškasis pobūdis. Tartum koks šviesus debesys, Vaikelio lopšelį apsiaučia toji paslaptis, apžerdama jį savo spinduliais. Tai — tartum garbės debesys, kurs Taborą siautė.

Bernelių žudymas ir bėgimas į Aigiptą.

Veltui Erodas laukė išminčių sugrįžtant. Kada galop pasijuto nuviltas, įpuolė į beprotišką siutimą ir griebėsi nedoro darbo, kurs visai pritiko jo įgimtajam žiaurumui ir nuožmumui. Jis norėjo savo priešininką pašalinti iš kelio tikru smūgiu ir išleido įsakymą iššudyti visus bernelius, kurie Betliejuje ir jo apylinkėse gimė per paskutiniuosius dvejus metus (Mat. 2, 16—18). Taip ir buvo padaryta. Visa apylinkė apmirė iš baimės ir liūdesio. — Kaip iš saulės eina šviesa ir iš oro šilima, taip iš Jėzaus varginimai ir kentėjimai, bet taipgi ir gyvenimas, džiaugsmas, garbė. Nors, natūraliai kalbant, Betliejaus mažulėlių likimas atrodo tikrai liūdnas, tačiau antprigimtiniu atžvilgiu jis yra pavydėtinas. Jie yra šventi ir priklauso prie garbingo nekaltų sielų choro (Apr. 14, 1—5), jie yra kankiniai, nes jie dėl Kristaus prarado savo gyvybę, ir juos šlovina Bažnyčia. Jie yra net, bent netiesiog, pranašavimo dalykas. Jeremijas (31, 15) piešia vienos Izraeliaus giminės motiną Rakelę, verkiančią dėl žydų išvedimo Babilonijon iš Rama miestelio, gulinčio į šiaurę nuo Jeruzalės, kur Nabukodonozoras buvo įrengęs savo stovyklą, ir pranašiškame to išvedimo vaizde apraudančią galutinį žydų, kaipo Dievo tautos, atmetimą. Tam galutiniajam atmetimui liko padėtas pamatas ir pradžia kruvinu pasikėsinimu nužudyti Mesiją, žudant nekaltus bernelius, ir Mesijo nuo savo tautos bėgimu. Todėl pranašas jungia į vieną vaizdą bernelių žudynę, Mesijo bėgimą ir ateinančią tautos pražūtį.

Tuo tarpu Erodo pasikėsinimas nepasiekė tikslo. Išganytojo, kurs turėjo būti ištiktas, jau nebebuvo kruvino žudymo apimtame krašte. Kaip tik išminčiai pasišalino, rasi, dar tą pačią naktį, kurią jie iškeliavo, pasirodė Juozapui sapne angelas ir liepė gelbėti Vaikelį iš pražūties. Gelbėjimo priemonė buvo skubotas bėgimas; kraštas, į kurį reikėjo bėgti, buvo Aigiptas, kurs buvo galima pasiekti per keturias dešimtis valandų ir kurs, būdamas Romos provincija, teikė visišką apsaugą. Dievas palieka savo kūriniams laisvę ir patsai betarpiškai nesikiša, pakolei kūriniai gali patys veikti. Čia Jis tik perspėjo; o patį gelbėjimos turėjo įvykinti Juozapas ir Marija. Tačiau tose apylinkybėse Dievo liepimas Šventajai Šeimai yra griežtas parėdymas. Juozapas tuoj keliasi, ima Vaikelį ir Motiną ir leidžiasi į kelionę, į Aigiptą. Kelias ėjo arba per Hebroną, arba per Eleuteropolį pro Judos kai-

nyno miškuotus slėnius iki Gazos miestui senobiniame Filistinų krašte, o jš tenai plačiu smiltingu keliu pajūriais iki taip vadinamo „Aigipto upelio“. Iš tenai ligi Nilo upės buvo dar antrų keturių dešimtų valandų kelio per mažą ir liūdną Arabijos tyrų plotą, kurio vienintelis paįvairinimas tėra kalvų grandinės ir vėjo sunešti smilčių kauburiai, kurie pliki ir balti, kaip numirėlio kaukolės Kelionė galėjo tęstis nuo 20 iki 30 dienų. Keliaujant per tyrus, izraelitams Dievas siuntė debesies stulpą, manną ir iš uolos stebėtiną gėrimą. Nieko panašaus nėra pasakyta apie Šventosios Šeimos bėgimą i. Aigiptą. Bėgimo vargų jiems nesumažinta. Bet jie keliavo, pasitikėdami Dievu ir linksmi, nes toki buvo Dievo valia, ir to reikėjo, kad mieliausiojo Vaikelio gyvastis būtų išgelbėta.

Apie gyvenimą Aigipte istorijos žinių neturime. Spėjimai apie buvimo ilgumą svyruoja tarp kelių mėnesių ir vienų ar dvejų metų. Kaipo ištrėmimo vietą, padavimas nurodo Heliopolį (Leontopolį) netoli senobinio Memfiso ir didžiųjų piramidų. Viename šiandienio Kairo pietų pusės priemiesty dar tebegerbiama vieta, kur Šventoji Šeima turėjusi gyventi. Kitų aplinkybių atžvilgiu gyvenimas buvo paprastas, ištrėmimo, ir rūpestingo darbo gyvenimas, pilnas pasitikėjimo Dievu, maldos ir daug nemalonumų, kurių, be abejonės, teko patirti iš biaurios senobinio Aigipto stabmeldijos, bet turėjo būti taipgi ir malonios paguodos, kurios rasdavo, ar draugaudami su geromis žydų šeimomis, kurių Heliopoly buvo labai daug ir net turėjo gražią šventyklą, ar savo tarpe santykiaudami ir regėdami Išganytoją, kurs, jei ištrėmimas tęsėsi ilgiau, čia ištarė pirmuosius žodžius ir bandė pirmuosius žingsnius. Visa tai yra malonių, širdingų šeimos džiaugsmų priežastis.

Tuo tarpu Erodą pasiekė mirtis, kurią jis taip daugeliui nekaltųjų buvo surengęs. Jis greit po bernelių žudynių, apie Velykų laiką (750 Romos metais), susirgo Jericho mieste baisia ir biauria liga, dar prieš mirsiant liepęs nugalabyti savo sūnų Antipatrą ir išleidęs įsakymą, jam pačiam mirštant, iššudyti lenktynių laiku visus miesto seniūnus, kad, jam mirus, tame krašte būtų liūdna. Bet įsakymas nebuvo įvykdytas. Pagal paskutinįjį Erodo parėdymą, jo karalystę pasidalino trys jo sūnūs. Archelajus gavo Idumėją, Judėją ir Samariją; Erodas Antipas Galilėją ir Perėją; Pilypas Iturėją ir šiaurės krašto plotus, prieinančius prie rytinio Jordano kranto. Archelajui Judėjoj įsiviešpatavus, gyvenimas nepaleng-

vėjo. Archelajus buvo taip pat žiaurus, nuožmus ir ištvirkęs, kaip ir jo tėvas. Tada įvyko liaudies bruzdėjimų, o greit po to, kai Archelajus nuvyko į Ro ną, norėdamas gauti patvirtinimą viešpatauti, kilo antrą kartą bruzdėjimų, kuriuos romiečių Sirijos vietininkas numalšino, nesuskaitomų asmenų kraujo išliejęs. Tokios buvo aplinkybės, kuriose etnarchas Archelajus paėmė sostą.

Dabar vėl angelas sapne pasirodė Juozapui Aigipto krašte ir liepė jam vėl grįžti į Izraeliaus kraštą, nes mirę visi, kurie tykoję Vaikelio gyvasties. Kruvinuose tarp erodijiečių ir žydų susirėmimuose galėjo taipgi žūti ne vienas, kurs buvo prisidėjęs prie bernelių žudynių. Su dėkinga širdimi priėmė Juozapas ir Marija liepimą ir, grįždami iš svetimo krašto, su širdingu džiaugsmu sveikino Žadėtojo krašto pietinių kalvų ir kalnų išblyškusiai pilkus išraitytus ruožus. Bet, kadangi Judėjoj viešpatavo toks pat nevydonas, kaip Erodas, šv. Juozapas pasirinko gyvenimo vietą ne Betliejų, kaip kad buvo anksčiau ketinęs, bet Galilėjos Nazaretą, kur viešpatavo žmogiškesnis Erodas Antipas. Tas jo sprendimas liko patvirtintas nauju Dangaus nurodymu. Kelionė ėjo pajūriais per Sarono lygumą, per Joppę ir Cezarėją, pro miškais apaugusį Karmelį, per Esdrelono lygumą į žaliuojančius kalnus, kurie tyliai sergėjo Nazaretą. Taip Nazaretas liko Jėzaus jaunatvės tėviškės darželis. Šventajame Rašte Mesijas dažnai vadinamas „Šakele“, „Želmenim“, „Gėle“ (Iz. 4, 2; 11, 1; 45, 8; Jer. 23, 5; 33, 15; Zach. 3, 8). Jėzus buvo maloni to darželio gėlelė (Mat. 2, 23).

Bėgimas į Aigiptą yra pirmasis Išganytojo susidūrimas su valstybės valdžia, ir dėl jos nelemtos politikos susitikimas neprietelingas. Toks jis ir pasiliks. Pažymėtina, kad to pirmojo persekiojimo pagrindas yra Jėzaus karalystė žydų tautoje. Tai bus taipgi Jo mirties pagrindas. Jau čia toji pasaulio politika parodo ne tik savo neteisingumą, bet taipgi savo neišmintingumą, nes bijosi to, ko visai nereikia bijoti, ir todėl jai taip nesiseka. Viskas įvyksta priešingai. Erodas norėjo nužudyti Kristų ir panaikinti Jo atmintį, o tuo tarpu padarė Jį žinomą ir nepamirštamą, nė kiek Jo paties nepasiekęs. Toki yra pirmoji paslapties reikšmė.

Antroji reikšmė, kaip evangelistas nurodo, yra mistinė, būtent, Aigipto su Mesiju ir Jo tauta santykiai. Tie santykiai buvo iš senų senovės. Tautos patriarkai Abraomas (Gim. 12, 10), Jokūbas (Gim. 46, 6) ir Juozapas gyveno Aigipte; tenai Jokūbo giminė sustiprėjo ir išaugo į galingą tautą; tenai pirmą kartą Dievas ją pavadino „Viengime“ (Ex. 4, 22s); tenai Jis ją paėmė ypatingon nuo-

savybėn ir tenai Jis įsteigė Velykų Avinėlį, ryškiausį Mesijo paveikslą. Taipgi ir vėliau, patekę priespaudon, žydai ne kartą ieškojo „Aigipto ūksmės“ (Iz. 30, 2; III Kar. 11, 40; IV Kar. 25, 26), o ypač Ptolomiejams viešpataujant. Todėl Aigiptui buvo žadėta ypatinga palaima (Iz. 19, 19; Atk. 23, 7), kuri prasidėjo, žydams išeiviams Aigipte apsigyvenus (II Mak. 1, 1), Šventąjį Raštą išvertus ir šventyklą Heliopoly įkūrus. Dabar, Jėzui čion atbėgus, palaima liko visai baigta. Dabar atėjo tikrasis „Viengimis“ ir tikrasis Velykų Avinėlis. Jėzaus grįžimo iš Aigipto paveikslas buvo tautos grįžimas iš nelaisvės (Mat. 2, 15; Oz. 11, 1). Kaip kadaise tauta „Aigipto krosny“ išėjo mokyklos metus, bijodamos Dievo, darbuodamos ir rankų darbais gyvendama, taip ir Išganytojas gyveno kentėjimais ir darbais. Be abejonės, Jis ne kartą žiūrėjo į piramidas, kurias kadaise jau Abraomas buvo regėjęs; Jis matė Gesseno kraštą ir gyveno netoli upės, kurion Mozė buvo paleistas. O, rasit, ir pats vėlesnysis stebėtinas krikščionybės, o ypač vienuolinio gyvenimo čionai klestėjimas buvo tolimesnė Šventosios Šeimos Aigipte buvimo palaima. Tas stebėtinas vietinis paveikslų (pravaizdų) su tikrenybe susipynimas ir sutikimas visai atitinka dieviškosios Apvaizdos rėdymą, kuris siekia nuo krašto iki kraštui (Išm. 8, 1).

Trečioji reikšmė yra morali. Išganytojas norėjo jau pačios jaunatvės metu būti mirtinai nekenčiamas ir persekiojamas ir tuo duoti mums kantrybės ir pasižeminimo priešinguose gyvenimo nuotykiuose ir ištyrimuose pavyzdį. Be abejonės, didis yra pasižeminimas, kai Sutvėrėjas bėga nuo savo kūrinių. Dievas gerbia savo kūrinių laisvę ir palieka jų valiai veikimo plotą, bet tai daro, nekenkdamas savo sumanymams. Priešingai, tie Jo sumanymai apima visus laisvus kūrinių veikimus, kurie galop turi Jo sumanymams tarnauti. I tuos nuotykius lieka įtraukti taipgi Marija ir Juozapas. Per tai didėja jų dora ir nuopelnas, ir per tai jie įgyja teisės reikalauti iš mūsų dėkingumo. Jie išgelbėjo mums Išganytoją. Ištyrimas praėjo, kaip ir visa, kas laikinis, o po ištyrimo vėl atėjo ramios ir malonios laimės dienos.

Jėzus pasilieka šventykloj.

Vienintelis iš Jėzaus jaunatvės iki viešojo veikimo pradžios evangelijose nupasakotas įvykis yra Jo pasirodymas ir pasilikimas Jeruzalės šventykloj Velykų švenčių metu (Luk. 2, 41—50).

Jėzui sukako dvylika metų. Pasiekęs šį amžių, žydų bernaitis tapdavo pilnametis ir, kaip buvo sakoma, „įstato sūnus“. Dabar jis jau turėdavo laikyti įsakytuosius pasninkus ir tris kartus į metus, būtent, Velykų, Sekminių ir Šėtrų šventėse, arba, jei per toli gyvendavo, tai bent Velykose, keliauti šventyklon (Atk. 16, 16). Iš pamaldumo prie vyrų prisidėdavo ir moters. Velykų šventė buvo visų švenčių įžymiausioji ir labiausiai lankomoji. Artinantis šventės dienai, ant kalnų uždegtos ugnys skelbdavo naujo mėnesies šventę; buvo taisomi keliai ir tiltai ir naujai nutepami kapų paminklai. Kaimuose ir miestuose rinkdavosi būriais žmonės, bet moters atskirai nuo vyrų. Velykų avinėlis buvo galima arba pasiimti su savim, arba nusipirkti Jeruzalėj. Šventės rūbus ir valgio išteklius sukraudavo ant pajungiamųjų gyvulių. Visais keliais, kurie eidavo į Jeruzalę, traukdavo gausingi būriai keliauninkų, skambėdavo slėniais ir kalnais jų giedamos psalmės (P. 83; 119—133), net pati gamta po paskutiniųjų kovo lietų dengdavosi žaliu papuošalu, ir visur būdavo didis dvasios pakilimas, ypač kai, praėjus amžiais gerbiamas Silo ir Bethel šventenybes, galop nuo Skopo kalno atsidengdavo pirmą kartą akims, tartum koki iš gilių slėnių išplaukianti sala, Šventasis miestas su auksu blizgančiais šventyklos trobesiais, su rūmais, kopulomis ir šešiomis dešimtimis galingų bokštų. — Keliauninkai gaudavo už nedidelį atlyginimą prieglaudos šėtrų nameliuose, kurių būdavo pristatyta ir pačiame mieste, ir jo apylinkėse.

Taip tatai pirmą kartą Išganytojas su Gimdytojais keliavo į įeruzalę Velykų šventėms, kaipo pareigos surištas keliauninkas. Bet fš to dar neseka, kad Jis dabar tik pirmą kartą ėjo į šventes į Jeruzalę. Panašu į tiesą, kad jau ir anksčiau Gimdytojai Jį su savim imdavos. Evangelistas tik nupasakoja, kad Jis dvylikos metų, atkeliavęs į šventes, pasiliko šventykloj. Tarp tautinių švenčių Velykos buvo prisiminti Dievo darbams, kuriais išvadavo tautą iš Aigipto ir padarė ją ypatinga savo dalimi; todėl toji šventė buvo įžymiausia, ir jos apeigos stengės sukelti šventės džiaugsmą ir religinį dvasios pakilimą. Prasidedant keturioliktajai Nisan’o dienai, iš namų būdavo pašalinama visa raugintoji tešla. Pačią keturioliktąją

Nisan'o dieną popiet namų galva po vakarinės aukos nudurdavo savo avinėlį kunigų kieme, ir kunigai, skambant trimitams ir giedant psalmes (Ps. 113), išpildavo auksiniais indais kraują ant aukuro. Nubielytas avinėlis, sudėjus ant aukuro riebiąsias dalis, kartu su viduriais būdavo nešamas namo ir, pamautas ant granatų medžio smaigo, būdavo kepamas krosny. Atėjus nakčiai, kiekviena šeima valgydavo Velykų avinėlį. Penkioliktąją Nisan'o dieną visi vyrai turėdavo atvykti į šventyklą dalyvauti nepaprastose aukose, kurios ištisas septynias dienas būdavo deginamos šalia paprastųjų kasdienių. Pirmoji šventės diena būdavo švenčiama, kaip subata. Penkioliktosios vakarą susirinkusiųjų žmonių akivaizdoj būdavo plaunami naujų vaisių aukai pirmieji kviečių pėdai, šešioliktąją grūdai būdavo iškuliami, malami ir aukojami Dievui, dalį jų sudeginant kartu su kitomis aukomis. Ta auka būdavo pradedama rugiapiūtė, kuri tęsdavosi iki Sekminių. Po tos pirmavaisių aukos keliauninkai galėdavo grįžti į namus. Visa tai, be abejonės, galingai kalbėjo į Išganytojo širdį, nes joki kita šventė ir joki kita auka taip nevaizdavo Jo, kaipo Atpirkėjo, pašaukimo, Jo kruvinos ir eucharistinės aukos, kaip Velykų šventė su avinėliu ir pirmavaisių auka, ypač kad Jis dalyvavo šventėje pirmą kartą, kaipo surištas pareigos. Jis geriausiai žinojo tų apeigų reikšmę ir, be abejonės, pramatė tą Velykų šventę, kurią Jis čia turėjo švęsti po dvidešimt vienerių metų. Jau matė Išganytojas vyriausį kunigą Anną.

Įvykus pirmavaisių aukai, rasit, tuojau Gimdytojai drauge su kitais keliauninkais iš Galilėjos leidosi kelionėn atgal į Nazaretą. Bet Išganytojas pasišalino nuo Jų ir pasiliko Jeruzalėj. Kadangi šventykloj moterys būdavo nuo vyrų atskirtos, o paskiau taipgi atskirai ir keliaudavo, nesunku buvo Išganytojui nepastebėtam pasilikti mieste ir šventykloj, tuo tarpu kai Gimdytojai keliavo pirmosios dienos kelią, rasit, iki Beroth. Didis buvo jų nustebimas, nerimastis, susirūpinimas ir sopulys, kai nerado Vaikelio nei viename, nei kitame keliaujančiųjų būry. Liūdna buvo naktis ir dar liūdnesnė kita diena, kai jie grįžo atgal į Jeruzalę ir mieste taipgi veltui ieškojo Vaikelio. Galop trečią dieną jie atėjo šventyklon ir tenaį Jį surado. O tuo tarpu Išganytojas buvo kartais šventykloj, kartais pamokų salėj arba kokioje terasoje, kur susėdę atėjūnai įstato mokytojai kalbėdavo prakalbas, kurių kiekvienas galėdavo klausyti ir duoti paklausimų. Tenai tarp klausytojų sėdėjo ir Išganytojas, o kadangi Jis, tur būt, ne kartą ten pasirodė ir žavėjo savo lipšniu laikymusi ir išmintingais klausimais bei atsakais, atkreipė į save

mokytojų ir klausytojų dėmesį. Taipgi ir trečią dieną Jis pasirodė pamokų salėje, ir tada lengvai galėjo atsitikti, kad Jis savo išmintimi ir viršesnybe taip visus nustebino, jog mokytojai, beklausinėdami ir betyrinėdami, susėdo šalia Jo arba liepė Jam sėstis ant suolo jų pačių tarpe. Gana to, evangelisto žodžiai nurodo tai, kaipo kažką nepaprasta, kaipo pažymėjimą, kurio kitais atvejais Įstato mokytojai nedarydavo. Patys šventieji tėvai tame įvyky mato kažką stebėtina (žiūr. Šv. Joną Auksaburnį, Hom. in Luc. 21, 2). Ką lietė Išganytojo ir Įstato mokytojų aiškinimai ir klausinėjimai, tik tegalima spėlioti. Galimas daiktas, kad Mesijo atėjimo laiką. Tokioj tat valandoj į pamokų salę įėjo Marija ir Juozapas ir, nustebę, pamatė nepaprastą reginį. Jie prasigrūdė pro klausytojus, ir Motina, dar nenusikračiusi skausmu ir susirūpinimu, tarė Jam: „Sūnau, kam mums taip padarei? štai, Tavo tėvas ir aš su skausmu ieškojova Tavęs!“ Bet Jėzus stovėjo rimtas ir majestotingas ir atsakė: „Argi nežinojote, kad man reikia būti tuose dalykuose, kurie yra mano Tėvo?“ Neprasilenksime su tiesa, prileisdami, kad, betariant tuos žodžius, iš Vaikelio švietė kilnesnė ir antprigimtinė aukštesnybė, taip jog net visi nutilo, ir net patys Gimdytojai, nustebę, žiūrėjo į Jį su pilnu pagarbos privengimu. Jie nežinojo, kas su jais darosi.— Jėzus drauge su Gimdytojais išėjo per nustebusią minią ir leidosi kelionėn į Nazaretą.

Paslaptis su aplinkybėmis, kad Išganytojas pasitraukė iš po Gimdytojų priežiūros ir jiems klusnumo, taip jog jiems pridarė tiek susirūpinimo ir nerimasties, kad Jis pasirodė viešai, parodė savo išmintį ir nustebino mokytojus ir klausytojus, toji paslaptis išsyk atrodo keista; ji stovi aštrioj priešginybėj su paslėptojo gyvenimo klusnumu ir pasižeminimu ir yra nesuprantama, atsiminus didžią meilę, kuria jis mylėjo savo Gimdytojus, daugiau pasakysim, paprastose aplinkybėse tai atrodytų buvęs prasilenkimas su paprasčiausiomis vaiko pareigomis. Tačiau toji nepaprastoji paslaptis yra pilna gilios ir nuostabios reikšmės. Regimai įvykiui suprasti raktas yra Išganytojo atsake į švelnų Motinos nusiskundimą: „Ar nežinojote, kad man reikia būti tuose dalykuose, kurie yra mano Tėvo“. Be abejonės, tuo Jis nori pasakyti, kad, tiesa, Jis turi pareigą klausyti žemiškųjų Gimdytojų, bet toli aukštesnės ir šventesnės yra pareigos, kurios Jį riša su prigimtuoju Dangaus Tėvu, ir kad sekti to Tėvo valia yra pirmiausiasis Jo uždavinys. O koki toji Tėvo valia, Jis ne kartą ir pakankamai yra pareiškęs vėliau viešajame savo gyvenime (Jon. 4, 34; 5, 30; Ö, 37—40). Tėvo valia yra padaryti

žmones laimingus per Sūnaus Dievybės apreiškimą ir Jo tikėjimą. Toks buvo ypač viešojo Kristaus gyvenimo tikslas ir turinys. Toki pat yra ir Jėzaus šventykloj pasilikimo reikšmė. Tai yra paties Išganytojo pasireiškimas ir Jo viešojo gyvenimo pirmieji žingsniai, ir tai ne tik atžvilgiu į tikslą, bet taipgi į būdą, kuriuo Jėzus čia pasirodo.

Iš tikro, viešasis Jėzaus gyvenimas buvo Jo atėjimo, dieviškosios pasiuntinybės ir Jo Dievybės iškilmingas žodžiais ir stebuklais apreiškimas. Kažką panašu randame ir čia, šioj paslaptyj. Kodėl Jis čia pasirodo viešai, apreiškia savo išminti ir savo žemiškojo tėvo akivaizdoj kalba apie kitą Tėvą? Be abejonės, tai yra Išganytojo apreiškimas, ir tai pirmasis, asmeninis, didžiai malonus, ir garbingas apreiškimas aplinkybių, laiko, vietos, visuotinio net pačių Įstato mokytojų pripažinimo ir slėpiningo apie savo Dievybę liudijimo atžvilgiu (Luk. 2, 49). Tas apreiškimas buvo padarytas, kad dar kartą būtų duotas Izraeliui Mesijo atėjimo liudijimas. Tarp trijų išminčių apreiškimo ir busimojo apreiškimo per krikštą Jordane tai tėra vienintelis Mesijo pasirodymo liudijimas, ir todėl jis tame taip ilgame laikotarpy yra visai savo vietoj. To pasireiškimo vietos ir laiko aplinkybės — šventykla ir Velykų šventė—nebegalėjo būti tinkamiau parinktos; ir tai ypač yra reikšminga, kad Jis pasirodo įstato mokytojams. Mokytojų uždavinys Izraeliuje buvo skelbti tautai Mesiją; deja, tie Įstato mokytojai išsigynė Mesijo tautos akivaizdoje ir Jį prikalė prie kryžiaus. Taip tat Jėzaus pasirodymas šventykloj yra tikra viešojo gyvenimo pradžia ir giliareikšmis pranašavimas busimųjų daiktų, kurie turėjo būti visai kitokie, negu dabartinieji daiktai, ir kurie per tą Vaikelį turėjo įvykti. Tai yra savotiškas perversmas, kurį toj valandoj Vaikelis padaro. Senobinę, didžiai gerbiamą, beveik dievinamą Įstato mokytojiją tas Vaikelis mokina, ir ji atiduoda pagarbą Jo aukštesnei išminčiai. Ar tai bent kiek nepasako, kad jau artinasi krikščionybė, ir Senasis Įstatymas jau atgyveno savo amžių?

Be to, ši paslaptis būdu, kuriuo ji įvyksta, šį tą pasako apie viešąjį Kristaus gyvenimą. Jau čia susitinkame su kūno ir kraujo, namų ir turto išsižadėjimu, susitinkame su neturtu ir atsiskyrimu nuo šeimos. Kaip vėliau Viešpats paliko Motiną ir tėviškę ir veikė, kaipo neturtėlis, be vietos ir be tėviškės, taip ir dabar Jis pasišalina nuo Gimdytojų ir pasilieka tarp svetimųjų, be pastogės, rasit, svetimuose ir beturčių namuose. Juk Jį Gimdytojai surado ne pas gimines ir pažįstamus! Tiesa, Jis taip tegyveno tris dienas, bet, an-

tra vertus, tai buvo labai nepatogiose aplinkybėse, be Gimdytojų žinios ir sujungta su didžiu jų skausmu. Tokio Jo pasielgimo pagrindas pirmiausia buvo Jo šventieji Gimdytojai. Jis norėjo aiškiai jiems parodyti savo aukštesnį dievišką pašaukimą, kuris JĮ iškelia iš šeimos ir suriša su visu pasauliu, parodyti, kad jis klauso aukštesnės valdžios. Ypač Jis norėjo savo Motiną prirengti prie vėliau turinčio įvykti visiško atsiskyrimo. Tokiam reikalui negalėjo rastis jokio kito tinkamesnio laikotarpio, kaip dvyliktieji metai, kada vaikas tampa pilnametis. Jo Gidmytojai to nesuprato. Jie gerai žinojo, kokia prasme Dievą Jis vadindavo savo Tėvu ir kad Jis turi iš Jo pasiuntinybę, kuri Jam reikia atlikti, bet jie nežinojo, kad tas šventykloj pasilikimas yra surištas su ta pasiuntinybe, kuri turėjo įvykti taip jiems skaudžiose aplinkybėse. Antras tokio pasielgimo pagrindas buvome mes. Mums reikėjo turėti pavyzdys, kaip greitai, drąsiai, rimtai, neatsižiūrint į aukas ir sunkenybes, reikia klausyti, kai Dievas muš Šaukia. Toji iš šios pusės svarstoma paslaptis yra tikrai pašaukimo paslaptis. Ir todėl Išganytojas ją įvykdė jaunatvės metu, kada paprastai tenka pašaukimas pasirinkti. Atsakydamas į Gimdytojų žodžius, dėl ko taip jiems padaręs, Išganytojas išleidžia didžiausį įstatą ir didžiausį dėsnį, kuriuo vienu, pasirinkdami luomą, taip vaikai, taip ir gimdytojai teturi vadovautis, būtent, Dievo valia ir pareiga. Žodžiai: „ar nežinojote, kad man reikia būti tuose dalykuose, kurie yra mano Tėvo“, yra pirmieji Išganytojo žodžiai, kuriuos šv. Raštas paduoda; tai yra kilnūs, majestotingi žodžiai; tai yra pirmasis viešas apie save liudijimas ir savo mesianiškojo pašaukimo pareiškimas; tai yra trumpas atskleidimas Jo širdies linkimo, kurs yra ne kas kita, kaip begalinė Dievo pagarba ir meilė. Toji meilė ir pagarba vaizduoja visą Jo būdą ir gyvenimą, joje visa kita turi nykti ir jai lenktis. Kad dangiškojo Tėvo valia visur buvo Jo elgimos taisyklė, ir dabar Jis parodė, kada, tai pareiškęs, visai noriai nuėjo su gimdytojais į Nazaretą, kad ilgam-ilgam vėl dingtų paslėptame gyvenime.

Šitas Išganytojo pasirodymas Jeruzalėj ir Jo paslėptas gyvenimas Nazarete racionalistiškai nusistačiusiems kitatikiams duoda progos manyti, būk Jėzaus širdy išsivystęs mesianiškas pašaukimas. Anot jų, tas pašaukimas atsiradęs iš palengvo. Kaipo didžiai talentingas ir išmintingas bernaitis, Jėzus giliai stebėjęs aplink save gražiąją gamtą ir sekęs religinį ir politinį savo tautos gyvenimą, jos didžią, garbingą praeitį ir jos pažeminimą ir nelaimę dabarty; atsitolinęs nuo pasaulio, Jis jautęsis esąs arčiau Dievo, jautęsis ypatin-

gu būdu Dievui priklausąs. Galų 'gale pasijutęs beesąs Dievo Sūnus. Tada atėjusi Jam mintis ir pasiryžimas tapti savo tautos Mesiju, apie kurį kalbėjo pranašai, ir kurio dabar visi laukė. Veikiant iškilmingam Velykų šventės įspūdžiui, tas Jo pašaukimas išsiveržęs aikštėn.

Į tai visa tereikia pasakyti, kad tai tėra vaikiškos racionalistų fantazijos padariniai ir neverti bandymai nusikratyti tikėjimu į dieviškąją tiesą ir pašalinti iš Išganytojo dieviškąją Dievo-Žmogaus prigimtį. Tiktai tiek pas juos tėra tiesos, kad Išganytojas Velykų metu pirmą kartą slėpiningais žodžiais pasakė apie savo dieviškąją prigimtį ir savo pašaukimą. Apie savo pašaukimą ir savo Dievybę Jis turi aiškų supratimą nuo pat pirmosios savo gyvenimo valandos (Žyd. 10, 5. 6. 7). Laikas Jam nieko nedavė. Jis tik savo pašaukimą iš lengvo išviršiniu būdu vystė ir vykdė taip, kaip Dievo buvo sumanyta. Bet visai teisingai galima manyti, kad Jis savo paslėptojo gyvenimo metu apie savo pašaukimą galvojo. Ir kaipgi Jis to neturėjo daryti, kai subatos dienomis, pasilipęs ant kalno, prie kurio glaudžiasi Nazaretas, turėdavo platų pagaunantį reginį: vakarų pusėj blizgančias jūras, kuriomis ateity Jo apaštalai turėjo leistis į visą pasaulį; šiaurės pusėj regėjo sniegu apdengtą Hermono kalną, kurio gražiame ūksmingame slėnyje Jis turėjo pažadėti Petrui pirmesnybę; netoli nuo Nazareto Jis matė Taboro kalną, Naimą, už kurių nebetoli Genezareto jūrų slėnis su Kaparnaumu, Magdala ir Betsaida. Viskas aplinkui priminė Jam busimuosius didžius darbus, kuriuos turėjo atlikti, priminė Jam apaštalus ir visas žmonių sielas, kurios tenai gyveno ir jo laukė.

Tuo tarpu buvo Jo Tėvo valia, kad Jis iki trijų dešimtų amžiaus metų dalytųsi su Juozapu ir Marija maldos, darbo ir pasižeminimo gyvenimu. Tenai iš malonaus Vaikelio išaugo Bernaitis ir Jaunikaitis ir subrendo vyras. Mirus šv. Juozapui, kurs, pagal padavimą, pasimirė ant Jo rankų, Jis toliau tęsė savo maitintojotėvo darbą ir savo rankų darbu maitino save ir savo šventąją Motiną. Marija „laikė visus šituos žodžius savo širdyje“ (Luk. 2, 51). Tais žodžiais ne tik nurodytas stropus ir malonus Motinos užsiėmimas stebėti ir mąstyti visus Jėzaus jaunatvės veiksmus ir apystovas, jas lyginti su kita kita, apimti jų gilumą, platumą ir vertę, rūpestingai įspausti jas į savo atmintį ir tenai jas laikyti, bet evangelistas taipgi truputį pažymi, kaip ji tą lobį turėjo ateity panaudoti, būtent, visa nupasakoti ir paskelbti, kada ateis laikas. Be abejonės, evangelistas tuo nurodė Jėzaus jaunatvės gyvenimo šaltinį,

iš kurio jis sėmė Jėzaus jaunatvės istoriją. Tas šaltinis buvo Motinos širdis. Kame gi tos paslaptys ir begali tikriau ir gyviau būti išlaikytos, jei ne Motinos širdy? Brangias ir didžiai svarbias žinias apie Jėzaus kilmę ir Jo kūdikystę Ji viena tegalėjo evangelistui suteikti. Taigi, per Mariją turime gavę ne tik tikrą ir realų, bet taipgi ir istorišką Išganytoją, bent malonios Jo jaunatvės paslaptys pasidaro mums žinomos. Per tą pasakojimą Išganytojas įgyja pilnos reikšmės kiekvieno amžiaus žmogui, visoms žmonių rūšims ir laipsniams. Jei neturėtumėm žinių apie Jo prasidėjimą, augimą ir brendimą, Jis pasiliktų mums nieku būdu neišąiškinama Būtybė. Už tas brangias žinias turime reikšti Jėzaus Motinai gilios padėkos.

C. Paslėptasis Jėzaus gyvenimas Nazarete.

Šventoji Šeima ilgam apsigyveno Nazarete. Dabar sekė Jėzaus paslėptojo gyvenimo metai, kurie tęsėsi iki viešojo gyvenimo pradžios, t. y. iki trisdešimtųjų Jo amžiaus metų. Tai yra ilgas švento neaiškumo ir paslaptingo majestotingumo laikas. Priešingai apokrifams, kurie iš to Viešpaties gyvenimo laikotarpio pasakoja daug stebėtinų dalykų, evangelijos tepasakoja negausingus, bet didžiai reikšmingus ir svarbius bruožus (Luk. 2, 40. 51. 52).

Pirmasis bruožas, kad Jėzaus Gimdytojai kiekvienais metais keliaudavo į Jeruzalę į Velykų šventes, ir kad Išganytojas dvyliktaisiais savo amžiaus metais ėjo drauge su jais (Luk. 2, 42). Tai parodo, kaip maldingai ir dievobaimingai Išganytojas gyveno savo Gimdytojų namuose. Vaiko auklėjimas šeimoj pas izraelitus buvo labai religingas. Iš gimdytojų vaikas pažindavo Dievą, Jo įsakymus (Tob. 1, 10) ir šventą savo tautos istoriją. Prie izraelito namų durų iš vidaus kybojo dėžutė, kurioj buvo laikomi keli pergamininiai lakšteliai su įstato žodžiais (Atk. 6, 4—9; 11, 18—21). Kiekvienas, įeidamas arba išeidamas, juos palytėdavo, kalbėdamas maldas. Sinagogos dievmeldystė praplėsdavo naminį religinį auklėjimą. Nuo sugrįžimo iš Babilonijos toji dievmeldystė buvo tiksliai sutvarkyta. Beveik kiekvienas kaimas turėjo savo maldos namus, arba sinagogas, kurios neretai būdavo gražiai pastatytos. Sinagogas mėgdavo statyti ant kalvų, prie kryžkelių arba prie miestelio vartų, arba ir kitoj kokioj nors tinkamoj vietoj. Maldos bei pamokų namus turėjo žymėti aukštas smaigas arba koks nors religinis ženklas, kaip septyniašakis žibintas arba mannos indas. Sinagogos, statomos panašiai į Jeruzalės šventyklą, pirmiausia turėdavo paskirtą vietą liau-

džiai, išklotą kilimais ir priegalviais; moterims būdavo atskira vieta, neretai antrojo aukšto pavidale; toliau ėjo, panaši į mūsų chorą, arba presbiteriją, aukščiau iškelta vieta su septynšakiu žibintu, su pamokslų bei skaitymo kėdėmis ir garbės sėdynėmis, skirtomis žymiesiems Įstato mokytojams, ir galop keliais laiptais aukščiau margai išklota niša su Rašto ritiniais. Subatos šventė tai — nuolatinis atsiminimas Dievo poilsio, sutverus pasaulį (Prad. 2, 3; Iš. 20, 11); Velykų šventės tai — atsiminimas išvadavimo iš Aigipto (Ex. 31, 13) ir mesianiškosios vilties panaujinimas. Subatos šventė praeidavo, skaitant ir aiškinant Įstatą ir pranašus; tai darė vietiniai arba pakeleivingi pamokslininkai; be to, kalbėdavo maldas, kuriomis prašydavo greitesnio Mesijo atsiuntimo. Raštas nuolatos būdavo skaitomas hebrajų kalba, o aiškinamas siro-chaldajų (aramaiška) kalba. Be to, dar savaitės metu tris kartus būdavo bendra dievmeldystė, o maldingesnieji žydai lankydavo sinagogą ir dažniau per dieną, kad tenai pasimelstų ir pasiskaitytų Raštą. Be abejonės, ir Išganytojas dažnai būdavo sinagogoj kitų izraelitų tarpe, melsdavos ir skaitydavo Šventąjį Raštą (Luk. 4, 16). Bet vyriausieji Izraeliaus religinio gyvenimo punktai buvo didžiosios tautinės šventės — Velykos, Sekminės ir Šėtrų šventė, kurias švęsdavo Jeruzalėj.

Du kiti bruožai, kuriuos Šventraštis paduoda apie Išganytojo paslėptąjį gyvenimą, liečia Jo paklusnumą Gimdytojams (Luk. 2, 51), ir praneša, kad Jis vadinosi dailidės Juozapo Sūnus (Mat. 13, 55) ir net pats buvo dailidė (Mork. 6, 3). Tie bruožai giliau mus supažindina su Šventosios Šeimos naminiu gyvenimu.

Paprastų žmonių namai rytų krašte dažniausiai būdavo pastatyti keturiais kampais iš akmens arba molio su žagarais, iš lauko pusės baltai tinkuoti. Viršuj neskaitlingų pirmojo aukšto kambarių iškyla terasa su žemu aptvėrimu, kur vasaros metu būdavo einama melstis, pasikalbėti ir miegoti. Čia būdavo arba nupinta iš šakų ar nendrių šėtra, arba maža panaši į bokštą pastogė. Kilnojami arba nekilnojami laiptai terasą jungė su mažu kiemu, aptvertu mūru arba stačių baslių tvora. Čia būdavo vienas kitas fygų, vynuogių arba kitoks medis, o kerčioj nedidelė kepamoji iš molio ir akmens krosnis. Namų padargai būdavo paprasčiausi: kelios kėdės, žemas stalas, gyvenamųjų kambarių pasieniais priegalviai, matracai ir kilimai atsisėsti ir miegoti, keli ąsuočiai vandeniui, lempa, baltinių ir rūbų dėžė, bliūdas ir rankų girnos grūdams malti. Taip maždaug galėjo atrodyti taipgi ir Šventosios Šeimos name-

liai. Jie, tur būt, stovėjo toj vietoj, kur dabar stovi Angelo Apreiškimo bažnyčia Nazarete, ir turėjo dvi dali. Priešakinė dalis, tur būt, buvo mūrinė, užpakalinė, iškalta uoloj, tur būt, turėjo kelis kambarius; dabar ji sudaro minėtosios bažnyčios kriptą. Čia tat Išganytojas praleido savo gyvenimą paklusnume ir darbe. Paklusnumas toj Šventraščio vietoj reiškia laisvą, apsvarstytą, nuolatinį nusistatymą pasiduoti kito žmogaus valiai (hypotassomenos), taip jog beveik galima manyti, kad tame gyvenimo laikotarpyj Išganytojas, apskritai, nieko kito nesiekė, tik buvo paklusnus. Tad paklusnumas Gimdytojams buvo Jo visų tuometinių minčių, troškimų ir planų tikslas, tartum kokie spielčiai, kuriuose buvo įstatytas visas Jo gyvenimas. Iš visko matyti, jog Išganytojas padėdavo šv. Juozapui jo dailidystės darbuose (Mork. 6, 3). Tuo tarpu, kai Dievo Motina rūpindavos namų reikalais, verpdavo, nerdavo, ruošdavo valgį, darydavo mažus pirkimus ir nešiodavo vandenį iš šulinio — be abejonės, to paties šulinio, kurs dar ir šiandieną tebėra į rytus nuo miestelio, apaugęs alyvų medžiais ir kaktuso krūmais ir yra vadinamas Marijos šuliniu — šv. Juozapas ir Išganytojas darbuodavosi dirbtuvėje. Pasakojama, kad pirmieji krikščionys matę Išganytojo padarytus jungus ir žagres (Šv. Justin. C. Tryph. 88). Taigi, Išganytojo darbas buvo naudingas ir rimtas pareigos darbas, nes Jis juo pelnė sau duoną; tas darbas buvo visai paprastas ir išviršinis, kurs tiesiog nebuvo surištas su Dievu ir nereikalavo jokių ypatingų gabumų: tačiau jis buvo sunkus ir vargingas: Jėzaus rankos buvo kietos ir pūslėtos, veidas nudegtas saulės, Jo kakta dažnai rasojo prakaitu. Rankų darbas, net paprasčiausias, buvo pas izraelitus taip paplitęs, jog net aukščiausiojo kunigo sūnus turėjo jo išmokti. Bet kas be susigraudinimo gali žiūrėti, kaip darbuojasi Dievo Sūnus ir pelno sau duoną? — Po darbo ėjo bendras valgis, kurs paprastose šeimose būdavo ruošiamas iš paprasčiausių kasdienių krašto produktų. Po valgio turėdavo bendrų pasikalbėjimų arba Šventojo Rašto skaitymų, kurio nuorašai, pilni arba dalimis, būdavo beveik kiekvienoj šeimynoj. Dieną baigdavo naminėmis pamaldomis prie žibintuvo.

Ketvirtasis bruožas, kurį mums Šventasis Raštas paduoda iš Jėzaus . jaunystės, tai — Jo pažanga. Du kartu Šventraštis tą pažangą pabrėžia (Luk. 2, 40. 52). Augimas ir žengimas pirmyn visų pirmiausia yra išviršinis, būtent, viduj esančią išmintį ir šventumą Jis rodė ne visą iš karto, bet pritinkamai savo amžiui. Viduojo pažinimo augimas tegali būti patiriamuosiuose dalykuose. Nuo pir-

mutiniosios savo valandėlės Išganytojas turėjo betarpišką Dievo regėjimą, o su juo visą aukštąjį šventumą ir mokslą. Toliau, nuo savo prasidėjimo valandos Jis turėjo antprigimtinį (įpiltą) mokslą, malonę, galybę, šventumą. Visa tai buvo Jo savybės, kaipo Dievo Sūnaus, kaipo angelų Galvos, kaipo žmonijos Mokytojo. Tuose dalykuose Jis neaugo ir per juos rinko nuopelnų ne sau, bet vien mums. Taigi, Išganytojui teaugo įgaunamasis pažinimas, patiriamuosiuose moksluose ir tai pritinkamai amžiaus metams ir gabumų išsivystymui. Ką Jo protas per aukštesnį pažinimą regėjo dvasiškuose vaizduose ir sąvokose, tai iš palengvo Jis pažino taipgi pajautimais, dvasios galėmis ir jų veikimu. Bet per tai, tikrai sakant, Jis nieko naujo nesužinojo. Tačiau, nežiūrint to, visai teisingai galima pasakyti, kad namuose ant Motinos kelių arba mokykloj, kartu su kitais vaikais atsisėdęs prie mokytojų kojų, lavinosi skaityme, rašyme, mokėsi skaityti ir atmintinai kalbėti maldas ir Šventraščio ištraukas. Kristaus laikais beveik prie kiekvienos sinagogos būdavo taipgi ir mokykla, kuri būdavo aprūpinama sinagogos užvaizdos. Visi būtų stebėjęsi, jei Jis nebūtų jos lankęs, sekdamas visuotiniu papročiu. Bet Jis niekumet nelankė kokio nors rabbi aukštesnės mokyklos, nei nesirūpino įgyti Rašto žinovo laipsnį (Jon. 7, 15). Tiktai taip mes tegalime suprasti Jėzaus pažangą. Augo Jo kilnus gerai sudėtas kūnas, vystėsi Jo pajėgos, ir Jis laipsniais ėjo prie darbo, tinkamo savo amžiui; taipgi rodėsi aikštėn ir Jo išmintis, Jo supratingumas ir Jo dora, atitinkama amžiui ir išviršinių aplinkybių reikalavimams. Tai buvo toks žmogiškas, fiziškas, intelektualus ir moralus augimas, koks gali būti geriausių aplinkybių spielčiuose. Mėgo Jį Dievas ir žmonės, ir iš Jo ėjo be galo daug gero pavyzdžio ir malonės. Visi mielai Jį pasitkdavo ir džiaugdavosi, Jį pamatę. Kai Jis eidavo pro šalį, sustodavo motinos su vandens ąsuočiais ant galvų ir žiūrėdavo į Jį, laikydamos laiminga Motiną, kuri turėjo tokį Sūnų. Tačiau Išganytojo gyvenimas Nazarete buvo paslėptas ir giliai pasižeminęs gyvenimas. Iš tikro, Išganytojas pasitraukia ir slepiasi kiekvienu atžvilgiu. Slepiasi nuo pasaulio, pasirinkdamas vietą, atskirą nuo'pasaulio. Nazaretas yra neįžymus ir Senajame įstatyme net neminimas (Jon. 1, 46); tėra įžymus tik savo oru ir gražiu kalnų reginiu aplink miestelį. Toliau, slepiasi Išganytojas savo užsiėmimais, kurie lig šiol nė kieno vardo nepadarė garsingo. Slepia taipgi savo kilnias asmenines savybes. Kaip maž tuomet gyvenusių žmonių tematė ir tesistebėjo Jo gražiomis, maloniomis savybėmis! Kaip nedaug tebuvo tokių, kurie pastebėjo Jo išminties

ir galybės turtus! Be Marijos ir Juozapo, net spėte nieks nespėjo apie tą šventumą, kurs Jame slėpėsi! Viską Jis paslėpė. Kai Jis pradėjo viešai veikti, nieko kito apie Jį žmonės nežinojo, kaip tik tai, kad Jis yra iš Nazareto ir yra Juozapo ir Marijos Sūnus (Mat. 13, 55; Mark. 6, 3). Net Natanaelis, kurs buvo iš Kanos, kuri nuo Nazareto buvo vos pusantros valandos kelio atstu, nieko daugiau apie Jį nežinojo (|on. 1, 46), Taigi, tikrai Jis nužengė (Luk. 2, 51) Nazaretan, nužengė į paslėptą ir pilną pasižeminimo gilią tamsumą. Jei Jis būtų gyvenęs kitose aplinkybėse, ko Jis per taip ilgą laiką nebūtų galėjęs padaryti pasaulio ir žmonių išganymui! O, tiesą sakant, ar Jo į tai nelenkė ir netraukė Jo paties širdis, kuri taip be galo mylėjo Dievą ir žmones? Pilnai jaučiant savo jėgas ir gabumus, taip nuo viso ko atsitraukti ir pasmerkti save neveiklumui, ar tai nėra didi paslaptis?

Kad geriau suprastumėm paslaptį ir pasimokintumėm, nebus pro šalį, pažvelgus į pagrindus, dėl kurių Išganytojas taip elgėsi. Visų pirmiausia, Išganytojas taip darė todėl, kad tai buvo Dievo valia; taigi, iš pagarbos ir pasidavimo Dievui. Aišku, kad čia į Viešpats nori mums duoti svarbų, net visų svarbiausiąjį pamokinimą, kad mums viskas pareina nuo Dievo valios vykdymo. Daryti Dievo valią tai yra visas žmogus ir visas gyvenimas (Eccli. 12, 13). Kas daro tai, ko nori Dievas, tas daro pakankamai ir yra užtenkamai išmintingas, turtingas, garbingas. Daug ir didžių daiktų tuo ilgu laiku įvyko mokslo, politikos ir religijos pasauly. Bet niekas labiau Dievo nepaaukštino ir nepagarbino, į nieką Dievas nežiūrėjo su tokiu pamėgimu, kaip į tylų, paviršium žiūrint, nesvarbų savo Sūnaus veikimą Nazarete. Todėl ir yra parašyta: ir Dievo malonė buvo Jame (Luk. 2, 40). Bet ta Dievo valia buvo taipgi didžiai svarbi ir mums. Savo paslėptajame gyvenime dieviškasis Išganytojas duoda mums paprasto krikščioniško gyvenimo pavyzdį ir, pradėdamas šeimos reformą, padeda visos asmeninės ir visuomeninės pažangos ir visos privatinės ir viešosios gerovės pagrindus. Tie pagrindai yra malda ir atlikimas savo pareigų Dievui (tai — didysis visos pasaulio tvarkos įstatas), paklusnumas Dievo vietininkams čia žemėje, sąžiningas kasdienių pareigų ėjimas ir šventas darbas, nesavimyliškas pasižeminimas ir išsižadėjimas garbės ir viešpatavimo geismo, kursai yra visai dorai, visai ramybei ir visai tvarkai priešingas. Todėl suprantama, kodėl taip ilgai Išganytojas gyvena, šeimoje pasislėpęs, dirbdamas darbą ir paklusnus gimdytojams. Tai yra visuomeninio gyvenimo Evangelija, kurią pirmiausiai

Jis pats nori vykinti save gyvenime, kol dar nėra pradėjęs jos mokinti žodžiu. Taigi, Išganytojas Nazarete yra visai savo vietoje. Bažnyčioj, mokykloj, dirbtuvėj žmonija praleidžia didesnę savo gyvenimo dalį. Tenai būna ir žmonijos Atpirkėjas ir seka viską didžia viduoje dvasia ir pasaulį apimančiomis mintimis ir sumanymais. Tenai Jis tikrai yra paslėptas Dievas ir Atpirkėjas (Iz. 45, 15). Visai tam tinkamas yra Nazaretas; jis yra tinkama to gyvenimo scena. Nėra tenai jokių staigių kalnų viršūnių nei gilių daubų, jokio miško nuošalumo, nei svajojamų ūksmių, žodžiu sakant, nieko romantiško. Nazaretui charakteringas yra užsidarymas, paslėptumas ir švelnus rimtumas. Tikras kasdienio žmonių gyvenimo vaizdas!

2. Viešasis Jėzaus gyvenimas.

A. Artimesnysis prie viešojo gyvenimo prisirengimas.

Jono Krikštytojo pasirodymas ir darbai; pirmieji jo liudijimai apie Kristų.

Artinosi laikas, kada Išganytojas turėjo išeiti iš paslėpto gyvenimo ir pradėti savo viešą veikimą. Bet tas išėjimas pirma turėjo būti betarpiškai prirengtas. To prirengimo įrankis buvo jau senai nužiūrėtas ir tik laukė dieviško liepimo, kad pasirodytų scenoje. Tai buvo šv. Jonas tyruose, kurs dabar pasiekė maždaug trisdešimtuosius amžiaus metus (Luk. 3, 1 ss.; Mat. 3, 1 ss.; Mark. 1, 1 ss.).

. Pradėdamas pasakoti apie Jėzaus pranašo pasirodymą, evangelistas Lukas daro Dievo tautos politinės ir bažnytinės padėties apžvalgą. Tų apystovų pažinimas ne tik yra svarbus, pasakojant apie šv. Jono veikimą, o taipgi apie Kristaus gyvenimą, — nes jos pasiliko tokios pat per visą Jėzaus mokinimo laiką, — bet dar susipažinimas su jomis labai gelbsti Viešpaties veikimo būdą ir mokslą geriau suprasti. Šv. Lukas keliais bruožais piešia Naujojo Įstatymo sceną (Luk. 3, 1. 2).

Ilgo paslėptojo Jėzaus gyvenimo metu ne vienas dalykas atsimainė Romos valstybės politiniame gyvenime ir žydų tautos padėtyj. Ciesorius Augustas mirė 14 m. Kristui gimus, o po jo paėmė sostą Tiberijus. Dabar eina dvidešimt devinti nuo Kristaus gimimo ir penkiolikti Tiberijaus viešpatavimo metai. Erodui Didžiajam mirus, Archelajus, kaipo etnarkas, buvo paėmęs valdyti Judėją, bet žydai kartkartėmis skundė jį Romoje už jo nuožmumą. Todėl maždaug po devynerių metų Tiberijus atėmė iš jo valdžią ir ištrėmė jį į Galijos Vienną. Judėja ir Samarija liko prijungtos prie Romos imperijos, kaipo antraeilės provincijos, ir valdė jas ciesoriaus vardu krašto valdininkas (procurator, praeses), kaip tai buvo daroma su kraštais, kurių negalima buvo valdyti paprastu provin-

cijos valdymo būdu dėl jų kultūros, žemės ypatybių arba sunkenybių, įvedant Romos teisdavybę. Karišku atžvilgiu Judėja liko po Sirijos vietininkų valdžia, kurie ne kartą turėjo įsikišti ir malšinti bruzdėjimus. Taip įvyko jau tada, kai kraštas buvo prijungiamas prie Romos valstybės. Vien tik savo nuosaikumu vietininkas Kvirinus sugebėjo susitvarkyti, įkurdinti pirmąjį prokuratorių Koponijų ir įvykdyti žmonių (antrąjį) surašymą. Erodas Antipas ir Erodas Pilypas, Archelajaus broliai, valdė savo tetrarchijas per ištisą viešąjį Jėzaus gyvenimą. Romėnai mėgo daryti tautas sau priklausomas ir tokias jas laikyti per vietinius nuo jų priklausomus kunigaikščius, bet taipgi pasistengdavo, dalydami kraštą, susilpninti tų kunigaikščių galybę ir per pavydą, kurs kildavo jų tarpe, laikyti juos savo rankoj. Antipas, kuriam teko Galilėja, buvo labiau tuščias, prabangingas ir gašlus, negu tikrai nuožmus. Tiberiadoj prie Genezareto jūros krantų jis įsikūrė sostinę romėnų pavyzdžiu. Tarp visų erodiškųjų kunigaikščių geriausias buvo Pilypas, kuriam teko Iturėja ir kraštai aukščiau Genezareto jūros į rytus nuo Jordano. Jis taipgi įkūrė sau puikiausią rezidenciją Betsaidoj, kairiajame Jordano krante, netoli tos vietos, kur Jordanas įteka į Genezareto jūrą. *) Poncijus Pilotas buvo ketvirtasis iš eilės po Koponijaus valdininkas, taigi, penktasis Judėjos prokuratorius. Jis atėjo į kraštą tik prieš trejus metus, prieš išeisiant į sceną Jonui, ir valdė tą kraštą dešimtį metų (26—36). Užuot valdęs suerzintą ir nepatenkintą tautą išmintinga jėga, jis dar, priešingai anksčiau buvusiųjų vietininkų papročiui, pats žeidė tautos religinį opumą savo nuožmumu, į nieką neatsižvelgdamas. Paprastai jis gyvendavo Cezarėjoj prie jūros (Turris Strabonis), kurią senasis Erodas iš skurdaus šiaudinio kaimo pavertė puikia rezidencija su gražia prieplauka. Tik apie Velykų laiką, lydimas kareivių, atvykdavo Jeruzalėn iš Antonijos tvirtovės prižiūrėti, kas šventykloj darosi.

Ne mažiau liūdna buvo tautos religinė—bažnytinė padėtis. Visų pirma, didis buvo aukščiausiosios kunigijos sunykimas. Erodas ir romėnai žiūrėjo į tą aukštą valdžią, kaipo į pinigų šaltinį ir savo savavalios įrankį: skirdavo arba pašalindavo aukščiausiąjį kunigą, vadovaudamies vien savo užgaidomis. Be abejonės, šv. Lukas, sakydamas, kad, pasirodant scenoje Jonui, aukščiausi kunigai buvo Annas ir Kajifas, turėjo galvoj tą nelai-

*) Trečiąjį tetrarką šv. Lukas mini Lyzaniją iš Abilėnos, žemės ploto į šiaurvakarius nuo Damasko, tai daro dėl to, kad tas kraštas kadaise priklausė senojo Erodo, o paskui vėl pateko Erodui Agripai I ir II.

mingąją padėtį, nes įstatas tepripažino vieną aukščiausiąjį kunigą. Annas liko pakeltas į aukščiausiuosius kunigus dar Piloto pirmatako Valerijaus Orato, bet liko pakeistas savo uošviu Kajifu. Tačiau, to nežiūrėdamas, Annas, per savo įtaką, pasiliko visos bažnytinės valdžios siela. Kajifas buvo vyresnysis per visą viešojo Jėzaus veikimo laiką. Bet daug daugiau žalos darė religinės sektos, kurios rasdavosi žydijos tarpe nuo pat grįžimo iš Babilonijos. Kiekviena varė savo politiką. Žymiausios tų sektų buvo dvi — sadukiejai ir fariziejai. Sadukiejai buvo helenizuojanti susipratusi sekta. Sadukiejai, tiesa, laikėsi Įstato ir pranašų, bet atmesdavo visą Įstato aiškinimo padavimą, o ypač farizieiškąjį, ir ginčijo angelų pasaulį, kūnų atsikėlimą ir Dievo apvaizdą. Įstatą jie sau padarė gana lengvą, be didelių sunkenybių sutikdavo su svetimu viešpatavimu, ir todėl liaudis juos ne labai tegerbė. Jiems atstovavo ypač aukštieji ir turtingieji visuomenės sluoksniai ir net kunigai. Taip, Annas ir Kajifas su didele aukščiausiosios tarybos dalimi buvo sadukiejai. Griežta sadukiejų priešingybė buvo fariziejai. Jie buvo uolūs Įstato sekėjai, laikėsi Įstato raidės ir, sekdami Įstato mokytojų nurodymais, apsiautė jį aiškinimų, lūpų padavimų ir papročių aptvaru. Tai visa ne tik toli plačiau siekė, negu pats Įstatas, bet dar daugelyj punktų žeidė patį Įstatą ir darė jį negalimą išlaikyti. Bet jie buvo tautinė partija, buvo priešai svetimo viešpatavimo ir laikė jį Dievo bausme. Abi sektos savo tarpe kovojo dėl politinės pirmesnybės, prisidengdamos religija, ir tokiu būdu labai kenkdavo tautos ir religijos gerovei. Vieni nesąžiningai pasidavė svetimųjų viešpatavimui, antri nenuilstamai erzino ir siundė bruzdėti. Tos aplinkybės turėjo tik tą gerą pusę, kad jos, ypač po Romėnų valdžia, galingai sužadino Mesijo ilgėjimąsi. Pačiam Mesijui, kada jau ateis, buvo pasirengę duoti visišką veikimo laisvę ir apsaugą ir tuo būdu lengvino Dievo karalystės perėjimą į stabmeldžius.

Tokiose tatai aplinkybėse, kaip ir kitus pranašus, žodžiais ar regėjimu, pašaukė Viešpats Joną, kad pradėtų vykdyti uždavinį, kuriam jį Dievas nužiūrėjo ir priruošė (Luk. 1, 80; 3, 2, Jon. 1, 33). Taigi, penkioliktaisiais Tiberijaus viešpatavimo metais, kada Išganytojas turėjo apie trisdešimt metų amžiaus, paliko Jonas Jūdos tyrus ir nuėjo į Jordano slėnius, bent kiek į šiaurę nuo tos upės įtakos į Mirusiąją jūrą. Tai buvo vieta, per kurią kadaise Jozuė įvedė tautą į Žadėtąjį kraštą, ir per kurią vėliau tauta buvo išvesta nelaisvėn ir vėl grįžo, ir kur taipgi Mesijas turėjo būti pasauliui

paskelbtas (lz. sk. 40; Mal. 3, 1). Tenai Jonas rado vandens savo krikšto apeigoms ir savo pamokslams klausytojų gausinguose karavanuose, kurie, eidami iš Azijos gilumos, naudodavos trimis Jordano brastomis. Tenai tat paupiuose tai vienoj, tai kitoj vietoj kreipdavo Jonas savo žodžius į praeivių būrius ir savo nepaprasta išvaizda palengvėl traukdavo į save dėmesį. Daug ateidavo jo pamatyti ir pasiklausyti.

Pamokslai, kuriais Jonas rengė Išganytojo pasirodymą, turėjo apėmę du dalyku.

Pirmasis dalykas tai — atgaila ir gyvenimo pataisymas. Kaipo akstiną, jis nurodo atėjimą Mesijo karalystės, tik ne tokios, kokios laukė žydai, t. y. žemiškos gerovės karalystės, bet „dangaus ir Dievo karalystės“, nes ji tikrai yra dieviška savo pradžios, tikslo ir priemonių atžvilgiu. Čia Jonas tik sekė senovės pranašų pavyzdžiu (Jer. 3, 21, ss; Ez. 16, 61; Dan. 9, 5; Mik. 7, 9). Atgailos reikalingumą ir neprisirengimą priimti Mesiją Jonas negalėjo geriau tautai pavaizduoti, kaip sekdamas Izaiju ir lygindamas moraliąją Izraeliaus padėtį su tyrais, kuriais tauta grįžo iš nelaisvės (Iz. 40, 1 ss.; Mal. 3, 1 ss.), su nevaisingais kalnais ir daubomis, kur nėra jokio, priruošto kelio besiartinančiam Karaliui. Taigi, pirmiausiai jie turi pašalinti Jo atėjimą trukdančias kliūtis (lz. 40, 3. 4; Luk. 3, 4. 5), ir tada kiekvienas kūnas regės Dievo išganymą.

Šv. Jonas skelbė atgailą ne tik žodžiu, bet ir visu savo būdu ir gyvenimu. Jis nešiojo’ apsiaustą iš kupranugario plaukų, tur būt, tokį audeklą, kokiu ir dabar beduinai tebedangsto savo šėtras. Nešiodamas tą apsiaustą, tartum nuolatinį atgailos rūbą, jis nesijuosdavo gražiai padirbta rytų krašto juosta, bet neišdirbtos odos diržu. Kaipo maistą, jis vartojo skėrius, kurie ir šiandieną tebėra tam reikalui vartojami neturtingų tyrų gyventojų, o taipgi laukinį medų. Kaip tie tyrai, iš kurių Jonas atėjo, taip ir jis buvo neturtingas, šiurkštus ir rimtas atgailos ir išsižadėjimo pavyzdys. Galima buvo manyti, kad tai — iš numirusių atsikėlęs Elijas, kurs kadaise čia perskyrė Jordano vandenis ir ugnies vežime liko paimtas į dangų (IV Kar. 1, 8; 2, 8 ss.). Kad padarytų atgailos pamokslą dar sėkmingesnį, Jonas vartojo nepaprastą apeigą, būtent, vandens krikštą. Kurie pas Joną ateidavo, kad sužadintų ir parodytų savo atgailą, turėdavo išpažinti savo nuodėmes ir pasikrikštydinti Jordane. Tas krikštas nebuvo vienas tų nusimazgojimų, kokie, einant Įstatu, buvo dažnai žydų daro-

mi, bet viso žmogaus viduojo sutepimo nuplovimas, visai naujas, nepaprastas ir žydus gana pažeminąs, nes jie tuo, lyg kokie svetimi atėjūnai ir prozelitai, prisipažindavo esą neverti Dievo karalystės. Del tos apeigos Jonas ir yra vadinamas Krikštytojas, o visa jo pasiuntinybė „Jono krikštas“ (Jon. 1, 25; Mat. 21, 25). Bet tas krikštas tebuvo sėkmingas tik kaipo sakramentalija, t. y. veikė priklausomai nuo jį priimančio ir darančio atgailą nusistatymo ir širdies skaistumo, ir todėl yra vadinamas „krikštas nuodėmėms atleisti“.

Antrasis šv. Jono pamokslų dalykas buvo pats Mesijas. Tuo jis be tarpo vykdė savo pašaukimą prirengti paties Mesijo pasirodymą ir tai darė juo uoliau, kad daugelyj žmonių kilo nuomonė, būk jis pats esąs Mesijas. Savo pamoksluose Jonas liudijo apie Kristų du dalyku: pirmą — netolimą Jo atėjimą ir antrą— Jo didybę ir garbę. Kad padarytų liaudžiai gerai suprantamą Mesijo didybę, visų pirma, lygina jis Išganytoją su savo paties asmenim ir piešia Jo santykį su visu Senuoju įstatymu. Mesijas yra neišmatuojamai didesnis už Joną, taip jog net šis nelaiko savęs verto atlikti Jam žemiausius vergo patarnavimus— atrišti Jam kurpių dirželius arba kurpes nešti. Toliau, Mesijas yra nepalyginti didesnis pašaukimo ir sėkmingumo atžvilgiu. Jonas teikia tik vandens ir atgailos krikštą, kurs pats savaime neduoda jokio šventumo; o Kristus krikštija ugnimi ir Šventąja Dvasia, ne tik išviršiniu, bet viduoju būdu, atmainydamas visą esmę ir suteikdamas Šventąją Dvasią. Kažin, ar tik Jonas, sakydamas tuos žodžius, neturėjo minty Sekminių garbės? Mesijas yra visų Senojo Įstatymo išganomųjų įstaigų ir viso pasaulio Viešpats ir Teisėjas; vėtyklė ir kviečiai Jam priklauso; Jis valo savo kluoną ir pelus „meta į negęstamą ugnį“, o kviečius pila į aruodus. Jis valdo ir rėdo, kaip nori; Jis yra Dievas, nes Jis yra įstatymo Teisėjas ir suteikia Šventąją Dvasią. Taip Jonas įveda pas mus patį Išganytoją: per atgailos pamokslą, per krikštą, kurs jau yra krikščioniškojo Krikšto pranešėjas ir prirengimas, ir, galop, per liudijimą apie Kristų. Tai yra pirmasis Jono liudijimas.

Jono veikimo išdaviniai buvo visuotiniai ir kilnūs. Kažkoki galinga dvasia dvelkė per visą kraštą ir visuose tautos luomuose sukėlė didį sujudimą. Iš visų luomų — didžiūnų ir prasčiokų, šventų ir pasaulio dvasios, kunigų ir levitų, stambių ir smulkių žemvaldžių, tarnų ir romėnų kareivių ir kunigaikščių, muitinin-

kų ir net iškrikusių moterų — traukė pas galingąjį vyrą, išpažino savo nuodėmes ir krikštydinosi. Atėjo taipgi fariziejų bei sadukiejų, tiesa, ne tikrai sumaniusių pataisyti savo gyvenimą, bet, rasit, iš smalsumo ir dėl žmonių akių, arba kad apsižvalgytų ir surinktų žinių. Bet Jonas pažino jų nusistatymą ir jiems priešTaravo. Apskritai, visos jų kastos dvasią lygina jis su vylinga, šliaužiojančia, pikta ir nekantria žalčių dvasia; bet ypač jis plaka ypatingą jų nuodėmę — pasitikėjimą savo kūniška kilme iš Abraomo, kuri, jų manymu, net ir be viduojės atmainos ir pasitaisymo, turinti juos ginti nuo Dievo rūstybės ir užtikrinti jiems amžiną laimę. Jis skelbia jiems mesianišką teismą ir grūmoja visiška, niekumet nepataisoma pražūtim; jie Dievo padarytiems Abraomui pažadėjimams įvykdyti nė kiek nereikalingi, nes Dievas iš akmens gali pasidaryti Abraomo sūnų. Visoms toms tiesoms patvirtinti Jonas čia pat po ranka turėjo grasinančių vaizdų, kurių sudarė išdžiuvusi tyrų žemė, kur slankiojo gyvatės akmenyse ir uolose, kurios pumpsojo palei Jordaną, tankūs kloniai pas Gilgalą ir Jerichą, pagaliau medžiai, kurių ūksmėje jis sakė savo pamokslus; ranka parodymas švininio Mirusiosios jūros veidrodžio, tos prakeiktos vietos, kur žuvo Sodoma ir Gomora, daugiau už viską sakė apie būsimą nedarančių atgailos likimą. — Toli didesnį pasisekimą, negu fariziejuose ir sadukiejuose, Jonas turėjo visose kitose tautos klasėse. Sugraudinta ir pasirengusi daryti atgailą liaudis, net muitininkai ir kareiviai, šaukte šaukė: „Ką mes turime daryti, kad išvengtumėm Dievo rūstybės“. Tarp kariškių, rasit, buvo taipgi stabmeldžių, nes Erodas laikydavo kareivių, samdytų iš Trakijos, Germanijos ir Galijos. Bet stebėtinai švelnus buvo Jonas tiems, kurie tikrai buvo pasirengę daryti atgailą. Jis iš jų nereikalavo nieko kito, kaip tik to, ko reikalauja teisybė. Ir daug dar kitų daiktų jis skelbė žmonėms (Luk. 3, 18). — Tie evangelistų bruožai duoda visai apčiuopiamą šv. Jono veikimo vaizdą. Beveik nuo keturių šimtų metų nebebuvo pasirodęs joks pranašas. Paskutinysis nurodė Joną. Bet visa tai Jonas vykdė ne stebuklais, kurių jis darė, bet savo žodžiais, savo išvaizda ir dora, taip jog net jį patį žmonės norėjo laikyti Mesiją. Tokiu būdu jau įvyko didžioji dalis angelo žodžių, kad Jonas bus didis Viešpaties akyse ir gerai prirengs tautą Jam pasitikti (Luk. 1, 15. 17).

Iš tikro, Krikštytojo veikimas yra kilni prakalba ir įžanga, ir net tikras viešojo Jėzaus pasirodymo atskleidimas. Mesijas

jau numatomas; Jonas, Jo pranašas, skelbia Jo artinimos, Jo garbę ir Dievybę ir įveda Jį į savo tautą. Visos būsimosios Dievo karalystės dalys jau yra po ranka ir tuoj pradės veikti. Yra tenai Senasis įstatymas su savo pranašinga apie Mesiją kryptimi; jam atstovauja Jonas ir tikinti daranti atgailą liaudis. Bet yra taipgi ir Senojo įstatymo išsigimimas, atstovaujamas fariziejų ir sadukiejų jų pilname ginčų, netikusiame nusistatyme prieš Mesijo pranašą ir jau dygstančiame pasipriešinime pačiam Kristui. Pagaliau, yra atstovaujama ir visa nuodėmingoji žmonija, net stabmeldija, ir vaizduojamas jos pašaukimas į krikščionybę per krikšto priėmimą. Jono krikštas yra krikščioniškojo Krikšto pranešėjas; kaip anas nulėmė žydijos reikalus, taip šis stabmeldijos. Todėl ne be reikšmės yra tai, kad Jonas taip maloniai priima nusidėjėlius ir muitininkus, o išsigimusiai žydijai su tokiu baisiu tikrumu stato prieš akis teismą, bausmę ir atmetimą. Kaip Kristus yra maloningas ir gailestingas darantiems atgailą nusidėjėliams ir baigia savo mokymą, paskelbdamas paskutinįjį nedarančiam atgailos pasauliui pragaištingą teismą (Mat. 23, 33), taip daro ir Jo pranokėjas ir pranašas Jonas.

Jėzaus krikštas.

Buvo jau vėlokas ruduo, kada Jonas jau kelintą mėnesį ėjo savo pašaukimą. Liaudies judėjimas pasiekė tokį laipsnį, jog jau galėjo pasirodyti pats Išganytojas (Mat. 3, 13—17; Mork. 1, 9—11; Luk. 3, 21. 22). Jis buvo jau arti trijų dešimtų metų amžiaus; yra tai vyriško amžiaus jėgų pilnybės metas ir veikimui tinkamiausias laikas. Tad Jis atsisveikino su Motina ir su Nazaretu, kad niekumet nebegrįžtų tokiose pat aplinkybėse, kokiose išėjo. Natūraliai kalbant, tas atsisveikinimas Jam buvo ne maža auka. Jis apleido priprastąją tėviškę, ramų sutvarkytą gyvenimo būdą ir Motiną, kuri Jam buvo taip brangi, pas kurią Jis taip daug darbavosi, kurią Jis dabar palieka vieną, ir kuri tą atsiskyrimą turėjo giliai jausti. Gyvenimas, į kurį Jis ėjo, buvo nepastovus, be draugiškumo ir priešingiausiose aplinkybėse. Bet Jis išėjo, ir išėjo ant visumet. To visiško atsiskyrimo nuo namų ir tėviškės, nuo kūno ir kraujo, visiškai reikalauja apaštališko pašaukimo esmė. To reikia, kad būtų duotas geras pavyzdys tiems, kuriems skelbiama Dievo ir jų pačių sielų meilė. Tai yra auka, kuria turi būti perkamos sielos. Tik tai ir teduoda veiki-

mui laisvės ir jėgų. Pats Išganytojas vėliau tuo atžvilgiu pastatė savo mokiniams didžiai rimtų ir nepermaldaujamų reikalavimų (Luk. 9, 59; 14, 33). Ir dabar Jis pats norėjo palikti savo pavyzdį ir savo pasielgimu priruošti malonę ir nuopelną visiems tiems, kurie yra pašaukti panašią auką daryti.

Kelias, kuriuo ėjo Jėzus pas Joną krikštydintis, ėjo Jordano krantais. Jordanas išplaukia ties didžiojo Hermono papėde, teka į Genezareto jūrą ir, iš jos išėjęs, įvairiai ir smulkiai išsivingiuodamas, tai išsiplėsdamas, tai įeidamas į gilią, siaurą tarp uolų vagą, vietomis didžiai sriaunus, didžiais ir mažais sūkuriais leidžiasi į pietus Mirusiosios jūros kryptimi. Iš abiejų pusių atsiskleidžia daubos (vadis), kurios jam teikia daug vandens. Kairiuoju krantu tęsiasi Perėjos kalnai, tartum kokie statūs mūrai, laiką iškeltą lygumą, o dešiniuoju krantu tęsiasi Ephraimo ir Judos kalnynai. Patys šios žuvingos upės krantai tai—ištisas plikas akmenynas, kurs ne kartą įgyja keistų pavidalų, kaip va, sugriuvusių bokštų ir sutrupėjusių pilių liekanų; kartais jis virsta lygiu stepų kraštu, kurį kartais baigia gluosnių, topilių, terebintų ir aukštų nendrių miškas. Tą kelią, kuriam atlikti reikėdavo apie 23 valandas laiko, Viešpats atliko arba patsai vienas, arba drauge su kitais Galilėjos krašto žmonėmis, kurie keliavo pas Joną. Jis ėjo paprastas ir neturtingas, kad įkurtų, savo karalystę. Joks žemės galiūnas, eidamas įkurti karalystės, neėjo taip be kareivių galybės ir kitų tam reikalingų priemonių. Nieko kito Jis su savim neturėjo, kaip tik savo neturtą, busimuosius kentėjimus ir savo Dievybės galybę (Iz. 50, 5—10).

Manoma Jono krikštymo vietą buvus netoli Mirusiosios jūros šiaurinio kranto. Jordanas čia teka trijų mylių pločio lyguma. Rytų krantas yra staigus uolingas skardžius, o vakarų krante yra lygus, gausiais medžiais apaugęs laukas. Į krikštijimo vietą, kuri, rasit, turėjo išvaizdą tartum kokios stovyklos, kurioje buvo pilna atėjusiųjų žmonių šėtrų ir palapinių, Išganytojas atėjo, tur būt, tuomet, kada Jonas sakė liaudžiai pamokslą, kaip ir visada, kilniai, smarkiai, rimtai. Mielai ir pasižeminęs sekė Išganytojas kitus žmones, kurie, pranašui paraginus, ėjo krikštydintis dėl nuodėmių atleidimo. Stojo tatai Išganytojas priešais Joną, kurs dabar pirmą kartą jį pamatė savo kūno akimis. Jis Jo laukė su tokiu išsiilgimu, taip uoliai Jį skelbė, ir Kristus buvo jo gyvenimo tikroji siela. Kiek aišku iš pasveikinimo žodžių, Jonas, Dievo apšviestas, vos Viešpatį pamatė, tuoj Jį pa-

žino, kaip kadaise, dar tebebūdamas motinos įščioje, sveikino besiartinantį Išganytoją. Pilnas pasižeminimo ir drovos, jis norėjo pašalinti Jėzų, kad nereikėtų Jo krikštyti, ir todėl tarė: „Aš turiu būti Tavo pakrikštytas, o Tu ateini pas mane“. Tai sakydamas, Jonas turėjo minty Mesijo Krikštą, kurį jis skelbė, ir tais žodžiais jis išpažino Jėzų, kaipo Mesiją ir Dievą. Viešpats, be abejonės, džiaugės savo ištikimojo tarno pasižeminimu. Tačiau atsakė: „Leisk dabar; nes taip mums pridera įvykdyti visa teisybė“. Tuo Jis norėjo pasakyti, kad pritinka pavartoti visos išganymo priemonės, kokias tiktai Dievas tam laikui įsteigė, nors jos ir nebūtų griežtai įsakytos. Viena toki priemonė buvo Jono krikštas, ir Dievo valią jį pavartoti skyrė visai tautai. Tiesa, tai nebuvo Dievo įsakymas, vis dėlto buvo Dievo patarimas. Jonas gerai suprato žodžių prasmę ir mielai pasidavė Viešpaties pageidavimams.

Tatai Išganytojas padarė, kaip ir kiti, ir, nusivilkęs apsiaustą, Jono pagarbos lydimas, įbrido į upę ir liko Jono rankomis pakrikštytas. Bet, rasit, tuo pačiu laiku Jis pats krikštijo savo tarno sielą nuostabiomis malonėmis, kurias tik Dievas težino. Kai Viešpats liko pakrikštytas ir išliejo savo širdies siunčiamuosius Tėvui karštus jausmus, kurie pritiko paslapties tikslui, atsidarė dangus. Tur būt, blizgą debesys sudarė vaizdą, lyg tartum būtų atsidarę dangaus vartai, ir apipylė Viešpatį ir visa, kas aplink Jį buvo, blizgą šviesos spinduliai. Toje šviesos srovėje nusileido ant Jėzaus Šventoji Dvasia šviesaus karvelio pavidale, ir pasigirdo iš debesų galingas balsas į Jėzų: „Tu—mylimasai mano Sūnus, Tavy aš turiu pasimėgimo“. Tokie žodžiai, rasit, buvo tarti ir kitiems ten buvusiems žmonėms: „Tasai yra mano mylimasai Sūnus, kuriame aš turiu sau pasimėgimo“. Didžiai panašu į tiesą ir visai pritinka paslapčiai, kad taipgi daug kitų žmonių, kurie kartu su Jėzumi krikštydinosi, o ypač Jonas, matė regėjimą ir gavo apreiškimą. Jonui tai buvo ženklas, iš kurio jis turėjo pažinti Mesiją (Jon. 1,32. 33). Tur būt, tuo pasirodymu ir girdėtuoju balsu žmonės labai nustebo, jog net Jėzus tuoj be triukšmo ir nepastebėtas galėjo pasišalinti iš žmonių tarpo.

Iš visų tų įvykių dabar galima išvesti paslapties reikšmė. Ji visa eina iš tų sumanymų, dėl kurių Viešpats priėmė Jono krikštą. Jam rūpėjo Jono pasiuntinybė patvirtinti ir nurodyti, kad ji eina iš paties Dievo, o pats Jonas pašvęsti, pagerbti, padžiuginti ir pamokinti. Jonas dar niekumet nebuvo atėjęs pas Išga-

nytoją (Jon. 1, 31), žinoma, iš pasižeminimo, nesavimylės, iš rimtumo ir ištikimumo savo pašaukimui. Dabar Išganytojas ateina pas jį. Išganytojas norėjo taipgi ir mums duoti pavyzdį, kad mes su kūdikišku paprastumu ir pasižeminimu vartotumėm visas išganymo priemones, kurias mums Dievas yra davęs. Tai nurodo ir pats Išganytojas (Mat. 3, 15). Jis buvo tartum vienas iš mūsų ir iki šiol pasidavė visiems įstato reikalavimams; dabar Jis norėjo prisidėti prie bendro judėjimo į Dievo pusę ir priimti atgailos krikštą, juo labiau, kad Jis, kaipo nuodėmingos žmonijos vietininkas, norėjo naikinti mūsų nuodėmes. Krikštas Jordane yra taipgi Jo mirties ir Jo palaidojimo pranešėjas. Jis pats vėliau savo mirtį paženklina, kaipo krikštą (Luk. 12, 50), o ir pats Krikšto sakramentas turi numirimo nuodėmei reikšmę (Rom. 6, 3. 4). Toliau, Išganytojas manė per tą krikštą pasireikšti žmonėms ir tartum gauti įgaliojimą savo viešam veikimui. Toki yra iš tikro reikšmė stebuklingų ženklų, įvykusiųjų krikšto metu. Tas apreiškimas buvo visų kilniausiasis, kurie tik lig šiolei buvo įvykę. Vieta prie Jordano ir pas Joną buvo tam reikalui tinkamiausia. Tenai buvo visas Izraelius, tenai ypatingai stiprėjo religinis tautos judėjimas ir Mesijo laukimas, ten jis augo, Jonui galingai veikiant, o šio krikštas buvo mesianiškosios karalystės pašventimas, ir todėl nė pačiam Mesijui nebuvo galima jo apleisti. Toliau, pats liudijimas buvo aiškiausias, kilniausias ir iškilmingiausias, pačios šventosios Trejybės padarytas ir tai visos tautos akivaizdoje. Tas apreiškimas susyk yra atlyginimas Viešpačiui už Jo giliausį pasižeminimą; be to, jis tarsi suteikia Jam įgaliojimą ir oficialiai įveda į Jo pareigas, nes Jis apreiškiamas, kaipo Dievo pasiuntinis, kunigas, karalius, pranašas ir Dievo Sūnus. Todėl ir šventoji Dvasia nepasirodo taip, lyg tartum Jėzus tik dabar Ją pilnai tebūtų gavęs, bet pasirodo, kad pareikštų, jog Jis, kaipo Dievo Sūnus, jau Ją turėjo ir galėjo suteikti kitiems. Juk šventoji Dvasia yra apreiškimo Dvasia ir Bažnyčios uždavinių vykintoja. Šiuo savo nusileidimu Ji tartum įveda Išganytoją į Jo pareigas ir apsiima vadovauti Dievažmogiui, permaldavimo ir sutaikinimo pašaukimą einant. Pagaliau, priimdamas Jono krikštą, Išganytojas norėjo atvaizduoti savąjį, krikščioniškąjį Krikštą ir savo pavyzdžiu kviesti visus žmones jį priimti. Savo paties Krikšto Jis negalėjo priimti, nes jis dar nebuvo įsteigtas, bet visą jo turinį Jis jau turėjo, kaipo tikras Dievo Sūnus. Bet Jis galėjo priimti jo pranešėją, Jono krikštą ir tuo apreikšti ir prireng-

ti savąjį Krikštą. Kai kurie net mano, kad tas Kristaus pakrikštijimas buvo Krikšto sakramento įsteigimas, o visuotinė priedermė jį priimti liko paskelbta tik vėliau (Mat. 28, 19). Vis dėlto krikščioniškasis Krikštas čia yra visiškai atvaizduotas taip materijos, taip ir sėkmingumo atžvilgiu. Materija yra vanduo ir numazgojimas. Ta prasme šventieji tėvai sako, kad Kristus pašventė Jordano vandenis ir pažymėjo vandenį, kaipo Krikšto sakramento materiją. O padariniai yra apvalymas nuo nuodėmių, pašventimas, suteikiant Šventąją Dvasią, priėmimas į sūnus Kristuje ir, pagaliau, teisė gauti dangų. Todėl dangus čia pasirodo lyg atidarytas. Kas per Kristaus krikštą buvo regimai nurodyta, panašiai įvyksta ir per kiekvieną krikščioniškąjį krikštą krikštijamojo sieloj. O kadangi iš Išganytojo turėjo išeiti per krikštą pašvęstas žmonijos pasaulis, todėl, Kristui krikštijantis, nužengia ant Jo šventoji Dvasia, kaip Ji kadaise, sutveriant pasaulį, sklendeno ant gaivalų, kad iš jų padarytų regimojo pasaulio grožį.

Tad Kristaus krikštas yra aukšta ir kilni paslaptis. Jis yra kilnus Kristaus dievybės apreiškimas gilaus Jo pasižeminimo laiku; jis yra Jono krikšto sėkmingumo aukščiausiasis punktas ir visos žmonių giminės per Krikštą pašventimo vaizdas. Todėl šventieji tėvai sako, kad Kristus, priimdamas krikštą Jordane, drauge su savimi panėrė visą pasaulį ir iškėlė jį iš vandens. Galop, Jėzaus krikštas yra viešojo Jo gyvenimo prirengimas. Savo atsiskyrimu nuo tėviškės, kūno ir kraujo sutraukė Išganytojas ryšius, kurie galėjo Jo mesianiškąjį pašaukimą trukdyti. Iškilmingu įgaliojimu, paskelbtu dangiškojo Tėvo balsu ir per regimą šventosios Dvasios nužengimą Išganytojas liko oficialiai įvestas į viešąjį veikimą.

Jėzus tyruose.

Po krikšto Išganytojas ne tuoj ėmėsi mokinimo darbo, bet kurį laiką pasitraukė toliau nuo žmonių (Mat. 4, 1—11; Luk. 4, 1—13; Mark. 1, 12. 13). Trys evangelistai, kaipo to pasišalinimo į tyrus vykintoją, paduoda Šventąją Dvasią. Juk, nužengdama ant Jo per krikštą, Ji tartum apsiėmė Dievui—Žmogui vadovauti ir yra kiekvieno tvarkingo prie tikslo ėjimo vykintoja ir rėmėja kiekvieno judėjimo, kurs prasideda savojo viduojo gyvenimo lavinimu, o paskui pereina į apaštališkąjį veiklumą. Ėjo tad

Viešpats, „pilnas Šventosios Dvasios“, pilnas paguodos, džiaugsmo, uolumo ir pasiryžimo dirbti taip svarbų žmonių išganymui darbą. Tojo tyruose gyvenimo paguoda turėjo Jam išeiti į gera.

Taigi Išganytojas nuėjo nuo Jordano per aukštesniųjų Judos tyrų lygumą, paliko kairėje gražiai apaugusį palmėmis ir balzamo augmenimis Jerichą ir atėjo pas Eliziejaus šaltinį, maloniame, medžiais ir augalais apaugusiame slėnyje. Tai buvo tikrai masinanti vienatvės gyvenimui vieta. Bet Viešpats nuėjo toliau ir užlipo ant aukštos, staigios uolos, kuri nuo Eliziejaus šaltinio su savo penkiais dantimis atrodo labai fantastiškai ir yra vadinama Velnio kalnu. Yra tai gelsvo kalkinio akmens Kvarantanijos kalnas. Jis pradeda kalnyną, kurs jungiasi su Alyvų kalnu.

Gyvenimas, kurį čia Išganytojas gyveno, pirmiausia buvo atgailos gyvenimas. Jau pati vieta buvo tikra atgaila. Nuo lindynės rytinėje kalno pusėje, kurioje, kaip spėjama, gyveno Išganytojas, aplinkui tematyti tuščios, nejaukios išdegintos žemės juostos su giliais plyšiais ir laukinėmis akmenų krūvomis; bent kiek toliau matyti pilki Judo tyrai ir rūstūs, laukinės išvaizdos Moabo kalnai, o jų tarpe begyvis plieninis Mirusiosios jūros veidrodis. Tik žydįs Jerichas ir sidabrinis Jordano kaspinas su savo žaliais krantais suteikia tam išblyškusiam mirties paveikslui gyvesnio garso. Be atlekiančių uolų kregždžių, plėšrių su ilgais sparnais vanagų, angių, driežlių, lapių ir nesuskaitomų šakalų, kurie, staugdami, drumsdavo nakties ramybę, tyruose daugiau niekas negyveno. Todėl ir yra parašyta: „Jis buvo su žvėrimis“ (Mork. 1, 13.). Atgailą dar didino metų laikas. Lapkritis arba gruodis, kuriuos Kristus greičiausiai pasirinko savo gyvenimui tyruose, neša su savim Žadėtajam kraštui smarkių vėjų ir dažnų lietų ir sukelia aštraus šalčio jei ne daubose, tai bent aukštumose. Tad vėjai per naktis ir lietūs, o taipgi lindynės nesvetingumas darė aukštų (1500 pėdų) kalnų buveinę nepatogią. Prie to viso prisidėjo dar smarkus pasninkas. Pranašui Elijui netolimoj Karito dauboj Dievas kiekvieną dieną atsiųsdavo per juodvarnį mėsos ir duonos (III Kar. 17, 6). Per keturias dešimtis dienų Išganytojas visai neragavo nei valgio, nei gėrimo. Nežiūrint to, Jis vis dėl to nealko. Tas nealkimas reikia laikyti antprigimtiniu. Tik ilgam laikui praslinkus, Jo kūnas atjautė visą nuo negirdėto pasninko nusilpnėjimą ir sudribimą. Taip tatai Išganytojo gyvenimas tyruose kiekvienu atžvilgiu buvo aštriausia atgaila.

Be to viso, gyvenimas tyruose dar buvo kovos ir gundymo gyvenimas. Ne vien Šventoji Dvasia ir šventieji angelai nuėjo su Išganytoju į tyrus, bet taipgi ir piktasis priešas, kurs, rasit, jau senai sekė Viešpatį; kadangi jis, regėdamas Jo šventumą, negalėjo surasti Jame nieko peiktino, galėjo spėlioti, ar tik Jis nėra Mesijas arba net patsai Dievas. Tad ir norėjo Jį ištirti, — jei galima, įvesti į nuodėmę ir atitraukti nuo kelio, kurį Jam Dievas paskyrė. Tie gundymai, su kuriais velnias ateina pas Išganytoją, yra mesianiški. Piktajai dvasiai turėjo duoti progos Viešpaties išviršinis silpnumas ir nuovargis. Tad prisiartino ji, tur būt, regimame pavidale ir tarė: „Jei tu—Dievo Sūnus, sakyk, kad iš šitų akmenų pasidarytų duonos“. Gundymas čia yra tame, kad Išganytojas, liepus velniui, turėjo atsisakyti nuo pasninko, kurį buvo pradėjęs, sekdamas Tėvo valia; Jis turėjo palengvinti savo išalkimą nereikalingu stebuklu, tuo tarpu kai tai galima buvo atlikti natūraliomis priemonėmis; pagaliau, stebuklu Jis turėjo parodyti savo Dievybę, nors to Dievo valia ir nereikalavo. Viešpats atsako ramiai ir apsimąstęs: „Parašyta: Žmogus yra gyvas ne vien duona, bet kiekvienu žodžiu, kurs išeina iš Dievo burnos“. Išganytojas čia nurodo žodžius, kuriais Mozė priminė tautai stebuklingą maitinimą tyruose (Atk. 8, 3), ir pastebi velniui, kad stebuklas yra nereikalingas, kai Dievo valia nori iš Jo pasninko; Dievas gali Jo gyvybę palaikyti įvairiais būdais, kokie tik Jam patinka. Tai buvo ta pati pagunda, kuriai pasidavė pirmieji gimdytojai (Prad. 3, 6), vėliau išrinktoji tauta tyruose (Iš. 16, 3; Skait. 11, 13 ss.) ir nesuskaitoma daugybė kitų, — pagunda, patenkinant geidulius, nebetarnauti Dievui. Išganytojas atmeta pagundą, neišduodamas savo Dievybės paslapties ir neparodydamas savo galybės ant gamtos pasaulio.

Bet velnias atėjo su antra pagunda. Pirmąjį puolimą Viešpats atrėmė, nurodydamas pasitikėjimą Dievu, ir todėl dabar velnias panorėjo Jį nugalėti puikybe ir išdidumu. Tad vėl prisiartino regimame pavidale ir, Dievui leidžiant, pasinaudojo savo galybe, kuria dvasių pasaulis valdo medžiagą, ir nunešė Išganytoją per plikas, tuščias ir gilias Judos tyrų daubas į Jeruzalę ir pastatė ant šventyklos šelmens, tur būt, ant vieno kertinio bokšto, nuo kurio galima buvo apžvelgti šventykla ir miestas. Dabar Išganytojui nebebuvo jokio kito išėjimo, kaip tik šokti į priešakiemį arba į Kidrono slėnį. Tad velnias tarė Viešpačiui: „Jei tu—Dievo Sūnus, pulk žemyn; nes parašyta: Jis davė savo ange-

lams paliepimų apie Tave, ir jie neš Tave, ant rankų, kad kartais neužsigautumei sau kojos į akmenį“. Tokiu stebuklu Išganytojas turėjo parodyti ne vien velniui, bet taipgi ir visai liaudžiai, kad Jis yra Mesijas. Juk šventykla nuolat buvo laikoma Mesijo pasireiškimo vieta (Mal. 3, 1) ir, regis, tikėta, kad Mesijas pasirodys staiga ir visai nelauktas (Jon. 7, 27). Taigi, prieš Dievo valią ir su išdidžiu pasitikėjimu Dievo pagalba Jis turėjo save paskelbti Dievo miesto viešpatim. į tai Viešpats atsakė lygiai apreiškimo žodžiais: „Taip pat parašyta: negundysi Viešpaties savo Dievo“ (Atk. 6, 16). Tuomi pagunda ir baigėsi.

Velnias atėjo pas Išganytoją ir trečią kaitą, bet jau su visa gundymo galybe. Jis nunešė Viešpatį ant aukšto kalno viršūnės, greičiausiai ant aukščiausiosios viršūnės to paties kalno, kuriame buvo minėtoji lindynė. Iš tikro, bent dabar aukščiausioji viršūnė yra labai sunkiai įlipama. Bet reginys nuo jos yra didingas: iš čia matyti Jericho lyguma, išsitęsę Moabo ir Perėjos kalnai, Judo kalnynas su Alyvų kalnu, o per Efraimo kalnyną mėlynas tolis iki pat sniegu apdengtojo Hermono. Tame akiraty, tur būt, velniui žavint, Viešpaties akims atsidengė gražiausi kalnynų, jūrų ir salų vaizdai, kurių gražiausiuose spielčiuose buvo matyti įvairiausio apdaro tautos ir karaliai, kurie ėjo su kariuomenių galybėmis, priiminėjo garbę, kaip kokie dievaičiai, ir spindėjo visame pasaulio gražume ir malonume; viskas viliojančiame šviesos spindesy, viskas taip aišku ir arti, tartum pats Išganytojas stovėtų visos tos gražios tikrumos apsuptas. Visa tai velnias parodė ir išaiškino Viešpačiui, tardamas: „Tai man duota, ir aš tai duodu, kam noriu; aš visa tai Tau duosiu, jei, parpuolęs, pagarbinsi mane“. Velnias pats apsimeta Dievo Sūnumi ir pasiskelbia visos pasaulio galybės savininku. Jei tad Išganytojas yra Dievas, tai Jis pareikš savo pretensijas, o jei tėra tik žmogus, neatsispirs pagundai: Jis norės viešpatauti pasauliui, eidamas prieš Dievo valią, t. y. ne per kentėjimą ir mirtį, bet garbės keliais, net pagarbinant pasaulio kunigaikštį velnią. Į tai visa Viešpats pasakė tik šiuos žodžius: „Eik šalin, šetone! nes parašyta: Viešpatį, savo Dievą, tegarbinsi ir Jam vienam tetarnausi“ (Atk. 6, 13). Nepasakęs paslapties apie savo asmenį, atremia Viešpats velnio priekabes didžiausiu rimtumu.

Tarytum žaibo trenktas, atsitraukė velnias, ir, vieton gundintojo ir pragaro baidyklės, prisiartino prie Viešpaties dangiškųjų dvasių būrys; jos garbino Jį ir Jam tarnavo. Taip staigiai

viskas atsimainė į priešingą pusę. Tyrai virto rojumi, jų vienumoje apsigyveno šventieji angelai; už ilgus trūkumus tenka Viešpačiui pokylis, už pasižeminimą—dangiškoji pagarba, o vieton pasaulinio viešpatavimo—dangaus karalystė. Kaip nuostabiai įvyksta žodžiai, kurie liko ištarti gundymo laiku: „Žmogus yra gyvas ne vien duona, bet kiekvienu Dievo žodžiu“, „Dievas davė savo angelams paliepimų apie tave, kad jie tave saugotų“ ir „visa tai tau duosiu, jei pagarbinsi mane“. Mistiškasis erškėčių krūmas, kurs lig šiol tik skaudžius dyglius teturėjo, dabar teikia džiaugsmo ir garbės rožių. Pagundos vietoje Viešpats švenčia garbingą šventę.

Jėzaus buvimas tyruose yra prisirengimas prie viešojo veikimo, kuriuo Jis savo karalystę pasaulyj įsteigia. Tam tikslui viskas šioj paslaptyj tarnauja. Visų pirma pridera, kad kiekvienas svarbus veikalas su Dievu prasidėtų, Jam garbę atiduotų ir Jo palaiminimą sau užtikrintų. Taip Mozė, prieš gaudamas tautai įstatą, keturias dešimtis dienų ir naktų praleido, draugaudamas su Dievu ir pasninkaudamas (Iš. 24, 18; 34, 28; Atk. 9, 9. 18). Bet tai taipgi viešojo Jėzaus veikimo artimiausiąjį tikslą, Dievo karalystės pasaulyj įsteigimą, atitiko. Ta pasaulio karalystė per nuodėmę velnio nuosavybėn pateko. Tasai „stiprusis“ liko „stipresniojo“, kurs į pasaulį ateina, gundyme paties nuveiktas ir nugalėtas. Dabar šėtono pralaimėjimas prasideda, o baigsis, kada Kristus sakys: „Man duota visa valdžia danguje ir žemėje“ (Mat. 28, 18). Tos karalystės piliečiai yra sielos. Bet tik per maldą ir kovą tegalima velniui sielos išplėšti. Taip, visa Kristaus karalystės viduojė jėga glūdi maldos, atgailos ir kovos darbuose. Visa tai dabar daro Kristus nepaprastu, didingu saiku, gyvendamas tyruose. Čia Viešpats duoda mums pavyzdį, kaip eiti kasdien kareiviavimą malda, atgaila ir kova; Jis papildo, kur mes apsileidžiame, ir tam krikščioniškojo gyvenimo kareiviavimui įsteigia Bažnyčioj malonių iždą. Kiekvienoj gavėnioj Bažnyčia mini tas Jėzaus kovas tyruose ir stiprinasi kovai. Stipraus krikščionies apsiginklavimas yra maldos, atgailos ir kovos galybė. Šioj paslaptyj patsai Viešpats ją sėkmingai pavartojo. Ir tuo liko įvykdytas viduojis ir išviršinis įšventimas į apaštališkąsias pareigas.

Pasiuntinybė pas Joną. Antrasis ir trečiasis Krikštytojo liudijimas apie Kristų.

Tuo tarpu, kai Išganytojas buvo tyruose, Jonas sėkmingai tęsė savo veikimą, sakydamas pamokslus ir krikštydamas žmones Jordane. Galingas judėjimas tautoj ir ta aplinkybė, kad daugelis laikė Joną Mesiju, privertė aukščiausiąją tarybą surinkti oficialių žinių apie įvykius Jordano slėnyj (Jon. 1, 19 ss.).

Aukščiausioji taryba, nuo Romėnų laikų vadinama Sinedrija, buvo aukščiausia vietinė vyriausybė, kuri, kiek tai Romos vietininkas leido, turėjo galutinio sprendimo teisę valdiškuose, civiliuose ir kriminaliuose dalykuose, ypač Įstatymo klausimuose sprendė jo prasmę, jo uždedamas pareigas ir peržengimus, o labiausiai teisė pranašų pasiuntinybę ir vadovavo visam bažnytiniam gyvenimui. Ji susidėjo iš 71 narių, kurie buvo renkami iš trijų klasių: iš aukštųjų kunigų ir kunigų giminių vyriausių atstovų, toliau, iš teisės ir Rašto žinovų, galop, iš giminių ir šeimų seniūnų. Pirmininkaudavo aukštasis kunigas arba koks kitas įžymus vyras. Tad, aukščiausiajai tarybai įsakius, atėjo iš Jeruzalės pas Joną pasiuntinybė, išrinkta iš kunigų ir levitų. Pasiuntinybės tikslas buvo valdiškai ištardyti Joną. Aukščiausioji taryba turėjo teisės ir pareigos tam daryti. Naujų apeigų įvedimas ir Mesijo atėjimo klausimas buvo svarbūs dalykai; bet pasiuntinybės dvasia visai neatrodo buvusi gera. Evangelistas sako, kad pasiuntinybė buvo išsiųsta „žydų“ (Jon. 1, 19), o tuo žodžiu, nors ir ne visumet, bet dažnai, jis pažymi netikinčią ir Viešpačiui priešingą partiją (Jon. 2, 18; 5, 16; 7, 1); toliau, yra parašyta, kad pasiuntinybė susidėjo iš fariziejų, kurie jau pirmame susitikime su Jonu ties Jordanu buvo nemaloningai jo priimti, ir kurie stovėjo nuošaliai nuo viso religinio judėjimo, galop, suerzintas, geliąs jų kalbos tonas ir pasisekimas (Mat. 21, 32) rodo juos atėjus su nemažu išdidumu puikybe ir netikėjimu. — Vieta, kur pasiuntinybė atrado Joną, buvo Betanija (Jon. 1, 28), ne Betanija Alyvų kalne, bet maža, nežinoma vietelė, arba gal, apskritai, Jordano klonis ties rytų krantu. Kai dėl laiko, tai ta pasiuntinybė, rodos, galėjo ateiti prieš pat Jėzaus iš tyrų sugrįžimą, gal būt, dieną prieš sugrįšiant.

Pasiuntiniai atėjo pas Joną ir klausė jį, kas jis esąs savo asmens ir savo uždavinio atžvilgiu, gal jis esąs patsai Mesijas, kaip tai daugelis manė, dėl to kad jis sakė pamokslus ir krikš-

tijo. Bet Jonas griežtai ir iškilmingai pasisakė nesąs Mesijas. Pasiuntiniai reikalavo, kad jis pasisakytų, kas jis tad esąs, Elijas ar pranašas; jis turįs jiems atsakyti, kad jie galėtų duoti apyskaitą tiems, kurie juos siuntė. Kaipo Mesijo pranokėjas, buvo laukiamas Elijas (Mal. 4, 5) ir, rodos, be jo, dar kitas pranašas, gal Jeremijas (Mat. 16, 14). Jonas viską paneigė. Bet, kadangi jis gerai žinojo, jog paklausimas eina iš valdžios—aukščiausiojo teismo—jis panaudojo progą pavaizduoti savo veikimui, kaipo kelio taisytojo Viešpačiui, ir pasisakė esąs balsas šaukiąs tyruose: taisykite Viešpačiui kelius, kaip sako Izaijas. Tad jis atsako pranašingais žodžiais (Iz. 40, 3), kurie nurodo, kad ateisiąs Jahve. Jo atėjimą skelbiąs galingas balsas tyruose; jis esąs tasai balsas ir niekas kitas. Atsakymas buvo kuklus; jis leidžia pačiam Dievui atsakyti; jis buvo taip pat užtenkamas, aiškus ir gana svarbus žinantiems Raštą ir sąžiningiems vyrams. — Tuo atsakymu pasinaudojo pasiuntiniai, kad jį pakamantinėtų apie jo krikštą; jie paklausė, dėl ko jis krikštijąs, jei jis nesąs Kristus, nei Elijas, nei pranašas, kurs vienas tegalėjo skaistinti nusidėjėlius per krikštą (Iz. 44, 3; Ez. 36, 25; Zach. 13, 1; Joel. 2, 28). Jono atsakymas ir jo kilnus veikimas galėjo jiems užtenkamai įrodyti, kad jis tikrai yra Dievo siųstas. Bet jie to nematė ar nenorėjo matyti. Dabar Jonas panaudojo progą, kad duotų liudijimą apie Kristų. Jis pasako du dalykus. Apie save jis sako, kad jo krikštas nesąs Mesijo Krikštas, o vien paruošimas; jo veikimas tai—tarnavimas Viešpačiui. Bet apie Mesiją jis liudija, pirma, kad Jis iau esąs jų tarpe, bet dar nežinomas; antra, kad Jo veikimas būsiąs visai kitoks; trečia, kad savo orumu Jis nesulyginamai aukštesnis ir, nors gimęs po jo, bet esąs prieš jį, taigi stačiai esąs Dievas. Drąsiai ir kilniai skambėjo Jono liudijimas, taip prieš liaudį, taip ir prieš pasiuntinius. Tuo jis pabaigė savo pasikalbėjimą su jais. Jie gavo paaiškinimą, nors ir visai kitokį, negu tikėjosi, gal aiškesnį, negu jiems buvo geistina. Toji pasiuntinybė ir Jono liudijimas turi didžios reikšmės ne tik išganytojui, kurio atėjimas ir Dievybė taip pat buvo paskelbta, nors ir ne stačiai; turi reikšmės ypač žydams. Dievas taip surėdė, ir jie patys davė progos tam, kad jiems buvo suteiktas visai aiškus paskelbimas, dieviškas liudijimas apie Mesijo atėjimą. Žiną raštą kunigai ir levitai turėjo pripažinti tą liudijimą. Bet, deja, jau dabar pasireiškia jų nusistatymas netikėti. Del ko jie nesiteirauja apie slėpiningai Paskelbtąjį? Jie arba nesirūpino Juo, arba niekino patį Joną.

Taip jie įžengė į netikėjimo ir neigimo kelią. Čia pasireiškia gražus ir kilnus Jono būdas, kurs taip ištikimai ir be baimės daro savo uždavinį — skelbia Kristų ateisiant. Viešai ir atkartodamas jis pareiškia nesąs Kristus, esąs niekas prieš Jį. Pasižeminimas yra gražiausiasis liudijimas apie Kristų, tuo tarpu žydai savo puikybėje atkrinta nuo Kristaus ir eina pražūtin.

Rytoj po to nuotykio (Jon. 1, 29) Jono krikštijimo vietoj pasirodė Išganytojas, sugrįžęs iš tyrų. Išganytojas atėjo, ne kad pas Joną pasiliktų, ir, apskritai, Jis niekumet ilgai pas jį nebūdavo. Jėzus ir Jonas, taip ankštai surišti savo pašaukimu, judėjo tartum dvi žvaigždės, kurios seka viena antra, ir kurių keliai retai tesikerta. Tik tris kartus Krikštytojas tematė Jėzų (Mat. 3, 13; Jon. 1, 29. 36) ir, gerbdamas Viešpatį, nuolat laikėsi tinkamai atstu. Jis darė tai iš pasižeminimo, bet taip pat ir suprasdamas savo pašaukimo pareigas. Jam beliudijant apie Jėzų, turėjo būti pašalintas mažiausias įtarimas, būk juodu esą susitarę. Todėl Išganytojas pasirodė vien lyg praeidamas pro šalį. Bet Jis norėjo, kad Jonas parodytų Jį liaudžiai, ir manė parinkti sau pirmuosius mokinius iš Jono mokinių. Tarp tūkstančių žmonių, ateinančių pas Joną, buvo tokių, kurie, patraukti didžio vyro šventumo, pasidavė jo ypatingai įtakai ir pasiliko su juo. Iš jų turėjo pasidaryti pirmoji Jėzaus mokinių užuomazga.

Kai Jonas pamatė Išganytoją, tarė savo mokiniams ir liaudžiai: „Štai Dievo Avinėlis, kurs atima pasaulio nuodėmę“; tai yra vyras, kurs po jo turėjo ateiti, nors buvo prieš jį; jis nepažino Jo iš veido, bet tas, kurs Jį siuntė, apreiškė jam, jog Tas, ant kurio jis pamatys nužengiančią Dvasią, yra Dievo Sūnus.

To naujo liudijimo ypatingumas ir reikšmingumas glūdi tame, kad jis apsako Jėzaus pašaukimą, kaipo pasaulio Atpirkėjo per mirties auką, o paskui ypatybes, reikalingas tam pašaukimui. Jėzaus pašaukimas, kaipo pasaulio Atpirkėjo, yra vaizdžiai, trumpai ir išsemiamai nurodytas aukos avinėlio vaizde. Toks yra Mesijas pavaizduotas pranašavimuose (Iz. 53, 4. 7), vaizduojamas kasdienėj avinėlio aukoj ir kai kurių Senojo Įstatymo šventųjų, kaip pav. Abelio ir Izaoko, likime, ir ta prasme Išganytojas gali būti vadinamas Avinėliu, kurs yra užmuštas nuo pradžios (Apr. 13, 8). Vieton tos aukos ir tų pirmavaizdžių, dabar ateina Išganytojas (Ps. 39, 7 s.), pažymėtas, kaipo auka savo gyvenime ir mirtyj. — Mesijo ypatybės taip pat išeina iš „Dievo Avinėlio“ paveikslo, būtent, skaistumas, paprastumas, švelnumas ir kantrumas, o visų

labiausiai — Dievybė. „Dievo Avinėlis“ reiškia Dievo siųstąjį, Dievo nuosavybę ir patį Dievą. Juk tik dieviška auka tegali atpirkti žmoniją. Toliau Dievybė yra reiškiama per amžinybę, per tai, kad Viešpats siunčia šventąją Dvasią ir Ją suteikia Krikšte, paskui aiškiais žodžiais, kai Kristus lieka pavadintas „Dievo Sūnumi“. Priešingai, Jonas tėra Jo pranešėjas ir šauklys ir tą pašaukimą pabrėžia trumpai ir aiškiai: tam jis ir atėjo, krikštydamas vandenim, kad Jėzus būtų apreikštas Izraeliui. — Jonas sustiprina liudijimą, pažymėdamas savo pašaukimą, kaipo išeinantį iš Dievo, ir nurodydamas, kaip jis pažino Jėzų esant Mesiją ir Dievą, ne natūraliu būdu, ne per artimą draugavimą su Juo — prieš krikštą jis niekumet nebuvo Jo matęs, — bet pirmiausiai per viduojį dievišką įkvėpimą, beeinant Jėzui krikštytis, o paskui per išviršinį ženklą, kurs jam iš anksto buvo duotas viduojam apreiškimui patvirtinti, būtent, regimas šventosios Dvasios ant Išganytojo nužengimas.

Tas liudijimas ir tikėjimo į Kristų išpažinimas, kurį Jonas daro, yra taip gražus ir turiningas, jog Bažnyčia nuolat jį vartoja, priimant šv. Komuniją. Tas Krikštytojo liudijimas buvo taip pat labai svarbus žydams, kurie manė nesą reikalingi nuodėmių Atpirkėjo, o tik išvadavimo iš svetimo viešpatavimo, kurie, apskritai, Mesijo laukė vien tik sau ir dėl savęs ir negalėjo įsivaizduoti Mesijo kenčiančio. Priešingai, Jonas, sutikdamas su pranašais ir su kitais šventaisiais izraelitais (Luk. 1, 68—79; 2, 29—32), skelbia visų labiausiai nuodėmių Atpirkėją ir tai visam pasauliui, Atpirkėją per kančią ir mirtį. Geiduliai neužmušė aukštesnės šviesos Jono sieloj. Jis pats taip pat ėjo atgailos ir aukos keliu, o niekas geriau nesupranta atgailos reikalingumo ir naudos, kaip nekaltybė. Jonas dar turėjo pabaigti savo sunkų kelią ir buvo reikalingas aukšto pavyzdžio. Pažymėjimas Jėzaus pašaukimo „Dievo Avinėlio“ vaizdu yra bendras taip pat ir Jonui evangelistui, ypač slėpiningame Apreiškime. Tartum tas vardas, kuriuo jis pirmą kartą pažino Išganytoją, skambėjo jo širdyj iki pat žilos senatvės. Jis buvo gerai suvokęs ir supratęs savo mokytoją Joną.

Pirmieji Jėzaus mokiniai.

Ryto dieną po to trečiojo liudijimo šv. Jonas vėl buvo krikšto vietoje, o drauge su juo buvo du jo mokiniai. Išganytojas taip pat pasirodė tenai, bet tik praėjo pro šalį, matyt, norėdamas suteikti Jonui progos pareikšti naują liudijimą, o jo mokinius paraginti Juo sekti (Jon. 1, 35—51). Jonas žiūrėjo į Viešpatį, stebėdamasis ir su pagarba, ir, tartum pagautas Jo begalinio majestotingumo ir malonaus pasitikėjimą sukeliančio švelnumo, staiga garsiai sušuko: „Štai — Dievo Avinėlis!“ Tai buvo tik šauksmas, vakarykščio liudijimo prisiminimas, bet drauge ir paraginimas mokiniams sekti Jėzum; gal Jonas taip pat ir ranka į Jį nurodė.

Po viso to, kas buvo įvykę, mokiniai negalėjo nesuprasti savo mokytojo noro ir pasiryžo eiti paskui Jėzų. Vienas mokinys buvo Andriejus, o antrasis, kaip galima spręsti iš pasakojimo smulkmenų, rodančių, kad jos buvo paties pasakotojo pergyventos, buvo ne kas kitas, kaip pats Jonas evangelistas. Abu mokiniai nuėjo paskui Jėzų, bet bijodami ir svyruodami, nedrįsdami užkalbinti Viešpatį. Viešpats, kurs gerai žinojo, kas Juo sekė ir kokiu tikslu, maloniai juos padrąsino ir, atsigręžęs į juos, paklausė, ko jie ieško. Amžinoji Išmintis, mylinti žmonių sūnus, pirmoji prieina ir pasireiškia savo auklėtiniams, besistengiantiems prisiartinti, ir maloniai jiems padeda (Išm. 5, 13. 14). Padrąsinti Viešpaties žodžiais, mokiniai paklausė: „Rabbi, kame gyveni?“ Jie pavadino Jį garbingu vardu Rabbi, nes, tur būt, Jis atrodė esąs Įstatymo mokytojas, ir pareiškė norą arčiau su Juo pasižinti. „Ateikite ir pažiūrėkite“, atsakė Viešpats ir, tur būt, nusivedė juos į kokį nors chaną ar svetainę, kur gyveno. Jie pasiliko pas Jį tą dieną, o Jis apsireiškė jiems esąs Mesijas, ir tai su tokiu patraukiančiu draugingumu ir meilumu, jog Jonas net giliausioj senatvėj prisimindavo tą pirmąją valandą pasikalbėjimo su Jėzumi. Buvo dešimta valanda, tai yra, pagal mūsų laiko skaitymą, apie ketvirtą popiet. Taip Viešpats laimėjo ir pritraukė tuodu mokinius, ypač Joną, kurs buvo ypatingai jautrus draugingumui ir meilei, savo švelnumu ir malonumu. Jie taip pat rado visam savo gyvenimui Viešpaties asmenyj ištikimiausią, galingiausią ir švelniausią bičiulį.

Abu mokiniai turėjo brolius, kurie gal taip pat buvo atėję pas Joną krikštytis ir buvo netoliese. Andriejus sutiko savo brolį Simoną ir pasveikino jį džiaugsminga žinia: „Radome Mesiją!“ Ar begalėjo būti izraelitui linksmesnė žinia? Taigi, labai susidomėjęs,

Simonas nuėjo paskui brolį pas Jėzų. Pirmą kartą stojo prieš vienas antrą du vyrai, kurie turėjo užmegzti tarp savęs taip kilnius ir ankštus ryšius šiam gyvenimui ir amžinybei. Jėzus pažiūrėjo į Simoną su neapsakomai gilia majestotingumo ir pamėgimo paraiška ir, nors jo niekumet nebuvo matęs ir pažinęs, tarė jam: „Tu — Jonos sūnus Simonas; tu vadinsies Ketas (Petras)“. Petras jau buvo savarankiškas žmogus, turįs šeimą, tikras galilėjietis, stiprus, veiklus, užsigrūdinęs pavojuose ir žvejo darbe Genezareto ežere, karšto ir lengvai sujaudinamo būdo. Majestotinga Išganytojo išvaizda, Jo reikšmingas ir gilus žvilgis, pavadinimas jo tikruoju vardu ir pranešimas naujo vardo ‚surišto su būsimo slėpiningo pašaukimo nurodymu (Prad. 17, 5; 32, 28) — visa tai, be abejo, turėjo padaryti Petrui gilaus įspūdžio; jis jautėsi stovįs prieš aukštesnę Būtybę, kuri skelbėsi esanti jo ateities Viešpats, ir jautėsi tartum kokio magnetizmo traukiamas prie tos nuostabios asmenybės; gal galilėjiečio sieloj dvelkė taip pat jo busimojo pašaukimo didybės nujautimas. Jo pašaukimas liko nulemtas tuo susitikimu, nors tuo tarpu jis negalėjo jo visiškai suprasti. Jis taip pat rado Išganytojo asmenyje tai, kam jo širdis buvo jautri, plačią darbuotę ir garbę; taip, pasaulinę darbuotę ir tikrą, didžią ir amžiną, nežūvančią garbę.

Antrą dieną, kai Jėzus baudėsi keliauti Galilėjon, Jis sutiko Pilypą, kurs buvo betsaidietis, kaip ir Simonas su Andriejum, ir, tur būt, taip pat buvo atvykęs pas Joną. Pilypui Viešpats tarė trumpai ir tvirtai: „Sek manim!“ Čia šaukimas išėjo iš paties Viešpaties. Rodos, kad Pilypas iš prigimties buvo geras ir klusnus, bet bent kiek svyruojąs, mėgstąs galvot ir skaičiuot (Jon. 6, 7; 12, 22), jis buvo reikalingas paraginimo iš šalies.

Pilypas davė progos Natanaėliui pašaukti, kurs buvo kilęs iš Galilėjos Kanos, taigi, visai arti Nazareto (Jon. 21, 2). Pilypas prakalbino jį žodžiais: „Radome tą, apie kurį rašė Mozė įstatyme ir pranašai, Juozapo sūnų, Jėzų iš Nazareto“. Tas smulkmeningas Rastojo apibūdinimas arba tiko bent kiek iškilmingam Pilypo būdui ir giliam įspūdžiui, kurį jam padarė Viešpaties pasirodymas, arba atitiko būdą paties Natanaėlio, kurs, nors buvo geras ir atviras, bet bent kiek neprieinamas ir savarankiškas ir, sužinojęs, kad Mesijas yra kilęs iš Nazareto, labai nustebo. Todėl tuoj atsakė: „Ar gali būti kas gera iš Nazareto?“ Kaip matyt, jis per gerai žinojo savo kaimynų pasipriešinamąją dvasią. Tuo tarpu jis tuoj nuėjo pas Jėzų, Pilypo kviečiamas, kad įsitikintų pats savo akimis.

Pamatęs jį, Viešpats tarė: „Štai tikras izraelitas, kuriame nėra klastos“. Nustebęs, Natanaėlis atsakė: „Iš kur mane pažįsti?“ Išganytojas tarė: „Pirma, nekaip Pilypas pavadino tave, kuomet buvai po fygų medžiu, aš mačiau tave“. Čia Viešpats padaro du dalykus: Jis leidžia švystelti savo antprigimtinio žinojimo spinduliui, paskelbdamas Natanaėlio pasikalbėjimą su Pilypu ir vieną atsitikimą iš jo gyvenimo, kurį tegalėjo žinoti tik tas, kurs pažįsta širdis; bet Jis taip pat giria Natanaėlio atvirumą ir teisumą ir parodo savo didžiausią mokėjimą elgtis su žmonėmis. Iš tikrųjų, niekas neatiduoda taip žmonių į mūsų rankas, kaip jų viduojo būdo permatymas ir palankus pasielgimas. Viešpaties žodžių išdava buvo toki, kad Natanaėlis sušuko: „Rabbi, tu—Dievo Sūnus; tu—Izraeliaus karalius!“ Jis pripažįsta Jėzų savo mokytoju ir Dievo Sūnumi, t. y. teokratišku Mesiju. Natanaėlis ir rado Viešpatyje, tai, ko ieškojo, Mesiją, aukštesnės išminties Mokytoją, savo sąžinės Viešpatį ir Teisėją, ir išganymo Vykdytoją.

Į tą išpažinimą Jėzus atsakė žodžiais: „Kadangi aš mačiau tave po fygų medžiu, tu tiki; išvysi dar didesnių už tuos dalykų. Iš tikrųjų sakau jums, jūs matysite atvirą dangų ir Dievo angelus, užžengiančius ir nužengiančius ant žmogaus sūnaus“. Tais žodžiais Išganytojas sustiprino Natanaėlyj ir kituose mokiniuse tikėjimą į Jį, pranešdamas, kad paskiau jie būsią aukštesnių ir kilnesnių Jo Dievybės įrodymų liudytojai. Jie pamatysią Jį, kaipo Viešpatį dangaus, kurs Jam atsidaro, kaip Jo buveinė, išvysią Jį, kaipo angelų Viešpatį, kurie klusniai Jam tarnauja; apskritai, esant tada pasauliui su Dievu sutaikintam, jie regėsią Jį dangaus ir žemės tarpininku. Tie žodžiai įvyko, žengiant Viešpačiui į dangų, atsikartojo Dievo-Žmogaus gyvenime, kada, pagal Raštą, angelai artinosi, tarnaudami Jam, o dar kilniau įvyks paskutiniajame teisme. Gal Kristaus žodžiai taip pat priminė Jokūbo regėjimą (Gen. 28 12); Jokūbas, kaipo Izraeliaus giminės tėvas ir Sandoros tarpininkas, džiaugėsi ypatingu su Dievu ir angelais draugavimu (Gen. 32, 1; 48, 1.6) ir buvo Kristaus pirmavaizdis. — Pirmą kartą Viešpats čia pavadina save „Žmogaus Sūnumi“. Tuo vardu yra pranašų skelbiamas Mesijas (Dan. 7, 13. 14). Tas pavadinimas labai stipriai išreiškia Jo žmogišką prigimtį ir Jo santykiavimą su visa žmonija—žodžiu sakant, išreiškia drauge pažeminto vergo padėtį ir pasaulio Teisėjo aukštybę.

Čia tatai glūdi pirmoji užuomazga mokinių tikėjimo į Kristaus Dievybę ir apaštalų kolegijos įkūrimo. Net šv. Petro pirme-

nybė yra švelniai nurodyta žodžiuose, kuriais Viešpats praneša jo vardo pakeitimą. — Tas apaštalų pašaukimo nulėmimas įvyko per Dievo malonę; bet jos suteikime tarpininkavo dvi priežastys. Pirmoji buvo Jonas Krikštytojas. Jis pasiekia čia aukščiausį punktą, beruošdamas Kristaus ir Dievo kavalystę. Jis nuveda savo mokinius pas Išganytoją, deda pirmuosius akmenis Bažnyčios pamatams ir tokiu būdu tiesia tiltą tarp Senojo ir Naujojo Įstatymo. Andriejaus, Pilypo ir Natanaėlio išpažinime taip pat nesunku nugirsti beskambant jų mokytojo Jono liudijimas. Antroji priežastis — pats Išganytojas. Maloniame ir kilniame apreiškime čia Jis visų labiausiai parodo savo dievišką išmintį ir širdies žinojimą, o taip pat savo švelnų gebėjimą prisitaikinti prie atskirų mokinių sielos ir būdo savybių. Tereikia tik pamatyt ir pažint Išganytojas, kad Jį pamiltum ir sektum. Tie pirmieji tikėjimo laimėjimai yra įžanga į visus vėliau įvykusiuosius pasaulyj tikėjimo laimėjimus.

Vestuvės Kanoj.

Praslinkus trims dienoms po tų atsitikimų Jordano krante, Išganytojas atėjo su savo pirmaisiais mokiniais į Kaną, Natanaėlio tėviškę (Jon. 2, 1—11). — Kana, tur būt, yra šių dienų Kefr Kenna, kur yra gražiame slėnyje trijų valandų kelio atstume į rytšiaurę nuo Nazareto pakeliui į Kafarnaumą. Terasomis nusileidžia gražutis kaimas nuo aukštumos į slėnį, apaugusį alyvų, Jono duonos ir granatų medžiais. Krūvelės namų, atskirtos laukais ir apaugusios medžiais ir kaktuso gyvatvoriais, gražiai iškyla iš laukų ir vaisinių sodnų žalumos. Vakariniame kaimo krašte yra šaltinis, vienintelis visoj apylinkėj ir, tur būt, tas pats, kurio vanduo buvo permainytas į vyną.

Kai Išganytojas atvyko į Kaną, tenai buvo keliamos vestuvės. Svečių tarpe buvo taip pat ir Jėzaus Motina, pakviesta, kaipo pažįstama ar giminaitė. Del tos pačios priežasties buvo pakviestas ir Jėzus su mokiniais. Jis sutiko kviečiamas, nes Jis neatmetė jokio tvarkingo žemės papročio ir viską pašventė savo dalyvavimu ir savo pavyzdžiu. Kai kurie šventieji tėvai teisingai mato tame, kad Viešpats dalyvavo vestuvėse, teisėtos moterystės patvirtinimą.

Vestuvių iškilmės, tur būt, buvo tokios pat, kaip ir jungtuvėse Jėzaus Motinos su šv. Juozapu. Tik čia vestuvių pokylio metu atsitiko nemalonus dalykas: dėl kažin kokios priežasties, gal dėl to, kad nelaukiamai padaugėjo skaičius svečių, atėjus Jėzaus moki-

niams, jaunavedžiams pritrūko vyno. Tai pastebėjo Jėzaus Motina, kurios akys ir širdis buvo visur, kur patarnavimas buvo reikalingas; Ji tad, prisiartinusi, tarė Viešpačiui: „Jie nebeturi vyno“. Tuose keliuose žodžiuose pasireiškia švelnūs Jėzaus Motinos užuojautos, susirūpinimo, kuklumo ir pasitikėjimo jausmai. Kai kas mano, kad Viešpats buvo prižadėjęs parūpinti vestuvėms vyno, tai lengvai galėjo atsitikti iš giminių ir bičiulių pusės, kurie savo lėšomis teikė jaunavedžiams tokį palengvinimą. Kaip ten buvo, taip, o Motina prašė Sūnų pagelbėti natūraliu arba stebuklingu būdu. Bet Jėzus atsakė: „Kas man darbo su tavim, moteriške? Mano valanda dar neatėjo“. Tie žodžiai nereiškia jokios nepagarbos ir įžeidimo nei, apskritai, pilno atsisakymo padaryti, ko natūraliai prašyta. Tai yra tik bent kiek statesnis posakis, kuriuo senovės žmonės norėdavo pasakyti, kad kas nors yra ne laiku, nepatogu ir dėl kokios nors priežasties nedarytina (IV Kar. 3, 13; 9, 18. 19; Teis. 11, 12). Taip pat nėra jokios nepagarbos pasakyme „moteriške“. Priešingai, tas žodis reiškė tiek, kiek ir mūsų „poni“ (Jon. 19, 26). Tuose žodžiuose yra tik neigimo, Viešpats sako, jog valandą ir pagalbos būdą gali nustatyti tik Jis ir Jo dangiškasis Tėvas, ir tame Jis nėra priklausomas nuo jokio kūrinio, net nuo Motinos autoriteto. Iš tikrųjų, tą savo priklausomybę nuo aukštesnės Tėvo valios Jis nuolat pripažino ir, dar tebebūdamas dvylikos metų, tebeaugdamas Gimdytojų globoje, jau atsižvelgė į ją ir atvirai ją pareiškė (Luk. 2, 49). Tad ir čia Jis laukia Dievo nurodymo, kad padėtų tame trūkume tokiu laiku ir būdu, kokį Dievas paskyrė, būtent, per didį stebuklą. Taigi, atsisakymas nebuvo galutinis. Ir net niekas nekliudo laikyti Motinos prašymą viena stebuklo priežastim. Kad Išganytojas atsižvelgė į tą prašymą, tai visai atitiko ypatingą Dievo Motinos padėtį visame išganymo tvarkos plane. Jei Viešpats vėliau padarė, ko atkartotai su pilnu pasitikėjimu ir pasižeminimu iš Jo melsta, nors pradžioj buvo atsisakęs (Mat. 15, 28), tai juo labiau Jis turėjo atsižvelgti į Motinos prašymą, kurs buvo toks kuklus, pasitikįs ir turįs sprendžiamos reikšmės Mesijo darbo išsivystymui.

Motina, gerai suprasdama Sūnaus širdies paslaptis ir dieviškus sumanymus, tuoj eina pas tarnus bei prižiūrėtojus ir sako jiems: „Darykite, ką tik Jis jums pasakys“. Iš to matyti, kad Ji buvo vestuvėse ne vien, kaip viešnia, bet ir kaip teikianti patarimų bei pagalbos bičiulė, ir kad Sūnaus žodžius Ji nė kiek nepalaikė atsisakymu. Salės priemenėje, kokiame vėsiame kiemo kampe stovėjo šeši dideli akmens indai, kurių kiekvienas galėjo talpinti nuo dviejų iki trijų

metretų (apie 80 iki 120 litrų) vandens, nes žydai vartodavo nemaža vandens savo dažniems nusiplovimams prieš ir po valgio. Tad Jėzus tarė tarnams: „Pripilkite indus vandens“. Ir tarnai pripylė indus sklidinus. „Dabar semkite ir neškite vestuvių užvaizdui“, liepė Viešpats. Užvaizdas turėjo ragauti visų valgių ir gėralų, prieš paduosiant juos svečiams. Kai pokylio užvaizdas paragavo, vanduo buvo virtęs vynu, bet užvaizdas nežinojo, iš kur tas vynas. Tada jis pakvietė jaunavedį ir tarė: „Kiekvienas žmogus pirma stato gero vyno, kuomet gi (svečiai užtektinai) įgeria, tuomet to, kurs menkesnis; tu gi palaikai gerąjį vyną iki dabar“. Linksmas, familiarus tonas verčia spėti, kad pokylio užvaizdas buvo jaunavedžio draugas ir jam lygus.— Taip Viešpats padarė didį stebuklą. Tai buvo ne padauginimas, bet esmės permainymas, taigi, visai nesąlyginis stebuklais, kurs parodė Jį esant neaprėžtą visų daiktų Viešpatį. Viešpats padarė stebuklą paprasčiausiu būdu. Proga buvo labai naturali, aplinkybių patiekta; Jis ėmėsi to, kas buvo po ranka, ir įvykdė permainą be jokių apgaulingų išviršinių prietaisų, tyliai ir nepastebimai, savo valios galia. Iš kitos pusės, stebuklas yra taip tvirtai ir įtikinamai nustatytas jau aplinkybėmis, kuriose įvyko, būtent, viešai, gausingų ir neįtariamų liudytojų akyse, kad protingai negalima juo abejoti ar jį neigti.

Apie stebuklo išdavas evangelistas pažymi: „Jis apreiškė savo garbę, ir Jo mokytiniai tikėjo į Jį“. Ta garbė yra labiausiai Jo Dievybės ir Jo dieviško paskyrimo pareiškimas. Tikėjimas į tą Dievybę kilo mokiniuose pirmąkart, sutikus Jėzų, kai Jis parodė savo dievišką išmintį. Tenai buvo stebuklai dvasios srityj, dabar įvyko stebuklas regimoj pasaulio tvarkoj ir labai sustiprino ir parėmė jų tikėjimą. Bet tas tikėjimas į Jo paskyrimą turėjo būti sukeltas ir už mokinių būrelio, giminių ir pažįstamųjų tarpe, juk galima įsivaizduoti, su kokiu nustebimu visi dalyviai išvydo stebuklą, ragaudami stebuklingo vyno. — Bet tas stebuklas nėra vien Jėzaus Dievybės pareiškimas, — jis rodo taip pat Jo gražų ir kilnų būdą. Kaip prielankus žmonėms, kaip malonus Jis yra, kad dalyvauja vestuvėse, šeimos gyvenimo įkūrime, ir pagerbia jas savo pirmuoju stebuklu. Tas stebuklas yra tartum iškilmingas atsisveikinimas su šeimos gyvenimu, kuriame Jis lig šiol sukosi, ir karališka padėka už daug gerybių, kurių Jam tame šeimos gyvenime teko patirti. Gražiai pasireiškia taip pat Viešpaties aukštaširdybė ir dosnumas, kad Jis nesvarbų savo esme kasdienio gyvenimo nemalonumą gelbsti taip didžiu stebuklu ir su tokiu perteklium ten

buvo 500 iki 700 litrų geriausio vyno! Galop, stebuklas rodo Jo šventos Motinos pagarbą ir meilę, nes Jis duoda Jai labai žymią vietą primajame savo stebukle, savo Dievybės pareiškime ir savo mokinių tikėjimo sustiprinime. Ar tai nėra tartum naujas dieviško paskyrimo apreiškimas, kad Kristaus karalystėj viskas eina per Motinos rankas, kaip išteisinimo malonės suteikimas (Luk. 1, 44), taip ir tikėjimo malonė?

To stebuklo reikšmę Išganytojo paslapčių išsivystyme ir jų sąryšį nurodo evangelistas žodžiais: „Tą .stebuklų pradžią padarė Jėzus“ (Jon. 2, 11). Tas stebuklas yra pabaiga betarpiškojo rengimosi į viešą gyvenimą, kurio pirmoji dalis tenka Jonui Krikštytojui, o antroji pačiam Viešpačiui; tai yra puikus išėjimas iš paslėptojo gyvenimo tamsos į garbingą kelią ryškiausiu Jo Dievybės pareiškimu per stebuklus ir mokslą; tai yra augančio mokinių tikėjimo svarus patvirtinimas ir pradžia Jo susijungimo su Bažnyčia, kaip su sužieduotine. Kaip tai tinka, kad Jis pareiškia savo širdies džiaugsmą, dalyvaudamas vestuvėse, kurios juk yra vaizdas Kristaus susijungimo su Bažnyčia čia žemėj ir danguje (Efez. 5, 32), ir kad Jis tenai dalija stebuklingą džiaugsmo vyną, kurs reiškia būsimą „naują“ eucharistinę „taurę“. Bažnyčia, Eucharistija ir dangus tai— palaimingos paslaptys, kurios tame stebukle yra vaizdais pareikštos. Iš tikrųjų, didis ir garbingas stebuklas!

B. Viešasis gyvenimas nuo pirmųjų iki antrųjų Velykų šventės.

Pirmoji Velykų šventė. Išvarymas pirklių iš šventyklos.

Po vestuvių Kanoje Jėzus su savo Motina ir su savo broliais (giminaičiais ir pusbroliais) iškeliavo vingiu per Nazaretą į Kafarnaumą prie Genazareto ežero, kur Petras ir Andriejus turėjo namus, o Zebediejai (Jonas ir Jokūbas) — savo tėviškę. Tos kelionės tikslas buvo paruošti vėliau įvykusį Viešpaties galutinį persidanginimą iš Nazareto į Kafarnaumą (Mat. 4, 13). Tuo tarpu tai buvo tik atsitiktinas atsilankymas, prasitęsęs kelias dienas. Tikrasis kelionės tikslas buvo Jeruzalė ir Velykų šventės atlankymas (Jon. 2, 13—25).

Tai buvo pirmosios Velykos, kurias Išganytojas šventė Jeruzalėj savo viešojo veikimo metu. Jis norėjo tenai pradėti savo viešą mokinimą. Tinkamesnės progos Viešpats negalėjo pasirinkti. Mesijo pasireiškimas turėjo eiti iš Judėjos, ypač iš Jeruzalės (Mal. 3, 1); Judėjoj Jonas skelbė Mesijo atėjimą; Judėja, o ypač Jeruzalė buvo religinio tautos gyvenimo centras (Jon. 4, 22); Velykų metu visa tauta būdavo kartu „prieš Dievą“. Taigi Išganytojo pasireiškiančiam, mokinančiam ir reformuojančiam veikimui negalėjo būti tinkamesnės vietos ir laiko, kaip Jeruzalė ir Velykų šventė. Ir tikrai, toj Velykų šventėj Jėzus pareiškė visą savo Mesijo pašaukimo veiklumą. Pirmą kartą Jis pasirodė viešai, kaip įstatymo Mokytojas, ir darė stebuklų (Jon. 3, 2); bet ypač Jis pasireiškė toj Velykų šventėj bažnyčios reformatorium per didį, reikšmingą šventyklos valymo darbą.

Būtent, įeidamas į šventyklą, Išganytojas pastebėjo tenai piktinančią blogybę. Aukoms iš valgio ir gėrimo tiekti, apžadams daryti, aukų pokyliams kelti ir, apskritai, maldingumui, kurs šventės metu ypačiai būdavo sužadinamas puikiomis apeigomis, buvo rei-

kalingi avinėliai, ožiukai, paukščiai, aliejus, žalumynai ir įvairios rūšies valgomieji daiktai. Daug keleivių, atvykusių iš tolo, panaudodavo tą atėjimą į Velykų šventę užsimokėti šventyklos mokesniui, kurs tegalėjo būti mokamas vien šventyklos pinigais. Kadangi tėviškėj tokių pinigų kartais nebuvo galima gauti arba iš svetimų kraštų nebuvo galima atsinešti, keleivių patogumui Jeruzalėj buvo parūpinta šventyklos rinka, kur už pinigus buvo galima gauti visa, ko reikėjo. Pradžioj ta rinka buvo, matyt, už šventyklos sienų, taip jog maldingumui ir Dievo namų garbei nebuvo nieko kenkiama. Bet ilgainiui pardavikai su gyvuliais, stalais ir narveliais išdrįso įžengt į šventyklą ir skverbėsi kaskart giliau į stabmeldžių kiemą ir arti moterų kiemo. O tai buvo ne tik prozelitų pažeminimas ir gailestingo jiems Dievo įstatymo paniekinimas (III Kar. 8, 41 ss.), bet ir piktinąs žmones visuotinio maldingumo ardymas, Dievo namų negerbimas ir išniekinimas: jie buvo paversti į ranką pinigams uždirbti, atiduoti mainininkams ir begėdiškam gobšumui, o tame dar gal dalyvavo ir kunigija*). Tai aiškiai parodo tikro dievotumo žuvimą bent pas tautos vadovus ir kunigus, kurie, iš vienos pusės, rodydavo šventyklai beveik prietaringos pagarbos (Jer. 7, 4), o iš antros pusės, nevertino jos ir žemino. Jie buvo tikri sūnūs anų nesąžiningų kunigų, prieš kuriuos jau ne kartą Dievas, perspėdamas ir gailestaudamas, kėlė savo balsą (Ez. 34, 2. 10; Mal. 1, 10; 2, 3. 8; Ag. Sk. 1; Jer. 7, 11); ir kuriuos ateinąs Mesijas turėjo smarkiai teisti (Mal. 2, 9; 3, 2. 3).

Su nepasitenkinimu, skausmu ir apmaudu žiūrėjo Išganytojas į netvarką ir, kadangi niekas nesipriešino piktinimui, Jis pats pasiryžo įsikišti, tiesa, griežtai, bet taip pat rimtai ir galingai. Vargu galima kitaip manyti, kaip kad Viešpats pirmiausiai perspėjo pardavėjus, o gal ir kunigiją, ir grėsė jiems. Bet nebijota nieko. Tad, kai Viešpats, vėl atėjęs šventyklon, pamatė žmones pirkliaujant, paėmė pundą virvių, mosuodamas juo, kaip rykšte, pilnas rimtumo ir didingumo, artinosi į pardavikus ir pirklius, grūmodamas, kad pasišalintų. Baimė ir siaubas pagavo visus, visi skubiai bėgo, grūdėsi ir spruko šalin. Niekas negalėjo atsispirti Jo Dievybės majestotingumui, kuri kėlė baimę visoj aplinkoj. Mostaguojanti rykštė tebuvo tik tos dvasinės viduj velkančios galybės simbolis. Mainininkų stalus Jis, pastūmęs, išvertė. Bet karvelių narvelių Jis nelietė, tik įsakė

*) Pagal rabinų žinias, ypač Annos giminė naudodavusi šventyklos rinką, labai piktindama žmones. Taip būtų aišku, dėl ko ypač kunigija taip stojo prieš Išganytojo darbą, tuo tarpu kai liaudis laikėsi ramiai.

viską išnešti ir nedaryti rinkos iš Jo Tėvo namų. Tatai savo uolume Jis neužmiršo nuosaikumo ir švelnumo, gailėdamasis smulkių pardavėjų, kuriems, atidarius narvelius, būtų išlakioję prekės, ir vargšų paukščių, kurie buvo laikomi tuo tikslu, kad beturtės gimdytojos galėtų juos panaudoti savo aukai. Tas gražus bruožas parodo aukštą išmintį, kurios vedamas, Viešpats atliko tą drąsų darbą. Tas darbas, padarytas tokiose aplinkybėse, be abejo, buvo tikras stebuklas, Jo dieviško paskyrimo ir pačios Dievybės pareiškimas. Šventyklą Jis vadina tiesiai savo Tėvo namais. Taigi, Jis yra Izraeliaus Dievo Sūnus ir reikalauja grąžinti garbę savo Tėvo šventyklai. Tarnaujantieji kunigai ir šventyklos valdytojai stovėjo tenai, matė viską ir leido visa tai padaryti, nepakeldami rankos, neatverdami burnos pasipriešinti. O liaudis, kuri buvo užtvenkusi šventyklą, žiūrėjo į visa tai su begaliniu nusistebėjimu ir baiminga pagarba. Kiekvienas tikras izraelitas turėjo džiaugtis karališkuoju atlyginimu, tekusiu šventyklos išniekintojams ir užmiršusiai savo pareigas kunigijai. Jo mokiniai vėliau prisiminė Rašto vietą: „uolumas dėl Tavo namų griaužia mane“ (Ps. 68, 10, Jon. 2, 17).

Visai kitoki buvo žydų kunigų ir jų vienmintės partijos nuotaika. Be abejo, Kristaus darbas turėjo smarkiai prakalbėt į jų sąžinę. Bet, užuot davę Dievui garbės, užuot prisipažinę esą kalti arba įžiūrėję tame įvykyje ką nors antprigimta, jie tematė tame fakte tik landumą, kišimąsi į jų valdžios sritį ir viešą jų pasmerkimą už pareigų pamiršimą. Tad, pilni apmaudo, pavydo ir netikėjimo, jie stengėsi sumažinti tą faktą. Bet, būdami sumaningi ir gudrūs, jie nesigriebė išviršinės prievartos, nei nepasmerkė paties darbo. Jie tik paklausė Išganytoją, tūr būt, viešai ir oficialiai: „Kokį ženklą tu gali mums parodyti, kad tu tai darai?“ Jie norėjo pasakyti: „Kas tau davė teisės taip pasielgti šventykloj? Mes nedavėm, taigi tik Dievas. Tad, jei tu turi iš Dievo tokį įgaliojimą, įrodyk tai stebuklu!“ Tuo] jie tikėjosi padarysią liaudies akyse ant visumet sau nekenksmingą tą drąsų vyrą, kurs juos taip sugėdino, ir iš kurio ateityj galima buvo viso ko tikėtis. Tai jau aiškiai rodė partijos dvasią, jos netikėjimą, priešinimąsi Viešpačiui, jos gudrumą ir neteisumą.

Tinkąs tokiam jų nusistatymui yra ir Išganytojo atsakas: „Sugriaukite šitą bažnyčią, o aš per tris dienas ją pastatysiu“. Atsakas pirmiausia yra dviprasmis ir neaiškus. Žodžiai galėjo reikšti materialią šventyklą, o taip pat Jo kūno šventyklą, ir tai visai teisingai(nes materialioji šventykla tebuvo tik Jo kūno, aukščiausios regimos

Dievo buveinės pirmavaizdis (Mat. 12, 6). Žydai ieškojo priekabių dėl savo neteisumo ir netikėjimo. Jie nebūtų tikėję, jei Kristus būtų kitaip atsakęs ar net padaręs stebuklą. Taigi, tai buvo užpelnyta bausmė, kad Viešpats pasakė jiems tiesą, pridengtą mįsle. Bet Viešpaties atsakas buvo tiek aiškus, jog iš Jo žodžių, jei žydai nenorėjo laikyti jų beprotyste, galėjo padaryti išvadą, kad Jo valdžioj yra aukštesnė, dieviška galybė, per kurią Jis yra pasiruošęs daryti dar aukštesnių ir stebuklingesniu dalykų. Galop, atsakas yra pranašingas. Viešpats tikrai suprato savo kūną esant šventyklą ir pranašavo savo mirtį bei atsikėlimą; tokiu būdu čia esama dvejopo stebuklo: Viešpaties atsikėlimas ir jo išpranašavimas. Išganytojas dvasioj pramatė, kaip netikėjimas ir priešinimasis Jo darbui pereis į baisią neapykantą, ir kaip netikėjimą nugalės tik atsikėlimo stebuklas. Vėliau, žydams vėl Jį kamantinėjant, Jis pasisakė aiškiau (Mat. 12, 38 ss.). Pradžioj Jis jau matė galą. Taigi, Jo žodžiai yra tartum koks žaibas, kurs šviečia nuo Jo viešojo gyvenimo pradžios iki jo saulėlydžio ir riša pirmąją Velykų šventę su ketvirtąja. Mokinius labai pamokė ir sustiprino tai, kai paskiau jie pamatė tos tiesos šešėlį išaugus į skaidrią šviesą (Jon. 2, 22). — O žydai nė kiek nesirūpino ieškoti gilesnės prasmės tų žodžių, savo nežinojime ir piktume jie suprato Jį kalbant vien apie materialią šventyklą ir, pasityčiodami, klausė, kaip Jis per tris dienas atstatysiąs šventyklą, kuri buvo statoma per keturiasdešimt šešerius metus. Tur būt, Išganytojo žodžiuose jie matė iškėlimą aikštėn jų neapykantos, kuri jau dabar troško keršto ir turėjo pastumti juos nedorybėn. O tuo tarpu jie pasitenkino tuo, kad rodė Viešpaties pasakymą, kaip nesąmonę, ir nieko daugiau prieš Jį nedarė.

Liaudžiai tie žodžiai, išvarymas prekėjų iš šventyklos ir stebuklai, kuriuos Viešpats jau dabar darė, padarė tokios įtakos, jog daugelis įtikėjo į Jo dievišką paskyrimą. Bet per savo visažinybę Išganytojas matė to jų tikėjimo trūkumus ir svyravimus, nepasitikėjo jais ir nepamokė jų giliau apie savo Asmens ir savo paskyrimo paslaptis. Todėl Jis čia nieko nepriėmė į savo mokinių skaičių.

Tas pirmasis viešas Išganytojo susidūrimas Jeruzalėj su kunigija ir liaudim yra labai reikšmingas ir rimtas. Tai — jau tikra Jo viešojo gyvenimo įžanga. Pirmiausia, Išganytojas pasireiškia žodžiu ir darbu, kaipo Mesijas ir Dievo Sūnus. Jis vykdo naminę teisę savo šventykloj ir vadina Izraeliaus Dievą savo Tėvu. Toliau, išvarydamas pirklius iš šventyklos, Jis pasireiškia esąs pašauktas atitaisyti Tėvo garbę per šventyklos ir visos religijos skaistinimą ir

pertaisymą. Ar tai nėra reikšminga, kad Jis savo viešojo gyvenimo pradžią ir pabaigą pažymi šventyklos skaistinimu (Mat. 21, 12)? Tame darbe buvo vaizduojamas visas Jo pašaukimas ir to pašaukimo nevaisingumas kunigijoj ir tautoj. Del tų prasižengusių Levio sūnų šventyklos skaistinimas virto bausmės teismu. — Pagaliau, tame Viešpaties darbe yra vaizduojamas Jo busimojo gyvenimo likimas ir būdas, kuriuo Jis savo pašaukimą vykins, būtent, lydimas tikinčiųjų ir silpnų mokinių nedidelio būrelio ir svyruojančios nepatikimos liaudies, kovos su nesąžiningos kunigijos netikėjimu, veidmainybe ir neteisumu ir, galop, laimės tą kovą per mirtį ir atsikėlimą. Pažymėtina taip pat, kad kaip tik tie žodžiai: „Sugriaukite šitą bažnyčią“, turi tarnauti kaltinimu teisme, sprendžiančiame Jo gyvenimą ar mirtį (Mat. 26, 61; Apd. 6, 14). Tad toj paslaptyj glūdi šaknys būsimo išsivystymo. Tai yra pranašingas iš anksto paskelbimas Jėzaus paskyrimo ir visos Bažnyčios likimo amžių eigoje. Priešingas Kristui pasaulis visumet mato Bažnyčioj vien tik materialų padarą, žmogaus padarą, ir stengiasi jį suardyti; bet Kristus ją vėl atstato. Pasaulis stengiasi niekinti Kristaus žodžius, o tuo tarpu nuolat juos vykdo. Tai yra tas pats ženklas, duotas ir jam. Bet jis to nesupranta. Ir tokiu būdu išsigelbėjimo ženklas -taps jam pražūties ženklu.

Nikodemas.

Kaip plačiai į visus tautos sluoksnius siekė Jėzaus veikimo išdavos per pirmąsias Velykų šventes Jeruzalėj, parodo įvykis su Nikodemu, įvykis, kurs atsitiko taip pat tų Velykų švenčių dienomis (Jon. 3, 1—21).

Vieną Velykų savaitės naktį pas Išganytoją atsilankė Nikodemas. Tai buvo didžiai gerbiamas vyras, sinedrijos narys (Jon. 7, 50) ir Įstatymo mokytojas fariziejų krypties. Iš jo pasikalbėjimo su Jėzum aiškėja, kad jis Mesijo karalystės, jos prigimties ir tikslo klausime buvo visai persisunkęs savo mokyklos prietarais, bet vienkart buvo teisus, atviras ir kukliai ieškojo tiesos ir išganymo. Jis atėjo pas Jėzų naktį, ar dėl to, kad pasikalbėtų su Išganytoju, nieko nekliudomas, ar gal dėl to, kad gėdėjosi būti mokomas kito mokytojo, ar bijodamas fariziejų (Jon. 7, 50; 19, 38. 39), ar atsižvelgdamas į patį Išganytoją. Tur būt, buvo tenai keletas mokinių, gal Jonas, kurs apie tą pasikalbėjimą pasakoja. Nikodemas pasveikino Išganytoją žodžiais: „Rabbi, mes žinome, kad Tu atėjai nuo Dievo,

kaipo Mokytojas, nes niekas negalėtų daryti tų stebuklų, kuriuos Tu darai, jei Dievas nebūtų su juo“, iš tų žodžių aiškėja, kad dieviška išmintis, kuri pasireiškė Viešpaties pamokinimuose ir prakalbose, o ypač stebuklai, kuriuos Jis jau tada Jeruzalėj darė, daugelyj, gal ne viename tokio pat laipsnio ir dvasios krypties, kaip Nikodemas, sukėlė nusistatymą ir įsitikinimą, kad Išganytojas yra nepaprastas Dievo siųstas žmogus, pranašas, gal net pats Mesijas. Taigi, Nikodemo atsilankymo tikslas buvo sužinoti, kas esąs Išganytojas, kokios Jo pažiūros į Dievo karalystę, į Mesijo karalystę ir kokių reikia sąlygų, kad būt galima joje dalyvauti.

Ta tad prasme atsakė Viešpats, kurs žinojo Nikodemo mintis. Gal ir pats Nikodemas buvo atvirai pareiškęs savo tikslą. Nesileisdamas į plačius mokslinius aiškinimus, Viešpats pažymi mokytajam fariziejui dvi pirmąsias reikalingiausiąsias priemones įeiti į Dievo karalystę. Tų dviejų priemonių pasakojimas (palyg. Mork. 16, 16) sudaro viso pasikalbėjimo branduolį ir duoda Viešpačiui progos pasakyti visa, ką fariziejus norėjo girdėti, pamokyt apie Mesijo karalystės esmę.

Įeiti į Dievo karalystę, pagal žydų manymą, reikia tik fizinės kilmės iš Abraomo. Išganytojas, priešingai, tikrina, jog, norint įeiti į Dievo karalystę, reikia kito, naujo gimimo. „Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau tau, jei kas neatgims iš naujo, tas negalės matyti Dievo karalystės“. Nikodemui nusistebėjus, kaip tai gali būti, kad žmogus, dargi suaugęs, gimtų antrą kartą, Išganytojas aiškiai pareiškia, kaip tas atgimimas reikia suprasti, būtent, per sakramentalų Krikštą. „Iš tikrųjų, iš tikrųjų sakau tau, jei kas neatgims iš vandens ir šventosios Dvasios, tas negalės įeiti į Dievo karalystę“. Čia Išganytojas visai griežtai pažymi Krikšto esmę, jo išviršinę ir viduoję, materialią ir dvasinę pusę, numazgojimą vandenimi ir viduojį atgimimą per šventosios Dvasios ir Dievo malonės suteikimą. Išganytojas eina toliau ta kryptimi ir dar aiškiau įrodo reikalingumą naujo atgimimo per Krikštą. „Kas gimė iš kūno, tas yra kūnas; ir kas gimė is Dvasios, yra dvasia“. Dievas yra Dvasia, ir Jo karalystė yra dvasinė, net antprigimtinė; kas tad nori įeiti į Dievo karalystę, tas turi pasidaryti dvasinis ir antprigimtinis. Bet tam neužtenka įgimtų dalykų, neužtenka gimti iš kūno, ypač iš kūno, dar užkrėsto nuodėmės prakeikimu. Todėl turi įvykti skaistinimas, net antprigimtinis naujas atgimimas iš šventosios Dvasios, kad taptume Dievo vaikais. Tą slėpiningą Krikšto esmę Išganytojas aiškina dar toliau, sakydamas: „Nesistebėk, kad tau pasakiau: reikia jums iš naujo gim-

ti. Vėjas pučia, kur nori; girdi jo ūžimą, bet nežinai, iš kur ateina ar kur eina. Taip yra su kiekvienu, kurs gimė iš Dvasios“. Išganytojas nori pasakyti, kad naujas gimimas iš Šventosios Dvasios, nors įvyksta žemėje, tačiau yra aukšta paslaptis Šventojoj Dvasioj, paslaptis savo pradžios, esmės ir tikšlo atžvilgiu. Tam Jis išmintingai pasinaudoja palyginimu su vėju, kurs yra visų mažiau kūniškas visų fizinių daiktų tarpe; nors mes ji jaučiame ir girdime, bet nežinome, kame jis prasidėjo ir kame baigiasi. Vėjas ne vienoj kalboj reiškia taip pat „dvasią“, toliau, jis yra Šventosios Dvasios ženklas, reiškia Jos pradžią iš Tėvo ir Sūnaus per meilės dvelkimą ir drauge Jos veikimą sutvėrimų per Krikštą. Krikšto veikimas turi savo pradžią Dievo meilėje, Šventojoj Dvasioj; ji suteikia tą Šventąją Dvasią ir Jos gyvenimą. Pakrikštytasis yra tikrai gimęs iš Dvasios, tikrai antiprigimtinė būtybė ir nesulyginamas su kūnišku Abraomo sūnumi. Čia Išganytojas patvirtina tik tai, ką šiek tiek jau skelbė Jonas savo pirmavaizdiniu krikštu, būtent, kad kūniškos kilmės iš Abraomo neužtenka dangaus karalystei, bet reikalingas tikras nusistatymo permainymas per atgailos krikštą, kurs paskiau užleis vietą Krikštui Šventojoj Dvasioj; tokį Krikštą teiks Mesijas (Mat. 3, 11; Mork. 1, 8; Luk. 3, 16). Tad krikščioniškasis sakramentalusis Krikštas yra pirmoji reikalingiausioji sąlyga, kad įeitume į Dievo karalystę.

Nežiūrint tų aiškinimų, Nikodemas prisipažįsta nieko nežinąs. Su malonia ironija Išganytojas pareiškia savo pasistebėjimą, kad jis, mokytojas Izraeliuje, to nežino ir nesupranta. Iš tikrųjų, pranašai buvo gana aiškiai pasisakę apie naują gimimą per Šventąją Dvasią (Jer. 31, 33; Ez. 36, 25—27). Bet fariziejų mokyklų išmintis buvo taip neišdirbta, paviršutinė ir neužtenkama išganymo ir Mesijo karalystės dalykuose, jog jie nežinojo net būtiniausių jos sąlygų ir prigimties. Mesijo karalystė atrodė jiems esanti vien ištobulintos prigimties ir jautulybės padėtis. Eidamas prieš tą pažiūrą, mokyklos silpnumą ir jos geriausiojo atstovo Nikodemo nesusipratimą, Išganytojas pabrėžia antrąją sąlygą įeiti į Dievo karalystę, būtent, tikėjimą, kaip vienintelę priemonę suprasti antprigimtinėms tiesoms ir dieviškiems tikslams. Visoj likusiojoj pasikalbėjimo dalyj Išganytojas stengiasi patiekti Nikodemui to tikėjimo akstinų. Stačiai negalima kitaip pasiekti antprigimtinės tiesos, kaip tik per tikėjimą. Jei žydai, net mokytieji, nesupranta paslapčių, kurios tačiau įvyksta čia žemėje, kaip štai naujas gimimas per Krikštą, tai juo mažiau supras kitus grynai dieviškus dalykus, kurie rišasi su Mesijo

karalyste, ir kurių niekas savu įsitikinimu negali žinoti, vien pats Dievas. Išganytojas duoda nesugriaunamą ir tvirtą liudijimą. Jis žino tuos' daiktus iš savo paties patyrimo ir yra juos matęs, kaipo Dievo Sūnus; be to, Jis pareiškė juos jau Senajame Įstatyme pirmavaizdžiais, kaip štai: Įsikūnijimą ir jo tikslą atpirkti pasaulį kryžiaus mirtimi, o visišką tikėjimo atpirkimo malonės pasisavinimą per žmones pareiškė varinio žalčio pavidalu (Skaitl. 21, 8 s.). — Tikėjimas yra atlyginamas amžinu gyvenimu, netikėjimas baudžiamas teismu. Taigi, Dievo Įsikūnijimas ir atėjimas ir yra visiems labai reikšmingas dalykas. Tas Dievo Sūnaus atėjimas savo tikslo atžvilgiu yra negirdėtos Dievo meilės reiškinys; bausmės teismas tėra tik netikėjimo naturali išdava. Tikroji netikėjimo priežastis yra neteisumas ir moralus širdies sugedimas, kurie slepia tiesą tariamais įrodymais, tuo tarpu kai teisumas, priešingai, ieško tiesos ir ją suranda.

Davęs tą pamokinimą, Viešpats paleidžia Nikodemą. Jis paaiškino jam visa, ką tasai norėjo girdėti. Net dar daugiau. Tas išlavintas ir nuoširdžiai ieškąs tiesos fariziejus gavo daug naujų minčių apie Mesijo karalystės didumą ir puikumą. Nurodydamas tas dvi paprastas: priemones tai karalystei pasiekti, Išganytojas staigiai ir aiškiai išvysto prieš nustebusio Įstatymo mokytojo akis visą tos karalystės esmę ir kilnumą, ir net giliausias krikščionybės paslaptis, priešpastatydamas jas to meto žydijos laukimams ir pažiūroms. Tos karalystės prigimtis yra viduojė, dvasinė ir antprigimtinė; jos įkūrėjas ir galva yra žmoniškai — dieviška Būtybė; jos būdas tai — ne trijumfas čia žemėj, ne laikinė laimė, bet atpirkimas per pažeminimą ir mirtį; jos veikimas nėra išviršinis teismas, žydų paaukštinimas, o stabmeldžių pažeminimas, bet visų labiausiai tai viduojis teismas, būtent, suskirstymas žmonių, destis, ar jie tiki, ar netiki, ir, pagal tai, galutinis atlyginimas ar bausmė.

Tas įvykis aiškiai nušviečia anų dienų padėtį ir nusistatymą, prietarų galybę pas geriausius fariziejų krypties vyrus ir parodo partijų sukiršinimą, pirmąkart Viešpačiui viešai pasirodžius. Nikodemas, kaip matyt, tik naktį teišdrįso atlankyti Viešpatį. Iš kitos pusės, yra malonu matyti, kaip net toj partijoj teisumas, aukštaširdiškumas, gera valia ir tikras tiesos troškimas, Dievo malonei padedant, nugali prietaringus nusistatymus. Tiesiai graudu, kad senas, aukštai gerbiamas mokytojas puola prie Išganytojo kojų, trokšdamas pamokinimo. Taip pat ir Jėzaus vaizdas čia iškyla malonus, patraukiąs, visam savo grožyj ir kilnume. Atviras pasikalbėjimas parodo visą Jo dvasios aukštumą, Jo mokinimo gilumą ir išmintį, o ypač

protingumą ir ir mokėjimą elgtis su žmonėmis. Gražus ir pamokinamas daiktas, kaip Išganytojas laimi Įstatymo mokytoją. Pirmiausia, čia veikia Jo draugiškumas, palankumas ir gerumas, su kokiu Jis jį priima; toliau, Jo dvasios viršesnybė, kurią Jis vos jam parodo, lyg gailėdamos jo, ir kukliai, sušvelnindamas tai pagyrimu; galop, kilnus pasitikėjimas ir stebėtinas atvirumas, su kokiu Jis apreiškia fariziejui giliausias religijos paslaptis. Šias tikėjimo tiesas Kristus jam nustato: krikšto reikalingumą ir esmę, tikėjimo reikalingumą, paskiau šventos Trejybės ir Įsikūnijimo paslaptį kartu su jo tikslu—atpirkti pasaulį kryžiaus mirtimi, tai, kad Dievas-Žmogus turi džiaugsmą regėti Dievą, galybę liudyti apie Dievo paslaptis ir nieko neaprėžtą valdžią. Tai yra pilnas savęs apreiškimas Judėjoj, Jeruzalėj, prieš aukščiausiosios tarybos narį ir Įstatymo mokytojų atstovą. Teisumui, gerai valiai ir nuoširdžiam tiesos troškimui Viešpats atidaro visa.

Be abejo, Nikodemas apleido Viešpatį, pilnas tikėjimo, padėkos ir atsidavimo Jam. Nors jis ir ne tuojau viešai prisipažino esąs Viešpaties šalininkas (Jon. 7, 50 s.), bet tam liko padėtas pamatas, ir savu laiku jis tai įvykdys (Jon. 19, 39). Pažymėtina, kad tas Nikodemas pasirodo per pirmąsias ir ketvirtąsias viešojo Viešpaties gyvenimo Velykų šventes. Pirmosiose Velykų šventėse Viešpats pranašauja savo mirtį, ketvirtosiose ją įvykdo; bet kaip skirtingas yra Nikodemo dalyvavimas Viešpaties likime tuose dviejuose Jėzaus viešojo veikimo kertiniuose punktuose! Ta nusistatymo pažanga ir darbas yra vaisius Viešpaties nuolaidumo, gerumo ir kryžiaus galybės, kurs čia vaizduojamas varinio žalčio pavidale.

Jėzaus veikimas Judėjos krašte. Ketvirtasis Jono liudijimas apie Kristų.

Po Velykų švenčių Išganytojas iškeliavo su mokiniais iš Jeruzalės į Judėjos kraštą ir, veikdamas tenai, užsiliko kurį laiką (Jon. 3, 22—36). Vienas tik evangelistas Jonas smulkiau pasakoja apie tą Jėzaus veikimą Judėjos krašte, prieš įmetant Krikštytoją kalėjiman, o kiti evangelistai vos tik jį pažymi (Mat. 23; 37). To veikimo akstinai buvo tokie pat, kurie turėjo reikšmės ir miestui, juo labiau, kad pasisekimas mieste, ypač pas valdžios atstovus, nebuvo didelis, o Judėja visumet buvo vyriausiasis Šventosios Istorijos kraštas ir scena.

Tas Jėzaus veikimas visai atitiko Jo mokslą, kurį išdėstė Nikodemui (Jon. 3, 3. 5), ir Krikštytojo pranešimą (Mat. 3, 11), kurį pirmiausia sudarė krikštijimas (Jon. 3, 22; 4, 1). Bet tuoj yra pažymima, kad tai ne Išganytojas, bet Jo mokiniai krikštijo. Taigi, Jėzaus Krikštas yra kitoks ir aukštesnis. Jonas neturėjo galios savu vardu leisti kitiems krikštyti, bet Išganytojas tai daryti turėjo pilną teisę. Kaip matyt, tas krikštas buvo teikiamas „Jėzaus vardan“, atėjusio Mesijo vardan. Kai dėl to krikšto išdavų, tai kai kurie mano, kad jis buvęs kitoks, negu Jono krikštas, nes teikęs malonę ir šventąją Dvasią ir todėl buvęs Krikšto sakramentas; kiti tai neigia. Be abejo, tai buvo Krikšto sakramento pirmavaizdis, liaudies rengimas prie atgailos ir kvietimas klausyti Kristaus pamokslų. Todėl, tur būt, tą krikštą teikė ne pats Išganytojas, tik Jo mokiniai. Tokiu būdu taip pat ir patepimas, kurį vėliau mokiniai teikė (Mork 6, 13), galėjo būti Patepimo sakramento pirmavaizdis. Galop, apie tą Jėzaus veikimą evangelistas pasakoja, kad jis buvęs labai reikšmingas, įžymesnis net už Krikštytojo veikimą (Jon. 3, 25; 4, 1), bet, antra vertus, be tvirtų tikėjimo vaisių. Jėzaus liudijimas nebuvo priimamas (Jon. 3, 11. 32), priešingai, Jo krikštas sukėlė ginčų (Jon. 3, 25) tarp žydų ir Jono mokinių.

Pirmoji ginčų priežastis buvo, tur būt, pats Jėzaus krikštijimas ir toji aplinkybė, kad pas Joną, kurs dar tebebuvo laisvas, vis dar grūdėsi žmonės, ir jis vis dar tebekrikštijo, negaudamas iš Dievo jokio liepimo nustoti, ir vis dar vedė liaudį pas Viešpatį. Tik, lyg iš pagarbos Išganytojui, jis pasitraukė pas Ennoną, arti Salimo, prie pat Galilėjos sienos, nes ir tenai buvo apsčių vandens šaltinių. — Antroji ginčų priežastis buvo žydai, kurie, ateidami nuo Jėzaus, pradėjo kalbėti su Jono mokiniais apie Jono krikšto sėkmingumą ir, persūdydami dalyką, gal per daug iškeldami Jėzaus pasisekimą, ar mažindami Jono krikšto vertę, suerzino Jono mokinius. — Čia turėjo reikšmės taip pat ir per didelis Jono mokinių prie savo mokytojo prisirišimas. Jie nuėjo pas Joną ir skundėsi, kad tas, apie kurį jis liudijo ir kurs per jį įgavo pagarbos, dabar išdrįsta krikštyti, ir visi eina pas jį. Tie žodžiai rodo nemažą nepalankumą ir pavydą, neįvertinimą Jėžaus ir per didelį vertinimą Jono. Mat, mokiniai neturėjo aukštos dvasios savo mokytojo, jo pasižeminimo ir savęs išsižadėjimo.

Į tuos skundus Jonas visai tinkamai atsako. Jis sako, kad

Jėzaus pasisekimas einąs iš Dievo; nes tikras pasisekimas be Dievo nesąs galimas; taigi, dėl to nereikią apmaudauti, nes tai —Dievo dovana. Tai yra teisinga, aišku ir užtenkama kiekvienam suprantančiam žmogui. — Toliau, Jonas stveria savo mokinius už žodžio. Jie buvo jam sakę, kad jis davęs liudijimą apie Kristų; tai yra tiesa ir tai kalba prieš juos; ir dar kartą jis liudija, kad jis nėra Kristus, bet vien Jo pirmatakas. Tą savo uždavinį ruošti Viešpačiui kelius toliau jis aiškina, palygindamas save su piršliu, kurs tėra tik jungtuvių tarpininkas ir vestuvių iškilmių vedėjas. Piršlys neima jaunosios sau ir nepavydi, kad jaunoji ir jaunasis susitinka; priešingai, jis su pagarba laikosi nuošaliai ir džiaugiasi, galįs pasitraukt ir užleist vietą jaunavedžiui. Toks yra nuotykis ir su Jonu: jis turi mažėti garbės ir net gyvenimo atžvilgiu, jis turi dingti; bet Jėzaus garbė turi augti žmonėse; Krikštytojas yra kupinas džiaugsmo dėl to. Koks teisingas, koks ryškus ir kilnus palyginimas! Šventraštyj santykiavimas su Dievu nuolat yra vaizduojamas, kaip moterystės ryšys (Iz. 50, 1; 54, 6; Jer. 2, 2; Oz. 2, 19; Ps. 44). — Jonas eina dar toliau ir naudojasi ta proga naujam ir kilniam liudijimui apie Kristų. Parodyti Jo didumui lygina Jį su savim ir su visais žmonėmis. Visi esame žemiškos kilmės ir todėl žemiški ir aprėžti savo esmėj, žinojime ir galėjime; viskas mūsų yra Dievo malonė, bet ir ji yra aprėžta. O Kristus yra dangiškos kilmės ir todėl yra viršuj viso ko; Jis yra Dievo liudytojas ir Jo siųstasis, tiesiog Dievo Sūnus. Todėl Tėvas myli Jį ir teikia Jam šv. Dvasios be saiko, daugiau, negu visiems pranašams, tiesiai dieviškos išminties ir galybės pilnybę, Jis viską pavedė Jam. Jis yra kiekvieno pažinimo, apreiškimo ir viso išganymo šaltinis.— Iš čia Jonas išveda pareigą tikėt į Kristų. Tikėjimas į Jėzų liudija Dievą esant teisingą, o priešingai, netikėjimas kaltina Dievą esant neteisingą. Jais seka atlyginimas arba bausmė. „Kas tiki į Sūnų, tas turi amžinąjį gyvenimą, kas gi netiki Sūnui, tas nematys gyvenimo, tik Dievo rūstybė pasilieka ant jojo“. Su širdgėla jis priduria ir pabaigia: „Niekas nepriima Jėzaus liudijimo“.

Jėzaus veikimas Judėjos krašte pasisekimo atžvilgiu buvo panašus į Jo veikimą mieste. Kaip pati išviršinė Judėjos išvaizda, ypač Jeruzalės apylinkės, slėniai be vandens ir akmenuota išdžiūvusi žemė neveikia širdies jaukiai ir maloniai, bet rimtai, didingai, liūdnai, karštai ir rūsčiai, toki pat buvo ir fariziejiškai nusistačiusių miesto gyventojų dvasia: kieta, fanatiška, pilna ne-

kantros ir ieškanti priekabių. Buvo tad tenai kiek susidomėjimo; žmonės grūdėsi, bet nedaug tebuvo širdies pataisymo; buvo gin-čų, bet maža pasiryžimo tikėti. Svarbus ir tikslus yra čia vėl Jono liudijimas. Tai yra jo paskutiniai žodžiai apie Jėzų, pasku-tinis perspėjimas žydams ir savo mokiniams. Jo paskutiniuose žodžiuose jaučiama skausmas, kad jo veikimas ir paties Jėzaus pasireiškimas Judėjoj nuėjo niekais. Jis nurodo Judėjos netikėji-mą, liūdnai jį apgailestauja ir grūmoja Dievo rūstybe. Tai skam-ba, lyg paskutiniojo pranašo paskutiniųjų žodžių aidas: „Štai aš siunčiu jums Eliją pranašą, pirm negu ateis didi ir baisi Viešpaties diena; ji atkreips tėvų širdį į vaikus, o vaikų širdį į tėvus, kad aš neateičiau ir nepražudyčiau kraštą prakeikimu“ (Mal. 4, 5. 6). Bet jo paskutinieji žodžiai nėra vien dejavimas ir rauda. Jo skausmas reiškiasi kilniam ir garbingam liudijime apie Kristų. Jis liudija, kad, nežiūrint viso priešinimosi ir neti-kėjimo, Viešpats suras savo sužieduotinę ir susijungs su ja. Koks kilnus, tvirtas ir švelnus vyras yra tas Jonas! Kaip rimtai ir su kokiu savęs išsižadėjimu supranta jis žodžiu ir darbu sa-vo santykį su Kristum! Kaip skaisti aušrinė, šviečia jis prieš Kristų, teisybės saulę, žėri visu puikumu ir džiaugsmingai nusi-leidžia, išvydęs patekančios saulės grožį ir garbę.

Krikštytojas suimtas ir įmestas kalėjiman, Jėzus iškeliauja Galilėjon.

Tas liudijimas tikrai buvo paskutinysis Krikštytojo viešasis žodis, tartas už Jėzų. Netrukus Jonas buvo Erodo suimtas ir įmestas kalėjiman (Luk. 3, 19. 20; Mat. 14, 3; 4, 12; Mork. 6, 17; 1, 14).

Erodas Antipas, Galilėjos tetrarchas, nebuvo žiauraus būdo, bet už tai garbę mylįs ir gašlus. Jis buvo nuvykęs Romon, kad tenai gautų iš Tiberijaus savo valdžios patvirtinimą, toj kelionėj jis įkrito į pinkles Erodiados, žmonos savo pusbrolio Pilypo, ne to, kurs buvo Trichonitiso tetrarchas, bet privataus žmogaus. Su-grįžęs iš Romos, Erodas pametė savo teisėtąją, žmoną, arabų karaliaus Aretaso dukterį, viešai paėmė Erodiadą į moteris ir gyveno su ja didžiai viešos moralybės žalai ir liaudies papikti-nimui. To viešo begėdiško darbo negalėjo nutylėti Jonas, tas nepalaužiamos drąsos vyras ir kilnios teisybės mylėtojas, kurs nebijojo nieko, tik vieno Dievo. Su apaštališka laisve plakė jis

viešu žodžiu tą begėdybę ir kitas Erodo nedorybes, plakė drąsiai, neatsižvelgdamas į galingo nusidėjėlio nepatenkinimą ir kerštą, nei į pavojų savo laisvei ir gyvybei.

Erodas įtūžo ir bijojo liaudies sukilimo, nes Jonas savo žodžiu darė galingos įtakos miniai. Tad, gundomas savo negrynos sąžinės ir gal akinamas savo garbemylės žmonos, kuri žūt būt norėjo pasilikti kunigaikštienė, Erodas pasiryžo pašalint iš kelio tą pavojingąjį vyrą ir įmesti jį kalėjimam Panašu į tiesą, kad ir fariziejai dalyvavo tame prievartos darbe. Du evangelistai pažymi, kad Jonas buvo „išduotas“ (Mork. 1, 14; Mat. 4, 12), tur būt, per fariziejų išdavimą. Kaip Erodui, taip ir fariziejams Jonas buvo negeistinas ir pavojingas, visų labiau dėl to, kad viešai pasiskelbė esąs Išganytojo, kaipo Mesijo, šalininkas. Ir pats Išganytojas vėliau, rodos, pažymi tą įdavimo darbą (Mat. 17, 12 s.). Fariziejai panaudojo Erodo įpykimą suimti Jonui, nesukeliant liaudies neapykantos.

Taip Jonas pateko į Erodo rankas; tai galėjo būti lengvai įvykinta, nes Salimas buvo netoli nuo Perėjos, rytiniam Jordano krante, kurį valdė Erodas; pats Erodas Perėjoj dažnai laikydavo savo dvarą. Jonas buvo įmestas kalėjiman Macheroj, ant neprieinamos uolos pastatytoj pilyj ties Mirusiosios jūros rytų krantu. Tą kalėjimą Jonas pašventė malda, kantrybe ir sielos karštumu. Rodos, kad Erodas palengva švelnino kalinio padėtį, leido jam turėti santykių su mokiniais ir net gerbė Joną, klausė jo kartais ir ne vieną dalyką darė pagal jo patarimą. Sėdi tad didis, šventas vyras giliame kalėjimo rūsyj, saugojamas lapės ir hienos (Erodo ir Erodiados), — Jo kilnus veikimas pasibaigė, tik apie pusantrų metų praslinkus, dėl žiauraus niekingų geidulių žaidimo. Bet jo dvasia nelūžta, nenusilenkia. „Reikia, kad Jis augtų ir kad aš eičiau mažyn“. Tuo jis remia ir varo pirmyn Viešpaties darbą.

Tas Jono suėmimas Išganytojui turėjo tą išdavą, kad Jis su savo mokiniais iškeliavo iŠ Judėjos ir perkėlė savo veikimą Oalilėjon. Šv. Morkus pasakoja, kad Jėzus atėjo Galilėjon, kai išgirdo, kad Jonas liko įduotas (Mork. 1, 14); o Matas skelbia, kad Jėzus pasitraukė Galilėjon, išgirdęs, kad Jonas liko suimtas (Mat. 4, 12); Jonas priduria, kad Jėzus apleido Judėją dėl to, kad fariziejai sužinojo, jog Jis laimi daugiau mokinių, negu Jonas, ir krikštija (Jon. 4, 1. 3). Tie žodžiai nušviečia ir papildo vieni kitus. Aišku, kad Viešpats matė, kokių priemonių imasi

prieš jį fariziejai. Tolimoj Galilėjoj Jėzaus veikimas nebuvo taip betarpiškai fariziejų matomas, ir jų įtaka tenai nebuvo taip galinga. Pats Erodas, kaip minėjome, dažnai gyveno Perėjoj. Tikrasis Jėzaus priešas buvo ne tiek Erodas, kiek fariziejai. Panašius žygius, kaip prieš Joną, jie vėliau bandė daryt ir prieš Viešpatį, taip Galilėjoj (Mork. 3, 6), taip ir Perėjoj (Luk. 13, 31). Todėl Išganytojas bevelijo eiti Galilėjon, pasidarbavęs Judėjoj, rodos, pavasarį, vasarą ir rudenį (Jon. 4, 35). Taip fariziejai varu pašalino išganymą iš Judėjos. „Jis atėjo pas save, o savieji Jo nepriėmė“ (Jon. 1, 11). Jonas pančiuose, o Jėzus išvarytas, toki yra dalykų padėtis, beveik metams praslinkus po pirmojo Viešpaties pasirodymo ties Jordanu.

Jėzus Samarijoj.

Eidamas Galilėjon, „Jėzus turėjo keliauti per Samariją“, pažymi šv. Jonas (Jon. 4, 4). Buvo trys keliai iš Jeruzalės į Galilėją. Vienas ėjo Vidužemio pajūriu, antras Jordano paupiais, trečias per Samariją. Kad Viešpats pasirinko tą paskutinįjį kelią, tai rodo malonės pilną tikslą, Viešpaties gailestingumo paslaptį.

Samarijoj seniau gyveno Efraimo giminė ir, deja, iš ten išėjo dešimties giminių atsiskyrimas, kurio išdava vėliau buvo jų išdanginimas į Asirijos nelaisvę. Dabar čia gyveno varginga ir nuskurdusi samarijiečių tauta, mišinys, pasidaręs po išvedimo Asirijos nelaisvėn iš likusių izraelitų ir stabmeldžių ateivių. Sugrįžusieji iš Babilono nelaisvės žydai atstūmė juos nuo savęs, kaipo nebendragenčius, ir atskyrė nuo bendros kulto vietos Jeruzalėj (1 Ezdr. 4, 1 ss.); todėl jie pastatė sau šventyklą pas Sichemą ant Garizimo kalno. Pradžioj jie maišė stabmeldybę su žydybe, o vėliau garbino vieną tikrąjį Dievą, iš Šventraščio jie teprisiėmė penkias Mozės knygas. Jau prieš 120 metų jų šventykla ant Garizimo kalno buvo išgriauta, ir taip jie gyveno be kunigo ir aukuro, nežinodami tikrosios religijos, bet nuolat laikydami save priklausančiais prie Izraeliaus ir laukdami Mesijo; jie nuolat vaidijosi su žydais, kurie jų skaudžiai neapkentė ir persekiojo juos, kaipo stabmeldžius; iš savo pusės jie taip pat nekentė žydų ir juos persekiojo. Ypač keleiviams iš Jeruzalės tekdavo iš jų kentėti (Luk 9, 53). Gal švelnesnis su jais apsiėjimas ir prisiartinimas iš žydų pusės būtų galėjęs pagerinti santykius. Tai neįvyko. Dabar Išganytojas ateina paguosti tos

vargingos, apleistos ir „paikos Sichemo liaudies“ (Sir. 50, 28), „ateivių“ liaudies Žadėtajame krašte; tik Jis atsilanko pas juos, vien praeidamas, o ne nuolat veikdamas, nes jų prie Dievo tautos priklausomybė buvo abejotina. Jis pats vadina juos „svetimais“ (Luk. 17, 18) ir, sau tebesant gyvam, draudžia mokiniams skelbti jiems Evangeliją (Mat. 10, 5). Matyt, Jis norėjo priruošti samarijiečius prie apaštalų evangelijos skelbimo, Jam įžengus į dangų (Apd. 1, 8; 8, 14); bet ir dėl to trumpo veikimo šių vargingų žmonių tarpe paskiau daryta Jam priekaištų ir pašiepiamai vadinta „samarijiečiu“ (Jon. 8, 48). Bet Išganytojas to nepaisė; viešpataujančioji partija išvijo Jį iš Judėjos ir, kad atlygintų už atmestą gailestingumą, Išganytojas nori kaip tik Samarijoj dalyti savo pasireiškimo palaimos ir paguodos.

Tokios, tur būt, buvo Išganytojo mintys, kai, keliaudamas į Galilėją, palikęs plačius nevaisingus Judėjos kalnyno kriaušius, Jis įžengė į gražų, vandeningą ir žydintį Sichemo slėnį Garizimo ir Ebalio tarpkalnyj. Tai buvo šventa žemė, pilna didžių ir graudžių atsiminimų; čia Abraomas pastatė aukurą (Gen. 12, 6 s.); Jokūbas čia nupirko plotą žemės, kuriame taip pat pastatė aukurą ir iškasė šulinį (Gim. 33, 18—20); čia buvo palaidotas Juozapas (Jos. 24, 32). Tatai šalia to Jokūbo šulinio atsisėdo Viešpats, nuvargęs vidudienį, o Jo mokiniai nuėjo i netolimą Sicharą ties Sichemu nusipirkti valgio. Tenai Jis laukia savo malonės ir gailestingumo kūdikio. Buvo tai moteriškė, kilusi iš Samarijos, kuri kaip tik tuo metu atėjo iš netolimo Sicharo pasisemti vandens iš šulinio. Vargšė moteriškė — daugeliu atžvilgių savo tautos atvaizdas — buvo paskendusi didžiuose paklydimuose; ji buvo palaido gyvenimo, bet nevisai dar sugedusi, tikinti, atvira ir geidžianti tiesos. Tą taip neparuoštą įrankį savo vieninteliu neužmirštamu pasikalbėjimu permaino Jis į malonės ir išganymo indą.

Visai apsimoka trumpai išvynioti to amžinai atmintinojo pasikalbėjimo siūlas. Išganytojas prieina pirmas ir, priešingai savo bendratautiečių papročiams, prašo meilės patarnavimo, duot atsigerti vandens; tas stebina moterį, kuri iš kalbos ir apdaro tuoj pažino jį esant žydų tautos žmogų. Tuo Jis ją sudomina ir patraukia. Paskiau Jis didina jos smalsumą, slėpiningai kalbėdamas apie savo asmenį ir savo „gyvojo vandens“ dovaną, kurs esąs geresnis už Jokūbo šulinio vandenį, turįs nuostabią savybę ant visumet numalšinti troškulį ir vesti į amžiną gyve-

nimą. Tas vanduo yra Kristus, Jo mokslas, Jo malonė ir šventoji Dvasia su savo antprigimtinėmis dovanomis. Kadangi moteriškė to nesupranta ar nenori suprasti ir aiškina tai natūraliai (Jon. 4, 11. 12. 15), Jėzus nugali ją, atidengdamas jai jos sąžinės paslaptį ir nuodėmingą gyvenimą; bet padaro tai labai švelniai, liepdamas pakviesti savo vyrą, kad jo akivaizdoj pasikalbėtų su ja apie savo mokslą, nes žydų mokytojai vengė viešai mokinti moteris (Jon. 4, 27). Tad blogą jos sąžinės padėtį Išganytojas parodo švelniai ir atsargiai. Tai veikia moteriškę greičiau ir įstabiau, negu visas mokinimas. Tai buvo Jo aukštesnio žinojimo įrodymas ir atvertė ją, sukėlė jos sieloj gailestį, atgailą ir Jo pranašingos didybės pripažinimą. Kai moteriškė, ar tai iš susijaudinimo ir gėdos, ar tai religinės nuotaikos pagauta, iškelia vyriausį klausimą, dėl kurio vaidijosi samarijiečiai su žydais, Viešpats galutinai ją patraukia saikingumu ir kilniu laisvumu, kurį Jis reiškia, nušviesdamas ginčijamąjį klausimą aukštesniu žvilgiu (Jon. 4, 21—24). Jis ją guodžia, sakydamas, kad vaidai jau netrukus dingsią, nes dabar prasidėsianti kita religija, kuri, kaip ir pritinka „dvasinei“ Dievo esmei, nesiriša vien tik su vietomis ir tautybėmis, o garbina Dievą „Tėvą tikroj viduojėj dvasioj“, t. y. vaikystės ir tikėjimo dvasioj. Bet Jis nė kiek neprasižengia su tiesa ir paaiškina, kad jos tautiečių religija yra be prasmės, turinio ir naudos, nes jie, atmesdami pranašus, atsiskyrė nuo apreiškimo, ir kad „išganymas“, Mesijas ateina iš žydų. Kadangi moteriškė pareiškia gyvą viltį ir visišką pasidavimą Mesijui, Išganytojas pabaigia malonės darbą ir aiškiai pasisako, kad Jis pats yra tasai Mesijas (Jon. 4, 25. 26). Taip tat žemiškas dalykas, vandens šaltinis, duoda Išganytojui progos sukelti neišlavintoj moteriškėj religijos troškimui, kurį stiprina, švelniai vaizduodamas jos peiktiną sąžinės padėtį ir prižadėdamas religiją, kuri, tiesa, išeina iš žydų, bet neįžeidžia samarijiečių savigarbos, ir, galop, apvainikuoja pamoką savo didybės apreiškimu. Atitinkamai ir moteriškė žingsnis po žingsnio artinasi prie Išganytojo: pradžioj ji vadino Jį „žydu“ (Jon. 4, 9), paskiau Viešpačiu (Jon. 4, 11), toliau „pranašu“ (Jon. 4, 19), galop „Kristumi“ (Jon. 4, 29).

Tuo tarpu sugrįžo iš miesto mokiniai, valgiu nešini, o moteriškė, džiaugsmo pagauta, užmiršusi savo vandens ąsuotį, skubinasi į miestą ir kviečia jo gyventojus eiti pas aną vyrą, kurs jai pasakė visa, ką ji buvo padariusi, ir pažiūrėti, ar tai nesąs Mesijas. Mokiniai siūlo Viešpačiui valgyti, bet Jis atsisako nuo

kūniško maisto iš širdingo džiaugsmo, sakydamasis matąs, jog įvyksta Dievo valia, kuri yra Jo valgis, jog įvyksta stebuklingi Dievo sumanymai. Laukų javai tame vaisingame slėnyj reikalingi dar keturių mėnesių, kol subręs,*) tuo tarpu sielų piūtį Viešpats mato visai arti — jau pribrendusią. Sicharo gyventojai, kurie štai ateina, yra pirmavaisiai, o už jų Viešpaties akis mato visą stabmeldžių bažnyčios nugalėjimą—didžiulę piūtį, kurią, tiesa, ne Jis pats surinks, tik Jo apaštalai; Jis sėjo su dideliu vargu, jie piaus ir rinks. Jis džiaugiasi dėl to, užmiršęs save, džiaugiasi už save ir už juos.

Atėjo galop Sicharo gyventojai, primasinti savo bendrapilietės nupasakojimu, ir kvietė Išganytoją pas save. Su graudingu paprastumu, nelaukdami stebuklų ir ženklų, pasiremdami moteriškės žodžiais, bei dar labiau Jo paties mokslu, jie įtikėjo į Jį, sveikino Jį ir džiaugsmingai pripažino Jį esant „pasaulio Išganytoją“. Jis viešėjo tenai dvi dienas. Yra tai tikrai ir graudingai gražus tikėjimas tų vargingų žmonių, kurie pasiduoda Išganytojui, vos tik Jam pasirodžius pirmą kartą, pasiremdami žodžiu be stebuklų; tuo tarpu kai Izraeliaus tauta, žiūrėdama į Krikštytojo liudijimą ir taip gausingus Išganytojo ženklus, netiki į Jį, atstumia Jį nuo savęs.

Kristaus atsilankymas nelaimingoj Samarijoj yra tai pilna svarbaus pamokinimo ir gilios reikšmės paslaptis. Tas įvykis vaizduoja visą Jėzaus veikimą ir Izraeliaus likimą. Išganytojas, paties Izraeliaus pavarytas, pasišalina, bet Jo paskyrimas nenueina niekais. Jis kreipiasi į kitas tautas ir randa tikėjimo. Bet Jis tik prirengia jų atvirtimą; mokiniai kada nors piaus, ką Jis sėja; ir jau dabar jiems paaiškina, kad Jis laukia jų sutikimo. — Ta paslaptis yra taip pat busimosios Bažnyčios didžio ir kilnaus charekterio apreiškimas. Žydų religija yra tikra, iš jos ateina išganymas, bet ji visumet pasilieka pririšta prie tautos ir krašto. O religija, skelbiama „paikiai liaudžiai“, kuri nežino, ką garbina, būtent, krikščionybė, turi tikrą, tveriantį Dievo garbinimą, kurs nežino jokių ribų. Taip tat paprastas, šeimyniškas pasikalbėjimas su moteriške, įvykęs Efraimo kalnyno kampelyj, išriša klausimus, kurie liečia visą žmoniją, ir padaro Jokūbo šulinį vieta įvykio, kurs yra svarbus visai religijos istorijai. — Be to, tas įvykis yra ypatingai gražus Jėzaus charekterio ir asmenybės apreiškimas. Pasirodo pirmiausiai jo begalinis gerumas ir gailes-

*) Taigi, šis įvykis atsitiko apie lapkričio arba gruodžio mėnesį.

tingumas tai vargingai ir apleistai tautai, kuriai atversti Jis panaudoja paklydusią sielą, kad jai ir Sicharo gyventojams apsireikštų pats taip aiškiai, kaip niekumet nedarė, to žydų liaudžiai. Toliau reiškiasi Jo išmintis ir mokėjimas vesti žmonių dvasią. Tas pasikalbėjimas yra tikras pavyzdys Viešpaties mokinimo ir auklėjimo. Sulygink tik, kaip skirtingai Viešpats elgiasi ir veda prie tikslo mokytą Nikodemą ir tą paprastą neišlavintą sielą! Kaip Jis sugeba išnarplioti ir sutvarkyti susipainiojusį sąžinės kamuolį! Per kelias valandėles nusidėjėlę Jis padaro atgailotoja, o atgailotoją — tikėjimo skelbėja. Kaip aukštai Jis stovi viršuj visų prietarų, ir koki dvasios laisvė reiškiasi Jo elgesyj! Toj paslaptyj ypatingai reiškiasi Viešpaties sielos uolumas, kurio vyriausiasis akstinas—noras vykinti dangiškojo Tėvo valią žmonių išganymo reikale, uolumas, kurs savo išmintim, švelnumu, sukeliančiu pasitikėjimą palankumu per kelias valandėles laimi tai, kas per šimtmečius buvo prarasta; uolumas, kuris visai užmiršta save, palieka sau priruošiamąjį darbą, o mokiniams rinkimo garbę ir džiaugsmą; uolumas, kurs savo dieviškame pasitenkinime tesidžiaugia vien Dievo garbe ir sielų išganymu. Tas apaštališko uolumo vaizdas leidžia mums įžvelgt į mieliausiosios mūsų Atpirkėjo širdies viduojį gyvenimą, manymą ir siekimus.

Jėzus ateina Galilėjon; išgydo karališko valdininko sūnų; pasirodo Nazarete.

Pabuvęs dvi dienas Sichare, Išganytojas iškeliavo toliau ir atėjo Galilėjon ten pasilikti ir veikti (Jon. 4, 43. 45; Luk. 4, 14. 15; Mat. 4, 12; Mork. 1, 14).

Galilėja yra tikra Judėjos priešingybė. Viskas čia yra malonu, gražu, viskas žaliuoja, skleidžia pavėsį ir šypsosi. Kalnai ne labai aukšti ir nuotakiais skardžiais, vaisingi laukai ir slėniai žavi savo grožiu ir malonumu. Gyventojai yra stiprūs, darbštūs, atviri, gyvi, įspūdingi ir mylį laisvę. Bet gražiausios Galilėjos vietos tai — Genezareto ežero apylinkės. Ežeras, keturių iki penkių valandų kelio ilgio ir trijų valandų pločio, tiesiasi gražiu ovaliu arba kabančios kekės pavidalu iš šiaurės į pietus. Rytų krantai yra staigūs, uoloti ir nedaug teišlankstyti, vakarų krantas, priešingai, labiau išsiplėtęs, pradedant nuo nesenai pastatyto parodos miesto Tiberiados iki Jordano įtakos sudaro nedidelę įlanką,

maž daug trijų valandų kelio. Neaukšti kalnai, kurie, įstrižai prasiskverbdami, artina prie ežero uolotus arba oleandrais apvainikuotus mažus priekalnius, o paskiau vėl atitraukia juos atgal, užleidžia vietą trims nedidelėms lygumoms, kurios, ypač vidurinioji, vadinamoji Genesaro vardu (Mat. 14, 34), yra tartum sėte apsėtos šaltiniais, daržais, maudyklėmis, kaimų namais, rūmais ir miesteliais. Paežeryj yra Tiberiada, Magdala, Betsaida, Kafarnaumas su netolimu Chorazinu. Ežeras yra aiškus ir permatomas, kaip krištolas; jame gyvena nesuskaitoma daugybė vandens paukščių ir žuvų; o viršuj mėlynuoja amžinai aiškus dangus su neišsenkamu šviesos ir šilimos šaltiniu, kuris teikia puikiausi ir įvairiausi augalų, medžių ir vaisių turtą.

Tą palaimintą kraštą pasirinko Išganytojas nuolatine buveine ir savo veikimo scena. To pasirinkimo akstinai buvo gausingi, gražūs ir įvairūs. Pirmiausia, patys žydai Jį išvarė iš Judėjos — Judėja, tikrai pasakius, buvo Jo tėviškė — kad, kaip pažymi šv. Jonas, įvyktų patarlė, jog pranašas neturi laimės savo tėviškėj (Jon. 4, 44). Be to, buvo pranašaujama, kad Mesijas pirmiausiai veiksiąs Galilėjoj (Mat. 4, 14 ss. Iz. 9, 1). Tai yra juo labiau svarbu, kad vėliau žydai iškėlė prieš Jėzų tai, kad Mesijas negalįs ateiti iš Galilėjos (Jon. 7, 41. 52) Kitas akstinas veikti ypač Galilėjoj buvo Galilėjos gyventojų dorovė. Iš dalies dėl to, kad tas kraštas buvo toli nuo Jeruzalės, dievmeldybos vietos ir religinio gyvenimo židinio, iš dalies dėl to, kad gyventojai turėjo daug santykių ir buvo susimaišę su stambeldžiais, jie buvo nutolę nuo religijos, todėl ir jų šalis būdavo vadinama „stabmeldžių Galilėja“ (Jon. 9, 1). To išdava buvo, kad žydai žiūrėjo į galilėjiečius, kaip į negrynus žydus, niekino juos ir nesirūpino jais. Bet kaip tik dėl to Išganytojas turėjo progos susidurti su stambeldžiais, kurie Jį pažino (Jon. 12, 20. 21). Pagaliau, juk Galilėja buvo Išganytojo jaunystės tėviškė, ir Jis nenorėjo, kad Jo tautiečiai lauktų išganymo. Iš gailestingumo ir gerai suprantamo uolumo Išganytojas pasiryžo tai taip vargingai tautai, koki buvo galilėjiečiai, ypač daug darbo pašvęsti.

Galilėjiečių nusistatymas Išganytojui, apskritai, buvo labai palankus ir pilnas pagarbos. Jie priėmė Viešpatį su džiaugsmu ir entuziazmu, nes jie jau paskutinės Velykų šventės metu buvo matę Jo stebuklų (Jon. 4, 45) ir laikė Jį pranašu (Luk. 4, 14. 15). Tokį nusistatymą jie išlaikė ir toliau. Jie tikėjo į Jį, spietėsi aplink Jį ir buvo prie Jo prisirišę. Del tolumo nuo Jeruzalės ir

tos aplinkybės, kad jie buvo Erodo valdžioje, pariziejai negalėjo jų taip slėgti savo galybe ir įtaka. Jie niekad nepavarė nuo savęs Išganytojo. Tiesa, ir Galilėjoj pasirodė netikėjimo ir priešinimosi, bet tai buvo tik vietomis (Luk. 4, 29; 10, 13) ir išeidavo dažniausiai iš pariziejų, atkeliavusių iš Jeruzalės (Jon. 6 41; Luk. 5, 21; Mat. 15, 1. 12; Mork. 3, 22; 7, 1).

Tas ramus ir palankus galilėjiečių nusistatymas duoda Išganytojui laiko ir ramybės pradėti savo veikimui, kurti jį, remti ir plėsti mokslu ir stebuklais, o ypač Bažnyčios įsteigimu ir sutvarkymu. Dabar Jeruzalėj Jis tepasirodo švenčių metu ir, kovodamas su netikėjimu, stebuklais ir vis toliau siekiančiais pamokymais pareiškia savo Mesijo orumą ir Dievybę ir už savo liudijimą tenai miršta. Bet Galilėjoj, tikrai sakant, Jis vispusiškai išvysto savo mokslą, įkuria ir stato savo Bažnyčią, šaukdamas, lavindamas ir siųsdamas apaštalus ir mokinius. Apaštalai ir buvo galilėjiečiai, nebent išskyrus Judą lskarijotą. Viešpaties veikimas įgijo tad tvirtą ir tikrą pamatą. Todėl šv. Lukas (4, 14) sako, jog Jis atėjo Galilėjon „Dvasios galybe“, tai reiškia, ne tik pilnas galybės, bet pilnas valios ir pasiryžimo įkurti savo karalystę per mokinimą, stebuklus ir bažnytinės valdžios įsteigimą. Galilėją, Žadėtojo krašto rojų, Jis daro savo rojum, krikščionybės lopšeliu ir pirmąja tėviške.

Tad Išganytojas atėjo į Galilėjos Kaną, kur buvo padaręs pirmąjį viešąjį stebuklą, permainydamas vestuvėse vandenį į vyną (Jon. 4, 46). Kanoj taip pat atsirado progos antram stebuklui, o pirmam sugrįžus Jėzui Galilėjon (Jon. 4, 46—54).

Progos stebuklui davė vienas karališkas (erodianiškas) civilis ar karo valdininkas iš Kafarnaumo, kurio sūnus sunkiai apsirgo. Matyt, tėvas buvo gerbiamas, turtingas vyras, nes dukart yra minima jo namų padėtis (Jon. 4, 5. 53). Jis, tur būt, jau buvo girdėjęs apie Jėzaus stebuklus ii aukštai Jį statė. Išgirdęs tad, kad Jėzus yra Galilėjoj, jis atėjo pirmas visų, ieškojusiųjų Išganytojo pagalbos laikiniame reikale, ir prašė meldė nueit ir išgydyti jo sūnų, būdamas tikras, kad Jis vienas galįs tai padaryti.

Vyras, rodos, buvo gerai nusistatęs, jo tikėjimui trūko tik to, kad jis manė, jog Viešpats tegali pagelbėti, tik pats nuėjęs pas jo sūnų. Todėl Išganytojas atsakė: „Jei jūs nematote ženklų ir stebuklų, jūs netikite“. Tą švelnų papeikimą Viešpats davė ne tiek tajam valdininkui, kiek žydams ir galilėjiečiams. Jie visi jau turėjo įtikėti, pasiremdami Jono liudijimu ir Jėzaus pasireiš-

kimu, kaip įtikėjo samarijiečiai. Bet jie priprato prie stebuklų .ir jų geidė. Kadangi stebuklų buvo geidžiama dažniausiai ne dėl pikto tikslo, kaip tai darė fariziejai, bet dėl reikalo, tai Viešpats juos darydavo iš gerumo, norėdamas sukelti tikėjimą ir jį sustiprinti. Bet vargšas tėvas, baisiai susirūpinęs sūnaus bėda, tartum nenugirdo Išganytojo perspėjimo ir toliau prašė, kad teiktųsi ateit ir išgydyti sūnų. Bet Viešpats norėjo, kad žmonės . Juo pasitikėtų, ir liepė tėvui, tirdamas jį ir guosdamas, eiti namo ir pasitikėti, Jo žodžiu, kad sūnus esąs sveikas. Čia Išganytojas parodė savo išmintį ir gerumą, norėdamas padaryti gera re vien ligonies kūnui, išgydydamas jį, bet ir tėvo sielai, sukeldamas jame begalinį pasitikėjimą.

Tėvas tikėjo Viešpaties žodžiu ir nuėjo. Bet, jam tebesant dar kelyj, jį pasitiko tarnai, kurie skubinosi jo nuraminti, pranešti, jog sūnus jau pasveiko. Tėvui paklausus, kuomet vaikas pasveiko, tarnai jam atsakė: „Vakar septintoje valandoje (taigi, apie pirmą popiet) liovėsi krėtęs jį drugys“. Kaip tik tai buvo tas laikas, kada Viešpats užtikrino, kad sūnus esąs sveikas. Kafarnaumas yra maž daug septynios ar aštuonios valandos kelio atstu nuo Kanos. Taigi, „vakar“ reikia imti paprasta mūsų prasme

Stebuklas yra svarbus, nes jis rodo, kaip garsus jau tuomet buvo Išganytojas; paskiau, svarbus dėl būdo, kokiu buvo padarytas, būtent, Viešpaties fiziškai nesant toj vietoj, kur stebuklas įvyko; svarbus, toliau, dėl valdininko padėties ir dėl savo išdavos, kad visa šeimyna įtikėjo į Kristų (Jon. 4, 53); svarbus, galop, dėl reikšmės, kokios pats Išganytojas duoda stebuklams savo viešajame gyvenime, būtent, tikėjimui sukelt ir sustiprint (Jon. 4, 48).

Pirmasis miestas, kurį Išganytojas Galilėjoj palaimino savo atsilankymu, buvo Nazaretas. Drąsiai galima sakyti, kad Išganytojas dusyk atsilankė Nazarete (Luk. 4, 16—31; Mat. 4, 13; 13, 54—58; Mork. 6, 1—6), Jau Matas (4, 13; 13, 54) kalba apie du atsilankymus. Matas ir Morkus pamokslą Nazarete deda į antruosius viešojo gyvenimo metus, tuoj po palyginimų, o Lukas deda jį čia. Aplinkybių atžvilgiu pasakojimai ir skiriasi vienas nuo antro. Abiejuose yra kalbama apie nazaretiečių netikėjimą. Mes čia abiejų atsilankymų įvykius dėl jų panašumo jungiame į vieną vaizdą.

Tad Išganytojas atėjo su mokiniais į Nazaretą, be abejo, kuo geriausiai nusistatęs savo viengenčiams, jis norėjo skelbti

jiems išganymo mokslą, kaip tai ir šv. Lukas pastebi (4, 16), ir taip atsilyginti už gera, kurio nuo jaunystės iš jų buvo patyręs. Yra tai ketvirtasis kartas, kada Viešpats, pasireikšdamas, atsižvelgė į giminystę ir pažįstamumą, būtent, Kanoj, veikdamas Judėjoj ir Galilėjoj ir galop čia Išganytojas nesivadovauja kūnu ir krauju, bet Jis nepasilieka jiems kaltas. Taigi, subatos dieną Jis nuėjo į sinagogą ir mokino. Jis nesitraukė nė nuo stebuklų darymo, nors čia nedaug ir nežymių tepadarė, būtent, tik išgydė keletą ligonių, uždedamas ant jų rankas (Mat. 13, 58; Mork. 6, 5). Nazaretiečiai stebėjosi ir negalėjo nepripažinti gilios išminties ir malonumo, trykštančio iš Jo žodžių, nei paneigti stebuklų, kuriuos darė (Mat. 13, 54; Mork. 6, 15). Bet, kad būtų tikrai į Jį įtikėję, to negalima sakyti. Priešingai, kas turėjo sukelti juose tikėjimą, tai tapo jiems pavydo ir nepalankumo priežastimi, jie piktinosi Juo. Kuo tad Jis save laiko, klausinėjo jie. Argi Jis nėra dailidė, Marijos Sūnus, Jokūbo, Juozapo ir Simono brolis (pusbrolis)? Taip pat ir Jo seserys ar nėra mūsų tarpe? (Mork. 6, 3; Mat. 13, 55. 56).

Išganytojas norėjo privesti savo viengenčius prie apsisprendimo, aiškių aiškiausiai jiems pasireikšdamas. Vieną subatos dieną Jis atsistojo sinagogoj ir pareiškė norįs skaityti pranašų žodžius. Jam paduota Raštas. Jis išvyniojo jį ir rado mesianišką vietą, ar dėl to, kad pats ją išsirinko, ar gal ta vieta buvo paskirta tos dienos skaitymui. Ir Viešpats skaitė: „Viešpaties Dvasia ant manęs; todėl Jis patepė mane ir siuntė mane nešti linksmos naujienos beturčiams, gydyti tų, kurių širdis sutrinta, skelbti atvadavimo apkaltiems ir akliems, kad jie atgaus regėjimą, išliuosuoti sulaužytųjų, apsakoti maloningų Viešpaties metų ir atsilyginimo dienos“ (Luk. 4, 16—19). Suvyniojęs knygą ir atidavęs ją sinagogos tarnui, Išganytojas atsisėdo ir, esant didžiam klausytojų susidomėjimui, pradėjo aiškinti perskaitytąją vietą. Paskelbė jiems, kad tas pranašavimas šiandien įvyko ir tai Jo asmenyj; Jis yra tas Pranašas, apie kurį pranašas kalba. Kadangi taip yra, tai jie gal norėtų Jam sakyti: jei jis yra tikras pranašas, Jis turi turėti aukštesnę galybę, kad įrodytų tikrai tas Pranašas esąs ir padėtų jiems Jį įtikėti, kaip tai ir gydytojui yra sakoma: „Gydyk save patį“. Ir čia Jis turi daryti didžių stebuklų, kaip darė kitur, pav. Kafarnaume; nes juk jie yra Jo viengenčiai ir turi daugiau teisės susilaukti Jo stebuklų. Tikrai taip manė jie apie Kristų. Ir Jis peikė juos rimtais žodžiais už jų

išdidumą ir netikėjimą; joks pranašas neranda tikėjimo savo tėvynėje, — Jis įrodė tai Elijo ir Eliziejaus pavyzdžiu, kurie tik svetimtaučių tarpe terado tikėjimo ir tegalėjo daryti stebuklų (Luk. 4, 20—27). Anų laikų izraelitai verčiau žūdavo varge, bet nesikreipdavo su tikėjimu į pranašus; taip pat yra ir dabar, ir tai Nazarete. Tie gražiausį uolumą rodą žodžiai turėjo liūdną ir pražūtingą išdavą. Didi laimė ir garbė, kuri teko nazaretiečiams, dėl to kad ilgus metus jie gyveno, draugaudami su Išganytoju, ir saugojo nuo pasaulio Jo dieviškos kilmės paslaptį iki pareiškimo dienos, jautulingi lūkesčiai Mesijo pasakingos kilmės, Mesijo galybėje, garbėje ir turtuose, bendravimas su Jo šeima, kurios nariai tebgyvero jų tarpe, paprastas Jo amatas o ypač pareiškimas, kad Jis esąs Mesijas beturčiams ir nusidėjėliams — visa tai pastūmė žydus į pražūtingą pasipiktinimą. O kai Jis dar supeikė jų netikėjimą ir sulygino jų dorovę su blogiausiais, kokių būta Izraeliuje, Elijo ir Eliziejaus laikais, tada jie pasidavė apmaudui, užsidegė nesuvaldoma rūstybe ir įtūžimu ir čia pat vietoj norėjo nuteisti piktžodžiautoją „uolumo teismu“. Pašokę, nutvėrė Jį, išstūmė iš sinagogos ir vedė, žinoma, niekindami ir tyčiodamiesi, per miestelį į statų kalno skardį, kuriame stovėjo Nazaretas; atvedę tenai, norėjo Jį nustumti žemėn. Bet Jis, „praėjęs tarp jų, nuėjo šalin“; tur būt, Jis virto nematomu ar nugąsdino juos, pareiškęs savo didybę. Buvo tai stebuklas nazaretiečiams. Galima įsivaizduoti, ką Jėzaus širdis jautė, kai Jis matė, kaip su Juo elgiasi jo viengenčiai, suima Jį ir veda žudyti per savo gimtojo miesto gatves, viengenčiai, kurie buvo Jo jaunystės draugai, kuriems, be abejo, Jis buvo padaręs daug gero.

Tuo pasibaigė apaštališkas bandymas Nazarete. Tas įvykis, pirmiausia, visai aiškiai, atvirai ir viešai liudija, kad Išganytojas yra Mesijas, o paskiau, patvirtina tą sakinį, kad pranašas nedaug ko tegali tikėtis gimtajam krašte. Išganytojo asmenyj ir elgesyj pastebime ištisą gražiausių savybių ir dorybių rinkinį: Jo ištikima viengenčių meilė, jo pasižeminimas, kurs nepražūva net visiškame nepasisekime; Jo dvasios stiprumas, su kokiu Jis stoja kovon ir drąsiai ją laimi, galop Jo išmintis ir gerumas, kuris reiškiasi tuo, kad Jis nedaro čia stebuklų, kaip kitur, kad nepadidintų dar labiau savo tautiečių atsakomybės. Bet tikrą, gražų ir masinantį Mesijo vaizdą duoda Izaijo pranašavimas, kurs įvyksta pažodžiui Išganytojo asmenyj. Galop, įvykis Nazarete

yra pirmavaizdis, pranašauja praeitį ir ateitį. Žydai geidžia stebuklo ir netiki. Giminybė ir bendravimas su Mesiju stumia juos pražūtim Taip buvo su Mesijo pranašais, taip pat bus ir su pačiu Mesiju. Jau beveik pačioj Išganytojo darbo pradžioj dygsta kartūs ir gausingi pavydo, neapykantos ir kruvino persekiojimo diegai, ir Mesijas taps jų auka, savųjų paaukota.

Jėzus apsigyvena Kafarnaume ir veikia tenai. Išvaduoja apsėstąjį. Išgydo Petro uošvę.

Iš Nazareto Jėzus iškeliavo į Kafarnaumą tuo tikslu, kad tenai įkurtų nuolatinę savo buveinę (Mat. 4, 13—17. 23; Luk. 4, 31. 32; Mork. 1, 21. 22). Kafarnaumas tapo Jo antrąja tėviške (Mat. 9, 1); tenai Jis mokėjo mokesčius (Mat. 17, 26); tenai Jis turėjo nuolatinį butą, tur būt, Petro namuose (Mat. 13, 1. 36; Mork. 2, 2); tenai vykdė Jis kiekvieną savo apaštališkojo veikimo žygį: iš ten Jis keliaudavo į aplinkines vietas ir vėl ten sugrįždavo; tenai mokė sinagogoj (Mork. 1, 21; 3, 1; Jon. 6, 60) arba jūros krante (Mork. 2, 13. Luk. 5, 1), arba artimuose kalnuose (Mat. 5, 1). Tenai Jis padarė daug didžių stebuklų; tenai, galop, išrinko savo vyriausiuosius mokinius.

Kafarnaumas (tur būt, šiandieninis Tell-Hum) buvo nepaprastai tinkamas Evangelijai platinti. Tai buvo, rodos, įžymus, puikus miestas, visai arti jūros šiaurvakarių kranto, vyriausiame prekybos kelyje tarp Damasko ir Akkos (Ptolomais), taip vadinamame „jūros kelyj“ (Mat. 4, 15) ir, kaip pasienio miestas, turėjo muitinę ir įgulą. Tuo būdu Išganytojas turėjo progos susižinoti su visu pasauliu, pasinaudodamas jūra, visur lengvai patekti ir, reikalui esant, ištrūkt iš kilpų.

Apaštališkas Išganytojo veikimas, apskritai, susidėjo iš dviejų dalykų: Jis skelbė karalystės Evangeliją ir gydė visokias ligas (Mat. 4, 23).

Mokinimas yra pirmoji apaštališkojo veikimo sąlyga, ir Išganytojas tuoj jį pradėjo Kafarnaume ir jo apylinkėse, ypač subatomis (Luk. 4, 31. 44. Mork. 1, 21. 39). Jo pamokslų turinį sudarė, kaip ir Jono, pirmiausia atgaila. Mat, atgaila visada ir visur yra gero pradžia, o ypač čia, tame puikiame pasaulio rojaus krašte, kur žmonės naudojosi masinančia paūksme. — Paskiau, Viešpats skelbė, kad išsipildė laikai, ir atėjo „dangaus karalystė“, Mesijo karalystė, kurios jie visi laukė, Abraomo palaima, Dievo gailestin-

gumo ir apreiškimų vaisius, visų Senojo įstatymo maldų, vilčių, vargų ir aukų vaisius, bet ši karalystė nėra žemiško malonumo ir garbės karalystė, o tik „dangaus karalystė“, viršprigimtinė šventumo ir taikos viešpatystė. Buvo tai „Evangelija“, linksma žinia, kurią priimti Jis ragino liaudį. — Bet Viešpats skelbė tai su galinga jėga (Mat. 7, 28. 29; Mork. 1, 22. Luk. 4, 32). Liaudis tuoj pajuto skirtumą tarp to mokinimo būdo, kokiu lig šiol mokino Rašto žinovai, ir Išganytojo mokinimo. Jėzus sėmė ir davė iš tiesos gelmių. O anie dažniausiai skelbdavo žmonių nuomones ir mokyklų nusistatymus, paskęsdavo juokinguose mažmožiuose, ginčuose ir gudravimuose; jų gyvenimo būdas priešindavosi jų skelbiamam mokslui, ir dėl to jie prarasdavo tikrą pagarbą. Išganytojas, priešingai, mokino Dievo Įstatymo, t. y. reikalingų, naudingų, gražių ir kilnių tiesų ir tai, pasiremdamas teisėjo autoritetu ir, nekalbant jau apie stebuklus, veikdamas įtikinančia jėga ir galinga malonės pagalba klausytojų širdis. Buvo tai Viešpaties balsas jėgoje, Viešpaties balsas galybėje (Ps. 28, 4). — Tai atitiko ir išdavos. Sužavėti ir nustebinti, stovėjo visi prieš tą žodžio galybę (Mork. 1, 22; Luk. 4, 32).

Bet savo pamokslus Viešpats rėmė dar stebuklais. Ir jau čia pat evangelistai nemaža jų mini.

Pirmas stebuklas buvo piktos dvasios apsėstojo išvadavimas sinagogoj, kai Viešpats joje mokino (Luk. 4, 33—37; Mork. 1, 23—28). Tas susitikimas su apsėstuoju turi svarbos. Pirmą kartą stoja Viešpats prieš tą šėtono valdžios regimą dalį, ir tai, kaip atakuojąs, kaip „stiprusis“, kurs atėjo išgriauti šėtono darbus (1 Jon. 3, 8). Per paveldimąją nuodėmę ir asmeninius nusidėjimus užvaldo šėtonas mūsų giminę ne tik per nuodėmės kaltę, geidulių galybę, stabmeldybę ir mirtį, bet taip pat, leidžiant Dievui už žmogaus kaltę ar ir be jos, gali velnias užvaldyti žmogaus kūno galias ir vartoti jas, pagal savo užgaidas, nepaprastiems darbams vykdyti. Kaip malonė, taip pat nuodėmė ir pragaras ir turi savo mistiką. Apsėdimo faktas negali būti ginčijamas. Jis remiasi Šventraščio tikinimais, patyrimu ir beveik visų tautų ir pačios Bažnyčios liudijimu. Pas žydus apsėdimas ir jo gydymas užkeikiant yra pripažintas faktas, ir gana dažnai matome Išganytoją kovojant su ta piktosios dvasios galybe. Yra labai naudinga stebėti elgimąsi Išganytojo ir velnio, užvaldžiusio žmogų. Apsėstasis, arba, tikriau sakant, piktoji dvasia, kuri buvo nešvarumo, t. y. nešventumo ir bedievybės dvasia (Mork. 1, 23; Luk. 4, 33), sinagogoj Viešpačiui

bemokinant, nebūdama Jo puolama, vien tik išvydusi Jį ir išgirdusi Jo mokslą, labai susijaudino, pabūgo ir nusilpo. Piktasis skundėsi, drebėjo, staugė ir rėkė, kad atėjęs jo viešpatavimo galas, net pripažino Išganytoją, kaip Dievo Šventąjį, kaip Mesiją. Mat, iš viso, ką lig šiol matė, jis dasiprotėjo, kad Jėzus yra Mesijas, ir todėl jo pripažinimas buvo vargo ir baimės šauksmas. — Išganytojuje matome ramybę ir didingumą, kuris yra aukštesnis už kiekvieną priešo pripažinimą ir grasinimą. Jis nenori būt apreikštas taip nešvariomis lūpomis; vien apaštalams teks garbė Jį skelbti. Paskui Jis savo galybe suvaldo piktąjį priešą, lyg kokį skurdų vergą, ir vienu žodžiu išvaro jį iš apsėstojo. Išeidamas, velnias dar baisiai drasko ir mėto apsėstojo kūną, negalėdamas jo pražudyti. — Be galo nustebę, klausėsi kafarnaumiečiai Jėzaus mokslo, — tiek toji jo galybė, suvaldžiusi piktąją dvasią, sukėlė juose pagarbos ir baimės. Jie negalėjo suprasti, koksai tai esąs žodis ir koksai naujas mokslas, turįs galybę suvaldyt velnią. Velnio išvarymuose Viešpaties galybė pasireiškia labiau, negu gamtos stebukluose, nes pastaruosiuose Jo galybė veikia nekliudoma, tuo tarpu kai čia turi būti suvaldyta ir nugalėta besipriešinanti pragaro galybė. Tad gandas apie šį stebuklą tuoj paplito visame krašte. Vargu kas taip nušviečia Dievo—Žmogaus galybę, kaip tas baimingas staugimas, tas iš pikto priešo burnos išveržtas meilikaująs Mesijo garbės pripažinimas. Bet tai taip pat nušviečia piktųjų dvasių prigimtį ir būdą, kurios yra drauge stiprios ir silpnos, gudrios ir neišmintingos, jos tarnauja Dievo tikslams, nors taip jų neapkenčia ir persekioja. Išganytojas, reikšdamas kituose dalykuose vien gerumą ir gailestingumą, kovoj su demonais rodo tik smarkumą ir rūstumą. Jo žodis skelbia kovą pragarui. Jie turi kraustytis šalin iš pasaulio, tie nepataisomi Dievo ir žmonių padermės priešai. Užtat su graudinančia užuojauta elgiasi Jis su apsėstaisiais žmonėmis, gelbsti tas apgailėtinas velnio neapykantos ir piktumo aukas, išplėšdamas jas iš pragaro keršto. Kaip Išganytojas, taip elgiasi ir Bažnyčia savo užkeikimuose prieš piktąsias dvasias.

Antrasis viešas stebuklas, kurį Viešpats padarė Kafarnaume tuoj po pirmojo, buvo Petro uošvės išgydymas (Luk. 4, 38. 39; Mork. 1, 29—31; Mat. 8, 14. 15). Petras ir Andriejus, tikrai sakant, buvo kilę iš Betsaidos (Jon. 1, 44), kuri, tur būt, gulėjo į pietus nuo Kafarnaumo gražioj lygumoj, Genezaro įlankoj. Bet jie, matyt, dėl to kad Petras paveldėjo uošvės namus, ar gal reikalų dėliai, turėjo ir Kafarnaume namus, kuriuose Petro uošvė apsirgo smarkia

karštlige. Kai Viešpats su Jokūbu ir Jonu atėjo iš sinagogos, pažįstamieji ir namiškiai, o gal ir pats Petras, prašė karštai, kad ją išgydytų. Viešpats paklausė prašomas; prisiartinęs, paėmė ligonį už rankos. Tuoj ją drugys pametė. Ji atsikėlė ir iš džiaugsmo, dėkingumo, o taip pat, kad įrodytų esanti visai sveika, tarnavo Viešpačiui ir mokiniams prie stalo. Išganytojas, duodamas tą stebuklingą savo gerumo ir žmoniškumo įrodymą, be abejo, turėjo taip pat noro glaudžiau pririšti prie savęs Petrą ir palengvinti jam paskutinį žingsnį sekti Juo, žingsnį, kurs kitaip dėl jo šeimynos ir jo reikalų gal būt buvęs jam sunkus.

Jau nusileido saulė ir sutemo naktis, bet žmonės, nugirdę apie naują stebuklą, atnešė daugybę, tiesiog visus įvairios rūšies ligonis, taip pat ir piktos dvasios apsėstuosius; beveik visas miestas susirinko ties namais (Luk. 4, 40—44; Mork. 1, 32—39; Mat. 8, 16—17). Viešpats juos visus turėjo gydyti, nors po dienos darbo buvo labai nuvargęs. Jėzus būtų galėjęs visus išgydyti vienu laiminamu žodžiu, bet iš savo gailestingumo ir meilės ėjo pas kiekvieną, dėjo ant jo rankas ir gydė kiekvieną atskirai. Jis buvo visiems be galo geras. — Tik su piktosiomis dvasiomis, kurios per apsėstuosius vėl Jį skelbė esant Mesiją ir net Dievo Sūnų, Jis elgėsi smarkiai, liepdamas joms tylėti ir išvarydamas jas vienu žodžiu. Velnių pažinimas, kad Jis yra Dievo Sūnus, galėjo būti abejotinas, bet jie skelbė tą žinią, kaip tikrą, piktu tikslu, norėdami, per anksti Jo Dievybę paskelbę, surengti Jam keblumų iš liaudies-arba fariziejų ir Jį pražudyti. Kadangi Evangelijoj Išganytoją taip dažnai matome bekovojantį su pragaro galybėmis, tai kyla klausimas, dėl ko Kristaus laikais buvo taip daug apsėstųjų. Be abejo, Dievo asmeninis prisiartinimas ir atėjimas į šį pasaulį per Įsikūnijimą sukėlė sustiprintą priešingą pragaro veikimą. Kaip pas stabmeldžius, taip ir pas žydus, ypač sadukiejus, buvo ginčų ir abejonių, ar yra dvasių pasaulis, ar ne; bet tą pasaulį esant jokiu būdu negalėjo būti stipriau pareikšta ir įrodyta, kaip per apsėdimą. Toliau, buvo visai tinkama aiškiai parodyti, kam tikrai stabmeldybė tarnauja ir kieno valdžiai pateko žmonių giminė per nuodėmę. Todėl gal ne tiek Judėjoj, kiek Galilėjoj, kur klestėjo stabmeldybė, buvo ypač žymus skaičius apsėstųjų. Iš kitos pusės, fizinis žmogaus išvadavimas iš šėtono jungo turėjo skelbti dvasinį iš nuodėmės išvadavimą per Kristų. O Kristaus Dievybė vargu galėjo būti aiškiau įrodyta, kaip per sutramdymą velnio, kurs buvo užvaldęs pasaulį. Buvo tai sprendžiamos kovos laikas: atėjo „Stipresnysis“,

kad suvaldytų „stiprųjį“ (Luk. 11, 22). Varymas velnių iš apsėstųjų buvo aušrinė, skelbianti, kad bus nugalėta nuodėmė, mirtis ir pragaras.

Toji nakties scena ties Petro namais Kafarnaume, apskritai, gyvai vaizduoja, koks buvo žmonijos padėjimas, pasirodant Kristui šiame pasaulyj. Tikrai tai buvo naktis, ir saulė buvo nusileidusi, visur viešpatavo ištižimas, ligos ir nelaimės dėl nuodėmės ir laikinio prakeikimo, pragaras varė visur savo žiaurų darbą ir visa valdė. Ir štai ateina Išganytojas, pasaulio Šviesa, švelnus, teikiąs paguodos, ir nuo Jo laiminančios rankos ir Jo galingo žodžio bėga nuodėmė ir pragaras, o su jais kartu ir žemiškų vargų kariuomenė. Silpnume, pasižeminime ir visa permaldaujančiame kentėjime, kurį Viešpats prisiėmė su tokia meile, glūdi spėka naikinti nuodėmėms ir visam piktam, kaip tai išpranašavo pranašai (Iz. 53, 12; Mat. 8, 17).

Po nakties vargo anksti rytą Išganytojas apleido Kafarnaumą, kad pasimelstų ramiam kampely, o paskui atlankytų aplinkines vietas. Vos Kafarnaume pastebėta Jo pasitraukimas, liaudis ir mokiniai, Petro vedami, atėjo pas Jį ir, sakydami, jog visas pasaulis ieškąs Jo, meldė, kad neapleistų jų. Bet Viešpats pareiškė turįs taip pat ir kitoms vietoms nešti linksmą naujieną, nes tam Jis atėjęs; ir tikrai ėjo per apylinkes ir mokino.

Iš tų įvykių matyti, kaip Išganytojas įgauna pas liaudį kaskart didesnės pagarbos ir meilės, kaip Petras ir kiti mokiniai Jo žodžių ir stebuklų įtakoje kaskart labiau iškyla iš liaudies ir prisiartina prie Išganytojo, kaipo apaštalai. Jau čia Petras pasirodo esąs liaudies ir mokinių vadas ir kalbėtojas. O Išganytojo asmenyj pasireiškia visi apaštališkos dvasios bruožai: gerumas ir užuojauta visiems, nenuilstamas darbštumas dieną ir naktį, maldos karštumas, kad pagarbintų Dievą už suteiktą pasisekimą ir užsitikrintų tolimesnį pasisekimą, ir, galop, skaistus grynas uolumas, kurs, užmiršęs save, teieško Dievo valios ir garbės. „Tikrai Jis yra didi Šviesa, kuri patekėjo ant liaudies, sėdinčios giliame pavėsyj“ (Iz. 9, 1 ss). Didi šviesa yra Jėzaus mokslas, Jėzaus stebuklų galybė ir Jėzaus dorybių pavyzdys, o vargingas, apleistas kraštas šildosi Jo spinduliuose; madianitų nugalėtojo ženklas, Gedeono rasa ant vilnos antrą kartą įvyksta Galilėjoj: pirmą kartą prie nekalto Viešpaties prasidėjimo Nazarete ir dabar, kai dieviško mokslo ir malonės rasa taip apsčiai vilgo išrinktąjį kraštą.

Stebuklingoji žvejonė.

Galingo pasisekimo Kristaus veikimui suteikė žvejonės stebuklas (Luk. 5, 1 —11; Mat. 4,18—22; Mork. 1, 16—20). Lukas, kurs jį pasakoja, smulkiau vaizduoja jį šitaip:

Vieną dieną atėjo Viešpats, tur būt, iš Kafarnaumo į Genezareto šiaurvakarių krantą; minia žmonių apstojo Jį ir veržėsi prie Jo klausyti Dievo žodžio. Jėzus pamatė pajūryj du laivelius, iš kurių žvejai buvo išlipę plauti tinklo ir jo taisyti. Tai buvo Simonas ir Andriejus, Jokūbas ir Jonas (Zebedėjai), kurie tenai darbavosi. Nerasdamas tinkamos kalbėjimui vietos, Išganytojas įlipo į Simono laivą ir paprašė jį bent kiek atsitolinti nuo kranto. Ir, sėdėdamas laive, kalbėjo Jis į liaudį. To įvykio scena tiksliausiai nukeliama ties Betsaida, kuri buvo mažos Genezaro lygumos šiauriniame gale. Jūros krantą tenai sudaro uoloti [priekalniai, per kuriuos ėjo kelias į lygumą ir Kafarnaumą. Simonas ir Andriejus drauge su Zebedėjais, kurie visi buvo kilę iš Betsaidos, tenai, tur būt, bendrai prekiavo žuvimi (Luk. 5, 10). Panašus į pusmėnulį, kaskart aukščiau kyląs krantas, su miesteliu ir uolos siena, kaipo užpakaliniu dugnu, kuri gaudė ir atmušė balso skambesį, buvo ne tik graži, bet ir labai tinkama mokinimui vieta. Šių laikų Chan Minie arba Tabigha galėjo atitikti tos paslapties sceną.

Taigi, tenai Viešpats mokė žmones. Pabaigęs kalbą, tarė Petrui: „Irkis į gilumą, ir užmeskite savo tinklus valksmui“. Tai buvo ištyrimas nusimanančio savo darbe žvejo. Todėl jis drįsta kukliai ir švelniai prieštarauti: „Mokytojau, mes, per visą naktį vargę, nieko nesugavome“. Tačiau, vis pasitikėdamas savo gerbiamuoju Mokytoju, tuoj priduria: „Bet dėl Tavo žodžio aš įleisiu tinklą“. Taip ir padarė. Nusiyrę į gelmę, užmetė tinklus ir tuoj ištraukė tokią stebėtiną daugybę žuvų, jog tinklai pradėjo plyšti. Todėl jie, pamoję, pakvietė Zebedėjus, kurie su savo laivu buvo pasilikę prie kranto; šie prisiartino, ir abu laivus pripildė žuvies taip, jog grėsė pavojus pasinerti. Nusistebėjimas ir šiurpas apėmė Petrą ir Andriejų vienoj valtyj, o Joną ir Jokūbą Zebedėjus kitoj ir visus, kurie ten buvo. Ta žvejonė buvo aiškus stebuklas. Ypač Petrui toj valandoj liko suteikta didė malonė. Jo sieloj kilo tvirtas tikėjimas, kokio pirmiau jis niekumet neturėjo, ir net pilna pagarbos baimė paėmė jį, kai jis pamatė esąs taip arti Dievybės. Jis suprato dar neužtenkamai vertinęs Viešpatį, kurs čia taip aiškiai pasirodė esąs Dievas. Petras giliai pasižemino ir pajuto savo menkumą, susitikęs su gyva

Dievybe. Jis sukniubo Išganytojui po kojų, tardamas: „Išeik nuo manęs, Viešpatie, nes aš—žmogus nuodėmingas“. Bet Jėzus tarė Simonui: „Nebijok, nuo šio laiko tu jau žmones žvejosi“. Tie žodžiai padarė Petrą kitu žmogumi. Lig šiol gal jis buvo rimtai mąstęs, ar mesti laikinį savo pašaukimą ir ypatingai sekti Jėzum. Jį galėjo varginti rūpestis dėl šeimos, rūpestis dėl didelio ir nepaprasto uždavinio, kuriam atlikti jis nesijautė esąs tinkamas. Visa tai pasitraukė prieš Viešpaties žodį ir Jo stebuklingos galybės parodymą, kuriuo Jis jam suteikė savo dieviškos pagalbos laidą dėl visų išdavinių, liečiančių jo šeimą ir jį patį. Prisikrovę valtis, prisiyrė jie prie kranto, ir dabar jau buvo baigta žvejonė jūroj. Gal būt, krante, kaip tai pasakoja kiti evangelistai, Viešpats pakartojo kvietimą, kreipdamasis į Petrą, Andriejų, Joną ir Jokūbą: „Eikite paskui mane, aš padarysiu, kad jūs būtumėt žvejai žmonių“. Tuoj ir noriai paklausė visi Viešpaties kvietimo, paliko viską, sekė Juo ir pasidarė tikrais Jėzaus mokiniais.

Tikrasis tikslas, kurio Viešpats siekė, darydamas tą stebuklą, buvo noras priversti tuos keturis mokinius, Joną, Andriejų ir Jokūbą, o ypač Petrą galutinai pasiryžti Juo sekti, palikus savo darbus ir šeimas. Tuo tikslu jau veikė įvykiai pirmajame susitikime, stebuklas Kanoj, Jeruzalėj ir Kafarnaume, ypač Petro uošvės išgydymas. Tuo tarpu apaštalai vis dar tebedirbo savo darbą, kaipo žvejai. Kalbamasis stebuklas atnešė galutinį apsisprendimą. Stebuklinga žvejonė, apskritai, yra vienas taip vadinamųjų jūros stebuklų, kuriuos Viešpats darė vien tam, kad pamokintų mokinius ir juos sustiprintų apaštališkame pašaukime. Sukelti galutinį nusprendimą imtis apaštališko pašaukimo — to norėjo Išganytojas, ir šis stebuklas visai atitiko tą tikslą. Pirmiausia, tai yra nepaprastai ryškus, apčiuopiamas, neginčijamas stebuklas. Dienos laikas yra daug netinkamesnis žvejonei, negu nakties, ypač gilumoje; bet žvejonė buvo pradėta, Viešpačiui liepiant nusiirti nuo krašto ir užleisti tinklą; jos pasisekimas įvyksta pagal Viešpaties žodį, iš anksto pasakytą, įvyksta staigiai, be regimai veikiančių priemonių ir po veltui praleistos darbe nakties, sugauta tiek žuvies, jog tinklas beveik plyšo ir abi valtys buvo kupinai prikrautos—visa rodo ar Jėzaus viršžinojimą, ar Jo galybę ant gelmių gyventojų; o dar šis stebuklas įvyko daugelio liudytojų, abiejų laivų darbininkų akyse. Be to, kad šis stebuklas yra labai ryškus, jis yra dar nepaprastai malonus ir gražus, būtent, jis yra tartum atlyginimas už veltui vargtą naktį, atlyginimas už Petro patarnavimą, pavedant Viešpačiui savo valtį, užmokesnis už

tikėjimą ir viltį, su kuria Petras įleido tinklą dėl Viešpaties žodžio, nors pramatė darbo nepasisekimą. Pagaliau, stebuklas yra labai tinkamai parinktas tam, kad laimėtų Petrą apaštalo pašaukimui. Išganytojas parenka stebuklą iš apaštalų darbo srities, kad jie, kaipo jūrininkai ir dalyko žinovai, galėtų suprasti ir įvertinti to įvykio stebuklingumą; be to, tas stebuklas puikiai vaizdavo busimąjį pašaukimą: būtent, kaip dabar Petras traukė tinkle krantan didelį skaičių žuvų, taip paskiau jis turėjo traukti Bažnyčios tinkle žmones iš nuodėmingo pasaulinio gyvenimo gelmių, jungti juos su Dievo Sūnum ir vesti į amžinos laimės krantą. Panašumą nurodė patsai Išganytojas, sakydamas: „Nuo šio laiko tu jau žmones žvejosi“ (Luk. 5, 10; Mork. 1, 17; Mat. 4, 19; 13, 47; Jon. 21, 6; Palyg. Ez. 47, 10. Jer. 16, 16).

Tai buvo laiminga, didė ir svarbi žvejonė, kurią Petras laimėjo tą dieną. Vienu kartu jis sužvejojo Atėnus, Romą ir visą žmonių giminę. Tai buvo paskutinis ir sprendžiamas pašaukimas apaštalauti; kaipo toks, jis prašoka savo reikšme ir svarba Abraomo ir Mozės pašaukimą. Abraomas ir Mozė tepadėjo įkurti Senąjį Įstatymą, o apaštalai, ryždamiesi sekti Viešpatim, padėjo įkurti Bažnyčią. Toj paslaptyj stambiais bruožais yra jau vaizduojama visa Bažnyčia. Žvejonės Viešpats yra Išganytojas; Jis duoda jai progos, suteikia palaimos ir pasisekimo. Petras vadovauja ir atlieka darbą; į jį yra kreiptas Viešpaties liepimas; ypač dėl jo yra padarytas stebuklas; jo laivelis yra Bažnyčia, kurioj Kristus nuolat mokina, žvejoja ir daro stebuklų. Pasisekimas yra užtikrintas; jis remiasi Viešpaties žodžiu ir galybe, kaip tai jau pasirodė pirmą Sekminių dieną. Pasisekimo sąlygos yra tikėjimas ir kuklus pasikliovimas. Taigi, toj paslaptyj vaizduojama visa Bažnyčia, jos sąstatas, tikslas, priemonės ir pasisekimas.

Raupuotojo ir stabu ištiktojo išgydymas.

Vienoje vietoje, tur būt, Kafarnaumo apylinkėse, priėjo prie Išganytojo raupuotas, kad jį išgydytų (Luk. 5, 12 — 16; Mork. 1, 40-45; Mat. 8, 2—4).

Raupai buvo baisi liga. Jie biaurino žmogų: oda ir sąnariai sutindavo ir apsidengdavo žaizdomis bei votimis; iš akių varvėdavo skystis, nagai nueidavo; balsas pasidarydavo švarkštąs, užkimęs; iš palengvo visas kūnas apsidengdavo skauduliais ir votimis, pradėdamas pūti. Raupuotasis buvo tartum koks vaikščiojąs lavonas.

Prie kūno sopulių, prie kankinančio sąnarių traukymo ir perštėjimo prisidėdavo sielos sopuliai: nusiminimas, neramumas ir liguistas mirties geismas. Be to, raupai žemindavo žmogų, nes buvo laikomi levitiškuoju nešvarumu. Kunigijos pareiga buvo prižiūrėti raupus, pastebėti juos pasirodant arba pripažinti, kad nuo jų išsigydyta. Raupuotasis būdavo atskiriamas nuo kitų žmonių, kad jų nepaliestų; jis turėdavo dėvėti tam tikrą lengvai pastebimą apdarą, kad perspėtų sutinkamus žmones; valgį jis gaudavo iš tam tikros vietos, kur jį jam padėdavo, kaip kokiam nešvariam arba laukiniam gyvuliui. Nelaimę didino dar tai, kad su ta liga nuolat būdavo rišama mintis apie moralų nešvarumą, nuodėmę, prakeikimą ir bausmę (Kun. 13, 46; Skaitl. 12, 9 s.; Atk. 24, 8. 9; II Kron. 26, 19). Galop, raupai buvo labai limpama ir sunkiai išgydoma liga. Žodžiu sakant, raupuotasis iš tikro buvo didžiausio žemiško apleidimo, vargo ir skurdo paveikslas.

Ligoniui, kurs prisiartino prie Išganytojo, raupai, matyt, jau buvo įgiję baisingą formą, nes apie jį rašoma, kad jis buvęs pilnas raupų. Jis buvo, tur būt, girdėjęs apie Jėzaus galybę stebuklus darant ir Jo gerumą ir, įsidrąsinęs, prasigrūdė nepastebėtas — tai buvo priešinga visiems įsakymams — prie Išganytojo ir, sukniubęs po kojų, meldė Jį, sakydamas: „Jei nori, gali mane pagydyti“. Visas jo pasielgimas rodė ne tik ypatingą pagarbą, bet ir tikėjimą Jėzaus galybe ir gerumu nepaprastai aukštam laipsnyj. Jis matė Išganytojuje ne tik stebuklų darytoją, bet taip pat Mesiją arba Pranašą. Visa tai jis pareiškė tais keliais žodžiais: „Jei nori, gali mane pagydyti“. — Išganytojas išklausė jo prašymą, be abejo, pirmiausiai iš pasigailėjimo, kurį Jis parodė vargšui ypatingu ženklu, kad jį paguostų, būtent, palietė jį savo ranka; be to, Viešpačiui suteikė džiaugsmo jo pilnas tikėjimo nusistatymas. Lygiai trumpais ir reikšmingais žodžiais, kurie visai atitinka prašymo turinį, atsako ir Viešpats: „Noriu, būk pagydytas“ ir pagydo jį. Tuo Viešpats pareiškia savo galybę, Jis nepriklausomai nuo jokio kito veiksmo padaro išgydymo stebuklą vien žodžiu ir palietimu. Mozė, norėdamas išgydyti nuo raupų savo seserį Mariją, turėjo melstis ir šauktis Viešpaties (Skaitl. 12, 13). Kristus yra galingesnis už Mozę ir Įstatą, kurs tik smerkė raupus, bet jų negydė.

Tik Viešpats davė išgydytajam du perspėjimus. Pirmiausia, kad jis nueitų pas kunigus jiems prisistatyt ir atnešt įstato nustatytos aukos. To reikalavo įstatas, kad kunigai pripažintų jį išgijus nuo raupų. Auką sudarydavo du paukšteliai, kurių vienas būdavo

nuduriamas, o antras, apšlakstytas vandeniu ir nudurtojo krauju, būdavo paleidžiamas; toliau, reikėdavo atnašauti avinėlis, kurio krauju būdavo patepamas išgijęs pažymėti tam, kad vėl yra atgautas pašvęstas charakteris, kurį izraelitas buvo gavęs per apipiaustymą, o praradęs per raupų nešvarumą (Kun. 14, 12 ss.). Išganytojas to reikalavo, nes, staigiai išgijęs, tas žmogus lengvai galėjo nebepaisyti tų įstato parėdymų. Tuo, be abejo, kunigija būtų pasipiktinusi, o gal ir kėlusi skundų prieš Jėzų. Todėl Išganytojas pridūrė: „Jiems (kunigams) paliudyti“, t. y. pažymi, kad Jis nėra Įstato niekintojas. Gal būt, Viešpats tuo būdu taip pat norėjo kunigams pasiskelbti, kaipo pranašas ir Mesijas, kad juos išgydytų nuo blogesnių netikėjimo raupų. Galop, raupuotojo išgydymą teisingai galime laikyti pirmavaizdžiu, rodančiu nuodėmių nuvalymą per Atgailos sakramentą, nes raupai ne viename dalyke turi panašumo su nuodėme ir jos atleidimu Bažnyčioj, būtent, savo prigimties, išdavų ir būdo atžvilgiu. Todėl Išganytojas visus raupuotuosius, kuriuos gydo, siunčia pas kunigus (Luk. 17, 14). — Antras perspėjimas, kurį Viešpats davė išgijusiajam, buvo tai, kad nepasiliktų ilgiau toj vietoj ir niekam nepasakotų apie stebuklą. Tas liepimas atsitinka prie stebuklingų išgydymų dažniau, todėl galima čia paminėti to draudimo sumetimai. Pirmiausia, tuo būdu Išganytojas norėjo mokinius ir mus visus pamokinti pasižeminimo — kad gera nereikia daryti garbės dėliai. Žydų partijų vadai, ypač fariziejai, viską darė tam, kad įgytų žmonių pagarbos. Viešpats, priešingai, įgydavo pagarbos savo mokslo ir stebuklų galybe, be nereikalingo garbės ieškojimo. Toliau, Viešpats, pagal esamąjį sutvarkymą, norėjo tik apaštalų būti skelbiamas, o ne kitų. Taip pat ir išgijusiajam buvo gera pasitraukti ir neleisti žiūrėt į save, kaipo stebuklingą žmogų, bet tyloj ir susitelkime pasvarstyti Dievo geradarybę ir garbinti Viešpatį. Pagaliau, Išganytojas norėjo išvengti nereikalingo liaudies sujudimo. Ypač čia veikė, rodos, tasai sumetimas. Mat, išgijęs iš geriausios širdies ir karšto dėkingumo, nežiūrėdamas uždraudimo, paskelbė stebuklą visur. Todėl, matyt, viskas sujudo; iš visų pusių skubėjo žmonės pamatyti Išganytojo, Jo pasiklausyti ir išgyti, taip jog Išganytojas, nenorėdamas ieškoti garbės žmonių akyse, viešesnėse vietose vargiai begalėjo pasirodyti. Todėl Jis bevelijo pasilikti tyliose vietose ir atsiduoti maldai (Luk. 5, 15, 16; Mork. 1, 45). Tai ir rodo, kaip Išganytojo garsas, garbė ir populiarumas kaskart labiau augo.

Išganytojas vėl buvo Kafarnaume (Mork. 2, 1—12; Luk. 5,

17—26; Mat. 9, 1—8) ir mokino, tur būt, Petro namuose. Prisigrūdę toki daugybė žmonių, jog visos durų angos buvo užimtos. Tarp klausytojų sėdėjo taip pat daug fariziejų ir Rašto mokytojų ne tik iš Galilėjos, bet ir iš Judėjos bei Jeruzalės. Augąs Jėzaus moksle ir stebuklų garsas pritraukė ir juos; jie norėjo patys savo akimis įsitikinti, stebėti naujo Mokytojo mokinimą ir darbus, bet ne nusistatę tikėti, nes evangelistas pastebi, kad, tai progai esant, Dievas norėjo jiems suteikti galingos pagalbos, kad juos išgydytų iš jų netikėjimo (Luk. 5, 17).

Tad, Išganytojui bemokinant, štai iš aukšto liko virvėmis nuleistas į susirinkusiųjų tarpą nešamoj lovoj ligonis. Buvo tai stabo ištiktas vargšas. Iš pasigailėjimo keturi vyrai, tvirtai tikėdami, atnešė jį prie namų. Kadangi namai buvo pilni žmonių, vyrai negalėjo įnešti jo pro duris; tada jie su savo našta, ar iš lauko esamais laiptais, ar per lygų kaimyno namų stogą, užlipo ant terasos tų namų, kuriuose Išganytojas mokino. Iš namų salės, tur būt, buvo anga į terasą, arba gal namai turėjo kiemą su einančia aplinkui dengta galerija. Tos galerijos stogas galėjo būti lengvai pašalinamas. Kaip ten buvo, taip, tie vyrai nuleido ligonį iš aukšto į nustebusį susirinkimą, ir vargšas, atsidūręs arti savo Gelbėtojo, be abejo, visokiais būdais meldė Jo pagalbos. Gausinga pilna lūkesio liaudis, fariziejų dalyvavimas, tikėjimo karštumas, keturių vyrų meilė, ligonies meldimas — visa tai galingai kalbėjo į Išganytojo širdį ir neleido atstumti to prašymo.

Bet, užuot tuoj išgydęs vargšo kūną, Išganytojas jam tarė: „Pasitikėk, sūnau, tavo nuodėmės tau atleistos“. Išganytojas jam tikrai atleidžia nuodėmes ir parodo tikrą nuodėmių atleidimo galybę, kaip kad yra ir kitose panašiai skambančiose Rašto vietose (Luk. 7, 47. 48; Jon. 20, 23). Taip tai suprato ir fariziejai. Išganytojas visų pirma teikia nuodėmių atleidimą dėl to, kad Jam pirmiausia rūpėjo apreikšti ta valdžia, ir dėl to, kad savaime nuodėmė yra didesnė blogybė, negu kūno liga, ypač šiuo atveju, kur nuodėmė, rodos, buvo ligos priežastis. Tai, be abejo, sutiko su ligonies mintimis, kurs, Jėzui pažvelgus, su gėda ir gailesiu prisiminė savo nuodėmes. Taigi, Išganytojas, užuot stačiai gydęs, galėjo pavartoti nuodėmių atleidimo valdžią, juo labiau, kad nešikų tikėjimas ir meilė galėjo išmelsti ligoniui gailesio ir viduojo atvirtimo malonę. Išgirdę tuos žodžius, fariziejai manė: „Kas Jis, kad kalba piktžodžiavimus? Kas gali nuodėmes atleisti, jei ne vienas Dievas?“ Bet Jėzus žinojo jų slaptas mintis ir atsakė: „Kam jūs manote pikta savo

širdyje? Kas pigiau, sakyti: tavo nuodėmės tau atleistos, ar sakyti: kelkis, imk savo guolį ir vaikščiok? Bet, kad žinotumėte, žmogaus sūnų turint ant žemės valdžios atleisti nuodėmes (Jis tarė stabu ištiktajam), sakau tau: kelkis, imk savo guolį ir eik į savo namus“. Ir tuoj jų akivaizdoj ligonis atsikėlė, paėmė savo guolį ir, garbindamas Dievą, nuėjo į savo namus. Tuo stebuklu Išganytojas patvirtino savo galią atleisti nuodėmes; tiesiog Jis padarė stebuklą aiškiai tam, kad tą savo valdžią parodytų. Tą valdžią Jis turėjo turėti, kaipo Mesijas. Taip buvo pranašauta (Iz. 53, 11; 54, 5; Dan. 9, 24; Luk. 1, 77; Mat. 1, 21; Jon. 1, 29). Jis naikino nuodėmes ne tik pakelta kančia, bet paprastu atleidimu. Tai Išganytojas aiškiai pareiškia: Jis, būdamas žemėj, turi galios atleisti nuodėmes. Tuo Jis įrodo, kaip ir patys fariziejai pripažįsta, savo aukštesnį paskyrimą. Nuodėmes atleisti ir stebuklingai gydyti tai — dalykai, savaime lygiai sunkūs ir neprieinami žmogui, bet Dievui ir tiems, kurie turi iš Jo aukštesnės valdžios, jie yra lygiai lengvi. Tačiau mūsų jutimams stebuklingas gydymas yra stipresnis įrodymas, nes jis yra jutimais apčiuopiamas, tuo tarpu nuodėmių atleidimas įvyksta neregimai. Todėl Išganytojas daro vieną, kaipo neabejotiną kito laidavimą. Stebuklas įvyksta staigiai, per vieną liepimą ir yra neginčytinas dėl to, kad stabu ištiktasis, Viešpačiui liepus, tuoj atsikėlė, paėmė guolį ir visos liaudies akivaizdoj nusinešė jį namo.

Stebuklas sukėlė stabu ištiktajam džiaugsmingo dėkingumo, kurs pasireiškė viešu Dievo garbinimu, liaudžiai sukėlė nusistebėjimo, baimės ir dėkingumo Dievui. Vieni kalbėjo: „Niekuomet nesame matę nieko panašaus“, kiti: „Šiandien matėme stebėtinų daiktų“. Apie tai, kaip stebuklas paveikė fariziejus, nieko nėra pažymima. „Čia buvo Viešpaties galybė, kad juos gydytų“. Net tris stebuklus Viešpats daro jų akyse, tačiau jie neišsižada savo netikėjimo. Nuo to laiko jie nuolat kaltino Viešpatį, kad Jis piktžodžiaująs Dievui, atleisdamas nuodėmes (Luk. 7, 49). Valdžią atleisti nuodėmes Išganytojas paskiau paliko apaštalams, suteikė savo Bažnyčiai ir per ją nesuskaitomiems žmonėms. Tą valdžią tikrą esant Jis tuo stebuklu ne tik parodo už save, bet ir iš anksto už visus busimuosius tos valdžios dalininkus ir nešėjus. Tas stebuklas vaizduoja Bažnyčios teikiamą nuodėmių atleidimą taip pat tuo, kad suparaližavimas, vis tiek kokios rūšies jis būtų, rodo nuodėmės išdavas ir rišasi su nuodėmių atleidimu. Taip tik manant, evangelisto žodžiai: „Minios garbino Dievą, kurs buvo davęs žmonėms tokios valdžios“ (Mat. 9, 8) įgauna pilną prasmę. Čia mes turime

pavyzdį, kaip Viešpats kokią nors svarbią savo mokslo tiesą patvirtina jos prasmei tinkamu stebuklu.

Mato pašaukimas ir aiškinimas apie pasninką.

Iš namų, kuriuose buvo išgydytas stabu ištiktasis, Viešpats nuėjo į pajūrį, kur mokino liaudį, o iš tenai, tur būt, eidamas į šiaurę, atėjo prie muitinės, kurių pajūryj, tur būt, buvo daug. Vienoj tokioj muitinėj Jis sutiko muitininką Levi, arba Matą (To paties asmens dvejopas vardas atsitinka ne retai. Jon. 11, 16; Apd. 1, 23; 4, 36), Alpėjo sūnų, kurs tačiau neturi būti maišomas su taip pat vadinamu Judo ir Jokūbo apaštalų tėvu. Matas tad buvo muitininkas, arba publikonas. Tie muitininkai samdė iš romėnų valdiškas sienų muitines ir buvo baisiai neapkenčiami, ypač žydų, už tai, kad jie buvo laikomi svetimtaučių viešpatavimo įnagiais ir, eidami savo pareigas, darydavo neteisybių ir užpuolimų (Luk. 3, 13). Muitininkai žydai buvo laikomi tėvynės išdavikais, karšti žydai jų vengdavo ir lygindavo juos su stabmeldžiais ir viešais nusidėjėliais (Mat. 9, 10. 11; 18, 17; 21, 31; Mork. 2, 15. 16; Luk. 5, 30). Tačiau tarp jų buvo nemaža geresnių, negu juos skelbė esant, ir evangelistas pasakoja, kad tiesiog daugelis jų sekė Išganytoju ir Jam visai atsidavė (Mork. 2, 15). Vienas toks buvo Matas (Luk. 5, 27 -32; Mork. 2, 14—17; Mat. 9, 9—13). Matyt, jis jau buvo girdėjęs apie Jėzaus mokslą ir stebuklus ir laikė Jį didžioj pagarboj. Tuo tarpu tačiau jis priklausė prie turinčios blogą garsą valdininkų klasės ir savo amatu ir pašaukimu buvo pasaulinis žmogus. Viešpats nuėjo to vyro pašaukti.

Išganytojas rado Matą, besidarbuojant už muitinės stalo. Kaip visi evangelistai pasakoja, Viešpats pažvelgė į Matą. Tai turėjo būti pilnas didingumo, kilnumo ir malonumo žvilgis, žvilgis, kurs siekia į pat sielos gelmes, atneša visą malonių pasaulį ir vienoj valandėlėj įvykdo tai, ką nori. Drauge Viešpats tarė: „Sek manim“. To žvilgio ir tų žodžių Matui užteko; Jam pasidarė aišku, kad jis turi palikti namus, šeimą, darbą, viską ir sekti Išganytoju, kaip kiti mokiniai. Ir jis sekė tuoj aukštaširdiškai, iš dėkingumo ir džiaugsmo palikdamas viską. Jis surengė didelį pokylį ir pakvietė daug mokesčių rinkėjų ir muitininkų, o taipgi ir Išganytoją su mokiniais. Visa tai yra gražu ir kilnu ir rodo, kokių gerų žmonių ir kilnių širdžių būta niekinamųjų muitininkų tarpe ir kas iš jų būtų galėję būti, jei kas su gailestingumu ir meile jais būtų rūpinęsis.

Pakviestieji muitininkai atėjo ir dalyvavo pokylyj, drauge su Viešpačiu ir Jo mokiniais. Matydami tai, fariziejai piktinosi, užuot džiaugęsi, ir negalėjo iškęsti, neklausinėję, tiesa, ne paties Viešpaties, bet mokinių, kam jie valgą su muitininkais ir nusidėjėliais. Bet atsakymą davė patsai Viešpats, kuriuo apgynė savo pasielgimą ir pasmerkė fariziejų. Jis atsakė visiems žinoma patarle, kad gydytojas pirmiausia yra sergantiems, o ne sveikiems; fariziejų nuomone, muitininkai buvo ligonys, o jie - šventieji. Paskui Išganytojas pridūrė, kad Įstatas ir pranašai niekame nedraudžia gailėtis nusidėjėlių, priešingai, jie įsakė ne tik išviršinį aukų teikimą, bet ir gailestingumą artimui; jau pranašai (Oz. 6, 6; Zach. 7, 9) darė priekaištą jų tėvams, kad jie nieko neturį iš Įstato dvasios, bet vien išorę, ir kad todėl jie liko atmesti. — Jis net pareiškia, kad Jo pašaukimas yra gelbėti tai, kas pražuvę, ir visus, kurie ateina pas Jį, tikėdami ir gailėdamies už kaltes, gailestingai priimti malonėn. Jis yra pirmiausia nusidėjėlių Atpirkėjas.

Tame atsake glūdi paslapties reikšmė. Jis duoda raktą į ištisą eilę pamokų ir įvykių Jėzaus gyvenime ir aiškiai rodo, dėl ko Viešpats užstoja apleistus muitininkus ir net išsirenka iš jų tarpo apaštalą. Čia Išganytojas tik tęsia toliau tą kovą, kurią pradėjo Jonas, ir kurią po Išganytojo ves toliau apaštalai. Tai yra kova su žydų ir fariziejų tautiniu prietaru, kad jie vien tesą teisingi ir išrinkti ne tik iš stabmeldžių, bet taip pat iš niekinamos jų tautos dalies, kuri netarnauja jų tautinei puikybei. Ta paslaptis yra tartum pirmesniosios paslapties tolesnis audimas. Ten fariziejai tylomis neigė Mesijo galybę atleisti nuodėmes; čia jie priešinasi tos valdžios naudojimui ir taikinimui muitininkams bei viešiems nusidėjėliams. Tad Mato pašaukimas sukėlė naujos painiavos.

Tur būt, Mato pokylis davė progos pasninko aiškinimui (Luk. 5, 33—39; Mork. 2, 18—22; Mat. 9, 14—17). Šį kartą buvo puolama ne tik fariziejų, bet ir iš Jono mokinių, kurie susidėjo su fariziejais. Rodos, Jono mokiniai bent iš dalies žiūrėjo į Jėzaus veikimą vien su nepasitikėjimu ir nepasitenkinimu (pal. Jon. 3, 26). Kol Jonas tebebuvo jų tarpe, jis valdė tokį jų nusistatymą, bet, jam patekus į kalėjimą, jie ne kartą ėjo prieš Jėzų bendrai su fariziejais. Jie nesuprato Jėzaus esmės ir būdo ir, būdami pilni žydiškų pažiūrų, gynė senus ritualo papročius. Galėjo tad atsitikti, kad fariziejai ir Jono mokiniai tiesiog tuomet laikė savo savaitinį pasninką, kai Išganytojas su mokiniais sėdėjo pas Matą už pokylio stalo. Taigi, jie prikišo Išganytojui, kad Jis neverčiąs savo mokinių

pasninkauti ir melstis, kaip tai daręs Jonas; jie sau visai paprastai gyveną ir net kvietimus priimą.

Čia aiškiai pasirodo smulki, vienpusiška ir nekantri sektų dvasia Joms terūpėjo vien išorė. Be abejo, malda ir pasninkas yra dvasios gyvenimo lavinimai, bet jie tėra išorės dalykai. Daug meldžiantis ir pasninkaujant, galima tačiau labai nutolti nuo tobulumo, kaip tai atsitiko fariziejams. Pas juos net pati malda ne kartą tebuvo veidmainybė (Luk. 18, 11 s.), o pasninkas — politinis bei religinis vaidinimas. Užgriuvus didelėms nelaimėms, buvo laikomi vieši pasninkai skausmui ir liūdesiui pažymėti (Teis. 20, 26; II Kar. 1, 12; 1 Mak. 3, 47), todėl ir fariziejai, kaipo tikri patriotai, pasninkaudami, norėjo parodyti, kad jiems esą skaudu ir liūdna dėl Izraeliaus po svetima valdžia pavergimo ir Mesijo atėjimo nusitęsimo. Jie vaidino Siono sužieduotinės raudas (Bar. 4, 12) ir nenorėjo džiaugtis gyvenimu, kol ateis Išgelbėtojas. — Toliau, fariziejų vien tai tebuvo laikoma tikro šventumo įrodymu, ką jie patys buvo įkūrę ir laikęsi. Čia, būtent, buvo kalbama ne apie įsakytą pasninką, bet apie laisva valia užsidėtą (Luk. 18, 12). įstatymas tebuvo įsakęs pasninką tik permaldavimo dienomis (Lev. 16, 19), paskiau dėliai liūdnų įvykių pridėtos dar kelios pasninko dienos (IV Kar. 25, 8). O uolieji izraelitai pasninkaudavo patys (Num. 30, 14; Luk. 2, 37), kaip tai darė ir Jonas (Mat. 11, 18). Jei kas laisvu noru nepasninkaudavo drauge su jais, tai, fariziejų nuornone, tam stigo tikro šventumo.— Galop, negana to, kad jie ėjo savo keliu, jie dar sukildavo prieš kitus, pasmerkdavo juos, kaip tai matyt iš tų žodžių, kuriais jie kaltino Išganytoją ir jo mokinius lengvai gyvenant ir tuo piktinant žmones. — į tai Išganytojas davė trejopą atsakymą.

Pirma, nė kiek Jis neneigia ir neatmeta pasninko, kaipo tokio; priešingai, dėl pasninko duos Jis mokiniams įsakymų, ir mokiniai jų laikysis taip, kaip Jis pats davė pasninko pavyzdį. Tai yra žodžiuose: „Jie pasninkaus“ (Luk. 5, 35; Mat. 9, 15; 17, 20; Mork. 2, 20; 9, 28; Apd. 13, 2; II Kar. 6, 5; 11, 27).— Paskui, Viešpats sako, kad dar ne laikas duoti apie tai įsakymų, nes pasninkas ir malda nėra tikslas, tik priemonė, o priemonės turi taikintis prie asmenų ir laiko. Abi apystovų rūšis Išganytojas nušviečia tinkamais palyginimais. Ypatingai būtų netinkamas pasninkui laikas, jei vestuvių svečiai (jaunojo vaikai) savo draugo vestuvėse pasninkautų iš aštraus gyvenimo meilės. Toks momentas yra dabar, kai Mesijas rūpinasi susižieduoti su Bažnyčia ir žmonija; todėl pridera, kad džiaugtųsi apaštalai, Išganytojo vestuvių svečiai. Liūdėti tokio-

se aplinkybėse būtų ženklas, kad Mesijas dar nėra atėjęs. Fariziejams ir Jono mokiniams tas palyginimas turėjo būti žinomas iš Rašto (Iz. 49, 18; 54, 4; Oz. 2, 19) ir iš Jono žodžių (Jon. 3, 29). Vėliau mokiniai pasninkaus, ir tai dėl geresnių motyvų, negu fariziejai, ne tam, kad pasirodytų, bet ypač iš skausmo, kad jų sužieduotinis liko žiauriai atimtas. Tais slėpiningais žodžiais Išganytojas pirmą kartą viešai skelbia savo mirtį. Patys žydai duosią progos mokinių pasninkui. — Kitą laiko sąlygą Išganytojas nurodo tą, kad, Jam atėjus, prasideda naujas skirtingas įstatas; negalima Senojo ir Naujojo įstatymo sulieti su viens antru, nes jų dvasia yra per daug skirtinga. Tai Jis nušviečia palyginimu su nauju rūgstančiu vynu, kurs suplėšo senus kailinius indus, ir su lopu iš naujos medžiagos, prisiūtu ant seno daikto, arba, priešingai, su senu lopu ant naujo daikto (Luk. 5, 36—38; Mork. 2, 21. 22; Mat. 9, 16. 17). Naujas rūbas nueis niekais, kerpant, o senas rūbas suplyš, naują lopą lopant. Sušlapęs lopas iš naujos medžiagos perplėšia rūbą, kuriame buvo įsiūtas *) — Kai dėl pačių asmenų, Išganytojas šiek tiek gal teisina ir aiškina geron pusėn Jono mokinių ir fariziejų piktinimąsi nauja Evangelija. Kadangi jie pražilo, besilavindami Senajame Įstatyme, jiems nebgardus yra Naujas, kaip tas, kurs, pratęs gerti seną vyną, nemėgsta naujo, nors jis ir būtų geresnis (Luk. 5, 39). Todėl Jėzus visus perspėja, kad dėl senų iš anksto įgytų nusistatymų neatmestų stačiai viso, kas nauja. Ši pastaba tiko taip pat ir mokiniams, kurių auklėjimas ėjo pirmyn pamažu, nors vis dėlto greičiau, negu senosios mokyklos mokytųjų, nes jie nesirgo iš anksto įgytais nusistatymais bei prietarais. Be kitų priežasčių, gal ir dėl to Išganytojas neissirinko didesnės mokinių dalies iš mokytųjų tarpo.

Kaip čia vėl gražiai spindi iš tos paslapties Jėzaus išmintis! Jis savo mintis apvelka tinkamais vaizdais ir, nustatydamas savo mokslą, nuolat yra pilnas šviesos ir saiko. Keliais trumpais sakiniais nurodo Jis vienintelius tikrus dėsnius apie naudojimąsi išviršiniu aštrumu dvasios gyvenime. Jie stovi daug aukščiau už tamsią fariziejų ir Jono mokinių askezę. — Kaip geradariškai veikia Viešpaties ramumas, kantrumas ir švelnumas prieš taip žiaurius ir skaudžius kaltinimus! Jis nepavartoja nė vieno aštraus ir griežto žodžio apsiginti. Jis pamoko, paaiškina ir net kiek pateisina savo priešų ir kaltintojų piktinimąsi. Gražus pavyzdys moksliškam dėstymui.

•) Čia mes turime pavyzdį, kad evangelistai tą patį sakinį paduoda ne tais pačiais žodžiais, bet visai ta pačia prasme; pal. Gal. 4, 5; Kol. 2, 17; Rom. 8, 15; Žyd. 8, 9; 9, 9.

C. Viešasis Jėzaus gyvenimas nuo antrosios iki trečiosios Velykų šventės.

Trisdešimt aštuonerius metus sirgusio išgydymas. Ginčai apie gydymą subatoj. Varpų rinkimas ir nudžiūvusi ranka.

Kiek galima spręsti, visa tai buvo Velykų šventėj, kada Išganytojas atėjo Jeruzalėn ir naujai pasireiškė per stebuklą, išgydydamas trisdešimt aštuonerius metus sirgusį ligonį, bet kartu susilaukdamas naujos painiavos (Jon. 5, 1—16).

Jeruzalėj buvo tvenkinys, vadinamas avių tvenkiniu, prie kurio stovėjo ligonių namai, vadinami Bethesda, arba Betsaida (malonės įstaiga), netoli šventyklos ir avių vartų (Marijos vartų), kur dabar stovi šv. Onos bažnyčia. Keturios šoninės salės buvo apsupusios tą dvišakį tvenkinį, o penktoji, vidurinė salė, skyrė jį pusiau. Tvenkinio vanduo turėjo tos ypatingos galios, kad kartkartėmis, angelo sujudintas, pradėdavo banguoti ir tas, kuris pirmas įbrisdavo, galėdavo pasveikti, kad ir kažin kokia liga sirgtų. Suprantama, kad tos ypatybės nebuvo natūralios, bet išaiškinamos, atsižvelgiant į kitus faktus, kuriuos pasakoja šventasis Raštas (1 Kron. 21, 12; Tob. 3, 25; 12, 15; Ps. 77, 25; Dan. 10, 13; Apr. 9, 15); tai įrodo geradarišką Dievo valdymą per angelų įsikišimą į medžiaginį pasaulį. Tos ligoninės salėse, kambariuose ir lieveniuose būdavo daugybė visokiomis ligomis sergančių, luošų, aklų, džiovininkų, kurie su didžiausiu pasiilgimu laukdavo vandens sujudimo.

Tą ligoninę atlankė Išganytojas, gal būt, norėdamas per tas triukšmingas ir linksmas šventes paguosti kenčiančius vargšus. Ten Jis rado vieną labai suvargusį žmogų, kurs, sirgdamas kūnu ir siela, buvo didžiausio silpnumo ir apleidimo paveikslas. Jau trisdešimt aštuonerius metus jis sirgo, ir kas žino, kaip ilgai jis čia jau gulėjo, kiek kartų stengėsi įbrist į vandenį, kada

tas sujusdavo, bet nerado nė vieno, kuris jam padėtų! Nuolat kas nors kitas pralenkdavo jį, ir taip jis likdavo begulįs savo varge. Išganytojas prisiartino prie jo ir, gerai žinodamas ligonies padėtį, paklausė, ar nenorėtų pasveikti. Be abejo, tas malonus klausimas ištraukė ligonį iš nusiminimo ir sukėlė jame tikėjimo ir vilties. Ir ligonis graudžiai atsakė norįs, kartu piešdamas savo vargingą padėtį. į tai Viešpats teištarė šiuos žodžius: „Kelkis, imk savo guolį ir vaikščiok“. Tuo būdu Jis išgydė ligonį visiškai, bet tyliai. Išgydytasis kelias, ima savo guolį ir išeina iš ten. O Jėzus tuoj dingsta minioj, nepažintas. Net pats išgydytasis nežinojo, kas buvo jo išgelbėtojas. Išganytojas, mat, norėjo išvengti kiekvieno nereikalingo žmonių sujudimo. Liepdamas keltis, pasiimti guolį ir eiti, Jis tenorėjo parodyti stebuklą, ką Jis ir vėliau darė (Luk. 5, 24; Mork. 5, 43; Jon. 2, 8). Jei iš to kilo ginčų dėl subatos įsakymo, tai jau buvo fariziejų dalykas.

Fariziejai arba žydai pamatė išgydytąjį, tur būt, besinešantį gatvėmis savo guolį ir tuoj puolė jį, sakydami, kad subatoj to nevalia daryti. Išgydymas iš tikro įvyko subatoj. Užpultasis atsakė, kad tas, kuris jį išgydė, taip jam liepė daryti. Paklaustas, kas toks išgydė, jis negalėjo atsakyti. Paskiau Išganytojas sutiko šventykloj išgydytąjį. Jis leido jam save pažinti ir liepė daugiau nebenusidėti, kad neįkristų į dar didesnį pikta. Išgydytasis, tur būt, tik gero norėdamas, kad paliudytų stebuklą ir atsidėkotų savo geradariui, negalėjo nieko kito greičiau padaryti, kaip tik pranešti žydams, jog padaręs stebuklą Jėzus. Tai davė progos žydams iš naujo persekioti Viešpatį dėl to, kad Jis liepęs ligoniui neštis guolį subatos dieną. Bet neteisingai. Pirmiausia, galima sakyti, kad Įstatymas tedraudė triukšmingus ir pelningus naštų nešiojimus tą dieną (Ex. 20, 8); toliau, Viešpaties liepimas buvo stebuklo patvirtinimui bei konstatavimui pasakytas ir todėl šis veiksmas buvo leistinas, kaip ir kiekvienas veikimas Dievui garbinti šventykloj (Mat. 12, 5. 8). Taip pat išgydytojo atsakymas galėjo žydams paaiškinti, kad tas, kuris turi gyvybės bei mirties valdžią, neliepia nieko priešingo Įstatymui, nes Jis pats yra subatos Viešpats ir, kaipo toks, nėra varžomas įsakymo subatą švęsti.

Priešingai Jėzaus pasirodymui pirmojoj Velykų šventėj, tas stebuklas turi tą ypatingą žymę, kad, rodos, yra padarytas lyg progai atsitikus, lyg atsitinkamai. Išganytojas nenorėjo erzint ir sukelti nereikalingų ginčų, bet, jei buvo priverstas pasiaiškinti,

nevengė to. — Taip pat šis stebuklas yra Atgailos sakramento vaizdas, kaip ir, apskritai, Evangelijoj, greta raupų, pabrėžiami paralyžius ir luošumas, kaipo nuodėmės simboliai ir net jos išdavos (Luk. 5. 20; Jon. 5, 14); ypač, kad paralyžius ir luošumas paprastai yra ne iš prigimimo yda, bet kaipo nelaimės arba palaido gyvenimo išdava, o, kaipo tokie, jie rodo simboliškai nuodėmes po Krikšto ir jų gydymą per Atgailos sakramentą. Todėl ir čia, kaip ir ano Kafarnaumo suparalyžuotojo, tokiu pat stebuklu išgydomas kūnas ir siela. Taip pat tas stebuklas yra tinkamas vaizdas Jėzaus pasirodymo ir veikimo žmonijoj, kurios skurdas ir silpnumas ryškiai yra pavaizduotas aname ligonyj. Niekas negalėjo gelbėti, nei gydą vandenys, nei angelas, nei žmogus. Bet štai ateina Išganytojas ir, pilnas galybės ir gerumo, jį išgydo. O paskiau vieną Velykų dieną per savo padarytąją auką įkuria malonės įstaigą, Atgailos sakramentą, ir iš Bažnyčios, kurioj tą sakramentą sudeda, padaro Bethesdą toli gražu tikresne, aukštesne ir daugiau paguodos tiekiančia prasme (Zach. 12, 13; 13, 1).

Tuo tarpu žydus dėl to stebuklo taip perima apmaudas ir įnirtimas prieš Viešpatį, jog jau jie pradeda galvoti apie Jo nužudymą (Jon. 5, 18). Matyt, dabar jie viešai pakėlė ginčus su Jėzum šventykloj ir metė Jam į akis apkaltinimą ne tik dėl to, kad Jis išgydytajam liepė subatoj neštis guolį, bet, apskritai, kad daro stebuklus ir gydo subatoj (Jon. 5, 16—47). Į tai Išganytojas atsako, kad Jis tiek pat mažai teišniekina įsakytąjį subatos poilsį (Prad. 2, 2; Iš. 20, 9. 10), kiek Dievas „Jo Tėvas“, kada Jis daro stebuklą, kaip tai yra įvykę jų akivaizdoj Bethesdoj (Jon. 5, 17). Išgirdę tą atsakymą, apkaltino Jį žydai piktžodžiaujant prieš Dievą, nes Jis Dievą vadina savo Tėvu ir dedas esąs Jam lygus. Atsakymas į tą apkaltinimą yra ištisas sekančios prakalbos turinys, kuriame glūdi dvejopas dalykas.

Pirmiausia, Išganytojas atremia apkaltinimą, būk Jis piktžodžiąjąs prieš Dievą, sakydamas, jog Jo darbai yra Tėvo darbai. Jis patvirtina savo žodžius. Jis tedaro tai, ką ir jo Tėvas daro, ką Jis regi ir girdi Tėvą bedarant. Jei negalima kaltinti Dievo laužant subatą, tai nė Jo negalima kaltinti. Jo galybė eina iš Tėvo. Tėvas liepė Jam daryti dar daug didesnių darbų, negu žydai ligi šiol yra regėję: prikelti iš dvasiškos ir kūniškos mirties ir teisti žmones. Išganytojas pasiremia savo paties liudijimu (Jon. 5, 30). savo stebuklingais darbais (Jon. 5, 36), Jono liudijimu

(Jon. 5, 33) ir savo dangiškojo Tėvo ir šventojo Rašto liudijimais. Taigi, Jis turi teisės reikalauti sau garbės, kaip ir Ja Tėvas, ir nebūti šmeižiamas; Jis gali reikalauti tikėjimo, kaip ir Jo Tėvas reikalauja tikėjimo. Tiek sugebėjo klausytojai suprasti Viešpaties kalbos minčių eigą. Bet Rašto žinovai ir teologai, turėdami tikėjimo mokslo gilesnį pažinimą, negalėjo atsikratyti nujautimu, kad už tų galingų Viešpaties žodžių esama dar kažin kas daugiau paslėpta, ir turėjo ieškoti. Bet, galop, tik katalikų mokslas apie amžinąjį Žodį, vienatinį Dievo Sūnų, kuris tapo žmogumi, parodė Viešpaties kalbą visoje jos pilnumoj. Ji talpina savy paties Jėzaus liudijimą apie savo esminį lygumą su Tėvu, apie savo amžiną iš Tėvo kilmę ir savo bendrą su Tėvu veikimą visuose darbuose, kurie nepasilieka tik Dievuje, bet kurie išeina aikštėn. Išganytojas tai pareiškia visai vaizdžiai (Jon. 5, 19. 20. 30). Tėvas rodo Jam viską, Sūnus regi ir girdi viską, nes Jis yra Tėvo panašumas, išraiška bei turinys viso to, ką Tėvas pažįsta ir daro (ad extra). Tėvo pažinimas ir norėjimas nėra Jam tik pirmavaizdžiai, bet taip pat Jo pažinimo, norėjimo ii veikimo pamatas, būtent, per tai, kad Jis yra dalyvis dieviškosios esmės; nes Dievuje regėjimas ir girdėjimas yra pažinimas, o pažinimas yra esmė, kuri Tėvuje ir Sūnuje yra lygioj galybėj ir laisvėj (Jon. 5, 26). Jo veikimas nėra tik Tėvo veikimo sekimas, bet tas pats veikimas. Kada veikia Tėvas, tada veikia ir Sūnus su Tėvu savo esmės galybe, kur yra bendra su Tėvu. O Sūnaus veikime veikia taip pat ir Tėvas.

Tų tiesų šviesoje geriau suprantame kilnius darbus, kuriuos Išganytojas dar įvykdys: prikėlimas iš dvasiškos arba kūniškos mirties pagal savo parinkimą (Jon. 5, 21), ypač dvasiškai mirusiųjų atgaivinimas per tikėjimą malonės ir amžinos garbės gyvenimui (Jon. 5, 24. 25. 26); paskiau, kadangi malonės priėmimas žmogui yra laisvas, tai Jis savo galybe teis, būdamas žmogaus Sūnus (Jon. 5, 22), ir, galop, visus kūniškai mirusius prikels iš numirusių paskučiausiojo teismo galutiniam nusprendimui (Jon. 5, 28. 29). Visa tai yra dieviški darbai, ir, jei Jis juos vykdo subatoj, negali būti jokios kalbos nei apie piktžodžiavimą prieš Dievą, nei apie subatos laužymą (Jon. 5, 30). Taip pat ir liudijimai, kuriais Išganytojas pasiremia mokslo šviesoj apie savo esmės lygumą su Tėvo, įgauna nepalyginamai didesnės reikšmės, ypač Jo paties liudijimas ir Jo Tėvo liudijimas (Jon. 5, 32. 37. 38) per šventąjį Raštą ir Mozę (Jon. 5, 39. 45. 47; Atk. 18, 18). Bet

žydai to liudijimo nesuprato, o kadangi Jie nei Dievo veido neregės, nei Jo balso negirdės per asmeninį apreiškimą, kaip tai atsitikdavo seniau, tai jiems ir belieka tik išorinis Rašte apreiškimas, bet ne juose pačiuose, nei pastoviu būdu, ir todėl jie netiki į Jėzų.

Dėliai to Išganytojas ne tik gali reikalauti sau garbės, bet ir lygios garbės (Jon. 5, 23) ir tokio pat atsidavimo tikėjimui, kuris reiškiamas Tėvui (Jon. 5, 24. 38. 43). To Jis reikalauja ne dėl savimylės, nei geisdamas garbės (Jon. 5, 41). — Už tokį uolų tikėjimą Išganytojas, kaip atlyginimą, prižada amžinąjį gyvenimą (Jon. 5,24); ir, priešingai, už netikėjimą Jis pranašauja bausmes, būtent, žemišką nelaimę, turinčią amžinų išdavų: užuot tikėjus Juo, pažadėtuoju Pranašu (Atk. 18 15. 18), jie tikės netikru Mesiju (Jon. 5,43) ir duosis apviliami; jie pateks į teismą, kuriame pats Mozė bus jų kaltintojas (Jon. 5, 45. 46. 47). — O jų netikėjimo priežastis yra jų pikta valia ir nepalankumas Išganytojui (Jon. 5, 40), paskiau, Dievo meilės stoka (Jon. 5, 42) ir, galop, sau garbės ieškojimas ir žmonių baimė (Jon. 5, 44)—Taip Jėzus pabaigia savo kalbą, atvirai atakuodamas žydus ir parodydamas visą jų dorinį supuvimą. Jie kaltina Jį subatą laužant ir piktžodžiaujant Dievui, tuo tarpu patys atskilo nuo Įstatymo ir todėl netiki.

Tos antrosios Velykų šventės išdava yra dvejopa. — Išganytojas parodo žymią savo pasireiškimo pažangą. Pirmojoj Velykų šventėj Jis savo Dievybę tepalietė netiesiog (Jon. 2, 16), dabar Jis pasisako apie Ją daug atviriau ir įrodo Ją savo esmės prilygimu su Tėvu ir savo aukščiausia galybe bet kokioj dalykų tvarkoje, nes Jis pats yra gyvenimas. Tai yra beveik tas pat, ką Jis vėliau pasakys: „Aš ir Tėvas esame vienas“ (Jon. 10, 30). Jis praskleidžia visą savo Dievybės sąmonę ir pilną paveikslą Dievo galybės ir garbės, koksai mums šviečia iš šventųjų Raštų. Jis liudija, kad Mozė rašė apie Jį (Prad. 3, 15; 49, 10; Skait. 24, 17; Atk. 18, 15 ss). Ir tai visa Jis liudija Jeruzalėj, savo priešų akyse. Kai dėl savo uždavinio atnaujinti religiją, Jis pradeda šalinti jos iškraipymus, būtent, pradeda nuo subatos šventimo klausimo, kurį Rašto mokytojai savo laisvais įvedimais ir jos tikslo iškreipimu pavertė juokais. Tie ginčai, kurie čia prasidėjo, tęsėsi beveik per visą likusįjį Viešpaties viešąjį gyvenimą. — Taip pat ir žydai reiškia veiklesnį prieš Jėzų nusistatymą. Nepalankumas., nuotaikos įtempimas ir viešas pasipriešinimas, kurį regė-

jome jau pirmojoj Velykų šventėj, čia išsilieja į atvirą persekiojimą ir planų darymą, kaip pašalinus Jėzų nuo savo kelio. — Subatos klausimu ginčai parodo visą viduję dvasios nedorybę, kurios žydai yra pilni. Jie nebegali, nebeįstengia priimti jokio dieviško apreiškimo. Jie atskilo nuo Rašto ir Mozės; jie jam nuolat prisiekia, bet iš tikrųjų jo išsigina. Jokie jie tikri izraelitai, todėl ir nebegali būti Jėzaus mokiniai, nes Mozė ir Įstatymas buvo tik kelrodys į Kristų. Taip tad po vienų viešo Jėzaus veikimo metų padėtis jau pasidaro gana rimta.

Ginčai apie subatos šventimą ištiko taip pat dvejuose sekančiuose įvykiuose.

Po Velykų šventės Išganytojas sugrįžo atgal į Galilėją. Atėjo subata, kuri vadinama „antrapirmąja“ (Luk. 6, 1) (t, y. arba pirmoji subata antrame mėnesyj, arba pirmoji subata po antros Velykų dienos, arba antroji didžioji subata, būtent, subata prieš Sekmines). Tai buvo po antrosios Velykų dienos, būtent, tą dieną, kurioj buvo aukojami pirmieji pėdai. Piūtis jau pradėta, nes javai buvo pribrendę. Toj subatoj kaip tik ėjo Išganytojas su mokiniais per laukus. Jie neturėjo nieko valgyti ir buvo išalkę (Luk. 6, 1 —5; Mork. 2, 23—28; Mat. 12, 1—8). Mokiniai raškė varpas, trynė jas rankose ir taip malšino savo didelį alkį. Iš nuolaidumo ir gerumo Viešpats jiems nedraudė, bet pats, rodos, to nedarė. Tačiau, pamatę tai, fariziejai kaltino Jį ir mokinius, tiesa, ne nusikalstant prieš svetimą nuosavybę, nes varpų raškymas buvo leistas (Atk. 23, 25), bet laužant subatos įsakymą. Įstatas tedraudė vergišką ir nereikalingą darbą bei valgių rengimą (Iš. 34, 21; 35, 2. 3; Skaitl. 15, 32; Kun. 23, 3; Jer. 17, 21). Tačiau, saviškai aiškindami, fariziejai varpų raškymą laikė piūtimi, o jų trynimą valgio ruošimu. Taigi, buvo visai nepamatuotas kaltinimas ir netikslus sprendimas, būk apaštalai tyčiomis niekiną subatą.

Išganytojas gynė save ir apaštalus. Apaštalų pasielgimas, sako Jis, neįžeidžia subatos Įstato, kurs tėra tiktai teigiamas. Teigiami įstatai neriša žmogaus, kada jam yra svarbių nepatogumų. „Subata padaryta dėl žmonių, ne žmogus dėl subatos“ (Mork. 2, 27). Tai Viešpats paremia, paduodamas du pavyzdžius: kunigas Abiataras (Achimeleko papėdininkas vyriausioj kunigystėj, I Kar. 21, 2—6; 22, 11. 20), nerasdamas jokio kito valgio, davė išalkusiam Dovidui ir jo draugams valgyti padėtines duonas, kurias tegalėjo valgyti tik kunigai (Kun. 24, 5); paskui,

kunigai šventykloj atlieka subatoj visus sunkius veiksmus, reikalingus tarnaujant Dievui, o tačiau neprasižengia prieš subatą (Skaič. 28, 9). Apaštalų kelionės ir darbai, be abejo, yra taip pat patarnavimai Dievui, ir tai dar aukštesni, nes „čia yra didesnis už bažnyčią“ (Mat. 12, 6), būtent, Jis pats, Dievas-Žmogus. Jėzus visai iškilmingai pareiškia, kad Jis pats, kaipo Dievas-Žmogus, turi valdžią ant subatos ir ant visų religijos įsakymų. „Žmogaus sūnus taip pat subatos Viešpats“. Jis leido savo apaštalams, ir dėl to jie nenusideda subatai. — Paskiau, Jis atremia kaltinimą, atmeta jį ir pasmerkia, kaipo nusikaltimą Įstato dvasiai, būtent, meilei ir gailestingumui (Mat. 12, 7). Kaltinimas išėjo iš neapkentimo ir noro surast ydą bei priekabę, iš kietumo ir nenuoširdumo. Todėl dar sykį Viešpats atkartoja jiems pranašo Ozeaso priekaištą (Oz. 9, 13). — Matyt, fariziejai buvo išleidę nurodymą sekti ir prižiūrėti Viešpatį, ar nesulaužys subatos įsakymo. Todėl čia iš naujo atsikartoja tas pats kaltinimas. Reikšmingas čia yra pamokinimas apie dieviškų teigiamųjų įstatų prigimtį ir dvasią. Pagal Dievo norą, jie yra geradarybės, bet ne varžymo įnagiai Ta dvasia perėjo taip pat į Bažnyčią. Bet tai parodo, kuo virsta dieviški įstatai, kai juos užvaldo žmonių geiduliai bei jų neišmintingumas. Viešpatyj geradariškai pasireiškia aiškus ir platus žvilgis su kilnia, gera širdimi, bet kartu majestotingai pabrėžiama Jo galybė ir valdžia ant šventyklos, ant Įstatų ir ant visos religijos tvarkos bei jos pobūdžio. Jis yra daugiau, negu šventykla, Jis yra šventyklos ir subatos Viešpats. Taip aiškiai Jis dar niekad nebuvo pasisakęs Senojo Įstatymo atžvilgiu.

Dar vienoj subatoj, kada Viešpats mokino kitoj sinagogoj (Luk. Ö, 6—11; Mork. 3, 1—6; Mat. 12, 9—21), kitų žmonių tarpe buvo ten vienas nudžiūvusia ranka. Visai gali būti, kad Jėzaus priešininkai tyčiomis pakišo tą žmogų, norėdami pažiūrėti, ar Jis gydys subatoj. Gal jie tykojo Viešpaties ir rengė planus, kad Jį apkaltintų, žinodami Jo širdies gerumą. Kiek matyt, jie tiesiog atkreipė Išganytojo dėmesį į tą žmogų ir Jį klausė, ar valia gydyti subatomis. Viešpats liepė žmogui keltis ir atsistoti sinagogos viduryj; tada ir Jis pats paklausė fariziejus, kaip jie patys apie tai maną, ar valia subatoj gera daryti, ar pikta, gelbėti gyvybė, ar sunaikinti. Atsakydamas, Jis ir palyginimą pasakė paklausimo forma: „Kas yra iš jūsų toks žmogus, kurs, turėdamas vieną avį, jei ji įkristų subatoje į duobę, neimtų ir

jos neiškeltų? Kaip gi daug vertesnis žmogus už avį! Taigi, valia subatomis gera daryti“. Patys fariziejų mokyklos kazuistai tą dalyką pripažindavo. Bet fariziejai, atsidūrę taip keblioj padėtyj, nenorėjo duoti atsakymo ir tylėjo. Nuliūdęs dėl jų dvasios, nenorinčios suprasti tiesos, dėl meilės trūkumo ir neteisumo, rūsčiai pažvelgė Jis paeiliui į juos ir tarė žmogui: „Ištiesk savo ranką“! Ir tą pat valandėlę ji liko sveika. Fariziejus apėmė didė gėda ir įnirtimas; tuoj jie nuėjo pas Erodo šalininkus ir pradėjo su jais tartis, kuriuo būdu galėtų pašalinti Jį nuo kelio (Mork. 3, 6; Mat. 12, 14). Bet Išganytojas žinojo jų sumanymus ir pasišalino jūros linkui. Daug žmonių iš visų kraštų sekė Juo, nešdami pas Jį sergančius ir apsėstus, o Jis, juos išgydydamas, draudė piktosioms dvasioms Jį skelbti (Mat. 12, 15. 16; Mork. 3, 7—12).

Taip subatos klausimas dar labiau sukelia fariziejų neapykantą prieš Viešpatį, ir pirmą kartą jie susitelkia su erodiečiais, kurie dirbo Erodo giminės viešpatavimui palaikyti ir dėl to, tikrai sakant, buvo priešingi kaip fariziejams, taip ir romėnams, bet dėl politikos romėnų akyse rodydavosi vergiškai atsidavę Romai, o su fariziejais suėjo į gerus santykius dėl to, kad neapkentė Jėzaus. — Reikia tik stebėtis Viešpaties proto guvumu, kaip galinga, ryški ir vaizdinga yra Jo kalba; bet juo labiau reikia stebėtis Jo saikingumu, tuo, kaip Jis myli taiką ir ramumą; ir tas savybes Jis parodo tada, kada stovi prieš Jį žemo tikėjimo žmonės ir iš pasalų tyko, kaip Jį kaltinus, kada mato visas jų suktybes ir neteisumą. Net pačioje rūstybėj Jis neužmiršta savo romumo ir gailestingumo: atsako, paaiškina, pamokina ir traukiasi, kad daugiau nebeerzintų savo priešų. Todėl šv. Matas tiekia iš Jo charakterio keletą bruožų, kuriuos rašė apie Mesiją Izaijas (Mat. 12, 18—21; Iz. 42, 1—4). Be dieviškos pasiuntinybės, be šventosios Dvasios suteikimo, pranašas pabrėžia dar ypatingai būdą, kaip Mesijas skelbs Viešpaties įstatymą: būtent, nuosaikiai, taikiai ir romiai. Jis nekels triukšmo ir nesiginčys ir, kas yra palinkęs pražūčiai, Jis nesumins ir nenaikins, bet atities ir gaivins. Taip Išganytojas elgiasi ne tik su atgailojančiais nusidėjėliais, bet taip pat ir su savo priešininkais.

Apaštalų išrinkimas.

Išganytojas buvo netoli jūros (Mork. 3, 7), tur būt, šiaurvakarių pakrantėj. Vieną vakarą Jis pasišalino ir nuėjo ant kalno, kuris ne kitas bus buvęs, kaip vadinamasis Palaiminimų kalnas. Tenai Jis praleido naktį maldoje Buvo tai nepaprasta malda, nes ji Viešpaties gyvenime dažnai būdavo ženklas ko nors naujai sumanyto. Čionai Jis sumanė išsirinkti apaštalus (Luk. 6, 12—16; Mork. 3, 13—19; Mat. 10, 1 — 4). Neapribotai svyruojąs mokinių gaivalas, kuris Jį laikė apsiautęs, turėjo būti dabar išrinktas, nustatytas ir sutvarkytas. Tai, ką Jis manė padaryti, tikrai sakant, buvo ne kas kita, kaip ierarchijos įsteigimas, Jo bažnyčios ir Jo karalystės įkūrimas. Toj nakties maldoj, kurią Jis siuntė į dangiškąjį Tėvą, viskas liko nustatyta ir nuspręsta: ierarchijos nešėjai, palaima ir likimas. Tikrai tai buvo apaštalų ar katalikų Bažnyčios pamatų padėjimo vigilija.

Pabaigęs maldą, ryto metą Viešpats sukvietė pas save visus savo mokinius ir iš jų tarpo išrinko dvylika apaštalų. Keli reikšmingi evangelisto žodžiai praskleidžia mums labiau apaštalų išrinkimo paslaptį. Yra parašyta: „Pašaukė pas save tuos, kuriuos pats norėjo“. Tai, kas nulėmė išrinkimą į apaštalus, nebuvo jų natūralūs tinkamumas bei talentingumas. Apaštalai natūraliai negalėjo parodyti nieko ypatingo, kas nulemtų jų pašaukimą. Didesnė jų dalis buvo rankpelniai darbininkai, ir tik vienas kitas teturėjo mokslo bei išsilavinimo. Dievo dalykas turėjo remtis kažin kuo daugiau, negu natūralūs dalykas (I Kar. 1, 17. 18. 27. 28). Net šventieji tikra to žodžio prasme, bent tuo laiku, negalėjo būti apaštalai. Vienintelis atžvilgis, kuriuo vadovavosi Viešpats, buvo Dievo valia ir pamėgimas. Visa buvo dieviškos meilės ir malonės paslaptis. — Toliau yra parašyta, jog Jis pašauktuosius pavadino „apaštalais“ (Luk. 6, 13), jog Jis įsakė, kad jie būtų su Juo, ir kad Jis juos siuntė skelbti Evangelijos (Mork. 3, 14); suteikė jiems valdžios išvarinėti piktosioms dvasioms ir gydyti visoms lygoms (Mat. 10, 1). Tai parodo visą apaštalavimo kilnumą, kuriam juos Viešpats pašaukė. Jis pakvietė tad juos į aukščiausią laimę, į draugavimą, į ankščiausį su savim pačiu bendravimą, į savo namiškius ir gyvenimo dalininkus. Nuo šios dienos jie turėjo būti pas Jį, būti Jo elgimosi, Jo doros, Jo mokinimo ir stebuklų liudytojai, būti Jo ypatinga šeimyna (Jon..J5, 15). Dviem atvejais paskiau Viešpats laiko juos laimin-

gais štai dėl ko (Mat. 13, 16; Luk. 10, 23). Jis pakvietė apaštalus į didžiausią garbę: jie turi būti Jo žinnešiai, Jo „apaštalai“, Jo pasiuntiniai ir vietininkai žmonėse. Jis pakvietė juos taip pat į aukščiausią galybę: dalyvauti Jo paties valdžios pilnybėj (Jon. 17, 18; 20, 21; Mat. 16, 19; II Kar. 5, 20). Išrinko juos būti Jo mokslo skelbėjais, kunigais, ganytojais, išrinko, kad jiems suteiktų stebuklų dovaną, išrinko savo Bažnyčios valdytojais (Mat. 18, 17) ir savo teismo vyresniaisiais (Mat. 19, 28). Kuo Senajame Įstatyme buvo patriarkai ir pranašai, tuo Naujajame Įstatyme turėjo būti apaštalai, būtent, apreiškimo ir visos malonių palaimos nešėjais.—Tuo būdu Išganytojas kartu juos pašaukė į aukščiausią šventumą, į tokį, kuris yra panašus į Jo paties šventumą, nes jie turėjo Išganytoją pavaduoti ir vertai pavaduoti (Jon. 17, 6. 8. 17). — Galop, išrinko juos Viešpats tokiam pat, kaip ir Jo, gyvenimo likimui, apaštališkam darbui, persekiojimams ir kruvinai mirčiai, bet taip pat panašiems pasisekimams ir savo garbei (Luk. 21, 12; 22, 29; Jon. 15, 20; 17, 14). Be abejo, apaštalybė yra didžiausias ir kilniausias dalykas, kokį tik Dievas žmonėms gali suteikti. Tam tad išrinko Viešpats dvylika mokinių, pavadino juos atskirais vardais ir paskyrė juos apaštalais. „Ir jie atėjo pas Jį“ (Mork. 3, 13). Galima suprasti, su kokiais džiaugsmo ir dėkingumo jausmais, su kokiu atsidavimo nusistatymu jie artinosi prie Išganytojo, kad gautų iš Jo palaiminimą. Atėjo Simonas, o Jis jam davė Petro vardą, kaipo vyresnybės prieš kitus ženklą. Visi jie atėjo, ir kiekvienas gavo iš Jo ypatingą palaiminimą, kaip kadaise Jokūbo sūnūs ir Izraeliaus giminės Senajame Įstatyme (Gim. 29, 8). Kaip matyti, be Petro vyresnybės, buvo dar visų apaštalų tarpe savotiškas suskirstymas. Jų tarpe regime taip pat du ar tris Viešpaties giminaičius Jaunesnįjį Jokūbą, busimąjį Jeruzalės vyskupą, Judą Tadą ir, galimas daiktas, Simoną Kananietį. Iš Judėjos, rodos, tebuvo Judas išdavikas. Taip pat Judas ir gavo savo dalį apaštalybėj. Reikia stebėtis, kad ir jis buvo pašauktas. Yra tai Dievo išminties ir teisingumo paslaptis. Pašaukimas, be abejo, buvo didė malonė, bet malonė neatima žmogui laisvės ir galios ją blogai naudoti. Tur būt, tada Judas turėjo gerą valią ir tikėjimą; bet, užuot ir toliau dirbęs drauge su malone, jis grimzdo kaskart giliau į velnio gundymą ir savo piktų geidulių galybę ir tuo būdu virto nedorėliu ir net savo Dievo Mokytojo mirties nelaimingu įnagiu. Kiti apaštalai ne tik tam laikui paklausė Viešpaties kvietimo, bet pa-

siliko Jam ištikimi, ištvėrė ligi galo (Luk. 22, 28) ir paaukštino savo pašaukimą garbinga kankinių mirtimi.

Apaštalų rinkimas yra viena kilniausių ir svarbiausių paslapčių. Tai yra tikras Bažnyčios įkūrimas, ierarchijos įsteigimas ir Dievo karalystės pradžia, bet taip pat ir sinagogos atmetimo pradžia. Kristus padarė savo Bažnyčią ne tiesiog išaugančia iš Senosios sinagogos. Jis įkūrė nauja vieton seno, pastatė Bažnyčią šalia sinagogos ir ierarchiją šalia ierarchijos. Senoji nesiduoda perdirbama ir talpinama naujoj, todėl turi būti palikta sau. Ta yra amžinai atmintinos dienos paslaptis visai žmonijai. Ta Dievo karalystė, kuri buvo skirta žmonėms, turėjo iš jų išdygti ir jais remtis savo išsilaikymui, veikimui, prasiplėtimui ir apsigynimui. Visose srityse Dievas nori būti pavaduojamas žmonijos. Del to Jis paaukština žmones, skiria jiems nuosavios galybės ir autoriteto didelę dalį, sujungia juos su kits kitu ir su dangumi į vieną didžią Dievo šeimyną arba Dievo valstybę. Nieko nėra pasaulyj nei pasauliui aukštesnio, gerbtinesnio, galingesnio ir geradaringesnio, kaip ta ierarchija, kuri matoma Bažnyčios valdyme ar Jos pamate. Ji yra gyvas Dievo-Žmogaus paveikslas dieviškuose ir žmoniškuose bruožuose. Žmogiški yra jos nešėjai, ne kartą labai žmogiški savo natūraliais trūkumais ir silpnybėmis, ne retai apgailėtinai žmogiški nevertais nariais, kurių būsiant Judas yra liūdnas, bet tikras pranašavimas; bet yra dieviška galybė, kuri nepašaukia tik dėl to, kad randa tinkamybę, bet, pašaukdama, sutveria tinkamybę; yra dieviška ranka, kuri, neatsižvelgdama į žmonišką silpnybę ir neištvermę, palaiko ierarchijos buitį, jos veikimą ir jos nemirtiną garbę Dievo galybės išaukštinimui.

Kalno pamokslas.

Išrinkęs apaštalus, Viešpats, tų apaštalų ir kitų mokinių lydimas, nužengė į pakalnę, į liaudį, kad ją pamokintų ir pagydytų (Mat. 5, 1). Tai jau yra visa Bažnyčia, kuri nužengia žemyn, suskirstyta, turinti didį uždavinį šiam pasauliui. — Kalno pamokslo vieta yra tas pats kalnas, ant kurio Viešpats praleido naktį maldoje ir išrinko apaštalus (Luk. 6. 17). Paprastai manoma, kad tai buvo anas retai tepasitaikančio pavidalo kalnas, kuris į vakarus nuo jūros kilo iš lygumos dvišaku uolotu iškišuliu, lyg dviem kupromis arba ragais, vadinamais Hattino ragais,

kurie, jungiami tarytum balno, sudarė viduryj įlinkimą, primenantį amfiteatrą. Ši vieta yra lyg tyčiomis gamtos padaryta žmonių susirinkimui; akis džiugina puikiausias žydinčios Zabulono lygumos reginys, pajūris ir aplinkui supą kalnai su prigludusiomis ant jų pilimis ir miestais. — Klausytojų, atėjusių išgirsti Jo žodžio, susirinko didžiausia daugybė iš įvairiausių vietų. Pirmiausia stovėjo apaštalai (Mat. 5, 1), paskiau maišėsi nesuskaitomi būriai žmonių iš Galilėjos, iš Užjordanio ir Dešimtamiesčio, iš Judėjos ir Jeruzalės, žmonių įvairių dvasios ir gyvenimo krypčių, net stabmeldžių iš Tiro ir Sidono (Mat. 4, 25; Luk. 6, 17) Tuo būdu žmonių giminė buvo atstovaujama didesnėj pilnybėj, negu tada, kai buvo duodamas įstatymas ant Sinajaus kalno, arba kada tauta prisiekė Įstatui palei Hebalį. Tai yra naujai išrinktoji Dievo tauta. Viešpats sėdėjo aukštėlesnėj vietoj liaudies būrių tarpe ir skelbė savo įstatą, ne kaip pranašas, bet kaip pats Teisdavys, mokino juos su maloniu romumu, kaip įsikūnijusi Dievo Išmintis.

Pats kalno pamokslas yra sustatymas ir rinkinys vyriausių tiesų ir dėsnių apie Dievo karalystės dorovę, kurią Viešpats skelbė dabar miniai ir kurią pareiškė kitais atvejais ir kitu laiku, mokindamas Galilėjoj arba kur kitur. — Visą kalno pamokslą galime tinkamai suskirstyti sekančiu būdu. Pirmiausia, Išganytojas skelbia aštuonis palaiminimus (Mat. 5, 3—12; Luk. 6, 20—26). — Antra, išdėsto apaštalų padėtį priešais Izraeliu ir pasaulį (Mat. 5, 13—16). Trečia, Išganytojas nustato savo santykiavimą su senuoju įstatymu (Mat. 5, 17— 30. 33—48) ir su jo iškraipymu, padarytu fariziejų (Mat. 6, 1—6. 16—18). — Ketvirta, ypačiai pabrėžia vyriausiąjį artimo meilės įsakymą (Mat. 7, 1 — 5. 12; Luk. 6, 27—38. 42). — Galop, seka dar kelios moralio gyvenimo taisyklės apaštalams ir tikintiesiems (Mat. 7, 13—29 Luk. 6, 39. 40. 43—49).

Aštuoni palaiminimai.

Aštuoni palaiminimai (Mat. 5, 3—12; Luk. 6, 20—26) yra bendri krikščioniškos moralybės ir tobulumo pagrindai arba Dievo karalystės dorovės įstatai prieš pasaulio ir paties Izraeliaus nedoras pažiūras. Jie, kaip ir, apskritai, visas kalno pamokslas, duoda žmogui atsakymą į didį klausimą apie gera bendros naturalės moralybės atžvilgiu. Jie yra gyvenimo tvarka visomis jo kryptimis ir tą tvarką paverčia pareigomis žmogaus gyvenime. Galime taip

pat aštuonis palaiminimus vadinti viso kalno pamokslo planu, nes pamokslo eigoj Išganytojas kartkartėmis sugrįžta prie aštuonių palaiminimų ir toliau juos aiškina.

Dorovės mokslas turi visų pirma nustatyti gyvenimo tikslą ir pagal jį duoti priemonių ir būdų prie tikslo siekti. Tikslas yra ne kas kita, kaip laimė, ir tai antprigimtinė laimė danguje; priemonė prie to tikslo siekti yra doros veiksmai, arba doros lavinimas. Abu patiekia aštuoni palaiminimai. Tikslo laikosi kiekviena dora, siekdama prie atlyginimo. Todėl visur yra parašyta: „palaimint" arba, priešingai, „deja". Tad palaiminimai yra karališkas Kristaus kuriuomenės vieškelis, auksiniai laiptai į amžiną laimę, arba krikščioniškų dorybių palaimą. Reiškia, Naujasis Įstatymas skiriasi nuo Senojo jau pačiu maloniu, širdį patraukiančiu pareiškimo ir paskelbimo būdu, skiriasi, kaipo meilės ir malonės Įstatymas, nuo Senojo baimės ir rūstumo Įstatymo.

Todėl per aštuonių palaiminimų dorybes prisirengiame prie amžinosios laimės. Tas prisirengimas pirmiau yra negatyvus, kuris glūdi kliūčių pašalinime; o paskiau pozityvus, kuris rūpinasi lavinti mumyse tuos darbus, kurie veda į gera. Trys pirmieji palaiminimai: neturtas, romumas ir liūdesys rengia mus negatyviai, nes jie tvarko mūsų linkimą prie žemiškų gerybių, prie rūstybės bei malonumų ir parodo, kad čia nėra laimės, t. y., kad nėra jos pasaulyj; kiti palaiminimai tvarko mūsų veikimą pozityviai, per gailestingumą ir ramybę nustato mūsų santykiavimą su artimu, o per teisybės troškimą, per širdies nekaltumą ir kryžiaus meilę nustato mūsų elgimąsi su savim pačiu.

Pirmasis palaiminimas (Mat. 5, 3; Luk. 6, 20), arba „neturtas dvasioj", reiškia kaip dvasišką, taip ir tikrą neturtą, kurį žmogus pasirenka ir neša dėl antprigimtinių motyvų. To palaiminimo pareiškimo būdas pas šv. Luką (6, 20), o ypač jo sekantysis „deja" turtuoliams (6, 24), vargiai teprileidžia kitą to palaiminimo objektą, kaip išviršines materiales gerybes. Ką tad Viešpats tuo palaiminimu supranta ir skelbia? Pirmiausia, skelbia dvasinį neturtą, t. y. išmintingą išviršinių gerybių įvertinimą ir atvadavimą nuo jų savo širdies, ar jų turima, ar ne. Jei jų Teturima, dėl to nereikia jaustis nelaimingam ir nereikia netvarkingai jų ieškoti; jei jų turima, nereikia atiduoti joms savo širdies, nereikia jų per daug branginti, saugoti ir dauginti; priešingai, reikia pasitenkinti mažu ir būti pasiryžusiam viską palikti ir prisiimti tikrą neturtą, jei to pareikalaus aukštesni tikslai. Kiek-

vienu atveju nereikia širdimi prisirišti prie išviršinių turtų: toks yra pirmasis Išganytojo karalystės įstatas, priešingas pasaulio įstatui, kuris taip riša prie turtų ir žemiškos galybės, sudeda visą savo viltį į juos; o taip pat priešingas ir žydų lūkesčiui, kurie svajojo tik apie išviršinę, politinę Mesijo karalystės garbę. — Kaipo atlyginimas, yra dangaus „karalystė“, nepalyginamai didesnė, gražesnė, pastovesnė, negu visa, kas čia žemėj galima palikti, apleisti arba pelnyti. Ir ta karalystė yra neabejotina, prižadėta dievišku žodžiu, kaipo turtas, už kurį jau yra užmokėta. O jau tik dėl to karalystės pasiekimas lieka užtikrintas, kad, atsirišant nuo turtų, išvengiama didelio pavojaus prarasti dangų, išvengiama gobšumo, kurs yra nuodėmės šaknis (I Tim. 6, 9). Todėl Išganytojas sako „deja“ turtuoliams, nes turtai jiems yra visa laikinė paguoda ir veda juos į apsivylimą, būk jie galį apsieiti ir be dangaus. Priešingai, neturtas dvasioj jau čia žemėj suteikia dangaus pajautimą, atpalaiduodamas žmogų nuo įvairių žemiškų rūpesčių, suteikdamas džiaugsmo, einančio iš bendravimo su Dievu, ir padarydamas žmogų laisvą ir stiprų siekti viso, kas gera. Taigi, nėra laimės žemės turtų valdyme, bet esama jos išmintingame nuo jų atsivadavime.

Antrasis palaiminimas (Mat. 5, 4), romumas, tvardo netvarkingą rūstybę ir palaidą kerštо geismą, apskritai, palinkimą daryti savišką teisę ir bausti neteisybę išviršine prievarta ir jėga. Be abejo, čia yra Išganytojo noras, kad būtų valdomas netvarkingas kerštо geismas, bet taip pat dabojant teises ir ginant jas; kad būtų išsižadama išviršinių jėgų vartojimo; o kaipo charakteringą savo karalystės bruožą, stato Jis krikščioniškąjį nuolaidumą ir romumą, kurie pasiekia tikslą ne tiek išviršine jėga, kiek pasižeminusiu pakentimu. — To palaiminimo reikšmė paaiškėja, žiūrint į prievartos charakterį, esantį stabmeldiškose pasaulio valstybėse, kurios nieko kito nežinojo, kaip tik ginklo teisę, kurią vykdė nesibaigiančiais kruvinais karais. Taip pat ir tuolaikiniai žydai tą palaiminimą šiaip nušviečia: buvo svajota, kad Mesijo karalystė, pažadėtoji ir duotoji tėvams žemė, tegali būt išlaikyta ginklo jėga, ir dėlto jie degė nesuvaldomu kerštо geismu prieš savo spaudėjus.— Pasižeminimui prižadamas dangus pavidale žadėtosios „žemės“, karalystės, kuri yra ne kas kita, kaip Mesijo karalystė čia žemėje ir danguje. Tik tie užkariaus ir įgys tą valstybę sau ir kitiems, kurie tobulinasi minėtojoj dorybėj, nes Viešpats tik tuo keliu nori savo karalystę

įkurti ir įrengti — ne ginkluotu puolimu ir pasipriešinimu, bet pasižeminusiu dėl teisybės ir tiesos kentimu. Tuo keliu Bažnyčia užkariavo pasaulį, nes niekas tiek nelaimi žmonių pagarbos ir meilės, o Dievo pamėgimo, kaip pasižeminimas ir romumas; tokia tad dvasiška prasme gali būti imama „žemė“, arba žemiška karalystė. Krikščioniškame pasižeminime glūdi didė galybė ir malonė, nes jis yra didė proto ir valios ypatybė ir širdies gerumo išdava. Pasižeminusieji yra dangaus ir žemės mylimieji ir valdytojai. Tuo nesakoma, kad, reikalaujant apystovoms, Bažnyčia negalėtų pavartoti teisėtos išviršinės jėgos; bet, apskritai, tas pasižeminimas, be abejo, yra krikščionybės dvasia, kaip jis buvo paties Kristaus dvasia.

Trečias palaiminimas (Mat. 5, 5; Luk. 6, 21. 25), liūdesys, tai nėra natūralūs liūdėjimas arba nusiminimas, nėra natūralūs skausmas dėl žemiškų gerybių praradimo, juo labiau ne veidmainiškas fariziejų liūdėjimas dėl laikinės tautos nelaimės — visa tai nė kiek net nėra dora. Liūdesys, kurį skelbia Išganytojas, yra tam tikras dvasios rimtumas, valdąs natūralųjį į malonumus linkimą, kurs paiso to, kas mus šiame gyvenime verčia liūdėti, ir kurs apriboja žemiškus džiaugsmus. Tas liūdesys yra priešingybė malonumų ieškojimo, kuriems pasaulio vaikai atsiduoda, kurie savo gyvenimo tikslu pasistato žemiškųjų džiaugsmų ieškojimą (Išm. 2, 1—9); tokiems Išganytojas sako: „Deja jums, kurie juokiatės“ (Luk. 6, 25). Be abejo, Išganytojas, tardamas tą palaiminimą, priminė, kaip senovės stabmeldija šventė amžinas šventęs, garbindama pilną išviršinio jautulinio grožio ir džiaugsmo kultą, o viduje buvo pilna moralio supuvimo, pilna laikinės ir amžinos nelaimės. Taigi, naudojimasis pasauliu nėra tikrasis džiaugsmo saikas. Perpildymas pasaulio džiaugsmais ir malonumais terengia kančios ir koktumo. Visai priešingai yra su kilniu krikščioniškuoju liūdesiu, kurs mums reikalingas, kaipo protingoms būtybėms, o dar labiau kaipo krikščionims; tokiam liūdesiui prižadėta paguoda, kuri palaimina mūsų būtybę ir kuri bus juo didesnė, juo didesnių buvo aukų čia žemėje padaryta, besitobulinant doroje. Pats Dievas bus mūsų paguoda (Luk. 6, 21) ir džiaugsmas be galo.

Ketvirtu palaiminimu (Mat. 5, 6; Luk. 6, 21) paprastai, ir tai tinkamiausiai, laikomas troškimas ir siekimas doros ir tobulybės, naudojantis tomis priemonėmis, kurias mums teikia religija. Taigi, tai yra idealus siekimas sielos ir dangaus antprigimtinių

gerybių, priešingas pasaulio vaikų siekimui, kurie ieško tik to, kas žemiška, o taip pat ir žydų lūkesčiui, kurį jie nešiojos, belaukdami Mesijo karalystės. Viešpaties karalystė nėra žemiškų džiaugsmų rinkinys, bet antprigimtinio teisumo ir šventumo karalystė. Tam kilniam troškimui ir ieškojimui doros ir tobulybės bus taip pat suteiktas tinkamas atlyginimas. Tai yra vienintelės antprigimtinės gerybės, kurias žmogus, Dievo malonės padedamas, gali pasiekti, ir pagal jo troškimo platumą—bus pasotintas. Mesijo karalystėj — Kristuje yra visa, ko mes tik galime geisti: atsivadavimas nuo nuodėmės ir mirties (Rom. 8. 2), malonė (Rom. 8, 4) ir amžinas gyvenimas (Jon. 4, 13. 14).

Penktasis palaiminimas (Mat. 5, 7) reikalauja gailestingumo. Gailestingumas yra pasigailėjimas artimo, kai jį koki blogybė ištinka, ir noras tą bloga pašalinti. Kadangi yra kūno ir dvasios blogybių, tai ir gailestingumas rūpinasi ir kūno, ir dvasios darbais. Akivaizdoj įvairiausio žmonijos vargo, o ypač akivaizdoj stabmeldijos kietaširdybės ir meilės stokos buvo labai tinkama, kad Išganytojas pabrėžtų gailestingumo dorą ir savo Bažnyčią padarytų didele Dievo gailestingumo įstaiga visos žmonijos vargams lengvinti. Anoje didžiulėj žemiškojo pasaulio ligoninėje gailestinga, gelbstinti meilė turi būti paguoda ir gelbėtoja. — Kaipo atlyginimas gailestingiems, prižadėtas yra Dievo gailestingumas, gailestingumas pomirtiniam teisme, gailestingumas, reiškiamas mūsų maldoms, kurias Dievas laimina guodžiamu pakilumu ir mūsų prašymų išklausydamas; gailestingumas, kaskart iš naujo paraginąs daryti gailestingų darbų. Dievas yra gailestingumas (Ps. 24, 10) ir nė vienam Jis nėra taip dosnus, kaip panašiam į save gailestingumu.

Šeštojo palaiminimo (Mat. 5, 8) dalykas yra širdies nekaltumas. Širdies nekaltumas pirmiausiai suprantamas kaipo laisvumas nuo nuodėmės, ypač kūno nuodėmės, o be to, pajautimų, širdies, minčių ir sumanymų grynumas bei teisumas, kurs su visu savo vientisumu ir atvirumu teieško Dievo ir prie Jo vieno teprisiriša. Taigi, negatyviai širdies nekaltumas glūdi laisvume nuo nuodėmės, o pozityviai—mūsų troškimų ir mūsų širdies su Dievu suvienijime. —To nekaltumo atlyginimas glūdi tame, kad „jie matys Dievą“. Šis vaizdas yra paimtas iš rytų krašto kunigaikščių gyvenimo, kur valdovai retai tepasirodo liaudžiai ir draugauja tik su ištikimiausiais dvariškiais. Nekaltosios sielos bus ypač Dievui ištikimos ir mylimos ne tik amžinojoj laimėj, kur nekaltos sielos arčiausiai apsups Avi-

nėlį (Apr. 14, 1 ss), bet jau čia žemėje bus tokie, gaudami iš Dievo ypatingų Jo pažinimo, meilės ir džiaugsmo brangumynų. Jų nekaltumo veidrodyj Dievas regi save patį, aukščiausį nekaltumą ir grožį, ir gėris juo. Tas palaiminimas įkuria nekaltų sielų karalystę. — Net pats Dievo garbinimas pas stabmeldžius dažnai buvo tik begėdiškas jautuliams tarnavimas. O ir žydija niekad nesukūrė nekaltybės luomo, to skaistybės žiedo. Be to, kaip maža tebuvo tikros Dievo meilės, kaip daug reiškė anų laikų žydijoj netikrumas ir apsimetimas, prisidengęs įstatymui tarnavimo kauke! Tad Išganytojui reikėjo paskelbti tas palaiminimas ir padaryti jis pamatiniu savo karalystės dėsniu.

Septintasis palaiminimas (Mat. 5, 9) įveda mus į ramybės ir taikos kraštą. Yra ramybė viduojė ir išorinė, taika su savim pačiais, su Dievu ir taika su artimu. Taika su savim pačiais ir su Dievu glūdi tame, kad viskas mumyse yra pavesta protui ir sąžinei, kuri pavesta Dievui, ir kad toj tvarkoj mes ištveriame be ypatingo sunkumo. Juk ramybė yra ne kas kitas, kaip pastovumas ir poilsis tvarkoj. Su artimu gyvename ramybėj bei taikoj, kai norime ir siekiame to, ko jis nori ir siekia, jei tik tai nėra priešinga Dievo valiai. Ta ramybė yra artimo ir Dievo meilės išdava. O bandymas išlaikyti tą ramybę yra taikingumas, ir jo tobulumas glūdi tame, kad ne tik patys savyje stengiamės išlaikyti ramybę, bet rūpinamės įkurti ją taip pat artimo širdyj; taigi, tada esame taikos darytojai tarp Dievo ir žmonių ir pačių žmonių tarpe.—Priešingybė tam yra netaiką su Dievu ir su žmonėmis; vaidai ir karas. Tai yra šėtono ir jo karalystės pažymys, pasireiškiąs ypač stabmeldijoj. Deja, ir žydija turėjo savyj biaurių tos netaikos pėdsakų, tai rodė nepabaigiami kerštavimai, kurie žymi jos paskutinius laikus. O Dievuje viskas dvelkia taikingumu. Jis yra meilės ir ramybės Dievas ir nieko taip didžiai netrokšta, kaip to, kad ramybė būtų Jo kūriniuose (Rom. 15, 33). O pats Kristus yra ramybės valdovas (Iz. 6, 6. 7; Luk. 2, 14), ir Jo veikimo uždavinys yra ramybė (Efez. 2, 14; Luk. 24, 3Ö). Taip pat ir Šventoji Dvasia yra ramybės Dvasia (Rom. 14, 17; Gal. 5, 22). Mūsų Evangelija yra ramybės ir taikos nešėja (Efez. 6, 15), o skelbti ją reiškia skelbti ramybę (Iz. 52, 7; Mat. 10, 12). Tad tas taikingumas daro mus panašius į visa, kas dieviška, daro mus tikrais Dievo vaikais ir Jo gerumo panašumu, kaip skelbia to palaiminimo pažadėjimas.

Aštuntasis palaiminimas (Mat. 5, 10—12; Luk. 6, 22. 23. 26) yra tikra tėvynė dieviškų sielų, kurios dėl Dievo kenčia persekio-

jimų. Persekiojimu Išganytojas vadina kiekvieną nepalankumo reiškimą mintimi, žodžiu ir darbu; visa čia telpa, net pikčiausi dalykai. Tačiau tas persekiojimas Kristaus tarnų netur būti pelnytas, o tik neteisingai persekiotojų sukeltas iš tiesos, krikščioniškų dorybių ir Jėzaus vardo neapykantos. Vien natūralūs persekiojimo akstinas neduoda teisės įgyti to palaiminimo, ypač jei dar persekiojamasis nusikalto. Toliau, nors to persekiojimo ir nebūtų stačiai ieškoma ir geidžiama, jis turi būti priimamas ir kenčiamas džiaugsmingai, kaipo didė laimė ir didė garbė, nepasiduodant neapykantai ir netrokštant keršyti persekiotojams, o visai atsiduodant Dievui, drąsiai tveriant iki galo, nes net aukščiausi nusistatymai nepasiekia tikslo, jei nėra patvarūs. — Tos aukštaširdiškos ir karališkos dorybės atlyginimas jau čia žemėje yra didė garbė ir dalyvavimas likime pranašų, Dievo tiesos liudytojų, o amžinybėj teisė į dangaus karalystę ir tai aukštesne prasme. To palaiminimo sūnūs perka dangų ne taip, kaip neturtas, išsižadėdamas šio pasaulio turtų ir malonumų, jie užkariauja dangų, paveržđami jį ir didvyriškai kovodami su pasaulio neapykanta ir visais jo siaubais. Iš tikro, gražu ir kilnu turi būti tai, kas jų tenai laukia, nes Viešpats ragina savo kovotojus džiaugtis ir linksmintis, kenčiant persekiojimus ir vargus. Tas palaiminimas yra tartum koks pranašavimas ir aiškus pramatymas Bažnyčios ateities ir paties Išganytojo likimo.

Taip šie aštuonių palaiminimų aukso laiptai veda mus, pradedant širdies atsirišimu nuo žemės ir Dievo meile, iki kryžiaus meilės, kilniausio ir gražiausio dalyko, koks yra krikščionybėj (I Petr. 4, 14).

Apaštalų ir tikinčiųjų uždavinys.

Paskelbęs vyriausius moraliojo gyvenimo pagrindus, Išganytojas nurodo apaštalams ir tikintiesiems jų uždavinį šiame pasaulyj dvejais reikšmingais vaizdais, druskos ir šviesos vaizdais (Mat. 5, 13—16).

Druska kelia gyvenimą ir duoda jam skonio, išgriaužia puvėsius ir nuo jų sergsta; ji daro tai, naikindama save pačią, ištirpdama, nepastebimai ir tyliai. Druska turi ir religinės reikšmės. Ji permaldauja ir pašvenčia; Senajame Įstatyme jos buvo primaišoma prie visų aukų, todėl ji buvo vadinama „Sandoros druska“ (Kun. 2, 13); ir Naujajame įstatyme ji yra skaistumo ir antprigimtinės išminties simbolis ir ta reikšme yra dedama, krikštijant, ant liežu-

vio. — Taip yra ir su apaštalybe, į kurią daugiau ar mažiau yra pašaukti visi tikintieji. Apaštalybė turi pasaulyj kelti mirusius dvasia, duoti jiems akstino, šalinti atšalimą, griaužti bei varyti nuodėmę, sergėti nuo jos ir kiekvieną kūną padaryti šventa, Dievo mėgiama auka. Tai įvyksta per Kristaus aukos nuopelnus, tikėjimo ir moralybės skelbimą ir doros pavyzdį. Apaštalas prisiima Kristaus mokslą, persisunkia juo pats, skelbia jį žodžiu ir pavyzdžiu ir, pasiaukodamas pats, prisipildo pelnytomis Kristaus aukos malonėmis ir taip tampa žemės druska. Be tos apaštališkos druskos dvasinis žmogaus gyvenimas neturėtų jėgos, akstino, prieskonio. — Reikalingumas daryti tą uždavinį yra išreikštas bausmėj to, kurs savyj ir kituose leidžia tai druskai išdvokti. Tai įvyksta tada, kai apaštalo gyvenime dingsta arba silpnėja tikėjimo ir dorovės antprigimtinumas; o jis nyksta ar silpnėja per natūralios ir pasaulio dvasios priemaišą, per tai, kad, skelbdamas Kristaus tiesas, apaštalas nepabrėžia ir neįvertina tikėjimo mokslo antprigimtinio charakterio — mat, jis supasaulėjo, ir bailumas jį ima — ir per tai, kad nesupranta tinkamai moralybės aštrumo ir didumo, kurs glūdi savęs išsižadėjime. Bausmė, pirmiausia, yra visiškas nenaudingumas — nes kas bėra druska, kuri nebesūdo? — paskiau, nepataisomybė, bent paprastai dalykams einant — nes apaštalas laiko aukščiausią poziciją ir nieko neturi viršuj savęs, kas jį galėtų pataisyti — galop, gėda ir panieka — sugedusi druska yra išmetama į gatvę ir myniojama purve.

Antrasis apaštalybės simbolis yra šviesa. Šviesa visa nušviečia, nuskaidrina, pagražina, apvaisina. Taip yra ir su apaštalybe. Ji šviečia savo mokslu ir savo pavyzdžiu, ji net turi šviesti pasaulyj; dėl to Dievas taip aukštai ir pastatė apaštalą, kad jis tikrai šviestų pasauliui, keltų prie gėrio, panašiai kaip Kristus buvo pasaulio šviesa (Jon. 9, 5) ir apšvietė visus (Jon. 1, 4). Tai yra jo uždavinys, išeinąs iš jo prigimties ir tikslo. Viešpats paaiškina tai dviem mažais palyginimais apie visur matomą miestą ant kalno (gal tai buvo ant kalno stovįs Safet, kurs buvo matomas visoj apylinkėj, ir kurį Viešpats, rasit, nurodė) ir apie žiburį ant žibinto. Kadangi senovės žmonėms nelengva buvo greit įkurti ugnis, tai jie dieną ir naktį laikydavo namuose degantį žiburį, padėtą po saiku tamsioj vietoj; kai jis turėdavo šviesti visiems gyvenamame kambaryj arba priimant svečius, jį statydavo ant aukšto žibinto (Mat. 5, 15). Čia Išganytojas taiko į tą paprotį, kad išaiškintų, jog apaštalas turi šviesti kitiems. Baigia Jis, nu-

rodydamas, jog Dievo garbė ir žmonių nauda reikalauja, kad žmonės, matydami gerą pavyzdį ir raginami apaštalo žodžių, imtų garbinti Dievą ir daryti gerų darbų. — Toki yra apaštalų ir tikinčiųjų pozicija, toks jų uždavinys šiame pasaulyj. Jie turi būti antprigimtinės šviesos nešėjai, dvasinės druskos teikėjai ir doros įstato šiame pasaulyj atstovai ir rėmėjai. Jėzus yra visiems.

Išganytojo santykis su Senuoju Įstatymu.

Apie savo santykį su Senuoju Įstatymu Išganytojas pasisako tik apskritai (Mat. 5, 17—20). — Tai Jis turėjo padaryti. įstatymas juk dar nebuvo nuimtas, bet tebeveikė, kaipo rišanti Dievo valios paraiška, kaipo gelbstanti išganymo tvarka. Paskutiniaisiais laikais Įstatymo gerbimas liaudyj tam tikru atžvilgiu buvo dar sustiprėjęs, o per fariziejų aiškinimą buvo net persūdytas iki netinkamo ir nesveiko laipsnio. Galop, Išganytojo prasitarimai (Jon. 4, 23; Luk. 5, 21. 24; 6, 5) davė progos spėti, kad Jis norįs Senąjį Įstatymą pašalinti, ypač dėl to, kad laikė save Mesiju, apie kurį buvo žinoma, kad Jis turįs būti Naujos Sandoros Teisdavys (Jer. 31, 31). — Dabar Išganytojas apriboja savo poziciją. Trys mintys išeina aikštėn. Pirma, Jis sakosi atėjęs ne tam, kad pašalintų Įstatymą ir pranašus (Mat. 5, 17). Iš tikro, doros įstate Išganytojas nepakeitė nieko. Senojo Įstatymo dešimtis įsakymų yra ir Naujojo Įstatymo pamatas; tik kai kuriuos dalykus Jis pridėjo, kaip to reikalavo pati daiktų prigimtis, būtent, pareigą klausyti Bažnyčios, pasiduoti jos valdžiai ir naudotis naujais sakramentais. Jis iškilmingai priduria, kad greičiau dangus ir žemė praeis, negu Įstatyme bus pakeistas koks bruoželis; Jis paskelbia bausmę — visai pašalintas bus iš dangaus karalystės arba joj tegaus paskutinę vietą tasai, kas mažiausią įsakymą niekina, kaipo nevertą, arba jį niekinti mokina kitus; priešingai—Jis prižada ypatingą atlyginimą tam, kas ir pats" įsakymų laikosi, ir kitus ragina jų laikytis. Bet ritualio Įstatymo Jis ir pats laikės, ir niekumet nedraudė jo laikytis, „iki visa įvyks“ (Mat. 5, 18), t. y. iki Jo mirties ir Šv. Dvasios atsiuntimo; tada ritualusis Įstatymas liko nenaudingas ir net pragaištingas, nes Naujasis Įstatymas įgavo sprendžiamos galios. Įstatymas ir pranašai turėjo savo tikslą Kristų (Gal. 3, 24), jie buvo Kristaus šešėlis (Kol. 2, 16. 17), ir patys skelbė, kad jie tėra laikiniai ir turi užleisti vietą kitai tvarkai. Senasis ir Naujasis Įstatymas, apskritai sakant, nebuvo du visai skirtingi Įstatymai. Jie siekė prie to paties tikslo ir skyrėsi tik

tobulumo laipsniu: vienas turėjo šaknis antrajame, ir sekantysis buvo praėjusiojo išsivystymas. Bet duoti vietos tam išsivystymui nereiškė Senąjį Įstatymą pašalinti; priešingai, jei nebūtų buvę išsivystymo, tai jis pats savaime būtų žlugęs. — Antra, Išganytojas pareiškia, kad |is Senąjį įstatymą papildys ir patobulins, ir tai daugeriopa prasme. Išganytojas patobulino doros Įstatymą, aiškiai išdėstydamas jo tikrąją prasmę, ne vien sekdamas raide; Jis iškėlė Įstatymo dvasią ir tikslą, būtent, Dievo ir artimo meilę ir, statydamas toliau, evangeliškais patarimais padarė Įstatymą tobulą. Senojo įstatymo tikėjimo turinį Jis praplėtė, apreikšdamas krikščioniškas tikėjimo tiesas, kurios Senajame Įstatyme buvo tik neaiškiai nurodytos. Jis patobulina ritualųjį įstatymą, statydamas pirmavaizdžių vieton Aukos tiesą ir Naujojo Įstatymo sakramentus; o per juos suteikė visai išganymo tvarkai taip galingų malonės jėgų, jog Įstato laikymas pasidarė lengvas ir malonus. Galop, teisinę išganymo įstaigos pusę Jis patobulino, įkurdamas naują bažnytinę ierarchiją.— Trečia, Viešpats apsisaugoja labai iškilmingai nuo „fariziejų teisingumo“, t. y. nuo senobinės išganymo tvarkos supratimo ir vykdymo, kokią prasimanė ir įvedė fariziejai. Tokį teisingumą Jis net nepripažįsta esant užtenkamą išganymui, nes jie dažnai klaidingai aiškino Įstatymo prasmę, reikalaudami laikytis išorinių dalykų ir raidės, o dvasios ir tikrosios doros nepaisė; jie įvedė daug savo, kas buvo juokinga ir nepakenčiama, ir visa tai skelbė, kaipo dieviškus įstatymus.

Kilnus ir gražus yra Išganytojo Įstatymo supratimas, stebėtinas ir nepaprastai teisingas. Jo akyse tėra vienas Įstatymas, Dievo valios išraiška, skirtingas tobulumo laipsniais ir padėtimis; tai — vienas medis su šaknimis, kamienu ir šakomis, gyvas, kaip visa, kas eina iš Dievo, ir galįs augti. Kristui Įstatymas yra šventas, dėl to Jis jį pripažįsta ir jo laikos; taiso ir valo jį nuo žmonių iškraipymo piktžolių; galop, Jis jį tobulina, negriaudamas. Jis yra Dievas ir Jis sukūrė Įstatą, o būdamas Dievas, Jis negali priešintis patsai sau.

Artimo meilės neigiamosios pareigos.

Dabar Išganytojas pereina prie kai kurių dorovės punktų, kuriuose aiškina ir tobulina Senąjį Įstatymą. Pirmiausia tai liečia artimo meilės negatyves pareigas, arba uždraudimus (Mat. 5, 21 — 26; 38—48; 7, 1—5; Luk. 6. 27—39).

Išganytojas visų pirma draudžia rūstybę ir rūstybės prasiveržimus, arba pyktį (Mat. 5, 21—26). Senasis įstatas, pagal žodžio skambėjimą, draudė vien mirtiną smūgį (Iš. 20, 13; Kun. 24, 17; Skait. 35, 11. 16; Atk. 17, 8). O Išganytojas griežtai draudžia, kaip viduoję rūstybę ir sumanymą gaminti kitam skausmo, taip ir išviršinius rūstybės pasireiškimus, kaip koliojimą žodžiais, pav. „kvailys, bedievis ar prakeiktas žmogus“. Kad Jis visa tai smarkiai uždraudė, tai matyt iš bausmių, kurios panėši į tas, kokias vietinis teismas skirdavo už sunkius nusikaltimus (Atk. 16, 18), arba aukščiausi teismo rūmai už religinius prasižengimus; dar tai išeina iš kitų nepaprastų bausmių, kaip štai mirtis, deginant ugnyj nejaukioj Gehennos dauboj, kur kadaise būdavo garsus Molochui tarnavimas (Joz. 18, 16; Jer. 19, 2), o Kristaus laikais, kaipo biaurumų vietoj, ten degindavo visas atmatas, taip jog Gehenna buvo gyvas pragaro paveikslas. Iš to viso matyt, kad tai yra nuodėmės, kurios gali nuvesti pragaran. — Nekalbant jau apie bausmę, motyvą vengti tų nuodėmių, Išganytojas nurodo dar ir santykį, kuriame tas nusikaltimas yra su žmogžudybe ir mirtinu smūgiu. Viduoje rūstybe ir piktais žodžiais paprastai seka rūstybės darbai. Bet tobulas įstatymas turi sėkmingai veikti taipgi viduojes nusikaltimo priežastis ir sutvarkyti žmogų iki pat pamatų. Kokios didelės svarbos deda Viešpats į viduoję meilės dvasią, kuri yra toli svarbesnė, negu visa išorė, taip jog Dievo akivaizdoj net aukai duoda vertės, tai matyt iš kito nurodymo. Viešpats nori, kad, kai žinome, jog artimas ant mūs pyksta (teisingai ar neteisingai), su juo susitaikintume, pirmiau negu atnašausime savo auką šventykloj, jei norime, kad auka būtų maloni Dievui. — Išvystydamas tas mintis, susitaikinimą su artimu Viešpats nurodo, kaip priemonę išvengti bausmės už mūsų pačių nusikaltimus. Susitaikinimas yra sutartis, kuri nulenkia teismą amžinybėj. Palyginimą Viešpats paima iš žemiško teismo procedūros.

Antra, Išganytojas draudžia atsimokėjimo atkaklumą ir žiaurumą (Mat, 5, 35—42; Luk. 6, 29, 30). Išganytojas nedraudžia apskritai atsilyginimo, kada jis yra vykdomas įstatų keliu ir be viduojės piktos valios (Iš. 21, 24; Kun. 24, 20; Atk. 19, 21). Bet šalia to Jis stato gražiausią krikščioniškos kantrybės ir meilės idealą, kuri už pikta atsimoka dvigubu geru. Tai Jis paaiškina praktiškais pavyzdžiais. Prašančiam reikia duoti be atlyginimo; tam, kurs mus užgavo į dešinįjį skruostą, atstatyti ir kairįjį; jei kas verčia tave atlikti tūkstančio žingsnių baudžiavą (kaip tai pagal rytų papro-

čius dažnai atsitikdavo), eik su juo ir kitu du; jei kas per teismą imtų iš tavęs rūbą, atiduok jam ir apsiaustą (apsiaustas rytų krašte buvo daiktas toks svarbus, jog jo turėjimas buvo apsaugotas tam tikru įstatymu (Iš. 22, 26; Atk. 24, 13). Bet visa tai tėra patariami atsitikimai ir tobulybės dalykai, išskyrus atsitikimus, kurie tokio pasielgimo reikalautų, kad reikia išpažinti krikščioniškojo Įstatymo tiesa arba išvengti sunkaus papiktinimo. Net pats Išganytojas teisme neatstatė kairiojo skruosto, bet gynėsi nuo skriaudos (Jon. 18, 23); panašiai darė ir šv. Povilas (Apd. 22, 25).

Trečia, Išganytojas draudžia priešų neapykantą (Mat. 5, 42—48; Luk. 6, 27. 28. 32—36). Senasis Įstatymas įsakė mylėti tik „artimą“, t. y. savo gimines ir prozelitus (Kun. 19, 18), net jei ištiktų asmeninis nedraugiškumas (Iš. 23, 45; Atk. 31, 1 ss.). Apie kitus žmones Įstatymas aiškiai nieko nemini. Taigi, čia buvo spraga ir užleidimas vietos prigimčiai, ypač santykyj su stabmeldžiais, kurie buvo laikomi Dievo priešais (Iš. 17, 14; 23, 30; Skait. 25, 17; Atk. 7, 2; 23, 4 ss. 19; 25, 19). Patys fariziejai būk įsakę neapkęsti stabmeldžių. Priešingai tam Viešpats įsako mylėti priešus, vis tiek kas jie būtų, daryti jiems gera, laiminti juos ir melstis už juos. Sunkią pareigą uždeda to įsakymo tasai punktas, kurs draudžia su apsimąstymu ir valia net savo širdyj neapkęsti priešo, jam velyti pikta ir jį atskirti nuo bendrų meilės pareiškimų. Visa kita tėra patarimo ir tobulumo dalykas. — Tai priešų meilei Viešpats duoda gražių motyvų: to nori Dievo pavyzdys, kurs visiems daro gera, ir kurio vyriausia savybė yra tėviškumas ir gailestingumas; per tą meilės dvasią rodomės esą Jo vaikai, ta meilės dvasia yra reta ir kilni, ji nugali visą prigimtį ir savimylę (Mat. 5, 46. 47); todėl ir jos atlyginimas danguj yra labai gausus (Luk. 6, 35).

Ketvirta, Išganytojas draudžia lengvapėdišką teisimą (Mat. 7, 1—5; Luk. 6, 37). Viešpats nedraudžia teisingo teismo sprendimo arba privataus pamatuoto teisimo bei sprendimo apie viešai 'žinomus daiktus, bet draudžia vien asmeninį neteisėtą teisimą, prie kurio mus veda savęs pačių aukštinimas ir meilės stoka. Izraelitams, „išrinktajai Dievo tautai“, būta ypatingo pavojaus niekinti kitas tautas ir jas stačiai smerkti; į tai Išganytojas kreipė ypatingo dėmesio, drausdamas tai daryti. — Kaipo motyvą vengti neteisėto teisimo, Išganytojas nurodo taip pat smarkų Dievo teismą. Kad galėtume teisti, mums trūksta įgaliojimo iš Dievo, o dažniausiai taipgi dalyko supratimo ir šventumo. Toks neteisėtas sprendimas ir teisimas yra mažiausia toks pat blogumas, kaip tasai, kurį artime smerkiame.

Tam lengvapėdiškam teisimui labai tinka palyginimas su krislu ir rąstu akyj (Mat. 7, 3—5). Tą patį vaizdą šv. Lukas (5, 41. 42) taikina netinkamam mokytojui.

Teigiamieji artimo meilės įsakymai.

Artimo meilei Išganytojas teikia taipgi visai pozityvių įsakymų, kurie, nors trumpai suglausti, talpinai savyj visa tai, ką artimui turime daryti. Tai yra visuotinis dėsnis, kad reikia žmonėms daryti tai, ką norėtume, kad jie mums darytų. Tą dėsnį Viešpats aiškina ypač dosnumu; nereikia tenkintis tuo, ko esame prašomi, bet reikia duoti apsčiai, geru, primurdytu, supurtintu saiku. — Tai pamatuodamas, Išganytojas priduria, kad tai yra visas Įstatymo ir pranašų turinys; taip lieka papildytas visas Įstatymas. O pagal mūsų meilės saiką bus nustatytas kada nors mūsų atlyginimas.

Pareigos sau patiems.

Nuo santykio su artimu Išganytojas pereina prie pareigų sau patiems (Mat. 5, 27—30. 33—37; 6, 1—18).

Pirmasis dalykas, kurio Išganytojas iš mūsų reikalauja, yra skaistybė. Senasis Įstatymas kalbėjo aiškiai tik apie moterystę, drausdamas moterystės laužymą ir to laužymo norą (Iš. 20 14; Atk. 5, 21). Kai dėl nevedusiųjų skaistybės, jis palieka plačių spragų. Kad ištobulintų Įstatymą, Išganytojas aiškiai draudžia net neskaistų žvilgį, einantį iš nedoro geismo, ir, apskritai, visus kitus neskaistaus geismo veiksmus, žodžius ir mintis, kiekvieną neskaistybės rūšį. Ir tai Jis draudžia taip smarkiai, jog turime būti pasiruošę verčiau prarasti mums brangiausius, mylimiausius ir reikalingiausius daiktus, kaip štai akį, ranką, koją, negu sunkiai nusidėti tuo atžvilgiu. Jis draudžia tai, grasydamas Oehenna, pragaru.

Antra, Išganytojas reikalauja iš mūsų vientisumo kalbėjime, vengiant priesaikų (Mat. 5, 33—37). Teisinga priešaika, daroma su pagarba ir reikalui esant, yra gera ir garbina Dievo vardą. Tuo atveju Išganytojas jos nedraudžia. Tik Jis nori, kad mes neprisiektume lengvapėdiškai ir dažnai; prie tos progos Jis apsisaugoja prieš savavališkus ir kenksmingus fariziejų daromus priesaikos skirstymus, ar ji liečia Dievą stačiai, ar ne (Mat. 5, 34—36; pal. Mat. 23, 16 ss). Priešingai, Jis nori, kad mes, apskritai, remdamiesi vien tiesa, paprastai sakytume tik „taip“ arba „ne“, t. y. tvirtintume

arba neigtume. Jis pamatuoja tai, aiškindamas, kad visa, kas yra per daug, yra „iš pikto“. Paprotis lengvapėdiškai prisiekdinėti mus stato taipgi pavojun prisiekti neteisingai ir netinkamai, ir, apskritai^ reikalas prisiekti nurodo esant žmonėse apgaulės arba nepasitikėjimo galimybę, kuri neeina iš gero.

Pagaliau, Išganytojas reikalauja iš mūsų pasižeminimo (Mat. 6, 1 -18). Mūsų gerus darbus, kaip maldą, pasninką ir išmaldos davimą, jei tai nėra kitaip religijos reikalaujama, turime daryti kiek galima slapčiau, arba bent ne dėl žmonių pagyrimo, kaip fariziejai, kurie noriai rinkdavo viešai aukas ir jas dalydavo prie sinagogų; melsdamiesi užimdavo gatvėse ir sinagogose įžymias vietas; o pasninkaudami kelis kartus per savaitę, valgymo metu nenusiprausę vaikščiodavo visur, kad parodytų, jog jie pasninkauja. Visa tai Viešpats teisingai atmeta, dėl to kad tai yra tiesiog nuodėmė, veidmainiavimo nuodėmė; fariziejai per tuos dievobaimingumo darbus ne Dievą garbino, bet patys save; toliau, dėl to kad tokie darbai yra nenaudingi amžinybei, —jau čia žemėje jie gavo savo atlyginimą; galop, dėl to kad Dievas mato pasižeminusius mūsų darbus ir už juos atlygina, o to mums turi užtekti.

Perspėjimas prieš netinkamus ir klaidingus mokytojus.

Perspėjimas prieš netinkamus, ir klaidingus mokytojus (Luk. 6, 39—46; Mat. 7, 6. 13—23) turi vertės visiems laikams, bet ypač jis tiko žydų tautai prieš fariziejų Įstatymo mokymą. Netinkamumą mokytojų pašaukimui Išganytojas mato siauraprotystėj ir išdidžiame savęs aukštinime tų žmonių, kurie, nesuprasdami savo aklumo, nori mokinti kitus (Luk. 6, 41). Tokiais mokytojais sekant, išdava bus toki, kad ir mokinys, ir mokytojas grius į duobę ir žus. Mat, paprastai mokinys nėra geresnis už mokytoją. Netinkamam mokytojui duodamas rimtas patarimas, kad jis verčiau pats pasitaisytų, ypač kad vengtų veidmainiavimo ir neteisingumo nuodėmės. — Prie tos progos Viešpats pažymi ir kitas kai kurių mokytojų ydas, sakydamas, kad neišmintinga skelbti tiesos ten, kur jos yra visai ne vietoj, tai reiškia, mesti perlai šunims ir kiaulėms: tos brangenybės bus gyvulių sumintos į purvą, o tas, kas jas norėtų iš jų išveržti, bus jų užpultas (Mat. 7, 6). Palyginimas yra paimtas iš rytų miestų gyvenimo, kur per neapsižiūrėjimą viskas, net ir brangūs dalykai, yra išmetami į gatvę, kuriose nuolat vai-

kiojasi šunų ir kiaulių gaujos, labai piktos, kai liečiamas jų grobis.

Klaidingi mokytojai pridengia savą „vilko prigimtį“ „avies kailiu“, būtent, dedasi esą ramūs ir malonūs, kalba sklandžiai ir dievobaimingai, mokslą aiškina gudriai ir gražiai, taip pat pridengtą „avies' kailiu“. Pažymys, iš kurio klaidingus mokytojus neabejotinai galime pažinti, yra jų gyvenimas ir darbai, kaip kad ir medis yra pažįstamas iš jo vaisių. Jei tie darbai tinka Dievo valiai ir Evangelijai, jie pasižymi krikščioniška rimtimi ir savęs išsižadėjimu. Piktos kūno laisvės išsižadėjimas yra tikros religijos ir jos skelbėjo pažymys, kuris nesunku pastebėti. Bausmę tiems klaidingiems mokytojams Išganytojas nustato tokią, kad Jis, teisdamas, atmes juos, visai neatsižvelgdamas į jų mokslinį autoritetą ir net į stebuklų galybę, kurią gal jie gyvenime turėjo. Pirmąjį kartą Viešpats skelbiasi tuo būdu esąs Teisėjas.

Kalno pamokslo pabaiga

Baigdamas (Luk. 6, 47—49; Mat. 7, 24—27), Išganytojas kviečia eiti paskui Jį su tvirtu tikėjimu ir atsidavimu; kviečia klausyti Jo mokslo, pažinti jį ir vykdyti darbuose. Toks yra tikras ir tobulas Išganytojo mokinys. Viešpats kilniai pamatuoja savo kvietimą: Jo klausyti ir Juo sekti yra tikra, tobula išmintis; kas jos ieško, tas yra „išmintingas, protingas vyras“, kurio protas ir valia, pažinimas ir gyvenimas yra viena: ką protingai pažino, tai ir vykdo. Tokiu tik būdu viskas turi tvermės laike ir amžinybėj. Tai yra namai, pastatyti ant uolos; jiems nekenks audros, smarkūs lietūs ir potvyniai, kaip rytų krašte žiemos metu dažnai atsitinka. Tų namų pamatas, uola yra Kristus (I Kor. 3, 11; 10, 4; Efez. 2, 20). Kur yra tikėjimo ir gyvo atsidavimo Kristui, ten viskas organiškai laikosi. Net teismui viskas atsispirs (Rom. 8, 39). Bet ir antroji pusė taip pat yra teisinga. Kas nestatė ant to pamato, tas neatsispirs gyvenimo audroms, neišlaikys teismo. Taip, rimtai perspėdamas savo mokinius ir liaudį, baigia Viešpats kalno pamokslą.

Toks tai yra karališkas, tikrai dieviškas Naujosios Sandoros Įstatymas, tobulybės įstatymas. Jis yra tikrai dieviškas, dėl to kad nė kiek nenusileidžia žemesniems sugedusios prigimties geiduliams, bet taiso ją ir kelia tobulybėn, nes ne tik uždeda ribas piktam, bet tarsi naikina pikta per kilnų siekimą prie to, kas yra geriausia ir aukščiausia; jis įsako ne tik tai, kas yra reikalinga, bet atidaro plačiausias galimybes eit prie gero. Tai yra nuoširdumas, veiksmo

jėga ir visa nugalinti meilė. Be abejo, tai yra išmintingiausias ir tinkamiausias kelias padaryti žmogui geram.—Tas pamokslas sukėlė liaudyje stebėjimosi ir gėrėjimosi Jo mokslo tiesa, aiškumu, tikrumu ir kilnumu; ir be to, gyvo įspūdžio, kad čia visa kitaip, negu pas fariziejus, čia kalbėjo ne tik Įstatymo mokytojas, bet pats Teisdavys ir Teisėjas (Mat. 7, 28. 29).

Šimtininkas iš Kafarnaumo. Jaunikaičio iš Naimo prikėlimas.

Išganytojas vėl pateko į Kafarnaumą. Kaipo svarbus miestas ir sienos vieta, Kafarnaumas turėjo erodianišką įgulą. Tos sienų pozicijos karo viršininkas turėjo sergantį tarną, kurį labai mylėjo ir kurs prarasti jam būtų buvę didžiai skaudu (Luk. 7, 1 — 10; Mat. 8, 5—10). Tame varge šimtininko mintys nukrypo į Išganytoją, apie kurį jis buvo girdėjęs tiek stebuklingų dalykų. Todėl jis prašė miesto seniūnus tarpininkauti. Jie sutiko ir meldė Viešpatį, kad Jis teiktųsi ateit ir išgydyt tarną, nes šimtininkas esąs geras žmogus, mylįs žydų tautą ir pastatęs jiems sinagogą, kurioj gal jau ne kartą Viešpats buvo mokinęs. Pilnas geros valios, Išganytojas iškeliavo su seniūnais pas šimtininką. Šimtininkas, sužinojęs, kad pats Jėzus ateina, prašė Jį per savo bičiulius, kad Jis pats nesivargintų, neeitų pas jį, nes jis nesąs vertas, kad Viešpats įeitų į jo namus; todėl jis neišdrįsęs pats nueiti pas Jį; jei tik Jėzus tarsiąs žodį, tarnas tikrai pasveiksiąs; ir jis pats juk turįs tarnų savo valdžioj, ir užtenką jam tik liepti „ateik“, ir jie ateiną, „eik“, ir jie einą. Kai Jėzus pamatė tą taip gilų tikėjimą, Jis nustebo ir tarė liaudžiai: „Iš tikrųjų, aš neradau taip didžio tikėjimo Izraeliuje“. Draugai, sugrįžę pas šimtininką, rado tarną jau pasveikusį.

Nekalbant apie išgydymo stebuklą, panašų į išgydymą šimtininko sūnaus iš Kafarnaumo, tos paslapties reikšmė glūdi tame, kad čia Išganytojas pirmą kartą viešai susitinka su stabmeldybe. Veikiantieji asmens vaizduoja būsimus daiktus. Susitikimas ir stebuklas įvyksta, tarpininkaujant Izraeliui, miesto seniūnams, kurie meldžia stebuklo, ir be jų tarpininkavimo vargiai Viešpats būtų daręs stebuklą. Bet izraelitų tikėjimas nėra taip tobulas ir išlavintas, kaip šimtininko. Iš tikrųjų, didis ir graudingas yra to pagonies tikėjimas bei pasižeminimas, ir, kadangi Izraelius neatvirsta į tikėjimą, Dievo karalystė paskiau persikels iš izraelitų į stabmeldžius. Tą pagonies tikėjimą ir pasižeminimą Bažnyčia tebegerbia ir šiandien,

naudodamasi gražiu šimtininko išpažinimu, kai dalija Eucharistiją.

Ryto dieną po to stebuklo Išganytojas iškeliavo į pietvakarius nuo Kafarnaumo, eidamas tarp Taboro ir Mažojo Hermono per Esdrelono lygumą, ir atvyko į Naimo miestą (Luk. 7, 11—17). Miestas stovi Mažojo Hermono pakalnėj; kadangi dar ir dabar tebematomos gausingos mūrų liekanos ir kapų urvai netolimose uolose, tai galima spręsti, kad tas miestas tuomet buvo žymi vieta. Išganytojas artinosi prie miesto, lydimas gausingos minios; aplinkui daug atsiminimų; iš vienos miesto pusės matomas Endoras, kur nelaimingas Saulius prieš mirtį klausinėjo burtininkę, mirusiųjų užkeikėją (I Kar. 28, 7 ss), iš antros — Sunamas, kur Eliziejus prikėlė mirusį (IV Kar. 4, 36); vis tai -rimti atsiminimai iš žiaurių netikėjimo ir žlugimo laikų. Kai Išganytojas buvo jau netoli miesto, pamatė kitą liūdną reginį. Pro miesto vartus išėjo didelė laidotuvių procesija. Vyrai nešė nešyklose mirusį jaunikaitį, o pirma ėjo moteriškė, skausmo palaužta. Tai buvo motina, kuri, praradusi vienintelį sūnų, savo našlybės paguodą, dabar lydėjo jį į kapus. Išganytojas pastebėjo ir žinojo viską; sujudintas gyvo, nuoširdaus pasigailėjimo, Jis praėjo pro būrį žmonių, prisiartino prie motinos ir tarė su gilia užuojauta: „Neverk“; o atsikreipęs į nešikus, palietęs neštuvus, liepė sustoti; tie sustojo. Tada Jis tarė mirusiajam: „Jaunikaiti, sakau tau, kelkis“. Ir štai jaunikaitis atbunda, atsikelia, pradeda kalbėti, o Viešpats gyvą ir sveiką nuveda jį į motinos glėbį. Baimė apėmė visus žiūrovus: jie matė antprigimtinį reginį, jie jautė, kad čia, arti jų, yra dieviška galybė. Sujudinti sielos gelmėj, jie garbino Dievą ir sakė kits kitam: „Didis Pranašas kilo mūsų tarpe, ir Dievas aplankė savo tautą“. Vakaro laikas, kuriuo paprastai buvo laidojama, vieta ir apylinkė su jų atsiminimais, didelis skaičius žiūrėtojų, susidaręs iš būrio, lydinčio Jėzų, ir iš žmonių, lydinčių mirusįjį jaunikaitį iš miesto, galop, gedulingų mirties iškilmių rimtumas — visa tai buvo aplinkybės, keliančios stebuklo įspūdį ir sėkmingumą. Stebuklo garsas tuoj pasklydo po visą kraštą ir už jo ribų.

Tai yra pirmasis trijų prikėlimų, Viešpaties padarytųjų, kuriuos nupasakoja Evangelija. Tai yra pirmosios eilės stebuklai. Reikia pažymėti, kokia absolučia galybe Viešpats daro stebuklą. Kiti šventieji taipgi yra prikėlę mirusių, kaip Elijas (III Kar. 17, 17 ss), Eliziejus (IV Kar. 4, 34), Petras (Apd. 9, 39) ir Povilas (20, 10), bet kokių aplinkybių tie prikėlimai buvo lydimi! O Jėzus taria tik vieną žodį, kaipo neribotas gyvybės Viešpats. Toliau, čia graudina

ypač gera, gailestinga, pilna užuojautos Viešpaties širdis. Kitus stebuklus Jis daro prašomas, o čia daro tai, visai neprašomas, vien iš savo užuojautos ir gailestingumo; Jis pats padaro pirmuosius žingsnius ir su graudingu švelnumu atiduoda sūnų motinai. Tas stebuklas patvirtino faktiškai paskelbimą, kurį Jis iškilmingai padarė šventykloj Velykų metu, sakydamas, kad savo paskyrimui ir savo Dievybei įrodyti kelsiąs žmones iš numirusiųjų (Jon. 5, 21). Viešpats, darydamas tą stebuklą, norėjo pasirodyti esąs Dievas ir tuo viešu nepaprastu dievišku darbu pakirsti netikėjimą. Liaudis, kuri tą darbą regėjo, visai natūraliai pripažino, kad čia esanti Dievo galybė.

Jono pasiuntiniai pas Išganytoją; viešoji nusidėjėlė.

Apie tuos didžius stebuklus Jono mokiniai pasakojo savo mokytojui kalėjime. Jonui rodės, kad tai yra tinkamas laikas duoti Viešpačiui progos pasisakyti viešai apie savo paskyrimą ir prigimtį. Todėl jis pasiuntė pas Jėzų du savo mokinius, kad jo vardu paklaustų, ar Jis yra tasai, kurs turi ateiti, ar jie turi kito laukti (Mat. 11, 2—9). Jonas klausė ne dėl savęs, bet dėl savo mokinių ir dėl liaudies, kuri, tiesa, regėjo Jėzaus stebuklus, bet nematė pas Jį laukiamojo Mesijo išorinės garbės. Jis norėjo tartum priversti Viešpatį iškilmingai paliudyti apie save. Todėl klausia savo vardu, išrenka du mokinius, teisių nustatytą skaičių liudytojų, ir liepia jiems klausti Jėzų, liaudžiai girdint ir minint Mesiją žinomu dogmatinių pavadinimu (Prad. 49, 10; Ps. 39, 18; 117, 26).

Jono mokiniai rado Išganytoją bedarant daugybę įvairiausių stebuklų, gydant aklus ir kitus ligonis, vaduojant apsėstuosius. Todėl Išganytojas pasakė, kad jie praneštų Jonui: „Aklieji regi, raišieji vaikščioja, raupuotieji pagydomi, kurtiniai girdi, mirusieji keliasi, beturčiams skelbiama Evangelija“. Atsakymas žodžių atžvilgiu buvo užtenkamas, stebuklai kalbėjo aiškiai, kas Jėzus yra; toliau, atsakymas buvo dogmatiškai aiškus ir apribotas, — yra tai pranašiška vieta pas Izaiją apie Mesiją (Iz. 35, 5 s; 61, 1); galop, atsakymas buvo kuklus ir išmintingas, jis niekam neužbėga už akių ir duoda laiko gerai valiai, kad ji padarytų, kas pridera. Bet Išganytojas iš duotojo atsakymo padaro išvadas Jono mokiniams, fariziejams ir visiems: jei, būtent, Jis yra Mesijas, tai niekas neturi Juo piktintis ir atsisakyti tikėti Juo dėl to, kad Jis nepasirodo garbės apsiaustas, kad išrodo negana tautiškas, ypač kad ateityj Jis gaus

kentėti kančios; nes kitaip jie gautų žūti. Taip Jis atleidžia Jono mokinius.

Jiems pasišalinus, Išganytojas davė liudijimą apie Joną visai liaudžiai; gyrė jį už jo dorybes ir darbuotę. Tarp jo dorybių Išganytojas ypatingai pažymi jo aštrų gyvenimą, taip priešingą jo karališkų persekiotojų lepnumui; toliau, nurodo ir aukština jo būdo stiprumą, priešingą žydų įvairių partijų vergiškam būdui, kurios, kaip nendrės, lenkiasi, kiekvienam vėjui papūtus. — O savo uždavinio atžvilgiu, sako toliau Išganytojas, Jonas yra didesnis už visus pranašus, nes jis pats, kaipo taisytojas kelio Viešpačiui, buvo pranašaujamas. Visą Jono didybę Išganytojas išreiškia žodžiais: tarp visų gimusiųjų iš moterų nekilo didesnis už Joną savo uždavinio atžvilgiu; kitas gali, tiesa, būti į jį panašus, bet niekas jo nepraneša, bent Senajame įstatyme; o Naujajame įstatyme dėl Jono ypatingos pozicijos dėl Kristaus jis negali būti nė su kuo lyginamas (Luk. 7, 28). Išganytojas davė tą gražų liudijimą apie Joną, kad jį pagerbtų ir apgintų nuo įtarimo, bene jis svyruojąs tikėjime į Jėzų, ir, galop, kad sustiprintų jo liudijimą apie Mesiją. Tačiau pilnas švelnaus takto Išganytojas nedavė to liudijimo Jono mokinių akivaizdoj, o padarė tai, jiems pasišalinus.

Taip pat ir iš tų žodžių apie Joną Išganytojas ištraukia svarbią išvadą (Mat. 11, 12 ss). Jis sako, kad Jonas savo darbuote yra paskutinis, baigiąs Senąjį įstatymą akmuo, galutinis pasisukamasis punktas: dabar jau nebreikia laukti, kaip Senajame įstatyme buvo laukiama, dabar reikia tik stverti; karalystė negali būti laimėta vien kūno kilme, bet varu; ją laimi tie, kurie veržiasi. Dabar yra tartum teismo pradžia; ir, kaip Elijas ateis prieš paskutinįjį teismą, prieš antrąjį Mesijo atėjimą, taip Jonas, antrasis Elijas, savo uždavinio atžvilgiu, eina prieš pirmąjį Mesijo atėjimą. Tos valandos rimtumo akivaizdoj Išganytojas piešia žmonių dvasią ir jų elgesį. Muitininkai ir žema liaudis yra teisinga ir krikštijasi, o fariziejai niekina Dievo valią; savo užsispyrime jie elgiasi, kaip išdykę vaikai, kurie žaidžia rinkoj: jei kas jiems netinka, ir žaidimas neįvyksta, nei laidotuvių raudos, nei vestuvių iškilmės (Luk. 7, 29—32; Mat. 11, 16—18). Dievas siunčia griežtą Joną, o dabar švelnų, pasižeminusį žmogaus sūnų, o jie ant abiejų rūstauja ir abu šmeižia. Tuo tarpu Dievo nustatymas nebus sulaikytas nei pakeistas; priešingai, Dievo Apvaizda ir išmintis bus pripažinta ir pateisinta jos tikrų vaikų, geruųjų žmonių.

Paslaptis nurodo paskutinį šv. Jono pasistengimą padėti Iš-

ganytojui. Net būdamas kalėjime, jis negali neveikti Jo naudai. Nebegalėdamas pats liudyti už Jėzų, jis bent nori priverst Viešpatį pasireikšti. Jam tarsi per ilgu laukti tos valandos, kada Išganytojas liks visų pripažintas. — Iš Išganytojo pusės, reikia stebėtis atsakymo išmintingumu ir nuosaikumu, o taip pat Jo dėkingumu ir meile, kurią Jis reiškia Jonui, savo ištikimajam tarnui. Ką kilnesnį kas begalėtų pasakyti už tai, ką Išganytojas apie jį pasakė? Tai yra tikras pripažinimas šventuoju, paskelbtas paties Dievo lūpomis. — Joks iškalbingas vyras negali geriau, gyviau ir smarkiau pavaizduoti Jono laikų dvasią, visą jos sugedimą, kaip čia daro Viešpats.

Netrukus po tos prakalbos Išganytoją pakvietė pas save valgyti vienas fariziejus, vardu Simonas. Jei viešoji nusidėjėlė, kurios atvirtimas čia yra piešiamas (Luk. 7, 36 -50), yra Marija Magdalena — o yra pamato taip manyti — tai tos paslapties scena, tu r būt, buvo Magdala, arba koki kita pajūrio vieta, netol to miesto. Motyvas, dėl kurio fariziejus pakvietė Išganytoją, ne būtinai turėjo būti pagarba ir palankumas Jėzui, nes, priimdamas Jį į savo namus, šeimininkas nesilaikė vartojamų pagerbimui ir draugingumui pareikšti papročių; tiesiog toks buvo visuotinis paprotis kviesti valgyti svetimus keleivius, įstatymo mokytojus; arba gal čia veikė smalsumas ir noras arčiau pažinti naują mokytoją. Išganytojui besant už stalo, netikėtai prie antrojo pagalvės šono, ant kurios buvo pasišlijęs Išganytojas, neapsiautomis kojomis, prisiartino moteriškė. Ji buvo turtinga, kilnaus būdo ir aukštaširdė, bet garsas sakė ją laisvai gyvenant savo luomo draugų tarpe — taigi, skaudžiai paklydusi širdis, perlas pasaulio purve. Tą paklydimą dabar ji pasiryžo didvyriškai ir viešai atitaisyti pavyzdingu atvirtimu ir atgaila. Nekviesta ir nepranešusi, įeina ji į svetimų namų svečių salę, puola Jėzui po kojų, bučiuoja jas, laisto savo ašaromis, šluosto pasiskleidusiais plaukais, tepa jas brangiu tepalu iš alebastro indo. Visos aplinkybės rodo tą atgailą esant tikrą ir aukštaširdišką. Moteriškę vedė tikėjimas. Tur būt, ji buvo sujudinta, sugraudinta ir patraukta Jėzaus mokslo, stebuklų ir kilnios asmenybės. Žodžiai: „ji daug mylėjo“ (Luk. 7, 47) sako gana aiškiai, kad ji matė Jame ne vien pranašą ir, apskritai, ne vien žmogų, bet pripažino Jį esant Dievą, sielos turtą, kurį ji prarado, įžeidė, bet kurį dabar nori vėl žūt būt atgauti. Toliau, tai buvo graudingiausią pasižeminimą reiškianti atgaila. Visa, ką ji daro, rodo gilų pasaulio puikybės išsižadėjimą. Pas žydus moteriškei buvo didžiausias pažeminimas pasirodyti su palaidais plaukais. Galop, toji atgaila rodo širdingą, tikrą

meilę. Visą meilę, kurią ji lig šiol aikvojo pasauliui ir pačiai sau, dabar ji atiduoda Dievui. Tai ir yra tame atvirtime brangiausiasis dalykas. Todėl ir Išganytojas tai ypatingai pažymi ir, palygindamas su fariziejaus elgesiu, rūpestingai skaičiuoja visa, ką ji padarė, kad parodytų Jam pagarbą. Tai buvo tikriausios, tyriausios, didvyriškiausios meilės reiškimai, kokia tetinka mylėti vienas Dievas. Kas galėtų nesusigraudinti, matydamas tokį reginį?

Bet ne taip buvo su fariziejum. Netikėdamas, nevertindamas ir niekindamas ne tik nusidėjėlę, bet ir Viešpatį, žiūri jis į tą reginį ir mąsto, kad tas Jėzus negalįs būti didis pranašas, kokiu yra laikomas, nes Jis tokiai puolusiai būtybei, koki yra Magdalena, leidžia su Juo taip elgtis; aišku, kad Jėzui stingą pranašo žvilgio. Bet Išganytojas galingai apgina save ir nusidėjėlę. Pirmiausia, Jis įrodo, kad Jis puikiai žino fariziejaus mintis ir nusidėjėlės širdį; nors ji yra labai prasižengusi, bet dabar užsipelno nuodėmių atleidimą, nes turi tikros meilės ir aiškiai ją reiškia. Kad tai parodytų, Išganytojas duoda Simonui, rodos, visai nekaltą klausimą: katras skolininkas daugiau myli skolintoją, ar tas, kuriam atleido 500 denarų, ar tas, kuriam 50. Be abejo, pirmasis, atsakė Simonas. Štai, žiūrėk į tą moteriškę, tarė Jėzus, ar ji man nedavė didžiausių meilės įrodymų, didesnių, negu tu man reiškei? Taigi, ji myli mane labiau, negu tu. Ir dėl to, kad ji daug mylėjo, nors ji daug nusidėjo, daug taip pat jai yra atleista. O atsigręžęs į moteriškę, tarė garsiai: „Tau atleidžiamos nuodėmės“. Kadangi svečiai piktinosi ir mąstė, kas Jis toks yra, kad nuodėmes atleidžia, Viešpats atkartojo savo pasakymą ir pridūrė: „Tavo tikėjimas išgelbėjo tave; eik ramybėje“.

Toks tatai yra graudingas įvykis, atsitikęs su atgailojančia nusidėjėle. Jame pasireiškia visa žiauri ir beširdiška fariziejų sektos dvasia, o iš antros pusės, taip pat Jėzaus dvasios buklumas, ypač Jo begalinis gerumas ir gailestingumas atgailojančiai nusidėjėlei. Jis žiūri vien į jos širdį, į tai, ką ji toj valandoj jaučia. Už tikrą meilę Jis atleidžia ir užmiršta visa. Ir čia Jis iškilmingai parodo valdžią atleisti nuodėmes, ir pasireiškia esąs visa žinąs ir teisingas Dievas bei Teisėjas. Be to, toj paslaptyj labai vaizdžiai yra išdėstyta krikščioniškojo išteisinimo eiga. Dievo malonei lydint, čia veikia tikėjimas, gailesys, išpažinimas, o ypač meilė. Meilė rengia atleidimą (Luk. 4, 47), einąs iš meilės gailesys lieka sukeltas nuodėmių didumo, nuodėmių atleidimas duoda akstino didesnei meilei (Luk. 7, 42. 47), taip jog nuodėminga praeitis nė kiek nekliudo giliai jungtis su Dievu per didžią meilę. Kaip gražiai tai įvyko Magda-

lietės gyvenime! Dievui labiau tinka pilnas karštos ir uolios meilės gyvenimas, nors ir po didžių paklydimų, negu nekaltas gyvenimas, jei jame meilė silpnėja.

Kai kurios Jėzaus mokymo ypatybės.

Skelbdamas linksmą žinią apie Dievo karalystę, Išganytojas iš palengvo perėjo visą Galilėją, mokino miestuose ir įvairiose vietose, ant kalnų ir pajūryje. Tame mokinimo žygiavime pažymėtinos yra dvi ypatybės (Luk. 8, 1—18; Mat. 13, 1—35; Mork. 4, 1—34).

Pirmiausia, I š g a n y t o j o p a l y d o v a i . Artimiausi, nuolatiniai ir oficialiai Viešpaties palydovai buvo apaštalai. Pirmoj eilėj jiems buvo teikiama pamokslų. Jie turėjo jų klausyti, juos įsidėti ir pasisavinti (Luk. 8, 10; Mork. 4, 10. 34; Mat. 13, 11. 18), kad paskiau galėtų skelbti kitiems (Mat. 13, 52). To norėjo Viešpats, ypač teikdamas jiems privačių pamokinimų bei aiškinimų (Luk. 8, 18; Mork. 4, 13). Nes, kaip Jis sakė, žiburį stato ant aukšto žibinto, kad šviestų kitiems (Luk. 8,16; Mork. 4, 21), ir ką Jis jiems skelbia slaptai, tai jie turi skelbti viešai (Mat. 10, 27; Luk. 12, 3). Jų laukia didis atlyginimas. Pagal jų uolumą čia žemėje bus jiems atlyginta danguje, ir net jau .čia žemėje už gerai suvartotus talentus jie gaus ypatingų malonių (Luk. 8, 18; Mat. 13, 12; Mork. 4, 25). Galop, to uolumo reikalauja apaštalų garbė ir pašaukimas: iš visų Senojo įstatymo šventųjų jie yra skiriami Kristaus darbų ir mokslo regimais ir girdimais liudytojais (Mat. 13, 16. 17; Luk. 8, 10). — Toliau stovį ir neoficialūs Išganytojo palydovai buvo keletas šventų moterų, Įžymiausios jų buvo: Marija Magdalietė, Erodo užvaizdo Kuso žmona Joana ir Zuzana. Jos rūpinosi tiekti apaštalams gyvenimui reikalingų dalykų, valgį, prieglaudą, apdarą ir dalydavo pašalpų beturčiams (Luk. 8, 2. 3; Jon. 12, 6; 13, 29). Tai jos darė iš dėkingumo už didžias geradarybes, kurių patyrė iš Viešpaties kūno ir sielos atžvilgiu, už išvadavimą iš apsėdimo ir ligų (Luk. 8, 2). Toliau, jos tai darė, norėdamos pasišvęsti Kristaus karalystei. Jokiu kitu būdu jos negalėjo tai karalystei darbuotis, vien karštai ją pamildamos ir pašvęsdamos savo laiką ir darbą tiems, kurių uždavinys buvo platinti tą Dievo karalystę savo apaštališkais darbais ir mokinimu. Išganytojas buvo beturtis ir beturčiu norėjo likti, kad paliktų mums neturto pavyzdį ir suteiktų

kitiems progos darbuotis Dievo karalystei. Tai yra didis Išganytojo nusileidimas ir didelė garbė moterims. Tuo būdu buvo nurodyti įvairūs luomai, kurie busimojoj Bažnyčioj turės tarnauti Evangelijos platinimui, ar pasilikdami pasaulyj, ar vienuolyne.

— Galop, Viešpatį lydėjo žmonių minios, kurios, ateidamos ir paeidamos, nuolat keitėsi; sulig savo būdu jos buvo geriau ar blogiau nusistačiusios Jėzaus mokslui ir nors, apskritai kalbant, prisiimdavo ir trokšdavo išganymo, bet vis dėlto pasilikdavo pragaištingoj Jėzaus priešų įtakoj.

Antra, mūsų dėmesį kreipia ypatingas būdas, kokiu Išganytojas skelbė Evangeliją. Būtent, daug ir dažnai Viešpats mokino p a l y g i n i m a i s . — Palyginimas yra tai vaizdas, dalykas arba įvykis, paimtas iš regimo pasaulio, kad su jo pagalba būtų galima išaiškinti nejautuliniai ir dvasiniai dalykai. Palyginimuose yra dažnai vaizduojamas panašumas tarp gamtos reiškinių ir žmonių gyvenimo, — tai yra palyginimai griežta prasme; bet dažnai randama vien vaizdų, aliuzijų, patarlių arba sentencijų, kurios savo turiniu piešia visą istoriją, pav. „gydytojau, gydyk save patį“ (Luk. 4, 23), „išmesk rąstą iš savo akies“ (Luk. 6, 41).

— Apskritai, Viešpaties palyginimai taikomi dangaus karalystei, kuri buvo Jo pamokslų dalykas; jie galima padalyti į tokius, kurie vaizduoja Bažnyčios prigimtį, susikūrimą ir veikimą; toliau, į tokius, kurie kalba apie karalystės narius ir jų pareigas, ir, galop, į tokius, kurie liečia dangaus karalystės Valdovą ir Jo santykius su nariais. — Bet dėl ko Išganytojas mokino palyginimais? Pirmiausia, rytų krašte buvo paprotys mokinti palyginimais, kaip Saliamonas ir kiti senovėj darydavo (III Kar. 4, 32; 10, 1; Sir. 39, 1 s; Bar. 3, 23). Taigi, ir Išganytojas norėjo prisitaikinti prie tokio mokinimo būdo. Be to, buvo pranašaujama, kad Izraelius atkrisiąs nuo Dovido sūnaus, ir Izraeliaus tauta būsianti atmesta; tas įvykis buvo nuvaizduotas Efraimo giminės atmetimu; tas atmetimas įvyksiąs per tai, kad Mesijas išdėstysiąs savo mokslą palyginimais (Ps. 77, 2; Luk. 8, 10; Mork. 4, 12; Mat. 13, 13. 14). Taigi, ta aplinkybė buvo Izraeliaus ištyrimas ir tikras teismas. — Galop, tas mokinimo būdas turėjo gerų pusių, taip klausytojams, taip ir kalbėtojui. Jis tiko dvasiniam ir moraliam klausytojų būviui, tai buvo gražus mokinimo būdas, paprastas, vaizdingas, pagaunąs protą, fantaziją ir atmintį, tinkąs mokytam ir prasčiokui. Žmonėms geriems ir mylintiems tiesą tai buvo akstinas giliau tyrinėti; tingiems ir piktai nusista-

čiusiems, netikintiems klausytojams tai buvo ištyrimas, kaip sako pats Išganytojas: „kad jie, žiūrėdami, nemato ir, klausydami, negirdi“, t. y. jie matė gana, kad pasiakintų tyrinėti nuodugniau, bet liko netikėliais, nes nenorėjo sekti šviesa (Mork. 4, 11. 12; Luk. 8, 10; Mat. 13, 10. 11. '12. 15). Mokindamas palyginimais, Viešpats taip pat parodė maloningumo stabmeldžiams; daugelis jų arba nebūtų supratę dorovės tiesų, arba būtų išsigandę tiesioginio išdėstymo. Palyginimų būdu visiems buvo tarnaujama: ir tiems, kurie buvo „lauke“, ir tiems, kurie buvo „viduj“ (Mork. 4, 11). Laikiniai ir matomi daiktai yra pagal Dievo norą neregimųjų ir amžinųjų dalykų vaizdas ir gali padėti apreikšti „nuo pat pradžios įkūrimo paslėptus daiktus“ (Mat. 13, 35) ir „dangaus karalystės paslaptis“, parodant jų išsivystymą čia žemėj ir kitame pasaulyj. Taip dalyką suprantant, palyginimai ne tik vaizduoja moralias tiesas, bet tikrai pranašauja apie busimąjį krikščioniškąjį pasaulį, apie jo būdą, įkūrimą, sutvarkymą ir likimą. Vien tik katalikiškoj Bažnyčioj tėra realizuoti visi tie palyginimais nustatytieji bruožai. Tas mokinimas palyginimais davė progos puikiai, aiškiai, maloniai ir prieinamai pasireikšti kilniai Išganytojo dvasiai. Todėl taip dažnai Išganytojas vartojo tą mokinimo būdą Galilėjoj ir Judėjoj, kiek tai atitiko klausytojus; ypač Jis naudojosi palyginimais, pažymėdamas ką nors tokį, ko nenorėjo pasakyti aiškiai, kaip pav. busimąjį tautos atmetimą. Jis vartojo įvairias palyginimo rūšis, daiktinius, istorinius, didesnius ir mažesnius, paties išrastus ir žinomus (Mat. 13, 52). Jis naudojosi palyginimais nuolat, net tais pačiais, bet vis nauju būdu, atsižiūrėdamas į tikslą, pritaikinimą ar pravedimą (Luk. 14, 16 ss; Mat. 22, 2 ss). Tokiu būdu Viešpats noriai ir su pagarba buvo klausomas ne tik liaudies, bet ir pačių Rašto žinovų, taip jog ir tuo atžvilgiu teisingai buvo galima sakyti: „čia daugiau, nekaip Saliamonas“ (Luk. 11, 31).

Koks malonus, koks nuostabus reginys tas keliaująs ir mokinąs Mesijas! Kaip keista kūno akims, kad Jis gyvena išmaldomis, bet kaip gražu dvasios akims! Dievo Sūnus gyvena ir minta per meilę tų, kuriems Jo meilė teikia dvasios gyvenimą. Koks stebuklingas geradarybėmis pasikeitimas tarp dangaus ir žemės, kurį vykdo tas nuostabus mokinamas veikimas!

Kai kurie Viešpaties palyginimai.

Dabar eina keletas Viešpaties palyginimų; tiesa, Matas ir Morkus paduoda juos paeiliui po kitą kito, bet, tur būt, jie buvo pasakyti įvairiu laiku, bent su pertraukomis ir kitose vietose (Mat. 13, 10. 36; Mork. 4, 10).

Palyginimas apie sėjėją.

(Mat. 13, 1-9. 18-23; Mork. 4, 1-9. 14, 20; Luk. 8, 48. 11-15).

Vieta, kur tas palyginimas buvo pasakytas, yra ar Kafarnaumas, ar Betsaida. Šį kartą Viešpats vėl mokino iš laivelio, kaip ir per stebuklingą žvejonę. Gryname Palestinos ore balsas girdimas labai aiškiai, ypač pajūryj. Pajūris taip pat galėjo duot Išganytojui medžiagos kai kuriems palyginimams, ypač pirmajam apie sėjėją. Jūros kranto skardžiuose yra įvairių vaisingos žemės sluoksnių: žemai lygumose gilus puikios žemės sluoksnis, aukščiau plonas žemės sluoksnis vos pridengia uolas. Per dirvas ir tarp jų eina į visas puses keliai.

Palyginimas apie sėjėją vaizduoja „žodžio apie Dievo karalystę“ arba „Dievo žodžio“ likimą sulig įvairiais žmonių dvasios nusistatymais ir klūtimis, kurių sutinka iš jų pusės. Vienkart jis akina tas kliūtis kiek galint nugalėt. Palyginimas tinka visiems, stabmeldžiams ir žydams, ypač žydams, kurie taip sunkiai tesidavė mokinami apie Dievo karalystę. — Sėkla yra „Dievo žodis“, tikėjimo žodis, pamokinimas apie Dievo karalystę ir išganomą Bažnyčios įstaigą. Dirva yra pasaulis ir žmogus, ypač žmogaus širdis. Sėjėjas yra Kristus ir kiekvienas, kurs Jo yra įgaliotas skelbti Dievo žodį. Sėjimas yra pats Dievo žodžio skelbimas. — Sėkla ne visumet vienodai išdygsta. Ji gali likti bevaisė arba atnešti vaisių. Visa pareina nuo to, ar ji randa žmoguje kliūčių, ir ar žmogus tas kliūtis pašalina, ar joms pataikauja. Nevaisinga lieka sėkla pas tris žmonių rūšis. Jei sėkla krinta ant kelio arba šalia jo, ji neišdygsta, nes ten žemė kieta ir suminta; ji sumyniojama arba paukščių sulesama. Kieta žemė yra žmonės, kurie per savo pasauliškumą bei žemiškumą neturi jokio supratimo apie antprigimtinius dalykus. Tie žemės, prigimties ir pasaulio žmonės girdi žodį, bet jo nesupranta per savo širdies kietumą (Mat. 13, 19); o paskiau blaškymai ir piktas priešas nuneša sėklą šalin — Dievo žodis sutinka viduojų ir išorinių

sunkumų bei kliūčių. — Jei sėkla krinta į lėkščių, uolingą dirvą, tai, tiesa, ji veikiai išdygsta, bet neįleidžia giliau šaknų; saulės kaitra ir drėgmės trūkumas žemėj netrukus ją pražudo. Prie tos rūšies priklauso vaizduotės ir jausmo žmonės, apskritai, visi, kuriems stinga viduojo pastovumo, ištvermės ir drąsos. Jie tiki tuo tarpu, bet, kai prasideda sunkenybės, prispaudimai ir žodžio persekiojimai, jie piktinasi ir atkrinta. — Galop, jei sėkla krinta į gerą žemę, bet neįdirbtą ir pilną piktžolių, piktžolės apauga kilnią sėklą, atima jai šviesą ir drėgmę ir nustelbia ją. Tos piktžolės reiškia pas žmogų žemiškų rūpesčių galybę, gobšumą ir visas kitas gyvenimo aistras. Visa tai nustelbia kiekvieną aukštesnį siekimą. — Tačiau sėkla turi ir geresnį likimą; kartais ji krinta į gerą, gryną ir gilią žemę ir, uždėjusi, atneša trisdešimt, šešiasdešimt ir net šimteriopą vaisių, kaip būdavo palaimintojoj Galilėjoj (Prad. 26, 12). Taigi, patys žmonės turi prirengti savo širdis. Čia tat ir glūdi skirtumas tarp dirvos ir žmogaus širdies. Žmogus yra laisvas ir, Dievo malonei padedant, gali kreiptis į tai, kas gėriau. Mūsų Viešpats savo gyvenime sutiko visų kalbamųjų rūšių žmonių. Todėl Išganytojas baigia palyginimą primygiančiais, svariais žodžiais: „Kas turi ausis klausyti, teklauso“ (Mat. 13, 9).

Palyginimas apie piktžoles ir žvejonę.

(Mat. 13, 24-42. 47—50).

Palyginimu apie sėjėją seka palyginimas apie piktžoles. Jis ir pranašauja apie Dievo karalystę, apie Bažnyčią, ir talpina savyj tris svarbias tiesas. Pirmiausia, Išganytojas mus mokina, kad Bažnyčioj nuolat bus piktžolių. Raugė yra dažnai Palestinoj sutinkama piktžolė, kuri vargiai galima atskirti nuo kviečių, kol pribręs. Piktžolės vaizduoja šiame palyginime klaidžiatikius ir slaptus nusidėjėlius. Tokių piktžolių visumet bus Bažnyčioj, bet niekumet visa Bažnyčia nebus vien piktžolės. Abu tie dalykai yra išpranašauti; per tai yra atmesti ne tik senovės novacianai, montanistai, donatistai, bet taip pat ir protestantai. Šie pastarieji dėl to, kad jie tikino, būk visa Bažnyčia esanti sugedusi. Toliau Išganytojas mums sako: piktžolių priežastis nėra Dievas, nei Bažnyčia, bet piktasis neprietelis, kurs panaudoja žmogaus ydas. Piktžolių, tiesa, esama Bažnyčioj, bet ne iš jos. Jos tikėjimo mokslas ir dorovė, tiesa, gali būti sugedimo proga, bet ne prie-

žastis. Priežastis yra atsitolinimas nuo Bažnyčios. Bažnyčia, priešingai sektoms, niekumet nepataikavo piktžolėms, bet visados stengėsi jas išravėti. Rytų krašte neretai atsitikdavo, kad koks nors piktas žmogus, vedamas kerštо ir nepalankumo, pasėdavo piktžolių į savo priešo dirvą; net romėnų įstatymai numatė tokį atsitikimą. — Trečioji tiesa mokina, koks bus piktžolių ir gerų vaisių galutinis likimas. Čia pasirodo, kad kitokiu būdu nori tą likimą įvykdyti Dievo valia, o kitokiu žmogus. Geri žmonės ir Dievo tarnai stebisi, iš kur piktžolių atsirado, nenori jų pakęsti, nori tuoj jas išravėti. Tai yra neišmintingas uolumas, nes jis daugiau kenkia, negu teikia naudos; tai yra nekantravimas dėl nemalonumų, kurių atneša gyvenimas su piktais; tai yra trumparegystė, nes teatsižvelgiama vien į tai, kas yra arti, o ne į tai, kas yra bendras, visuotinis. Dievas elgiasi kitaip. Jis neapkenčia pikto, bet leidžia jam augti drauge su gerais vaisiais. Taip Dievas elgiasi, atsižvelgdamas į piktuosius, kurių gerbia laisvą valią, ir kurie vis dar gali atvirsti, ir atsižvelgdamas į geruosius. Nes, per anksti raunant piktžoles, geriesiems būtų žalos, ir jie prarastų nuopelnus kantrybės ir pasitikėjimo Dievu, o, draugaudami su piktais, jie lavinasi tose dorybėse ir renkas tų nuopelnų. Bet, taip pat ir į patį save atsižvelgdamas, Dievas elgiasi tokiu būdu. Jo pasaulio planas nebus piktųjų sunaikintas, jis vis tiek įvyks ir pareikš Dievo išmintį, gailestingumą ir galybę. Dievas mato tas priešginas ir jų plėtojimąsi. Piktieji išbandė savo laisvę ir patys užsitraukė sau teismą. Kai praeis gailestingumo laikas, veiks Dievo teisybė. Išravėjimas yra neabejotinas, .skirstymas griežtas ir neapsirinkamas, bausmė baisi. Piktieji bus piovėjų sugrėbti, kaip stagarai, surišti ir įmesti į ugnį, kur bus „verksmo ir dantų griežimo“ (kaipo silpna amžinos nelaimės ir nusiminimo išraiška). O teisiųjų užmokesnis bus didis, kilnus, gražus. Kaip išrinkti pėdai, jie bus sugabenti į dangiškojo Tėvo kluonus. Jie žibės, kaip saulė, Dievo karalystėj.

Palyginimo išvada: kaip geruųjų pastangoms niekumet nepasiseks įkurti čia žemėje tobulos teisybės karalystės, taip ir pragarui niekumet nepasiseks- pasiekti to, kad vien neteisybė viešpatautų. Visos tariamos priešingybės galutinai išsiriša didingame pasaulio teisme, kurio tikslas yra ant visumet išrišti „karalystės papiktinimų“ mįslę. Pirmą kartą čia Išganytojas smulkiau, keliais artisto bruožais piešia pasaulio teismą, jo tikslą, jo eigą, veikiančias jėgas ir jo galutinį apie visus pasaulio daiktus

sprendimą. Tas palyginimas teikia mums raktą į visas pasaulio ir Bažnyčios didžias painiavas ir piktybes, o taip pat šviesos ir paguodos visuose viešuose prispaudimuose.

Palyginimas apie žuvų tinklą eina prie to paties tikslo, kaip ir ką tik minėtasis. Bet tai yra kitas vaizdas, kitokiose aplinkybėse. Bažnyčioj esama, gerų ir piktų; visiems bus atlyginta. Bažnyčia čia yra palyginimą su tinklu. Vaizdas buvo 'lengvai suprantamas šiaip klausytojams ir apaštalams, kurie buvo žvejonės žinovai; be to, čia yra tinkamai vaizduojama Bažnyčia, kaipo visų tautų visuomenės susivienijimas: visi, sujungti tuo pačiu tikėjimu, tais pačiais sakramentais ir ta pačia valdžia, ramiai iriasi į amžinybės krantą. Tinklas aprėpia visus, kurie tiki ir yra pasikrikštydinę; jis traukiamas ir valdomas Bažnyčios valdžios. — Bet tame susivienijime esama piktų ir gerų, nes tinklas stengiasi apimti visą žmoniją. Tatai jame yra abejingų, puolusių tikėjime ir doroj, kurie tačiau iš viršaus neatsiskyrę nuo Bažnyčios. Pikta čia atsiranda ne per išorinį veikimą, bet per patį vidaus silpnumą ir nedorumą. Tai yra kiekvieno žmogaus nukrypimas. Išrinkimas, paskirstymas ir galutinis likimas yra taip pat neabejotinas ir neatmainomas, kaip ir aukščiau paduotajame palyginime. Kai tinklas yra pilnas, kai pašauktųjų Bažnyčion skaičius pribręsta, angelai traukia tinklą krantan, ir prasideda rinkimas. Niekas neapgauna dieviškųjų teismo pasiuntinių akies. Stipriai yra pavaizduotas piktųjų likimas. Kas yra nešvaresnis ir bjauresnis, kaip vieta, kurioj pūva išmestos netikusios žuvys? Galop, ugnis naikina nepakenčiamąją šlykštybę. Taigi ir tame palyginime yra pranašaujamas piktųjų buvimas Bažnyčioj, bet niekur nėra pasakyta, kad blogųjų žuvų būsią daugiau, negu gerųjų.

Palyginimai apie rastą lauke turtą ir brangią perlą.

(Mat. 13, 44-46).

Aukščiau paduotieji palyginimai pranašauja apie būsimos Bažnyčios ypatybes ir likimą. Du sekantieji turi vieną bendrą tikslą ir rodo, iš vienos pusės,, viduję Bažnyčios vertę, iš antros pusės, nusistatymą, kokį visi žmonės turi turėti dėl to turto ir brangumyno. Palyginimuose yra pabrėžtos trys mintys.—Tai yra didis, karališkas turtas, kurs ne tik radėją gali padaryti labai turtingu ir laimingu žmogum, bet ir, kaip tai rodo perlos vaizdas,

savo grožiu gali džiuginti dvasią ir širdį. Tas turtas, ta peria yra Evangelija su jos tikslu ir priemonėmis, tikėjimu, malone ir amžinu gyvenimu, žodžiu sakant, su visu tuo, ką ji teikia laikui ir amžinybei. Tai yra antprigimtinis, neatrandamas, nepadirbamas turtas, pilnas dangiško žibėjimo, iš tikro, „paslėptas turtas“, kurio pėdsakus tegali nurodyti vienas pats Dievas. — Bet tas turtas guli svetimame lauke, o peria turi būti ieškoma. Būtent, Evangelijos turtas terandamas Bažnyčioj. Taigi, tas Bažnyčios laukas turi būti nupirktas ir pasisavintas to, kurs nori tą turtą turėti. Jis turi susijungti su Bažnyčia ir tapti jos nariu. O tai ne kartą yra surišta su dideliais sunkumais. — Todėl, trečia, palyginimas mokina, ką turi daryti tas, kurs tą turtą ir perlą nori laimėti. Jis turi, neatidėliodamas, „eiti“ ir nesvyruoti. Nes turtas yra malonė, kurią duoti Dievas niekam nėra kaltas, o tuo tarpu gyvenimas yra trumpas ir netikras. Mums svarbu dirbti su griežtu nusistatymu ir aukštaširdišku džiaugsmu, kad gautume nuosavybėn tą turtą ir tą perlą, nors už tai reiktų atiduoti visa, ką turime. Turtas čia brangesnis už visa; visus vargus ir visas aukas nusvers laimė ir garbė, tą turtą gavus.

Jėzaus giminaičiai, audros nuraminimas, apsėstieji iš Gerazos.

Išganytojas vėl buvo savo namuose Kafarnaume; žmonės nuolat taip grūdėsi iš visų pusių, jog apaštalai vargiai begalėjo rasti laiko pavalgyti (Mork. 3, 20). Ir štai vieną dieną atėjo Išganytojo giminaičiai Jo paimti ir parvesti namo, nes Jis, jų nuomone, savo uolume pereina visas sąmonės ribas (Mork-3, 20. 21. 31-35; Mat. 12. 40—50; Luk. 8, 19-21). Jei jie taip manė rimtai, tai, matyt, jie netikėjo į Jį (Jon. 7, 5). Gal jie bijojo, kad fariziejai iš savo pusės galį daryti žygių prieš juos ar prieš Jėzų, arba manė, kad entuziazmo pagauta liaudis gali Jį pastūmėti į pragaištingus darbus. Žodžiu sakant, juos atvedė pasaulinės mintys, nevertos Viešpaties. Ir tą kryžių Jis norėjo įtraukti į savo gyvenimo nemalonumų ratą ir iškentėti savo tarnų paguodai. — Nėra žinoma, ar tada, ar gal kitą dieną atėjo Viešpaties Motina ir keli Jo giminaičiai pas namus, kuriuose Jis mokino, norėdami su Juo kalbėtis. Kadangi namus buvo apstojusi didelė minia žmonių, tai jie negalėjo patekti pas Jį. Jie tad prašė, kad Išganytojui praneštų, kad jie atėję ir norį pasikalbė-

ti. Kai arčiau stovintieji žmonės pasakė Viešpačiui, kad Jį kviečia Jo Motina ir giminaičiai, Jis nenustojo mokinęs ir tarė: „Kas mano Motina, ir kas yra mano broliai?“ Ir, pažvelgęs į aplinkui stovinčius, ištiesė ranką į mokinius ir pridūrė: „Kas nors daro valią mano Tėvo, esančio danguje, tas mano brolis, sesuo ir motina“ (Mat. 12, 49. 50). Tais žodžiais Išganytojas, be abejo, neneigia savo kūniškos giminystės; Jis vien tikina, kad Jo svarbiausioji giminystė yra su Tėvu, kuris yra danguje, kurio valia yra Jam taisyklė; paskui, antra giminystė, taip pat dvasinė, yra ta, kurią Jis užmezgė pagal Tėvo valią; ta giminystė apima visus tuos, kurie klauso Dievo valios ir ja seka; tokių pirmoj eilėj yra apaštalai. Tai yra beveik tas pats, ką Jis kadaise buvo pasakęs savo gimdytojams, kai jie Jį atrado šventykloj (Luk. 2, 49), ir ką Jis vėliau pasakys moteriškei, laiminančiai Jo Motiną, dėl to kad tai yra Jo Motina (Luk. 11, 28). Tais žodžiais Išganytojas duoda mums labai reikšmingą pamoką, kad pirmiausia reikia branginti santykis su Dievu ir pagal tai visa matuoti. Čia mums Viešpats teikia taip pat daug paguodos ir paakinimo, nes Jis mums rodo lengvą kelią su Juo susiartinti ir pasidaryti Jam brangiems, būtent, mylėti Dievą labiau už viską ir sekti Jo valia labiau, negu visu kitkuo. Marija nė kiek neužsigavo tais žodžiais, Ji juos gerai suprato. Ji ir tuo būdu buvo Jam artimiausia. Taip pat ir čia Viešpats duoda savo Dievybės liudijimą, vadindamas Dievą Tėvą savo Tėvu.

Vieną pavakarę Išganytojas, pasakęs pamokslą (pagal Morkų 4, 1—34 tai buvo sakomi palyginimai), liepė savo mokiniams nusiirti į jūros rytų krantą (Mork. 4, 35—40; Mat. 8, 23-27; Luk. 8, 22—25). Paleidus liaudį, mokiniai tuoj, nieko nelaukdami, kitų laivelių lydimi, išplaukė kartu su Viešpačiu. Jis sėdėjo laivelyj, iš kurio mokino. Besiiriant, Išganytojas užmigo, tur būt, kitam laivo gale, mažoj užeigoj, parėmęs galvą pogalviu. Netikėtai pakilo smarki audra. Toji jūra guli žymiai giliau už Viduržemių jūros paviršių, o vasaros laiku kaitra yra didelė. Tad ypač po karštos dienos ne retai kyla smarkūs vėjai, kurie, pūsdami iš rytų ir iš šiaurės, veržiasi pro gilius uolinio kranto tarpukalnius ir siaučia jūroj nepaprastai smarkiai. Audra iš tikro turėjo būti baisi, nes vilnys plakė laivą, pripildė jį vandeniu, ir grėsė pavojus paskęsti arba sudužti į krantą. Apaštalai darė, ką tik galėjo, kad atsispirtų audrai; galop jie prarado drąsą ir, labai nerimaudami, kreipėsi į Išganytoją. Jis vis dar miegojo, dėl

to kad buvo visiškas savo prigimties Viešpats ir dėl to, kad norėjo ištirti apaštalus, ar jie tiki, kad Jis gali juos išgelbėti, ir nežadinamas. Apaštalai tačiau nebuvo taip toli pažengę tikėjime. Kažkokiu nusiminimo ir nepasitikėjimo tonu jie šaukia: „Viešpatie, gelbėk mus, žūname!“ Mokinių pažadintas, Viešpats atsikelia ir bara juos, tiesa, nes už bamę, kuri kilo nenoromis, bet už tikėjimo trūkumą. „Kodėl esate bailūs jūs, žmonės menko tikėjimo? Kame jūsų tikėjimas? Ar dar jūs neturite tikėjimo?“ Tada Viešpats atsistojo laivo viršuj ir, metęs galingą žvilgį į siaučiančią audrą ir įnirtusias vilnis, tartum liepdamas, ištiesė ranką ir sušuko: „Tylėk, nutilk!“ Ir staiga pasidarė didė tyla ore ir jūroje. Vėjai tarytum pasislėpė, o jūra, pasižeminusi, tyli ir rami, tiesėsi po Jo kojų. Tai buvo dvigubas stebuklas; Jėzus nuramino vėjus ir vandenų paviršių, kurs, vėjams nutilus, dar siūbuodavo ištisas valandas ir dienas. Stebuklas sukėlė pas mokinius ir pas visus ten buvusius begalinį nusistebėjimą ir bamę, einančią iš jutimo, kad jie esą taip arti Dievybės. Jie tai išpažino, sakydami kits kitam: „Kas gi Jisai yra, kad duoda paliepimų vėjams ir jūrai, ir tie Jo klauso?“ Tie žodžiai reiškia tikėjimo į Dievybę išpažinimą. Jie taiko į psalmių vietą, kuri piešia Dievo galybę, valdant jūrą.

To ir norėjo Išganytojas, darydamas tą stebuklą. Tai yra vienas jūros stebuklų, kurių tikslas buvo sustiprinti ypač apaštalų tikėjimą. Žvejonės stebuklu Viešpats stiprino Petrą ir kitus apaštalus, kad, nugalėdami nepasitikėjimą ir svyravimą, kylantį dėl viduojų sunkumų, būtent, savo menko žinojimo, pasitikėtų Kristum ir eitų pašaukimą, į kurį Jis juos kviečia. Čia Jis stiprina jų tikėjimą kovoj su išoriniais sunkumais ir persekiojimais, kurie neišvengiami jų pašaukime. Todėl šventieji tėvai paprastai tą paslaptį taiko Bažnyčios persekiojimui, kuri juk yra Petro laivelis ir taip pat negali žūti, kaip Dievas negali nuskęsti mažučiuose jūros vandenyse.

Audrai nutilus, laivelis nuplaukė tiesiai į gerazėnų kraštą (Mork. 5. 1 — 17; Luk. 8, 26—39; Mat. 8, 28—34). Geraza yra, tur būt, šių dienų Kerša, kurios griuvėsiai yra matomi nedidelėj lygumoj tarp jūros ir rytų kalvų. Pietinėj miesto pusėj, pajūryj buvo labai staigus skardis. Kraštas priklausė prie taip vadinamo Dekapolio, dešimties miestų srities, kuri buvo betarpiškai Romos valdoma; didesnė dalis gyventojų buvo stabmeldžiai. Išganytojas pirmą kartą įžengė į tikrai stabmeldišką žemę; šėtonas, to pa-

saulio kunigaikštis, tartum norėjo gintis nuo to jo viešpatybės puolimo; išlipant Išganytojui iš, laivo, išėjo iš kapų du piktos dvasios apsėstieji; kapai, tur būt, buvo iškalti uolų tarpukalny, gal ties taku, apsiaustu uolomis (Mat. 8, 28); apsėstieji, pamatę Išganytoją išlipant iš laivo, bėgte bėgo pas Jį; abu buvo baisūs, ypač vienas jų, rodos, buvo labai piktas ir žiaurus. Jie gyveno kapų urvuose, jei kas juos mėgindavo suvaldyt ir surišt, jie sutraukydavo pančius; jie bėgiojo, neapsirengę, ir, siausdami aplinkui, žeidė save akmenimis ir baugino visą apylinkę, taip jog niekas nedrįso praeiti keliu; tai buvo šėtono karalystės, rūsčios, nejaukios galybės ir didžiausio vargo baisus reiškinys. Jie ir pas Išganytoją bėgo įniršę; bet, atbėgę, parpuolė ant kelių, rėkdami: „Kas mums darbo su Tavim, Jėzau, Dovido sūnau? Ar Tu čia atėjai pirm laiko mūšy kankintų?“ Nevaryk mūsų iš tos šalies į pragarą! O Jėzus paklausė vieną apsėstąjį, kaip jis vadinasi’ „Legijonas“ buvo atsakas: „nes mūsų daug“. Netoli pakalnėj ganėsi didelė kaimenė kiaulių. Velniai meldė Viešpatį leisti jiems eit į jas. Viešpats jiems leido ir įsakė piktoms dvasioms išeit iš apsėstųjų. Velniai tuoj įėjo į kiaules; kiaulės bematant pasiuto, baimės pagautos, bėgo skardžiu žemyn, puolė į jūrą ir nuskendo; jų skaičius siekė 2000. Piemenys, ganę kiaules, baimės ir siaubo apimti, pabėgo į miestą ir papasakojo, kas atsitiko. Atėjo gyventojai ir pamatė vieną apsėstąjį, tur būt, piktesnįjį, besėdintį prie Jėzaus kojų, bet apsivilkusį, ramų ir pilno proto, išvaduotą nuo nejaukaus baisaus svečio — graudingas vaizdas išgelbėtos avelės, besilsinčios gero Ganytojo prieglobstyj! Gerazeniečiai nesutiko Jėzaus nepalankiai, bet taip pat ir nepasidavė Jam su geru tikėjimu; šiurpo pagauti, bijodami dar didesnių žalų, jie prašė Išganytoją apleisti jų kraštą. Išganytojui einant į laivą, Juo sekė buvęs apsėstasis ir meldė paimt jį su savimi. Viešpats nesutiko ir liepė jam eit į savo namus ir papasakot, kokių didžių daiktų jam Dievas padaręs. Viešpats neišpildė apsėstojo prašymo, nes jis, tur būt, buvo stabmeldys, o Viešpats buvo siųstas pas Izraeliaus aveles. Be to, apsėstojo praeitis darė jį netinkamą apaštalauti. Žydai jį būtų stūmę nuo savęs ir patį Viešpatį būtų kaltinę dėl to, kad Jis nuolat su juo gyvena. Taigi, Viešpats pavedė jam būt apaštalu Dekapolyj, ir tą Jėzaus įsakymą išgydytasis vykdė uoliai ir ištikimai.

Tas pirmasis Išganytojo įžengimas į stabmeldžių kraštą yra labai pamokinamas. įžengdamas į stabmeldžių žemę, Jis pasiskelbė

esąs visų tautų Paveldėtojas ir Atpirkėjas, taip pat ir stabmeldžių. Be to, Jis pasirodo esąs pasaulio kunigaikščio Viešpats. Yra tai tartum pirmasis smūgis stabmeldybei; Jis teisia ir smerkia patį stabmeldybės valdovą. Pragaras yra verčiamas nusilenkt Jam ir išpažinti Jo galybę nepaprastu būdu. Piktųjų dvasių išsitarimai ir jų išvarymas, kaimenės nugaišinimas, didelis skaičius liudytojų, išgelbėtųjų išpažinimas—visa tai, susidėję krūvon, puikiai skelbia Jo Dievybę. Stabmeldybė nesutinka Jo nepalankiai, ji tik baikščiai ir neramiai traukiasi prieš Jį. Viešpats nė kiek jos neverčia. Jis tenkinasi pirmu jos sutrenkimu ir supurtinimu iš žemiškų siekinių ir pragaro verguvės. Jis tik pasitraukia nuo jos, bet jos neapleidžia. Jis siunčia jai apaštalą iš jos pačios tarpo, o paskiau Jis pats sugrįžta ir panaujina savo galybės įrodymus (Mork. 7, 31). Kai kurie mato toj paslaptyj vieną nedaugelio įrodymų, kuriais Išganytojas skelbiasi esąs visų regimųjų daiktų Viešpats; čia Jis, pasinaudojęs ta savo valdžia, leidžia velniams eit į nešvarius gyvulius, kurie paskiau gaišta. Tur būt, gyvulių žuvimas buvo visai naturali padūkimo išdava, o iš Išganytojo pusės buvo tik leidimas. Bet tas leidimas buvo visai pateisinamas vargšų žmonių išvadavimu, Kristaus apreiškimu ir Jo neribotu visų kūrinių valdymu.

Kraujo plūdimu sergančios moteriškės išgydymas, Jajiro dukrelės iš numirusiųjų prikėlimas, dviejų aklų išgydymas.

Grįždamas iš rytinio jūros kranto, Viešpats vėl priplaukė Kafarnaumo apylinkę, kur Jo jau laukė būriai žmonių. Minioj buvo taip pat Jajiras, vienas trijų sinagogos viršininkų, kurie turėjo rūpintis sinagoga, nustatyti ir prižiūrėti Dievo tarnystės tvarką. Jis sukniubo Išganytojui po kojų ir karštai meldė ateit į jo namus, uždėti ranką ant jo mirštančios dvylikos metų dukrelės ir ją išgydyti. Išganytojas tuoj mielai iškeliavo, o su Juo ėjo tirštai susigrūdusi minia žmonių, taip jog ji Viešpatį stumdė ir spaudė. Ta aplinkybė davė progos stebuklingam kraujo plūdimu sergančios moteriškės išgydymui (Luk. 8,40—48; Mork. 5, 21—34; Mat. 9, 18—22).

Moteriškė sirgo jau dvylika metų kraujo plūdimu. Izraelitų ta liga buvo laikoma nešvaria ir dėl įvairių Įstatymo reikalavimų buvo labai nemaloni (Kun. 15, 25 ss). Moteriškė jau buvo daug

kentėjusi nuo gydytojų, kurie, kaip matyt, vartojo tai ligai gydyti visai barbariškų priemonių. Ji išleido visą savo turtą be jokios vilties išsigelbėti iš ligos kitaip, kaip vien mirdama. Bet štai dabar, gaivinama karšto pasitikėjimo Išganytoju, ji atgavo viltį. Tačiau ji nedrįso viešai prisiartinti prie Išganytojo, iš dalies dėl savo ligos, o iš dalies, kaip yra spėjama, dėl to, kad buvo stabmeldė; todėl ji prasigrūdo pro minią arti Išganytojo, kad kiek galima slapčiau paliestų Jo rūbą; ji buvo tvirtai įsitikinusi, kad to užtenka jai išgyti. Eidama tad užpakalyj, ji iš tikro palietė Viešpaties rūbą ir staiga pasveiko. O Išganytojas atsigręžė ir klausė, kas Jį palietęs. Mokiniai, kurie buvo aplink Jį, atsakė, kaip Jis dar galįs klausti — juk žmonės Jį spaudžią ir stumią iš visų pusių. Tačiau Išganytojas tikino žinąs, jog iš Jo išėjusi gydanti jėga, ir žiūrėjo aplinkui, tirdamas žmones, kad surastų tą, kas Jį palietė. Moteriškė matė, kad ilgiau nebegali slėptis; drebėdama, prisiartino ir atvirai prisipažino, kaip viskas įvyko. Tada Išganytojas maloniai tarė jai: „Dukter, tavo tikėjimas pagelbėjo tau; eik ramybėje ir būk pagijusi iš savo slogos“. Tai buvo pirmas kartas, kad Viešpats darė stebuklą per išviršinius daiktus ir savo rūbui suteikė gydomos jėgos; tai buvo pradžia stebuklingų gydymų, kurie įvyksta Bažnyčioj per Išganytojo ir šventųjų relikvijas. Čia Išganytojas pats padarė tai, kad stebuklas išėjo aikštėn, kad pareikštų savo visagalybę ir visažinojimą; be to Jis norėjo atlyginti vargšei moteriškei už jos tikėjimą ir viltį, paguosti ją ir, jei iš tikro buvo stabmeldė, parodyti jai tikrą kelią; pagaliau, Jis norėjo sustiprinti Jajiro tikėjimą ir viltį; šiam tai buvo labai reikalinga toj valandoj (Luk. 8, 41—56; Mork. 5, 22—43; Mat. 9, 18-26).

Išganytojui tebekalbant, atėjo pasiuntinys, kurs pranešė Jajirui, kad jo duktė jau numirusi, todėl tenebvargina toliau Viešpaties. Bet Jėzus, kurs tai girdėjo, liepė Jajiiui nesibijoti, bet tikėti, ir jo vaikas būsiąs gyvas ir sveikas. Išganytojas, tėvo ir visos minios lydimas, nuėjo toliau; bet, prisiartinęs prie namų, Jis niekam neleido įeiti; paėmė su savimi tik Petrą, Jokūbą ir Joną. Namuose buvo baisus sumišimas, plėšančios ausis moterų raudos ir fleitų gailus vamzdžiavimas, draskąs širdį verksmas ir vaitojimai. Išganytojas nutildė visą tą subruzdusią minią ir klausė, ko jie taip triukšmauja ir verkią, nes mergaitė nesanti mirusi, ji tik mieganti. Jam atsakyta tiesiog pajuoka, nes visi buvo tikri, kad mergaitė yra negyva. Iš namiškių Viešpats

pasiėmė tėvą ir motiną ir drauge su savo trimis apaštalais įėjo į kambarį, kuriame gulėjo ištiesta nešyklose mirusioji mergaitė. Prisiartinęs, Jis paėmė mergaitę už rankos ir tarė: „Mergaite, (tau sakau) kelkis!“ Ir mirusioji tuoj atsikėlė ir pradėjo vaikščioti, gimdytojams didžiai nustebus ir nusigandus. Jis liepė duoti mergaitei valgyti, bet nenorėjo, kad tėvai pasakotų apie stebuklą kitiems. — Tai yra antras iš numirusiųjų prikėlimas, kurį Išganytojas padarė pagal evangelistų pasakojimą. Jam ranka pamojus ir žodį tarus, mirusiojo dvasia sugrįžta iš amžinybės. Pats stebuklas, paskiau to stebuklo sąryšys su sergančios moteries išgydymu, galop, šeimos garsingumas, kurios naudai tas stebuklas buvo padarytas — visa tai turėjo padaryti Išganytojo darbą labai įtakingą; to stebuklo garsas nepaprastai greitai pasklydo po visą kraštą. Tame stebukle pažymėtini du dalykai: iš vienos pusės, pasirodo didis palankumas ir mielas noras, su kokiu Išganytojas sutinka stebuklą padaryti; Jis palengvina Jajirui prisiimti stebuklą, stiprindamas jo tikėjimą ir visur švelniai į jį atsižvelgdamas; bet, iš antros pusės, pasirodo taip pat išmintingas atsargumas, su kokiu Jis rūpinasi, kad stebuklas būtų neneigtinas; Jis pasiima tėvus ir tris mokinius liudytojais, o pažymėjimu, kad mergaitė miega, parūpina įtikinantį liudijimą iš visų namiškių pusės, jog ji tikrai yra mirusi. Išganytojas kartkartėmis mirtį, ypač tų, kuriuos nori prikelti, vadina miegu (Jon. 11, 11), kad apskritai nurodytų, jog mirtis, ypač gerųjų, tėra užmigimas, o ne mirimas, iš kurio nebūtų atsikeliama.

Išganytojas, išėjęs iš sinagogos viršininko namų, kelyj susitiko du aklus žmones, kurie sekė Juo, prašydami juos išgydyti (Mat. 9, 27—31). Taip trumpu laiku įvykę dideli stebuklai sukėlė jų gyvą tikėjimą ir viltį, ir jie garsiai šaukė Jam: „Sūnau Dovido, pasigailėk mudviejų!“ Tais trumpais žodžiais izraelitai išpažino Jėzaus mesianiškąją orybę; pirmą kartą čia tie žodžiai buvo pasakyti viešai. Išganytojas, norėdamas išbandyti jų tikėjimą, iš pradžios dėjosi nekreipiąs į juos dėmesio. Bet jie, pilni vilties, sekė Juo į Jo namus ir, galop, paklausti, ar jie tikrai tikį, jog Jis galįs juos išgydyti, atsakė visai griežtai: „Taip“. Tada Išganytojas palietė jų akis, sakydamas: „Tebūna judviem, kaip tikita“ ir grąžino jiems regėjimą; uždraudė tačiau pasakoti apie išgydymą. Bet jie pasakojo apie stebuklą visoj apylinkėj. Aklumo išgydymu Išganytojas vaizduoja Krikštą, kurs yra tikėjimo ir antprigimtinio gyvenimo sakramentas; kai kada Jis

gydė aklus su panašiomis apeigomis, kokios dabar yra vartojamos krikštui.

Apaštalų siuntimas; Jono Krikštytojo nukirtimas.

Mokiniai išgyveno pas Išganytoją jau gana ilgai; jie klausėsi Jo pamokslų ir matė, kaip Jis daro žmones laimingus savo elgesiu su jais ir savo stebuklų dovana. Jie turėjo jau patys savarankiškai bandyti apaštalauti. Tad Jis juos ir išsiuntė. Jis padarė tai, kad faktais įrodytų, jog Jis yra apaštališkos valdžios šaltinis ir gali teikti jos, kam nori. Be to; Jis norėjo, kad apaštalai išsilavintų praktiškai savo pašaukime. Tokiu bandymu visų geriausiai įsigilinama į savo pašaukimą, įgaunama miklumo, pamėgstama jis (Luk. 9, 1—6. 10; Mork. 6, 7 — 13. 30; Mat. 10, 1. 5-14).

Todėl Viešpats sukvietė savo apaštalus ir pasiuntė juos savo vardu. Tai Jis padarė su meilės pilnu rūpestingumu. Pasiuntė juos, kol pats tebegyveno ir buvo netoli jų, kad, jiems sugrįžus, galėtų juos pamokinti. Pasiuntė juos „po du“, kad turėtų vienas iš antro pagalbos ir būtų oficialiai liudytojai (Atk. 19, 15). Galop, pasiuntė juos ne pas stabmeldžius ir samarijiečius, bet pas Izraeliu, kad jie nesusivaidytų su žydais ir nebūtų paskiau jų niekinami. Vėliau, kai jie jau įprato į darbą ir priešingumus, Jis rodė jiems mažiau rūpestingumo. Išganytojas, siųsdamas apaštalus, suteikė jiems pamokinimų apie jų pasiuntinybę, ypač apie jos tikslą. Jie turėjo daryti žmones laimingus, skelbdami Dievo karalystę ir darydami gera kūnui. Tai buvo geradaringumo ir ramybės pasiuntinybė visiems, kurie norėjo ją priimti. Toliau, Išganytojas davė nurodymų, kaip jie turį gyventi, ir įsakė jiems būti ypač paprastiems, neturtingiems ir nesavimyliškiems. Jie neprivalą neštis su savimi nei pinigų, nei kelionės maišelio, nei dvejų rūbų, ir net nei lazdos, jei jos dar neturį; jie turį eiti taip, kaip stovį, nieko ypatingo neieškodami*); toliau, jie neturį vaikščiot iš namų į namus, bet visumet pasirinkti gerus žmones, pas kuriuos apsistotų; to reikalaująs ir patogumas, ir geras pavyzdys; galop, apaštalai neturį imti atlyginimo už savo patarnavimus. Jų dalinamosios geradarybės yra dvasinės, kurių negalima duoti už laikines gerybes; tik tokiu

*) Taip pat ir čia turime pavyzdį, kaip evangalistai kai kada tepaduoda Viešpaties sakinių prasmę, o ne būtinai žodžius.

būdu apaštalai galėsią sėkmingai mokinti liaudį ir duoti gerą pavyzdį; tik tokiu būdu jie patys išvengsią pavojaus ieškoti sau naudos ir pasiduoti gobšumui; juk ir pats Išganytojas nori įkurti Dievo karalystę ne galybe ir garbe, bet vergo kenčiamu neturtu ir pasižeminimu. Jei apaštalas eina savo pareigą, Dievas ir žmonės rūpinasi jo žemiškais reikalais. Tai Išganytojas jiems leidžia, nes darbininkas vertas yra užmokesnio. — Tam jų paskyrimui vykdyti Išganytojas suteikė jiems pilną apaštališką valdžią ir galybę. Jis leido jiems Jo vardu skelbti Evangeliją ir jų dieviškam paskyrimui patvirtinti davė jiems galybės daryti stebuklų, gydyti ligonių, kelti numirėlių, varyti velnių, o žmones, pas kuriuos Jis juos siuntė, Jis tiesiog surišo pareiga klausyti apaštalų žodžių ir juos priimti. Iš vietų, kur jų nepriimtų, jie turį pasišalinti ir net dulkes nukratyti nuo savo kurpių, kad parodytų, jog jie išsižadą su jais bendravimo ir jog jų laukiąs teismas, kurs jiems būsiąs smarkesnis, negu Sodomai. Būsimus nepasisekimus Išganytojas liečia vien paviršium. Smulkiau apie tai Jis čia nekalba, atsižvelgdamas į apaštalų auklėjimą. — Bet šiame pasiuntime nereikėjo bijoti nepasisekimų. Apaštalai ėjo, kaip jie buvo siunčiami, o Viešpats rūpinosi pasisekimu. Jie skelbė Evangeliją įvairiose vietose, patepdami aliejum, gydė ligonis (Patepimo sakramento pirmavaizdis) ir vadavo apsėstuosius. Sugrįžę, papasakojo visa, ką skelbę ir ką darę (Mork. 6, 30; Luk. 9, 10); kadangi apaštalams nestigo atvirimo ir noro būti mokomiems, Išganytojas teikė jiems padrąsinimų ir nurodymų.

Čia ypatingai matome Išganytoją rūpinantis išmintingai auklėti apaštalus; visame spindi Jo majestotinga galybė, kaipo Dievo ir Bažnyčios Galvos. Matome čia pačią Bažnyčią, ne tik jos ierarchinį suskirstymą, bet ir jos dieviškos valdžios ir paskyrimo vykdymą, kurs veda žmones į laimę. Svarbus, galop, yra, ypač ierarchijos nariams, atkreiptas į apaštalus ganytojiškas pamokinimas. Be abejo, jis pajėgia uždegti apaštališko pašaukimo meilę, pagarbą, entuziazmą; jis toks gražus, toks kilnus, teikiąs tiek palaimos žmonėms, savo tikslo ir priemonių atžvilgiu, ir taip turtingas amžinomis išdavomis.

Prieš apaštalams pargrįšiant pas Išganytoją iš savo kelionės, įvyko kruvinas darbas, kurio auka krito Jonas Krikštytojas (Mat. 14, 1 — 12; Mork. 6, 14—29; Luk. 9, 7—9). Jis kalėjo jau daugiau, kaip metus. Erodas gerbė Dievo vyrą ir nebuvo linkęs kėsintis atimt jo gyvybę. Bet, kol Jonas buvo gyvas, niekše

Erodiada nebuvo tikra, kad išlaikys savo sostą. Todėl ji taisė žmogžudybei planą ir tykojo tik geros progos, kad jį įvykdytų. Ta proga atsitiko Erodo gimtuvių iškilmėj, kurias jis šventė stabmeldžių papročiu (Prad. 40, 20; II Mak. 6, 7); tur būt, Macheruso pilyj, kur Jonas kalėjo, jis iškėlė puikią puotą, kurioj dalyvavo jo rūmų didžiūnai, karo vyrai ir žymesni Galilėjos asmens. Kaip tai buvo įprasta, puotos malonumai buvo didinami moterų šokiais; viena tų šokėjų buvo Salome, Erodiados duktė iš pirmosios moterystės; savo šokių grakštumu ji užkerėjo Erodą ir visus svečius. Visa tai, matyt, buvo tyčiomis iš anksto senos Erodiados sumanytas gudrybių tinklas, jį kurį ji tikėjosi sugauti visų pirma patį Erodą, o paskui Joną. Ir ji neapsiriko. Erodas, svaigulio apimtas, pakvietė šokėją pas save ir, visiems svečiams girdint, tarė: „Prašyk iš manęs, ko tu nori; aš tau tai duosiu!“ Ir dar, prisiekdamas, pridūrė: „Ko nors prašysi, aš tau duosiu, kad ir mano karalystės pusę“. Salome tuoj nubėgo pas motiną, klausdama, ko ji turi prašyti. „Jono galvos!“ buvo velniškas atsakas. Duktė, tuoj nuėjusi pas karalių, tarė jam: „Noriu, kad tuojau man duotumei ant lėkštės Jono Krikštytojo galvą“. Liūdesys ir gailesys paėmė Erodą dėl jo lengvapėdiškos priesaikos. Bet dėl duoto karališko žodžio ir dėl svečių, kurie gal rėmė Salomės prašymą, Erodas sutiko išpildyti niekšišką reikalavimą. Nerimo ir baimės pagautas, jis nusiuntė budelį į kalėjimą, kurs ten pat nužudė Joną. Taip krito kilnaus, didžio vyro galva, ir jo šventa siela, apleidusi šią žemę, kurią pašventė savo dorybėmis, nuėjo į Išganytojo ir Teisėjo rankas. Nuo jo veikimo pradžios nepraėjo dar treji metai, kurių beveik dvejus praleido kalėjime. Galva tuoj buvo nunešta Erodiadai, kuri ją pirma dar išniekino, o paskui jau liepė užkasti. Kūnas buvo jo mokinių išneštas ir palaidotas. Kapą vėliau garbino Samarija, jo galva, ar bent galvos dalis, pateko į Romą, o drobę, į kurią buvo įsuptas kūnas, turi Aachenas.

Toki tat yra šv. Jono mirtis, apgailėtina, be galo liūdna, aplinkybių išnevertinta. Jis buvo nužudytas, visiems linksmai švenčiant kunigaikščio gimtąją dieną, per valdovo lengvaprotiškumą ir silpnumą, per karališkos kekšės ir šokėjos neapykantą, ištvirkimą ir vylingumą, skurdžiame kalėjimo urve ir taip skubiai, taip greitai, be jokio atsižiūrėjimo, tartum tai būtų buvęs nieko vertas mažmožis. Pasaulis greit nusikrato Dievo tarnais ir, tai padaręs, eina sau toliau į gyvenimo džiaugsmus. Blogesnioji žmonių dalis gyvena, džiaugiasi, viešpatauja ir triumfuoja savo vylingumu, jėga ir niekšiškumu. Visam, kas tik yra moralu, gera ir dieviška, beveik

nėra vietos, nėra oro, tėra tik persekiojimas ir smerkimas. Toks yra šio pasaulio vaizdas. Taip visumet buvo, taip ir bus. Bet yra— tai mes tvirtai tikime ir turime vilties — yra kita tvarka aname pasaulyj, kuri sutaikina visus priešingumus, išlygina visus disonansus ir atitaiso visas neteisybes. Čia ir jau pradeda aušti tos dieviškos pasaulio tvarkos aušra; ji kelia žemės galiūnų širdyse nepasitenkinimą pasisekimais, reiškiasi sąžinės prieštaravimais ir būsimo teismo baime; iš kitos pusės, ji spindi šlovės ir garbės karalystėj, kuri virsta neteisybės aukų atlyginimu jau čia žemėj, o paskui amžinybėj. Tokį didį pamokinimą duoda mums šv. Jono Krikštytojo mirtis.

Trečioji Velykų šventė. Pirmasis duonos padauginimas, vaikščiojimas vandens paviršium, pamokslas Kafarnaume.

Trečiąją Velykų šventę Išganytojas praleido ne Jeruzalėj, bet Galilėjoj. Tenai tų Velykų metu Jis padarė tris paslaptis, kurios ne tik ankštai rišasi su kita kita, bet taip pat turi visai aiškų santykį su Velykų švente.

Pirmoji paslaptis yra pirmojo duonos padauginimo stebuklas. Du įvykiai tomis dienomis sukėlė krašte didį sujudimą: Krikštytojo nukirtimas ir didi stebuklai, kuriuos darė Jėzus ir Jo siųstieji apaštalai. Koks neramumas ir baimė buvo paėmę žmones, rodė liaudies prasimanymas. Elijas, senovės pranašas, arba Jonas vėl atėjęs ir jo jėga veikianti Jėzuje. Net pats Erodas, kurį pasiekė Jėzaus garsas ir tie gandai, nerimavo ir klausinėjo, ar tai tikrai esąs Jonas, kurį jis nukirto, ir stengėsi Jį pažinti (Luk. 9, 7—9; Mork. 6, 14—16; Mat. 14, 2).

Jėzus, išgirdęs visa tai, kad išvengtų netikėto Erodo pasikėsinimo, manė būsią naudinga kuriam laikui apleisti jo kraštą ir pasitraukti vienumon (Jon. 6, 1—16; Luk. 9, 10—17; Mork. 6, 31 — 46; Mat. 14, 13—22). Todėl Jis liepė mokiniams persikelti į rytvakarių jūros krantą; tenai, anapus Jordano, į pietus nuo Julio Betsaidos miesto, tarp jūros ir aukštų kalvų buvo nedidelė lyguma, labai vandeninga ir vaisinga. Čia negrėsė pavojus ir buvo ramu. Kraštas priklausė Erodo Pilypo valstybei, kurio bijoti nebuvo reikalo, o apaštalai, išvarginti kaskart naujų minių žmonių, buvo reikalingi atsikvėpimo ir poilsio. Bet, išlipę krantan, jie jau rado tenai belaukiančią didelę minią. Mat, žmonės matė iš anos kranto pusės,

Išganytoją iriantis Betsaidos link ir skubiai atėjo pajūriu į tą vietą. Buvo laikas apie Velykas (Jon. 6, 4); keliai knibždėte knibždėjo Velykų keleiviais, einančiais į Jeruzalę; daug jų prisidėjo prie minios, neskaitant dar moterų ir vaikų. Sugraudintas liaudies gera valia ir varginga jos padėtim, nes ji, apleista savo dvasios vadovų, buvo kaip avys be ganytojo, Jėzus užmiršo savo ramumą ir poilsį, užlipo su apaštalais į nedidelę kalvą, pradėjo gydyti sergančius ir mokino apie Dievo karalystę, kol atėjo vakaras. Nepaisydama nuovargio po kelionės, kuri tęsėsi apie dvi valandas, nepaisydama alkio, minia kantriai ir ištikimai klausėsi Išganytojo žodžių. Kadangi Viešpats vis dar nesirengė baigti, apaštalai priminė Jam, kad jau esąs laikas paleisti žmones, kad parūpintų sau maisto kaimuose, nes čia, toje tuščioj vietoj nieko negalima esą gauti. „Nėra reikalo, kad jos eitų“, tarė Išganytojas: „jūs duokite jiems valgyti!“ — „Ar mums eiti į kaimus nupirkti duonos?“ atsakė apaštalai. „Iš kur pirksime duonos, kad šitie galėtų pavalgyti“, klausė Viešpats visumet apskaičiuojantį Pilypą. Pilypas manė, kad vargiai užtektų 200 denarų (senovėj tai buvo nemaži pinigai), kad kiekvienas jų gautų bent kokį truputį. „Kiek turite duonos? Eikite ir pažiūrėkite!“ tarė Išganytojas. Tenai buvo jaunikaitis, kurs turėjo duonos ar parduoti, ar gal norėjo ją įteikti Viešpačiui ir apaštalams, kaipo dovaną, ar buvo paėmęs sau. Tad Andriejus pranešė, kad yra čia vaikinas, kurs turi penkis kepalus miežienės duonos ir dvi žuvis. „Bet kas iš to tokiai daugybei?[1] pridūrė jis pusbalsiu. Matyt, tuo pasikalbėjimu su apaštalais Išganytojas norėjo parodyti negalimumą tose aplinkybėse pavalgydinti tokią minią natūraliu būdu ir geidė nušviesti stebuklo didumą; iš antros pusės, Jis norėjo ištirti apaštalus, ar jų tikėjimas į Jo Dievybę šiame atsitikime savaime laukia stebuklo, ir ar jie nenorėtų prisidėti prie to stebuklo, jei jau ne darbu, tai bent prašymu. Juk jie jau buvo darę stebuklų Jėzaus vardu. Ta prasme Šventasis Raštas pažymi: „Sakė Jis tai (Pilypui), mėgindamas jį, nes pats žinojo, ką darysiąs“ (Jon. 6, 6).

Išganytojas liepė tad atnešti duoną ir žuvis, o apaštalams įsakė suskirstyti žmones į būrius valgymui po penkias dešimtis ar šimtą ir susodinti juos žolėj, kurios Velykų metu buvo daug. Apaštalai, jau įpratę tvarkyti žmones, padarė viską tinkamai. Buvo tai iškilmingas reginys, kai daugybė žmonių, suskirstyta būreliais, sėdėjo žalioj atkalnėj; žemiau, po jų kojomis, tiesėsi iki pat jūros graži, puikiai žaliuojanti lyguma, išvagota sraunais upeliais, o pašaliais apaugusi oleandrų krūmais; aukščiau, ant pat kalno —

Viešpats su apaštalais, į kurį dabar pakreiptos visų akys. Išganytojas paėmė duoną ir žuvis, pakėlė akis į dangų, palaimino dovanas, padėkojo Dievui, laužė duoną ir žuvis ir davė apaštalams, kad dalytų žmonėms. Ir štai įvyko didis stebuklas — duonos ir žuvų nemažėjo ir vis jų buvo, kol visa didelė penkių tūkstančių vyrų minia, neskaitant moterų ir vaikų, liko visai pasotinta. Kiekvienas gavo tiek, kiek norėjo valgyti; o, kai paskui Viešpats liepė surinkti liekanas, kad jos nenueitų niekais, jų pririnkta dvylika pintinių.

Tas pirmasis duonos padauginimo stebuklas yra reikšmingas ir didis dėl to, kad savo prigimtimi jis liečia daiktų esmę, būtent, jos padauginimą; paskiau dėl to, kad jis buvo padarytas ne vienam žmogui, bet tūkstančiams, nes taip daug buvo tų, kurie privalgę; galop, dėl to, kad tai yra stebuklas, neabejotinai tikras ir neneigtinas, — padarytas viešai ir iškilmingai, tiek tūkstančių liudytojų akivaizdoj. — O kaip gražus, malonus ir kilnus yra būdas, kuriuo Viešpats stebuklą daro! Koks didis čia viešpatauja paprastumas, ramybė ir tvarka, koks graudus dievobaimingumas, koks švelnus atsižvelgimas į apaštalus, kuriuos Jis nori pasiimti stebuklo įrankiais, ir$_r$ galop, koki kilni aukštaširdystė ir dosnumas! Visa tai piešia didį ir karališką Jėzaus charakterio vaizdą, rodo Jo gerumą ir liaudies meilę, kurios dvasiški ir laikiniai reikalai yra taip artimi Jo širdžiai, jog jis net save patį užmiršta. Stebuklas, be abejo, turėjo sukelti didelio ir visuotinio įspūdžio. Tas stebuklas, kurs natūraliai priminė žmonėms, kaip Mozė maitino liaudį tyruose, ir sujaudinta Velykų nuotaika aiškina, dėl ko kaskart garsiau buvo girdėti balsai, ar tik Jėzus nesąs anas didysis žadėtasis Pranašas ir Mesijas, kurio buvo laukiama; entuziazmo pagauti, Galilėjos vyrai sumanė paimti Išganytoją varu, nuvesti į Jeruzalę ir tenai Velykų metu apšaukti Izraeliaus karalium. Tame jų sumanyme jungėsi gera ir pikta, tikėjimas ir netikėjimas, dėkingumas ir savimylė, entuziazmas dėl tikros Jėzaus mesianiškos orybės ir klaidingas nusistatymas, kad Jo karalystė turinti būti pasaulinė. Išganytojas suprato jų mintis ir, kad greitai užkirstų joms kelią, liepė apaštalams tuoj lipt į laivus ir irtis atgal į Kafarnaumą. Apaštalai tai padarė lyg nenoromis; gal ir juos buvo užkrėtęs bendras entuziazmas. Liaudis, matydama, kad apaštalai rengiasi irtis, spėjo ir Išganytoją čionai nepasiliksiant ir pradėjo skirstytis. O Viešpats, žmonių nematomas, vienui vienas nuėjo į netolimą kalną melstis. Ta malda rodė Jį vėl turint kokį nors svarbų sumanymą.

Apaštalai keliavo, besiirdami vakarų kranto link (Jon. 6, 17—21; Mork. 6, 47—52; Mat. 14, 24—33). Tačiau jų kelionė nebuvo lengva. Jau sutemo naktis, pakilo priešingas vėjas, tur būt, šiaurvakarių, kurs tuo laiku paprastai viešpatauja jūroj; jūra pradėjo smarkiai siūbuoti, vėjas ir vilnys mėtė laivelį ir varė jį kita kryptim. Apaštalai vargo, norėdami ištverti; nežiūrint jų pastangų, nuo sutemos iki maž daug 3 valandos ryto jie tenuplaukė vos pusę kelio, tuo tarpu kai ramiu laiku visa kelionė yra atliekama per dvi valandas. Išganytojo nebuvo su jais, Jis pasiliko krante, kur meldėsi vienui vienas. Bet štai apie ketvirtą nakties sargybą (apie trečią ryto valandą) Viešpats pasirodė netoli laivo, einąs vandens paviršium ir lyg norėdamas pro juos praeiti. Išgąstis ir siaubas paėmė apaštalus, tai pamačius; jie manė, kad tai vaidenasi, ir suriko iš baimės ir šiurpo. Bet Viešpats tarė: „Pasitikėkite, tai aš, nebijokite!“ Jo išvaizda ir paprastas Jo balso tonas nuramino apaštalus, ir jie tikėjo, kad tai tikrai Jo esama. O Petras, kaip visumet judrus ir pralenkiąs kitus žodžiu ir darbu, tuoj šaukė Viešpačiui: „Viešpatie, jei tai Tu, liepk man ateiti pas save viršum vandens.“ Viešpats atsakė: „Ateik!“ Ir Petras, išlipęs iš laivo, atsistojo ant vandens ir iš tikro vaikščiojo viršum vandens, eidamas pas Jėzų. Bet netrukus jo per greitas ūpas prarado pusiausvyrą; arčiau įsižiūrėjęs į galingą vėją ir šniokščiančias bangas, jis pradėjo bijoti ir tuoj ėmė skęsti. Bet tuoj jis sušuko: „Viešpatie, gelbėk mane!“ Ir Viešpats tolydžio, ištiesęs ranką, nutvėrė jį ir tarė: „Žmogau menko tikėjimo, kam abejojai?“ Ir abudu kartu įlipo į laivą; o visi, buvę laive, buvo be galo nustebę; jie, prisiartinę, sukniubo prieš Jį, sakydami: „Tu—tikrai Dievo Sūnus.“ O vėjas staiga nutilo, ir jie tuoj pasiekė krantą.

Tuo stebuklu Išganytojas norėjo sustiprint ir padidint apaštalų tikėjimą į Jo Dievybę, parodydamas nepaprastą savo galybę valdyti gamtos jėgas ir savo kūno medžiagines savybes. Apaštalų ir paties šv. Petro elgesys, pamačius Viešpatį bevaikščiojantį vandens paviršium, aiškiai rodo, kad net duonos padauginimo stebuklas neišvystė visai jų tikėjimo ir nepadarė jo visai tobulo. Tas naujas stebuklas užtiko juos taip netikėtai, jog jie nežinojo, ką manyti. Tikėjimo sustiprinimas jiems buvo reikalingas, ypač naujam dideliam ištyrimui, kuris jų laukė Kafarnaume, kur Viešpats prižadėjo Eucharistiją. Išganytojas turėjo daryti visa, dėti stebuklą prie stebuklo, kad apaštalai tinkamai nusistatytų. Petras, judresnis už kitus, drąsus ir savo dvasios karštumu staigus, kaip jūros vė-

jas, turėjo būti sustiprintas, kaip ir kiti, ir net, kaip tai parodė nuotykis, bevaikščiojant vandens paviršium, jis dar labiau buvo reikalingas viduojo tikėjimo sustiprinimo. Tą tikslą Viešpats pasiekė. Apaštalų žodžiai: „Tu—tikrai Dievo Sūnus!“ yra ne tik mesianiškos orybės išpažinimas, bet ir sustiprintas tikros Jėzaus Dievybės išpažinimas.

Tad Išganytojas išlipo iš laivo, tur būt, Genezaro lygumos šiauriniame krašte, netoli Betsaidos arba Kafarnaumo (pal. Jon. 6, 21—24). Prie laivo tuoj priėjo kai kurie žmonės, kurie buvo dalyvavę duonos padauginime. Jie, matyt, rytojaus dieną neberado Jėzaus aname krante, kur Jis padarė stebuklą, ir pasinaudojo laivais, tenai nuplaukusiais iš Tiberiados, pasiekti Kafarnaumui. Bet koks buvo jų nusistebėjimas, kai jie čia sutiko Jėzų, nes jie matė, kad, mokiniams paplaukiant, Jis neįlipo su jais į laivą. Todėl jie klausė, kaip Jis per jūrą čion atėjęs. Viešpats į tai nedavė jiems jokio atsako, nes jūros stebuklas tebuvo vien apaštalams ir Petrui; tik jiems pažymėjo, kad jie Jo stebukluose neieška to, kas yra dvasiška, neieška tikėjimo, bet ieška vien kūniško maisto ir todėl ateiną pas Jį. Tur būt, jų lydimas, Išganytojas nuėjo Kafarnaumo sinagogon, kur Jo laukė daug įvairių žmonių; tarp kitų buvo ir žydų, ar tai iš Judėjos, ar iš fariziejų partijos, buvusios Kafarnaume. Tatai čia, sinagogoj, laikė Viešpats garsingąją prakalbą apie gyvenimo duoną (Jon. 6, 25—72); visos apystovos vieta, Kafarnaumas, didis mišrus klausytojų skaičius ir laikas, tur būt, subata — viskas susidėjo, kad padarytų prakalbą įžymiu ir svarbiu atsitikimu.

Visa prakalba susideda iš įžangos ir pagrindinio išdėstymo, kurs skiriasi į dvi dalis.

Pasikalbėjimas Jėzaus su žmonėmis sudaro įžangą. Išganytojas buvo pasakęs, kad Jo stebuklais jie vien norį tenkinti savo laikinius reikalus; jiems verčiau reikėtų rūpintis amžinojo gyvenimo duona (dvasios dalykais); tos duonos duosiąs jiems Jis, žmogaus Sūnus; Tėvas Jį pažymėjęs ir patikrinęs savo antspaudu (stebuklais). Žmonėms klausiant, kas ypatinga jiems reik daryti, kad tos duonos gautų, Išganytojas atsako, jog jie turį į Jį tikėti, kaipo Dievo Siųstąjį. Kokį tad stebuklą Jis daraąs, kad jie į Jį tikėtų, klausė minia; Mozė visai tautai per ilgus metus davė dangiškos mannos; kokį tad ženklą jis padarysiąs. — Tikrai pasakius, jiems neužteko jokio stebuklo, kad Jį pripažintų Mesiju; jie vien geidė, kad Jis leistųsi apšaukiamas karalium. Mozė nedavė jums tikrosios duonos (bet vien jos pirmavaizdį), atsakė Viešpats: „Tėvas duoda jums

tikrosios duonos“, būtent, duonos, kuri tikrai „nužengia iš dangaus ir duoda gyvybę pasauliui.“ — „Duok mums visumet tos duonos“, kalbėjo žmonės.

„Aš—gyvenimo duona“, buvo Išganytojo atsakas- ir tai yra visos prakalbos vyriausioji mintis. Taikydamas į duonos padauginimo stebuklą, į liaudies geidavimą žemiškos duonos ir į lūkesį, kad Jis padarysiąs didesnį pavalgydinimo stebuklą, negu buvo manna, Išganytojas pristato save kaipo tikrą gyvenimo duoną; ta duona Jis yra dvejopu būdu, būtent, savo Asmenim, savo Įsikūnijimu ir Dievo-Žmogaus bei Mesijo savybe; o antru būdu — Eucharistija. Tą dvejopą Išganytojo savybę atitinka dvejopas Viešpaties reikalavimas ir dvejopa mūsų pareiga pasiekti Jį, kaipo gyvenimo duoną.

Pirmas reikalavimas ir pareiga yra tikėjimas į Jėzų, kaipo Dievo Siųstąjį ir Dievo Sūnų. Ir ta savybe Jėzus yra gyvenimo duona per tikėjimą. Apie tai Jis kalba pas Joną: 6, 35—48. Tam tikėjimui Jis duoda gražių motyvų, nors ir buvo sakęs, kad Juo nebus tikima (eilė 36). Pirmiausia, Jis pažymi to tikėjimo naudą ir užmokesnį. Kas tiki, tas nebealks ir nebetrokš (eilė 35), nes tikėjime turi viską, malonę, meilę ir gyvenimą (pal. Jon. 4, 15); Viešpats jį prikels paskutinėje dienoje ir duos jam amžiną gyvenimą, ir tai pagal Tėvo valią ir nutarimus, kurių vykdyti Jis atėjo iš dangaus (eilė 37—40). Jau tai sukėlė žydų priešinimąsi; jie visai gerai suprato Jėzaus kalbą apie Jo dievišką kilmę ir murmėjo, kaip Jis galįs būti gyva duona, nužengusi iš dangaus, jei jie pažįstą Jo gimdytojus, ir, mažai vertindami, juos mini (eilė 41—42). Tačiau Išganytojas gina savo pasakymą ir pažymi, kad jie neturį murmėti, nes Jo žodžiai esą teisingi; tik jie jų nesuprantą, nes jiems stinga šviesos ir noro būti Tėvo mokomiems ir pritrauktiems; o be Tėvo niekas pas Jį neateinąs (eilė 43—46). Tais žodžiais išreiškiama, kaipo tolimesnis tikėjimo motyvas, dieviška Išganytojo kilmė, ir smerkiamas netikėjimas.

Antrasis reikalavimas ir pareiga liečia Išganytoją Eucharistijoj. Kaipo Eucharistinė. Duona, Išganytojas reikalauja ne tik tikėjimo, bet taip pat tikro jos naudojimo pasiekti amžinajam gyvenimui. Apie tą pareigą Išganytojas kalba eilutėse 51—59. Čia Jis aiškina ir apreiškia Eucharistijos paslaptį vispusiškai. Jis pažada įsteigti Eucharistiją, kaipo kažką nauja, ką Jis pats duosiąs ir lig šiol dar nesą buvę; Jis aiškina tos naujosios Duonos prigimtį; tai yra tikras Jo Kūnas ir Kraujas, kaipo tikras valgis; tuo būdu Išgany-

tojas nurodo Eucharistijos vartojimą, kaipo sakramentą ir auką; pagaliau, Jis apreiškia Eucharistijos tikslą ir išdavas — amžinojo gyvenimo pasiekimą (eilė 52). — Žydai tai suprato visai teisingai, ir todėl ginčijosi savo tarpe, kaip Jėzus galėtų jiems duoti savo Kūną tikrai valgyt (eilė 53). O Išganytojas kaskart rimčiau gina savo žodžius. Jis tikina, jog, kas nevalgys Jo Kūno ir negers Jo Kraujo, tas neturės gyvenimo; Jo Kūno valgymas ir Kraujo gėrimas ne tik yra sielai amžino gyvenimo laidavimas, bet taip pat turi, kaip išdavą, kūno atsikėlimą, kurio Senojo įstatymo manna nepajėgė duoti. Jo Kūnas yra tikras valgis ir Jo Kraujas—tikras gėrimas. Jis kalba ilgiau apie tai, kokiu būdu Eucharistija yra tikras gyvenimo sakramentas, būtent, gyvenimo įgijimo ir palaikymo sakramentas. Ji tikrai jungia mus su Kristum, pirma kūniškai, kaip jungiasi su mumis priimtas valgis; o paskui per tą kūnišką vienijimąsi jungia taip pat ir dvasiškai, permainydama mus, gelbstant malonei, į Kristų; tas perkeitimas pasiekia aukščiausį laipsnį gyvenime, kurs yra didžiai panašus į dievišką Dievo-Žmogaus gyvenimą. Kaip Išganytojas, kaipo Dievo Sūnus, yra Tėvo siunčiamas (gimdomas), ir kaip Jis per tą gyvenimo vienybę su Tėvu turi dievišką Tėvo gyvenimą, taip ir tas, kurs valgo Kristaus Kūną, susijungęs su Juo, dalyvaus Jo dieviškame gyvenime (eilė 54—58). Baigia Išganytojas tikinimu, kuriuo pradėjo: „Tai yra duona, kuri nužengė iš dangaus“ (eilė 59). Kad Jis čia kalba apie Eucharistiją, kaip apie tikrą Jo Kūno valgymą ir Jo Kraujo gėrimą, tai yra neužginčijama. Tai rodo pirmiausia paprasta žodžių prasmė, kurių nieku būdu, protingai galvojant, kitaip negalima suprasti. Ta prasme Jo žodžius visai teisingai suprato ir žydai, ir Išganytojas palieka jiems tokį supratimą. Ta prasme Jo žodžius suprato, išpažino ir mokino visa senovės Bažnyčia. Tikras Eucharistijos įsteigimas ir žodžiai, kuriais po metų pats Išganytojas tą įsteigimą įvykdė, visai patvirtina Eucharistijos pažadėjimo žodžius, imtus ta prasme.

Tą prakalbą Viešpats laikė Kafarnaume, sinagogoj. Daug Jo mokinių, girdėdami ją, piktinosi Jo žodžiais; tai esą kieti žodžiai, ir kas galįs jų klausyti bei juos priimti? Išganytojas norėjo mokiniams padėt išeiti iš to keblumo. Jis padarė tai, apreikšdamas jiems jų pačių slaptas mintis ir kalbas, kokias jie savo tarpe šnekėjo, ir įrodydamas tuo būdu savo dievišką išmintį. Toliau Jis klausia juos, ką jie sakytų, jei matytų Jo permainytą, sudvasintą kūną, įžengus Jam į dangų: tatai tokį sudvasintą Jo kūną jie turį suprasti, kaip Eucharistiją, o ne apčiuopiamą ir mirtingą, kokį Jis da-

bar turįs. Pagaliau Jis jiems sako, kad tai yra ne vien žmogybė, bet Dievybė, kuri Jame, Jo kūne padarysianti tą stebuklą. Taigi, Jo žodžiai reikią suprasti tokia dvasine prasme; tuo tarpu Jis jau žino, jog kai kurie netiki ir todėl jiems tinka žodžiai, kuriuos Jis jau sakė žydams, jog pas Jį ateiną vien tie, kuriems tai yra Jo Tėvo duota. Nepaisant tų aiškinamų žodžių, daug mokinių pasiliko Jam priešingų, atsiskyrė nuo Jo ir ne tik išsižadėjo Jo tikėjimo, bet visai pasitraukė ir nebebendravo su Juo (eilė 60—67). — Skausmo sujudintas, kreipiasi Išganytojas į savo apaštalus: „Ar ir jūs norite pasišalinti?" Petras, kaip visumet, pilnas tikėjimo ir uolumo, pirmiau už visus ir visų vardu atsako: „Viešpatie, pas ką mes eisime? Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius (mokslą, teikiantį laimės). Mes įtikėjome ir žinome (iš stebuklų), kad Tu—Kristus, Dievo Sūnus". Be abejo, tas tvirtas ir drąsus išpažinimas, ypač tokiose apystovose, turėjo nudžiuginti Išganytoją. Bet ir tas džiaugsmas nebuvo pilnas. Petras manė galįs tarti tą išpažinimą visų apaštalų vardu ir jų visų širdimi, o tačiau Išganytojas atsakė: „Ar ne aš jus, dvylika, išrinkau? Tačiau ir iš jūsų vienas yra velnias" (priešas, pavyduolis ir nedraugas) (eilė 68—72). Tuos žodžius Jis taikė Judui, kurs Jį turėjo išduoti, nors buvo vienas iš dvylikos. Rodos, kad Judas jau tuomet buvo praradęs tikėjimą į Jėzaus Dievybę ir įžengęs į pražūties kelią, kurs pasibaigė Jėzaus išdavimu ir savižudybe.

Atmintina yra ta dieną Kafarnaume. Ji turi begalinės svarbos Jėzaus Asmeniui ir visai religijai. Garbingai pasireiškia kilni Jėzaus dvasia, į negausingus žodžius ir faktus Jis deda giliausių pamokinimų ir apreiškimų. Kaip kadaise, kalbėdamas su samarijiete, žodžiu „vanduo", taip čia žodžiu „duona" Jis išvysto aukščiausias tiesas ir pranašavimus, nurodo savo gyvenimo likimą, reikšmę ir svarbą žmonijai, savo būsimą buvimą ir gyvenimą Eucharistijoj ir jos didžią, kilnią svarbą Bažnyčiai. Rodosi taip pat Jo širdies grynumas ir atvirumas. Jis myli žmoniją. Todėl Jis nesidrovi, rodydamas aiškias ir griežtas tiesas, versti dvasias apsispręsti. Jis neatsiima, neatšaukia nieko, nors visas pasaulis Jį apleistų... „Ar ir jūs norite pasišalinti?" sakė Jis apaštalams. Tuose žodžiuose jaučiamas visas padėties rimtumas ir Dievo-Žmogaus širdies skausmas. — Toliau, ta diena yra svarbi Išganytojo gyvenimo likimui. Tai yra trečioji Velykų šventė. Jėzaus pasireiškimas antrojoj Velykų šventėj čia yra žymiai pavarytas pirmyn, o per tai pinklės prieš Jį yra dar labiau sustiprintos, taip jog ketvirtoji Velykų šventė jau yra pa-

vaizduota ir prirengta. Iš tikro, tos trys paslaptys: duonos padauginimas, vandens paviršium vaikščiojimas ir Eucharistijos prižadėjimas, tos paslaptys, drauge su jų išdavomis, yra beveik pilnas ketvirtosios Velykų šventės vaizdas; tada Viešpats įsteigs švenčiausią Altoriaus Sakramentą, bus išduotas savo apaštalo, liūdės dėl drąsuolio Petro svyravimo, liaudies netikėjimo ir atkritimo ir per savo priešų neapykantą bus prikaltas prie kryžiaus. Visi tie skaudūs įvykiai turėjo čia savo užmazgą. Jau ir dabar padėtis yra toki, kad Jis nebegali švęsti Velykų šventės Jeruzalėj, nes žydai nori Jį nužudyti (Jon. 7, 1). Neabejotina, kad su;ta paslaptimi įvyko sprendžiamas persilaužimas, ir kad atsiskyrimas atsirado net Jam artimiausių žmonių, Jo mokinių tarpe. — Tikėjimo mokslo atžvilgiu svarbus pirmiausia čia yra Jėzaus liudijimas apie savo Dievybę: Jis mato Tėvą, eina iš Tėvo ir turi vieną su Juo gyvenimą; Jis pažįsta širdis bei mintis ir yra antprigimtinio gyvenimo šaltinis, patsai Dievo Sūnus; čia prisideda ir Petro liudijimas. Pagaliau, Eucharistijos paslaptis yra apreiškta vispusiškai, apreikšta jos prigimtis, jos vartojimas, jos išdavos ir jos istorija — istorija senovėje, kur esama jos pirmavaizdžių, ypač manna, ir jos ateities istorija krikščionybės metu, kada ji bus garbinama, bet taip pat ir niekinama. Petras ir apaštalai iš vienos pusės, žydai ir pasitraukę mokiniai iš antros—yra šviesūs ir juodi šešėliai, vaizduoją būsimus švenčiausiojo Altoriaus Sakramento garbintojus ir jo neigėjus bei niekintojus.

D. Viešasis Jėzaus gyvenimas nuo trečiųjų Velykų iki Šėtrų Šventės,

Ginčai dėl padavimų.

Žinia, kad Jėzus sugrįžo nuo rytinio jūros kranto ir vėl veikia Genezareto krašte, sujudino visą apylinkę (Mork. 6, 53—55; 7, 1—23; Mat. 14, 34—36; 15, 1—20; Jon. 7, 1). Iš visų pusių nešė nešyklomis ligonis į gatves, kuriomis Viešpats turėjo eiti, ir prašė Jį leisti sergantiems paliesti Jo rūbą. Ir visi, kurie tik prisiliesdavo, pagydavo. Matyt, tie įvykiai vėl sukiršino Jėzaus priešus. Kadangi Viešpats, dėl pavojaus savo gyvybei, nepasirodė Jeruzalėj Velykų metu, tai iš Jeruzalės atėjo Rašto žinovai, kad Jį sektų. Jie slankiojo aplink Jį ir pamatė, jog kai kurie Jo mokiniai valgė, nenumazgoję pirmiau rankų. Už tai jie padarė patį Mokytoją atsakomą ir panaudojo tai Jam viešai apkaltinti. Čia buvo svarbu ne Įstato peržengimas, ne koks nors padavimas, liečiąs tikybą ir dorovę, kurios teisėtai egzistavo nuo Mozės ir senų senovės laikų, bet, kaip patys kaltintojai pripažino, svarbu buvo senųjų padavimai, anie nuostatai ir parėdymai, Rašto mokytojų įvestieji; mat, šie mokytojai, kad neabejotinai ir nepeiktinai išsilaikytų Įstato, pramanė ištisą savavalių, juokingų ir įkyrių praktikų sistemą, visokių kūno, taurių, indų, stalo, pagalvių mazgojimų ir šveitimų; darė jie tai iš tuščios baimės, kad tik nesusiteptų, netyčiomis paliesdami, teisės atžvilgiu, nešvarius daiktus, asmenis ar valgius. Tais ir panašiais nuotykiais Rašto mokytojai miklino savo gudriaprotystę. Tuos įvedimus jie labai brangino, stačiai labiau, nei patį Įstatą. Koks nors Rašto mokytojas jiems buvo svarbesnis už pranašą, o Rašto mokytojo žodis reikšmingesnis, nei stebuklas.

Išganytojas nepaliko kaltintojų be atsakymo. Atsakymas pasižymi atsargumu ir griežtumu. Pirmiausia, Viešpats nesileidžia į ginčus, ar tie padavimai ir nuostatai yra teisėti, ar ne. Tai Jam būtų pakenkę ir, kadangi visur viešpatavo tie prietarai, tai būtų tik įdavę

Jo priešininkams ginklą į rankas. Bet |is neatremiamai puola jų sektos įvedimų silpnąją pusę, būtent, kad jie savo nuostatus kelia aukščiau už Dievo Įstatymus, o patį Įstatymą palieka. Ir Jis tai jiems įrodo. Jūs man prikišate, kad mano mokiniai peržengia senųjų padavimus, o jūs savo padavimais peržengiat Dievo Įstatymą. Užuot rėmę savo turtais gimdytojus, jūs tai, kas pagal teises turėtų jiems tekti, paskelbiat kaipo korbaną, kaipo Dievui ir šventyklai dovaną, ir tuo būdu manote, kad jūs jiems nieko daugiau nebesate kalti. Ir taip savo įvedimu laužote Dievo įsakymą, kuriame parašyta: „Gerbk savo tėvą ir savo motiną. Kas piktžodžiautų savo tėvui arba motinai, mirte tenumiršta“ (Atk. 5, 16; Iš. 21, 17). Panašiai jūs darote dar ir ne vienu kitu atveju.—Ir, pakirsdamas juos, prideda: „Gerai pranašavo apie jus, veidmainius, Izaijas, kaip parašyta: Šita tauta garbina mane lūpomis, o jų širdis toli nuo manęs. Veltui (nepamatuodami protu ir Įstatu ir jokia moralės verte) — veltui jie mane garbina, nes (užuot klausę mano įsakymų) mokina žmonių mokslų ir įsakymų. Jūs juk, pamesdami Dievo liepimą, laikotės žmonių padavimo“. Iš tikro, Rašto mokytojija ir fariziejizmas buvo išsigimimo dvasios plačiausias išsivystymas. Bausmės Išganytojas nepasako, ją galėjo visi rasti pas Izaiją. Miesto ir šventyklos išgriovimas, kurį įvykdė asiriečiai ir babiloniečiai, buvo tik įžanga to, kas dabar jų laukia.

Fariziejai liko atremti ir, tur būt, pasišalino; tada Išganytojas pasišaukė minią, kuri, kaip matyt, su pagarba buvo užleidusi vietą Rašto žinovams, ir aiškino jai, kame iš tikrųjų glūdi švarumas ar nešvarumas valgio atžvilgiu (Prad. 7, 8; Kun. skirs. 11). Įstatai tuo atžvilgiu Senajame Įstatyme buvo visai protingai nustatyti, kad atskirtų ir apgintų tautą nuo stabmeldybės. Nešvarumas, sako Išganytojas, glūdi ne daiktų prigimtyj, ne tame, kad žmogus kūnu juos paliečia, bet doriniame negrynume, kuris jungias su uždraustuoju valgiu bei jo naudojimu ir kuris pareina iš žmogaus širdies. Taigi, tikrai pasakius, ne tai padaro žmogų nešvarų, kas jan įeina, bet tai, kas iš jo, būtent, iš jo širdies išeina; o iš širdies išeina nepaklusnumas ir kiti nuodėmingi geiduliai, kaip tai Išganytojas išdėstė smulkiau mokiniams, kada Petras ir kiti mokiniai jau namuose prašė Jį plačiau tai paaiškinti. Visos blogybės, kurios išeina iš žmogaus širdies, padaro jį nešvarų, bet ne valgymas, nenumazgojus rankų. Ta proga apaštalai atkreipė Viešpaties dėmesį į tai, kad fariziejai pasipiktino žodžiais; į tai Viešpats atsakė, kad tai tėra fariziejiškas pasipiktinimas, neturįs pamato Jo moksle, bet tik klau-

sytojų nedorume; jie neturi nieko bijoti — nei fariziejų, nei jų suklaidintos liaudies; kiekvienas augalas, t. y. mokslas, kuris ateina ne iš Tėvo, neturi jokio pastovumo ir bus išrautas kartu su jo išradėjais ir sekėjais; jie turi žūti taip, kaip žūva aklas kartu su savo aklu vedėju. Tais žodžiais Viešpats pranašauja liaudžiai ir jos vadams teismą.

Tie pamokinimai yra svarbūs dėl to, kad nustato išviršinio elgimosi teisėtumą ir vertę. Viešpats neatmeta gerų ar teisėtų padavimų ir išviršinio jų vykdymo. Jis mokina apie jų moralią vertę ir protingą naudojimą; duoda jiems tinkamą vietą. Priešinas Jis tik tam, kad tuos žmonių įvedimus fariziejai brangina labiau, nei Dievo įstatymą, neatsižvelgdami nei į tikinčiojo protą, nei į Dievo įsakymus: Jis tai pažymi netikrumo ir veidmainiškumo antspaudu; visai teisingai Jis tokį veikimą pažymi, kaipo fariziejų būdą, ir skelbia jam Dievo rūstybę ir baudžiamą teismą. Čia vėl pasirodo didžiai geradaringas Viešpaties stengimasis kiekviena proga pozityviai pamokinti ir kurti; pasirodo, kaip Jo išmintingai ir tiesą mylinčiai širdžiai kiekviena veidmainystė yra pasibaisėjimas.

Išganytojas Sirofenikijoj, Dekapolyj ir Erodo Pilypo viešpatystėj.

Moteris kananietė. Kurčio-nebylio išgydymas.

Išganytojas pradėjo iš Galilėjos apaštališką kelionę, eidamas į Sirofenikiją, Dekapolį, o iš ten į šiaurę, į Iturėją.

Vaisinga Esdrelono lyguma, apsupta aukštumų, tęsės ligi Viduržemio jūros, o pajūriu kelias ėjo toliau šiaurės kriptymi į Fenikiją, į Tyro ir Sidono sritis, kurios galima buvo prieiti per keturias ar penkias dienas. Tos kelionės priežastis, tur būt, buvo Viešpaties noras pasitraukti kurį laiką nuo savo priešininkų ir tenykštiems izraelitams suteikti pamokinimų ir paguodos; bet Jis nemanė ten viešai veikti. Fenikija buvo senas kananiečių stabmeldiškas kraštas, ir todėl Jis nenorėjo būti pažintas. Bet to pasiekti Jis negalėjo. Nes jau kalno pamokslo buvo atėję paklausyt daug tyriečių ir sidoniečių, ir nuo to laiko Jo stebuklų garsas visur buvo pasklydęs. Tad, Jam bekeliaujant, kada jau buvo palei rubežių, atėjo pas Jį moteris sirofenikietė, stabmeldė, ir, eidama paskui, šaukė: „Pasigailėk manęs, Viešpatie, Dievo Sūnau! mano duktė skaudžiai velnio kankinama“ (Mork. 7, 24—30; Mat. 15, 21—28). Bet Viešpats vi-

sai nekreipė dėmesio Į ją, taip jog apaštalai, įkyrėjus jos prašymui ir šauksmui, tarė Jam: „Atleisk ją, nes šaukia paskui mus“. Bet Viešpats atsakė: „Aš esu siųstas tik pas pražuvusias Izraeliaus namų avis“ ir, neišklausęs jos meldimo, įėjo į namus. Tačiau moteris neatsitraukė ir sekė paskui Jį į namus, sukniubo prieš Jį ir labai karštai vis prašė Bet ir į tą pilną tikėjimo ir vilties kreipimąsi Išganytojas teturėjo šiuos žodžius: „Duok pirma vaikams pasisotinti, nes būtų negera imti vaikų duona ir mesti šunims“. O ji atsakė su nuostabiu pasižeminimu ir dvasios švelnumu: „Taip, Viešpatie! bet ir šunyčiai ėda trupinius, kurie krinta nuo jų valdovų stalo“. To buvo per daug taip gerai Viešpaties širdžiai, ir Jis jai tarė: „O, moteriške, tavo tikėjimas didelis; eik! velnias iš tavo dukters išėjo“. Ir tą pačią valandą duktė pasveiko. Kada moteris sugrįžo namo, rado savo dukterį ramiai begulinčią lovoj, ir velnias jau buvo iš jos išėjęs.—Čia, pirmiausia, matoma Viešpaties ištikimybė savo pašaukimui, kuris pirmoj vietoj lietė Izraeliu, nes tai buvo Dievo prižadėta jiems teisė, kurią pripažino ir stabmeldžiai, nors ta tauta buvo taip nedėkinga kaimenė. Taipgi džiugina ir tai, kad apaštalai yra tiek patobulėję, jog virsta tarpininkais tarp Išganytojo ir žmonių ir, nieko nedrąsinami, užtaria moterį ir prašo Viešpatį išklausyti jos meldimą. — Toliau, tiesiog stebuklingas yra moteries tikėjimas, ištvermė ir ypač jos pasižeminimas; ji, kaip rodos, buvo žymesnė ir išlavinta, tačiau taip noriai priima tariamąjį kietą atstumiantį Viešpaties su ja elgesį ir, galop, nuginkluoja ir nugali Jo nusistatymą. Išganytojui visumet derėjo ir buvo išmintinga pabrėžti ir priminti skirtumas tarp stabmeldybės ir Izraeliaus, nors šis ir buvo taip puolęs. Dukters apsėdimas galėjo motiną pamokinti, kokiai nešvariai ir šlykščiai tarnybai pasiduoda ji ir visa stabmeldija ir kiek žemiau stovi stabmeldija per savo netikėjimą ir negrynumą už Dievo tautą. Juk šuo palyginti su namų vaikais yra tinkamiausias nešvarumo ir neteisėtumo paveikslas. Laimė, kad moteris, pasižeminusi, tai pamatė ir pripažino. Niekas taip nepatraukia gailestingojo Dievo širdies, kaip pasižeminimas. — Tas Viešpaties atsilankymas stabmeldiškam krašte ir stebuklas, išvaduojąs nuo velnio galybės, parodo gailestingą Dievo sumanymą nuimti nuo Chamo ir jo nelaimingųjų vaikų prakeikimą, — bet tai bus padaryta po Izraeliaus ir per Izraeliu (Prad. 10, 6. 15).

Iš Tyro išėjo Viešpats į Sidoną, o iš ten lygumos keliu į pietryčius pro pietinius Libano priekalnius per Dekapolio žemes į Oenezareto ežerą. Čia žmonės atvedė pas Jį kurčią-nebylį ir pra-

šė, kad padėtų ant jo ranką ir išgydytų (Mork. 7, 31—37). Viešpats pavedė kurčią-nebylį toliau nuo žmonių, idėjo savo pirštus į jo ausis, prisilietė su savo seilėmis prie jo liežuvio, pažvelgė į dangų ir, atsiduseęs, tarė: „Effeta“, tai yra: „atsiverk!“ Ir tuoj atsivėrė vargšui ausys, jo liežuvio ryšys atsirišo, ir jis kalbėjo, kaip reikia. O Viešpats jam uždraudė pasakoti kitiems apie stebuklą. Bet draudimas nieko negelbėjo. Juo smarkiau Viešpats drausdavo, juo labiau išgydytieji platindavo žinią. Visi kalbėjo: „Jis visa gerai padarė! Jis daro, kad kurtiniai girdėtų ir kad nebyliai kalbėtų!“ — Pastebėtina, kad čia Išganytojas, begydydamas, naudojasi smulkiomis apeigomis. Tų apeigų pamatas buvo tas, kad prirengtų kurčią-nebylį tinkamais išviršiniais veiksmais, nurodytų jam išgydymo prasmę ir sukeltų jo geismą bendradarbiauti. Bet prie to prisideda dar kitas slėpiningas sumanymas. Nebylystės, aklumo ir kurtumo išgydymas dažniausiai vaizduoja Krikšto sakramentą. Prieš Krikštą žmogus yra . miręs antprigimtiniam gyvenimui; jis nekalba, nemato, negirdi. O Krikštas, suteikdamas pašventinamą malonę, duoda antprigimtinį gyvenimą, o, suteikdamas įkvėptų dorybių, duoda jėgų to gyvenimo veikimui: regėti, girdėti ir pažinti antprigimtines tiesas. Todėl Krikštas vadinamas tikėjimo sakramentu. Todėl ir gydymo apeigos: rankų uždėjimas, pūstelėjimas, pavilgymas seilėmis, palietimas pirštais ausų, atitinka Krikšto apeigas. Abejais atvejais vykdytojas bei veikėjas yra mūsų Viešpats ir Šventoji Dvasia, kuri yra vaizduojama atsidūsėjimu, kvėpimu, pirštais ir išminties druska. Išganytojas vedasi kurčią-nebylį toliau nuo žmonių ir uždraudžia jam skelbti jo stebuklą, nes Jis čia buvo stabmeldiškame didesne dalim krašte ir nenorėjo veikti oficialiai, bet vien progai atsitikus. Taip tat kraštas anapus Jordano regi antrą kartą Viešpaties garbę. Pirmasis susitikimas su apsėstaisiais kėlė baimę; dabar Jėzus ateina, švelniai veikdamas ir teikdamas skaisčios tikėjimo šviesos tiems, kurie vaikščioja tamsybėse ir yra mirę. Stebuklas yra lyg koki graži šventojo Krikšto aušrinė (Iz. 35, 4—6).

Antrasis duonos padauginimas. Perspėjimas nuo fariziejų raugo. Aklas iš Betsaidos. Petro išpažinimas ir jam pirmenybės prižadėjimas.

Buvo tai laikas tarp Velykų ir Sekminių. Viešpaties kelionė tęsėsi, tur būt, jau kelias savaites; dabar Jis vėl pasuko Genezareto ežero link ir nuėjo į ramią rytų kranto šalį Dekapolio žemėj. Ta

vieta, rodos, buvo į pietus nuo tos vietos, kur įvyko pirmasis duonos pudauginimas. Beeidamas, pakelėj rado didelę daugybę žmonių su nesuskaitomais įvairios rūšies ligonimis: nebyliais, aklais, luošais. Ar tai iš nuovargio, ar skubėdami dėl besigrūdančios minios, žmonės tiesiog pametė sergančius Jėzui po kojų, Jam atsisėdus viename kalne (Mat. 15, 29—39; Mork. 8, 1 9) . O Jis juos visus gydė. Liaudis, matyt, daugumas stabmeldžiai, labai stebėjosi ir dėkojo „Izraeliaus Dievui“, matydama išgydytuosius bevaikščiojant savo tarpe.

Dykuma pavirto į žmonių stovyklą, o gydymai ir pamokslai tęsėsi ištisas dienas. Visai suprantama, kad turimas atsargai maistas netrukus liko suvalgytas. Tada Viešpats antrą kartą stebuklingai padaugino duoną. Kad tai tikrai yra kitas ir antrasis duonos padauginimas, tai rodo visos įvykio apystovos; čia yra visiška dykuma, ir niekaip negalima rasti maisto ir prieglaudos. Tenai pasiūlymas paleisti liaudį ėjo iš apaštalų, o čia pats Išganytojas pradeda kalbėti: „Gaila man minios, nes jau tris dienas pasilieka su manim, o neturi ko valgyti; jei aš paleisiu juos į jų namus nevalgiusius, jie apalps kelyj, nes kai kurie iš jų yra atėję iš tolo“. Pirmajame stebukle pavalgydinimas įvyko tos pačios dienos vakarą, kurioj liaudis buvo atėjusi pas Viešpatį, o čia po trijų dienų. Pirmąjį kartą buvo pasotinti penki tūkstančiai vyrų penkiais kepalais duonos ir dviem žuvimis, o čia keturi tūkstančiai septyniais kepalais ir keliomis žuvimis; tenai surinkta liekanų dvylika pintinių, čia septynios. Taipgi skirtinga yra ir ši apystova: Jėzaus ir apaštalų išplaukimas, pasotinus minią (palyg. Mat. 16, 9. 10. Mork. 8, 19. 20). — Del ko Viešpats darė iš naujo duonos padauginimo stebuklą? Pirmiausia, tai buvo liaudies reikalas toj valandoj ir gailestingas Viešpaties gerumas. Toliau, Išganytojas norėjo pasirodyti esąs pranašas ne žemesnis už Mozę: daro pasotinimo stebuklą ne tik vieną kartą ir atsitinkamai, bet iš naujo atkartoja jį dykumoje panašiose aplinkybėse, kad tokiu būdu prirengtų Eucharistijos paslaptį, kurios pirmavaizdis buvo manna; pagaliau, be abejo, Išganytojas norėjo vėl ištirt ir sustiprint apaštalų tikėjimą, kaip tai rodo mažatikis apaštalų klausimas: „Iš kur mes imsime tiek daug duonos?“ naujas jų tikėjimo į Jėzaus Dievybę ir visagalybę sustiprinimas buvo visai reikalingas. Ir iš tikro tas sustiprinimas liko jiems suteiktas per garbingą naują stebuklą.

Pasotinęs liaudį, Išganytojas tuoj sėdo į laivą ir tais pačiais ežero pakraščiais nusiyrė į rytus, Magedano arba Dalmanutos link.

Tenai atėjo pas Jį vietiniai fariziejai ir sadukiejai ir pradėjo su Juo ginčus; ginčijosi jie, tur būt, apie Mesijo atėjimo ženklą ir, jei Jis esąs Mesijas, reikalavo iš Jo ženklo iš dangaus (Mat. 16, 1—12; Mork. 8, 10—21). Jų buvo nuomonė, kad Mesijo atėjimas turįs būti lydimas nepaprasto daugaus ženklo (Joel. 2, 30; Iz. 7, 11); juk ir Mozė ne vien duoną, bet ir tamsybes išmeldė, o Elijas ugnį iš dangaus (III Kar. 18, 38). Bet tas kabinimasis buvo tik piktavalių gundymas, o ne rimtas noras tikėti. Todėl Išganytojas atsakė, kad oro ir dangaus permainų ženklus (rodos, jais žydų mokytieji daug užsiimdavo) jie labai gerai sugebą spėlioti, iš raudono vakaro išpranašaują gražią giedrą, o iš raudono ir ūkanoto ryto —audrą ir lietų; bet laiko ženklų, t. y. Mesijo atėjimo ir pasaulio išganymo, jie negalį suprasti. O vis dėl to Jis pats padarė užtektinai stebuklų, iš kurių jie galėjo padaryti teisingą išvadą. „Pikta ir svetimoteriaujanti karta ieško ženklo“ (stebuklų). Tokie buvo jie; jų reikalavimas tebuvo vien gundymas; jie norėjo ne tikėti į Dievą ir Jam pasiduoti, bet nuo Jo atkristi, jei Jis yra jiems nepatogus. Tautos sandora su Dievu pranašų yra nuolat vaizduojama, kaipo moterystės ryšys (Jer. 3, 8). Dabar, kada sužieduotinis atėjo, jie nori Jį net užmušti. Tai giminei „nebus duota ženklo“ tokio, kokio ji geidžia. Taręs tuos žodžius, Viešpats atsiduso, nusigręžė nuo savo užpuolikų ir tuoj, sėdęs su mokiniais į laivą, nuplaukė vakarų kranto link (Mat. 16, 5; Mork. 8, 13).

Besiiriant, buvo dar primintas duonos padauginimo stebuklas. Išganytojas, pilnas pasigailėjimo ir skausmo dėl sadukiejų ir fariziejų nedorumo ir begalvodamas apie liūdną liaudies būvį, į kurį ją iš didesniosios dalies įvarė viešpataujančiosios partijos, tarė apaštalams: „Žiūrėkite ir saugokitės fariziejų, sadukiejų ir Erodo raugo“. Tokios buvo galingos krašte partijos; nors savo tarpe jos ne kartą ir ne dėl vieno dalyko vaidijosi, bet bendrai ėjo prieš Viešpatį ir bendrai veikė liaudies pražūčiai. Todėl jų dvasią ir veikimą Išganytojas vadina raugu, dvasios parūgomis ir tai ne gera, bet pikčiausia prasme. Kitur tą raugą Jis vadina stačiai veidmainybe (Luk. 12, 1). Pilnas rūpestingumo, Išganytojas persergsta nuo to raugo savo apaštalus. O šie nesuprato Jo žodžių prasmės. Kadangi Viešpats minėjo raugą, jie manė, kad Jis jiems draudžia pirkti duonos iš fariziejų, sadukiejų ir erodiečių, o kaip tik jie buvo užmiršę, besėsdami į laivą, parūpinti duonos. Laive su savimi jie teturėjo vieną kepalą duonos. Juos paėmė nerimas, susirūpinimas ir nepasitikėjimas, kaip jie dabar galės su piliečiais gyventi ir misti. Jie

pasidalino savo tarpe tomis mintimis. Išganytojas aiškina tą netikslų jų supratimą, sakydamas, kad čia kalbama ne apie duonos raugą, bet apie širdies raugą. Toliau Jis peikia jų nepasitikėjimą ir svyravimą; vadina juos mažatikiais, nes Jis gana jiems parodęs savo noro ir galybės jiems gelbėti, kai jie, sekdami Jo įsakymais, buvo patekę kartais į sunkią padėtį. Jis tiesiog klausinėja apaštalus visai katechetiškai apie abu duonos padauginimus, kiek pintinių liekanų jie surinkę. Išvada iš viso to yra ta, kad reik visai pasitikėti Jo galybe ir gerumu visose apystovose. Gyvas kalbos tonas ir atkartotas jų netikėjimo priminimas aiškiai rodo, kaip skaudu Jam yra, kad saviškiai rūpinasi žemiškais dalykais, nerimaudami ir nepasitikėdami Juo. — Tie įvykiai rodo, kaip smarkiai augo Jo priešų persekiojimas, ir kaip skaudžiai Jį užgavo piktas persekiojimo noras, kad Jis net liūdėjo ir dejavo dėl to.

Iš Dalmanutos Viešpats nuvyko į Betsaidą. Matyti, tai buvo Betsaida Erodo Pilypo kunigaikštystėj, Jordano rytų krante, netoli nuo jo įtakos į Genezareto ežerą. Čia žmonės Jam atvedė vieną aklą, prašydami prisiliesti (Mork. 8, 22—26). Viešpats paima akląjį už rankos ir išveda iš tos vietos, tur būt, dėl to, kad tai buvo daugumoj stabmeldiškas kraštas; o tokioj šalyj Jis visumet vengdavo daryti stebuklų. Bet malonu yra regėti, kaip pats Viešpats veda akląjį už rankos. Tuo meilės reiškimu Jis norėjo sukelti jame tikybinį nusistatymą. — Išvedęs akląjį iš tos vietos, Viešpats patepė seilėmis jo akis, padėjo ant jo savo rankas ir klausė jį, ar jis ką matąs. Aklasis atsakė, kad jis bent kiek matąs, bet neaiškiai, lyg šešėlius — žmonės jam atrodą, lyg vaikščioją medžiai. Padėjus Viešpačiui rankas antrą kartą, jis pradėjo matyti visai aiškiai. Tur būt, aklojo tikėjimas pradžioj nebuvo tinkamai tvirtas; jį atvedė pas Išganytoją kiti ir, atvedę, prašė jį išgydyti. Pirmoji sėkmė padidino aklojo tikėjimą, kurs liko atlygintas, visai grąžinant jam regėjimą. Kadangi aklasis matė žmones bent kaip vaikščiojančius medžius, matyt, jis nebuvo aklas iš prigimimo, bet, tur būt, buvo praradęs regėjimą per kokį nors nelaimingą nuotykį. Išgydęs akląjį, Viešpats siunčia jį namo: toj vietoj jis neturįs pasakot apie stebuklą. Bet, kadangi kraštas buvo stabmeldiškas, galima manyti, kad Išganytojas liepė jam eiti namo, kad susitelkime ir ramybėj apsvarstytų Dievo geradarybę ir nepanaudotų stebuklo savimyliškiems tikslams.

Iš Betsaidos Viešpats iškeliavo su apaštalais į šiaurę pro Meromo ežerą ir nuėjo gana toli. Yra tai labai gražus, malonus ir

vaisingas kraštas, turįs aukštą ir gražų Hermono kalnyną, kurio sniegu apdengtas viršukalnis matyti iš tolo, iš Genezareto ežero, Galilėjos ir Samarijos. Ties Hermono papėde išteka Jordanas, o prie vieno didžiausių jo šaltinių yra Pilypo Kesarija (Paneas), kunigaikščių vasarinė buveinė, turinti garsingas Pano ir Augusto šventoves ir kitų gražių trobesių. Tame tatai krašte Išganytojas atsidavė ypatingai maldai, kurioj dalyvavo ir apaštalai. Tada kelyj Viešpats paklausė apaštalus, kuo žmonės Jį laiką (Mat. 16, 13—20; Mork. 8, 27—30; Luk. 9, 18—21). Apaštalai atsakė: kai kurie mana Jį esant Eliją (Mal. 4, 5; Sir. 48, 10; Mat. 11, 14), kiti Joną Krikštytoją (Mork. 6, 14), dar kiti Jeremiją, tur būt, dėl to, kad šis pastarasis paslėpė Sandoros skrynią ir buvo ypatingas tautos užtarėjas (II Mak. 2, 5; 15, 14), kiti, galop, laiką Jį vienu senovės pranašu. Toks, mat, buvo bendras tautos tikėjimas, kad, prieš Mesijui ateisiant, pasirodysiąs koks senovės pranašas. Taigi, liaudis laikė Viešpatį jei jau ne pačiu Mesiju, tai bent Mesijo karalystės laidu ir pranešėju ir Dievo siųstuoju. — Viešpats, prirengęs apaštalus tuo įžanginiu klausimu, klausė toliau, kuo jie, apaštalai, Jį laiką. Tada Petras, sekdamas savo drąsiu, ugniniu prigimties būdu, o dar labiau ypatingos malonės apšviečiamas ir akinimas, atsakė Viešpačiui: „Tu—Kristus gyvojo Dievo Sūnus“ (Mat. 16, 16). Tai yra visiškai ir iškilmingai išpažinta Dievo-Žmogaus garbė, Jo Įsikūnijimas, Jo pranašo, karaliaus ir kunigo uždavinys, Jo tikra Dievybė. Ir Petras duoda tą liudijimą pirmiau už visus kitus apaštalus, tiesa, visiems pritariant, bet ne kaipo jų įgaliotas ir jų minčių reiškėjas, tik nepriklausomai nuo jų, vien už save, iš savęs ir kaipo dieviško apreiškimo įrankis, kaip tai aiškiai rodo Išganytojo atsakymas (Mat. 16, 17); jis duoda tą liudijimą su pilna vidaus sąmone, stipriu iškilmingu posakiu, labai viduje ir iš viršaus susijaudinęs.

Atsakydamas, Išganytojas vadina Petrą palaimintu: „Palaimintas esi, Jonos sūnau Simonai“ (Mat. 16, 17) ir tuoj nurodo to jo palaiminimo pamatus. Simonas yra palaimintas už Jėzaus Kristaus Dievybės iškilmingą išpažinimą. Tai patvirtina pats Išganytojas žodžiais: „Ne kūnas ir kraujas tai tau apreiškė, bet mano Tėvas, kurs yra danguje“. Tai reiškia: tavo įsitikinimas ir tavo liudijimas nėra išdava natūralaus pažinimo, bet antprigimtinio neapsirinkamo apreiškimo, einančio iš Tėvo, kurs visus traukia pas Sūnų (Jon. 6, 44. 46). Kristus vadina Petrą palaimintu taip pat dėl atlyginimo, kokį jam surengia tas Kristaus Die-

vybės išpažinimas. Per tai Petras užsipelnė prižadėjimą, kad Viešpats padalysiąs jį savo Bažnyčios vyriausia galva. Tu mane vadini Kristum, gyvojo Dievo Sūnum, o aš tau sakau: „Tu—Petras (uola), ir ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią“. Pirmiau Jis vadina jį pirmykščiu vardu: „Jonos sūnau Simonai“, kad neabejotinai pažymėtų jo asmenį. Dabar duoda jam naują vardą, kurį buvo žadėjęs jam seniau (Jon. 1, 42), o, duodamas tą naują vardą, prižada ir paskiria jam labai svarbų pašaukimą, panašiai, kaip kadaise Dievas, duodamas naują vardą Abraomui (Prad. 17, 5) ir Jokūbui (Prad. 32, 28), padarė juos Izraeliaus tautos patriarchais ir paveldėtinės palaimos nešėjais.

Pašaukimas, kurs Petrui liko skirtas, liečia esmiškai visą Bažnyčią, ir yra ne kas kita, kaip pirmenybė; todėl Išganytojas aiškina to pašaukimo prigimtį ir išdavas. Pirmenybės prigimtis glūdi tame, kad ji yra Bažnyčios pamatas. „Ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią“. Trobesio stiprumas yra pamatas, bet Bažnyčia yra dvasinis trobesys, ji yra draugija, o draugijos pamatas yra vyriausybė ir valdžia. Jei Petras turi nešti ir remti Bažnyčią, taip kaip pamatas trobesį, tai jis turi turėti visą bažnytinę valdžią: mokytojo, kunigo ir ganytojo; viskas turi remtis juo, viskas turi būti su juo surišta per priklausomybę ir pavaldinybę. Dar daugiau, be Kristaus, Petras vienas tėra tikras ir gyvas pamatas. Tai rodo žodžiai: „ant tos uolos (ant tavęs) aš pastatysiu savo Bažnyčią“. — Išganytojas pažymi taip pat pirmenybės vidaus ir išorės veikimą. Iš lauko pusės jos sėkmingumas glūdi neliečiamybėj ir atsispiriamoj jėgoj, kurios ji teikia visai Bažnyčiai, atsispiriamoj galioj prieš visas išorės galybes, vis tiek ar jos būtų žmonių, ar dvasių pasaulio galybės, vis tiek kokiu būdu jos veiktų: klaidžiatikyste, netikėjimu, atskala, moraliu gadinimu ar išviršiniu persekiojimu. Visos tos priešų galybės yra „pragaro (karalystės) vartai“, bet net sujungtos jų jėgos nepajėgs nugalėti pamato, o todėl ir visos Bažnyčios (Mat. 16, 18). Be abejo, tais žodžiais yra išreikštas taip pat neklaidingumas oficialių Bažnyčios Galvos nutarimų, kurie liečia tikėjimo ir dorovės tiesas. Juk Bažnyčia pirmiausia yra tikėjimo draugija, o tikėjimo pamatas yra neklaidingumas, ir tai ne privatus, asmeninis, bet oficialus Bažnyčios galvos neklaidingumas, kada ji, kaipo toki, sprendžia tikėjimo dalykus ir uždeda visai Bažnyčiai pareigą juos tikėti. — Pirmenybės vidaus veikimą Išganytojas nurodo, kaipo raktų valdžią, arba surišimo ir išrišimo valdžią, t. y. galią surišt ir išrišt, skelbiant nuostatus apie tikėjimo ir dorovės dalykus, išlei-

džiant ar atšaukiant įsakymus, draudimus ar bažnytines bausmes, galop, atleidžiant nuodėmes ir nuodėmių bausmes. Surišimo, išrišimo ir raktų valdžia (Job. 12, 14; Iz. 22, 22; Apr. 3, 7) reiškia tą patį dalyką, būtent, neribotą Bažnyčios valdymą, neribotą dalykų atžvilgiu, suprantama, Dievo nustatytose ribose, ir neribotą atžvilgiu Bažnyčios platumo, kuri apima žemę ir dangų. „Tau aš duosiu dangaus karalystės raktus. Ką tu suriši žemėje, bus surišta ir danguje, ir ką tu atriši žemėje, bus atrišta ir danguje (Mat. 16, 19)“. Tai yra dieviškai-žmogiška valdžia, panaši į Išganytojo valdžią. Valdžios pamatas ir neregima galva yra Kristus, o regimas Bažnyčios pamatas ir galva yra Petras. Tatai Išganytojo atsakymas į šv. Petro išpažinimą savo prasme ir reikšme tikrai prižada popiežiaus, kaipo Petro papėdininko, pirmenybę ir neklaidingumą. Toji prasmė buvo patvirtinta paties Kristaus žodžiais, kuriais Jis po atsikėlimo iš tikro Petrui tą pirmenybę įteikė (Jon. 21, 15 ss). Toks taip pat buvo visos Bažnyčios ir visais laikais supratimas, kurs liko griežtai išreikštas Vatikano susirinkime. Visas Bažnyčios būvis ir išsivystymas, kurį šiandien matome, yra ne kas kita, kaip tik įvykimas tų žodžių, kuriuos Viešpats pasakė Petrui.

Išganytojo charakteristikai ta paslaptis turi tos reikšmės, kad joj pasireiškia Jo išmintis, išganymo reiškinius nustatant bei tvarkant ir Bažnyčią įkuriant. Kiek laiko Jis laukė, kol aiškiai pareikalavo savo Dievybės išpažinimo! Vien tik apaštalų akivaizdoj priima Jis išpažinimą ir draudžia jiems skelbti Jį esant Dievo Sūnų (Mat. 16, 20). — Uždraudimas ir buvo visai tikslus, nes pranašavimai tebuvo iš dalies įvykę; Jo Dievybės paslaptis negalėjo būt aiškiai pastatyta, kol nebuvo aiškiai paskelbtas mokslas apie Trejybę ir įsikūnijimą, ir reikėjo bijotis, kad kūniškai nusistačiusi tauta, išgirdusi oficialų pranešimą apie Mesijo atėjimą, nepradėtų bruzdėti. — Tikėjimo mokslui ta paslaptis turi du labai svarbius dalykus. Pirmas yra aiškiai šv. Petro padarytas Kristaus Dievybės išpažinimas, toli aiškiau ir griežčiau, neg lig šiol buvo daroma. Viešpats priima tą išpažinimą ir patvirtina jį, kaipo dieviško įkvėpimo išdavą. Antras svarbus tikėjimui dalykas tai — pirmenybė, kuri Petrui liko prižadėta, kaipo jo tikėjimo atlyginimas, ir kurios prigimtis bei talpa yra griežtai nustatytos. Kaip tiksliai, puikiai ir garbingai įvyko tas prižadėjimas, padarytas tylumoj, svetimoj stabmeldžių žemėj! Tartum tyčiomis Viešpats parinko pirmenybei prižadėti tą malonų, vaisin-

gą, gražų kraštą ties Hermonu, kad simboliškai išreikštų bažnytinės pirmenybės didumą, kilnumą, patvarumą, nugalėjimų ir palaimų pilnybę. Čia, didžių Pano ir Augusto šventovių paūksmėj liko įdiegta galybės šakelė, su kurios pagalba pasaulio kunigaikščiai ir dievaičiai turėjo būti nugalėti beturčio Galilėjos žvejo! Mums, katalikiškos Bažnyčios vaikams, prižadant pirmenybę, liko prižadėtas ir pagrįstas visos Bažnyčios vienumas, apaštališkumas, katalikiškumas ir garbingumas. Per tą prižadėjimą Viešpats pareiškia Izraeliui, kad su Naująja Sandora prasidės naujas bažnytinis būdas; kad pirmenybės prižadėjimas yra padarytas už Judėjos ir Galilėjos ribų, Išganytojas tuo pažymi, kad Mesijo karalystė neapims vien Judėjos kraštą, anaiptol, nuo žydų ji pereis į stabmeldžius.

Išganytojas apreiškia kryžiaus paslaptį. Kančios pranašavimas. Persimainymas ir nebylio išgydymas.

Išganytojas, tur būt, netrukus apleido tetrarchos Pilypo žemę ir vėl pargrįžo Galilėjon. Nuo tos dienos, kai Petras taip aiškiai išpažino Jėzaus Dievybę, ir Išganytojas patvirtino jo išpažinimą, Viešpats pradėjo kalbėti apaštalams apie savo būsimą kančią (Mork. 8, 31—39; Mat. 16, 21—28; Luk. 9, 22—27) ir tai ne vien mįslėmis, užminimais ir vaizdais (Jon. 2, 19; 6, 52), bet visai aiškiai ir neslėpdamas. Kaipo savo kančios vietą, Jis pažymėjo jiems Jeruzalę, Sandoros, apreiškimo ir Mesijo garbės vietą (Ps. 2, 6; Iz. sk. 60); apreiškė jiems, kad kentėsiąs iš liaudies atstovų, seniūnų, Rašto žinovų ir aukščiausiųjų kunigų; galop, išreiškė ir tai, ką turėsiąs kentėti: viešų išniekinimų ir pagaliau mirtį, kuria tačiau seksiąs atsikėlimas. Išganytojas norėjo tokiu būdu iš palengvo įvesti apaštalus į kryžiaus paslaptį, supažindinti juos su savo sopulingo likimo tiesa, prirengti juos ir ypač pamokinti, jog ta kančia bus laisva valia prisiimta, norėjo paguosti juos kilniais Dievo tikslais, kurie yra to viso pamatas. Pirmiau Jis nedarė to, nes apaštalai nebūtų galėję to pakelti; o dabar jie jau buvo sustiprėję per gausingus stebuklus ir tvirtą išpažinimą tikėjimo į Jėzaus Dievybę. Bet Kristus nelaukė su tuo taip pat ilgiau, nes reikėjo laiko, kad įpratintų apaštalus į tą mintį ir įvestų juos į kryžiaus paslaptį. Dar buvo beveik dešimtis mėnesių laiko iki Velykų šventės, kada visa tai įvyks. Visa tai rodo Viešpaties išmintį, auklėjimo gabumą ir Jo pasižeminimą.

Kaip tie pranašavimai ardė visas apaštalų mintis ir lūkesius, išreiškė Petras, savo papratimu, pirmiau už visus kitus. Tur būt, einant keliu, kai apaštalai atsiliko užpakalyj, Petras pasiskubino pas Jėzų ir rimtai Jį perspėjo, kad Jis nieko panašaus nedarytų, ypač laisva valia nesutiktų prisiimt tokią niekingą mirtį. „Anaiptoli, Viešpatie, tai Tau neatsitiks“, kalbėjo jis Viešpačiui. Padaryti tokį žingsnį Petrą, tur būt, vertė tai, kad jis liko išskirtas ir pastatytas viršuj kitų, o gal ir tam tikra savimylė, kadangi nejauku jam pasirodė būti kenčiančio Išganytojo vietininku; bet, be abejo, čia veikė ypatinga, didė meilė, kokia Petras mylėjo Viešpatį, nors ta meilė ir nebuvo šviesi ir tobula, kaip tai rodo Išganytojo atsakas. — Viešpaties atsakas yra stiprus, rimtas, iškilmingas ir labai aiškus. Išganytojas atsigręžė į Petrą ir, kadangi ir kiti apaštalai laikės Petro nuomonės, pažvelgė į juos visus (Mork. 8, 33) ir tarė: „Eik už manęs, šetone! tu man papiktinimas, nes tu mėgsti ne tai, kas Dievo, bet kas žmonių“. Petrą, kurį Jis nesenai vadino palaimintu ir paskyrė savo Bažnyčios pamatu, dabar vadina šėtonu, Dievo išganymo plano priešininku. Subarimas buvo taip smarkus ne dėl Petro kaltės didumo, nes pats Viešpats teisina jį nežinant Dievo planų, bet dėl dvasios nusistatymo, kuriuo Petras, nesusiprasdamas, sekė. Tas nusistatymas yra ne kas kitas, kaip naturali kryžiaus ir kentėjimų baimė ir vengimas, kurį Petre galėjo sukelt ypač klaidingos žydiškos į Mesijo karalystę pažiūros. Tą dvasios nusistatymą smerkia Viešpats Petre, apaštaluose ir mumyse visuose. Viešpats vadino jį papiktinimu, nes jis šėtono rankoj ne kartą yra įnagiu kliudyti ir priešintis Dievo valiai, kurią Išganytojas nori įvykdyti per kryžių ir kančią.

Iš aukščiau minėtojo atsitikimo eina bendra praktiška išvada, būtent, mokslas apie kryžių, kurį Išganytojas tuoj išdėstė, sukvietęs žmonių ir mokinių (Mork. 8, 34—39; Mat. 16, 24—28; Luk. 9, 23—27). Pagal Viešpaties žodžius, „kryžius“ reiškia kiekvieną vidaus ar išorės priešingumą ir sunkumą, sekant Jėzum, ir kievieną susivaržymą bei pastangą, kurių turime dėti, kad tas kliūtis nugalėtume — taigi, kryžius reiškia piktų geidulių marinimą, arba, kaip jį Išganytojas vadina, „savęs išsižadėjimą“, net savo gyvybės praradimą, drąsiai išpažįstant tikėjimą netikinčios liaudies tarpe (Mork. 8, 38), žodžiu sakant, kryžius reiškia visa, kas nemalonu ir priešinga, net ir mirtį. Žodžiu „kryžius“ Išganytojas taiko į paprotį, kad nusikaltėliai, pasmerkti mirti, patys

turėdavo nešti savo kryžių, kaip ir Jis pats nešė. — Išganytojas mus mokina, kad nešti savo „kryžių“ turi visi, nes kryžiaus nešimas yra būtina Jėzaus mokinio sąlyga. Todėl Viešpats sako: kas nori būti mano mokiniu ir „nori eiti paskui mane“. Be to kryžiaus nešimo nėra jokio bendravimo su Kristum, nei su Jo mokslu, nei su Jo gyvenimu. Jis pats nešė sunkiausią kryžių, tikrą kryžių, viso kentėjimo ir išniekinimo simbolį. — Be to, kryžiaus nešimas yra reikalinga sąlyga savo sielai išganyti. Negalime išgelbėti sielos, nebūdami pasiryžę, reikalui esant, net savo gyvybę prarasti dėl Kristaus išpažinimo ir kentėti persekiojimų dėl Jo mokslo. Kas nori žūt būt išsaugoti savo laikinę gyvybę, tas praranda amžiną gyvenimą; bet, kas aukoja savo kūno gyvybę, tas laimi sielos gyvenimą. Išganytojas išmintingai čia mini sąvokas „siela“ ir „gyvybė“, „laikinis ir amžinas gyvenimas“. Sielos išganymas yra gerybė, su kuria negali būti lyginamas joks žemiškas gėris, net viso pasaulio turėjimas; sielos išganymo praradimas yra taip pat nebeatitaisomas, kaip ir pačios gyvybės praradimas (Mork. 8, 35—37). — Galop, kryžiaus nešimas yra reikalinga mums sąlyga, kad įeitume į Kristaus karalystę ir dalyvautume Jo garbėj. Ta garbė yra visai užtikrinta. Jos pradžią pergyvens kai kurie čia esančiųjų, būtent, Jeruzalės teisme (Mat. 16, 28) ir galingame Bažnyčios plitime (Mork. 8, 39; Luk. 9, 27). Visi ją kada nors regės paaukštintą pasaulio teisme. O ta garbė yra didi ir įstabi, nes žmogaus Sūnus ateis Tėvo garbėje su šventaisiais angelais. Tada toje garbėj kiekvienas gaus savo dalį pagal savo nuopelnus; priešingai, kas gėdėjosi žmogaus Sūnaus prieš nuodėmingus žmonės, to ir žmogaus Sūnus gėdėsis garbėje. — Pirmą kartą čia Viešpats kalba liaudžiai apie kryžiaus paslaptį, ir teisingai, nes Jo malonė artinosi iš lengvo. Bet tai Jis daro su dideliu atsargumu, kitokiu būdu liaudžiai, ir kitokiu apaštalams. Liaudžiai Jis nekalba apie savo kančią dėl to, kad ji nebūtų galėjusi jos suprasti. — Tie trys dalykai sudaro visą mokslą apie kryžiaus paslaptį, ir reikia pažymėti, kad Išganytojas nuolat pabrėžia ištikimo kryžiaus nešimo užmokesnį. Kryžius nėra tikslas, tik priemonė ir kelias į garbę.

Praslinkus šešioms dienoms po pirmojo kančios apreiškimo ir po mokinimo apie kryžiaus paslaptį, Išganytojas buvo netoli kalno, Esdrelono lygumoj ir norėjo ten švęsti savo persimainymą (Luk. 9, 28—36; Mork. 9, 1 — 12; Mat. 17, 1 — 13). Persimainymo vietą padavimas visai tikėtinai nurodo Taboro kalną.

Pats kalnas, beveik visai atskirai stovįs Esdrelono lygumoje, savo nepaprastai gražiu pavidalu panėši į didžiulę buką piramidą; nuo jo viršūnės atsiveria gražus į Vidužemio jūrą ir Galilėjos ežerą reginys, kurs aprėpia visą Jėzaus veikimo sceną ligi pat tolimo Hermono; tas kalnas turi didelių istorinių atsiminimų: jis mena Barako nugalėjimą, kada nuveikė priešus Kanaano karalius; mena Deboros nugalėjimo giesmę; todėl jau pats kalnas, lyg koks persimainiusios gamtos plotas, savaime buvo tinkamas Kristaus persimainymo sostas bei aukuras. Taigi, vakarą ties Taboro papėde pakvietė Viešpats tris mokinius: Petrą, Joną ir Jokūbą ir užkopė su jais į kalną, kad tenai praleistų naktį maldoje (Luk. 9, 28). Apaštalai iš tikro meldėsi, bet užmigo, besimelsdami. Kada jie pabudo, baisiausiai nustebę, pamatė Viešpatį prieš save, bet visai kitokiam, persimainiusiam pavidale. Tas persimainymas nebuvo visiškas, nebuvo toksai, kaip po atsikėlimo, bet tik iš viršaus Jo kūnas žėrėjo ir, tur būt, buvo pakilęs nuo žemės; atrodė, lyg viduje gyvenanti Dievybės šviesa, žėrėdama, prasiskverbė pro Jo kūną. „Jo veidas žibėjo, kaip saulė, Jo gi drabužiai pasidarė žibantys ir labai balti, kaip sniegas, taip, kaip nė vienas dažytojas ant žemės negali išbaltinti“. Šalia Jo atsirado, taip pat „didenybėje“ (Luk. 9, 31), Mozė ir Elijas. Ir mokiniai girdėjo, kaip du pranašai kalbėjosi su Viešpačiu apie Jo sopulingą mirtį, kurią Jis turėjo iškentėti Jeruzalėje. Kada abu vyrai pasitraukė nuo Jėzaus, Petras, pilnas laimės iš to viso, ką regėjo, girdėjo ir jautė, sakytum kokiame laimės sapne, karštai tarė šiuos žodžius: „Viešpatie, mums čia gera būti; padarykime tris padangtes, vieną Tau, vieną Mozei ir vieną Elijui“. Petrui bekalbant, staiga apsiautė juos šviesus debesys, kuris Šventajame Rašte nuolat minimas, kaipo ženklas, jog esama Dievo artimybėj ir akivaizdoj (Iš. 40, 32; III Kar. 8, 10); ir suskambėjo galingas balsas: „Šitas mano mylimasai Sūnus, kuriame aš turiu sau daug pasimėgimo; Jo klausykite“. Tas šviesus debesys ir balso įspūdis taip buvo galingas ir graudus, jog apaštalai, baimės ir siaubo pagauti, parpuolė ant žemės ant savo veido ir taip pasiliko, kol Jėzus priėjo, jų prisilietė ir tarė: „Kelkitės ir nebijokite.“ Visa garbė buvo dingusi, ir apaštalai nieko daugiau aplinkui nebematė, kaip tik vieną Viešpatį, bet jau paprastam Jo pavidale. Nueinant nuo kalno, Viešpats liepė mokiniams nieko nepasakoti apie tai, ką regėjo ir girdėjo, ligi jo atsikėlimo. Kitaip elgiantis, nebūtų buvę jokios naudos, priešingai, būtų dar paken-

kęs be laiko Mesijo karalystės skelbimas, nes tai būtų tik erzinę ir kėlę politinių aistrų. Juo stebuklingesni dalykai būt buvę skelbiami apie Išganytoją, juo labiau netikėjimas būtų piktinęsis dėl artinančiosios kančios. Gal būt, net kai kurie mokiniai būtų suklydę ir dalyko nesupratę. Nes ir ar e trys klausinėjo kits kitą, ką tai galėtų reikšti: „kolei žmogaus Sūnus atsikels iš numirusių“, ar tai kartais nereiškia artimiausios garbės. Jie norėjo išgirsti Išganytojo paaiškinimą apie tuos dalykus. Fariziejai ir Rašto žinovai tikrino, jog prieš Mesijo garbę turi ateiti Elijas, kuris mokins visą tautą, bet tuo tarpu sakoma, jog Mesijas bus žydų persekiojamas ir nužudytas; kaip tai gali įvykti, jei Elijas atvers tautą. Išganytojas atsakė, kad abu dalykai yra teisingi ir lengvai suderinami, būtent, tautos atvirtimas ir Mesijo nužudymas, žydų įvykdytas; mat, esama dviejų Elijų: vienas Elijas pranašas, kurs kada nors ateis ir atvers tautą, antras Elijas — Jonas Krikštytojas; tas jau pasirodė, ir žydai su juo pasielgė taip, kaip Rašte buvo pasakyta apie Eliją: jis buvo persekiojamas Jezabėlės (III Kar. 19, 2), kaip ir Jonas persekiojamas Erodiados (Mork. 9, 10—12). Mokiniai suprato, kad Išganytojas kalbėjo apie Krikštytoją ir kad, kaip yra dvejopas Mesijo atėjimas, taip ir Jo dvejopo atėjimo yra du pranašai: Jonas — pranašas prieš Jam ateisiant mirtingam kūne, ir Elijas —Jo garbingojo atėjimo pranašas.

Paslaplyj glūdi įstabi išmintis. Kaip viskas tinka tam tikslui, kad būtų patikrinta ir susitiprinta visa tai, ką lig šiol mokiniams Išganytojas apreiškė apie savo ateinančią kančią, apie savo būsimą garbę ir apie savo tikrą Dievybę! Viešpats norėjo susitiprinti apaštalus šiose trijos tiesose ir suteikti jiems gilesnį jų supratimą, ir tai tie trys apaštalai turėjo būti Jo kančios liudytojai Getsemanės sode. Kančios tiesa buvo iš naujo patikrinta, besikalbant Jėzui su dviem dideliais pranašais. Nes tame pasikalbėjime kančia buvo vaizduojama, kaipo didis dieviškas planas, kurs aprėpia Senąją ir Naująją Sandorą, viską įvykdo ir veda į garbę ne tik mūsų tikėjimo įkūrėją, bet ir visus garbės sūnus (Žyd. 2, 9. 10). O Dievybė ir būsima garbė buvo patikrinta labai aiškiai, lyg apčiuopiama pajautimais, tos Dievybės garbės pasireiškimas bei regėjimas ir gausi paguoda bei malonumas, panašus į dangaus džiaugsmą, kurį mokiniai iš to regėjimo jautė. Toliau, Dievybės garbė buvo patikrinta šviesiu debesiu ir galingu paties dangiškojo Tėvo balsu. Tas balsas yra vienas iš

galingų liudijimų, kuriuos Tėvas davė savo Sūnui, kaip tai buvo prie krikšto, o paskui betarpiškai prieš kančią. To liudijimo jėga ir garbingumas buvo taip galingi, jog šv. Petras, net po ilgų metų, negalėjo to įspūdžio užmiršti: visuose jo žemės kelionės varguose ir skausmuose jis švietė jam, lyg koks žiburys tamsioj vietoj (II Petr. 1, 16—19). Taip ta paslaptis, stiprindama, apšviesdama ir guosdama, tampa kančios apreiškimu. Netoli nuo Hermono, apaštalams stebiantis ir liūstant, Viešpats pirmą kartą praskleidė savo būsimos kančios tamsų uždangalą; čia, ant Taboro kalno, mokinių paguodai Jis, neišsižadėdamas kančios, nutraukia uždangalą nuo savo besislepiančios Dievybės ir leidžia Jai žėrėti tokioj garbėj, jog vargu bebuvo galima bijoti atpirkimo kančios šešėlių. Be to, gražus persimainymo kainas liko būsimos garbės ir jos žemiško pirmatako, krikščioniškos mistikos simboliu. Visos šventųjų antprigimtinės padėtys yra lengvutės šviesos Vilnelės, einančios iš Taboro, ir visi tikį ir Dievą mylį žmonės ieško to persimainymo kalno, kad, gavę bent kelis šviesos spindulėlius ir jais apsiginklavę, galėtų stoti prieš visas žemiškų kančių ir vargų audras.

Visai kitas reginys laukė Viešpaties palei kalno papėdę, kada Jis grįžo pas likusiuosius apaštalus (Mork. 9, 13—28; Mat. 17, 14—20; Luk. 9, 37—43). Tenai Jis rado subėgusių žmonių minią, o apaštalai ginčijosi su Rašto žinovais. Kiek matyt, nesant Viešpaties, Rašto žinovai su mielu noru kibdavo į apaštalus. Kada Viešpats pasirodė, visą liaudį pagavo baisus nustebimas, gal dėl to, kad Viešpats atėjo visai netikėtai. Paklausus Jam, ko čia ginčijamasi, prisiartino prie Jo vienas žmogus, parpuolė po kojų ir meldė Jį pažiūrėt į jo vaiką ir jo pasigailėti; bernaitis sergąs puolama (nuomaro) liga, turįs mėnulio ligą ir esąs nebylys, ir tai dėl apsėdimo; piktoji dvasia pagaunanti jį ir blaškanti, bernaitis pradedąs rėkti, putotis, griežti dantimis, draskytis, lyg piktoji dvasia norėtų jį suplėšyti; jis jau prašęs mokinius išvaryti dvasią, bet jie nepajėgią to padaryti. Tai ir buvo ginčų dalykas tarp Rašto žinovų ir Jo mokinių. Tada Išganytojas sušuko: „O, netikinti ir iškrypusi gimine! iki kolei aš su jumis būsiu? iki kolei jus kęsiu?“ Pabarimas liete visus, taip pat ir mokinius (Mat. 17, 19). Jėzus liepė atvesti bernaitį. Žmonės jį atvedė. Kaip tik Jį pamatė, piktoji dvasia tuojau pradėjo bernaitį tąsyti; parblokštas ant žemės, jis vartėsi, putodamos. Kad parodytų tėvui užuojautos ir paakintų jo tikėjimą, Išganytojas teira-

vosi apie kitas jo ligos ir apsėdimo apystovas; iš tėvo burnos išgirdo, kad piktoji dvasia varginanti bernaitį nuo jaunų dienų, stūmusi jį tai į vandenį, tai į ugnį, kad pražudytų. Ta užuojauta padarė tėvui geros įtakos ir padrąsino jį karštai melsti, kad Viešpats jo pasigailėtų ir pagelbėtų. „Jei tu gali tikėti, tikinčiam visa galima“, atsakė Viešpats. Tėvas, verkdamas, prabilo: „Tikiu, Viešpatie; padėk mano netikėjimui“. Esant tokiam tėvo nusistatymui ir nuolat didėjant miniai, Viešpats sudraudė piktąją dvasią, sakydamas: „Kurčia ir nebylė dvasia, aš tau įsakau, išeik iš jo ir daugiau į jį nebeįeik!“ Dvasia išėjo, klykdama ir baisiai tąsydama bernaitį, taip jog jis gulėjo, lyg miręs; kai kurie manė, kad jis iš tikro miręs. Bet Jėzus, paėmęs bernaitį už rankos, pastatė ir atidavė tėvui.

Įėjus Viešpačiui į namus, klausė Jį slapta apaštalai, dėl ko jie nepajėgę piktosios dvasios išvaryti. Išganytojas jiems atsakė, kad to priežastis buvo jų tikėjimo stoka: jei jie turėtų tikėjimą bent taip didį, kaip garsvyčių grūdą, jie galėtų kalnus kilnoti iš vietos į vietą. Čia Viešpats turėjo galvoje taip vadinamą stebuklo tikėjimą, t. y. tikėjimą, kurs turi tokį pasitikėjimą ir tokią viltį, jog įvyksta stebuklas. Toliau Viešpats jiems pasakė, kad ta dvasių rūšis yra ypatingai pikta, ir jos tegali būti išvarytos malda ir pasninku. Galybė išvaryti velnius yra Dievo suteikta galybė ir malonės dovana, kuri artimiausiai nepareina nuo to, kas ją turi; tačiau Dievas gali padaryti išdavą priklausomą nuo apystovų, kurias turi pagaminti galybės nešėjas. O tos apystovos yra tikėjimas, malda, pasninkas. Pasninkas atpalaiduoja nuo prigimties ir žemų geidulių galybės, kuriuose glūdi demoniškos jėgos dalis, kada velnias veikia žmogų; o malda jungia su Dievu ir padaro žmogų dieviškos jėgos dalininku — Viskas toj paslaptyj siekia to, kad paakintų tikėjimą ir viltį; geradarišku būdu taip pat reiškias Išganytojo gerumas ir užuojauta tėvui ir vaikui. Nepalyginamai gražiai tų dviejų paslapčių reikšmę atvaizdavo Rafaelis savo kūriny „Persimainymas“, kuriame sugretino persimainymą aukštai, ant kalno viršūnės, ir žemai, prie kalno papėdės, apsėdimo reginį; tuo išreiškiama, iš vienos pusės, dieviškos mistikos džiaugsminga garbė, o iš antros pusės—pragaro mistikos klaiki galybė.

Tas Jėzaus dieviškai stebuklingas darbas padidino visuotinį nustebimą, ir visur žmonės, susimąstę, pasakojo, ką Jis padaręs (Luk. 9. 44). O Išganytojas, drauge su mokiniais, pasitraukė nuo

stebuklo vietos ir, kad išvengtų dėmesio į save kreipimo, laikės nuošaliau (Mork. 9. 29); Jis kalbėjo mokiniams iš naujo apie savo būsimą kančią, tiesa, ne taip giliai, kaip pirmuoju atveju, bet vis dėlto rimtai ir įtikinamai. „Dėkitės jūs į savo širdį šituos žodžius“, t. y. gerai stebėkite, ką žmonės dabar apie mane kalba dėl padaryto stebuklo; ateis laikai, kada visai kitaip bus nusistatę prieš mane. „Nes žmogaus Sūnus“, kilniausiasis iš žmonių, Dievo meilės aukščiausioji dovana, suteiktoji žmonijai, „bus atiduotas į žmonių rankas“. O ką jie su Juo padarys? „Jie Jį užmuš; bet užmuštas Jis trečioje dienoje kelsis iš numirusių“ (Luk 9, 44; Mork. 9, 30; Mat. 17, 21). Bet apaštalai nė šį kartą Viešpaties žodžių nesuprato, Viskas jiems buvo neatmenama mįslė; dėliai tos žinios jie liūdo ir rūpinosi, o iš baimės ir liūdesio drovėjosi klausti artimesnių aiškinimų (Luk. 9, 45; Mork. 9, 31; Mat. 17, 22). — Regimai tuo pareiškimu Išganytojas norėjo nuolat kreipti apaštalų mintis į savo kančią ir neprileisti, kad jie prarastų ją iš akių, ypač dabar, kada, iš vienos pusės, entuziazmas link Jo taip galingai įsisiūbavo, o iš antros pusės, kaskart labiau artinosi kančia. Graudingas čia yra Viešpaties atsargumas ir pasižeminimas, atsiveria čia mūsų žvilgiui Jo mintys ir Jo dieviška širdis; toje širdyj kryžius žymi kaskart griežtesnius bruožus ir, be abejo, kelia skausmą, nors, tiesa, Jis pats to norėjo. O apaštaluose bruožas į bruožą reiškės natūralūs žmogaus nusistatymas ir elgimasis akivaizdoj gresiančios nelaimės ir kryžiaus. Tas natūralūs žmogus liūsta, rūpinasi, bijosi ir stengiasi nukreipti nuo kryžiaus savo mintis ir vengia kiekvieno jo prisiminimo bei nemalonaus nušvietimo, nebent jo mintis ir nusistatymus Dievo malonė nukreiptų į priešingą pusę.

Pamokymai pirmiausia apaštalams.

Šventyklos mokestis. Apaštalų ginčai dėl pirmenybės. Malonių dovanos ir apaštalų kolegija. Apie papiktinimą, apie brolišką perspėjimą, aukštaširdybė atleidžiant. Palyginimas apie karalių ir du tarnus.

Bekeliaudamas, Išganytojas vėl atėjo į Kafarnaumą. Tenai prisistatė Petrui šventyklos mokesčio rinkėjai (Mat. 17, 23—26). Mokestis buvo duoklė, kurią kiekvienas izraelitas nuo dvidešimtųjų metų amžiaus turėjo mokėti šventyklai viešosioms dievotarnybos išlaidoms padengti (II Esdr. 10, 32 s). Tai buvo Dievui duoklė. Mokestis siekė pusę šekelio, arba dvi drachmas, arba vieną denarą (= 1.25 markė); jis buvo renkamas paskutiniojo metų mėnesio gale, taigi prieš Velykų mėnesį, bet tolimesnėse vietose net ir vėliau, ir jį kiekvienas mokėdavo savo gyvenamoj vietoj. Mokesčių rinkikai nesikreipė į patį Viešpatį, bet į Petrą, gal iš pagarbos, arba dėl to, kad Petras buvo laikomas vyriausiu apaštalu ir buvo žinomas, kaipo namų savininkas, kuriuose Viešpats gyveno. Visai mandagiai jie paklausė: „Ar jūsų Mokytojas nemoka dvidrachmos?“ Kaip visumet uolus ir griežtas, nemanydamas apie išimtį Viešpaties atžvilgiu, Petras atsakė teigiamai. Gal ir Išganytojas lig šiol mokėdavo tą mokestį. Petras tuoj ėjo į namus ar tai pasiimti pinigų, ar pranešti Išganytojui; jis susitiko beišeinantį Viešpatį, kurs visai patikimai paklausė Petrą: „Kaip tau rodosi, Simonai? iš ko žemės karaliai ima muitą ar pagalvį, iš savo sūnų, ar iš svetimųjų?“ — „Iš svetimųjų“, atsakė Petras. „Taigi, sūnūs laisvi“, tarė Jėzus. Bet, kad jų nepiktintume, eik pas jūrą, įmesk meškerę, imk tą žuvį, kuri bus pirma ištraukta; atvėręs jos nasrus, rasi staterą (4 drachmas, vieną šekelį); ėmęs jį, duok jiems už mane ir už save“ (Mat. 17, 24—26). Taip ir įvyko, nors evangelistas toliau nebepasakoja. — Tuo įvykiu Viešpats pirmiausia norėjo sustiprinti šv. Petro tikėjimą į Jo Dievybę ir tikrą Dievišką paskyrimą, ir priversti jį praktiškai tą tikėjimą vykinti, kad tas tikėjimas veiktų visumet jo mintyse, sprendimuose ir darbuose. Per palyginimą, pastatytą klausimo formoj, Išganytojas kelia prieš Petrą labai reikšmingą, tinkamą, kuklų ir malonų protestą, kurį jis buvo pamiršęs, atsakydamas į mokesčio rinkėjų reikalavimą. Jis iš tikro visame savo orume ir aukštybėj tvirtina esąs tikras Dievo Sū-

nūs. Ir Jis tuoj įrodo toks esąs, visų pirma, visažinojimu: apreikšdamas Petrui jo pasikalbėjimą su mokesčio rinkėjais, paskui, stebuklu, įdėdamas žuviai į nasrus pinigą; gal kas norėtų prileisti, kad Jis žinojo esant pinigą žuvies nasruose, tada per tai Jis parodo savo visažinojimą Jis juk galėjo liepti Petrui paimti šekelį iš menko bendro iždo, kurs buvo užvestas mokinių reikalams. Bet Jis to nepadarė, mat, stebuklas turėjo sustiprinti Petro tikėjimą. O Petras eina, tikėdamas, ir daro tai, ką Viešpats liepė. Toliau, Išganytojas lygina Petrą su savimi, liepdamas užmokėti mokestį už save ir už jį, ir patiekia mokesčio pinigą stebuklingu būdu; tais dviem faktais, be abejo, Išganytojas norėjo pavaizduoti Bažnyčią, o ypač popiežybę, jų prigimtį, ypatybes ir santykius laiko ir pasaulio atžvilgiu. Kristus ir Petras tam tikru atžvilgiu yra v i e n a. Juose veikia tas pats autoritetas ir valdžia; tas pats kilnus orumas, aukštesnis už žemiškas pretensijas; tas pats būdas, kuriuo valdžios įtaka augo, plėtėsi ir laikėsi, būtent, bendrai veikiant dieviškoms ir žmoniškoms, žemiškoms ir antžemiškoms priežastims; bet ir tas pats maloningas tos valdžios nusileidimas, kai to reikalauja laikas ir apystovos: kad užkirstų kelią didesnei blogybei, arba, kaip Viešpats sako, kad jų nepiktintų, nekartą ji išsižada privilegijų, kurias, tikrai sakant, jai įteikė Dievas. — Taip ir čia reiškiasi visas Išganytojo kilnumas, maloningumas ir nusileidimas.

Vieną dieną, pargrįžus namo iš kelionės į Kafarnaumo apylinkę, Išganytojas paklausė mokinius, ką jie kelyj savo tarpe kalbėję. Tie gėdėjosi pasakyti, nes jie ginčijosi savo tarpe, kas iš jų būsiąs pirmas arba vyresnis Mesijo karalystėj. Progos tam davė, be abejo, Jėzaus prasitarimai, kad netrukus viskas įvyks, nes artinasi Jo išėjimas; todėl mokiniai manė veikiai prasidėsiant Mesijo karalystę. O dar visai atvirai ir ne vienu atžvilgiu Viešpats rodė pirmenybę Petrui prieš visus kitus apaštalus. Tai galėjo būti priežastis, kad čia pasireiškė toji apaštalų silpnybė (Mork. 9, 32—36; Luk. 9, 46—48; Mat. 18, 1—5). Kadangi mokiniai tylėjo, kaip nebyliai, Viešpats atsisėdo jų tarpe ir atsakė į jų mintis (Mat, 18, 1). „Jei kas nori būti pirmas, tas bus visų paskučiausias ir visų tarnas“. Ir, kad labiau pabrėžtų savo pasakymą, Jis pašaukė netoli buvusį kūdikį, pastatė jį apaštalų tarpe, apkabino jį ir tarė: „Iš tikrųjų, sakau jums, jei jūs nesigrįšite ir nepasidarysite, kaip kūdikiai, neįeisite į dangaus karalystę. Kas tik pasižemina, kaip šitas kūdikis, tas didžiausias

dangaus karalystėje. Kas nors priima vieną tokį kūdikį mano vardu, tas mane priima“. Taip pasmerkė Kristus garbės geismą, kurį apaštalai buvo įsileidę į savo širdį. Pasmerkimas yra aiškus ir suprantamai pareikštas; Jėzus įtikina žodžiu ir darbu, rodydamas jiems vaikelio nesavingumo, pasižeminimo ir atsidavimo gyvą vaizdą; galop, tai yra maloningas nuteisimas, net drąsinąs klausytojus. Viešpats nebara apaštalų, net neužkerta jiems visai kelio eit prie didumo ir pasižymėti. Jis tik nukreipia jų mintis nuo garbės troškimo žemiškoj Mesijo karalystėj ir rodo jiems tikrąjį ambicijos tikslą — būti didiems danguje, kurs yra žemiškos Dievo karalystės tikslas; priemonė tam yra kūdikiškas pasižeminimas, to pasižeminimo saikas šiame gyvenime bus dangiško didumo saikas. O ir tam, kad kas pasidarytų tikrai tinkamas paimti garbingą vietą Bažnyčios karalystėj ir joje pasiliktų su teisia dvasia ir nauda amžinybei, Išganytojas nurodo tikrąjį kelią; tai yra pasižeminimas ir savęs išsižadėjimas, taip jog manoma save esant paskutinį ir kitų tarną ir pagal tai elgiamasi. Kad apaštalai nesibaidytų to pasižeminimo didumo, kokio Jis iš jų reikalauja, Jis aukština vaiką, to pasižeminimo paveikslą, ir vaizduoja jį, kaipo kilnų, gerbtiną savo širdingo palankumo ir meilės daiktą, kaipo savo paties panašybę. „Kas priima vieną tokį kūdikį mano vardu (dėl manęs), tas mane priima, kas gi mane priima, tas priima tą, kurs yra mane siuntęs“. Vaikas vaizduoja Kristaus pasižeminimą ir todėl yra Jo Tėvo mylimas; tai yra gražiausias motyvas branginti, rūpintis, mylėti vaiką, bet taip pat mylėti ir pasižeminimą, kurio tinkamas ir malonus vaizdas yra kūdikis. Tam tikras pasižeminimo laipsnis yra visiems reikalingas tiesiai tam, kad pasiektų amžiną laimę ir priklausytų prie Bažnyčios, kaipo jos dalininkas. Pasižeminimas jau savaime yra aukštas ir didingas, dėl to kad jis suponuoja griežtą kovą, savingumo nugalėjimą ir kad yra gyvas Išganytojo panašumas, Jo nekaltumo ir šventumo vaizdas.

Tai progai esant, Jonas apaštalas paragino Viešpatį aiškint malonių dovanas. „Mokytojau“, kalbėjo jis: „mes matėme vieną žmogų, kurs Tavo vardu išvaro velnius, ir mes jam draudėme, nes jis neseka Tavęs su mumis“ (Mork. 9, 37—40; Luk. 9, 49—50). Tur būt, apaštalas, girdėdamas Jėzaus žodžius: „Kas mane priima, tas ne mane priima, bet tą, kurs yra mane siuntęs“, arba: „Mano vardu“, prisiminė atsitikimą su anuo žmogum ir jį papasakojo. Tuose mokinio žodžiuose, nenorėdami juose matyti kiek ankš-

tos širdies ir opumo, vis dėlto randame bent dvejopą klaidingą prileidimą. Pirma, jo žodžiai rodo jį manant, kad malonių dovanos savo esme priklauso apaštalybei. Bet taip nėra. Be abejo, Viešpats įteikė apaštalams ir tą galybę, bet vien, kaipo priedą. Apaštalo valdžia savo esme yra trejopa: kunigo, mokytojo ir ganytojo valdžia. Antras klaidingas prileidimas buvo tas, kad tos malonių dovanos esančios pririštos prie apaštalų kolegijos, už kurios ribų nesą leista jomis naudotis. Išganytojas atsakė, kad taip nėra, jie negerai pasielgę, uždrausdami žmogui. „Neginkite jam“. Jis pamatuoja tai. Vieną motyvą Jis ima iš savo pusės. Kas Jėzaus vardu daro stebuklų, tas, aišku, tiki į Jį, yra Jo šalininkas, arba bent neina prieš Jį ir nieko pikto apie Jį nekalba, nors ir nepriklauso prie apaštalų kolegijos. Didesnė yra Viešpaties garbė, jei daugelis daro stebuklų Jo vardu ir Jo galia, nes tai rodo Išganytoją galint suteikti malonių dovaną, kam Jis nori. Tos malonės ne kartą yra duodamos paprastiems tikintiems, kad jiems būtų lyg atsilyginta už apaštalybę ar kunigybę, kurių jiems neduota. Antrą motyvą Viešpats ima iš apaštalų pusės. „Kas ne prieš jus, tas už jus“, nes, nors kas ir nepriklauso prie apaštalų kolegijos, tuo vis dar nėra jos priešas. Trečią motyvą Jis semia iš paties ano žmogaus darbo. Jei mažiausias patarnavimas, sako Jis, kaip štai vandens taurės padavimas apaštalui dėl Kristaus, jau yra geras ir pelningas darbas, tai juo geriau ir pelningiau išvaryti velnias Jėzaus vardu (Mork. 9, 40). Iš viso to atsakymo spindi atvirumas ir tiesumas, kurie reikia rodyti net tiems, kuriuos, kad ir mylime, bet kuriems tenka priešintis. Be to, Viešpaties žodžiuose glūdi graži aukštaširdybė ir dvasios kilnumas, neatsižiūrįs į asmenis bei luomus. Kitų pasisekimai nereiškia jų priešingumo mums, anaiptol, jie tarnauja bendram dalykui ir bendro Viešpaties garbei.

Meilės patarnavimas, kurs reiškiamas kitam žmogui dėl Jėzaus ir kurs nepasilieka be atlyginimo (Mork. 9, 14), duoda Viešpačiui progos kalbėti apie meilės trūkumą, apie papiktinimą, kuriuo artimui daroma žalos ir kurs todėl yra nuodėmė prieš artimo meilę (Mork. 9, 41—49; Mat. 18, 6—14). Čia vėl Išganytojas pradeda, ragindamas daryti gera mažiesiems, kaip ir aiškindamas apaštalų ginčus dėl pirmenybės (Mork. 9, 36; Mat. 18, 5). Papiktinimas yra visa tai, per ką tampama kitam nuodėmės proga bei priežastimi. Žodis „kiti“ reiškia visus žmones, neišskiriant nė vieno, o ypač mažesniuosius ir silpnesniuosius, kurie per savo silpnumą labiau pasiduoda pragaištingai papiktinimo įtakai.

Pasaulis nesirūpina piktinimais. Priešingai tam, Išganytojas tikina, kad ne tik gali būti papiktinimų, bet kad tikrai esama. Jis sako, kad papiktinimų visumet bus ir net turi būti (Mat. 18, 7); tiesa, ne dėl aklo būtinumo, bet dėl laisvai veikiančių priežasčių: Dievo leidimo, pikto priešo pagundų, žmogaus silpnumo ir piktumo. — Paskiau, Išganytojas nustato papiktinimo nuodėmingumą, tardamas dusyk „deja“ nelaimei ir blogumui, kurio papiktinimas pasaulyj yra priežastis. Kad atbaidytų nuo papiktinimo, Jis nurodo, koki didė nuodėmė yra piktinti kitus ar duotis piktinamam. Piktinantįjį Viešpats baido bausme, kokią jis užsipelno. Tai yra bausmė nuskandinti jūroje, pririšus girnų akmenį; taigi, tai yra bausmė sunki, biauri, pavyzdinga, kuri tiesiog sako, kad piktintojas yra baisi visuomenės sloga, kurios ji privalo saugotis ir, kiek galėdama, šalintis. Piktintojas yra dangaus karalystės priešas. Jis darbuojasi prieš gerųjų angelų valią, kurie, nors regi Dievą laimėje, bet nelaiko sau pažeminimu rūpintis mažesniaisiais ir būti galingais jų gynėjais. Piktintojas priešinasi Dievo-Žmogaus valiai, kurio gyvenimo uždavinys yra gelbėti tai, kas pražuvo; juk tas Jo ganytojiškas rūpestis taip graudžiai yra pavaizduotas pražuvusios avelės palyginime. Piktintojas tiesiai priešinasi paties Tėvo amžiniems sumanymams, kurs trokšta išganyti mažučius, ir tuo tikslu visą sutvėrimą padarė išganymo įstaiga. Žmonės, angelai ir Dievo Sūnus iš to Dievo siekimo, kaip ir iš Dievo veido regėjimo, semia šviesos ir akstino pasiaukoti žmonių sielų išganymui. Piktintojas priešinasi tam didžiam Dievo planui, kaipo šėtono įnagis, Dievo nustatytos tvarkos priešas, ir dirba tikrai velnišką darbą. Argi šventieji angelai ir pats Dievas-Žmogus, to pragariško darbo liudytojai, nebus kada nors piktintojo nedorybės kaltintojai ir keršytojai? — O nuo papiktinimo prisiėmimo Viešpats nori nubaidyti aukos didumu, kurią verčiau turime pakelti, negu leistis piktintojui įvedami į nuodėmę. Verčiau reikia prarasti ranka, koja, akis, taigi, artimiausi, mylimiausi, naudingiausi ir reikalingiausi daiktai, negu nusidėti. Nes, kaip Išganytojas mokina, visos tos aukos yra mažos, sulyginus su pragaro nelaime, kuri yra skirta už sunkią nuodėmę. Patį pragarą Viešpats vaizduoja, kaipo baisią viduoję ir išviršinę bausmę biaurioj ir niekšiškoj vietoj, koks buvo Gehennos klonis (Mat. 18, 8. 9; pal. 5, 22); to pragaro bausmė yra amžina, niekumet nesibaigianti; pas Morkų du kartus minima ugnis „neužgesoma“, o tris kartus yra pridėta, kad „kirminas nemiršta ir ugnis negęsta“ (Mork. 9, 42—44. 47). Pagal kai kuriuos aiškintojus, bausmės baisumas dar yra sustiprin-

tas žodžiais, kuriuos paduoda Morkus: „Kiekvienas bus pasūdytas ugnimi ir kiekviena auka bus sūdoma druska“ (Mork. 9, 48). Mat, pasmerktieji yra Dievo teisybės aukos, o, pagal Įstatymą, kiekviena užmušta auka turi būti sūdoma druska (Kun. 2, 13); pasmerktiesiems druską užvaduoja pragaro ugnis. Tuo vaizdu yra pavaizduota kančia, kuri visur prasiskverbia, perveria viską, prasisunkia visur ir yra labai skaudi ir baisi; su ta kančia rišasi mintis apie amžinybę, nes druska ne naikina, bet saugoja nuo puvimo.— Bet yra ir kita druska, būtent, nekaltumo, marinimosi ir kentėjimo druska. Jos reikia turėti ir ja persisunkti, kad būtų galima atsispirti nuodėmės akstinams bei viliojimams ir veikti tikrai apaštališku būdu. Pamoką apie papiktinimą Išganytojas pas šv. Morkų baigia žodžiais: „Druska gera; bet, jei druska nustotų sūrumo, kuo jūs ją sūdysite? Turėkite savyje druskos ir turėkite tarp savęs taikos“ (Mork. 9, 49). Taigi, apaštalai privalo turėti druskos, kuri yra išminties, švarumo tr apaštališkos galios simbolis, ir juo labiau turi ją saugoti savyj, nes jie yra pašaukti su tos druskos pagalba daryti šventų kitų; jie nepajėgs to daryti, jei leis išvesti druskai savyje; ypač jie turi plėsti savyj taikos dvasią. Tuo Išganytojas vėl liečia priežastį, dėl kurios apaštalų tarpe buvo kilę ginčų apie pirmenybę (Mork. 9, 33 ss) —liečia ambiciją, kuri yra išminties, pasižeminimo ir taikos priešas ir užmuša apaštališką dvasią.

Katalikų tikybos mokslui ta paslaptis turi dvejopos svarbos. Būtent, ji talpina savyj aiškų ir neginčijamą tikrinimą pragaro bausmes amžinas esant ir nurodo esant angelų sargų ir veikiant. Dorovės mokslui čia ypač yra svarbus papiktinimo nuodėmingumas, kurs čia vispusiškai išdėstytas ir nušviestas. Bet ir Jėzaus charakteristikai tas straipsnis yra reikšmingas. Šalia gerumo ir artimo meilės, kurie taip gražiai šviečia Jo moksle apie papiktinimo nedorumą, čia turime pavyzdį, kiek jėgos ir išminties reiškė Viešpaties kalba. Kokių kilnių, svarių ir graudingų Jis duoda motyvų prieš piktinimą ir už meilingą rūpinimąsi žmonėmis, ypač mažučiais ir niekinamais!

Toliau Išganytojas kalba apie brolišką perspėjimą (Mat. 18, 15—20), kaipo priešingą papiktinimui priemonę. Kaip papiktinimas veda. į nuodėmę, taip perspėjimas stengiasi nuodėmę sustabdyti ir sukliudyti. Tik broliško perspėjimo dalykas nėra nuodėmė, kaipo mums kenksminga*), bet kaipo paties nusidėjėlio nelaimė.

*) Skaitymas „jei tavo brolis tau nusidėjo“ neišlaiko kritikos.

Perspėjimo tikslas yra artimo pataisymas, kaip sako Išganytojas: „Jei jis tavęs paklausys, tu laimėjai savo brolį“ (Mat. 18, 15), noras jį pataisyti ir išganyti. Viešpaties žodžiuose apie perspėjimą visi pripažįsta tikrą įsakymą, kurs tam tikrose aplinkybėse gali net būti svarbus, išskyrus tuos atsitikimus, kada sveikas protas sako, jog perspėjimas bus nenaudingas, daugiau kenks, negu atneš naudos, arba jog geriau galės perspėti kitas. Kiekvienu atveju broliškas perspėjimas yra gražus artimo ir Dievo meilės darbas. Išganytojas nurodo ir būdą, kuriuo perspėjimas gali ir turi būti daromas. Visų pirma, Jis sako, nusidedąs brolis reikia perspėti, niekam negirdint. Jei tai negelbsta, reikia perspėti vieno ar dviejų liudytojų akyse, kad perspėjimas padarytų didesnio įspūdžio, ar kad, reikalui esant, būtų galima įrodyti vyresnybei, jog perspėjimas buvo darytas (Atk. 19, 15). Galop, ir tam negelbstant, reikia dalykas pranešti Bažnyčiai, t. y. Bažnyčios valdžiai, ne kad pabaustų, bet kad pataisytų. Jei nusidėjėlis nė Bažnyčios neklauso, į jį reikia žiūrėti, kaip į stabmeldį ar muitininką, t. y. kaip į tokį, kurs yra atskirtas nuo Bažnyčios ir kurio reikia vengti, kaip žydai vengė stabmeldžių ir muitininkų. Reikia pasiduoti tai Bažnyčios teisei, kad tam tikrose aplinkybėse ji, ekskomunikuodama, gali atskirti nusidėjėlį nuo savo bendrijos, kad jį pataisytų. Todėl Išganytojas priduria: „Ką tik jūs (apaštalai ir Bažnyčios viršininkai) surišite žemėje, bus surišta ir danguje, ir ką tik atrišite žemėje, bus atrišta ir danguje“. Tai yra toki pat valdžia, kokią Kristus žadėjo Petrui, bet visumet nuo jo priklausoma; ji apima sakramentalią ir išviršinę bažnytinę valdžią, valdžią leisti įstatų, uždėti bausmių arba jas nuimti. Bažnyčios valdžią Viešpats stiprina prižadėjimu: savo autoritetu maldai išklausyti Jis yra kiekvieno privataus, mažučio tikinčiųjų būrelio tarpe, kurie susirenka Jo vardu, t. y. jungdamiesi su Juo; tai juo labiau Jis bus beesąs ir dalyvaus, kai mokinamoji ir teisiamoji Bažnyčia, kaipo toki, kalbės ir išpažins tiesas, ar tai ji darytų per susirinkimus, ar kitokiu būdu. — Čia svarbu yra mokslas ne tik apie broliško perspėjimo moralųjį įsakymą ir apie sujungtos tikinčiųjų maldos galybę, bet ypač svarbus yra Kristaus nutarimas, kad išganymo dalykuose Bažnyčia yra rišimo ir atrišimo aukščiausia valdžia. Tai taip pat reikalauja, kad Bažnyčia būtų matoma; nes ką padės čia žemėje neregimas teismas? Žadėtąją Petrui valdžią Kristus išplečia po visą apaštalų kolegiją, ir net visą bažnytinę vyriausybę, nors ir visad priklausomai nuo Petro; tokiu būdu Jis bažnytinę ierarchiją stato toliau.

Bemokinant Viešpačiui apie brolišką perspėjimą, šv. Petrui

atėjo mintis paklausti, ar dažnai jis turi atleisti asmens įžeidimus (Mat. 18, 21—35). Taigi, čia kalbama ne apie oficialų nuodėmių atleidimą, bet apie privačių įžeidimų dovanojimą. Pamokymas tiek pažengia pirmyn, jog išdėsto, kad ne tik perspėjimu reikia nusikaltusiojo ieškoti ir į tikrąjį kelią atvesti, bet taip pat atgailojančiam reikia atleisti iš visos širdies. Išganytojas atsako Petrui, jog reikia atleisti ne tik iki septynių kartų, bet iki septyniasdešimt kartų po septynis kartus. Išganytojas nori pasakyti, jog visumet reikia atleisti, jog atleidimo saikas turi būti neišsemiamas ir nesiaurinamas ribomis.

Kad tą paskutinę tiesą dar labiau nušviestų, Viešpats pasakoja palyginimą apie karalių ir du tarnus. — Palyginimo tikslas yra aiškiai išreikštas baigiamais žodžiais: „Taip ir mano dangiškasis Tėvas jums padarys, jei kiekvienas neatleisite savo broliui iš savo širdies“. — Dangiškojo Tėvo pavyzdys turi mums būti motyvas atleisti visumet ir aukštaširdiškai. O dangiškojo Tėvo elgimosi būdą Išganytojas nušviečia karaliaus pasielgimu su savo įsiskolinusiais tarnais. Jis aukštaširdiškai atleidžia didžiulę skolą savo skolininkui, o paskui jį pabaudžia už jo kietą širdį. Vienas tarnas, tur būt, aukštas valdininkas, karaliaus turtų užvaizdas (I Kron. 27, 25), ar provincijos valdytojas, leisdamas, matyt, pinigus savo puikiems rūmams išlaikyti, įsiskolino karaliaus iždinei didžiulę skolą 10000 talentų, su viršum 40 milijonų markių. Kadangi jis neišgalėjo užsimokėti, tai rytų papročiu karalius ketino parduoti jo pačią, vaikus ir visa, ką turėjo, kad atsiimtų bent dalį savo pinigų. Bet tarnas, parpuolęs ant kelių, meldė valdovą palaukti—o jis jam atsiteisiąs už viską. Sugraudintas, karalius atleido jam skolą ir bausmę, vien jam prašant. Taip elgiasi ir Dievas su žmogumi, kai atleidžia nuodėmes. Žmogus savo santykyj su Dievu yra karališkas valdininkas ir, išnaudodamas kūrinius, užsitraukia neišmokamą skolą. Jis gali tik prašyti Viešpatį, ir Dievas atleidžia skolą, jam prašant. Išeidamas iš karaliaus rūmų, gavęs atleidimą, valdininkas sutiko kitą tarną, kurs jam turėjo skolos šimtą denarų (apie 75 frankus). Užmiršęs valdovo gailestingumą, jis užpuolė skolininką ir reikalavo užmokėti skolą; skolininkas sukniubo jam po kojų ir taip pat meldė kantrybės ir laiko; bet jis liepė įmest jį kalėjiman, kol viską užmokės. Karalius sužinojo apie tą žiaurumą ir pakvietė kaltininką. „Nedorasis tarne“, tarė jis jam: „aš tau dovanojau visą skolą, nes mane meldei; argi tad nereikėjo ir tau pasigailėti savo draugo, kaip aš tavęs pasigailėjau?“ Užsirūstinęs, jo valdovas padavė jį budeliams,

kolei užmokės visą skolą. Taip be pasigailėjimo teis Dievas tą, kurs neatleidžia savo kaltiesiems iš širdies. Dviem tad motyvais, kurie aiškiai yra palyginime pastatyti, remia Išganytojas savo griežtą reikalavimą visumet ir visokiu būdu atleisti žmonėms. Toks yra Dievo gailestingumas, mūsų kaltes atleidžiant, ir Dievo rūstybė dėl netaikos žmonių tarpe. Šalia Dievo teisingumo ir gailestingumo stipriai yra nušviesta nuodėmės prigimtis, kaipo neapskaičiuojama ir neišsimokama skola, ir jos bausmė, kuri neturi galo.

Kelionė į Jeruzalę į Šėtrų šventę. Iškeliavimas iš Galilėjos į Judėją. Trys pašaukimai apaštalauti. Septyniasdešimt dviejų mokinių išrinkimas, jų išsiuntimas ir sugrįžimas.

„Metui atėjus, kuriame Jis turėjo būti atimtas (prisiartinus Jo mirties ir į dangų žengimo laikui), atsitiko, kad Jis atgręžė savo veidą keliauti į Jeruzalę“. Tie iškilmingi šv. Luko žodžiai skelbia, jog kalbama apie svarbų persilaužiamą punktą Išganytojo gyvenime. Tas iškeliavimas yra pabaiga Jo veikimo Galilėjoj. Nuo dabar Jis nuolat kreipia savo veikimą į Judėją ir Perėją, kad ateitų Jo kančios ir paaukštinimo dienos. Tas iškeliavimas buvo taip pat ženklas žydi jai, kuri stojo į galutinę sprendžiamą kovą su Juo. Maž daug už pusės metų ta kova pasibaigs Jo mirtimi, o tuo Jeruzalė buvo labiausiai kalta, kaip Jis pats pažymi. Jau ir dabar padėtis yra gana pavojinga. Šv. Jonas žymi, jog nuo anos garsingos dienos Kafarnaume, kada Viešpats prižadėjo Eucharistiją, Jis jau nebenorėjo pasilikti Judėjoje, nes žydai ieškojo Jo užmušti (Jon. 7, 1).

Buvo arti Padangčių, arba Šėtrų šventė, kuri buvo švenčiama rugsėjo gale; giminės prašė Išganytoją eiti su jais švęsti į Judėją, į Jeruzalę (Jon. 7, 2—10), kad ir tenai Jo šalininkai regėtų stebuklingų darbų; nes, kam svarbus yra viešumas ir garsumas, tas nedaro stebuklų slapta, kaip čia, Galilėjoj; jei Jis nori daryti stebuklų, turi pasirodyti pasauliui, t. y. plačiam žydiškam pasauliui Jeruzalėj per iškilmingas tautines Padangčių šventes: tai yra patogus laikas ir vieta karalystės garbei paskelbti. Tai yra pasaulinių pažiūrų ir netikėjimo kalba, nes šv. Jonas sako: „Net Jo broliai (giminės) netikėjo į Jį“, būtent, ta prasme, kad jie neturėjo jokio tikro supratimo, kas Jis, tikrai sakant, yra ir ko nori. Taigi, jie laukė, kaip ir žydai, pasaulinės karalystės ir todėl nesupranta, kaip Jis galėjo pasilikti Galilėjoj; tad norėjo paskatinti Jį ūmai ir varu paskelbti

savo karalystę. Išganytojas atsakė, kad vieni jie tegu eina į Jeruzalę, o Jis neisiąs, t. y. arba su jais neis ir jų sumanymu, arba, jei ir eis, tai ne viešai ir ne tuojau. Atsakymas, iš tikro, yra dviprasmis. Kaipo motyvą, Jis paduoda tai, kad jie gali sau eiti kiekvienu laiku, kada tik nori, nes pasaulis neturi jų neapykantoj, ir jiems nėra ko bijoti, dėl to kad jie to pat laukia ir ilgisi, kaip ir pasaulis; o Jam dar neatėjo laikas, t. y. garbingam įžengimui ir mirčiai; pasaulis Jo neapkenčia, nes Jis liudija jų darbus esant nedorus. Ir iš tikro, Išganytojas dar pasiliko čia kuriam laikui. Tik, jau iškeliavus giminėms, leidosi ir Jis į kelionę į Jeruzalę, bet ne viešai bei iškilmingai, kaip buvo įprasta, nei nemokindamas liaudies būrių, tik negausingų asmenų lydimas ir nuošaliais keliais, nes nebūtų buvęs tikras dėl savo gyvybės, jei Jeruzalėj būtų sužinota, kad Jis ateina. Tokiose tad aplinkybėse keliavo Viešpats. Visai suprantama, kad tos aplinkybės šalia jausmo, kad pats taip yra visų apleistas, jog net saviškiai netikėjo Juo ir Jo nesuprato, — kad tos aplinkybės, žmoniškai galvojant, turėjo pripildyti Jo širdį susirūpinimu, liūdesiu ir prislėgti ją. Del to juo kilnesnis yra Jo pasiryžimas ir drąsa, su kuria Jis kreipia savo veidą Jeruzalės linkui, kad dar kartą pasiūlytų jai išganymą.

Išganytojas keliavo per Samarijos žemes; Jis iš ankšto pasiuntė asmenų prirengti prieglaudos bei pragyvenimo Jam ir Jo palydovams (Luk. 9, 52—56). Vienoj vietoj samarijiečiai atsisakė juos priimti. Net ir ne švenčių metu samarijiečiai nebūdavo svečiamyliai žydams, o juo labiau dabar, kada Jis aiškiai atrodė keliaująs į Jeruzalę. Apmaudo dėl tokio apsėjimo paimti, Jonas ir Jokūbas kalbėjo Viešpačiui, ar jie neturį kviesti ugnies iš dangaus ant jų Viešpaties paniekintojų. Nors toks jų ūpas rodė nepaprastą pagarbą ir meilę Išganytojui, tačiau tuo pasireiškė neapgalvotas uolumas, tikra Elijo dvasia (IV Kar. 1, 10), o šiuo atveju piktas suteiktų Dvasios malonių naudojimas. Del to jie pasižymėjo, kaipo „griausmo vaikai“ (Mork. 3, 17). Be abejo, jie pelno pateisinimą, nes rytų krašte nevaišingumas buvo piktas dalykas, — juo labiau neparodyti vaišingumo keliauninkams į Jeruzalę: pas žydus tai buvo šaukiąs dangaus kerštо nusikaltimas. Kaip rodos, pranešus apie tą netikusi elgesį, Išganytojas, nieko apie jį nesakydamas, ėjo toliau, nes parašyta, kad Viešpats atsigręžė į apaštalus ir tarė: „Nežinote, kokios esate Dvasios. Žmogaus Sūnus ne prapuldyti sielų atėjo, bet gelbėti“. Ir jie nuėjo toliau į kitą vietą. Niekas taip toli neturi būt nuo Viešpaties ir apaštalų valios, kaip kerštо jausmas ir Dievo

suteiktų jėgų nereikalingas naudojimas.

Toj kelionėj įvyko taip pat trys pašaukimai į apaštališką gyvenimą (Luk. 9, 57—62; Mat. 8, 19—22).*) Pirmiausia, prisistatė kažin koks Rašto žinovas ir pats pasisiūlė apaštališkam sekimui. Jo prakalba buvo pilna pagarbos ir entuziazmo. Jis sveikina Išganytoją „Mokytojo“ vardu ir pareiškia, norįs Juo sekti, kur tik Jis eisiąs. Jei jo pasiryžime nenorima matyti pasaulinių sumanymų, tai, be abejo, iš Išganytojo žodžių seka, kad Rašto žinovas, darydamas tokį pasiryžimą, nė kiek nepagalvojo apie vyriausią apaštališko sekimo sąlygą. Tą sąlygą išaiškino jam Viešpats, sakydamas: „Lapės turi urvų, ir dangaus paukščiai lizdų, žmogaus gi Sūnus neturi, kur galvos priglausti“. Taigi, pirma būtinoji sąlyga yra neturtas ne tik dvasiškas, bet taip pat išviršinis, tikras išviršinių gerybių neturėjimas, ir tai neturtas didis, kokį Išganytojas pats praktikuoja. Jis aiškina tai, sulygindamas savo neturtą su žvėrių neturtu. Apskritai, gyvuliai yra neturtingesni už žmones, o tarp gyvulių lauko gyvuliai yra neturtingesni už namų gyvulius, kuriuos aprūpina žmonės. O Išganytojo neturtas tam tikra prasme yra didesnis už neturtingiausių gyvulių neturtą, nes jie bent turi lizdų ir urvų. Iš tikro, taip ir buvo: Jis neturėjo jokių namų, jokio paskirto gyvenimo. Del to ir visa kita buvo nenustatyta. Viską Jis gaudavo, kaipo auką iš kitų gailestingumo. Be abejo, tai yra didis neturtas, jei atsimename, kas Jis yra ir kokių reikalavimų čia žemėje galėtų statyti; galop, tai yra kilniausias neturtas, nes jis yra laisvavalis, iš meilės mūsų ir noro mus praturtinti. Tad viskas kvietė prisiimti tokį neturtą, bet ar Rašto žinovas sutiko, apie tai nėra pasakyta.

Antras pašaukimas išėjo iš paties Išganytojo. Susitikęs kažin kokį žmogų, Jis tarė jam aiškiai ir griežtai: „Sek manim!“ Pašauktasis, rodos, iš tikro norėjo tai padaryti, tik prašė leisti jam palaidoti savo tėvą, — jis nueis, pabus ten, kol jo tėvą pakas, ir tuojau sugrįš, nes rytų krašte numirėlis lieka nepalaidotas tik vieną dieną. Bet Išganytojo atsakymas skambėjo labai įsakomai ir griežtai: „Palik mirusiems laidoti jų numirėlius, tu gi eik ir skelbk Dievo karalystę“. Atsakymas atrodo kietas. Nereikia taip pat užmiršti, kad Išganytojas gerai žinojo ketvirtąjį įsakymą ir visas iš jo einančias pareigas. Todėl turėjo būti svarbių motyvų prašymui atmesti: gal būt, pašauktojo buvimas nebebuvo ten reikalingas, arba gal pats pašaukimas ėjo pavojun. Viešpats čia labai rimtai pabrėžia

*) Pas Matą šitas atsitikimas yra, rodos, kitas ir jau anksčiau įvykęs.

tiesą, kad Dievas turi daugiau teisės į mus, negu visi kiti,—stačiai, Jis turi visas teises, dėl Jo visa kita turi būti palikta. Net jei tėvas turėtų pasilikti nepalaidotas, turime eiti, jei tik Dievas tikrai šaukia. Neatsižiūrima į pavojų tėvynei, paliekama bemirštąs tėvas, tikrai kviečiant Dievui. Senuoju Įstatu einant, aukščiausiasis kunigas ir nazariečiai buvo laisvi nuo įstato apie gimdytojų laidojimą (Kun. 21, 11). Pašaukimo klausime Dievo kvietimas yra pirmas ir vyriausias motyvas. Išganytojas prideda dar antrą motyvą, būtent, apaštališko pašaukimo kilnumą. „Sek manim, skelbk Dievo karalystę“. Apaštališkas sekimas yra Jėzaus pėdomis ėjimas, gyvenimas su Jėzumi, o pasaulio gyvenimas yra prisirišimas prie žmonių; apaštališkas gyvenimas yra tarnyba sieloms ir amžinam gyvenimui, o pasaulio ir šeimynos gyvenimas ne kartą lieka tik tarnyba kūnui, taigi, lavonų pakasimo ir numirėlių laidojimo tarnyba.

Trečiajame pašaukimo atsitikime pašauktasis nori visų pirma eiti namo atsisveikinti su saviškiais. Išganytojas jam atsako, kad nė vienas, kuris prideda savo ranką prie arklo ir atgal dairosi, netinka Dievo karalystei. Taigi, Jis reikalauja išsižadėti taip pat to natūralaus geismo ir pamatuoja tą išsižadėjimą apaštališko pašaukimo ypatybe, kuri neprileidžia jokio pasidalinimo ir pusėtinumo, bet aprėpia visą žmogų. Tai Viešpats vaizduoja arimo vaizdu. Artojas neturi dairytis atgal, bet prieš save žiūrėti ir turi įdėti visą jėgą, jei nori dailiai ir giliai arti. Lygiai ir apaštališkas pašaukimas, Dievo karalystei dirvos išdirbimas, kurioj turi augti Dievo garbės ir žmonių išganymo vaisiai, reikalauja viso žmogaus, viso jo dėmesio, visos jo jėgos ir viso laiko. Kas to viso neįdeda, tas nėra tinkamas apaštališkam pašaukimui.

Išganytojas čia vaizduoja apaštališko pašaukimo ir pašaukimo į aukštesnę tobulybę bei vienuolių luomą pamatinius bruožus, būtent, visišką atsirišimą nuo kūno ir kraujo, namų ir turto ir visų žemiškų reikalų, ir tai vaizduoja labai aiškiai, primygiamai ir aštriai. Tuo tarpu, kai kituose savo sekimo reikalavimuose Jis yra labai švelnus, romus ir beveik atsargus (Mork. 2, 19), čia Jis pasirodo labai aštrus, griežtas ir nepermaldaujamas. Čia, būtent, kalbama apie pirmą ir reikalingiausią tobulo Jėzaus sekimo sąlygą, apie apaštališkos dvasios branduolį. Tas tobulas atsirišimas reikalingas be jokių sąlygų, kad visa mūsų širdis priklausytų tik Dievui, mūsų visos jėgos artimui, ir kad, besidarbuodami artimui, patys sau nepelnytumėm pragaišties. Tas atsirišimas pašalina nuo kelio pirmas tobulumo kliūtis. Gražiai čia pasirodo Išganytojo atvirumas ir tiesu-

mas. Atvirai, aiškiai ir neslėpdamas, Jis išsireiškia apie savo sekimo sąlygas; Jis čia nepridengia nieko ir tereikalauja, gausiai atlygindamas; nereikalauja nieko daugiau, negu ką Jis pats daro. Tai yra ypatingai gražus bruožas Jėzaus charakterio paveiksle.

Kelionėj į Jeruzalę Kristus taip pat įvykdo labai svarbų dalyką Bažnyčiai. Iš skaičiaus tų, kurie, nebūdami apaštalais, buvo Jo šalininkai ir lydėjo Jį (Jon. 6, 60), Jis išrinko septyniasdešimt du (arba septyniasdešimt) ir išsiuntė juos į tas vietas, kurias norėjo aplankyti (Luk. 10, 1—16; Mat. 10, 23. 40-42; 11, 20—24). Motyvą tam nurodė pats Išganytojas: „Piūtis, tiesa, didelė, darbininkų gi maža“. Jau dabar pažadėtame krašte piūtis buvo didė, o dar didesnis turėjo būti būsimos Bažnyčios piūties laukas, kurį Viešpats dvasia regėjo. Atitinkąs čia ir paduodamas skaičius — „septynios dešimtys“, kuris rišasi suj septyniomis dešimtimis tautų (Prad. 10, 1—32; 11, 8), iš kurių išsivystė visa žmonių padermė. Tam didžiuliam darbo laukui tebuvo lig šiol visai negausingi darbininkai, būtent, dvylika apaštalų. Mokiniai turėjo juos remti, ir dėl to jų uždavinys ne vienu atveju buvo panašus į apaštalų uždavinį. To išrinkimo pravaizdingas įvykis buvo septynios dešimtys vyrų, kuriuos Dievas paskyrė Mozei į pagalbą (Skaitl. 11, 16). Gilesnis išrinkimo motyvas nurodytas žodžiuose: „Prašykite piūties Viešpatį atsiųsti darbininkų į savo piūtį“. Dievo gerumo, išminties ir galybės noras yra ne tik apaštalus priimt į Bažnyčios ierarchiją, bet be jų dar ir daug kitų, kad jie turėtų dalį apaštalų orume ir darbe ir atstovautų Dievui žmonėse. Tuo pašaukimu Viešpats norėjo praplėsti ierarchiją ir suskirstyti ją laipsniais, stovinčiais žemiau už vyskupus. O ir vyskupų eilės vėliau buvo papildytos iš tų mokinių laipsnio (Apd. 1, 23).

Tuo tikslu davė Viešpats išrinktiems mokiniams nurodymų ir valdžios beveik tais pačiais žodžiais, kaip ir siųsdamas apaštalus. Jis suteikė jiems apaštališkos galios skelbti Dievo karalystę, suteikė jiems tų pačių malonės dovanų gydyti ligonis ir išvarinėti velnius, davė jiems tas pačias elgimuisi taisykles prie apaštališko uždavinio siekiant, įsakė jiems nuosaikumą, nesavingumą ir neturtą; Jis taip pat rūpinosi jais, siųsdamas juos po du ir tai pas žydus (Luk. 10, 1) ir jų nerišo valgio dalykuose fariziejų įvedimais. Tuose nurodymuose nauja yra tai, kad Jis čia toli aiškiau, negu siųsdamas apaštalus, kalba apie priešinimąsi ir persekiojimą (Mat. 10, 22). Padėtis pasikeitė. Įvyko dideli Jo Dievybės pareiškimai, Išganytojo neapykanta priėjo ligi atviro persekiojimo, ir Jis pats eina kruvino

sprendimo priimti. Todėl siunčia juos, kaip avinėlius į vilkų tarpą; iš vienos pusės, jie turi būti paprasti ir romūs, kaip balandžiai, iš antros pusės, gudrūs, kaip žalčiai, kad be reikalo nesukeltų jokio persekiojimo, o, jam ištinkant, pasitrauktų. Bėgimas yra apaštališko apsižiūrėjimo darbas, o kai kuriose aplinkybėse pareiga, nes visad bus koki nors vieta bėgimui ir tuo būdu bėgimas tampa priemone Evangelijos skleidimui. Tuo ganytojo pamokymu Viešpats, apskritai, apima visą Bažnyčios veikimo laiką ligi paskučiausios teismo dienos, nes kalba apie apaštalų ir jų įpėdinių Evangelijos skelbimą žydams už Palestinos ribų ir užmena, lyg atskleisdamas paslaptį, kad visas Izraelius teįtikės tada, kai stabmeldžiai įeis į Bažnyčią (Mat. 10, 23). Kalbėdamas apie pasaulio priedermę prisiimti apaštalų bei mokinių Evangelijos skelbimą, Išganytojas išsireiškia smarkesniu ir griežtesniu tonu: toms vietoms, kurios neklauso pamokslų, bus smarkesnis teismas, negu Sodomai, nes sodomiečių malonės atmetimas mažiau buvo piktas, negu jų. Ypač, šaukia Viešpats, deja Betsaidai ir Korozainui, kurie neatvirto per stebuklus, kurie būtų atvertę atgailon net Tyrą ir Sidoną; Kafarnaumas, kuris savo puikybe kilo iki dangui, nusileis žemiau už karalystės tamsumos ir tylos šešėlius, kur visas išdidumas pavirsta niekais. Tą teismą Išganytojas pateisina netikėjimu ir kietaširdyste pačiam Dievui, kurį pavaduoja Jo pasiuntiniai. „Kas jus niekina, mane niekina. Kas gi mane niekina, niekina tą, kurs yra mane siuntęs“. Netikėjimas ir sukietėjimas yra vertesni bausmės, negu jautulinis išsigimimas. Priešingai, kiekvienas palankus pasielgimas ir kiekvienas pasiųstiesiems meilės pareiškimas dėl to, kad jie yra Dievo siųsti, bus gausiai atlygintas.

Tad ta paslaptis vėl yra svarbus dalykas bažnytinės ierarchijos statyme, būtent, žemesnių už vyskupus ierarchinių laipsnių įkūrimu, pirmiausia presbiterų laipsnio, kurį sudaro pasaulinis ir vienuolių kleras. Del aukštų įgaliojimų, kuriuos Viešpats suteikia tų laipsnių nešėjams, dorybių pavyzdžio, kokio Jis iš jų reikalauja, ir malonės dovanų su dieviška sankcija, kokias Jis jiems užtikrina, tie laipsniai yra artimi apaštalų kolegijai. — Sąryšyj su visa Jėzaus gyvenimo eiga ši paslaptis yra iškilmingas ir, deja, skaudus Viešpaties atsisveikinimas su Galilėja. Paskutinis Jo žodis yra dejos ir skausmo šauksmas prieš netikėjimą, kurį Jis ir čia rado. O kaip Išganytojo prakeikimas įvyko, tai parodo dabartinis jūros pakraščių vaizdas. Iš viso buvusio grožio nieko nepasiliko, be jūros ir gražuolio dangaus. Visa kita, medžiai, paūksmės, rūmai ir miestai

dingo. Dagiai ir griuvėsiai rodo čia esant senovės Korozaino, Betsaidos ir Kafarnaumo vietas. Visa ką apglėbė liūdnumo ir išnaikinimo šešėlis; ant žvilgančio, aiškaus jūros vandenų veidrodžio, apsupto pilkomis uolų sienomis ir bazalto grumulų spielčiais, vos-nevos supasi vienišas laivelis. Ta jūros lyguma yra žėrįs smaragdas sulūžusiuose subiaurintuose aptaisuose, tikras prarastas rojus!

Tad pasiųstieji mokiniai išėjo pagal Viešpaties nurodymus; ir, kadangi vietos, kur jie buvo siunčiami, buvo netolimos, jie sugrįžo po kelių dienų (Luk. 10, 17—24; Mat. 11, 25—30) ir sugrįžo pilni džiaugsmo dėl savo pasisekimo. „Viešpatie, net ir velniai pasiduoda mums Tavo vardu“, pasakojo jie ir tuo atidavė Viešpačiui to pasisekimo garbę. Tas džiaugsmas buvo pasižeminęs ir geras, nes Viešpats per savo mokinius norėjo būti pagarbintas didžiai kietame ir sunkiame dalyke, būtent, galybėj ant velnių. Išganytojas patikrina jų džiaugsmą, įvesdamas juos giliau į jų pasisekimo priežastį ir sakydamas matęs šėtoną, kaip žaibą, krintantį iš dangaus; kai jie draudė velnius, Jis buvo ten ir jiems suteikė galią mindžioti žalčius ir kurklius, t. y. suteikė valdžią bei galybę prieš visas priešininko priemones, kuriomis jis kėsinosi kenkti žmonėms. Paskui, Išganytojas eina dar toliau ir parodo jiems kitą, toli aukštesnį džiaugsmo motyvą, būtent, jų pačių išrinkimą, kad jų vardai yra užrašyti gyvenimo knygoj (Iš. 32, 32; Ps. 68, 29; Dan. sk. 12). Tai viena tedaro žmogų tikrai gerą ir laimingą, o malonių dovanos yra duodamos kitų naudai. — Kaipo tos pilnos laimės pamatą ir vykdytoją, Išganytojas pažymi save patį. Lyg kokioj vizijoj, Jis mato stebuklingus Dievo planus ir dieviškų sumanymų eigą išrinkimo dalyke: iš vienos pusės stovi pasaulio išminčiai ir pasaulio gudruoliai, pradedant puolusiu šėtonu, ligi dabarties laikų ir toliau ligi pasaulio galo, — iš antros pusės stovi mažutėliai, kūdikiai, pasižeminusieji, pradedant gerais angelais ir baigiant visais, kurie pripažįsta savo silpnybę ir atsiduoda Dievui. O jų tarpe stovi Jis, kaipo Tėvo išrinkimo malonės tarpininkas ir vykdytojas. „Visa man atiduota mano Tėvo. Nė vienas nežino, kas esąs Sūnus, kaip tik Tėvas, ir kas esąs Tėvas, kaip tik Sūnus ir kam Sūnus nori apreikšti“. Dievas-Žmogus, kaipo Tėvo Žodis ir viengimė Išmintis, yra viso Dievo pažinimo ir viso išganymo šaltinis; kas nori pasiekti išganymą, tas su Juo ir per Jį turi eiti pas Tėvą. Taigi, Jis yra tikra gyvenimo knyga. Tai yra didi Dievo-Žmogaus garbė, ir Jis džiaugiasi šventojoj Dvasioj, kuri yra visos šviesos ir viso džiaugsmo skleidėja; garbina Tėvą ir dėkoja Jam, „dangaus ir žemės

Viešpačiui“, už stebuklingus sumanymus, teikiant ir sulaikant išrinkimą, nes tie sumanymai yra Dievo ir Dievo-Žmogaus garbė, ir visa širdimi išreiškia savo su tais Tėvo planais sutikimą. Todėl Jis ir apaštalus skelbia esant laimingesnius už visus pranašus ir karalius, nes niekas nėra taip artimas Išganytojui, kaip jie, ir niekas taip negali regėti ir girdėti Dievo paslapčių ir sumanymų Dievuj-Žmoguje, nei juose turėti dalies, kaip jie. — Galop, Išganytojas iš paskutiniųjų žodžių padaro išvadą. Kadangi Jis yra vienintelis 'kelias pas Tėvą ir vykdytojas Tėvo sumanymų, kurie nustato išganymą, tai Jis kviečia visus eiti pas Jį su tikėjimu ir meile, Jam atsiduoti, imti ant savęs Jo mokslo, įsakymų ir Jo valdžios jungą, tapti Jo mokiniais ir mokintis iš Jo (Mat. 11, 28—30). Tai yra didžiausia mums geradarybė, kad Viešpats mus kviečia, nes per didis yra mumyse tiesos, meilės ir laimės troškimas bei reikalas. Esame pilni kūno ir sielos vargų ir skausmų natūraliu ir antprigimtiniu atžvilgiu, dejuojame po nuodėmės jungu, geidulių ir laikinio pikto tiranija. O tada dar slėgė senasis Įstatymas (Apd. 15, 10). Pats Išganytojas visai patenkins visus mūsų reikalus. Visai priešingai pasauliui, kuris, susidėjęs su velniu, pilnas yra puikybės ir nuožmios savimylės, Jis yra romios, geros ir nuolankios širdies. Jo mokslo ir įsakymų jungas yra lengvas ir saldus, dėl to kad mokslas tinka mūsų prigimčiai, guodžia ir kelia ją; dėl to kad Jo įsakymų nedaug, o malonės ir priežadai yra gausingi ir didi. Jis mus vispusiškai, ir visiškai „atgaivins“ ir pasotins, mūsų protą savo tiesa, mūsų širdį savo gerumu, grožiu ir meile, mūsų jutimus savo asmens grazna ir kilnybe ir savo dangiškos amžinos karalystės garbe. Jame viename terasim visišką „mūsų sielos atilsį“.

Kokių brangių apreiškimų ta paslaptis mums teikia apie Išganytojo Asmenį! Tikrinimas „mačiau šėtoną, krintantį, kaip žaibą, iš dangaus“, rodo mums Išganytoją galingo karvedžio didingame paveiksle, prieš kurio galingą įsakymą lenkiasi priešininkai. Su kokiu gerumu ir užjautimu džiaugiasi Viešpats savo mokinių džiaugsmu, kelia juos ir stiprina, rodydamas į laimės ir garbės padalinimus, kurie tenka apaštalybei! Ta apaštalybė taip pat žėri stebuklingų malonės dovanų garbe, kurios žmones daro laimingus, o pragarą priverčia drebėti; ji ankštai rišasi su Dievu-Žmogumi amžinų Dievo išganymo sumanymų vykdyme. Kas, galop, begali stipriau ir tvirčiau mus prie Išganytojo pririšti, kaip tai, kas čia apie Jį pasakyta! Visi motyvai, traukią mus prie Išganytojo, glūdi čia drauge, kaip kokiam židinyj. Jis yra Dievas, Jis yra visų kūrinių pabaiga, centras, apie

kurį sukasi angelų ir žmonių pasaulio likimas; Jis yra išrinkimo įnagis, mūsų visų Viešpats, pilnas gerumo ir palankumo, vargšų, slegiamųjų ir nusidėjėlių Dievas ir Atpirkėjas; Jis yra patenkinąs atsakymas ir atsiliepimas į mūsų troškimus ir reikalus, visų sutvertųjų būtybių džiaugsminga meilė ir saldus atilsis. Taigi, kur mes kitur beisime, jei ne pas Jį?

Palyginimas apie gailestingąjį samarijietį. Morta ir Marija.

Tur būt, Išganytojas nukeliavo iš Samarijos į Perėją, atsidūrė netoli Jericho ar pačiame Jeriche ir laikė pamokslą sinagogoj (Luk. 10, 25—37). Tenai vienas Rašto žinovas (norėdamas Išganytoją ištirti ar Jį prispirti) paklausė Jį, kas reikią daryti, norint pasiekti amžinąjį gyvenimą. Išganytojas, atsakydamas, klausė, ką jis apie tai skaitęs Įstatyme? Rašto žinovas kalbėjo: „Mylėsi Viešpatį,-savo Dievą, visa savo širdimi, visa savo siela, visomis savo jėgomis, visomis savo mintimis, ir savo artimą, kaip pats save“. Viešpats pagyrė jį, gerai pasakius; tai jis turįs daryti ir gyvensiąs. Įstatymo žinovas nenorėjo pasirodyti nežinojęs taip savaime suprantamo dalyko ir todėl klausęs; taigi, pastatė kitą klausimą, iš kurio turėjo pasirodyti, kad dalykas nesąs taip lengvas, ir todėl jis turėjęs pamato klausti; jis pasisakė norįs žinoti, ką reikią suprasti „artimą“ esant. Fariziejiškai nusistačiusių Rašto žinovų „artimu“ tebuvo laikomas vien bendratautis, visi kiti žmonės buvo išskirti; o liaudies masėse ne vienam artimas tebuvo giminaitis ir draugas (Mat. 5, 43—47). Tokią pažiūrą galėjo turėti ir anas Rašto žinovas. Išganytojas davė atsakymą palyginimu apie gailestingąjį samarijietį (Luk. 10, 25—37). Vienas žmogus, gal žydas, ėjo vienas uolingu keliu iš Jeruzalės į Jerichą; kelias buvo pagarsėjęs plėšimais ir žmogžudybėmis; tą keleivį užpuolė plėšikai, kurie apiplėšė jį ir, sužeidę, paliko šalia kelio gulintį pusgyvį. Tuo pačiu keliu ėjo kunigas ir levitas, matė tą nelaimingąjį, bet praėjo pro šalį, negelbėję jo. Ėjo taip pat samarijietis; jis, pamatęs nelaimingąjį, pasigailėjo, aprišo jo žaizdas, pastiprino ir savo jojamuoju gyvuliu nugabeno jį į svetainę. Tenai svetainės šeimininkui davė du denarus, kad rūpintųs vargšu, ir prižadėjo, grįždamas, užmokėti visas kitas jo išlaikymui padarytas išlaidas. „Kas“, klausė dabar Išganytojas Rašto žinovą, „kas iš šitų trijų tau rodosi buvęs „artimas“ to, kurs pateko tarp galvažudžių?“, arba, kadangi „artimas“ reiškia savitarpio santykį, kas

į tą nelaimingąjį žiūrėjo, kaip į artimą ir kaip su artimu pasielgė? Rašto žinovas turėjo atsakyti, kad „tas, kurs jam parodė gailestingumo“. Taigi, samarijiečiui artimas buvo svetimtautis, kitatikis, jo tautos priešas; jis elgėsi su juo, kaip su savo artimu. „Eik ir tu daryk panašiai“. Tuo ginčas buvo išspręstas. Taigi, ne bendra tautybė, ne prietelybė daro mums kokį nors žmogų artimą, bet vien žmogaus prigimtis, ir jokie atžvilgiai, jokie prietarai, joks pavyzdys neturi mūsų sulaikyti kiekvieną žmogų laikyti artimu ir, kaipo su tokiu, su juo elgtis.

Čia mums Išganytojas duoda puikų pavyzdį, kaip vesti moksliniai ginčai. Malonaus įspūdžio daro pirmiausia ramumas ir švelnumas, su kuriuo Jėzus atsako į visus paklausimus, nors jie ir statomi negeru pašaliniu tikslu; paskiau, teisingumas ir supratimas, su kuriuo Jis pripažįsta savo priešų gerąją pusę, ir, galop, dvasios buklumas ir akylumas, su kuriuo Jis priverčia Rašto žinovą duoti atsakymą, kurs jį patį sukerta. Rašto žinovas nori žinoti, kas jam yra artimas; o Išganytojas, priešingai, klausia, kam jis pats yra artimas. Tas priešingas klausimas yra visai pateisinamas pirmiausia tuo, kad, kaip jau buvo pažymėta, „artimo” sąvoka talpina savyj savitarpio santykį; o paskiau jis pristatė daugiau naudingų pusių. Jis ne tik palengvina Rašto žinovui duoti atsaką, bet tartum verste verčia duoti tikrąjį atsaką. Nes juk tuo tikslu daug patogiau yra klausti, kieno jis nori būti laikomas artimu ir kad su juo būt elgiamasi, kaip su artimu, negu klausti, ką jis turi laikyti artimu ir kaipo su artimu elgtis. Čia Išganytojas kreipiasi į natūralų jausmą prieš Įstatymo raidę. Be to, taip klausimą statydamas, Išganytojas duoda jam visai praktišką kryptį, nurodydamas, jog tik tas turi artimo meilės, kas ją vykdo darbu. Labai pamokinama ir gražu, kaip Kristus aštriai, visumet atsižiūrėdamas, meta siaurą ir savingą žydų mokyklos supratimą, kurs reiškėsi jų ginčuose dėl artimo meilės įsakymo tikros prasmės ir, jo laikymo. Jis švelniai parenka palyginimo formą, bet aštriai pliekia žydus, leisdamas jų niekinamam ir beteisiam samarijiečiui duoti žydams pamokinimą, ir tai ne bet kokiems žydams, tik žydiškosios bažnyčios tvarkos nešėjams, kunigams ir levitams, kurie iš tingumo, ar sekdami pragaištinga mokykla ir kastų prietarais, taip liūdną sulošė nelaimingajam rolę; aštriai, galop, pliekia juos, prikišdamas jiems, jog jie net savo bendrataučiams nereiškia prideramos meilės, nes nelaimingasis, matyt, buvo žydas. Visi tie bruožai rodo priekaišto smarkumą ir karštumą, kurio jokie žodžiai negalėjo geriau išreikšti. Ap-

skritai, šis palyginimas yra dailiausiai sumanytas padaras, jei nėra tikra istorija. Viskas čia taip natūraliai pritinka kraštui ir žmonėms; kelias iš Jeruzalės į Jerichą, iš tikro, labai nejaukus, eina per daubas ir uolų praskiebus, pagarsėjęs plėšimais ir žmogžudybėmis; tuo keliu tikrai dažnai vaikščiodavo kunigai ir levitai, grįždami iš tarnybos šventykloj į savo tėviškę; paskiau, svetainės, samarijiečio kelionės reikmens, žodžiu sakant, visa taip yra artima gyvenimui, jog palyginimas turėjo padaryt didelio įspūdžio, ypač, jei jis, kaip tikėtina, buvo pasakytas netoli tos vietos. Mums, krikščionims, palyginimas teikia aukštesnį motyvą vykdyti pagal Viešpaties žodį artimo meilę, nes šventieji tėvai pažymi, jog gailestingojo samarijiečio asmeny bruožas į bruožą yra pavaizduotas tas patsai Išganytojas. Iš tikro, Jis ėjo baisiu, tuščiu, žmogžudingu šios žemės taku ir užtiko vargingą žmonių giminę, apiplėštą, pasruvusią krauju iš tūkstančių žaizdų, pusgyvę begulinčią prie kelio. Joks kunigas, niekas nenorėjo ir negalėjo pagelbėti. Vienas Kristus, tikrasis kunigas, teturi pasigailėjimo, galybės ir ištekliaus aliejaus ir vyno; |is aptvarsto sergantį ir atneša į savo svetainę, savo bažnyčią, kur ligonis yra aprūpinamas gailestingo Išgelbėtojo lėšomis, kol tasai ateis, teikdamas atlyginimą.

Bekeliaudamas į Jeruzalę į Padangčių šventę, Išganytojas atėjo į vieną vietą, kur buvo vaišingai priimtas. Tur būt, tai buvo Betanijoj; ji yra apie valandą kelio nuo Jeruzalės ir guli rytpietinėj Alyvų kalno įlinkusioj atkalnėj; tai—malonus, jaukus ir gražus kampelis, apaugęs ūksmingais fygų, migdolų ir alyvų medžiais ir apsuptas žaliais laukais. Išganytoją vaišino Morta, kuri turėjo seserį Mariją: visai pamatuotai laikomos abidvi Lozoriaus seserimis (Jon. 11, 1). Kad Viešpats neieškojo užeigos Jeruzalėj, tik Betanijoj, tai yra naujas įrodymas, kaip pavojinga Jam buvo rodytis mieste. Užtat juo labiau abi seserys, kiekviena savu būdu, skubėjo pagerbti Viešpatį (Luk. 10, 38—42). Morta, rodos, vyresnioji ir šeimininkė, darė visa, kad tik kuo puikiau pavaišintų Išganytoją pagal savo išgales, nes yra rašoma, kad ji „turėjo daug visokio darbo su patarnavimu“ ir daug rūpinosi. Tai yra girtina, teisinga, gražu ir graudinga savaime, kad ji rūpinosi reikšti Viešpačiui visą svečio garbę. Priešingai, Marija, tur būt, atvirtusioji nusidėjėlė, bet dabar tikra, jautri, ideale Jėzaus mokinė, matydama, kad Morta apsiėmė gausiai ir kuo geriausiai patiekti Išganytojui išviršinį patarnavimą, panaudojo brangią progą, Jėzaus viešėjimą, savo sielai išganyti ir, atsisėdusi prie Viešpaties kojų, klausėsi Jo žodžių. Bet Mortai, kuri

nebeįmanė, ką daryti, kad puikiau pavaišintų Viešpatį, sesers pasielgimas netiko. Kadangi ji negalėjo tyliai pašaukti Mariją nuo Jėzaus kojų, ji kreipėsi į patį Viešpatį, manydama, kad Jo paties perspėjimas padarysiąs didesnės įtakos seseriai; todėl ji tarė Jam: „Viešpatie, Tau nerūpi, kad mano sesuo palieka tarnauti mane vieną? Sakyk jai, kad ji man padėtų“. Išganytojas turi išspręsti nesusipratimą tarp seserų. Tai ir daro Viešpats visai atvirai ir laisvai. „Morta, Morta“, sako Jis jai švelniai: „rūpinies ir esi nerami dėl daugelio dalykų“, kurie nėra reikalingi. „Reikia gi tik vieno. Marija išsirinko geriausiąją dalį, kuri nebus iš jos atimta“. Išganytojas nesmerkia išviršinio Mortos tarnavimo, kuris pats suvaime buvo geras, Jis tik atmeta tai, kas nereikalinga, kas perdėta, kas gimdo neramumą; atmeta taip pat netikrą manymą, kuriuo Morta vadovavosi, kad vien išviršinis tarnavimas tėra tikras ir tobulas. Priešingai, viduojį, kontempliatyvų gyvenimą, kurs pirmiausia rūpinasi savo sielos išganymu ir draugavimu su Dievu, Viešpats pripažįsta turint aukštesnės svarbos ir tobulumo, ir tai dėl motyvų, kurie telpa Viešpaties žodžiuose. Viduojis gyvenimas yra „vienintelis, būtinai reikalingas dalykas“, o visa kita tėra reikalinga tam tikrose aplinkybėse; o ir išviršiniam tarnavimui viduojis gyvenimas yra labai svarbus, nes iš jo eina išviršinio tarnavimo nuopelnas, pasisekimas ir patvarumas. Iš čia savaime seka viduojo gyvenimo pranašumas. Tai yra „geriausioji dalis“, nes jo draugavimo su Dievu objektas yra, tikrai sakant, pats Dievas, ir todėl tas gyvenimas turi savo vertę pačiame savyj, tuo tarpu kiti daiktai teįgauna vertės per savo santykį su Dievu. Tik viduojis gyvenimas turi amžino pastovumo. Ta dalis „nebus Marijai atimta“ ne tik ta prasme, kad kontempliatyvus gyvenimas čia žemėj bus nuolatinė Marijos dalis, bet daug aukštesne reikšme, kad Marijos darbas net mirštant nesibaigia ir tęsiasi laimingoj amžinybėj. Dangus juk yra ne kas kita, kaip begalinio Dievo regėjimas ir džiaugsmingas, meilingas su Juo susijungimas.

Toki tad yra Viešpaties nuomonė ir sprendimas tarp dviejų seserų Mortos ir Marijos, apskritai, Jo sprendimas apie veiklaus ir kontempliatyvaus gyvenimo vertę, kurių atstovės buvo tos dvi seserys. Veiklus gyvenimas savaime yra geras, bet jis gali turėt ir tamsių pusių, kurios liko Viešpaties pažymėtos ir papeiktos Mortos elgesyj. Kontempliatyvus gyvenimas yra savaime vientisai geras, nes turi objektą Dievą; tas gyvenimas buvo Viešpaties pagirtas ir visai pripažintas. Tarp abiejų gyvenimo rūšių stovi Viešpats, kaipo jų

laimingiausio ir kilniausio sujungimo pavyzdys: Jis jungia savyj veiklų ir kontempliatyvų gyvenimą. Iš vieno Jis pereina į antrą, arba, tikrai sakant, jungia juos tobuliausiu būdu tuo pačiu laiku. Tai yra tikra evangeliška tobulybė, mūsų šventos Bažnyčios gyvenimas, visų didžių apaštalų gyvenimas ir, galop, paties Dievo gyvenimas. Ta paslaptis gyvai parodo, kaip Evangelijoj viskas yra gyvenimas, kelia gyvenimą ir jo teikia. Išganytojo žodžiai ir darbai, tarti ir padaryti lyg slaptai ir progai atsitikus, slepia savyj būsimų daiktų diegą ir palaimą, kurie, laikui bėgant, išsiplės į kilnias gyvenimo formas. Ir čia veikiantieji asmenys yra didžių luomų ir gyvenimo krypčių Kristaus karalystėj tikri pirmavaizdžiai ir nešėjai. Čia yra vaizduojamas krikščioniškas gyvenimas pagal jo viduojį ir išviršinį veiklumą, ypač veiklūs ir kontempliatyvūs ordenai, atsižvelgiant į jų išviršinį, viduojį ir maišytą veiklumą, būtent, jų prigimtis, įstatai, pasisekimas, pavojai ir vertybė.

E. Viešasis gyvenimas nuo Padangčių šventės iki šventyklos įšventimo šventės.

Padangčių šventės dienos. Dvi Viešpaties prakalbos. Nusidėjėlė. Trečioji prakalba.

Padangčių šventė, viena žymiausių Senojo įstatymo švenčių, jau buvo prasidėjusi, kada Jėzus pateko Betanijon. Ji buvo švenčiama neilgai trukus po permaldavimo šventės, rugpiūčio gale arba rugsėjo pradžioj, padėkojimui už suteiktą piūtį ir už įvykusį kadaise meilingą ir stebuklingą tautos išvedimą per tyrus. Šventė tęsėsi aštuonias dienas. Ją skyrė nuo kitų didžios aukų atnašos, vandens sėmimas iš Siloės tvenkinio ir jo išliejimas, padangčių statymas, kuriose gyventa, palmių, mirtų ir citrinų šakų nešimas, šventyklos priekiemio iliuminacija, kur būdavo žiburių šokiai ir muzika, žodžiu sakant, nepaprasto religinio džiaugsmo ir padėkos reiškimas. Vandens sėmimas ir šventyklos iliuminacija buvo debesų stulpo ir uolos su trykštančiu vandenim tyruose prisiminimas; kartu tai buvo mesijaniški pirmavaizdžiai. Tuo būdu Padangčių šventė turėjo tikros Mesijo šventės charakterį (Iš. 23, 16 s; 34, 23, Atk. 16, 16; II Mak. 10, 6. 7; II Esdr. 8, 14—17).

Jau prieš Išganytojo Jeruzalėn atėjimą, mieste buvo gyvai susidomėję Juo. Viešpataujančiuose žydų sluoksniuose galvota, kaip Jį kokiu nors būdu pašalinus nuo kelio. Liaudyje taip pat gyvai kalbėta apie Jį. Vieni sakė, Jį esant gerą žmogų, kiti — liaudies prigaviką. Tačiau visi kuždėjosi tyliai, nes baimė turinčių valdžią žydų smelkė viską. Tokiam nusistatymui esant, pasirodė Išganytojas, bet jau ketvirtą šventės dieną. Jis nuėjo į šventyklą ir pradėjo viešai mokinti (Jon. 7, 11—14).

Pirmoji kalba (Jon. 7, 15—36) neturi viduojo sąryšio bei vienumo, nes ji susideda iš didesnių kalbų (kurios, rodos, nebuvo užrašytos), aštresnių posakių ir iš atsakymų į klausytojų priekaištus bei pasikalbėjimų su jais. — Pirmiausia, Išganytojas gi-

nasi nuo dviejų užpuolimų. Pirmiausia, žydai stebėjosi ir piktinosi Jėzaus drąsa, su kuria Jis viešai mokino, ir gelme bei gražumu, su kuriuo kalbėjo apie šv. Raštą, — juk Jis aukštesnės mokyklos niekad nebuvo lankęs (Jon. 7, 15). Išganytojas atsakė, kad Jo mokslas yra dieviškos kilmės; tai — ne Jo mokslas, bet Tėvo mokslas. Kiekvienas, kurs tiesia širdimi ieško Dievo valios ir ją vykdo, aiškiai įsitikrins ir patirs, kad Jo mokslas yra tikras ir einąs iš Dievo (Jon. 7, 16. 17). Jis, Išganytojas, turi gryniausią tikslą, mokindamas; Jis neieško savos garbės, bet Dievo garbės; kas savos garbės ieško, tas kalba iš savęs, o ne iš Dievo (Jon. 7, 18). Tą negryną kilmę turi žydų taip vadinamieji „žmonių padavimai“. — Paskiau, Išganytojas turėjo gintis nuo priekaišto, kad, girdi, Jis sulaužęs Įstatą, išgydydamas suparaližuotąjį priešpaskutinėj šventėj (Jon. 5, 5—16). Žydai dar neužmiršo to darbo, bet jį prikišo Jam savo mintyse ar, gal būt, žodžiais ir stipriai laikėsi nužudymo plano, kurį jie tada jau buvo sustatę. Viešpats atsakė jiems, kad jų priekaištas, būk Jis laužąs įstatą, savaime atpuola, nes jie patys neišlaikė Mozės įstato (Jon. 5, 19). Tas darbas (suparaližuotojo išgydymas), dėl kurio jie kelia triukšmą, nė kiek neina prieš Įstatą dėl to, kad Mozė jiems davė apipiaustymo Įstatą, ir tai, kaipo tėvų Įstatą (taigi, aukštesnį ir senesnį už subatos šventimą), kad jie pagal jį elgtųsi ir iš tikro vykdytų apipiaustymą net subatoj, ne kad Įstatymą laužytų, bet kad jį vykdytų. Juo labiau jie neturi apmaudauti, jei Jis vieną žmogų subatoj išgydė ir padarė ne vieną žmogaus dalį sveiką, bet visą žmogų, kūno ir sielos atžvilgiu (Jon. 5, 21—23; Prad. 17, 10; 21, 4; Kun. 12, 3); jie juk turi ne pagal išorę spręsti, bet pagal tiesą ir teisybę (Jon. 7, 24). Ta proga pasinaudodamas, Išganytojas visai atvirai pasakė žydus sumanius Jį nužudyti, kad nuo to sumanymo atbaidytų tuos, kurie, būdami liaudyj, žinojo apie tą planą. Tačiau-liaudies daugumas nieko nežinojo apie nužudymo planą ir dėl to užgaulingai atsakė, bene Jis bus pamišęs, kad apie tai mąsto (Jon. 7, 20). Bet Išganytojas pakartoja savo žodžius ir nurodo motyvą, dėl kurio tas planas norima pateisinti, būtent, suparaližuotojo išgydymas subatoj. Viešpats ginasi nuo to priekaišto ir jį išgriauna.

Paskui savo prakalboj Išganytojas išsireiškė apie savo kilmę ir savo dievišką prigimtį. Progos tam davė stebėjimasis kai kurių Jeruzalės žmonių, kurie žinojo apie žydų sąmokslą prieš Jėzų. Jie stebėjosi, kaip galima Jam leisti taip laisvai ir viešai

mokinti; bene ir pati vyresnybė galop pradėjusi Jį laikyti Mesiju, nors to negali būti, nes Jo kilmė yra žinoma, o Mesijo kilmės niekas nežino. Taip, būtent, manė Įstato žinovai, tur būt, klaidingai spėliodami iš kai kurių pranašavimų (Iz. 53, 8; Mich. 5, 2; Mal. 3, 2); jų nuomone Mesijas turėjo pasirodyti staiga, lyg iš dangaus nukritęs (Jon. 7, 25—27; pal. Mat. 4, 6). O Išganytojas iškilmingu ir įsakančiu žodžiu (nes Jis „mokino ir kalbėjo, garsiai šaukdamas“) liudija savo dievišką kilmę, tiesa, slėpiningomis išraiškomis, bet gana suprantamai, — kalbėdamas apie savo pasiuntinybę, tikrina ir išpažįsta savo dievišką gimimą. Nes tikrumoj dieviško Asmens pasiuntinybė yra amžina dieviško Asmens kilmė, apreikšta antprigimtiniu veiksmu pasauliui. Išganytojas sako: Jūs, tiesa, pažįstate mane pagal natūralią kilmę. „Tačiau aš neatėjau pats savaime“, bet Tas, kuris tikrai yra, Tas mane siunčia (gimdo), o Jo jūs nepažįstate, kaip ir mano kilmės nepažįstate. „Aš Jį pažįstu, nes nuo Jo esu, ir Jis yra mane siuntęs“ (Jon. 7, 28. 29). Taip Jis patikrino kartu savo dievišką pasiuntinybę ir savo dievišką kilmę ir tuo būdu įrodė, jog Jis yra Mesijas. Liudijimas buvo taip pat užtenkamai fariziejų suprastas, nes jie norėjo pavartoti prieš Jį prievartą, liepdami sinedrijai Jį sugauti (Jon, 7, 30).

Galop, toj prakalboj randame slėpiningų Jo mirties ir Jo į dangų žengimo apreiškimų. Apie tai išsireikšti Jis buvo verčiamas, nes daugelis žmonių, girdėdami Jo žodžius ir regėdami Jo stebuklus, įtikėjo į Jį ir kalbėjo: „Kada Kristus ateis, ar Jis darys daugiau stebuklų, kaip kad šitas daro?“ Del to fariziejai ir aukščiausiasis kunigas pasiuntė ginkluotų žmonių, kad Jį suimtų (Jon. 7, 31. 32). Tų pasiųstųjų akivaizdoj Išganytojas pareiškia savo šio gyvenimo galą. Jis numirs, bet laisvai; ne dabar, tik paskui. Nepaisydamas aplink Jį stovinčių ginkluotų žmonių, Jis sakosi, dar kurį laiką pasitiksiąs žydų tarpe, — taigi, jie neturi jokios galios ant Jo. Ta Jo išeitis bus žydams nelaimingiausia išdava; žūvant jų miestui ir patys mirdami varge, ieškos jie Jo ir šauksis Jo pagalbos, bet jau Jo neberas; jie žus laikinai ir amžinai, jei tik neįtikės į Jį (Jon. 7, 33. 34). Į tą Išganytojo pranešimą apie savo mirtį žydai atsakė pasityčiojimu, netikimai klausdami: kur tad Jis žada eiti, kad mes Jo nebegalėsime rasti; ar tik Jis nenori eiti pas tuos, kurie yra išsisklaidę tarp stabmeldžių, ir juos mokinti (Jon. 7, 35. 36). Tai yra aukščiausia netikėjimo viršūnė, ir savo pasityčiojimo žodžiais, patys

to nesuprasdami, jie traukė ant savęs teismą ir bausmę. Tikėjimas ir Bažnyčia pasišalins nuo jų pas stabmeldžius (Iz. 49, 6), ir jie atsidurs tarp stabmeldžių, bet kaipo apjakinti nelaisvės vergai; nuo to laiko jie bus išblaškyti ir be savo aukuro. Tuo tarpu niekas nedrįso ištiesti į Viešpatį rankos, nes dar neatėjo Jo kančios valanda, kada Jis gera valia atsiduos į priešininkų rankas (Jon. 7, 30).

Antrą prakalbą Išganytojas pasakė paskutinę (aštuntą) ir visų iškilmingiausią šventės dieną (Jon. 7, 37—53). Progą ir medžiagą tai prakalbai, gal būt, Jis paėmė iš iškilmingų vandens sėmimo apeigų. Šventės metu kas dieną vienas kunigas šventės procesijoj atnešdavo šventyklon vandens, pasemto auksiniu ąsočiu iš Siloės tvenkinio, ir šventykloje, sumaišęs jį su vynu, begiedant didįjį Hallel (Ps. 113 —137), liaudžiai didžiausiai užsidegus, išliedavo jį ant aukuro; tai buvo daroma padėkoti už piūtį, priminti stebuklingam vandeniui tyruose, atgaivinti tikėjimui į Mesiją, kuris turėjo atnešti pasauliui atnaujinimą bei atgaivinimą. Todėl toj procesijoj buvo giedami žodžiai: „Su džiaugsmu semsite vandenis iš Atpirkėjo šaltinio“ (Iz. 12, 3). Gal būt, procesijai praeinant, Išganytojas mokino ir, peršaukdamas šventės giesmes, garsiai tarė: „Jei kas trokšta, teateinie pas mane ir tegul geria. Kas tiki į mane, iš to vidaus tekės gyvojo vandens upės“ (Jon. 7, 37. 38). Tais žodžiais Išganytojas apreiškia save, kaipo tokį, kuriame yra visa mesijaniškojo laiko malonių pilnybė, daugiau— kaipo mesijaniškojo tikėjimo objektą ir kaipo patį Mesiją. Jis pats aiškina žodžius „ateiti“ ir „gerti“ žodžiu „tikėti“. Visos vandens sėmimo ir nešimo apeigos priminė kelionę iš Aigipto, kuri buvo Kristaus karalystės ir paties Kristaus pirmavaizdis. Kaip Jis yra tikroji manna, taip Jis yra ir uola, iš kurios tryško vanduo (I Kor. 10, 4; Iš. 17, 6; Jon 4, 10), daugiau — Jis pats yra vandens šaltinis (Iz. 12, 3; 49, 10; 65, 13). Taip pat Siloės šaltinis primena Mesiją (Jon. 9, 7; Iz. 8, 6). Kaipo tikėjimo išdavą, Išganytojas pažymi tai, jog jis suteikia gyvojo vandens; o pagal gausingas šventojo Rašto vietas (Iz. 44, 3; 55, 1; Ez 47, 1-11; 36, 25; 39, 29; Joel. 2, 28; Zach. 14, 8), kurias Išganytojas kartoja ne pažodžiui, bet tik paduodamas jų prasmę, gyvasis vanduo reiškia šventosios Dvasios atėjimą, Jos malonių bei dovanų suteikimą; tas suteikimas čia žemėje yra Išganytojo darbas, Jo mirties ir Jo paaukštinimo padaras (Jon. 7, 39; 16, 7). Išganytojas jau regi dvasia tą paaukštinimą ir regi, kaip iš Jo paties,

lyg iš kokio debesies ar kalno, trykšta gausi Sekminių malonėmis srovė, pašalina visas kliūtis ir gaivinamai išsilieja ant viso pasaulio, išsilieja visiškai ir pagal įstatus, kurie yra visai nauji. Todėl Išganytojas kviečia visus pas save gerti vandens. Lig šiol jie tik sėmė vandens iš Siloės šaltinio ir vėl jį liejo, bet negėrė, dėl to kad viskas tebuvo pirmavaizdis; bet dabar jau jie stovi tikrumos ir įvykimo akivaizdoj.

To apreiškimo išdaviniai buvo vieni Iiaudyj ir kiti aukščiausiojoj taryboj. Kai kurie iš liaudies tikėjo, kad Jėzus yra pranašas, Mesijo pirmatakas, kiti—kad Jis pats yra Mesijas. Kiti vėl abejojo, nes Mesijas turėjo kilti iš Dovido giminės ir iš Betliejaus, bet ne iš Galilėjos (Jon. 7, 41. 42). Išganytojas turėjo abu tuos dalykus, bet jie netyrė, arba nenorėjo pažinti tiesos, dėl to Išganytojas tylėjo ir nieko apie tai nesakė. Dar kiti, tur būt, fariziejų partijos šalininkai, norėjo Viešpatį suimti. Žodžiu sakant, pas žydus nebuvo jokios vienybės. Tikrumoj niekas neištiesė rankos į Jį (Jon. 7, 43. 44). O tuo tarpu aukščiausioji taryba nekantriai laukė, kokių vaisių duos duotasis ginkluotiems vyrams įsakymas Jį suimti. O kada kareiviai sugrįžo be Viešpaties ir buvo paklausti, kodėl jie Jo nesuėmė, jie atsakė, kad juos sulaikiusi Jėzaus žodžių galia ir kilnumas, nes niekad dar žmogus taip nekalbėjęs (Jon. 7, 45. 46). Fariziejai, pagiežos pilni, puolė juos, klausdami, bene ir jie bus prigauti, ir pavartojo prieš juos keistą, bet dažnai duodantį gerų vaisių įrodymą, būtent, nurodė, kad niekas iš vyresnybės ir fariziejų netiki į Jį; linksta prie Jo tik liaudis, kuri nieko neišmano apie Įstatą ir yra prakeikta (Jon. 7, 47. 48). Tada Nikodemas, kurs seniau naktį buvo kalbėjęs su Jėzum (Jon. 3, 1. 2), ėmė ginti Išganytoją, bet ne atvirai ir tiesiog, nes iš to nebūtų buvę jokios naudos, ir tai dar labiau būtų pakenkę. Jis puola savo kolegas, kreipdamas jų dėmesį į tai, kad ir jie patys nežino Įstato, arba peržengia jį daug blogesniu būdu, nes jie nesilaiko Įstato principo, kad nieko negalima pasmerkti, neišklausius jo (Atk. 17, 6; 19, 15; Skait. 35, 30). Nors jis ir nepasiskelbė atvirai Jėzaus šalininku, tačiau jo žodžiai buvo drąsus pasielgimas ir geriausias žygis, koks tik tokiose apystovose buvo galima padaryti. Į tą jo užtarimą žydai, pašiepdami, paklausė, bene tik ir jis pats esąs iš Galilėjos, kad imasi ginti Galilėjietį; jis turėtų patyrinėti, kad joks pranašas iš Galilėjos neateina (Jon. 7. 52). Tame jų atsakyme yra dvi netiesos. Jėzus nebuvo iš Galilėjos, bet, tikrai sakant, iš Judėjos;

niekur šv. Raštas nesako, kad iš Galilėjos neateis joks pranašas. Gal būt, Joną buvo tikrai iš ten (IV Kar. 14, °5), Nahumas irgi. Bet tame atsakyme kalba begalinis žydų sinagogos išdidumas bei savęs kėlimas, o taip pat didelė panieka Galilėjos liaudies, kur Viešpats turėjo daugiausia šalininkų. Stengtasi pavadinimu „Galilėjietis“ padaryti Jėzus Judėjos gyventojams niekintinas ir nekenčiamas. Nikodemas, rodos, pasiekė tai, kad aukščiausiojoj taryboj prieš Viešpatį kol kas nebuvo nieko nuspręsta, nes, nesutikdami savo tarpe, visi išvaikščiojo (Jon. 7, 53).

Padangčių šventė buvo Mesijo šventė, tikėjimo į Atpirkėją ir Jo ilgėjimos šventė, o dabar ji priėmė mirtinos neapykantos ir kruvino persekiojimo išraišką. Taip gyvai aprašyti šventės gyvenimo vaizdai aiškiai rodo visą tuolaikinę padėtį. Naujais apreiškimais Išganytojas siūlo jiems išganymą atvira ranka. Bet fariziejai, Įstato žinovai ir kunigai, visi įtakingieji rateliai yra lyg sužavėti netikėjimo ir prisipildę mirtinos Jėzaus neapykantos, ypač dabar, kada Jis iš naujo išdrįsta imti Jeruzalę savo veikimo scena. Čia matyt aiškus pamatas, dėl ko Išganytojui reikėjo didžios dvasios stiprybės atkreipti savo veidui Jeruzalės linkui. Šalia Jo priesiekusių priešininkų sukasi liaudies minios, tai tikinčios, tai piktai besityčiojančius ir besiginčijančios, tai prieš Viešpatį besilenkiančios, tai prieš vyresnybę, apskritai imant, neapsisprendusios ir esančios galingų partijų įtakoje. Iš tų šešėlių šviesus iškyla Viešpaties paveikslas visame savo skaistume, prakilnume, drąsume ir savo nuostabioj dieviškoj galybėj. Jisai apsuptas kareivių ir grasančios minios, tačiau be jokios baimės skelbia savo dievišką prigimtį ir pasiuntinybę, skelbia jiems į akis jų juodus planus, daromus prieš Jo gyvybę, ir labai aiškiai pranašauja jiems savo mirtį, o liaudžiai—besiartinantį teismą. Kareiviai stovi, lyg sustingę ir užburti, ir neišdrįsta pakelti ant Jo rankos, nes dar neatėjo Jo valanda; ir tie kareiviai, pasiųsti Jo sugauti, stoja prieš aukščiausią tarybą, Jį girdami. Kaip kilniai Jis pasireiškia, kaipo Mesijas, liudydamas apie tai šventykloj, dalyvaujančioj šventės linksmybėse liaudyj, begiedančių kunigų tarpe per vandens dalinimo apeigas! Jo žodžiai dvejopai atskleidė apreiškimo pasaulį, būtent, pirmavaizdžių laikus ir jų įvykimo laikus. Kristus yra gyva uola ir šaltinis, kurie sekė jų tėvais ir iš kurių anie gėrė stebuklingo vandens. Jis yra tas, iš kurio trykš šventosios Dvasios malonių srovė būsimiesiems laikams. Jis yra centras, tikėjimo ir išganymo šaltinis visiems laikams. Išganyto-

jas viešai čia kalba pirmą kartą, nors ir miglotai, apie Šventąją Dvasią.

Kadangi mieste Išganytojas nebuvo tikras, kad išliksiąs gyvas, todėl naktį, kuri sekė Padangčių švente, praleido Alyvų kalne, gal būt, kokiam Getsemanės bute, kurį gal koks palankus žmogus buvo pavedęs Jam; ten Išganytojas dažnai pasitraukdavo, norėdamas atsiduoti maldai ir nakties poilsiui (Luk. 21, 37). Anksti rytą Jėzus vėl buvo šventykloj ir, atsisėdęs, mokino didį būrį klausytojų. Bet štai Jo pamokslą pertraukė Rašto žinovai ir fariziejai, kurie atvedė moteriškę ir pastatė ją prieš Jį; minia, užleidusi fariziejams vietą, stovėjo aplinkui (Jon. 8, 2—11). Vargšė moteriškė, tur būt, sužieduotinė ar nesenai ištekėjusi, suvadžiojama šventės dienų triukšme, liko suimta, kaipo moterystės įstato laužytoja, ir dėliai to prasižengimo turėjo būti teisiama dvasinio teismo. Kaltintojai buvo Rašto žinovai ir fariziejai, tur būt, to teismo nariai — kitaip jie nebūtų galėję palikti moteriškės Jėzaus rankose; jie neva nenorėjo jos teisti, bet visą dalyką išdėstė Išganytojui, sakydami: „Mokytojau, šita moteriškė ką tik sugauta besvetimoteriaujant. įstatyme Mozė liepė mums tokią užmušti akmenimis. Tu gi ką pasakysi?“ Jų sumanyme, be abejo, buvo ne tiek uolumas ginti Įstatą bei moralybę, kiek neapykanta prieš Išganytoją. Jie ieškojo priekabių, kad Jį galėtų apskųsti. Kaip tik atsitiko jiems tas faktas su moteriške. Planas buvo gana piktai sugalvotas. Iš vienos pusės, Išganytojas negalėjo atsisakyti nuo sprendimo, nes nusikaltimas buvo įrodytas ir apskundimas buvo padarytas viešai prieš minią, bet, iš antros pusės, sprendimas buvo Išganytojui labai pragaištingas. Jei Jis paleis nusidėjėlę — o to skundikai tikėjosi, žinodami visur Jėzaus skelbiamą nusidėjėliams gailestingumą — tada jie apskųs Jį, kaipo Įstato niekintoją, tuo tikslu jie ir skųsdami pažymėjo Įstatą (Kun. 20, 10; Atk. 22, 22); ir, priešingai, jei Jis paskelbs reikiant nužudyti, jie, gal būt, galės įtraukti Jį į painiavas su valstybės valdžia: mat, romėnai vargiai kada bausdavo mirtimi moterystės laužymą ir galėjo palaikyti Išganytojui piktu, kad Jis juos painioja į religinius klausimus, kurių jie tyčiomis vengė, kad neerzintų liaudies. Tuo būdu visas įskundimas, tikrai pasakius, tebuvo veidmainybė ir niekšiškumas. Patys kaltintojai, nors taip įširdę dėl to nusikaltimo, svetimoteriavo (Mat. 19, 3) ir tuo atitolino Izraeliu nuo Dievo, o tai šv. Rašte pažymima, kaipo svetimoterystė.

Kaip gi tad pasielgė Viešpats tame taip sunkiame padėji-

me? Iš pradžių, neįsileisdamas į dalyką, lyg nekreipdamas į jį dėmesio, pasilenkė ir rašė pirštu ant žemės. Dalyko Jis aiškiai neatmetė bet ir nesiėmė nusidėjėlės ginti, o tai dėl to, kad. norėjo' pagerbti įstatą ir atvesti nusidėjėlę į savo kaltės supratimą; bet Jis taip pat nesiima spręsti dėl to, kad tai buvo labai opus dalykas, kuriuo užsiimti turėjo tam tikras teismas, ir todėl Jam, bent iš viršaus, nebuvo reikalo į tai kištis; be to, Jis žinojo, jog skundikai turi piktą sumanymą, ir Jis norėjo duoti jiems tai suprasti. Todėl, nesirūpindamas jų skundimu, rašė toliau pirštu ant žemės; senovėj tai buvo ženklas, jog tuo dalyku nenorima užsiimti, jog Jam tai nemalonu, jog ypač čia tai nemaloniai liečia Išganytojo skaistybę ir teisingumą. Bet tuo tarpu žydai vertė Jį duot atsakymą ir spręsti; tada Viešpats atsitiesė ir tarė: „Kas iš jūsų be nuodėmės, tegu pirmas meta į ją akmenį“. Tai pasakęs, vėl pasilenkė ir rašė toliau. Atsakymas buvo išmintingas: Jėzus nesako, kad nusidėjėlės nereikia užmušti akmenimis, taigi, nesprendžia prieš įstatą; tačiau dabartiniam atsitikime Jis atima iš kaltintojų įgaliojimą ją akmenimis užmušti, nes juk nepridera, kad kas kaltintų, smerktų ir baustų, pats būdamas panašus arba piktesnis nusidėjėlis. Tuo tikslu Jis pamini Įstato vietą, pagal kurią liudytojas turėjo mesti pirmą akmenį (Atk. 17, 7). Bet atsakymas buvo taip pat teisingas ir kilnus. įstato mokytojai atidavė Viešpačiui savo teisę teisti nusikaltėlę, pavesdami Jam tai nuspręsti, ir tuo būdu išleido iš savo rankų visas teises ir paties teisimo dalyką. O Išganytojas iš žmogiškų teisių srities perkėlė dalyką į dieviškosios teisybės sritį ir sprendė pagal aukštesnius įstatus (Rom. 2, 1). Be to, atsakymas ir skundikams švelnus. Nes Jis nepapasakojo jų nuodėmių, už kurias galėjo juos nubausti, ir davė jiems laiko nesugėdintiems pasišalinti. Iš tikro, jie pasitraukė, bet ne visi iš karto, kad nepasirodytų visi esą sukirsti, bet po kits kito, pirmiausia vyresnieji, dėl to, kad jie, kaipo buklesni, matė, jog nieko kito nebetenka daryti, arba dėl to, kad jie jautėsi labiau kalti ir labiau Jo turėjo bijotis. O tai, kad Rašto žinovai nenusivedė nusidėjėlės ir Išganytojo į tikrąjį teismą, aiškiai parodė, jog jiems ne tiek rūpėjo nusikaltėlė nubausti, kiek padaryti Viešpačiui keblumo ir Jam tuo pakenkti.

Du tik bepasiliko vietoj: nuodėmių skurdas ir gailestingumas, kaip sako šv Augustinas, nusidėjėlė ir Jėzus. Vargšė moteriškė, kuri, susigėdusi, pasiliko vietoj, turėjo, kaip ir jos kal-

tintojai, bėgti šalin. Bet ji pasiliko ramiai vietoj, su atgailojančia širdimi, pilna vilties, tur būt, parpuolusi prie Jėzaus kojų. Tų derybų metu, besant jai arti Jėzaus, be abejo, Jo malonė padarė jos širdyj savo darbą. Dabar tik Išganytojas pakėlė savo akis ir, atsitiesdamas, tarė jai: „Moteriške, kame tie, kurie tave kaltino? Niekas tavęs nepasmerkė?“ — „Niekas, Viešpatie“, atsakė moteriškė. Bet lieka dar vienas teisėjas, vienas, kurio daug labiau reik bijoti, kaip visų kitų — tai Jis pats. Tačiau nė Jis nenori būti jos teisėju, bet Atpirkėju. „Nė aš tavęs nepasmerksiu. Eik“ — tai yra Jo gailestingas teismas — „ir daugiau nebenusidėk“ — tai Jo tiesos ir teisingumo teismas. Tai yra visa, ką Jis pasakė — jokio, kito aštresnio žodžio. Jis pasmerkia nuodėmes, bet nusidėjėlei dovanoja sielos ir kūno gyvybę. Kas čia labiau Jėzuje mus stebina: ar Jo proto šviesumas ir sumanumas, ar Jo gailestingas gerumas?

Po pertraukos, kurią padarė įvykis su nusidėjėle, kaip matyt, išganytojas tęsė toliau savo mokinimą, tik ne toj pačioj vietoj, bet iždinėj, kur buvo sudedamos aukos (Jon. 8, 20). Ta trečioji kalba (Jon. 8, 12—59), apskritai sakant, yra Viešpaties ginčai su žydais. Išganytojas pasako savo tikrinimą, o neprietelingai nusistatę žydai atsiliepia; į tą atsiliepimą Išganytojas duoda atsakymų ir tais atsakymais tarytum pinte pina savo pasireiškimą, ligi, galop, pasikalbėjimas lieka pertrauktas pasikėsinimu ant Jo gyvybės. Ar tie visi atsakymai buvo sakyti tuo pačiu laiku ir tą pat dieną, tai nėra nustatyta. Pagal minties turinį, prakalba skiriasi į dvi vyriausias dalis. Pirmojoj dalyj (Jon. 8, 12—30) kalbama apie netikinčius žydus, o antrojoj, pirmiausia, kreipiamasi į žydus, kurie tiki Jėzaus žodžiais, bet paskui nusigręžia ir eina iš vieno su netikinčiais (Jon. 8, 30—59).

Sakinys, kurį Išganytojas ima savo prakalbos pamatan, yra išreikštas šiais žodžiais: „Aš—pasaulio šviesa. Kas mane seka, nevaikščioja tamsybėje; jis turės gyvenimo šviesos“ (Jon. 8, 12). Progos tam vaizdingam Išganytojo išsireiškimui davė, tur būt, graži Padangčių šventės metu šventyklos iliuminacija, kuri, pasibaigus šventei, dar ilgai pasilikdavo liaudies atsiminimuose ir pasikalbėjimuose. Ji buvo ugninio stulpo tyruose ir Mesijo simbolis. Kaip uola ir vandens šaltinis, taip ir šviesa bei liepsna buvo Mesijo ir paties Dievo simbolis (Skait. 24, 17; Hab. 3, 4; Iz. 9, 2; 42, 6). Jėzus sako, šventės šviesa, tiesa, jau užgeso, bet dabar Jame šviečia tikroji šventyklos šviesa, ir tai šviečia

visam pasauliui. Taip gali kalbėti tik Dievas. Jis yra gyvenimo šviesa, čia žemėje įgaunama per tikėjimą, o ten danguje per Jo regėjimą (Jon. 1, 4; Luk. 2, 32). Žydai taip Jį ir suprato, ir tai visai teisingai. Tam Jėzaus liudijimui apie save visų pirma priešinas žydai, neigdami to liudijimo vertę, nes tai yra liudijimas apie save (Jon. 8, 13); paskiau, kada Jis, įrodinėdamas savo liudijimo vertę, nurodo į savo Tėvą (į savo iš Tėvo kilmę), jie klausia, kame yra Jo Tėvas (Jon. 8, 19) ir kas Jis pats yra (Jon. 8, 25); galop, jie tyčiojasi iš Jo pranešimo apie priverstiną mirtį, pastebėdami, bene Jis norįs tapti savižudžiu ir eit į pragarą (Jon. 8, 22). Į tai Išganytojas atsako: Jo liudijimas apie save vis dėlto yra teisingas. Jis supranta save esant be ribų šventą ir Dievą; Jis žinosi prieš amžius kilęs iš Tėvo ir grįšiąs pas Jį, žengdamas į dangų (Jon. 8, 14); tuo tarpu jie tik iš paviršutinės išvaizdos sprendžia apie vargingą Jo kilmę, nepažįsta Jo ir klysta; jei Jis nori spręsti, tai neklysta (Jon. 8, 15); bet taip pat ir Tėvas suteikia Jam liudijimą, todėl Jo liudijimas ne tik yra teisingas, bet ir teisės atžvilgiu be jokių priekaištų (Jon. 8, 16. 17. 18). O į žydų klausimą, kame yra Jo Tėvas, ir kas Jis pats yra. atsako Jis netiesiog: jie nepažįsta Jo Tėvo, todėl nė Jo paties nepažįsta; jei jie pažintų Tėvą, pažintų ir Jį (Jon. 8, 19); o kai dėl savęs, tai atsako: Kam čia aš, apskritai, jums beturiu kalbėti ir save toliau aiškinti? Kitiems klausiant, aš esu tas, ką jums iš pradžios pasakiau, ir niekas kitas (Jon. 8. 25). Daugelyj dalykų Jis galėtų juos skųsti ir teisti, ir tai ne tik pats iš savęs, bet pagal teismą to, kuris Jį siuntė ir kuris yra tiesakalbis (Jon. 8, 25). O kadangi žydai Jo nesuprato ir pasiliko savo netikėjime (Jon. 8, 27), tai Išganytojas liudija ir aiškina tą jų netikėjimą grynai pasaulišku jų būdu (Jon. 8, 23) ir geidulingu apjakimu (Jon. 8, 27), kurie ves juos prie žmogžudybės, nes jie prikals Jį prie kryžiaus (Jon. 8, 28); Jis jiems skelbia baisią bausmę, būtent, jie neras Jame gelbėtojo, kada bus varge (žūnant jų miestui), ir nedarys atgailos mirties valandoj (Jon. 8, 24). Galop, Jo mirtis ir tos mirties išdava — šventosios Dvasios nužengimas daugeliui jų išganomai atidarys akis, ir jie pripažins Jo prigimtį, Jo mesijanišką orybę, Jo Dievybę, turinčią bendrą su Tėvu prigimtį ir bendrą veikimą (Jon. 8, 28; pal. Jon. 5, 19. 20. 30. 36); visame, ką tik Jis kalba ir daro, yra su Juo Tėvas savo bendru veikimu, savo autoritetu ir savo vadovavimu; to įrodymas yra tai, kad Jis neperlaužiamai daro visa, kas Tėvui patinka (Jon. 8, 29). Gir-

dėdami tokius žodžius, daug žydų įtikėjo į Jį (Jon. 8, 30).

Tiems įtikėjusiems ir pašvenčiama antroji prakalbos dalis (Jon. 8, 31). Kad juos sustiprintų ir ištirtų, Išganytojas nurodo keturis motyvus, kurie, drauge su žydų atsiliepimais, sudaro visą sekantįjį aiškinimą. Pirmas motyvas — laimė ir garbė būti tikru Jo mokiniu; antras — pažinimas tiesos, kurią Jis dabar išdėstė; trečias — per tą pažinimą laisvės pasiekimas (Jon. 8, 31. 32). Tas paskutinysis motyvas kartu davė progos smarkiam pasipriešinimui iš naujatikių pusės, iš kurių, mat, dar nebuvo išėjęs senasis žydas; jie jautė įžeistą savo nacionalę puikybę, lyg tik dabar Išganytojas tepadarytų juos laisvus. Nepaisant vergu-vės, į kurią jie tiek kartų buvo patekę, jie tik save laikė laisvais gimusiais, dėl to, kad jie yra kilę iš Abraomo ir priklauso Sandoros (Jon. 8, 33). Aukščiausias dalykas, kurio jie iš Mesijo laukė, buvo tautinė, politinė laisvė. Išganytojas jiems atsako, jog tikroji laisvė glūdi laisvėj nuo nuodėmės (Jon. 8, 34), atsidavime Jam ir tiesos pažinime. Be laisvumo nuo nuodėmės tesama tik vergu Dievo namuose ir visumet galima likti išvarytam; tik sūnus teturi paveldėjimo ir leidimo teisę. O Dievas turi vieną natūralų Sūnų ir, tik prie Jo prisirišant, tegalimas nuodėmės panaikinimas ir gaunama įsūnystė (Jon. 8, 35. 36). Jis yra tiesa, todėl Jo tiesa daro žmones tikrai laisvus (Jon. 8, 36). O priešingai, Išganytojas stato prieš juos Izmaelio likimą (Jon. 8, 35; Gal. 4, 22. 30. 31). Žydai manė, kad, norint būti laisviems, užtenką kilmės iš Abraomo (Jon. 8, 33. 39) ir galėjimo remtis išviršiniais Sandoros santykiais su Dievu, per kuriuos jie yra gimę moterystėj (būtent, ne stabmeldybėj) (Jon. 8, 41). Išganytojas jiems aiškina, kad pagal kūną, tiesa, jie yra kilę iš Abraomo, bet ne dvasios atžvilgiu, nes Jo žodžiai neranda vietos jų širdyse (Jon. 8, 37); savo palinkimais jie seka kitu tėvu (Jon. 8, 30), ne Abraomu, nes Abraomas nenorėjo nužudyti Mesijo (Jon. 8, 40); juo labiau jie Dievo nelaikė Tėvu, nes kitaip jie mylėtų Jį, kurs atėjo iš Dievo bei Dievo yra siųstas (Jon. 8, 42. 43), ir klausytų Jo žodžių (Jon, 8, 47). Jis sako jiems visai atvirai, kad jie yra velnio vaikai; tai Jis įrodo tuo, kad jie daro velnio darbų (Jon. 8, 38. 41), būtent, galvažudybių ir melo (Jon. 8, 44); juk velnias yra galvažudis ir melagis nuo pat rojaus dienų, o Jis kalba tiesą (Jon. 8, 45), nes jokios nuodėmės negali padaryti; tačiau jie Juo netiki, dėl to jie nėra iš Dievo (Jon. 8, 46. 47). Į tą sunkų priekaištą žydai atsakė šmeižtu, kad Jo uolumas įrodąs,

kad Jis esąs samarijietis ir piktos dvasios apsėstas, t. y. taip pat kvailas ir blogas, kaip ir samarijiečiai (Jon. 8, 48). Išganytojas į jų šmeižtą atsako, kad Jo uolumas yra Dievo garbės uolumas, o jei jie taip kalba, tai jie išniekina Jį (Jon. 8, 49); kas kitas galės juos už tai pašaukti į teismą (Jon. 8, 50). — Po tų pasikalbėjimų Išganytojas paduoda naujatikiams ketvirtą motyvą tikėt į Jį; būtent, kas laikosi Jo žodžių, tas neregės amžinos mirties (Jon. 8, 51). Tą priežadą, kad jie bus laisvi nuo amžinos dvasinės mirties, žydai kreivai supranta, būtent, supranta, kaipo laisvumą nuo kūno mirties, ir mato tame naują įrodymą, kad Jis yra apsėstas ir nežino, ką sako, nes prižada savo mokiniams didesnių dalykų, negu buvo turėję Abraomas ir pranašai, kurie tačiau visi numirė; kuo, tikrai sakant, Jis save laiko, klausė Jį žydai (Jon. 8, 52. 53). Į tai Išganytojas dvejopai atsako. Pirmiausia, sako Jis, be abejo, savęs aukštinimas būtų niekai, jei Jis pats save aukštintų; bet ne Jis pats, o tik Jį aukština Jo Tėvas, „apie kurį sakote, kad Jis esąs jūsų Dievas, bet jūs Jo nepažįstate (kaipo mano Tėvo) ir negarbinat Jo (dėl to, kad nepriimat Jo liudijimo apie mane); bet aš Jį pažįstu (kaipo savo Tėvą) ir laikau Jo žodžius (prisipažindamas esąs Jo Sūnus), nes kitaip būčiau lygus jums melagis“ (Jon. 8, 54. 55). Paskui, Išganytojas aiškiai išreiškia savo santykį su Abraomu, apie kurį buvo žydų paklaustas. Abraomas, sako Jis, garbino Jį ir su džiaugsmu sveikino Jo atėjimą, ar tai gavęs apreiškimą ir priežadą gyvas bebūdamas (Prad. 18, 18; 22, 18), ar jau būdamas pragarmėse. Taigi, Abraomas yra mažesnis, negu Jis (Jon. 8, 56). Tą dvasinį Išganytojo regėjimą žydai vėl iškreipia į kūnišką ir klausia, kaip Jis galėjo regėti Abraomą, kada Jis nepriaugo dar gero vyro amžiaus (Jon. 8, 57). Tada Jėzus visai atvirai pasiskelbia ne tik esąs bendralaikis su Abraomu, bet ir buvęs jau prieš Abraomą, taigi, paskelbia savo nesutvertą dievišką buvimą nuo amžių: „Anksčiau, nekaip buvo Abraomas, aš esu“, kaipo Jahve, Esamasis (Jon. 8, 58). Taip Jį visai teisingai suprato ir patys žydai ir todėl norėjo užmušti Jį akmenimis, kaipo piktžodžiautoją (Jon. 8, 59; Kun. 24, 16); jie tad griebėsi akmenų, kurie buvo sukrauti šventykloj ar stabmeldžių kieme šventyklai taisyti. Bet Išganytojas pasislėpė, t. y. dingo minioj, arba pasidarė neregimas panašiai, kaip Nazarete, ir išėjo iš šventyklos (Jon. 8, 59).

Toj paslaptyj pastebėtinos dvi išdavos: iš vienos pusės,

Viešpaties savęs apreiškimo pažanga, iš antros pusės, žydų pasipriešinimo padidėjimas. Išganytojas sakosi esąs pasaulio šviesa ir kaskart aiškiau praskleidžia savo Dievybę. Čia galima išskirti trejopi posakiai kai dėl Jo Dievybės. Pirma tokie, kuriais Jis varžosi duot atvirą atsakymą, nes žydai būtų jį panaudoję piktam (Jon. 8, 19, 20); antra, posakiai, kuriais Jis, kad ir slėpiningai, bet gana aiškiai išsireiškia apie savo Dievybę, — tokie yra Jo liudijimas apie kilimą iš Tėvo (Jon. 8, 14. 18. 25. 42), lygybę su Tėvu prigimties ir pažinimo bei veikimo savybių atžvilgiu (Jon. 8, 18. 19. 26. 28. 38. 40) ir šviesos bei laimės teikime; galop, trečia, posakiai, kuriais Jis visai aiškiai išpažįsta savo Dievybę (Jon. 8, 54. 58), taip jog tame žydai regi piktžodžiavimą prieš Dievą.

Tą savęs apreiškimo pažangą atitinka beaugąs žydų netikėjimas, apmaudas, neapykanta ir įnirtimas. Pasipriešinimai virsta dažnesniais ir labiau aštriais, pereina į atvirą pasityčiojimą, išniekinimą, šmeižimą ir keiksmus: žydai pravardžioja Viešpatį samarijiečiu ir apsėstu. Taip pat ir Išganytojas darosi aštresnis savo žodžiuose, sako jiems į akis labai skaudžių tiesų, pranašauja jų pražūtį ir vadina juos velnio vaikais. Jau pažeminąs juos pralaimėjimas nusidėjėlės byloj turėjo tas užsikirtusias piktame širdis giliai suerzinti, o dabar, kada Viešpats be pasigailėjimo pliekia jų tautinę garbę ir asmeninę puikybę, jų neapykanta ir įnirtimas pratrūko pasiutusiu smurto darbu, ir jie kėsinosi užmušti Jį akmenimis pačioj šventykloj. Tik Viešpaties galybė paverčia niekais jų kėsinimąsi. Tartum matyte matai tą apčiuopiamai atvaizduotą kovą šviesos su tamsybėmis (Jon. 1, 5). Žydai ne tik laužo ištikimybę su Dievu padarytai Sandorai, jie yra Jo užpuolikai ir žudytojai; jie nori užmušt akmenimis Mesiją ir palaidoti pasaulio šviesą šventykloj. Bet, kaip šviesa, Jis ištrūksta iš jų rankų. Dievybė yra Jo skydas ir Jo prieglauda. Tuo tarpu priešingybės taip paaštrėjo, jog sprendimas buvo neišvengiamas.

Aklas gimęs. Gerasis Ganytojas.

Prie vienų ar kitų šventyklos vartų paprastai rinkdavosi vargšai ir luoši prašyti išmaldų. Tur būt, apleisdamas šventyklą, Jėzus pamatė prie vartų vieną žmogų, kurs buvo aklas gimęs (Jon. 9,1). Tur būt, Viešpats žiūrėjo į vargšą su ypatingu dėmesiu ir užuojauta, nes mokiniai klausė, kas ta nelaime yra kaltas,

pats aklasis, ar Jo gimdytojai (Jon. 9, 2) Apskritai kalbant, klausimas turi teisingą prasmę ir eina iš religinės pažiūros, kad laikinės nelaimės, jei be visumet, tai bent dažnai yra bausmės už nuodėmes; tai randa patikrinimo visoj tautos istorijoj (Iš. 20, 5; Atk. 5, 9; Jer. 32, 18; Jon. 5, 14). Kuo pats aklasis galėjo būti kaltas (išskyrus paveldimąją nuodėmę), apie tai apaštalai, tur būt, nepamanė; klausimas buvo pastatytas apskritai. Išganytojas atsako, kad čia nei iš vienos, nei iš antros pusės nesama kaltės; tas aklumas esąs Dievo leistas, kad per akląjį pasireikštų Jo dieviškosios galybės, išminties ir gerumo darbai; Jis turi daryti darbus to, kurs Jį siuntė, kol tęsias Jo gyvenimo dienos; ateina (netrukus dėl Jo mirties) naktis, kurioj niekas nebegali veikti; kol Jis yra pasaulyj, tebūna Jis pasaulio šviesa (Jon. 9, 3—5). Tuo Išganytojas apreiškia tikslą stebuklo, kurį mano padaryti, ir to stebuklo sąryšį su praėjusiąja paslaptimi. Jis turi leisti savo šviesai šviesti dabar per stebuklą, kurs Jį parodys esant tikrą pasaulio šviesą, Mesiją ir Dievą taip, kaip šventykloj leido šviesti savo šviesai per savo mokslą.

Išganytojas spiovė žemėn, padarė iš smilčių ir savo seilių purvo, patepė juo aklojo akis ir liepė jam eit pas Siloės tvenkinį ir nusiprausti. Aklasis nuėjo, nusiprausė ir sugrįžo, praregėjęs Šis stebuklas savo prigimtimi yra visai absoliutus, jei tas žmogus neturėjo regėjimo jėgos, ir todėl tuo atveju aklasis teisingai paskiau sakė, jog nuo amžių dar negirdėta, kad aklas gimęs pradėtų regėti (Jon. 9, 32); bet, jei regėjimo jėga buvo, tad Išganytojo pavartotosios priemonės neturi jokio sąryšio su išdava, ir tas išgydymas taip pat yra nepaprastas stebuklas. Kad padarytų stebuklą, Išganytojas iš aklojo nereikalavo nieko daugiau, kaip su tikėjimu ir viltimi eiti pas tvenkinį ir nusiprausti. Apeigos, kurias Išganytojas daro, stebuklingai gydydamas, turi tikslą arba paruošti gydomąjį, arba atitinka ligos rūšį, nuo kurios jos turi išvaduoti, arba vaizduoja dvasinius būsimus daiktus. Naturalio santykio tarp priemonės ir padarinio čia visai nėra; priešingai, tokio tepalo panaudojimas galėtų pakenkti net sveikiausiai akiai. Tad čia esama simbolinės reikšmės. Panaudodamas žemės dulkių, Viešpats norėjo nurodyti tai, kad regėjimo jėgą turėjo būti sutverta panašiai, kaip Adomas buvo padarytas iš žemės dumblo; arba patepimas dulkėmis, sujungtas su nusimazgojimu, vaizduoja Krikštą; mat, Krikštas nėra vien numazgojimas, bet naujas tvėrimas antprigimtiniam gyvenimui; per Krikšto vandenį, kurs trykšta

iš Išganytojo šono, kaip tuomet vanduo iš Siloės— Siloė reiškia „Dievo Siųstasis“ (Jon. 9, 7) — jis buvo laikomas mesianiško malonių laiko simboliu. Tad tas stebuklas su jo teikiančiu šviesą vandenim yra tinkamas atgarsis mesianiškos Padangčių šventės su jos gražiomis šviesos ir vandens apeigomis; savu būdu jis patikrina esant Išganytoją tikrąjį Siloės šaltinį ir pasaulio šviesą. Kita svarbi stebuklo aplinkybė yra tai, kad Išganytojas jį padarė subatoj (Jon. 9, 14). Išganytojas pasirenka subatą ne tam, kad erzintų savo priešus, bet dėl to, kad subata yra ypatinga Jo malonės diena Dievo darbams daryti, ir dėl to kad čia žydai buvo reikalingi įtikinamo pamokinimo. Tikrai jie savo 'priešinimąsi kreipia į tą aplinkybę, norėdami neigti stebuklą.

Visa tolesnė įvykio eiga tarnauja tam, kad aklo gimusio išgydymą paskelbtų ir patikrintų, kaipo dievišką stebuklą. Tas tikslas pasiekiamas per tai, kad faktą sužinojo žydai, kad aklumas ir išgydymas liko nustatytas neabejotinai, kad, toliau, liko nustatyta, jog aklasis ir išgydytasis yra tas pats asmuo ir, galop, kad liko įrodyta, jog išgydymas subatoj nė kiek neprieštarauja stebuklo dieviškumui. Visa tai įvyko greitai viena kita besekančiose scenose. Pirmiausia, kai išgydytasis pasirodė tarp savo pažįstamųjų ir kaimynų, tie, pastebėję permainytą jo veido išraišką, pradėjo abejoti, ar jis iš tikro yra anas aklasis; vieni tai tvirtino, kiti neigė. O jis tikino esąs jis pats. Paklaustas, kaip buvo išgydytas, papasakojo visa, ką Jėzus su juo padarė. „Nuėjau (pas Siloės tvenkinį), nusipriausiau ir regiu“ (Jon. 9, 8—11). Paklaustas, kame yra jo Gelbėtojas, negalėjo nieko pasakyti. Tada liaudis, ar tai jausdama pareigą pranešti valdžiai apie tokį nepaprastą atsitikimą, ar iš nedoro uolumo prieš tą, kurs subatoj įvykdė išgydymo stebuklą, nuvedė išgydytąjį pas fariziejiškai nusistačiusią vyriausybę. Fariziejai nesutiko savo tarpe: vieni tikino, kad žmogus, kurs taip išniekina subatą, darydamas subatoj stebuklų, negali būt iš Dievo, o kiti tvirtino, kad žmogus nusidėjėlis negali jokio stebuklo padaryti. Jie kreipės į išgydytąjį ir klausė, kuo jis laiko tą, kurs jį išgydė. Tas iš visos širdies tarė: „Tai— pranašas“ (Jon. 9, 12—17). Tame keblume žydai neigė jį tikrai esant aną aklą gimusį, kurs praregėjęs. Jie pakvietė aklojo gimdytojus, kurie patvirtino, kad tai yra tikrai jų sūnus, gimęs aklas, bet, kaip jis pasveiko, apie tai jie atsisakė liudyti; mat, bijojo, kad fariziejai jų neišmestų iš sinagogos už liudijimą Išganytojo naudai; jie nurodė jiems sūnų, kurs pats galįs jiems atsakyti,

nes esąs suaugęs (Jon. 9, 18—23). Tada fariziejai vėl pakvietė aklą gimusį ir tarė jam: „Pagerbk Dievą! Mes žinome, kad tas žmogus—nusidėjėlis“; taigi, prakalbėjo, kaipo valdžia, turinti neklaidingą teologinį mokslą, ir dar net su tam tikru užkeikimu (Jos. 7, 19; I Kar. 6, 5) jo sąžinės, kad jis pareikštų, jog tas žmogus yra nusidėjėlis. Tačiau apie tai aklasis nenori spręsti, nes to nežino, bet stipriai laikosi išgydymo fakto. Tur būt, tam, kad jį, kryžkryžiais klausinėdami, supainiotų ir priverstų sau pačiam prieštarauti, jie iš naujo klausė, kaip Jėzus jį išgydęs. „Sakiau jau jums, ir girdėjote. Kam vėl norite išgirsti? Ar ir jūs norite būti Jo mokiniais“? Žydai, įnirtę už tokį griežtą atsakymą, keikė jį, sakydami, kad jis galįs sau būti Jo mokiniu, o jie esą Mozės mokiniai. „Mozei yra kalbėjęs Dievas, iš kur gi šitas, mes nežinome“. Tai ir stebėtina, tęsė aklasis, kad jūs nežinote, iš kur Jis; nes, kaip per Mozę kalbėjo Dievas, taip ir per tą žmogų Dievas padarė stebuklą, ir Jis jį išgydė. „Tačiau mes žinome“, kalbėjo jis toliau: „kad Dievas nusidėjėlių neišklauso“, kad stebuklu liudytų netiesą bei nusidėjimą. Dievas tedaro stebuklą per tuos, kurie Jam tarnauja ir daro Jo valią. „Nuo amžių negirdėta, kad kas būtų atvėręs aklo gimusio akis. Jei Jis nebūtų iš Dievo, nieko nebūtų galėjęs padaryti“. Žydai, baisiai įpykę, tarė jam: „Tu visas esi gimęs nuodėmėse (nes aklas gimei), ir nori mus mokinti!“ Ir jie išstūmė jį laukan iš valdžios salės.

Lig šiol Išganytojas buvo nuošaliai; Jis paliko patiems žydams stebuklą garsinti ir pripažinti. Dabar Jis pasirodo, kad pabaigtų ir papildytų stebuklo išdavas. Tur būt, Išganytojas, išgirdęs, kad aklas gimęs liko išmestas iš sinagogos, ieškojo jo, kad jam atlygintų už jo ištikimybę bei drąsą ir paguostų. Jėzus prieina, tirdamas jį klausimu, ar jis tikįs į Dievo Sūnų; išgydytasis parodė gerą valią, klausdamas, kas yra tas Dievo Sūnus, kad į Jį tikėtų. Meilingai ir su pasižeminusiu atvirumu Išganytojas pasisakė, kad tai Jis esąs. Malonus ir graudus yra Jėzaus prisiartinimas; Jis tai nedaugeliui tereiškė, o tas, kuriam Jis tai dabar darė, buvo vargšas ir nelaimingas, bet brangi ir atvira siela. Išgydytasis tuoj parpuolė ant kelių, padarė visišką tikėjimo išpažinimą ir garbino Jėzų, kaipo Dievo Sūnų (Jon. 9, 35—38). Tada Jėzus tarė aplinkui stovintiems, tarp kurių buvo farizie jų, kad Jis atėjęs į pasaulį teisti, kad neregiai, t. y. mažučiai ir paprasti, kurių nekliudo jų pramanytasis mokslas regėti tiesos šviesą (Mat 11, 25; Luk. 10, 21; Jon. 7, 49), regėtų; o regintieji, t. y. išmintingieji ir susipratusieji, kurie savo netobulą

mokslą laiko aukščiausia išmintim, apjaktų. Užgauti, fariziejai klausė, ar Jis ir juos laikąs aklais; į tai Jėzus davė svaraus turinio atsakymą: „Jei būtumėt akli, neturėtumėt nuodėmės; dabar gi jūs sakote: mes regime, taigi jūsų nuodėmė pasilieka“ (Jon 9, 39—41). Tai yra sukietėjimo bei užsispyrimo nuodėmė (Mat. 12, 32; Rom. 10; 3).

Tuo buvo išsemta stebuklo reikšmė ir svarba. Tai yra tikras savęs apreiškimas ir nesugriaunamas įrodymas, kad Jėzus yra Dievas ir pasaulio šviesa. Išganytojas atidaro aklam akis, kad parodytų, jog Jis atėjo pašalinti nuo žmonių dvasios tamsybes. Be to, Jo žodžiai tvirtina, kad Jis atėjęs teisti. Aklasis atsiklaupė prie Jėzaus kojų, dėkodamas ir su kūdikišku vientisumu darydamas savo tikėjimo išpažinimą; fariziejus, pilnas puikybės, stovi šalia ir, netikėdamas, žiūri į tai su panieka. Išganytojas abu teisia: vienas regi, antras pasilieka tamsybėse. Tuos, kurie nori, Jis apšviečia šviesa, o puikuolius ji apjakina ir sumaišo jiems protą. Jie nori įrodyti ką nors negalėjus įvykti, nors tikrumoj tai įvyko, ir jie patys nepajėgia to užginčyti. Akli ir įnirtę, jie stengiasi užgesinti tą žiburį, kurį Išganytojas savo stebuklu metė į jų tarpą, bet šviesa dar skaidriau žiba, o jie patys skaudžiai nusidegina sau rankas ir pasidaro pajuokos verti. Bet, deja, jų apjakimas yra jų pačių kaltė, neatleidžiama kaltė, nes tai yra jų pačių norėtas apjakimas ir todėl nuodėmė prieš šventąją Dvasią.

Be abejo, tuoj po aukščiau apsakytojo įvykio Viešpats pasakė prakalbą apie ganytoją (Jon. 10, 1—21). Aklojo istorijoj nepalankios viešpataujančios partijos pasirodė esą nesusivaldą ir nuožmūs senobinės Sandoros Bažnyčios gynėjai ir ganytojai; o teisėtasis Ganytojas, nepaisant viso prispaudimo ir persekiojimo, buvo savo avelių taip noriai priimamas. Tie faktai tęsiasi toliau palyginime apie gerąjį ganytoją. Išganytojas visai suprantamai galėjo pavaizduoti save ir Izraeliaus vadus ganytojo vaizdu ir padaryti sulyginimą. Šventajame Rašte labai dažnai Dievas ir Jo vietininkai, vedantieji išrinktąją tautą, yra vaizduojami tuo vaizdu (Prad. 48, 15; Ps. 22; Iz. 40, 11; Ezech. 34, 1—23; Zach. 11, 17; 13, 7; Mat. 9, 36). O tai atitiko taikos ir palankumo charakterį, kokį tas valdymas tyrėjo ir turėjo turėti. Tas vaizdas tiko ir krašto ūkio santykiams, kurio turtas kalnuotose vietose susidėdavo iš ganyklų ir kaimenių. Tos kaimenės nuo pavasario iki žiemos ganydavosi laukuose; jei dienomis ir būdavo ganomos atskirai, vakarą jas suvarydavo į bendrą aptvertą mūru užtvarą, prie kurios vartų būdavo nameliai; juose tam tikras sargas eidavo savo pareigas. Rytmetį jis atidarydavo

vartus ir įleisdavo piemenis; jie šaukdavo savąją kaimenę; ji sekdavo savo piemens balsu ir eidavo paskui jį į ganyklas. Iš to rytų krašto gyvenimo vaizdo Išganytojas paima vyriausius bruožus savo palyginimui.

Pradžioj Išganytojas piešia apskritai tikro ir netikro ganytojo vaizdą (Jon. 10, 1—6). Tikrasis ganytojas pirmiausia turi būti teisėtas ir gavęs įgaliojimą per tikrą pašaukimą į ganytojus. Tas teisėtumas yra išreikštas tuo, kad vartų sargas pas avis įleidžia jį įeiti „pro duris“ (Jon. 10, 2. 3). Tikrasis ganytojas turi taip pat savo avių prisirišimą; jos pažįsta savojo ganytojo balsą ir seka juo, kada jis jas vadina ir eina pirm jų (Jon. 10, 3. 4). Priešingai yra su netikruoju ganytoju. Jis neturi jokio įgaliojimo; vartų sargas jo neįleidžia; taigi, jis negali atvirai ir garbingai įeiti pro vartus, bet įlipa kokiu nors kitu būdu (Jon. 10, 1). Išdava yra ta, kad avys jo neklauso ir nemėgsta, nes jo nepažįsta, neeina paskui jį, priešingai, instinktyviai bėga nuo jo (Jon. 10, 5). Tai parodo piemenį esant vagį ir plėšiką, kurs pasisavina teisę į avis, daro nuožmių darbų ir išplėšia joms gyvybę. Tais žodžiais Išganytojas Senosios Sandoros išganymo įstaigą vadina avide, Dievo tautą—avimis, save patį—durimis, o dangiškąjį Tėvą—vartų sargu; neteisėtą ganytoją—vagimi ir plėšiku, teisėtą ganytoją—pastatytu per teisėtą įgaliojimą. Ir čia Išganytojas turėjo galvoj iš vienos pusės save, o iš antros pusės fariziejus ir laikinius tautos vadus, kurie ne tik patys netikėjoj bet dar neteisėtomis priemonėmis stengėsi nukreipti nuo Jėzaus šalininkus ir varė juos iš savo sinagogos. Per tai jie pasisavino aukščiausią ganytojo valdžią ir nuožmiai bei savavališkai saugojo angą į Dievo karalystę. Bet, kadangi palyginime buvo tik bendri bruožai be ypatingo pritaikinimo, tai fariziejai Jo žodžių nesuprato (Jon. 10, 6) arba nenorėjo suprasti.

Tad toliau Išganytojas visai aiškiai taikina palyginimą sau ir fariziejams. Jis yra geras ganytojas (Jon. 10, 14). Jis ne tik yra teisėtai pastatytas ganytojas, bet viso teisėtumo šaltinis. Todėl Jis sako, kad Jis ne tik yra vartų sargo įleistas pro duris, bet pats yra durys (Jon. 10, 7.9). Jis, kaipo Dievas-Žmogus, yra visos galybės ir ganytojo valdžios savininkas. Kas neįeina per Kristų ir Jo įgaliotinius, tas negali būti nei ganytoju, nei, apskritai, kaimenės nariu. Kas, tikėdamas ir mylėdamas, įeina per Jį, tas, kaip Dievo kaimenės ganytojas, ras Dievo pagalbos ir aprūpinimo (ganyklos) ne tik sau, bet ir avims (Jon. 10, 9). Vartų sargas yra dangiškasis Tėvas; be Jo niekas neateina pas Išganytoją, neįgauna tikėjimo

ir nedalyvauja ganytojo valdžioj. Kas neįeina pro tas duris, bet įsibrauna kokiu kitu būdu, tas yra vagis ir plėšikas. Tai Išganytojas talkina savo laikų laudies mokytojams ir vadams. Kadangi jie netiki į Kristų ir Jį nori nužudyti, jie nėra teisėti ganytojai, jie pasisavina teisę į avis ir yra plėšikai (Jon. 10, 8). Išganytojas tuo apima „visas“ tuomet viešpatavusias partijas, fariziejus, sadukiejus ir erodiečius, kurie, prisidengę religija, stengėsi pritraukti liaudį vien dėl laikinių ir žemiškų motyvų, kad pasiektų valdžią ir garbę. Nelaimė buvo ne ta, kad atskiri asmens buvo priešingi Išganytojui, bet ta, kad Jam buvo priešingos uždarytos partijos. Jie, nei po vieną imti, nei visi drauge nėra sielų ganytojai, bet jų žudytojai. Būdami godūs ir geisdami garbės, jie slėgė liaudį (Mat. 9, 36), slėpė nuo jos išminties ir išganymo raktą (Luk. 11, 52), sprendė apie jos tikėjimą ir laimę, dalijo dangaus karalystę (Mat. 23, 13), į kurią nei patys nėjo, nei kitiems neleido įeiti, ir varė vargingą liaudį į laikinę ir amžiną pražūtį (Jon. 10, 1. 10). Jie nėra geresni už vilkus (Zach. 11, 16), ir todėl Dievo avelės jų nepažįsta ir bėga nuo jų, kaip ką tik padarė aklas gimęs. O Išganytojas .yra geras ganytojas dėl to, kad Jis teisėtai vykdo ganytojo valdžią, būtent, Jis turi nesavingą tikslą, meilų palankumą ir ganytojo rūpestingumą. Jis pažįsta savo aveles ir vadina jas, išrinkdamas jas, ragindamas į gera ir perspėdamas nuo pikto; Jis eina pirm jų, duodamas pavyzdį ir globodamas; Jis gano ir peni jas savo mokslu, malone, vadovavimu ir norėdamas teikti avelėms gyvenimo ir tai apsčiai teikti, per išteisinimą, atsikėlimą ir garbę (Jon. 10, 3. 4. 6. 10). Bet visų labiau Išganytojas avims parodo savo meilę, aukodamas savo gyvybę, kad apgintų savo aveles nuo vilkų, pasaulio pikto priešo (Jon. 10, 15). Čia Išganytojas stato save ne tik prieš neteisėtus ganytojus, bet taip pat ir prieš teisėtus, tik neištikimus, kurie daugiau yra pasaulio mylėtojai, negu ganytojai; tokie, pavojui atėjus, bėga, palikdami kaimenę išvaikymui ir mirčiai (Jon. 10, 12). — Jis nurodo taip pat motyvą to įvairaus elgesio. Neištikimas, nors ir teisėtas, ganytojas, tikrai sakant, nemyli savo avių; tik nauda ir savingumas teatvedė ir telaiko jį pas avis; jei vietoj naudos jis randa pavojaus, tai palieka avis jų likimui, o pats geibi save (Jon. 10, 13). Ne taip daro Išganytojas. Jis yra tikras dangiškojo Tėvo Sūnus ir turi Tėvo prigimtį; Jis pažįsta ir myli Tėvą, kiek Jis yra Tėvas, t. y. Jo naturalėj ir adoptyvėj tėvybėj, pažįsta ir myli Jį ne tik, kaipo savąjį Tėvą, bet taip pat kaipo visų žmonių Tėvą, ypač kad žmonės yra to Tėvo vaikai per pašvenčiamą-

ją malonę, kuri yra dieviškosios sūnybės sekimas. Tokiu būdu Išganytojas myli mumyse savo Tėvo nuosavybę ir apsupa mus meile, kuria myli Tėvą ir save (Jon. 10, 15); ta meile Jis myli visus žmones: izraelitus ir stabmeldžius. Todėl Jis ir priduria, turįs dar kitų avių ne Izraeliaus avidėj; Jis atvesiąs ir jas, ir busianti v i e n a avidė ir v i e n a s ganytojas, būtent, Bažnyčioj, kuri bus v i e n a , surinkta iš žydų ir stabmeldžių (Jon. 10, 16). Kad įvykdytų tą didį visų žmonių sujungimą po savo ganytojo valdžia, Jis eina mirtin, ir tai visai laisva valia, nes joki galybė negal atimti Jam gyvybės, Jam pačiam nepanorėjus. „Aš pats savaime guldau savo gyvybę ir turiu galios vėl ją imti“. „Tokį įsakymą aš esu gavęs iš mano Tėvo, todėl Tėvas mane myli“ (Jon. 10, 17. 18), nes aš Jį aukštinu savo mirtimi, iš kurios išeis tas visos žmonijos sujungimas. Koki kilni ir graudinga Išganytojo Ganytojo meilė stoja prieš biaurų vaizdą pasaulio mylėtojų, fariziejų ir vadovaujančių Izraeliaus partijų, kurios, tiesa, neatidavė liaudies romėnams, bet nuolat ją siundė kovoti su jais, o, nelaimei atėjus, paliko ją jos likimui ir ne kartą tesistengė gelbėti patys save!

Tie žodžiai, pasakyti didingai, griežtai ir rimtai, darė įtakos. Jėzaus priešai stengėsi sumažinti tą įtaką, sakydami, kad tas beprasmes kalbas kalbąs apsėstasis. Priešingai tam, kiti sakė, kad tai nesąs joks apsėstasis; joki pikta dvasia negalinti padaryti aklo reginčio. Ir taip vaidijosi savo tarpe (Jon. 10, 19. 20. 21).

Visame palyginime ir ganytojo prakalboj Viešpats kilniai ir gražiai apreiškia save, kaipo Mesiją, kunigišką Karalių, aukščiausią visų tautų Ganytoją, kurs jas visas sujungs savo taikia ir geradariška ganytojo valdžia, sujungs į didžiulę taikos, gėrio ir garbės karalystę, kuri įsikurs visiems per Jo paties prisiimtą mirtį. Jo karaliavimo titulai: Jis yra Tėvo Viengimis, kilmingas ir teisėtas Viešpats ir visų Atpirkėjas. Kiek gražių pranašavimų jungia čia savo spindulius, kaip kokiame židinyj: pranašavimas apie Mesiją-Ganytoją (Ez. 34, 23; Iz. 40, 41), apie tautų Karalių (Ps. 2, 8), apie Mesijo mirtį žmonėms atpirkti (Iz. 53, 7), apie didžią karalystę, kuri įsikurs per tą mirtį (Ps. 21, 28). Viskas yra kilnu ir gražu, viskas labai atitinka Išganytojo charakterį.

Pamokinimas apie maldą.

Buvo tai dienomis po Padangčių šventės, kada Išganytojas atsidavė maldai; maldos vieta buvo Jeruzalės apylinkės, pagal padavimą, Alyvų kalnas, būtent, ten, kur šiandien yra Paternoster bažnyčia (Luk. 11, 1 — 13; Mat. 6, 7—13; 7, 7—11). Matyt, malda tęsėsi ilgai; mokiniai, kurie lig šiol dar neturėjo tokios apsčios maldos dovanos, prašė Išganytoją, kad teiktųsi pamokinti, kad taip pat ir jie galėtų praleisti laiką maldoj; savo prašymą jie pagrindė Krikštytojo pavyzdžiu, kurs nurodė savo mokiniams meldimosi būdą (Luk. 11, 1; pal. 5, 33). Tą jų geismą Išganytojas patenkino ir net turėjo patenkinti. Malda turi tokios didelės reikšmės dvasios gyvenimui ir visai religijai, jog Jis to viso dalyko negalėjo nepaliesti savo pamokinimuose. Jokie religijos ir ordeno įkūrėjai nepamiršo duoti smulkių nurodymų apie maldą. Malda yra vienas vyriausių Dievo garbinimo būdų, viešosios dievotarnybos siela ir vyriausia dvasios gyvenimo priemonė, per kurią pasiekiamos reikalingos malonės. Sutvarkyti malda tai reiškia sutvarkyti gyvenimas. Be to, kaip kituose dalykuose, taip ir maldai Išganytojas turėjo parūpinti vienybės ir vienodumo. Tai Viešpats puikiai padaro pamokinime apie maldą, kurs apima viską: ir tai, ko turime prašyti, ir tai, kaip turime prašyti. Jis išmokino mus maldos formulės, kuria reikia naudotis, ir mokė dvasios, su kokia ja turime naudotis.

Maldos formulė, kurios Išganytojas mokino, yra „Tėve mūsų“ (Mat. 6, 9 — 13; Luk. 11, 2 -4). „Tėve mūsų“ yra rinktinė, gerbtina malda, jau dėl paties autoriaus, kurs yra pats mūsų Viešpats ir Dievas. Todėl ji ir vadinama Viešpaties malda. Per kurį gyvename, to ir malda meldžiamės. Jis pats, į kurį meldžiamės, savo malonėj norėjo mums pateikti maldos formulę ir prašymo būdą. Be to, „Tėve mūsų“ yra gerbtina dėl savo viduojo kilnumo. Ji turi visas geros maldos savybes: trumpumą, aiškumą, pilnumą. Pilnumo atžvilgiu, kaip tai gera malda turi daryti, ji apima tam tikrą įžangą ir prašymų išdėstymą. Visa tai yra maldoj „Tėve mūsų“. Kai dėl prašymų, tai ji talpina viską, ko protingai galime geisti ir prašyti, lygiai ir kaip bei kokia tvarka turime prašyti. Tad „Tėve mūsų“ ne tik mūsų protą mokina, bet ir valiai duoda tinkamą kryptį. Visi mūsų geidimai ir prašymai tvarkingu būdu galop turi siekti vien prie tikslo, kurs mums reikia pasiekti, ir prie priemonių, kurios mums tame reikale gali padėti. Tai daro septynių „Tėve mūsų“ prašymų įžanga. Po įžangos prašome tikslo pasiekimo. Tas tikslas

yra dvejopas: Dievo atžvilgiu tai —Jo garbė; mūsų atžvilgiu tai — laimė danguje. Tai liečia du pirmieji prašymai. Kiti penki prašymai turi objektą priemones tam tikslui siekti. Bet tų priemonių yra dvejopa eilė: viena toki, kurios objektas yra reikalingos gerybės; antra toki, kurios objektas yra nukreipimas nuo pikto. Tad p,enki kiti prašymai dalinasi tokiu būdu, kad du pirmieji talpina savyj pozityvias priemones, o trys sekantieji negatyvias. Ir tuo yra aprūpinami visi mūsų reikalai. Taigi, „Tėve mūsų“ yra tikras maldos modelis, kaip sako šventieji tėvai, visos religijos santrauka, visų įsakymų ir visos Evangelijos ištrauka; tai—užtektini motyvai, kad „Tėve mūsų“ labai brangintume ir juo naudotumės su pamėgimu.

Kiekviena prakalba į aukštus asmenis, taigi ir malda, kaipo kalba į Dievą, turi tinkamą kreipimąsi, ar tituliaciją. Tas pavadinimas turi būti tikras, garbingas tam, į kuri kalbama, ir naudingas tam, kurs kalba. Kalbinamasis palankiai nusistato, kai pripažįstamas jo orumas ir jo gerosios pusės, kurios išreiškiamos pavadinimu; kalbėtojas tuo pripažinimu primena sau, kad privalo kalbėti tinkamu būdu. Tiesa, maldoj nėra reikalo, nei galima Dievas palankiai nuteikti, bet mes patys save turime prideramai nustatyti, pašalindami kliūtis, kurios neleistų mūsų išklausyti, o tai įvyksta, jei pasižeminę ir džiaugsmingai pripažįstame Dievą — „T ė v e m ū s ų, k u r s e s i d a n g u j e!“ Pavadinimas „Tėve“ yra atkreiptas į pirmąjį šv. Trejybės Asmenį, arba į visus tris Asmenis, kaipo turinčius kuriamos galybės ir dievišką prigimtį. Pavadinimas „Tėve“ yra tikras ir teisingas. Jau Senojoj Sandoroj Dievas norėjo, taip būti vadinamas (Jer. 3,4; Iz. 1, 2). Juk Jis tikrai yra mūsų Tėvas, nes Jis mus sutvėrė, palaiko ir aprūpina. Dar daug aukštesne prasme Dievas yra mūsų Tėvas dėl to, kad, pašvenčiamai malonei tarpininkaujant, Jis priima mus į savo vaikus. Bet ta įsūnystė yra Naujosios Sandoros žymė (Jo. 1,12; 15, 15; Rom. 8, 15). Išganytojas taip pat ir čia apreiškia mums Tėvą. Toliau, pavadinimas yra taip pat garbingas Dievui, nes tėvo vardas reiškia galybę ir meilę; jis talpina savyj ir apreiškia gražiausias Dievo savybes. Galop, tas pavadinimas yra mums naudingas. Jis tuoj įveda mus į tikrąjį santykį ir nusistatymą dėl Dievo, kaipo Tėvo, sukelia mumyse pagarbos, meilės ir pasitikėjimo jausmą ir ankščiausiai jungia mus su mūsų tikslu. — Žodis „mūsų“ primena mums, kad visi žmonės yra lygūs prieš Dievą ir Jam priklausomi; tai mums turi įkvėpti meilės ir rūpestingumo dvasios dėl mūsų artimų. Kristaus nuomone, turime melstis už visus ir už visus gar-

binti Dievą. Taip padidinamas maldos sėkmingumas, ir Dievas garbinamas didesniu saiku. Taip meldėsi Išganytojas, taip ir mes turime daryti ir nuolat save laikyti, jausti ir veikti, kaipo didžios visumos nariai. Tas tonas yra visame Tėve musų. — Trečioji kreipimosi dalis skamba: „Kurs esi danguje“. Dievas yra visur savo esme, bet niekur nepareiškia savo garbės, galybės ir gerumo daugiau, kaip danguje, kur kūriniai turi laimės be tarpo Jį regėti ir laimingai su Juo jungtis. Dangus, ta neapsakomo džiaugsmo karalystė, yra mūsų amžinoji tėviškė ir mūsų galutinis tikslas. Tais žodžiais turime duoti tam tikros krypties savo mintims ir vaizduotei, prisipildyti Dievo pagarba, meile ir to amžinojo tikslo ilgesiu.

Toliau eina prašymai. „Tebūnie Tavo vardas švenčiamas“; tai yra tikslas ir uždavinys, kuri Dievas davė žmonėms. Dievo vardas yra tai Jo prigimtis, pats Dievas, kaipo apreikštas žmonėms, o žmonių pripažintas ir garbinamas malda, meile ir tarnavimu (Atk. 28, 58; 32, 3; Ps. 19, 6; 75, 2; Iz. 30, 29). Tad prašome, kad Dievas būtų žmonių garbinamas viduj ir išorėj per trijų pirmųjų įsakymų laikymą. — Teisinga yra, kad Dievas visų būtų pažintas ir mylimas, nes Jis yra aukščiausia gerybė, viso gero šaltinis. Nėra jokios kilnesnės gerybės, kaip Dievo garbė; ji yra dieviška gerybė. Garbinti Dievą yra mūsų ir visų žmonių pareiga ir tai vyriausioji, nes niekam mes nesame taip labai priklausomi, kaip Dievui. To prašymo įvykdymas būtų taip pat naudingiausias daiktas žmonių ramybei ir laimei. Galop, tas prašymas yra geriausia ir kilniausia intencija, kokią galime turėti; tai yra paties Dievo ir Išganytojo intencija visuose Jo darbuose. — „Teateinie Tavo karalystė“, liečia tikslą, kaipo mūsų gerybę ir mūsų laimę; jis yra vaizduojamas, kaipo Dievo karalystė mumyse. Bet ta Dievo karalystė mumyse apima tris daiktus, kurių vienas priklauso kito. Pirmiausia, tai yra dangus, mūsų amžinoji laimė, kurios prašome po karalystės sąvoka,—be abejo, gražiausia ir kilniausia idėja, kokia dangus gali būti vaizduojamas. Bet į tą karalystę patenkame tik per Dievo malonės karalystę mumyse. Ana busimoji Dievo karalystė turi prasidėti jau čia žemėj mūsų širdyse per pašvenčiamą malonę, kuri mus padaro Dievo vaikais ir teisėtais dangaus paveldėtojais. Tad tuo prašymu meldžiame įsūnystės malonės. Bet paprastoj dalykų tvarkoj tą malonę galime turėti tik katalikiškoj Bažnyčioj, nes ji viena teturi tikrąjį tikėjimą ir malonių priemonių. Taigi, kas nori būti malonės vaikas ir pasiekti dangų, tas turi būt ir Bažnyčios narys bei pilietis. Dangus nėra kas kita, kaip tik garbingas Bažny-

čios, los Dievo karalystės čia žemėj pabaigimas. Taigi, prašome, kad Bažnyčios karalystė paplistų visame pasaulyj, kad ji visus žmones priimtų savo prieglobstin ir nuvestų į dangų. Nieko nėra garbingesnio Dievui, kaip to prašymo įvykimas, nes nieko Dievas nėra taip garbinamas, kaip Bažnyčios, malonės pašvęstų sielų ir dangaus. Tenai tikrai Dievas viešpatauja, tenai Jam tarnaujama, kaip Jis to nori. Toj trejopoj karalystėj Dievas pasiekia didį sutvėrimo tikslą. Taigi ir mums, žmonėms, nėra nieko išganomesnio ir reikalingesnio, kaip tos karalystės atėjimas. Kas esame ir ką turime be Bažnyčios, be malonės, be dangaus? Uoliu prašymu ir stengimusi, kad Dievo karalystė ateitų į žmones, patys sau ruošiame kelią į tą karalystę. Mes tame prašyme taip pat karštai trokštame dangaus, siekiame prie jo ir taip tampame Dievo karalystės daugintojais ir pelnome sau aukštą vietą jos garbėj.

Visi kiti prašymai liečia priemones tam tikslui, pasiekti. Du pirmieji apima pozityvias priemones, t. y. gerybių pasiekimą, kurios yra reikalingos prieiti tikslui. Trečiasis prašymas skamba: „Tebūnie Tavo valia, kaip danguje, taip ir žemėje“. Ta Dievo valia čia yra suprantama, kaip nesąlyginė, taip ir sąlyginė Dievo valia, ar tai ji pasireikštų dievišku prileidimu nepriklausomu mūsų valios, ar dieviškais. įsakymais ir įkvėpimais, kurių vykdymas priklauso mūsų valios. Tad mes prašome, kad Dievo valia ir noras vyktų mumyse, dėl mūsų ir per mus, ir tai geriausiu būdu, būtent, taip, kaip Dievo valia ir pamėgimas yra suprantami danguje angelų ir šventųjų visoj savo išmintyj, šventume ir gerume mums, ir yra jų vykdomi su tikru noru, pagarba, meile ir džiaugsmu. Nieko nėra mums reikalingesnio ir naudingesnio. Dievo valios vykdymas yra tiesus ir vienas tikras kelias į dangų. Kiekviena priešinga Dievui mūsų pačių valia veda šalin nuo Dievo, stumia prapultin. Galop, ar norėtume ar ne, Dievo valia vis tiek įvyksta savo prileidimais ir parėdymais. Iš kitos pusės, tos Dievo valios vykdymas yra trumpiausias kelias į pačią tobulybę ir susijungimą su Dievu. Jis padaro, kad ir Dievas įvykdo mūsų troškimus (Ps. 144, 19). Nieko nėra danguj ir žemėj geresnio ir meilesnio už Dievo valią. Čia žemėj tos dieviškos valios planai ir parėdymai ne kartą yra nesuprantami» skaudūs, painūs, lyg koki siuvinėto paveikslo išvirkščioji pusė. Jų gražioji ir meilioji pusė yra nukreipta dangun. Iš ten žiūrint, ji tėra grynas Dievo šventumas, išmintis ir gerumas mums. — Kitos pozityvios priemonės, būtent, kūniškų gerybių, prašome, sakydami: „Duok mums šiandien kasdienės mūsų duonos“. Duona

yra suprantama visa, kas yra reikalinga ir naudinga kūnui ir gyvybei palaikyti (Luk. 11, 11. 12; 14, 1). Tų laikinių gerybių mes turime prašyti kukliai bei nuosaikiai, ir todėl yra parašyta: „Duok mums šiandien kasdienės (reikalingos ir užtenkamos) mūsų duonos“. Toliau, tos duonos turime prašyti protingai, sutikdami su kitais Dievo Apvaizdos parėdymais, kurie reikalauja iš mūsų ne vien maldos, bet taip pat darbo ir tinkamo rūpinimosi žemiškomis gerybėmis; galop, turime prašyti, pasitikėdami. Dievas yra visų palaimų davėjas, taip pat ir laikinių. Todėl yra teisinga pripažinti Jis toks. Laikiniai neprietekliai, vargai ir prispaudimai gali taip pat sukelti pavojų ir progą nuodėmei, kaip ir apstumas. Todėl išmintingas vyras vengia, kaip turto, taip ir neturto (Pat. 30, 8). Taigi, „Tėve mūsų“ maldoj mes prašome to, kas yra viduryj. Tas prašymas yra graudingas Dievo tėviško gerumo pareiškimas, kurs savo Apvaizda aprūpina mums visa: kūną ir sielą.

Likusieji trys prašymai turi objektą atitolinimą pikto, kurs trukdo, prie tikslo siekiant. To pikto yra dvejopa rūšis, dabartinė ir būsima. Dabartinė blogybė yra nuodėmės kaltė ir jos bausmė. Ją atitolinti prašome žodžiais: „A t l e i s k m u m s m ū s ų k a l t e s, k a i p i r m e s a t l e i d ž i a m s a v o k a l t i n i n k a m s“. Taigi, prašome nuodėmių ir jų bausmių atleidimo. Abi rūšys yra tam tikra skola, kurią užsitraukėm Dievo teisybei (Luk. 11, 4). Kasdienės nuodėmės yra atleidžiamos per tą pasiruošusį atgailauti prašymą: bet sunkios nuodėmės, išskyrus tobulo gailesio aktą, per tą prašymą tėra tik tarpiškai atleidžiamos, būtent, išprašant atvirtimo malonę. Laikinės nuodėmių bausmės lieka taip pat bent iš dalies atleistos, dėl to kad malda, kaipo toki, yra atsilyginimo darbas, ir dėl to kad Tėve mūsų maldoj aiškiai prašoma nuodėmių bausmių atleidimo, ir tai prašoma paties Viešpaties žodžiais. Tačiau Išganytojas čia prideda sąlygą žodžiais: „Kaip ir mes atleidžiam savo kaltininkams“. Taigi, susitaikinimas bei atleidimas kitiems yra sąlyga, tiesiog saikas, kokio mes patys prašome mūsų nuodėmių atleidimo. Tą prašymą turime kartoti uoliai, nes nuodėmė yra didžiausiasis, tikrai sakant, vienintelis blogumas, kurs mums kliudo pasiekti tikslą. Ji yra mūsų ir Dievo pikčiausiasis priešas, nes ji paverčia niekais visus Dievo gerumo planus mums išganyti. O kiek tai nuodėmių, ir dar sunkių, padaro žmonės kasdien! Kiekvienas, net teisingasis, tikrai gali tartis esąs nusidėjėlis. — Išganytojas nori mus išvaduoti ne tik nuo dabartinio nuodėmės blogumo, bet taip pat ir nuo būsimo. Tai yra šeštojo prašymo objektas: „N e v e s k

mus į pagundą“. Pagunda yra visa, kas mus nori įvest į nuodėmę. Tais žodžiais meldžiame Dievą, kad atitolintų pavojingas pagundas, kurioms neatsispiriame. To prašymo prasmė nėra toki, kad būtume laisvi nuo visų pagundų. Paprastai tai nėra galimas daiktas, o, iš kitos pusės, ir pagundos yra naudingos, Jos daro mus atsargius ir didina mūsų nuopelnus. Tad prašome malonės, kad Dievas arba pašalintų nuo mūsų sunkias pagundas,, arba kad suteiktų mums malonės joms nugalėti. Tas prašymas juo labiau svarbus, kad negalime čia žemėj ilgai gyventi, nejausdami pagundų, ir kad be Dievo malonės visų sunkių pagundų nenugalėsime. Tuo prašymu remiame šventų angelų pastangas sulaikyti Dievo karalystėj piktosios dvasios užpuolimus ir naikinimus. — Nėra daugiau jokio kito pikto, kurį atitolinti galėtume prašyti, kaip tik išviršiniai laikiniai blogumai, kaip maras, karas, badas ir t. t. Tų nelaimių atitolinimas yra septintojo prašymo objektas: „Bet gelbėk mus nuo pikto“. Kai kas tam prašymui duoda šios prasmės: „Saugok mus nuo pikto priešo“, kurs, be abejo, gali sukelti ir laikinę nelaimę. Tačiau žodis „bet“ turi ir prasmę „ne tik, bet taip pat“. Prašymas yra teisėtas, dėl to kad laikinės nelaimės ne kartą yra bausmės už nuodėmes, ir dėl to kad jos gali būti daugelio ir didžių nuodėmių priežastis. — Tėve mūsų baigiasi iškilmingu žodžiu „Amen“, kurs yra visų prašymų patvirtinimas, sususstiprinimas ir trumpas atkartojimas, tartum jų anspaudas.

Maldos modelis, kurį mums Išganytojas davė toj „Tėve mūsų“ maldoj, yra spielčiai, kuriuose turi tilpti mūsų prašymai, kad jie būtų mūsų išganymui naudingi; tai drauge yra net išklausymo laidas. Joki kita malda neįeina taip giliai į Kristaus mintis; ji jungia mus su mūsų Išganytojo mintimis, sumanymais, jausmais, su Jo dvasia ir Jo troškimu, teikiant mums tą maldą, eiti prie Dievo garbės ir mūsų išganymo. Iš tikro, Tėve mūsų yra Jo visa apimančios Dievo, Bažnyčios ir visos žmonijos meilės graži ir iškalbinga išraiška. Jis surinko jon atskirų žmonių, net visų tautų ir visos žmonijos visais laikais troškimus ir reikalus. „Tėve mūsų“ yra Jėzaus Kristaus šeimos, karalystės ir Bažnyčios malda.

Mokindamas apie maldą, Išganytojas mums nurodo ne tik tai, „ko“ turime ir galime prašyti, bet taip pat tai, „kaip“ turime prašyti, t. y. dvasią, su kokia turime melstis, ir savybes, kokias mūsų malda turi turėti. Tos savybės yra išdėstytos dvejuose mažuose palyginimuose, kuriuos Išganytojas prideda prie „Tėve mūsų“ (Luk. 11, 5—13; Mat. 6, 7. 8; 7, 9—11). Pirmiausia, malda

turi būti tikėjimo dvasios vedama. Mes neturime daryti taip, kaip stabmeldžiai ir žydai (Sir. 7, 15; III Kar. 18, 26), kurie tam tikrą skaičių ir ilgumą maldų laikė sėkmingu; ir, apskritai, nereikia manyti, kad turime Dievui išdėstyti savo reikalus, lyg Jis jų nežinotų, arba kad savo malda turime ir galime Dievą įtikinti, kaip galime įtikinti žmones kokiais nors įrodymais. Visa tai yra klaidinga. Dievas žino daug geriau, negu mes patys, ko mums reikia, ir Jis nori mums tai duoti, jei tai mums yra gera. Mes patys save turime rėdyti, kad tai gautume, o tai įvyksta per pasižeminusį mūsų neturto ir nevertumo išpažinimą ir per garbingą Dievo galybės, ištikimybės ir gerybės pripažinimą; visa tai daroma maldoj. — Be to, mūsų malda turi būti pilna pasitikėjimo. Palyginime Dievas, kurį meldžiame, yra pavaizduotas, kaipo tėvas, iš kurio sūnus prašo duonos, arba kaipo bičiulis, pas kurį žmogus skubinasi, reikalui esant. Bet Dievas yra geresnis, negu bičiulis ir tėvas. Todėl reikalingas kūdikio pasitikėjimas. — Be to, dar turime melstis patvariai, kas labai gyvai yra pavaizduota pasielgimu žmogaus pas jo bičiulio duris. Jo bičiulio atsiliepimu į prašymą liko suteiktas ypatingas prižadėjimas patvariai maldai.

Savo pavyzdžiu, kurį čia Viešpats vėl mums suteikia (Luk. 11, 1), nustatydamas maldos formulę ir jos ypatybes, nurodo mums Išganytojas svarbių motyvų, kad dažnai ir gerai melstumės. Kaip malda mums yra reikalinga, aiškėja iš pačių „Tėve mūsų“ prašymų. Jie aprėpia visą mūsų gyvenimą; tai — reikšmingas nurodymas, kad turime melsti viso ko, nuo didžiausių ligi mažiausių daiktų, nuo dangaus karalystės ligi duonos plutelės; reikšmingas nurodymas, kad malda taip yra mums reikalinga, kaip ir malonė, ir daugiau—kad be maldos paprastai nėra jokios malonės ir jokio išganymo. Dievas nėra mums nieko kaltas; jei nesiremiame malda ir pasitikėjimu, kuriuo remiasi malda, mūsų lūkesiai yra tušti.

Bet taip pat maldos galia ir sėkmingumas turi mus paakinti dažnai ir gerai melstis. Tas sėkmingumas yra taip platus, kaip platūs yra mūsų reikalai. Be maldos nieko, su malda viską galime pasiekti. Tai remiasi paties Dievo prižadėjimu (Luk. 11, 9. 10), kurs nieko neišskiria — nei dangaus, nei stebuklo. To prižadėjimo įvykimui nieko kito nereikia, kaip tik Dievo gerumo ir gailestingumo, kad tik malda būtų prideramai atliekama. Taigi, mūsų prašymų išklausymo pamatas nėra mūsų vertė ir mūsų nuopelnai, bet begalinis Dievo gailestingumas.

Prieštaravimų augimas.

Aklas ir nebylys apsėstas. Laiminanti moteriškė. Jonos ženklas, Baudžiamoji prakalba fariziejams. Viešas drąsus išpažinimas.

Iš Jeruzalės Išganytojas, rodos, nuėjo giliau į kraštą, gal būt, pasilikdamas Judėjoj (Mork. 3, 22). Žmonės atvedė pas Jį apsėstą, kurs kartu buvo aklas ir nebylys (Luk. 11, 14—26; Mat. 12, 22—45; Mork. 3, 22—30). Išganytojas išvarė velnią — ir buvęs apsėstas praregėjo ir kalbėjo. Tai buvo didis, tikriau sakant, trejopas stebuklas: išvadavimas nuo velnio, nuo aklumo ir suteikimas galios kalbėti. Todėl nustebusi minia garsiai savo tarpe klausinėjo: „Ar ne šitas Dovido sūnus?“ Tas viešas Viešpaties pripažinimas labai suerzino fariziejus; todėl, kad sumažintų žymų stebuklo įspūdį, jie slapta skleidė minioje tikrinimą, kad pats stebuklų darytojas esąs apsėstas ir išvaręs velnius velnių viršininko Beelzebubo vardu. Tai buvo baisus neapykantos, netikėjimo ir piktžodžiavimo dalykas. Beelzebubas, musių ir vabzdžių dievaitis, buvo akaroniečių stabas (IV Kar. 1, 3). Musė yra puvimo simbolis, kaip velnias yra pragaišties vykdytojas; taigi, musių dievaitis buvo laikomas velnių viršininku, kaipo aukščiausiasis ir žymiausiasis pragaišties, puvimo ir mirties principas. Todėl pas šv. Morkų parašyta, jog fariziejai skelbė, kad Išganytojas turįs nešvarią dvasią (Mork. 3, 30).

Išganytojas gerai žinojo, kas minioje apie Jį kalbama; todėl surinko liaudį ir, jai girdint, atsakė į piktžodžiavimą. Atsakymas yra trejopas.

Visų pirma, Išganytojas nurodo į nesąmoningumą ir neprasmingumą, kuris glūdi piktžodžiavime. Kaip šėtonas galėtų išvaryti šėtoną? Tada juk Jis prieštarautų pats sau, ir jo karalystė negalėtų išsilaikyti. O jei tai būtų tiesa, sako Jis, kad aš šėtono vardu išvarau velnius, tai iš to išeitų, kad ir jūsų sūnūs (ar tai apaštalai, ar žydų egzorcistai) (Apd. 19, 13) taip pat yra apsėsti. Už tai jie jus paims į teismą.

Paskiau iš to, ką Išganytojas pasakė, Jis padaro labai svarbią išvadą. Jei aš, sako Jis, išvarau velnius ne šėtono vardu, tad aš tai darau Dievo pirštu (Šventosios Dvasios galybe), tad pasaulyj yra kaž kas stipresnis už velnią, tad Dievo karalystė yra jūsų tarpe; nes stiprus telieka stipresnio už Jį nugalėtas, kuris nuginkluoja jį ir atima jo turtą. Kaip šėtonas, taip ir Mesijas buvo žinomi „stipriojo“ vardu (Iz. 11, 2—4; Sof. 1, 14). Tą tiesą Išganytojas

patikrina nauja išvada, kad kovoj tarp stipriojo ir Stipresniojo nėra jokios vidurinės pozicijos ir laukiančios rankos. „Kas ne su manim, tas prieš mane; kas nerenka su manim, tas barsto.“ Tai tinka visiems, bet ypač Izraeliaus vadams ir ganytojams, kurių uždavinys buvo rinkti pagal savo pašaukimą ir Mesijo pavyzdį (Ez. 36, 24; Ps. 105, 47; Jon. 11, 52; Mat. 28, 19). Kas Mesijui priešinasi, tas pasitraukia nuo Izraeliaus gyvenimo uždavinio.

Galop, Išganytojas atsako, grūmodamas bausmėmis už tokį piktžodžiavimą. Fariziejų pasielgimą Jis pažymi, kaipo piktžodžiavimo nuodėmę prieš šventąją Dvasią. Tos nuodėmės sunkumas glūdi tame, kad ji priešinas pažintai dieviškai tiesai, o čia dar net stebuklams, kuriuos šventoji Dvasia daro tikėjimui sustiprinti; iš piktumo ir širdies sukietėjimo ta nuodėmė primeta juos velniui ir skelbia esant velnio darbus. Taigi, ji yra piktumo nuodėmė ir sukietėjusios, užsispyrusios prieš dievišką tiesą valios nuodėmė; taigi, ji nėra tik silpnumo nuodėmė, kuri galėjo atsitikti per piktžodžiavimą žmogaus Sūnui, nes Jo išviršinis pasižeminęs pavidalas nerodė taip aiškiai Dievybės, kaip stebuklai; paskutiniai yra įtikiną dieviškų tiesų įrodymai. — Taip baisi yra ta nuodėmė, jog ji iš tikro neranda sau jokio atleidimo. Būtent, ji n e b u s atleista ne dėl to, kad ji, kaipo toki, nebūtų atleidžiama, bet dėl to, kad Viešpats pramato, jog tokie piktžodžiautojai tikrumoj nedarys atgailos, arba jog Dievas sprendė dėl jų piktumo ir širdies sukietėjimo neduoti jiems anų ypatingų malonių, kurios juos vestų į atvirtimą. Tas piktumas, sako toliau Viešpats, yra fariziejuose. Nes, jei yra tiesa, kad nuo gero medžio tėra geri vaisiai, ir iš geros širdies teišeina geri žodžiai, tai kokios žalčių veislės piktumo turi būti tie, kurie gelia tokiais piktžodžiavimais! Todėl laukia jų teismas. Nes, jei jau be reikalo ištartas žodis bus teisiamas ir baudžiamas, juo labiau toks piktžodžiavimas! — Galop, atrėmęs apsėdimo piktžodžiavimą, Jis sudeda tą apsėdimą ant jų pačių, derindamas visai tautai, kiek ji yra užsikrėtusi fariziejų dvasia, palyginimą, kaip velnias, išvarytas iš sielos, sugrįžta atgal ir iš naujo ją užima, taip jog išdavos yra dar blogesnės, negu pirma. Pirmiau tauta buvo apsėsta nešvarios stabmeldybės dvasios; sugrįžus iš Babilono nelaisvės, liko laisva nuo tos dvasios; pakėlus ją į aukštesnį nusistatymą, ji pasidavė netikėjimo dvasiai sadukiejizme ir įsikūnijusios puikybės dvasiai fariziejizme; paskutinieji dalykai iš tikro yra tiek blogi, kad jie atmeta Mesiją, piktžodžiauja šventajai Dvasiai, šėlsta prieš Bažnyčią ir, galop, kaip kokių triukšmininkų ir apsėstųjų gauja, lekia į pražūtį

kartu su savo miestu ir su savo šventykla. Toks tai yra baisus teismas ir bausmė už jų nuodėmę prieš šventąją Dvasią.

Tai parodo, kaip paaštrėja priešinimasis. Fariziejai savo įnirtime ir sumišime griebiasi visai beprasmiško ir negirdėto piktžodžiavimo. Su nuostabiu ramumu ir sąmojingumu atremia Viešpats, tą jų piktžodžiavimą ir, kovodamas, eina toliau, vadina juos „žalčių veisle“ ir paskelbia jiems teismą. — Tikėjimo atžvilgiu ši paslaptis yra tiek svarbi, kad čia pareiškiama šventosios Dvasios Dievybė, nuodėmės prieš šventąją Dvasią prigimtis, skaistyklos aname gyvenime buvimas (Mat. 12, 32) ir Mesijo čia buvimas (Luk. 11, 20). Galop, buvo mesta kiek šviesos į piktųjų dvasių karalystę, į jų būdą ir pasiryžimus, jų neramų be tėviškės būvį, į jų mėgimą to, kas fiziškai yra nuožmu ir žiauru, į jų tykojimus ir susitelkusius Kristaus karalystės puolimus; iš tikro tai yra tikrai daugiau, negu kalbos papuošimas. Beeinant rimtam susirėmimui su fariziejais, kažin koki iš minios moteriškė pradėjo viešai šlovinti Viešpaties Motiną: „Palaimintas įščius, kurs Tave nešiojo, ir krūtys, kurias žindai“ (Luk. 11, 27. 28). Proga tam netikėtam šlovinimui, be abejo, buvo didis velnio išvarymo stebuklas, turininga ir kilni prakalba, iš kurios aiškėjo aukštesnė ir kilnesnė Būtybė, o taip pat begėdiškas ir žemas fariziejų šmeižtas, nuo kurio turėjo nusikreipti su pasibiaurėjimu kiekviena gera ir kilni širdis. Pats šlovinimas neina stačiai į Išganytoją, bet į Jo švenčiausiąją Motiną. Moteriškė pavydi Motinai, kuri turi tokį Sūnų; ji pavydi Marijai tos laimės, kad Ji stovi taip arti Jo, tarnauja Jam, turi Jo širdyj ypatingą pagarbos ir meilės vietą; Marija tai visa turi, ir moteriškė džiaugiasi už Ją; ji taip pat norėtų būti arti Jo, visai arti, ir dėl to ji pripažįsta visas Viešpaties kilnias savybes. Motinos pagyrimas yra Sūnaus pagyrimas ir tikėjimo, stebėjimosi, meilės bei ankščiausio prie Viešpaties prisirišimo išraiška. Ir tą šlovinimą ji skelbia be jokios baimės viešai prieš visą minią ir prieš begėdžius Jėzaus priešininkus.

Meilingas ir pilnas paguodos yra Išganytojo atsakymas. Pirmiausia, Jis neginčija aukštos savo šventos Motinos viršesnybės, priešingai, Jis tą viršesnybę patikrina drauge su pripažinimu, kurį moteriškė reiškė Marijai. „Beje“, ji labai yra laiminga. Bet Jis prideda dar kitą motyvą, kuris verčia šlovinti Jo Motiną, būtent, ne tik dėl Jos kraujo giminystės su Juo, bet taip pat dėl Jos tikėjimo ir Jos šventumo. „Palaiminti, kurie klauso Dievo žodžio ir laikosi jo“. O juk Marija ištikimai laikė visus žodžius savo širdyj (Luk, 2, 51);

Ji buvo Elzbietos šlovinama už savo tikėjimą (Luk. 2. 45). Jei Viešpaties žodžiuose glūdi pataisa, tai ta pataisa liečia tuos, kurie brangina kūnišką Motinos giminystę, neatsižvelgdami į dar brangesnę dvasios giminystę. Tad šis Viešpaties atsakymas yra tikėjimo įsakymas bei pagyrimas ir pilnas visiems paguodos, nes jis nurodo kelią, kuriuo einant, galima būti arti Išganytojo ir Jo šventoj širdyj turėti brangią vietą, būtent, per tikėjimą ir Dievo valios vykdymą.

Moteriškės šlovinimas yra netikėtas ir garsus protestas prieš apmaudingą Jėzaus priešininkų elgesį; tai tartum puiki ir guodžianti velniško pasielgimo priešingybė, kurs netikėjimo, neapykantos ir piktžodžiavimo pasireiškimu nenoromis mena pragarą. Dievas visur turi savo sielų; jos stoja ir nušviečia baisią netikėjimo ir piktumo naktį. — Ši paslaptis yra taip pat rimtas ir malonus akinimas į tikėjimą ir tikėjimo gyvenimą. Tikėjimas yra toli gražu svarbesnis, negu visos kitos manomos viršesnybės. Čia glūdi didi paguoda visiems, kurie nori priklausyti Kristaus ir stovėti arti Jo. — Galop, įvykis yra Dievo Motinos Bažnyčioj šlovinimo iš naujo atkartotas pirmavaizdis. Pats Viešpats mus mokina, dėl ko turime Mariją šlovinti, o anos moteriškės žodis, kurs garsiai skamba tarp piktžodžiavimų, buvo aukštos širdies ir drąsos darbas. Ta moteriškė yra visų laikų krikščioniškos liaudies pirmavaizdis, kuri, nežiūrėdama besimainančios laiko dvasios, nežiūrėdama viso pasaulio netikėjimo ir visų šmeižtų, drąsiai ir laisvai sau eina per miestus ir kraštus, garbina, ražančium nešina, ir garbina lūpomis ir širdimi Mariją.

Ta proga kai kurie Rašto žinovai ir fariziejai prašė iš Išganytojo ženklo iš dangaus (Luk. 11, 16. 29—36; Mat. 12, 38—42) savo pasiuntinybei įrodyti. Jau ir seniau iš Išganytojo buvo to reikalauta (Mat. 16, 1) ir tam pačiam piktam tikslui, būtent, kad, kiek galint, būtų įrodytas Viešpaties silpnumas ir Jo neišgalėjimu pateisintas ir paremtas savo netikėjimas. Todėl Išganytojas, kaip ir anuomet, pirmiausia jiems atsako, kad stebuklo tereikalauja pikta svetimoteriška giminė, kuri prarado tikėjimą ir atkrito nuo Dievo. Paskiau, Jis jiems vis dėlto prižada stebuklą, ir tai didžiausią ir gražiausią, būtent, Jonos stebuklą. Daugel atžvilgių Jona buvo Išganytojo pirmavaizdis savo pranašystės pareiga ir savo likimu: savo žuvimu jūrose, kad permaldautų Dievą ir išgelbėtų jūreivius, ir savo stebuklingu išsigelbėjimu iš žuvies vidurių. Tą paskutinįjį dalyką ypatingai Išganytojas pabrėžia ir pažymi juo savo garbingą

po trijų dienų iš mirties atsikėlimą, kaipo vyriausiąjį savo dieviškos pasiuntinybės ženklą. Savo mirtimi ir savo atsikėlimu Išganytojas yra žydams ženklas, kaip Joną savo likimu ir savo pamokslu buvo niniviečiams ženklas; tas tačiau yra skirtumas, kad niniviečiai įtikėjo, o žydai neįtikės.

Todėl Išganytojas skelbia žydams teismą ir atmetimą. Tai Jis pagrindžia, pirmiausia, žydų blogumu ir sugedimu. Jonos laikai, gal būt, buvo blogiausi Izraeliuje. Atkritimas nuo Dievo buvo beveik visuotinis. Žydai buvo blogesni už stabmeldžius, pas kuriuos rado tikėjimo Joną, Elijas ir Eliziejus, o tuo tarpu Izraeliui jie veltui skelbė pamokslus. Išdava buvo Babilono nelaisvė (Sir. 48, 13—16). Išganytojas primena žydams taip pat Sabos karalienės pavyzdį, kuri, būdama stabmeldė, Saliamono garso paakinta, atėjo iš tolo su dovanomis karaliaus pagerbti ir per jį pažinti tikrojo Dievo. Tad, daro išvadą Viešpats, stabmeldžiai niniviteai ir Sabos valdytoja stos teisme su žydais ir pasmerks juos. Tuo taip pat yra paskelbtas Izraeliaus atmetimas ir stabmeldžių į Dievo karalystę priėmimas. — Izraeliaus teismą ir atmetimą Išganytojas toliau pagrindžia netiksliu sunaudojimu didžių išganymo malonių, kurių dabar liaudžiai buvo suteikta, ir kurios buvo žymiai didesnės, negu anos, kurios teko niniviečiams ir Sabos karalienei. „Čia daugiau, nekaip Joną ir Saliamonas.“ Be abejo, Joną savo pranašišku žodžiu, savo žuvimu ir išsigelbėjimu, kaip ir Saliamonas savo išmintimi, galybe ir garsu, tebuvo blyškus Išganytojo vaizdas. Ypač primena Išganytojas Saliamoną, labiausiai žydinčius Izraeliaus laikus, bet viskas nublunka prieš tai, ką Izraelius dabar gyvena. Dabar čia yra pranašų ir karalių galva, tikrasis „Dievo mylėtinis ir Sūnus“ (Ps. 88, 28). Taigi, juo labiau atmestini yra žydai už priešinimąsi ir netikėjimą. Tas jų priešinimasis yra bukliai iškeltas trejopa antiteze: stabmeldė ir žydai, „žemės kraštai“ ir „čia“, „Saliamonas“ ir „žmogaus Sūnus“.

Išganytojas praskleidžia taip pat to netikėjimo priežastį, pridurdamas ir pritaikindamas palyginimą. Namų šeimininkas uždega šviesą ant aukšto žibinto, kad ji šviestų visiems. Bet, kad būtų galima regėti, reikia, kad būtų aiški akis to, kuriam ta šviesa šviečia. Jei yra taip, tai, sakytum, visas kūnas daros šviesus ir regįs, o jei ne, tai, nepaisant pastatytos šviesos, visas žmogus pasilieka tamsybėse. Tad svarbus yra pačių akių aiškumas; todėl Išganytojas įspėja: „Veizdėk tat, kad akis“, šviesos ir regėjimo organas, „kuri yra tavyj, nebūtų tamsybė“. Tai pat tinka ir dvasinei sielos akiai, tai galiai prisiimti ir regėti antprigimtinę tiesą. Neužtenka to, kad

tiesos šviesa į mus patenka, reikia dar dvasios akiai būti nepagadintai, kad galėtų pažinti tiesą. O jei protas yra sudrumstas ir apsiniaukęs, jis nemato tiesos, ir visas žmogus pasilieka tamsybėj. Bet tas viduojis apsiniaukimas pareina iš valios, iš nesutvarkytų geidulių ir piktumo, kurie neleidžia protui ir malonei paimti viršaus. Kad žmonės šviesos nemato, ne šviesa kalta, bet viduojis žmogaus apjakimas.

Žymiausiasis toj paslaptyj dalykas yra viešas ir iškilmingas Jėzaus atsikėlimo paskelbimas, kurs yra apibūdintas Jonos pranašo vaizdu. Tas žadėtasis atsikėlimas yra vyriausiasis Jo dieviškos pasiuntinybės įrodymas. Tuo Jonos priminimu lygiai, kaip ir miglota kalba apie Saliamoną, iš naujo buvo patikrintas Senosios Sandoros pirmavaizdinis būdas, ir tai toks, kurs aiškiai nušviečia Jėzaus Asmenį, pranešantį visą Senosios Sandoros didybę ir garbę. Labai svarbus yra valios ir geidulių santykis su tikėjimu. Tikėjimas reikalauja geros valios, kad būtų tikima; tai labai vaizdžiai yra mokinama palyginime.

Išganytojas vieno fariziejaus buvo pakviestas prie stalo; Jis priėmė tą pakvietimą. Bet, kada Jis sėdo prie stalo, nepadaręs pirmiau įvairių apeiginių nusimazgojimų, fariziejus pradėjo visaip apie Jį manyti. Tą progą Viešpats panaudojo smarkiai baudžiamai prakalbai į fariziejus ir Rašto žinovus (Luk. 11, 37—54). Išganytojas pradeda labai gyvai: Jūs, šių dienų fariziejai, jūs esat tokie, ir prikiša jiems tris sunkius prasižengimus. Pirmas yra veidmainybė. Išganytojas matė, kaip fariziejai, gal būt, jo akyse, labai skrupulingai šveitė savo stalo indus. Jūs plaunate indus, o kad viduj širdis yra pilna purvo ir neteisybės (Mat. 23,25 s.; Luk. 11, 39), to jūs nemanot drovėtis. O juk Dievas reikalauja viduojo švarumo, nes išviršinio atsiskyrimo ir šveitimo įstatus davė Jis tik, kaipo priemonę viduojam širdies švarumui palaikyti (Kun. 19, 2). Pagaliau, Jis nurodo jiems sąžinės šveitimo priemonę: kad jie savo dubenių ir taurių turinį, t. y. valgius ir gėrimus atiduotų beturčiams, kaipo išmaldą, o tas, sujungtas su tikru gailesčiu ir pasiryžimu darbas išteisintų juos. — Antra, ką Išganytojas fariziejams prikiša, tai yra nesupratimas ir paikybė. Jie rūpestingai saugo mažmožius ir pašalinius dalykus, kaip antai: duoti dešimtinę nuo menkų daržo augalų (kaip šit rūtų ir mėtų), kas nėra įsakyta. Bet užtat apleidžia svarbius teisybės ir meilės įsakymus, nes juk, jei viena daroma, tai ir antro nevalia apleisti. — Trečia, Viešpats nurodo jiems jų tuštybę ir puikybę, jų mėgimą užimti pirmesnes ir garbingesnes

vietas sinagogose, gauti žymesnių viešose vietose pasveikinimų ir garbingesnių pavadinimų (titulų), ir tai ne tik dėl luomų skirtumo, bet jų dvasiškos viršesnybės ir šventumo pripažinimui; o tuo tarpu jie tėra uždengti pabaltinti grabai, kurie yra pilni puvėsių ir bjaurumų, kuriuos palietus, susiteršiama. Grabo palietimas darė nešvariu teisiškai (Skait. 19, 16), ir todėl kasmet grabai buvo baltinami, kad būtų galima pažinti. Taigi, fariziejai nepastebimai apvilia ir užkrečia liaudį savo dvasia, nes tikrasis jų būdas, kurs tėra puvėsiai, nuo jos paslėptas. Todėl Viešpats kartoja jiems žodžius: deja jums.

Čia vienas Rašto žinovas protestuoja ir pareiškia Išganytojui, kad Jis tais priekaištais, kuriuos daro fariziejams, gėdina taip pat ir juos, Rašto žinovus. Iš tikrųjų, jie ėjo iš vieno. Fariziejai sėmė savo pažiūras iš Rašto žinovų nustatymų ir buvo fanatiški jų atstovai ir rėmėjai. Tad Išganytojas kreipiasi į Rašto žinovus ir įrodinėja jiems jų nuodėmes. Pirmiausia, prikiša jiems, kad jie neteisėtai užkrauna nepakeliamas naštas. Jau pats Įstatas, kaipo toks, buvo gana sunkus, o jie užkrovė dar vargšei liaudžiai daug sunkesnį „žmonių nuostatų“ jungą, nesibaigiančius, visai savavališkus įsakymus apie rūbų, kūno, gėrimo ir valgymo indų šveitimą ir subatos šventimą, ir tai užkrovė su nepermaldaujamu smarkumu, kaipo surištus su Įstatu dalykus. — Toliau, kaltina juos Viešpats už jų negarbę, nes jie patys Įstato nevykdo, bet kitų jo peržengimus baudžia be jokio atsižvelgimo; toliau, jie statė grabus pranašams, kuriuos nužudė jų tėvai, lyg pasmerkdami savo tėvų darbą, o tuo tarpu tą patį jie rengiasi padaryti Jam ir Jo apaštalams, kaip jau apie jų tėvus rašė Dievo išmintis (II Kron. 24, 19 ss), kad jie žudys pranašus ir apaštalus ir kad dėl to ant jų bus atkeršytas visų pranašų kraujas, išlietas nuo pat Abelio iki Zakarijo (Jojados arba Barakijo sūnaus). — Galop, bara Išganytojas Rašto žinovus už jų niekšišką neištikimybę savo pašaukimui, kurs, iš tikrųjų, yra vesti liaudį į Kristų — Įstato tikslą (Gal. 3, 24). Raktą tam jie turėjo Rašte ir Įstate; bet juo nei jie patys nesinaudojo, nei liaudžiai leido naudotis, tik paslėpė jį, nes — kaip jie pareiškė — Įstatas nevedąs į Kristų, tik nuo Kristaus.

Tokiai kalbai pasakyti reikėjo drąsos ir paniekinimo mirties. Fariziejai ir Rašto žinovai po tos kalbos nė kiek neatvirto, bet dar labiau užsispyrė savo pasipriešinime ir neapykantoj Viešpaties ir sutarė pikčiausio įkyrumo ir šnipinėjimo planą, kad, pasigavus Jo žodžių, apskųstų Jį. Taip pat regime, kad negarbei, veidmainybei ir

nenorui suprasti Išganytojas neturi jokio pasigailėjimo, nes niekas nėra taip priešinga Jo kilniai ir atvirai širdžiai, kaip šios nedorybės.

Po tų įvykių natūraliai galima buvo laukti, kad liaudis, apaštalai ir mokiniai bijosis prisipažinti esą Išganytojo šalininkai. Todėl naujas padrąsinamas žodis buvo visai vietoj. Kadangi buvo susirinkusi gausinga minia, tūkstančiais grūdėsi žmonės prie Jo, tai Išganytojas pasinaudojo ta proga ir pasakė paakinamą prakalbą (Luk. 12, 1 -12; Mat. 10, 17-33).

Pirmiausia, Išganytojas perspėja juos, kad nesilaikytų fariziejų ir nesektų jų mokslu. „Saugokitės“, sako Jis — nes jų būdas .ir jų mokslas tėra raugas, nedorybė, užkrečianti piktumo ir veidmainybės dvasiniu raugu ir puvimu. Išganytojas neatsiima savo žodžių, pasakytų užstalėje prieš fariziejus. Priešingai, Jis juos pakartoja, bet iš buklumo ir atsargos dėl liaudies nieko daugiau neprideda. Kada nors įvyks, kad fariziejizmo veidmainybės kaukė bus numauta prieš visą pasaulį; o tai padarys Jo apaštalai savo pamokslais, kurie tiesas, teikiamas jiems dabar slapta, skelbs viešai ir parodys bei sugėdins fariziejų veidmainybę. Čia Išganytojas, kad išreikštų tai, jog Jo tiesos bus viešai skelbiamos, pasinaudoja paimtu iš rytų kraštų papročiu, pagal kurį į liaudį buvo kalbama nuo žemo, plokščio stogo.

Išganytojas ima raginti liaudį ir apaštalus laikytis Jo mokslo ir nesidrovėti viešai jį išpažinti. Jei reikia ko bijotis, sako Viešpats, tai pirmiausia Dievo, o ne žmonių, kurie tegali užmušti kūną, tuo tarpu Dievas gali pasmerkti kūną ir sielą. Be to, Dievas rūpinsis savo išpažintojais, teiks jiems savo globos ir apvaizdos, rūpinsis jų kūnu ir siela. Be Dievo leidimo neįvyks jiems joks skausmas net kūno atžvilgiu. Tą išviršinę globą Viešpats tinkamai nušviečia Dievo rūpestingumu dėliai kūrinių, kurie yra daug mažiau verti, negu žmogus; Dievas rūpinasi žvirbliais, tąja, rodos, beverte, palikta nuotykiams paukščių gimine; rūpinasi mūsų galvos plaukais, kurių nė vienas nenukrinta be Dievo leidimo. Viešpats prižada savo išpažintojams dvasios pagalbą net tada, kada jie bus verčiami stoti teisman. Jie neturi rūpintis, ką atsakyti: tai duos šventoji Dvasia.— Paskiau Išganytojas guodžia visus, sakydamas, kad tai yra didė garbė ir viršesnybė, kad jie liks verti panašaus likimo, kaip Jis. Tarnai ir mokiniai neturi būti aukštesni už Viešpatį ir Mokytoją. Tokiu būdu persekiojimas gauna visai natūralaus, savaime suprantamo ir garbingo dalyko charakterį. — Galop, Išganytojas prižada garbingą busimąjį atlyginimą. Tas atlyginimas yra labai stipriai pavaiz-

duotas. Viešpats išpažins savo išpažintojus prieš savo dangiškąjį Tėvą ir prieš angelus, jei anie Jį išpažino čia žemėj. Liudijimas bus atlygintas liudijimu, žmogiškas—dievišku, žemiškas—dangišku. Ar tai nėra didė garbė būti nušvęstam pas Tėvą „ištikimųjų liudytojų“ skaičiuje? Bet didė taip pat yra ir pragaištinga gėda, kai pats Išganytojas ko išsigintų; čia Jis vėl atkartoja, kad tikrumoj nuodėmės prieš šventąją Dvasią neatleidžiamos; fariziejai liko tuo kalti praėjusioj paslaptyj.

Čia Išganytojas pirmą kartą kalba apie kruviną liudijimą prieš teisėjus. Tai—perspėjimas, kad mokiniai turi būti visam pasiruošę; Jis taip pat meta žvilgį į Bažnyčios ateitį, kuri eis tarp kruvinų ir nekruvinų persekiojimų, tarp bailių išsigynimų ir drąsių išpažinimų, eis iki amžių galo, eis kol viena ir kita pasibaigs atlyginimu ir bausme. Išganytojas duoda tą pamokinimą visiems, nes visi turi pareigos tai išpažinti. Tiems rimtiems lūkesiams Jis paduoda tinkamiausių ir labai akinamų motyvų, kurie kelia Dievo baimę, pasitikėjimą Dievu, Išganytojo meilę ir kilniausią džiaugsmą dėl būsimo atlyginimo. Tai yra motyvai, kurie visais laikais darė nenugalimus išpažintojus ir kankinius.

Iš gyvenimo žemumos į apaštališkos tobulybės aukštumas.

Pamokymas apie godumą. Per daug žemės rūpesčių. Apaštališkas neturtas, apaštalų vyriausybė, nusistatymas už ar prieš Dievo karalystę.

Kada Išganytojas su tokiu rimtumu ir entuziazmu kalbėjo apie tikėjimo išpažinimą, net gyvybę aukojant, vienas žmogus iš liaudies paprašė, kad Jis priverstų jo brolį pasidalyti su juo paveldėtu turtu (Luk. 12, 13—21). Pagal įstatą (Atk. 21, 17) pirmgimis gaudavo dvigubai tiek, kiek kiekvienas jaunesnysis sūnus, dėl to kad jis turėdavo aprūpinti motiną ir netekėjusiąsias seseris; tai ne kartą sukeldavo vaidų šeimynose. Iš Išganytojo pamokinimo apie godumą ir nederamą žemiškaisiais daiktais rūpinimąsi, rodos, išeina, kad vienas ir antras brolis tokio perspėjimo buvo reikalingas. Nuskriaustasis didesnę Išganytojo, negu Rašto žinovų, įtaką norėjo suvartoti savo naudai.

Atsakydamas, Išganytojas griežtai atmeta to žmogaus prašymą. Nustebęs, Jis klausia: „Žmogau, kas mane pastatė jūsų teisėju ar dalintoju?“ Apskritai kalbant, kaipo Dievas-Žmogus. Jis turėjo teisės, bet nebuvo Jo uždavinys naudotis ta teise. Jis nebuvo atėjęs laikiniams reikalams, bet sielų ganyti. O tam tikslui nebūtų buvę naudinga kištis į laikinius reikalus. Per tai Jis dar būtų sustiprinęs žmonių pasaulinį nusistatymą, būtų pasinėręs žemiškuose dalykuose ir padaręs savo priešais visus, kurių nenaudai būtų sprendęs. Tokiems reikalams juk buvo tam tikrų teismų. Toki yra žodžių prasmė. Bet Išganytojas eina toliau ir panaudoja tą progą, kad perspėtų nuo godumo. Pagal Viešpaties mokslą, godumas reiškiasi ne paprastu rūpinimusi reikalingais daiktais, bet daiktais nereikalingais ir atliekamais. Gobšas neprisiriša prie žemiško turto dėl to, kad jis yra reikalingas, ir tiek kiek reikalingas, bet prisiriša prie turto, kaipo tokio, todėl niekumet negali turėti jo pakankamai. Tad Išganytojas ir sako: „Gyvybė nepareina nuo lobio apstumo“. Gobšo nelaimę ir liūdną galą vaizduoja Viešpats palyginime apie gobšą turtuolį. Šiemet jis turėjo taip didelę piūtį, jog nebežinojo, kur ją padėti. Jis pastatė naujų svirnų ir vaisių sandėlių. Taip jo turtas teikia jam rūpesnių. Jis užmiršta Dievą, Tai yra „jo vaisiai, jo gerybės“, ne Dievo dovanos. Jis visai nemano dėkoti už jas Dievui ir

bent ką duoti beturčiams. Ir jis sugyvulėja. Jis stengiasi vien valgyti, gerti ir linksmintis, tartum jis nebūtų niekas daugiau, kaip gyvulys. Jam, rodos, negresia joks pavojus. Jis mano gyvensiąs daug metų, o štai ateina „naktis“, beprotį pakerta mirtis, ir kas bus iš jo gerybių? Kieno jos bus? Iš tikro, užtenkamas motyvas, nepasiduodant godumui, stengis būti „turtingam pas Dievą“, t. y. per dorą ir gerus darbus.

Čia pasirodo Jėzaus dvasia. Jis, kurs buvo taip prieinamas kiekvienam prašymui, neturi nė žodelio grynai laikiniams reikalams. Tuo ant visumet Jis nubrėžė savo Bažnyčiai ir apaštališkiems vyrams elgesio būdą. Niekumet jie neturi tapti pasaulinių interesų įnagiais ir tarnais. Laikiniuose dalykuose Išganytojas pripažįsta valstybės kompetenciją; tačiau neužmiršta savo ir Bažnyčios teisių, reikalui esant, įtraukt į savo sritį taip pat ir išviršinių bei laikinių dalykų, jei to reikia sieloms išganyti.

Pamokęs apie godumą, Išganytojas moko apie per didelį rūpinimąsi laikiniais daiktais, kurie yra reikalingi gyvenimui, valgiui, apsidarymui (Luk. 12, 22—31; Mat. 6, 25—34). Pamokinimas yra taikomas visiems, ypač apaštalams; jis parodo, kur glūdi to rūpesčio netvarka. Netvarka gali kilti iš paties dalyko, kai daiktai nė kiek nėra priklausomi nuo mūsų jėgų, kaip antai ateitis; kadangi mes tokiuose dalykuose nieko nepajėgiame, reikia jie palikti Dievui. Netvarkos gali būti taip pat rūpinimosi būde, kai rūpinamasi be tikėjimo ir be pasitikėjimo, tartum jokios Apvaizdos nebūtų. Išganytojas tai vadina stabmeldišku nuo Dievo nutolimu. Stabmeldžiai laikinius dalykus laikė savo gyvenimo tikslu, manė, kad Dievas mūsų reikalų nežinąs ir nesirūpinąs mumis (Luk. 12, 30; Mat. 6, 30. 32). Netvarka reiškiasi taip pat neramumu, kai, besirūpinant, nerimaujama, nustojama galvos, nusimenama arba duodamasi mėtyti, kaip koks laivas, audrai užėjus. Išganytojas nurodo taip pat motyvų, kodėl nereikia pasiduoti tokiam betvarkiškam rūpesčiui. Visų pirma, Jis jų ima iš Dievo. Dievas yra išmintingas ir geras. Jis davė mums didesnių daiktų, būtent, gyvybę, juo labiau Jis duos mažesnių, bet gyvenimui reikalingų dalykų. Dievas parūpina net daiktų daugiau, kaip kad reikia, parūpina apsčiai ir tai kūriniams, kurie yra žemesni už mus, kaip antai, rūpinasi žvirbliais ir varnomis, ta taip gausinga, raja ir plėšria gyvūnų rūšimi. Tie paukščiai neturi jokių svirnų, pats Dievas juos maitina. Taip pat yra ir su lelijomis, kurios nei verpia, nei audžia — pats Dievas duoda joms apdarą, gražesnį, negu dėvė-

jo Saliamonas; o juk jos tėra tik žolės, kurias sudžiūvusias metame rytmetį į krosnį. Tad juo labiau Dievas rūpinsis mumis, nes Jis yra mūsų Tėvas ir žino, kad mums viso to reikia. Žodžiu sakant, Dievo tėviškas rūpestingumas ir apvaizda viską aprėpia, viską žino, visumet yra sau ištikima, pilna gerumo. Kitų motyvų Išganytojas ima iš paties per didelio rūpinimosi. Tas per didelis rūpestis yra nenaudingas. Kad ir kažkiek rūpinsimės, neįstengsime prailginti savo gyvenimo nė viena akimirka Jei neišgalime nieko savyj pačiuose padaryti, juo mažiau tepajėgsime tame, kas yra viršuj mūsų ir išorėje. Be to, tas rūpestis yra neišmintingas, nes jis viso gyvenimo vargų naštą surenka ir sukrauna į vieną dieną; o tuo tarpu Dievas padalino rūpesčius bei vargus dienoms ir metams, taip jog mes juos lengvai galime pakelti. Galop, Išganytojas nurodo, kaip galima pritraukti sau dieviškos Apvaizdos palaimos; toji priemonė yra rūpinimasis darbu Dievo karalystei ir jos teisybei; nieko kito per tai nereikia suprasti, kaip tik tai, jog turime rūpintis, kad nueitume į dangų, ir vartoti tam tinkamų priemonių; kitaip sakant, turime rūpintis sielos, išganymu. Bet aukštesne prasme tie žodžiai „ieškokite Dievo karalystės ir jos teisybės“ reiškia taip pat tinkamą luomui stengimąsi ir apaštališką veikimą Bažnyčiai paplatinti ir sieloms išganyti. Taip besistengdami sau ir kitiems, galėsime tikėtis, kad laikinius reikalingus daiktus Dievas duos, „kaipo priedą“, panašiai, kaip prekybininkas savo nuolatiniam pirkėjui prideda, arba kaip kunigaikštis didžius valstybei pasitarnavimus pagerbia atlyginimu. Ir, priešingai, ne kartą Dievas atima palaiminimą laikiniuose dalykuose, dėl to kad nustota rūpintis Dievo karalyste.

Tai yra kilni ir graži pasaulėžiūra, kurią čia Išganytojas išvystė. Tik toki, kaip Išganytojo, dvasia tegali taip permatyti regimojo pasaulio sąryšį su aukštesne krikščioniškų tiesų sritimi ir pavaizduoti jį, lyg žaisdama, taip gražiai tinkamais ir švelniais vaizdais. Aiškiai piešiama Dievo meilė ir Išganytojo širdis tame Jo maloningame rūpinimesi kūriniais. Negalima tų taip gražių žodžių klausyti ir mąstyti, nesijaučiant paragintam prie karšto dievobaimingumo ir kūdikiško pasitikėjimo tėvišku Dievo rūpestingumu.

Sekančią prakalbos dalį Išganytojas tikriausiai taiko ypač apaštalams (Luk. 12, 32—40). Iš jų reikalauja ne tik vengti godumo ir visokio betvarkiško rūpinimosi laikiniais dalykais, bet reikalauja ir tobulo neturto. Jie turi parduoti visa, ką turi, ir išdalyti pinigus beturčiams. Išganytojas reikalauja visai išsižadėti žemiškų turtų

be vilties vėl jų įgyti ir tai išsižadėti dėl gerų darbų, dėl tobulybės ir Kristaus karalystės. Tai yra evangeliško neturto tobulybė (Mat. 19, 21). Apaštalai čia žemėj turi eiti savo uždavinį be laikinių apsigynimo ir galybės priemonių, ir tai pasaulyj, pilname galingų priešų. Todėl savo apaštalų kuopelę Išganytojas vadina „mažuoju būreliu“ arba kaimene nuožmių vilkų tarpe, be jokių natūralių apsiginamų priemonių (Mat. 10, 16). Tai yra didis tobulumas ir pilnas apmirimas natūralaus geidavimo, ieškančio pagalbos ir apgynimo. Taip pat ir čia Išganytojas nurodo motyvų tam taip aukštam siekimui. Jiems yra užtikrintas pasisekimas, nepaisant natūralių priemonių trūkumo. „Jūsų Tėvui patiko duoti jums karalystę“, t. y. dangų ir visa, kas į jį veda, šventos Bažnyčios gyvavimą, pagalbą ir nugalėjimą. Iš to siekimo jiems patiems išauga didelė dvasios nauda. Vieton laikinių gerybių, kurias naikina kandys, rūdys, vagys ir, galop, didžiausiasis vagis — mirtis, apaštalai laimi dangiškų gerybių, nuopelnų, sielų, „maišelių, kurie nepalaikėja“, „turtų, kurie nemažėja“, „dangaus turtų“. Todėl ir čia žemėj apaštalai, nebus Dievo pamiršti. „Kur jūsų turtas, ten ir jūsų širdis“, ten yra ir jūsų mintys ir geismai, pas Dievą danguje. — Rūpinimasis ir nenuilstamumas Dievo ir Evangelijos tarnyboj yra būtinas daiktas. Išganytojas piešia tai labai vaizdžiai tarno pavyzdžiu, kurs, „susijuosęs“ (pasiruošęs tarnauti) ir „su degančiu žiburiu rankoj“, stovi ir laukia pargrįžtančio iš vestuvių valdovo; niekas jam nėra per daug ir per ilga. Tą graudingą tarnybos uolumą skatino jo tikrumas, kad valdovas pargrįš, bet ir nežinojimas, kuomet Jis grįš — pirmoj, antroj ar trečioj nakties sargyboj. Nes tarnas taip maž težino sugrįžimo valandą, kaip ir namų šeimininkas laiką, kada įsilauš vagis (Luk. 12, 39-40). Taip pat ir atlyginimo viltis turi jį paraginti uoliai dirbti. Gražiai ir graudingai piešia Išgnytojas, kaip kiekvienas pasitarnavimas dosniai yra atlyginamas. Laimingas bus tarnas Viešpaties pripažinimu ir pagyrimu, laimingas faktišku atlyginimu. Iš savo pusės Viešpats pakvies tarną, kaipo svetį, į pokylį pas Tėvą ir tarnaus jam prie stalo, kaip sau panašiam. Daugiau, amžiname atlyginime Jis pats bus jo užmokesnis (Luk. 12, 37. 38)- Taip ilgas ištikimo tarno laukimas ir budėjimas bus atlygintas maloniu atilsiu, o rūpestingumas ir pasižeminęs tarnavimas — didžia garbe.

Trumpais bruožais čia Išganytojas piešia vyriausias apaštalo savybes. Tai yra pasitikėjimas Dievu, o ne vylimasis žmo-

giškomis priemonėmis; tai yra dieviškai kilnus nusistatymas, kurs neieško nieko žemiško, o vien tik „nori likti turtingas pas Dievą“; tai yra ištvermingas, nenuilstamas tarnavimas ir nuolatinis darbavimasis Dievo garbei, Bažnyčiai ir sieloms —tam tikros rūšies išpažintojo kankinystė. Bet to viso nė įsivaizduoti negalima be neturto ir visiško išsižadėjimo. Vien tik ta dvasia nugali tingumą, atmeta šalin laikinės pagalbos kūjokus ir remiasi vien gyvojo Dievo jėga. Čia tatai yra ta galingoji evangeliško neturto dvasia, kuri nieko nesibijo, o viską valdo. Čia Išganytojas piešia naują pamatinį karių būrį, naują kariuomenę, kurią Jis įkuria Dievo karalystei, išorine išvaizda mažą ir bejėgę, bet viduje dvasia, galingą ir nenugalimą.

Galėjo būti abejotina, ar tuos tobulumo bruožus Išganytojas duoda visiems, ar tik apaštalams. Todėl ir klausia Petras: „Viešpatie, ar mums sakai tą palyginimą, ar ir visiems?“ Išganytojas į tą klausimą neatsako stačiai; bet nėra abejonės, kad Jo pamokinimas, nors neišskiria visų kitų, tačiau ypač taikomas apaštalams, atskiriems bažnyčių vyskupams ir Petrui—visos Bažnyčios galvai (Luk. 12, 41 --48; Mat. 24, 45—51). Atsakydamas, Išganytojas išdėsto apaštalams ir jų papėdininkams bažnytinės vyriausybės ypatybes; tam Jis panaudoja vaizdą iš senovės izraelitų namų gyvenimo, kuriam šeimininkavimo dalykuose vadovavo vergas, kaipo namų užvaizdas. Namų užvaizdas pirmiausia turi būti ištikimas, būtent, savo pono reikalais ir interesais turi rūpintis, kaip savais, ir nevaryti jų savo naudai. Jis turi būti buklus, nes kitaip nebus pasiektas tikslas, ir viskas grius į netvarką. Buklumas yra viršininkų dora. Toliau, viršininkas turi būti teisingas Viešpačiui ir savo valdiniams. Jis turi valdiniams savu laiku parūpinti jų užmokesnį, kurį seniau dažniausiai sudarydavo natūralūs produktai. O dvasiškas viršininkas neturi sulaikyti savo valdiniams mokslo ir sakramentų. Jie turi į tai teisės. Galop, viršininkas turi būti švelnus ir geras, vengti kietumo bei žiaurumo; niekas labiau nekenkia Viešpačiui, kaip tos ydos. Už tokį gerą valdymą prižada Viešpats tinkamą užmokesnį. Kadangi valdymas buvo platus, pilnas rūpesčių ir vargų, Viešpats paveda užvaizdui visas savo gerybes. Tas pasitikėjimas turi kažką širdinga, jis yra asmeninio dėkingumo išraiška už aukštus, lygiai iš asmeninio palankumo padarytus patarnavimus. Jis skamba, lyg koks malonus lyginimas su Viešpačiu. Bet lygiai smarki bus neteisingo ir lengvabūdžio užvaizdo bausmė. Be abejo, Viešpats patrauks

jį atsakomybėn, netikėtai užklups jį jo nedorybėj, pašalins iš vietos (atskirs), nubaus jį skaudžiai plakimu arba atims gyvybę; užvaizdui teks netikinčiųjų ir veidmainių dalis ten, kur bus vaitojimo ir dantų griežimo. Bausmė yra taikoma sulig pareigų pažinimu ir pasitikėjimu, koks jam buvo suteiktas. Jei jau paprastas nepaklusnumas bus smarkiai baudžiamas, tai juo labiau sąmoningas priešinimasis pozicijai, pareigai, žinojimui, sąžinei.

Pamokslas baigiasi paraginimu nusistatyt už Dievo karalystę ir, rodos, grįžta prie įžangos žodžių: „Nebijokite!“ (Luk. 12, 4). Viešpats reikalauja, griežtai, pasiryžus pakelt aukų ir tuoj nusistatyt už Evangeliją, nepaisant visų sunkumų (Luk. 12, 49—59; Mat. 10, 34-36).

O kad sunkumų ir aukų reikia laukti, tai Išganytojas įrodo pačios savo karalystės prigimtimi. Jis parodo tai trimis vaizdais. Pirmasis vaizdas glūdi žodžiuose: „Atėjau ugnies siųsti į žemę ir ko gi norėčiau, jei ne kad kūrentųsi?“ Krikščionybė savo prigimtimi, savo tikėjimu ir dorovės mokslu yra ugnis. Ji aiškiai ir skaisčiai šviečia kiekvieno žmogaus sieloj, apima, kaip ugnis, visa, kas neteisinga ir savinga, visa, kas žmoguje yra juoda ir nuodėminga, ir įvykdo skaudų šveitimo procesą, neretai net fiziškai, taip jog jos išdava yra persekiojimai ir mirtis. Kristus atnešė žemėn to įstato ugnį ir nori, kad ji veiktų, šviestų, degintų. Ta ugnim gali taip pat būti laikoma šventoji Dvasia, nes, tik šventajai Dvasiai atėjus, krikščionybė pradėjo tikrai pasaulyj šviesti ir degti. Ji juk turėjo įrodyti pasauliui, kas turi nuodėmę, kas teisybę ir kam skiriamas teismas. — Antrasis vaizdas yra išreikštas žodžiais: „Aš turiu būti pakrikštytas krikštu ir kaip nerimstu, iki tai bus atlikta!“ Išganytojas kalba čia apie savo kančią ir vadina ją krikštu, krikštu prispaudimo vandenyse (Ps. 68, 2. 15; 123, 4), kurie Jį praryja ir palaidoja; tai yra tiesog „kraujo“ krikštas, bet tai yra pašventimo veiksmas, auka, kuri permaldauja ir sutaikina; Kristaus kančios krikšto šaltinis tampa krikšto šaltiniu visam pasauliui. Tas kentėjimo krikštas yra pirmavaizdis visai krykščionybei, nes krikštas, per kurį įeinama krikščionybėn, yra senojo nuodėmingojo žmogaus mirtis ir palaidojimas ir tam tikrose aplinkybėse suriša net kankinybės pareiga. Tas krikštas yra skaudus. Pats Kristus šiurpsta prieš jį, nors, iš antros pusės, Jis jo geidžia, nes tai tinka Dievui ir yra šventimas, permaldaująs Dievą. — Trečiasis vaizdas sako, kad krikščionybė savo prigimtimi yra karas, persiskyrimas ir skaudus

nusisprendimas. „Manote, kad atėjau duoti ramybės žemei? Ne, sakau jums, greičiau nesandoros ir kalavijo“. Be abejo, krikščionybės tikslas yra taika (Luk, 2, 14; 10, 5; Jon. 14, 27; 20, 19), bet viešpataują mumyse ir aplink mus dalykai priešingi Dievui ir nuodėmingi, ir todėl į taiką veda tik kova. Kur prigimtis žmoguje arba žmogaus aplinkoj priešinasi antprigimtiniams dalykams, tenai kliūtis turi būti perkirsta nugalėjimo kalaviju. Labai vaizdingai Viešpats piešia tą nesandorą ir nusisprendimą, kurį Evangelija įneš į šeimynas. Krikščionybė toki visur ir pasirodo visoj istorijoj nuo apaštalų ir kankinių laikų iki pat šių dienų; ji šaukia iš netikėjimo ar klaidingos tikybos į tikrąjį tikėjimą, o iš paprasto gyvenimo į tobulybę. Toki tatai yra krikščionybės idėja, ugnies, kentėjimo ir kraujo krikštas, kalavijas, kurs neša persiskyrimą iki širdies gilumos (Žyd. 4, 12). Kas nepajėgia nugalėti šiurpo ir baimės, reikiant pasinert į prispaudimo vandenis, tas nėra Išganytojo vertas.

Išganytojas reikalauja, kad tas už Dievo karalystę nusisprendimas būtų padarytas, neatsižiūrint ir neatidėliojant, nes dabar, tai karalystei pasirodžius, kiekvienas turi progos apsispręsti. Kad Mesijas ir Jo karalystė jau yra čia, ir kad žydai tai galėjo žinoti ir tikrai žinojo, tai Išganytojas pavaizdavo jiems palyginimu, kuriuo jau buvo pasinaudojęs (Mat. 16, 2): Jūs visai gerai suprantate oro permainų ženklus ir jų pranašavimus. O juk Mesijo, Jo karalystės ir Jo išganymo tvarkos, kurioj „vienoj tėra tiesa ir teisingumas“, atėjimo ženklai yra daug tikresni ir svarbesni, taip jog jūs esate tiesos „veidmainiai“, jei juos norite neigti. Ir tai juo labiau, kad jūs patys juos galite pažinti. Tam tikru palyginimu, baigdamas, Išganytojas mokina apie bausmę. Gerai atsiteisk, sako Jis, su savo priešu, pirmiau negu jis tave paduos teisėjui ir kalėjimui, iš kurio nėra jokio išvadavimo, kol bus užmokėta iki paskutinio skatiko. Tas priešas yra sąžinė, teisėjas—mirtis, o kalėjimas — pragaras.

Ta pamoka yra svarbi tuo atžvilgiu, kad apreiškia tikrąjį krikščionybės charakterį, kurs dėl nuodėmingo prigimties puolimo ir sugedimo pačia savo esme reikalauja marinimos ir aukos dvasios, kad žmogus galėtų išsigelbėti. — Kita pamokos reikšmė glūdi tame, kad čia vėl liko atnaujintas Jėzaus kančios pranašavimas gražiame ir rimtame krikšto vaizde. Ji rodo mums Išganytojo pažiūrą ir nusistatymą dėl kaskart labiau besiartinančios kančios. Kad būtų į mus viskame panašus, Jis mąsto apie

ją ir laisva valia prisiima į savo širdį visus jos įspūdžius, baimę ir drovumą, šiurpulį ir troškimą; iš čia toji rimtis ir jausmingas Jo kalbos tonas.

Palyginimas apie fygų medį.

Tuo laiku atėjo žinia, kad Pilotas liepęs iššudyti būrį galilėjiečių, atnašavusių aukas šventykloj (Luk. 13, 1 ss). Tai—vienas Piloto žiaurumas, apie kurio artimesnes aplinkybes tačiau nieko tikro nėra žinoma. Tur būt, čia kalbama apie maištą, kurs kilo, kai Pilotas paėmė iš šventyklos iždo pinigų vandentraukiams įtaisyti. Galilėjiečiai, rodos, gyvai dalyvavo tame, kaip, apskritai, kiekviename liaudies bruzdėjime. Iš Antonijos pilies romėnai valdė visą šventyklą ir kiekvienoj valandoj galėjo įsikišti, turėdami jėgos. Piloto žiaurus darbas galėjo įvykti pirmoj savaitėj po Padangčių šventės, kada Jeruzalėj buvo keleivių, atėjusių į šventes. Kai atėjo žinia, matyt, Išganytojo nebuvo nei Jeruzalėj, nei Galilėjoj, bet Judėjoj arba Perėjoj. Tur būt, ir žinią Išganytojui atnešė švenčių keliauninkai iš Jeruzalės, kurie buvo kruvinojo darbo liudytojai. Galima įsivaizduoti, kokios tautinio ir religinio apmaudo išraiškos lydėjo visą pasakojimą. Iš sąryšio tarp žudymo ir aukojimo neabejotinai išplaukia, kad pasakotojuose viešpatavo mintis, jog nelaimė nužudytuosius tegalėjo ištikti, šventykloj aukojant, tik dėl jų asmeninių slaptų nusikaltimų bei nedorybių (Jon. 9, 2). Tai tesingai apibūdina nelaimingos liaudies padėtį; iš vienos pusės žiaurus, niekuo nesivaržąs vietininkų nuožmumas, kurių įsikišimai ir užpuolimai nuolat grėsė žmonėms; iš antros pusės religinė liaudies puikybė; liaudis buvo įsitikinusi, kad Dievas to negali leisti už atkritimą nuo Įstatymo; niekas nenorėjo prisipažinti esąs atkritęs. Iš čia apmaudas, kaip Dievas gali leisti, kad jų šventykla taip būtų trypiama stabmeldžių kojomis. Tokios baisenybės priežastis, buvo manoma, tegalėjo būti slaptos nedorybės.

Del tautinio susierzinimo Išganytojas nesakė nė žodžio. Jam gaila buvo nelaimingos liaudies, bet Jis nenorėjo didinti rūgimo. Užtat Jis atkreipė savo dėmesį į dvasinę liaudies puikybę ir, atsakydamas, rimtai ragino ją daryt atgailą. Nužudytieji nė kiek neturėjo būti blogesni už visus kitus galilėjiečius, — lygiai kaip ir anie aštuoniolika Jeruzalės gyventojų, kurie nesenai liko užmušti begriūvančio miesto sienos bokšto, nė kiek

neturėjo būti blogesni už kitus miesto gyventojus; taip pat jie visi žus, jei nedarys atgailos. Išganytojas čia primena nesenai atsitikusį įvykį, kurs turėjo būti visų žinomas. Siloės tvenkinys buvo į pietus ties miesto sienos aukštu mūru. Del kokios priežasties mūras griuvo, nėra žinoma. Išganytojas jiems pasakė, kad, jei jie visi nedarys atgailos, tai tariamas Dievo jų pamėgimas, jų šventyklos ir jų aukų tarnyba taip pat negelbės nuo pražūties, kaip negelbėjo galilėjiečių šventykla nei auka, kaip anų bokšto užmuštųjų negelbėjo nuo pražūties Siloės tvenkinys, tas Mesijo simbolis (Iz. 8, 6) ir ypatingos globos bei palaimos nešėjas (Jon. 9, 7). Nors tų žodžių svarbos tuomet niekas nesuprato, jie buvo tikras pranašavimas, kurs įvyko, žūvant miestui ir šventyklai. Dalis liaudies, pasislėpusi šventyklos kalno požemiuose, liko užversta griuvėsiais.

Pateisindamas savo raginimą daryt atgailą, Viešpats pasakė palyginimą apie nevaisingą fygų medį, kuriuo Jis pažymi Izraeliaus tautą. Palyginimas yra gerai parinktas. Vynmedis ir fygų medis priklauso Palestinoj prie paprasčiausių krašto augmenų ir įėjo į krašto palaimos patarlę (Atk. 8, 8, III Kar. 4, 25; Mich. 4,4). Daug kartų taip pat Izraelius buvo lyginamas su fygų vaisiu ir medžiu (Jer. 24,1 ss; Oz. 9, 10). Čia fygų medis yra liaudies simbolis; bevaisis jis yra ir lieka bevaisis, nors auga geroj vyndaržio žemėj — vyndaržių pašaliai ne kartą būdavo apsodinami fygų, migdolų ir persikų medžiais. Visas Viešpaties laukimas ir kantrumas ėjo veltui; per trejus metus medis neatnešė vaisių. Vyndaržio Viešpats yra dangiškasis Tėvas, daržininkai yra pranašai ir, galop, pats Išganytojas, kurs jau trečius metus, dėdamas pastangų, auklėja medį savo mokslu, pavyzdžiu ir stebuklais, nepaisydamas nedėkingumo, užtaria jį ir galop palaistys jį savo krauju. Jei ir tuomet jis nepatenkins teisėtojo laukimo, jo likimas bus nulemtas: jis bus nukirstas, nes pats neneša vaisių ir dar kliudo kitiems medžiams nešti vaisių. Net tame grasinime reiškiasi vyndaržininko gailestingumas. Tai yra tas pats grasinimas, kurį Viešpats jau buvo Izraeliui pasakęs; dabar jį vėl pakartoja palyginimo vaizde. Didis Dievo vyndaržis, kurs aprėpia visą pasaulį, tai — Bažnyčia; jame Izraelus yra tik medis. Jei jis atsilygins Dievo pastangoms nevaisingumu, bus iškirstas ir išmestas.

Čia pažymėtinas atvirumas ir statumas, su kuriuo Išganytojas savo bendrataučiams skelbia rūsčių tiesų, o apie tautinę dvasią ir politinus dalykus nesako nė žodžio. Viską Jis taiko

sielų išganymui; bet tuo būdu Jis kuo geriausiai remia laikinius savo tautos reikalus. Toki yra tikra apaštališka dvasia!

Sulinkusios moteriškės išgydymas. Palyginimai apie garstyčių grūdą, apie tešlos raugą ir apie sėklą.

Išganytojas jau keliavo į Jeruzalę į šventyklos pašventimo šventę (Luk. 13, 22) ir subatoj mokino kažin kurioj sinagogoj. Minioj pastebėjo moteriškę, kuri jau aštuoniolika metų buvo visai palinkusi ir sutraukta, taip jog negalėjo išsitiest ir pažvelgt aukštyn; tai buvo iš apsėdimo (Luk. 13, 10 — 17), nes evangelistas tai vadina „silpnumo dvasia“, o Išganytojas stačiai sako, kad moteriškė „buvo velnio surišta“. Pilnas pasigailėjimo, pasišaukia Viešpats moteriškę pas save, išvaro velnią, sakydamas: „Moteriške, tu esi paliuosuota nuo savo ligos“, ir padeda ant jos ranką, lyg paženklindamas, kad ją priima į savo globą, ir patikrindamas, kad ji yra išgydyta.

Sinagogos varesnysis, tikras fariziejus, negalėjo suvaldyti savo rūstybės ir pasipiktinimo, kad subatoj daromas stebuklas, ir tarė: „Šešios dienos yra dirbamos, jose tat ateikite ir gydykitės, bet ne subatos dieną“. Viršininkas bara vargšę minią, ne Išganytoją, nors jis labai gerai žinojo, kad Viešpats išgydė moteriškę, nieko neprašomas; tur būt, jis bijojo Išganytojo užgėdinančio atsako, tuo tarpu kai liaudis neišdrįso nieko jam atsakyti. Tikrai sakant, čia nebuvo parodyta uolumo Dievo įstatui, kuriuo viršininkas pasirėmė, bet tik neapykanta Viešpaties, arba iškreiptas ir perdėtas Subatos įstato supratimas, kurį aiškino jis, kaip ir visi fariziejai ir Rašto žinovai. Gydyti ir padėti ranką jam buvo jau vergiški darbai. Dėliai to Išganytojas savo atsakyme vadina jį ir jam lygius „veidmainiais“. Laisvai ir be jokios baimės klausia Viešpats, ar jie subatoj neatriša jaučio ir asilo nuo prakartės ir ar nenuveda jų pagirdyti; o ta Abraomo duktė, kurią jau aštuoniolika metų velnias surišęs laikė, ar ne privalė būti išvaduota subatoj?

Atsakymo smarkumas glūdi priešingybėj tarp lengvumo, su kokiu fariziejai nuo subatos įstato paleisdavo asmeniniams laikiniams reikalams, ir per didelio aštrumo aukštesniuose sielos dalykuose; tą priešingybę Jis vaizdžiai pabrėžia, palygindamas „jautį, asilą“ ir „Abraomo dukterį“, „atrišti nuo prakartės“ ir „paleisti nuo šėtono saito“, ir, galop, subatos ilgumą ir aštuonio-

lika apsėdimo metų. Į aštrius ir kirstus Išganytojo žodžius Jo priešininkai nepajėgia nieko atsakyti. Todėl jie gėdėjosi ir tylėjo. O liaudis džiaugėsi visais garbingais dalykais, kurie buvo Jo daromi. Kitur (Mat. 12, 11 s) Išganytojas, panašiai kaltinamas, pasinaudojo tuo pačiu palyginimu, bet kitokiu būdu. O tai parodo Jo kalbos turtingumą ir įvairumą.

Du sekantieji palyginimai, tur būt, sudaro turinį pamokinimo, kurį Išganytojas pasakė sinagogoj, kur buvo išgydyta anoji moteriškė. Šv. Matas ir šv. Morkus talpina juos anksčiau. Dėl jų turinio svarbos, tur būt, Išganytojas juos atkartojo ne kartą ir tai įvairiose vietose. Jų tikslas ir turinys yra tas pats. Rasit, neapykantos ir persekiojimo iš priešininkų pusės padidėjimas privertė Išganytoją tuos palyginimus pakartoti. Jis nori parodyti, kad, nepaisant visų Jo. priešininkų pastangų iš lauko, nepaisant viso Jo pašauktųjų svyravimo, Jo karalystė augs ir plis, pralenkdama visus lūkesius.

Tą tikslą seka, pirmiausia, palyginimas apie garstyčių grūdą (Luk. 13, 18. 19; Mat. 13, 31. 32; Mork. 4, 30—32). Jo reikšmė yra ta, kad Dievo karalystė iš menkos ir mažos pradžios išaugs į didžią išorinę galybę. Tam tikslui garstyčių grūdo parinkimas yra labai tinkamas. Kadangi garstyčios vartojamos valgiui ir vaistams, ypač rytų krašte, jos yra pažįstamos kiekvienuose namuose. O garstyčių grūdelis yra vienas mažiausių sėjamųjų grūdų, — jo mažumas, rodos, buvo virtęs patarliniu (Luk. 17, 6); bet, kada išauga, tai, kaip augalas, prašoka aukštumu visas kitas daržoves, susilygina su nedideliu fygų medeliu, o paukščiai mėgsta jo ūksmę ir jo grūdelius. Ta vystymosi eiga yra Bažnyčios dėsnis. Visur ir visumet ji prasideda iš mažo ir menko, bet vis auga ir stiprėja savo katalikybe, apimdama vis didesnius ir platesnius pasaulio kraštus, taip jog visos žemės tautos gali pasislėpti jos ūksmėj. Taip buvo ir su pačiu Išganytoju, gyvu Bažnyčios pirmavaizdžiu, taip yra ir su kiekvienu žmogum. Jis turi pasidaryti visai mažas, kad įeitų į Bažnyčią, o įėjęs, juo bus mažesnis ir labiau pasižemins, juo labiau įsigilins į Bažnyčios dvasią. Del to jis auga pas Dievą.

Palyginimas apie tešlos raugą (Luk. 13, 21; Mat. 13, 33) taip pat yra pranašavimas apie Dievo karalystę ir Bažnyčią, kaip ji čia žemėje stiprės, tik šis palyginimas ima labiau viduję vystymosi pusę, būtent, iš jos pačios viduj besislepiančios jėgos. Išganytojas parenka labai tam dalykui tinkamą vaizdą iš namų gy-

venimo, būtent, tešlos raugą, vartojamą duonai užrauginti. Rytų krašte duonos kepimu rūpinasi moterys. Trys saikai, rodos, buvo paprasta kiekybė vienam kepimui (Prad. 18, 6). Tešlos raugas, įdėtas į masę, iš vidaus apima visą kiekybę, bet ne iš karto ir staiga, o tik ramiai, palengvėl ir be pertraukos plėsdamas savo jėgas ir šilimą, kol perima visą masę. Žydai laukė, kad Mesijo karalystė kils staiga ir smarkiai. Tačiau ne taip dedasi su Kristaus Bažnyčia. Kristus įdėjo į Bažnyčią raugo, gyvybės plėtimosi jėgos, ir veikia ta jėga per šventąją Dvasią, tikėjimo žodį ir malonę. Ir taip Bažnyčia veikia pati iš savęs, iš kartą gautos jėgos, be laikinių išviršinių priemonių pagalbos; o sektos nepajėgia apsieiti be išviršinės pagalbos — arba, jei iš savęs veikia, tai esti gedimo raugas. Panašiai saviškų būdu veikia Bažnyčia ir kiekviename žmoguje. Tikėjimas ir malonė aprėpia protą, protas laimi valią, principus, mintis, žodžius ir veiksmus — tikėjimas ir malonė įsigali visame žmogaus būde ir gyvenime.

Dievo karalystei, Bažnyčiai, priklauso taip pat palyginimas, kurį tik vienas šv. Morkus čia patiekia (Mork. 4, 2Ö—29). Su Dievo karalyste, sako Išganytojas, taip yra, kaip su žmogum, kurs beria sėklą į žemę; pasėjęs, daugiau nebesikiša į patį jos augimą, bet jos dygimą, augimą, vystymąsi, vaisiaus brendimą palieka viduojei sėklos galiai ir ateina tik, kai laikas yra piauti ir rinkti vaisių.

Čia yra pabrėžti trys Bažnyčios bruožai. Sėklos pasėjimas, Bažnyčios įkūrimas yra asmeninis ir regimas Kristaus darbas. Kada įkūrimas baigtas, Kristus, žengdamas į dangų, pasitraukia nuo regimo kišimosi, bet visą savo karalystės gyvavimą ir vystymąsi palieka jos viduojėms galioms, šventajai Dvasiai, malonės galybei, kuri yra toj karalystėj. Bet pasaulio gale Kristus vėl sugrįš regimas, nes ateis piūtis, ateis teismas. — Tai yra nauji, gražūs ir kilnūs bruožai, kuriuos palyginimas duoda ir kurie apreiškia sprendžiantį Viešpaties galybės santykį su Dievo karalyste. Čia vėl turime malonų pavyzdį, kaip Viešpats gražiai kalba ir savo pamokinimuose nė kiek nevengia vaizdų ir kalbos papuošalų.

F. Viešasis gyvenimas nuo šventyklos pašventimo šventės iki kančios.

Šventyklos pašventimo šventė.

Šventyklos pašventimo šventė buvo švenčiama nuo 200 metų, kad žydai prisimintų ir dėkotų už šventyklos išvalymą nuo stabmeldybės bjaurybių, kurias buvo varu įvedęs karalius Antiochas; Judas Makabėjus grąžino šventyklai skaistumą, kai atėmė iš stabmeldžių miestą (1 Mak. 4, 52, 59; II Mak. 10, 5—8). Toji šventė buvo švenčiama labai iškilmingai, ypač žiburių deginimu namuose, todėl ji buvo vadinama taip pat žiburių šventė arba mėnesio Kasleu (gruodžio) Padangčių šventė.

Išganytojas atėjo į šventę (Jon. 10, 22—42) ir vaikščiojo Saliamono prieangyje; šis buvo rytinėj šventyklos dalyj; iš Saliamono šventyklos didžiulio pamatų pamūrio čia dar buvo užsilikę kiek liekanų ir buvo vėl atstatyta graži salė. Tur būt, dėl dažnų žiemos lietų Išganytojas negalėjo mokinti lauke ir todėl pasitraukė į prieangį ir tenai, vaikščiodamas, mokino. Susirinko daug klausytojų; jie apstojo Jėzų iš visų pusių ir, rimtai ir stipriai grasydami, klausė: „Iki kolei Tu laikysi mus netikrybėje? Jei Tu Kristus, pasisakyk mums atvirai“. Matome, kaip liaudis buvo užsiėmusi ir persisunkusi tuo klausimu. Bet reikalavimas nėjo iš gero. Išganytojas apie tai buvo sakęs gana dažnai ir aiškiai kiekvienam, kurs buvo geros valios (Jon. 5, 26; 6, 35; 7, 38; 8, 12. 18), rodydamas Mesijo ypatybes. Bet žydai tokie jau buvo; kai Jis pareikšdavo esąs Kristus žodžiu, jie reikalaudavo ženklo, o kai Jis darydavo ženklų, jie reikalaudavo kalbos; jei Jis pats liudydavo apie save, jie atmesdavo tai, kaipo savo paties liudijimą. Jie norėjo išgirsti aiškų Jo paties liudijimą, kad Jis yra Mesijas, kad prieš Jį galėtų daryti žygių, kreipdamiesi į sinedriją arba į romėnus, mat, anot žydų, Mesijas turėjo būt ypač pasaulinis valdovas ir žydų valstybės atstatytojas. Todėl jie ir klausia:

„Ar Tu esi Kristus? Pasisakyk mums atvirai“.

Atsakyme Išganytojas nepareiškė aiškiai, kad Jis yra Mesijas. Jis to negalėjo padaryti, nes Jis buvo Mesijas ne pagal žydų supratimą; bet jis ir neneigė to, nes tikra prasme Jis tikrai buvo Mesijas. Tad Jis atsako žodžiais: „Aš jums sakiau ir sakau jums, jei jūs netikite mano žodžiais, tai įtikėkite stebuklais, kuriuos aš darau Tėvo vardu, t. y. Tėvo įgaliojau, vienybėj su Tėvu; bet jūs netikite ir nenorite tikėti, nes jūs nepriklausote prie mano avių; mano avys klauso mano balso, aš jas pažįstu, ir jos seka manim, o aš duodu joms amžinąjį gyvenimą; jos nepražus ir niekas jų neišplėš iš mano rankos, kaip ir iš Tėvo rankos; nes, ką man davė mano Tėvas, tai už vis didesnis dalykas: Aš ir Tėvas esame vienas“. Tame atsakyme Išganytojas apsireiškia žydams ne tik, kaipo Mesijas, bet taip pat kaipo Dievo Sūnus, ir paduoda jiems net keturis motyvus, verčiančius tikėti Jo pareiškimu: pirma, Jo paties liudijimas; antra, stebuklų liudijimas; trečia, laimingas Jo avių likimas, kurioms Jis yra išganymo ir dieviškos globos davėjas, nors tam priešinasi žydų netikėjimas; bejėgis yra žydų persekiojimas: Jo avis valdo Jo galybė; ketvirta, dėl to kad tai, ką davė Jam Tėvas, praneša viską, t. y. kartu su dieviška galybe Tėvas davė Jam pačią dievišką prigimtį; Jis ir Tėvas yra vienas (Jon. 10, 30) ne tik valios sutikimu, bet ir prigimties vienumu ir lygumu. Taigi, Išganytojas čia įrodo tikrą savo Dievybę ir savo prigimties bendrumą su Tėvo prigimtimi,—liudija iš galybės vienumo. Du yra asmenų atžvilgiu, vienas tėra prigimties atžvilgiu. Vadinas, Jis žydams pasakė daugiau, negu jie klausė; tai yra aiškiausias ir reikšmingiausias Dievybės liudijimas, kokį Jis lig šiol buvo davęs; trūksta tik to, kad Jis stačiai tikrais žodžiais pavadintų save Dievo Sūnum; o to Jis vengė daryti, tur būt, gailėdamasis klausytojų.

Tokia taip pat prasme ir visai teisingai suprato tai žydai. Jie griebėsi akmenų, kad Jį užmuštų už piktžodžiavimą. Tačiau to laukinio fanatizmo akivaizdoj Išganytojas neatsiima savo žodžių, priešingai, gina juos ir įrodo iš naujo. Tik valandėlę sustabdė Jis minios įnirtimą, primindamas jai savo geradarybes ir klausdamas, už kurią geradarybę jie nori Jį užmušti. Ne už geradarybes, bet už piktžodžiavimą, atsakė jie, nes Jis dedas esąs Dievas. Čia Išganytojas vėl juos pamokino, sakydamas, kad Jis nieko netinkamo nesakąs, vadindamas save Dievo Sūnum, nes juk ir Dievo pasiuntiniai, karaliai ir pranašai Šventajame Rašte

yra vadinami Dievo sūnumis (Iš. 7, 1; 22, 28; Ps. 81, 6). Tuo atsakymu Išganytojas pasinaudoja savo pirmesniajam tikrinimui sustiprinti. Jei pranašai galėjo vadintis Dievo sūnumis, neįžeisdami Rašto, juo labiau tai gali daryti Jis, kurį Tėvas pašventė ir patepė (I Kar. 7, 1; Jer. 1, 5; Iš. 13, 2), suteikdamas dievišką prigimtį. Pranašai ir karaliai tebuvo pirmavaizdžiai, o Jis yra tikras Dievo Sūnus., Tegu jie tik pažvelgia į stebuklus, kuriuos Tėvas per Jį daro; tai užtenkamai įrodo, jog Tėvas yra Jame, o Jis Tėve. Puolė tad žydai Jo sugriebti ir užmušti akmenimis. Bet Jis išėjo iš jų tarpo, tur būt, tokiu būdu, kad pasidarė neregimas.

Iš Jeruzalės Išganytojas vėl išėjo į Jordano kraštą ir Perėją, kur seniau krikštijo Jonas, ir tenai veikė daug sėkmingiau, negu Jeruzalėj. Tenai dar tebegyveno liaudyj didžiojo šventojo Jono ir jo darbų, o ypač jo apie Jėzų liudijimo atsiminimas. Dabar atėjo pats Išganytojas; Jono liudijimas ir gausingi Jėzaus stebuklai, kurių Jonas nedarė, padėjo liaudžiai pažinti Jame Tą, apie kurį liudijo Jonas; daug žmonių į Jį įtikėjo.

Ta šventyklos pašventimo šventė patvirtina senobinę tiesą: Jeruzalė ir šventykla yra Mesijo pasireiškimo ir garbės vieta, bet taip pat ir priešinimosi bei netikėjimo vieta. Jėzaus pasirodymas ir kilnaus pasireiškimo žodžiai sujudina visą žydų pasaulį, o Dievybės apreiškimo priešininkai užsikerta netikėjime ir užsispyrime. Mesijas nebegali daugiau pasirodyti liaudžiai, nestatydamas savo gyvybės pavojun. Liaudis nori Jį užmušti šventyklos akmenimis. Kas tame nemato teisingo atlyginimo, kad iš savo pusės ta liaudis kuomet nors bus palaidota tos šventyklos griuvėsiuose? — Užtai gražiai ir didingai pasirodo Jėzaus charakteris: koki viršžmogiška ramybė ir laisvė pačiame priešinimesi, nuožmios neapykantos ir dievažudiško užsidegimo triukšme! koks stebėtinas buklumas ir sugebėjimas mesti įnirtusiai gaujai drąsių minčių, kuriomis ją stabdo, nė kiek nenusileisdamas tiesos atžvilgiu! — Bet ta tamsi, audrota šventyklos pašventimo šventės diena pasibaigė giedriu, maloniu vakaru: liaudis anapus Jordano ėjo pas Jį, tikėdama. Vakarais, saulei leidžiantis, Jeruzalės aukštumos paskęsta tamsumoj, o kalnai anapus Jordano spindi saulėlydžio skaidrume.

Veikimas Perėjoj. Išrinktųjų skaičius ir Izraeliaus atmetimas. Erodo ir fariziejų baidymas.

Išganytojas darbavosi Perėjoj. Tenai, progai esant, kai Išganytojas mokino, arba gal pasikalbėjimo metu, einant keliu, vienas mokinys ar kas iš liaudies paklausė, ar daug bus laimingų bei išganytų (Luk. 13, 23—30). Tikrai sakant, klausimas nebuvo naudingas ir gal buvo persisunkęs žydų prietaru, kad Izraelius negali būt atstumtas.

Išganytojas atsako, kad jie turi stengtis įeit į dangų pro ankštus vartus. Daug mėgins įeiti, bet nepajėgs. Ir išdėsto tai viename palyginime: namų šeimininkas prirengė vakarienę ir sukvietė svečius; susirinkus svečiams pokylio salėj, uždarė ir užsklendė duris; visi pavėlavusieji pasiliko už durų ir, nepaisant beldimo ir meldimo, nepaisant pažinties, bičiulystės ir giminystės ryšių, nebuvo įleisti: liko atmesti, kaipo svetimi, atmesti didžiam jų skausmui ir nusiminimui, nes jie regėjo, kaip svetimi, atėję iš saulėtekio ir saulėlydžio, užėmė jų vietas. Paskutinieji bus pirmieji, o pirmieji — paskutinieji.

Taigi, Išganytojas visai neatsakė į nenaudingą klausimą, ar daug bus išganytų. Jis tik sako, kad „daug“ nepasieks išganymo, ir tai dėl savo kaltės, dėl to kad jie nesistengė įeiti pro ankštus vartus, eidami atgailos, įsakymų ir patarimų keliu, ir dėl to kad jie praleido malonės laiką. Nusibodus laukti, šeimininkas, galop, uždarė duris ir daugiau jų nebeatidarys. Atmetimo bausmė, kuri ištiko pasivėlinusius, yra nepermaldaujama jokiais prašymais; ji yra karti dėl pokylio džiaugsmo praradimo, karti dėl pažeminimo, nes saviškių vietą užima svetimi ir paniekinti; karti dėl skausmo, kurs išsireiškia „verksmu ir dantų griežimu“, karti, galop, dėl to, kad bausmė nėra atleidžiama, bet tęsias amžinai.

Ta bausme Išganytojas stačiai ir aiškiai gresia žydams ir ją jiems skelbia. Jūs būsite atmesti (Luk. 13, 25), nors jie yra namiškiai ir net Dievo vaikai per Sandorą, per nuolatinį Dievo gyvenimą jų tarpe, per kilmę iš Abraomo ir kraujo giminystę su Mesiju, kurs tikrai mokino juos gatvėse. Jų protėviai ir jų pranašai yra tikriausi pokylio dalininkai. Tuo žydai save ramina ir mano, kad jie yra užtikrinti ir aprūpinti amžiams; bet, vieton to, kad pokylis tektų jiems, bus pakviestos stabmeldžių tautos. Tas Izraeliaus atmetimas ir stabmeldžių pašaukimas yra vyriausia to atsakymo

reikšmė; pirmą kartą skelbia Jėzus stabmeldžių išrinkimą, ir tai visai sutikdamas su didžiaisiais pranašavimais (Prad. 18, 18; 22, 18; Iz. 9, 1; 60, 3ss. pal. Rom. 15, 9ss.). Bet atsakymas turi taip pat ir bendros svarbos. Be abejo, labai apsimoka ištirti, ar, apskritai, daug ar maža tebus išganytų; bet nepalyginti svarbiau yra žinoti, ar pasieksime išganymą, arba ar esame kelyj į jį. Tame dalyke Išganytojas nepalieka mūsų netikrume. Neabejotinas į išganymą kelias tai — „stengimasis“ įeiti pro „ankštus vartus“.

Tai progai esant, prisiartino prie Jėzaus fariziejai, perspėdami Jį, kad Erodas tykojąs Jo gyvybės; Jėzus turįs apleisti Perėją, priklausančią Erodo Antipo valdžios (Luk. 13, 31—35). Neabejotina, kad Erodas iš tikro kokiu nors būdu tame niekšiškame dalyke dalyvavo, nes kitaip Išganytojas nebūtų siuntęs jam jokio pasakymo. Spaudžiamas savo piktos sąžinės (Luk. 9, 7—9), arba atsižvelgdamas į fariziejus, Erodas galėjo norėt pašalinti Jį iš savo žemių. Nužudyti jis Jo nenorėjo, gal bijodamas liaudies, arba dėl *t* o, kad pats nebuvo linkęs į kruvinus darbus; todėl, baidydamas mirtimi, norėjo Jį priversti, kad Jis pats pasišalintų iš Perėjos. Gal fariziejai ir kurstė Erodą nužudyti Išganytoją; bet, kadangi jis nebuvo tam palankus, tai bent grasinimu norėjo Jėzų priversti išeit į Judėją. Jie tikėjosi, kad tenai neapkenčiamas Nazarietis neištrūks iš kilpų. Be abejo, fariziejai perspėjo Išganytoją ne iš meilės. Tai buvo bendras siekimas, sutartis tarp Erodo ir fariziejų.

Bet Išganytojas permatė visą kilpų audimą; Jis liepė pasakyti Erodui, tam „lapei“, vyliaus ir gudrybės žmogui, kad Jis nė kiek nepaisąs jo grasinimų; Jis elgsiąsis ir toliau, kaip lig šiol („šiandien, rytoj ir poryt“, pal. Os. 6, 3) ir darysiąs stebuklų, kurie, rodos, Erodą taip baido, ir, galop, pabaigsiąs mirtimi. Ir fariziejams, kurie ar Perėjoj, ar Judėjoj norėjo Jį išduoti mirčiai, neturėjo Išganytojas nė žodžio. Jis tik sakė jiems, kad Jis dar vaikščiosiąs kokį laiką („šiandien, rytoj ir poryt“), tur būt, manydamas apie savo paskutinę kelionę Lozoriui prikelti, paskui kelionę į Efraimą, Samariją ir Jerichą; tada Jis apleis Perėją ir eis į Jeruzalę; nes — pridūrė Jis su karčia ironija — negalima, kad Pranašas žūtų ne Jeruzalėj. Tuo Jis pažymėjo Jeruzalę, kaipo tikrąjį susitarimo ugniakurą jam nužudyti. Ištaręs Jeruzalės vardą, Išganytojas su suspausta širdimi pasakė karštą prakalbą į miestą, tautos galvą ir vedėją. Iš pradžios didžiais ir galingais vaizdais primena Jis tautai malonę ;ir gailestingumą, kuriuo Dievas ją siautė iš pat pradžių per pranašus iki Kristui; Jis pasinaudojo graudingu palyginimu apie vištelę

besirūpinančią savo vištyčiais, taikydamas į tą gražų vaizdą, kad Dievas, kaip koks erelis, nešė tautą per tyrus ir iš savo "malonės sosto Jeruzalėj globojo ją, tartum savo galingais sparnais (Atk. 32, 11; Iz. 31, 5). Išganytojas primena tautai visą širdies kietumo istoriją („aš norėjau, o tu nenorėjai“), jos nedėkingumą, net jos nedorybes, Dievo pranašų persekiojimą ir žudymą. Izraeliaus istorija yra nedoro aikvojimo negirdėtų Dievo malonių ir meilės reiškimų istorija. Užtat, galop, skelbia Viešpats miestui bausmę. Jis nori apleisti jį ir šventyklą, atimti iš jo savo globą ir palikti jį pražūčiai ir ištuštėjimui, pakol tars: „Palaimintas, kurs ateina Viešpaties vardan“, t. y. iki laikui, kada visas Izraelius prie Jo atvirs (Rom. 11, 25. 26), amžiams baigiantis.

Tiesiog darosi skaudu, matant Viešpatį iš visų pusių apsiaustą tokiu žemų ir piktų sumanymų tinklu. Kilpos kaskart ankščiau Jį suveržia. Visame tame Išganytojas turi visišką savo uždavinio ir likimo sąmonę. Jis žiūri į jo įvykimą su nepajudinama ramybe. Nepabaido Jo jokie grasinimai. Priešingai, Jis pats grasina. Tai bepaliko Jam vienintelė priemonė. Jis skelbia teismą, bet siūlo kaskart naujų malonių. Tai yra paskutinės Gerojo Ganytojo pastangos (Zach. 11, 4).

Pietaujant pas vieną fariziejų. Sergąs vandenlige. Palyginimas apie pirmąją vietą pokylyj. Patarimas šeimininkui. Palyginimas apie didžiąją vakarienę.

Vieną subatos dieną Išganytojas atėjo į vieno žymesnio fariziejaus namus valgyti pas jį pietų. Stalo draugija susidėjo iš fariziejų ir Rašto žinovų (Luk. 14, 3). Ji buvo Išganytojui nepalanki, nes jie tykojo, ar Jis nepadarys ką nors priešinga jų papročiams. — Pačioj pradžioj, gal įeinant į valgomąjį kambarį, priėjo prie Išganytojo žmogus, sergąs vandenlige (Luk. 14, 1—6). Ar jis pats, reikalo ir pasitikėjimo varomas, atėjo į kambarį, ar jį Jėzaus priešininkai tyčiomis pakvietė, kaipo gundintoją, nėra aišku. Jei patys fariziejai tai buvo padarę, Viešpats jiems prirengė kilpas, klausdamas juos, ar leista yra subatoj gydyti. Jis čia norėjo iš naujo juos pamokinti ir pamatyt, ar jie bent ką prisiėmė iš Jo nurodymų. Pagal savo įsitikinimą, fariziejai turėjo sakyti, kad tai nėra leista. Bet jie to nedarė, bijodami atsakymo, rodančio juos esant nesąmoningus. Bet taip pat jie nesakė, kad tai yra leista, kad nesipriešintų patiems sau ir nerodytų savo silpnumo. Tad jie tylėjo.

Tai buvo neteisu. Išganytojas atsakė jiems visų pirma tuo, kad palietė sergantį, išgydė jį ir paleido. Paskui Jis klausė juos, jei jų jautis ar asilas subatoj įgriūtų į šulinį, ar jie paliktų jį šulinyj, ar eitų ištraukti. Nė į tai jie nieko neatsakė. Santykis tarp gyvulio, įkritusio į vandenį, ir žmogaus, sergančio vandenlige, yra tiksliai parinktas. Kelintą jau kartą Viešpats naudojasi tuo palyginimu. Nors Jis sako tą patį dalyką, tačiau daro tai kitokiu būdu.

Kai Išganytojas sėdo prie stalo, pastebėjo, kaip fariziejai ir Rašto žinovai, — tai buvo žymesnė stalo draugija, — regimai arba bent mintimis ir geismu grūdėsi į pirmąsias vietas (Luk. 14, 7—11; pal. Luk. 22, 24). Tada, pakilęs, Išganytojas tarė: Jei kas yra pakviestas į pokylį, jis neturi nekviestas užimti pirmąją vietą, nes stato save pavojun būti pažemintą; atėjus įžymesniam svečiui, šeimininkas paprašys užleisti jam vietą, ir su gėda reikės pasitraukt į žemesnę vietą; verčiau reikia užimti paskutinė vieta, nes tada gali atsitikti, kad, šeimininkui prašant, gaunama pirmoji vieta — tuomet tenka garbės visų svečių akyse. Nors pritaikinimas veržte veržėsi, tačiau Išganytojas nedarė jo, atsižvelgdamas į svečius; Jis pasitenkino svarbios tiesos ir įstato pareiškimu, kurs bent pas Dievą turi nelaužomos reikšmės, būtent: kiekvienas, kurs save aukština, bus pažemintas, o tas, kurs save žemina, bus paaukštintas.

Išganytojas, arčiau įsižiūrėjęs į stalo draugiją, pastebėjo, kad šeimininkas tepakvietė savo kastos ir nusistatymo žmonių ir tai turtuolių, giminaičių ir kaimynų, nes ir jis buvo jų kviečiamas į pokylius; apie beturčius, kurie gal slankojo čia pat aplink turtingus namus, jis nė nepamąstė (Luk. 14, 12—14). Todėl Išganytojas perspėjo šeimininką, kad jis neturi kviesti prie stalo tik draugų, giminių ir turtingų kaimynų, kad ir jie jį kviestų, bet turi kviesti beturčių, silpnų, luošų ir aklų, — tokiu būdu jis bus jų laiminamas, nes jie patys negal atsilyginti; atlyginta bus paskiau teisiųjų atsikėlime. Tai sakydamas, Išganytojas nemano drausti kviesti taip pat draugų ir giminių, bet nurodo, kad galima padaryti kas geresnis amžinajam gyvenimui, nežiūrint laikinės naudos ir darant gera, tesivaduojant Dievu ir amžinybe. Čia Išganytojas reiškia visai antprigimtinį principą, griežtai priešingą prigimties ir savingumo dvasiai, kurs tačiau tinka kilniausiam nesavingumui ir gryniausiam dievobaimingumui. Iš to principo eina tai, kad Bažnyčia ir visi šventieji bei dievobaimingieji žmonės gerbia ir myli vargšus, kurie yra pirmieji Bažnyčioj (I Kor. 1, 26; Mat. 11, 5), „mūsų brangūs Viešpaties beturčiai“, kaip juos vadindavo viduramžiais.

Priminus teisiųjų atsikėlimą ir atlyginimą, kurį žydai paprastai įsivaizduodavo gražiausio pokylio vaizdu (Iz. 25, 6), vienas svečias, tur būt, fariziejus, tarė: „Palaimintas, kas valgys duonos Dievo karalystėj“. Nors tuose žodžiuose buvo bent kiek tikro nusistatymo, bet, kaip palyginimas aiškiai rodo, juose buvo taip pat kažin kas negera, tartum grynas pokylio džiaugsmų geidimas, be rimto noro vykinti sąlygas, kurios yra būtinos, norint tame pokylyj dalyvauti; arba gal dar buvo juose išdidaus pasitikėjimo, kad Abraomo vaikai, o ypač fariziejai ir Rašto žinovai, pateks stačiai į Mesijo karalystės pokylį. Prakalbėjusiajam svečiui ir vienaip su juo nusistačiusiesiems Išganytojas atsako palyginimu apie didį pokylį (Luk. 14, 15—24).

Vienas turtingas ir gerbtinas miesto gyventojas surengia didelę vakarienę „daugeliui“ svečių; jis siunčia pakvietimų turtingiems ir įžymesniems asmenims. Atėjus vakarienės laikui, visi pakviestieji išsikalbinėja ir teisinasi. Vienas pirkęs žemės ir turįs eiti jos pažiūrėti, kaip joj įkurti ūkis; kitas pirkęs jaučių jungų ir turįs juos išmėginti; kitas vedęs žmoną ir negalįs ateiti. Tad namo pagrįžo vieni kviesliai. Tai labai nepatiko šeimininkui; jis išsiuntė savo tarnus, kad jie atvestų į vakarienę visus beturčius, silpnus, aklus, luošus. Bet dar liko tuščių vietų; tada šeimininkas vėl išsiuntė tarnus už miesto, kad jie atvestų visus svetimus nuvargusius keleivius, kokius tik ras kelyj ir patvoriuose, kad jo namai prisipildytų. O turtuolių, kurie paniekino jo kvietimą, neturėjo būt įleistas nė vienas.

Išganytojas smulkiau palyginimo nepaaiškina. Bet, be abejo, anas turtingasis ir gerasis Viešpats yra Dievas, tarnai, kurie triskart ėjo kviesti,—pranašai, paskiau pats Kristus ir galop apaštalai. Pirmieji kviestieji piliečiai yra duodą toną fariziejų, Rašto žinovų ir sadukiejų rateliai, kurie atmeta pakvietimą dėl neteikiančių jiems garbės priežasčių, dėl menkų ir savingų dalykų, ir tokiu būdu ant visumet praranda Mesijo karalystę (Jon. 7, 48 s; Luk. 8, 14). Nuo didžiūnų kvietimas pereina visų pirma į tautos beturčius ir mažučius, paskiau į svetimuosius — stabmeldžių tautas. Išganytojas norėjo tuo palyginimu išaiškinti fariziejams ir Rašto žinovams, kurių atstovų Jis matė prie stalo, tą tiesą, kad neužtenka vien trokšti Mesijo karalystės. Reikia įvykinti sąlygos, kurias Dievas nustato, reikia pašalinti kliūtys, paaukoti prisirišimas prie žemiškų gerybių. Bet visų labiausiai Išganytojas atmeta tą prietarą, kad Mesijo karalystėj turinti tekti vieta žydų tautai ir jos vadams vien dėl to,

kad jie yra Abraomo vaikai.

Čia pasireiškia gražus Viešpaties paprotis visur daryti gera žodžiu ir darbu. Jis yra ne vien stalo draugas ir svečias, bet taip pat toli gražu daugiau: ne tik kūno, bet ir sielos geradaris bei gydytojas. Stalo draugai buvo daug labiau liguisti, negu sergąs vandenlige. O reikėjo nemaža drąsos paliesti jų savingumui ir jų puikybės žaizdoms. Jie tykojo, kad tik rastų Jame ką nors apskųstina, o tuo tarpu Jis iš savo pusės teisia visą aukštą stalo draugiją, nors tai daro gražiai ir švelniai. Jis pasinaudojo palyginimo forma pasakyti tiems žmonėms nemalonių tiesų. Pažymėtina taip pat, kaip Viešpats dabar čia Perėjoj viešai skelbia Izraeliaus iš Mesijo karalystės išskyrimą. Šiame krašte anapus Jordano žaliuose laukuose stovi Nebo kalnas, iš kurio Mozė regėjo Žadėtąją Žemę, bet, baudžiamas už abejojimą, turėjo numirti, neįėjęs į ją (Skait. 20, 12; Atk. 34, 1—6). Taigi, labai tinkamai skelbia čia Išganytojas Izraeliaus iš Mesijo karalystės išskyrimą, kurios pirmavaizdis ir buvo Žadėtoji Žemė.

Išsižadėjimas — Kristaus sekimo sąlyga.

Tai, ką Išganytojas išdėstė stalo draugijai, bevalgant pas fariziejų, būtent, kad niekas neįeis į Mesijo karalystę, kas nevykdo sąlygų, neprisiimdamas pakvietimo ir nenorėdamas pakelti reikalaujamų aukų, paskiau Jis paskelbia viešai visai liaudžiai; įvyko tai, tur būt, Viešpačiui dar tebesant Perėjoj, kai vieną dieną, einant Jam keliu, Jį lydėjo dideli būriai liaudies (Luk. 14, 25—36; Mat. 10, 37—39). Kaip matyt, Išganytojas rado Perėjoj daug pritarimo ir tikėjimo liaudyje. Daug žmonių pritraukė Jo stebėtina asmenybė, nepaisant fariziejų puolimų arba tiesog dėl tos jų neapykantos, jie laikė sau džiaugsmu ir garbe būt arti Jo ir Jį viešai lydėti ir manė, kad jie, tur būt, jau laikomi Jo mokiniais. Bet Išganytojas nebekeliavo trijumfo keliu. Jo paėmimo dienos artinosi kaskart labiau. Skersai ir išilgai vaikščiojo Jis Jeruzalės apylinkėse, kur turėjo išsispręsti Jo likimas. Kryžius kaskart aiškiau švyturiavo Jo dvasios akyse, darydamas įtakos Jo mintims ir žodžiams. Todėl čia reikėjo aiškiai nustatyti Jo sekėjų prigimtis ir sąlygos, kad tuo atžvilgiu niekas nepasiliktų beabejojąs. Tad Jis kreipėsi į liaudį ir išdėstė sąlygą, reikalingą tapti tikru Jo mokiniu.

Ta sąlyga yra visiškas savęs išsižadėjimas. Visų pirma Išganytojas sako, jog, norint tapti Jo mokiniu, neužtenka „ateiti pas Jį“,

tikėli į Jį ir eiti su Juo, kaip tai dabar liaudis darė, bet reikia pasiryžti visai savęs išsižadėti. — Paskui Išganytojas paaiškina, kame tas išsižadėjimas glūdi, būtent, tam tikroj „gimdytojų, saviškių ir paties savęs neapykantoj“, neišskiriant nė pačios gyvybės, t. y. nė saviškių, nė savo paties gyvybės nereik per daug branginti ir reik apsieiti su jais, tartum su priešininkais, jei visa tai (būtent, saviškiai ir net gyvybė) priešinasi ir yra nepalanku Dievo valiai ir sielos išganymui. Toliau, tą išsižadėjimą Jis vadina „kryžiaus nešimu“. Bet kryžius reiškia visus skausmus, visą negarbę bei išniekinimą ir visas laikines nelaimes ir vargus, net pačią mirtį. Tad tie žodžiai „neapkęsti“ ir „nešti kryžių“ apima visas aukas, kokias žmogus gali ir turi būti pasiryžęs pakelti, jei nori būti Jo mokiniu. Toki tatai yra sąlyga tapti tikru Jėzaus mokiniu — krikščioniškas savęs išsižadėjimas ir marinimasis.

Paraginti prie to sunkaus ir griežto pasiryžimo Išganytojas pasinaudoja trimis vaizdais, kurie laipsniais nustato to tvirto pasiryžimo reikalingumą. Jei kas nori pastatyti bokštą ar pilį, visų pirma turi apskaičiuoti lėšas ir savo priemonių išteklių, nes kitaip, pradėjęs statyti, gal negalės pabaigti ir bus žmonių pašiepiamas.— Toliau, jei koks karalius nori pradėti karą, turi gerai apsvarstyti savo ir priešų kariuomenės galybę. Kitaip blogai išeitų, ir išdava būtų ne tik žmonių pašaipa, bet taip pat turtų bei gerybių skaudūs nuostoliai. — Galop, sako Išganytojas, gera yra druska, bet nieko nėra nenaudingesnio, kaip išdvokusi druska; ji nedera nei žemei, nei mėšlui; ją išmeta į gatvę pažymėti, kad ji nėra niekam verta. Tą eilę vaizdų Išganytojas baigia žodžiais: „Kas turi ausis klausyti, tas teklauso“. Tai yra žodžiai, kuriais Jis nuolat naudojasi, norėdamas sužadinti liaudį ir atkreipti jos dėmesį. — Vyriausia tos prakalbos mintis yra atkreipti visų dėmesį į tai, jog sekti Jėzum yra sunku, jog tas, kurs nori būti Jo mokinys, turi būti pasiryžęs kovot su sunkenybėmis ir dėti aukų ir turi būti tvirtos valios žmogus. Ta visiško ir principinio išsižadėjimo dvasia yra Jėzaus mokinių ir krikščionybės įstatas; bejos „negalima būti Jėzaus mokiniu“; tą posakį Išganytojas atkartoja dukart. Ta išsižadėjimo dvasia yra lėšos, su kurioms pradedamas ir baigiamas išganymo bei tobulybės bokštas; ji yra karo jėga, su kuria nuveikiama visi Dievo ir išganymo priešai, užtikrinama sau ramybė ir paguoda, suteikiama pasauliui gero pavyzdžio, o Kristui ir Evangelijai atnešama garbės ir pripažinimo.

Tarp muitininkų ir fariziejų. Palyginimai apie prarastą drachmą, prarastą avelę, paklydusį sūnų, apie neteisingą užvaizdą ir apie puotaujantį turtuolį.

Pasakojama, kad, kaip Galilėjoj, taip dabar Perėjoj dažnai lankydavo Jėzaus pamokas muitininkai ir vieši nusidėjėliai. Kaip paprastai, fariziejai ir Rašto žinovai piktinosi, kad Jis priima nusidėjėlius ir su jais valgo (Luk. 15, 1. 2). Tai davė Išganytojui progos pasakyt eilę palyginimų, kuriuose Jis piešia dieviško gailestingumo gražiausią vaizdą. Išganytojo sumanymas buvo, iš vienos pusės, paakinti nusidėjėlius atvirsti, o iš antros pusės, įkvėpti fariziejams kitokį nusistatymą priešais muitininkus. Tame dvejopam sumanyme palyginimai turi savo tikslą ir vienybę.

Pirmiausia, Išganytojas pasakoja palyginimą apie prarastą avelę ir apie prarastą drachmą (Luk, 15, 3—10). Kažin koks piemuo prarado vieną avelę, o vargšė moteriškė prarado drachmą. Prarastieji dalykai yra abiejų išoriniai turtai. Prarastieji daiktai, nors patys iš savęs ir nedidelės tėra vertės, avis ir drachma, tačiau jie yrą savininkams mieli ir brangūs, nes tai—jų turtas. Drachma (apie 70 skatikų) yra vargingo vienos dienos darbo atlyginimas. Todėl čia tas pilnas meilės rūpestis ir pastanga surasti tai, kas buvo prarasta. Piemuo palieka savo devynias dešimtis devynias avis ir bėga į tyrus, ieškodamas prapuolusios avelės, o, suradęs ją, paima ant savo pečių ir neša atgal. Vargšė moteriškė uždega žiburį (pas senovės žmones tai brangiai atsieidavo), iššluoja visus kampelius ir sudegina beveik daugiau medžiagos šviesai, negu verta yra drachma. Bet abiejų radėjų yra didelis džiaugsmas, suradus savo prapuolusius daiktus; jų džiaugsme turi dalyvauti net bičiuliai ir kaimynai. Tuo yra vaizduojamas Dievo gailestingumas, kaip Dievas brangina nusidėjėlį; Jis mato ir myli jame savo nuosavybę, savo kūrinį, savo panašumą. Kiekvieną žmogų Jis kviečia į save savo malonės aplankymais, o Izraeliu ir visą žmoniją — išganymo įstaigomis, kurios aprėpia visą pasaulio laiką, ypač kviečia per įsikūnijimą, kuriame pats vienatinis Dievo Sūnus ieško žmonijos ir ant savo pečių neša ją atgal pas Tėvą. Galop, gailestingumas yra vaizduojamas džiaugsmu. Tai yra didis ir visuotinis džiaugsmas Dievo ir šventų angelų, tų Dievo „bičiulių ir kaimynų“ ir mūsų prietelių, kurie mums taip yra palankūs ir be jokio pavydo. Pakartoja tai Išganytojas dukart. Gailestingumas yra „miela“ Dievo savybė (Ps. 108, 21), ir niekur jis taip gražiai nespinduliuoja, kaip atlei-

džiant nuodėmes ir atvirstant nusidėjėliams. Daugiau džiaugiasi Dievas dėl vieno aivirtusio nusidėjėlio, negu dėl devynių dešimtų devynių teisiųjų. Kaip žmoniškai jaučiančią, kaip turtingą ir bėdiną daro Dievas savo gailestingumą! — Ką galėjo Išganytojas labiau padrąsinantį ir paakinantį nusidėjėliams pasakyti, kad juos palenktų atvirsti, kaip kad jiems nupasakodamas, kaip geras yra Dievas, kaip Jis juos brangina, kaip Jis trokšta jų atvirtimo, ir kad savo atvirtimu jie padarys Jam džiaugsmo? Kas taip pat galėjo stipriau veikt fariziejus, kad jie mestų savo puikybę, savo panieką ir šaltumą vargingiausiesiems žmonėms, kaip jiems parodant, jog jų nusistatymas yra griežtai priešingas Dievo norams, kada jie piktinasi ir niurna prieš tai, dėl ko džiaugiasi Dievas ir visas dangus? Ar jie tad belieka Dievo kaimynai ir bičiuliai?

Tą patį sumanymą, tik dar jausmingiau, seka Išganytojas kitam palyginime, būtent, apie paklydusį sūnų (Lųk. 15, 11—32). Viskas čia pasiekia didesnį laipsnį, nelaimė, gailestingumas ir kietaširdybė.

Prarastasis dalykas čia nėra koks nors daiktas išviršinis bei materialus, bet protinga, artima, mylima būtybė — vaikas. Iš to aiškėja nelaimės ir paklydimo didumas, kurie ryškiai vaizduojami: nepaisydamas nieko, jaunesnysis sūnus reikalauja sau paveldėjimo dalies, skiriasi su tėvu iš nuobodumo, koktumo ir nepriklausomybės pamėgimo, išaikvoja turtą, blogai gyvendamas, ir patenka galop į nelaimingą skurdo, viduojo apleidimo ir giliausio pažeminimo bei vergavimo padėtį, kuri taip toli siekia, jog jis priverstas yra ganyti kiaules — pas žydus tai buvo giliausio moralaus puolimo vaizdas; vargšas net taip giliai nuklimpsta, jog pavydi kiaulėms Jono duonmedžio vaisių apstumo, o tuo tarpu jam taip brangiai atsėjo duona. Bet vis dėl to, nors ir taip žemai puolęs, jis turi protą ir laisvą valią, iš to atsiranda sąmoninga geros valios atgaila, kuri taip pat yra nepasekamai gražiai nupasakota: kaip jis, susikrimtęs, prisimena buvusįjį gyvenimą, mato dabartinę savo padėtį, kaip jis ryžtasi grįžti pas tėvą ir daryti atgailą, kaip jis Įtiki tėvo gailestingumu, kaip ištikimai ir neatidėliodamas vykdo savo pasiryžimą! Tai yra tobulos atgailos ir atvirtimo vaizdas. — Taip pat aukštesniam laipsnyj reiškias čia ir gailestingumas, su kokiu tėvas jį priima. Jis ne tik bėga pasitikti savo prarastojo sūnaus, ne tik jį apkabina ir nutildo jo nusiskundimą, pabučiuodamas jį, bet sugrąžina jam visas turėtas teises ir pagarbą, sugrąžina paveldėjimo teisę, apvilkdamas jį iškilmės rūbu, sugrąžina meilę, užmauda-

mas žiedą ant jo piršto, sugrąžina laisvės ir kilmės padėtį, apaudamas jį kurpėmis, — nes vergai tebūdavo basi; tiesiog per apsčiai reiškiasi tėvo džiaugsmas, kada jis jam prirengia pokylį, nudurdamas nupenėtą veršį, parūpindamas šokių ir muzikos. „Valgykime ir linksminkimės, nes šitas mano sūnus buvo miręs ir atgijo, buvo pražuvęs ir atsirado“. Tai graudingai gailiaširdystei, galop, tėvas uždeda vainiką, kada užsigavusį tuo vyresnįjį brolį taip graudžiai ir karštai prašo dalyvauti drauge su juo tam kilniam jo džiaugsme. — Pirmesniaisiais palyginimais Išganytojas stačiai nepalietė fariziejų. Čia, nors ir netiesiog, bet juos spaudžia labiau, nes negražiame vyresniojo brolio pasielgime regimai Jis vaizduoja jų nusidėjėliams nusistatymą ir būdą. Viskas yra tiksliai pavaizduota. Jie yra žiaurūs ir vienpusiški dirvos — to teisiško žydų šventumo — artojai ir didžiuojasi tuo, kaip ir anas vyresnysis brolis. Kaip fariziejai, taip ir vyresnysis brolis nenori nė žinoti gailestingų Dievo įstaigų nusidėjėliams, jis jų nesupranta ir pavydi bei piktinąsi tuo, tėvui jis teturi aitrų ir įžeidžiantį užsispyrimą, o broliui giliausią panieką; jis nevadina jo net broliu, bet tėvo sūnum ir dar prideda karčių pastabų apie jo nelaimę. Toki yra bruožas į bruožą fariziejų dvasia. Tėvo elgesys, jo palankumas, brolio nelaimė ir kilnus atvirtimas, kiekvienas žodis, kurs taip vaizdžiai rodo jų nedorumą, buvo jiems motyvai mesti šalin tą savo beširdišką Dievui priešingą būdą. Tuose žodžiuose glūdi stebėtina jausmų išraiška ir perkalbamoji galia, traukte traukianti į save kaip nusidėjėlius, taip ir fariziejus. Išganytojas nepasako, ar vyresnysis brolis paklausė tėvo kvietimo ir įėjo į pokylio salę, ar ne. Tai buvo fariziejų dalykas nuspręsti. O tikrumoje didesnė dalis jų neįėjo. Išdidūs ir pasipiktinę, jie nenorėjo turėti nieko bendro su Tėvo namais, nusidėjėliais ir stabmeldžiais. Tai buvo jų pačių pasirinkimas. Tačiau jų kaltintojas ir teisėjas bus tas pats gailestingumas, kurio taip graudingą vaizdą Išganytojas piešia ir pareiškia jame taip pat ganytojo širdį.

Sekančiajam palygnimui (Luk. 16, 1—18), tūr būt, Išganytojas turėjo tuos pačius klausytojus, mokinius (Luk. 16, 1), paskiau gal muitininkų ir, galop, fariziejų, nes jie paskiau pareiškė aiškiai savo nuomonę apie tą palyginimą (Luk. 16, 14). Taipogi ir Išganytojo yra panašus tikslas. Išganytojas pasakojo, kaip vienas turtingas žmogus turėjo užvaizdą, kurs apgaudinėjo jį ir aikovojo jo gerybes. Tad jis pareikalavo iš neštikimojo užvaizdo apyskaitos ir pašalino jį nuo pareigų. Ką nubaustasis bepadarys? Darbą dirbti

jis buvo nepratęs ir per tingus tam, elgetauti neleido puikybė. Tad jis nuėjo pas savo valdovo skolininkus, liepė paduoti jam skolos raštus ir visiems žymiai sumažino jų skolą, kad tuo būdu jie kokį laiką išlaikytų jį ir aprūpintų sava lėšomis. Išgirdęs apie tai, Viešpats pagyrė užvaizdą už gudrumą ir buklumą. „Nes“, priduria Išganytojas: „šio pasaulio vaikai gudresni su sau lygiais už šviesos vaikus. Todėl aš jums sakau, darykite sau prietelių pagalba apgaulingų turtų, kad, jums mirus, priimtų jus į amžinąsias padangtes“.

Aišku, kad tuo palyginimu Išganytojas nori savo klausytojus pamokinti ir parodyti naują kelią arba aplinkinį, vedantį į išganymą. Puolus, nusidėjus, tiesusis ir tikrasis kelias yra atgaila, ir tą kelią Viešpats parodė prarastojo sūnaus palyginime. Bet yra aplinkinis kelias, būtent, geras žemiškų turtų naudojimas gailestingumo darbams, šelpiant beturčius, kad jie savo maldomis išmelstų mums atvirtimo malonę. Tuo būdu beturčiai mus paima tartum savo lėšomis išlaikyti. Į gerus darbus, kuriuos darome vargšams dėl Dievo meilės, žiūri Dievas tartum į skolą, kurią jis užsitraukė pas turtuolius, ir, meldžiant beturčiams, kaipo palūkaną, teikia jiems atvirtimo malonę. Toks yra aplinkinis į išganymą kelias muitininkams, kad savo atvirtimą padarytų patvarų, ir fariziejams, kad atvirstų. Kartą jau buvo jiems Viešpats nurodęs tą kelią (Luk. 11, 41). — Kad tuo Išganytojo patarimu būtų sekama, Jis motyvuoja jį. Lengva yra, tuo keliu einant, save aprūpinti, nes Viešpats pasiryžęs yra atsižvelgt į tokį buklumą; bet, be to, gerai sunaudojant žemiškas gerybes, kurios pačios savaime tėra „mažas daiktas“, o dažnai dar yra neteisėtai įgyjamos, ir kurios, apskritai, nėra tikroji sielos gerybė, bet jai svetima, — gerai jas sunaudojant, galima gerai pasinaudoti „didesniais“ ir „tikrais“ dalykais, t. y. malonės ir išganymo priemonėmis pagal visuotinę patarlę, kuri sako, kad, „kas yra ištikimas mažuose daiktuose, tas bus ištikimas ir didžiuose“. Galop, Išganytojas priduria, kad negalima tarnauti dviem ponams, kurie yra vienas antram priešingi; o tokie yra Dievas ir turtai; bet reikia, kad vienas būtų priklausomas nuo antro. Tad pinigams tiek tereikia tarnauti, kad jie nekenktų išganymui, — priešingai, kad artintų jį.

Fariziejai, kurie girdėjo Išganytojo patarimus, pradėjo juos pašiepti. Pagrindas tam jų pasityčiojimui buvo jų pačių turtas, į kurį jie žiūrėjo, kaip į dievišką atlyginimą už jų teisumą; taigi, visai gerai — taip jie manė, neatsižvelgdami į Jėzaus žodžius —

tarnavimas tiems dviem ponams galima suderinti. Bet jų tariamasis teisumas tebuvo viduojis blogumas, nes jie buvo pilni godumo ir geismo turėti ir pasisavino teisumą, kurs nereikalauja jokios atgailos ir jokio nusiskaidrinimo išmaldų keliu. Prieš tai Išganytojas jiems atsakė, kad jų teisumas, tiesa, gali žmonių akyse rasti pripažinimo, bet pas Dievą jis yra tik pasibiaurėjimo vertas; tai Jėzus įrodo dvejopu būdu. Pirma, Senasis Įstatas ir pranašai, pasiųsti prirengti kelio, tesiekia ligi Jono. Dabar atėjo Mesijo karalystė, o jie persekioja Evangeliją ir išplėšia ją iš liaudies. Antra, jie aiškina patį Įstatą pagal savo purvinas užgaidas, taip, pav., įstatas apie moterystės išskyrimą, pagal jų supratimą ir mokinimą, stačiai globoja ir remia moterystės ardymą; kai kurie moterystės išsiskyrimai jų prasme yra moterystės laužymai; o juk su Dievo Įstatu, kurs yra Dievo įvestas, negalima nė mažiausiai prasilenkti; dėl to jie bus teisiami ir pasmerkti, kaip Įstato laužytojai. Visais tais atžvilgiais jiems reikia atgailos arba bent daryti gerų darbų, duodant išmaldų; tai jiems yra labiau reikalinga, negu kitiems. Išganytojo mokslas apie žemiškų turtų naudojimą geriems darbams turi nepaprastai didelių ir svarbių išdavų. Nesuskaitoma daugybė turtuolių, kurie būtų pražuvę dėl savo turtų, sekdami Išganytojo patarimu, surado kelią į dangų. Išmaldos ir gailestingi darbai yra tikras ir malonus kelias į dangų.

Po palyginimo apie neteisų užvaizdą, rodos, betarpiškai sekė palyginimas apie puotaujantį turtuolį (Luk. 15, 19—31). Pirmiausia, Išganytojas pasakoja apie turtingą žmogų, kurs gyveno didžiausioj prabangoj ir nedoram puotavime; jis aikvojo be reikalo žemiškas gerybes; tuo tarpu vienas elgeta, vardu Lozorius, pilnas skurdo ir aptekęs votimis, gulėjo, apleistas, prie jo namų vartų, nepajėgdamas pats net nuo gatvės šunų atsiginti; bet turtuolis buvo taip kietos širdies, jog nenorėjo jam duoti nė trupinių, krintančių nuo jo stalo. Galop, abudu pasimirė. Beturtis liko angelų nuneštas į Abraomo prieglobstį; jis buvo ten paguostas už žemės kentėjimus, o turtuolis liko patalpintas pragare. Bebūdamas liepsnų ir kančių vietoj, išvydo jis Abraomą ir jo prieglobstyj paguostą vargšą Lozorių. Tada jis meldė Abraomą pasiųsti pas jį Lozorių, kad jis, pamirkęs pirštą vandenyj, bent vienu lašeliu atvėsintų jo degantį liežuvį. Bet jam buvo atsakyta, kad kiekvienas turi savo dalį džiaugsmo ar tai žemėj, ar čia, pagal savo pasirinkimą; jis Ieškojo savo dangaus žemėj ir jį ten rado, tuo tarpu Lozorius turėjo kęsti ten vargus; todėl dabar jis yra paguostas, o anas—kankinamas;

pagaliau, nėra jokio kelio per tą tarpą, kuriuo rojus yra ant visados nuo pragaro atskirtas. Tad bent tenueina Lozorius — meldė toliau turtuolis — tenueina Lozorius į jo brolių namus ir paliudija jiems, jog esama pragaro, kad ir jie nejgriūtų čionai. „Liudijimui“, tarė Abraomas: „jie turi Mozę ir pranašus, tegu jais tiki“. — „Bet jie jais netiki“, atsiliepė turtuolis: „jei ateis numirėlis iš amžinatvės, tada jie tikės“. „Jei jie neklauso Mozės ir pranašų“, atsakė Abraomas: „jie netikės, jei ir iš numirusių kas atsikeltų“.

Palyginimo tikslas ir jo ryšys su praeitaisiais yra aiškus. Gerą žemiškų gerybių naudojimą gailestingiems darbams Išganytojas nurodė, kaip aplinkinį kelią į išganymą, ir įspėjo, kad negalima tarnauti kartu Dievui ir pinigui. Fariziejai tyčiojos iš to patarimo ir, didžiuodamies savo turtingumu ir savo teisumu, laikė save laisvais nuo davimo išmaldų ir atgailos. Viešpats dabar jiems nurodo kitą šiurpinantį motyvą, būtent, pasakoja baisią bausmę, jei neišsižadės jie savo godumo, savo nedorybės, o ypač savo netikėjimo, to jų visų piktybių šaltinio. Kaipo pamatą jų pasmerkimui Išganytojas nurodo jiems tiesiog savo patarimo atmetimą, jų kietaširdybę, o ypač jų netikėjimą. Jis rodo palyginime, kaip pasmerktasis ir Abraomas ne tik liudija tą fariziejų netikėjimą, bet pranašauja jį ir ateityj. Paskutiniuoju Abraomo atsakymu, gal būt, Jis pažymi greit įvyksiantį Lozoriaus iš numirusių prikėlimą, bet, be abejo, kalba čia apie savo ir teisiųjų atsikėlimą po Jo mirčiai. Tačiau nei pirmasis, nei antrasis stebuklas neatvers žydų į tikėjimą. Jie ne tik Išganytoju netiki, bet netiki nė Moze, ir tas netikėjimas Moze yra pamatas, dėl ko jie netiki nei stebuklais, nei Viešpaties atsikėlimu, kaip tai Išganytojas jau buvo jiems sakęs (Jon. 5, 46. 47). — Tuo būdu šis palyginimas yra reikšminga dviejų prieš tai sakytųjų palyginimų išvada.

Trys apaštališkosios dorybės.

Tur būt, dar tebebūdamas Perėjoj, Išganytojas įsakė apaštalams tris dorybes, kurios ypatingu būdu tinka apaštališkam uždaviniui (Luk. 17, 1—10).

Pirmoji dorybė tai — broliškas perspėjimas ir aukštaširdybė, kaltes atleidžiant. Kaip anksčiau, prieš keliausiant į Padangčių šventę (Mat. 18, 7 ss), taip ir dabar Išganytojas kalba apie papiktinimo buvimą ir sunkumą, gal tam, kad ypatingai pirengtų apaštalus atsispirti papiktinimams Jo kančios ir mirties metu. Ir dabar

Jis nurodo brolišką perspėjimą, kaipo priemonę papiktinimui ir nuodėmei išvengti, nes apaštalai, turėdami valdžios, gali perspėti lengvai ir su geriausiu pasisekimu. Antra, Jis įsako aukštaširdiškai atleisti kaltes. Jei nusižengęs žmogus susipranta esąs neteisus ir gailis to, tai, atėjus jam prašyti, reikia visumet atleisti ar tai privačiai, ar per valdišką kaičios atleidimą. Atleidimas pašalina nuodėmę, o nesusitaikinimas pratęsia ją.

Antroji dorybė, kurią Išganytojas įsako apaštalams, tai—tvirtas tikėjimas. Daug kartų Išganytojas įsako tikėjimą ir labai jį vertina. Todėl ir patys apaštalai meldžia Jėzų: „Padaugink mums tikėjimo“, nes jie buvo įsitikinę, kad tik per ypatingai tvirto tikėjimo dvasią jie pajėgs priaugti iki savo pašaukimo didumo. Išganytojas patvirtina tą apaštalų įsitikinimą, sakydamas, kad tuomet net stebuklai bus jiems galimi; tą fygų medį, arti kurio, tur būt, jie tada buvo ir kurį Išganytojas nurodė, jie galės iš karto perkelti, jei jų tikėjimas bus bent toks didis, kaip „garstyčių grūdas“. Išganytojas pažymi mažiausią tikėjimo laipsnį, kurs daro stebuklus (fides miraculorum) ir, rodos, kad Jis ir tokį tikėjimą jiems įsako. Jie gavo to tikėjimo, nužengus šventajai Dvasiai.

Trečioji dorybė, į kurią Išganytojas ragina apaštalus, tai—pasižeminimas. Išganytojas paaiškina jį sekančiu palyginimu. Jei koks ponas turi tarną, kurs yra lauko darbininkas ir drauge virėjas, tai tarnas, vakarą sugrįžęs iš lauko, nelauks, kad ponas jam pasakytų, jog jis turi eiti ilsėtis. Priešingai, ponas reikalaus iš jo, kad jis jam prirengtų vakarienę, nes tai—jo pareiga. Taip ir apaštalai turi sakyt ir manyti: „Atlikę visa, kas jums paliepta, sakykite: esame nenaudingi tarnai; darėme, ką turėjome daryti“. — Apaštališkas pašaukimas iš tikro yra įvairus darbo atžvilgiu, jis paima visą žmogų ir visą laiką; apaštalai yra tarnai, ganytojai, Kristaus vyndaržio darbininkai ir Jo namų tarnautojai; tuose taip gražiuose darbuose, į kuriuos juos skatina jų uolumas ir suteikta tikėjimo galybė, jie gali įsivaizduoti esą nepaprastai didūs ir geisti teisės į ypatingą padėką ir užmokesnį. Išganytojas nori nuo to apsaugot apaštalus ir visus, kurie turi ypatingų dovanų bei uždavinių, pasižeminimo ir kuklumo dvasia visame tarnavimo uolume ir pasisekime. Net pats galėjimas tarnauti juk yra malonė. Todėl kiekvienas gali ir turi sakyti: „Esame nenaudingi tarnai“. Toki turi būti kiekvieno Kristaus tarno pažiūra ir toks nusistatymas. Bet tai nereiškia, kad Viešpats kiekvienam neatlygins teisingai ir tai juo labiau, juo labiau pasižeminę buvo apaštalai, neatsižvelgdami į savo nuopelnus.

Lozoriaus iš numirusių prikėlimas.

Dabar seka didis stebuklas Lozoriaus prikėlimo iš numirusių (Jon. 11, 1—46). Išganytojas dar tebebuvo rytiniam Jordano krante, kai nuo dviejų Lozoriaus seserų atėjo žinia, kad jų brolis, Jo mylimas, sunkiai serga. Tos seserys buvo Marija ir Morta, ta pati Marija, iš kurios Jis buvo išvaręs septynis velnius (Mork. 16, 9), kuri vėliau, darydama atgailą, fariziejaus namuose patepė Viešpatį ir šluostė Jo kojas savo plaukais. Kaip jau yra žinoma, abi seserys buvo turtingos, žinomos ir visa širdimi Viešpačiui atsidavusios; taip pat ir Jis rodė joms ypatingo palankumo. Tad, giliam skausmui ištikus, jos kreipėsi į Jį ir su graudingu kuklumu pranešė Jam vien tai, kad jų brolis serga. Visa kita, visiškai pasitikėdamos, jos paliko Jo nuožiūrai.

Išganytojas, išgirdęs tą žinią, tarė, kad ta liga nėra Lozoriaus mirčiai, bet greičiau Dievo garbei ir Jo paties, Dievo Sūnaus, paaukštinimui; nežiūrėdamas savo palankumo Lozoriui ir jo seserims, Jis pasiliko dar dvi dienas toj pačioj vietoj, kur tuomet veikė. Tada tik Jis pranešė mokiniams, kad eis į Judėją. Mokiniai, nusigandę, atkalbinėjo, nes juk taip nesenai žydai norėjo Jį užmušt akmenimis. Išganytojas atsakė palyginimu. Jei kas vaikščioja dieną, tam nėra pavojaus suklupti ir pargriūti, tai atsitinka nakties metu, dėl to kad dienos šviesa jam nešviečia; gi Jo, Kristaus, diena dar nepasibaigė, Jis turi šviesą savyj ir todėl nėra ko bijoti. Tai pareiškęs, pridūrė, kad jų prietelis Lozorius miega, o Jis norįs eit ir pažadint jį. Mokiniai nesuprato, kad Jis kalba apie Lozoriaus mirtį, ir manė, kad tai geras esąs ženklas, jei miega, tai netrukus pasveiksiąs. Tada Viešpats jiems aiškiai pareiškė, kad Lozorius mirė, ir kad Jis džiaugiasi, jog Jo tenai nebuvo, ir tai džiaugiasi dėl apaštalų, kad jie tikėtų; dabar jie eis pas jį. O Tomas, visumet lyg pusiautikis, bet Viešpačiui ištikimai atsidavęs, padrąsino apaštalus eiti drauge, nors jiems tektų mirti su Viešpačiu. Ir tikrai tai buvo mirties kelionė, kurią Viešpats pradėjo; nes tas prikėlimo stebuklas buvo artimiausia Jo mirties priekabė. Tai Jis gerai žinojo, tačiau ėjo padaryti stebuklo.

Tie atsitikimai anapus Jordano yra įžanga į stebuklą, tartum pirmasis veiksmas, kuriame didžios dramos išsivystymas, ją varančios jėgos, aplinkybės, vadovauja motyvai, visa tai liko baisiai supainiota ir užmegzta mazgais. Tas pastarasis dalykas čia įvyksta ypač dėl to, kad Išganytojas leidžia Lozoriui numirti pirmiau, negu

pas jį iškeliauja. Tai Viešpats daro, kad pasiektų didį stebuklo tikslą ir kad Lozoriui ir jo seserims padarytų didesnę geradarybę, negu paprastas išgydymas. Artimiausia priežastis yra Išganytojo savųjų meilė. Niekas, net mirties pavojus, negali Jo nubaidyti ir sustabdyti.

Kai Išganytojas su mokiniais pasiekė Betaniją, Lozorius gulėjo grabe jau keturias dienas, o seserų namuose buvo daug žydų iš Jeruzalės, atėjusių reikšti seserims užuojautos ir guosti jų. Morta, sužinojusi, kad Jėzus ateina, pasiskubino Jo pasitikti ir, prisiartinusi, pilna skausmo ir pasitikėjimo, tarė: „Viešpatie, kad būtumei čia buvęs, mano brolis nebūtų miręs“, ir su viltimi pridūrė: „Bet ir dabar aš žinau, kad Dievas Tau duos, ko tik Tu iš Dievo paprašysi“.—„Tavo brolis atsikels“, atsakė Jėzus. „Taip“, kalbėjo Morta: „žinau, kad jis atsikels atsikėlime paskutinėje dienoje“. — „Aš—atsikėlimas ir gyvybė“, iškilmingai tarė Jėzus: „aš atsikėlimas, ir kas tiki į mane, nors ir būtų miręs, bus gyvas (kūnu). Aš — gyvybė, ir kiekvienas, kurs gyvas ir į mane (gyvybę) tiki, nemirs per amžius (dėl dvasinio gyvenimo ir kūno atsikėlimo, kurį aš suteikiu). Ar tai tiki?“ Taigi, ne tik savo malda, bet taip pat sava, Jame esama Dievybės jėga Jis gali numirusį į gyvenimą iš naujo pažadinti. Morta atsakė griežtai: „Taip, Viešpatie, aš tikiu, kad Tu —Kristus, gyvojo Dievo Sūnus, kurs atėjai į šį pasaulį!“ Tais žodžiais ji išpažino bent tikėjimą į Kristaus mesijanybę; bet reik manyti, kad ji, išgirdusi iškilmingą Išganytojo pareiškimą ir per viduoję šviesą ypatingu būdu pažino Jėzaus Dievybę. Tas pasikalbėjimas su Morta yra artimesnis stebuklo prirengimas. Švelni ir nedrąsi seserų viltis ir jų prašymas, išpažinimas tikėjimo į Kristaus Dievybę, kokio Jis iš jų reikalauja ir į kurį jas veda, tai yra draugе veikiančios priežastys jų brolio iš numirusių prikėlimo.

Rodos, kad Išganytojas liepė pakviesti Mariją, kuri buvo namuose su žydais, reiškiančiais užuojautos. Morta pranešė jai, kad Mokytojas yra čia ir ją kviečia. Marija kuo greičiau, viską palikusi, skubinosi pas Jėzų. Atėjusi pas Jį, sukniubo Jam po kojų ir, liedama ašaras, atkartojo Mortos žodžius: „Viešpatie, kad būtumei čia buvęs, mano brolis nebūtų miręs“. Tur būt, seserys ne kartą savo tarpe tuos žodžius kalbėjo. Visas didelis žydų būrys, kurs manė, jog Marija nuėjo verkti pas brolio karstą, atėjo paskui ją ir apstojo Išganytoją iš visų pusių. Viešpats, matydamas Mariją prie savo kojų, o Mortą ir žydus aplinkui beverkiančius ir seseris žiūrinčias į Jį, kaip į vienintelį gelbėtoją savo varge, susigraudino, nu-

liūdo ir pats apsiašarojo, aišku, ne dėl to, kad Jis būtų prieš savo norą jausmų nugalėtas, bet dėl to, kad Jis pats to norėjo ir pasidavė sielos sujaudinimui, kurs savaime yra geras ir tiko aplinkybėms. Kaip ir mes, Jis jautė tą susigraudinimą, kurs mumyse atsiranda nenoromis; mylėdamas, pasidavė jam ir užuojautai, kilstančiai, matant svetimus skausmus, ir verkė gailiomis ašaromis. Tai yra gili ir brangi paslaptis Jėzaus sielos gyvenime. Brangios yra tos ašaros pirmiausia dėl jų motyvo. Jų motyvas negalėjo būti kas kita, kaip širdinga užuojauta, gilus supratimas Lozoriaus seserų ir prietelių kentėjimo, kurį jausmą mes vadiname simpatija. Kai geras žmogus mato draugo sielą giliai kenčiant, ir jis pats negali nejausti skausmo ar apsiginti nuo ašarų. Taigi, čia turime tikrą ir graudingą įrodymą, kad Viešpats ne tik turėjo tikrą ir tobulą žmogaus prigimtį, bet ir žmogiškai gerą, jausmingą ir švelnią širdį. Toliau, brangios yra tos ašaros dėl būdo, kokiu Išganytojas jas lieja. Tos ašaros nesiveržia Jam nenoromis, kaip tai dedasi su mumis, bet laisvai ir Jam norint, taip jog jos yra Jo maloningos valios išsiliejimas. Taigi, jos turi didžiausios moralios vertės. Galop, Išganytojas verkė nesigedėdamas; juk ne vienas stiprus vyras stengiasi savo ašaras slėpti ir slopinti. Ne, Išganytojas stovi verkiančiųjų tarpe ir verkia su jais drauge, atvirai, laisvai ir keliskart leidžia tekėti ašaroms per gražų vyrišką veidą, taip jog visi galėjo jas matyti. Jis čia apverkia ne tik dvasišką, bet taip pat žemišką laikinį skausmą. Ašaros yra meilės kraujas, jos net įrodo karštesnę meilę, negu pats kraujas. Visai teisingai suprato aplinkui stovį žydai tų ašarų reikšmę, sakydami: štai kaip Jėzus mylėjo Lozorių; kaip tad įvyko, kad Jis leido Lozoriui numirti, o akląjį gimusį padarė regintį?! Tad stebuklas čia išrodo Jėzaus meilės darbu.

Išganytojas paklausė, kame Lozorius yra palaidotas; visų susirinkusiųjų lydimas, nuėjo Jis pas grabą, kurs, rodos, buvo urvo gilumoj; o anga buvo užrista akmenim. Atsistojęs ties anga, Išganytojas tuoj liepė atrišti akmenį. Morta, kuri, tur būt, stovėjo arčiau angos ir pajuto beeinantį iš karsto tvaiką, sušuko nenoromis, siaubo pagauta: „Viešpatie, jau dvokia, nes jau keturias dienas guli“. Išganytojas, padrąsindamas ir keldamas tikėjimą, tarė: „Argi aš tau nesakiau, kad, jei tikėsi, išvysi Dievo garbę?“ Gal ne visi žodžiai, kuriuos Jėzus kalbėjo Mortai, pasiekė mus, ar gal jie telpa aukščiau minėtajame Jėzaus išpažinime: „Aš esu atsikėlimas ir gyvybė“. Kai akmuo buvo atrištas, Jėzus atsistojo prieš angą, pakėlė akis į dangų ir tarė: „Tėve, dėkoju Tau, kad mane išklausei. Aš, tiesa, žino-

jau, kad Tu visumet mane išklausai; bet tai pasakiau dėl čia aplinkui stovinčių žmonių, kad jie tikėtų, jog Tu esi mane siuntęs“. Išganytojas nesakė nežinojęs, jog Tėvas Jį išklauso, arba jog Jį ne visuomet išklauso, bet priešingai; taip pat Jis nesakė, kad Jis ne per save, bet tik per savo maldą gali mirusius prikelti; Jis kalbėjo, kaipo Dievas-Žmogus ir santykyj su savo žmogiška prigimtim, kuri viską turėjo iš Tėvo; net patį stebuklą Jis priskiria Tėvui, atsižvelgdamas į aplinkui stovinčiuosius žydus, — mat, kai kurie regėjo Jame ne Dievo Sūnų, ir net ne Dievo Siųstąjį, bet velnio įrankį; jie turėjo žinoti, kad stebuklas iš tikro yra padarytas Tėvo vardu ir galia, taigi, yra tikrai dieviškas ženklas, įrodąs bent dievišką Jėzaus pasiuntinybę. Todėl ir maldą Jėzus kalbėjo taip garsiai, jog ją visi galėjo girdėti. Niekumet dar Išganytojas atskiruose atsitikimuose nesišaukė taip aiškiai Dievo galybės, kad įrodytų savo mesijanybę ir sukeltų tikėjimo ar netikėjimo. Dabar viskas buvo padėta ant svarstyklių. Taip pasimeldęs, Jėzus tarė galingu balsu: „Lozoriau, išeik laukan!“ Ir štai Lozorius ne tik atgyja, bet atsikelia, išeina laukan ir stoja prieš Išganytoją, nors natūraliu būdu negalėjo nei eiti, nei stovėti, kadangi, pagal žydų paprotį, laidojant lavoną, visi jo sąnariai būdavo aprišami drobe ir ryšiais, o galva apdengiama uždangalu. Išganytojas liepė jį išvynioti ir išraišioti.

Apie tiesiogines stebuklo išdavas Raštas, tiesa, nepasakoja nieko; bet galima įsivaizduoti, koks buvo tenai buvusiųjų žmonių šiurpas, išgąstis, džiaugsmas ir dėkingumas! Čia veikė ne galingas Įstatymo mokytojas, ne koks pranašas, bet pats Dievas, kurio balsas perskrodžia amžinybės bedugnes ir, kaip žaibas kapo tamsoje, sužiebia mirusiuose gyvybės kibirkštį. Čia yra pats amžinasis gyvenimas, gyvųjų ir mirusiųjų Teisėjas, kurs fiziškai stovi jų tarpe; toj pačioj valandoj įvyksta žydų teismas. Daug stebuklo liudytojų įtiki, nugalėti dieviško liudijimo; o kiti eina pas fariziejus ir piktu ar geru tikslu praneša jiems apie stebuklą.

Lozoriaus iš numirusių prikėlimas yra aukščiausia Jėzaus pasireiškimo viršūnė per stebuklus. Be savo paties iš numirusių atsikėlimo Jis nepadarė jokio kito labiau įtikinančio stebuklo. Pats Išganytojas taip sutaiko stebuklo aplinkybes, jog tinkamiau vargiai begali būti. Čia susiriša praeities ir ateities siūlai. Praėjusieji stebuklai, net aklojo gimusio išgydymas (Jon. 11, 37; pal. 9, 1—41) tėra tartum pagrindas, kurs šį stebuklą remia ir iškelia. Iš jo išsivysto Jėzaus ateitis, Jo mirtis ir garbė. Garbingas į Jeruzalę įėjimas

tėra liaudies pripažinimas ir pagerbimas už tą stebuklą (Jon. 12, 17), o priešų įnirtimas, kurs pakilo iki aukščiausio laipsnio, taip pat buvo fataliai to stebuklo sukeltas. Per sunku jau buvo netikėti ir atmesti prikeltasis Lozorius, kurs buvo Kristaus dieviškos pasiuntinybės ženklas. Kaip Išganytojas sakė palyginime, dabar Lozorius tikrai sugrįžo iš kito pasaulio, kad paliudytų savo broliams (Luk. 16, 31), bet jie netikėjo ir nusprendė pašalinti iš šio pasaulio, kaip prikeltąjį, taip ir Prikėlusįjį (Jon. 12, 10). Tai yra stebuklo liūdnoji ir baisioji pusė. — Bet tas stebuklas yra taip pat dieviškos Išganytojo savųjų meilės reiškinys, ir tai meilės su gražiausiomis savybėmis, kurių sunku rasti kitose paslaptyse. Tai yra visažinanti meilė, kuriai nieko nėra paslėpto, kuri nuolat mus turi savo akyse ir nuolat mumis rūpinasi; tai yra išmintinga meilė, kuri gali leisti skaudžių daiktų, bet visumet mūsų labui; tai yra pasiaukojanti meilė, kuri, kaip atidavė save už Lozorių, taip ir už mus nori save atiduoti; tai yra nuoširdi meilė, kuri net dėl mūsų žemiškų vargų turi ašarų; galop, tai yra visagalinti meilė, kuri net tenai gali gelbėti, kur niekas gelbėti nepajėgia, kuri valdo mirtį ir kapą. Koki laimė turėti prieteliu tą, kurs mūsų neapleidžia net tuomet, kada visi nuo mūsų atsitraukia! Toki yra reikšmė Lozoriaus prikėlimo iš numirusiųjų.

Oficialus nutarimas nužudyti Išganytoją.

Žinia apie Lozoriaus iš numirusių prikėlimą tuoj pasiekė fariziejus ir vėjo greitumu tuoj pasklydo visur, taip jog visas miestas subruzdo. Stebuklo nebuvo galima neigti, todėl buvo metas ką nors nutarti, jei apskritai prieš Išganytoją buvo manoma kas daryti. Tad aukščiausi kunigai, būtent, Kajifas, tikrasis aukščiausiasis kunigas, ir Annas sukvietė aukščiausiąją tarybą, žymiausių kuniginių šeimynų galvas ir seniūnus; susirinkimas įvyko ar pasitarimo salėj netoli šventyklos, ar, kaip sako padavimas, vyriausiojo kunigo vasarnamyj ant kalno, kurs ir dabar dar tebevadinamas „piktojo pasitarimo“ kalnu (Jon. 11, 46—54. 56).

Pasitarime nebuvo svarstyta, ar apskritai reikia prieš Jėzų kas nors daryti, tik kas reikia daryti. „Ką darysime?“ Tokią pradžią padarė, tur būt, pirmininkas Kajifas, susižinojęs su savo nusistatymo rėmėjais. Motyvai buvo: „Tas žmogus daro daug stebuklų; jei paliksime Jį taip, visi įtikės į Jį“, kaipo Mesiją; Jis ardys viešą ramybę, dėl Jo žus visa esamoji tvarka; tada įsikiš

romėnai ir, panaikinę visas iki šiol turėtas teises, visai užvaldys miestą ir tautą. Visa tai buvo tik veidmainystė. Jie primetė Išganytojui savo mintis apie Mesijo karalystę. Jei Jėzus būtų laikęsis jų ir jei būtų buvę pasisekimo vilties kovojant su romėnais, jie būtų veikę bendrai su Juo, neatsižvelgdami į liaudį, kurios gerbūviu jie taip dangstėsi. — Tačiau, kaip matyt, besitariantieji nesutiko savo tarpe. Gal teisesnieji ir Jėzaus prieteliai, kaip Nikodemas ir Juozapas Arimatietis, kreipė tarybos dėmesį į tai, kad motyvai daryti žygių prieš Viešpatį yra nelemti ir neturi pamato. Tada Kajifas, labai suerzintas, atkirto jiems: „Jūs nieko nežinote“, ir pasakė tuos atmintinus žodžius: „Jūs neapsvarstote, kad jums geriau, jei vienas žmogus mirs už tautą, kaip kad visa tauta pražūtų“. Tai, be abejo, geriau, bet juk ir tokiame atsitikime neteisinga ir neleistina yra žudyti nekaltas. Mat, jų tikslas turėjo pateisinti priemones. — Bet nusprendimas įvyko. Jėzus turėjo būt nužudytas. Jau ir seniau buvo daromi pasitarimai prieš Jėzų; tik jie arba nebuvo oficialūs, arba nesprendė mirties ar gyvybės. Dabar burtas krito; kaip matyt, tuojau buvo padaryta žygių prieš Jėzų, būtent, buvo išleistas slaptas liepimas, kuriuo kiekvienam užkraunama pareiga pranešti valdžiai Jėzaus buvimo vietą (Jon. 11, 56). Visas tarybos pasitarimas buvo niekšiškumo, piktumo ir neteisingumo darbas.

Tačiau tas šaukiąs į dangų tarybos nusprendimas buvo tik aukštesnio, prieš amžius nustatyto sumanymo vykdymas, būtent, švenčiausiosios Trejybės nutarimo vykdymas, kur buvo nupręsta, jog vienas numirs, kad visos sielos nepražūtų, nuspręstas pasaulio atpirkimas per vienantinio Dievo Sūnaus mirtį. Tai buvo teisybės nutarimas, nes Dievas reikalavo visiško atlyginimo už nuodėmes; tai buvo gailestingas nutarimas, nes tik vienas turėjo numirti už visus; galop, tai buvo išminties nutarimas, nes to vieno mirtis turėjo sujungti visus ir, pašalindama skiriančią tautybės sieną, padaryti juos didžiulės pasaulinės Bažnyčios pamatiniu akmenim (Jon. 11, 52; 10, 16). Per vienantinio Sūnaus mirtį visiems turėjo būti prirengta bendra tėviškė. Tą malonės nutarimą dabar Dievas teikėsi apreikšti per nevertą puolusią žydų vyriausią kunigiją, kaip tai sako Jonas: Kajifas pranašavo, nes tuo (atmintinu) metu jis buvo vyriausiasis kunigas. Tas Kajifo pranašavimas buvo niekšiškos neapykantos ir šaukiančios neteisybės darbas. Sakydamas žodį „pražūtų“, jis temanė apie žemišką bei laikinę nelaimę, o sakydams „tauta“, jis tetu-

rėjo galvoje žydų tautą; jis dėjosi tą tautą norįs gelbėti, bet iš tikro stūmė ją į nelaimę. — Tas žydų nutarimas yra atsakymas į didį Lozoriaus prikėlimo stebuklą, tai — niekšystės, sukietėjimo, netikėjimo ir užmušamos neapykantos atsakymas į aukščiausią meilės ir gailestingumo pasireiškimą. Pašauktasis tautos pranašas, vyriausiasis kunigas, skelbia visam pasauliui išganymą, o savo tautai pražūtį. Nė nejausdamas to, jis tapo antru Balaamu.

Kada nutarimo žinia pasiekė Išganytoją, Jis pasišalino iš Jeruzalės apylinkių ir nuėjo rytšiaurės kryptimi į Efremo miestelį ties Jėricho tyrais; tai darė Jis ne dėl to, kad išsprūstų iš mirties nagų, bet kad pasilauktų savosios valandos ir išvestų savo mokinius iš pavojaus. Tai galėjo būti mūsų sausio mėnuo; vadinas, ligi Velykų, tur būt, dar buvo apie pusantro mėnesies.

Paskutinioji kelionė į Jeruzalę. Dešimts raupuotųjų. Apie Dievo karalystės atėjimą. Palyginimas apie neteisingą teisėją ir apie besimeldžiantį fariziejų ir muitininką.

Išganytojas pradėjo paskutinę savo kelionę į Jeruzalę. Iš Efremo parubežiais tarp Samarijos ir Judėjos nuėjo pas Jordaną; toliau, rytų pajordaniu per Perėją ir Jerichą atėjo į Betaniją. Apie Jo veikimą Samarijos ir Judėjos parubežyj tėra žinomi sekantieji atsitikimai.

Pirmasis atsitikimas — dešimties raupuotų išgydymas (Luk. 17, 11—19). Vienoj vietoj, kurią padavimas rodo buvus Ginėją, šiandienį Dšeniną, pasitiko Išganytoją dešimt raupuotųjų. Raupuotieji turėjo gyventi drauge, todėl čia susidarė visas būrelis tų nelaimingųjų. Nelaimės bendrumas nugalėjo tautinį ir religinį skirtumą ir nepalankumą, nes tos dešimties tarpe devyni buvo galilėjiečiai ir vienas samarijietis. Kaip matyt, jie pasitiko Išganytoją netyčiomis, bet jie jau, tur būt, buvo girdėję apie Jo asmenį ir Jo darbus. Todėl jie sustojo atokiai ir meldė Jį: „Jėzau, Mokytojau, pasigailėk mūsų“. Regėdamas jų vargą, jų tikėjimą ir viltį, prieš išgydymą Jis liepė jiems eit ir pasirodyti kunigui. Išganytojas čia reikalavo tokio tikėjimo ir vilties įrodymo. Jie pasitikėjo ir štai, beeidami, visi pasveiko. Nelaimėj, viltyj, tikėjime ir pasveikime jie iš-

laikė kits kitam draugystę, bet suskilo, kada dalykas priėjo prie dėkingumo. Iš Ginėjos, levitų miesto (Joz. 19, 21), kur jie turėjo pasirodyti, tesugrįžo pas Išganytoją vienas ir tai samarijietis, išreikšti Jam padėkos. Atėjo jis keliu, garsiai garbindamas Dievą, sukniubo Išganytojui po kojų ir dėkojo Jam. O iš izraelitų nė vienas nepasirodė, gal būt, jiems trūko nusimanymo arba stačiai jie bijojo kunigų. Vis dėlto jų elgesys buvo negeras, ir Išganytojas nusiskundė, sakydamas: „Ar ne dešimt pagijo? Kur gi devyni? Neatsirado, kas sugrįžęs duotų garbę Dievui, kaip tik šitas svetimtautis!“ Samarijiečio tikėjimą ir dėkingumą pagyrė Jis. „Kelkis“, tarė jam: „eik, tavo tikėjimas išgelbėjo tave“, ir, be abejo, laimino jį naujomis malonėmis. Aišku, čia Išganytojas įsako tikėjimą, bet taip pat ir dėkingumą, kurs yra teisingumo ir teisumo pareiga, mūsų laikytina taip pat ir Dievui. Be to, šis įvykis rodo būsimų dalykų pirmavaizdį. Ne be pagrindo samarijietyj ir izraelituose regim pavaizduotą stabmeldiją ir žydiją, kurios, tiesa, turėjo bendrų nelaimių ir bendrą Gelbėtoją, bet su tuo bendruoju Gelbėtoju, Išganytoju, pasielgė visai nevienodai. Žydai priėmė geradarybę, kaipo savaime suprantamą, ir nerodė jokio dėkingumo, o stabmeldžiai, tie „svetimtaučiai“, yra pilni pasižeminimo ir dėkingumo ir tuo būdu patenka į tikėjimą ir Bažnyčią.

Antrasis tos kelionės atsitikimas tai — fariziejų paklausimas, kada ateis Dievo karalystė (Luk. 17, 20—37). Kaipo Dievo karalystė, suprantama čia ne kas kita, kaip Mesijo karalystė. Klausinčiųjų noras galėjo būt ir neblogas. Jie norėjo žinoti, ką apie tai mano didysis Mokytojas.

Išganytojo atsakymas turi dvi dalis, kuriose Jis kalba apie dvejopą atėjimą. Pirmoji dalis yra atkreipta į fariziejus ir liečia pirmąjį Kristaus atėjimą. Jėzus sako jiems, kad Dievo karalystė pasireikš ne tokiu būdu, kokiu jie laukia — staiga ir regimai, bet neturte ir pasižeminime, ne su matomu žibėjimu, kad neapsirinkant būtų galima pasakyti: „Štai ji čia arba štai tenai“. O kai dėl laiko, tai Jis pastebėjo, kad ji jau yra „jumyse“, jūsų tarpe, yra pagal savo prigimtį ir sėkmingumą (Jon. 1, 26; Mat. 12, 28; Luk. 11, 24). — Antroji atsakymo dalis, rodos,teliečia mokinius ir busimuosius tikinčiuosius ir kalba apie antrąjį Kristaus atėjimą. Tuo antruoju atėjimu suprantamas yra pasaulio teismas. Kai dėl laiko, Išganytojas pastebi, kad prieš teismą įvyks Jo kančia ir mirtis. Toliau mokiniai kentės baisios priespaudos, taip jog lauks „žmogaus sūnaus dienos“, kurioj Jis pasireikš, kaipo teisėjas ir atlygintojas, bet vėl-

tui: priespauda tęsis. Galop, atėjimo ženklas bus ištvirkimas ir bedievystė, kaip tai buvo Nojaus ir Loto dienomis. O atėjimo būdas bus taip žymus ir tokios garbės lydimas, jog jis su nieku negali būti palygintas, nė su žaibo žėrėjimu; galop, atėjimas įvyks staiga ir visiems, panašiai, kaip ištiko tvanas ar sieros lietus Sodomą. Paklaustas mokinių, kame įvyks teismas, Išganytojas atsakė palyginimo būdu: „Kur yra maita, ten susirenka ir ereliai“, t. y., panašiai į erelius, instinktyviai nujaučiančius savo grobį, ir žmonės susirinks ten, kur pasirodys Išganytojas. — Skelbdamas teismą, Išganytojas prideda sekančius paraginimus. Pirma, mokiniai neturi leistis prigaunami netikrų mesijų, kada jiems bus sakoma: „Štai jis čia, štai tenai“, nes Teisėjo pasirodymo ženklai bus tokie, jog nepaliks jokiam abejojimui vietos. Antra, tam pavojui esant, reikia būti pasiryžusiems atiduoti visas žemiškas gerybes ir net gyvybę padėti; nes ji bus sugrąžinta. Galop, reikia būti prisirengusiems, nes teismas ateis netikėtai ir pašauks vienus nuo jų lovos bendrininkų šono, kitus nuo drauge malančiųjų. Palestinoje moterys (dažniausiai dvi) maldavo grūdus rankų girnomis ir tai dažniausiai vakarais ligi gilios nakties. — Atsakymas yra svarbus tuo, kad painias mintis apie Mesijo karalystės prigimtį ir atėjimą Išganytojas paaiškina vaizdžiai, skirdamas dvejopą atėjimą, vieną pasižeminime ir neturte, antrą galybėj ir graznoje. Del to iš dabartinės karalystės prigimties Jis atmeta materialius lūkesčius, kad ji ateisianti iš viršaus blizgėdama; tikrumoje jos pažymys yra pasižeminimas, romumas, viduojumas. Atsakymas yra svarbus taip pat ir tuo, kad jis pasako, jog Dievo karalystė jau yra jų tarpe, būtent, Išganytojo, apaštalų ir tikinčiųjų asmenyj, ir jog antrasis atėjimas yra pasaulio teismas.

Išganytojas dar kalbėjo apie laikines priespaudas ir ragino apaštalus drąsiai jas iškęsti. Sekančiame palyginime, kurs, tur būt, buvo pridėtas prie buvusiosios prakalbos, Jis duoda priemonę pakelti laikiniams persekiojimams, būtent, maldą. Jis pasakė jiems taip pat palyginimą apie tai, kad reikia visumet melstis ir niekad nepaliauti (Luk. 18, 1—8). Kad paakintų į maldą, pasako Jis palyginimą apie neteisingą teisėją ir našlę. Iš abiejų asmenų pusės, teisėjo ir našlės, paduoda Jis mums motyvų melstis, esant priespaudai. Kaip tai dažnai rytų krašte atsitinka, teisėjas yra žmogus neteisingas, piktas ir nesąžiningas, kurs nesidrovi nei Dievo, nei žmonių; jis tenusileido dėl nenuilstamo ir įkyraus našlės prašymo bei meldimo ir, galop, apgynė jos

teises, bijodamas, kad ji nesikabintų prie jo. Bet maldoj turime reikalą ne su tokiu žmogumi, tik su Dievu. Jis yra teisybė ir begalinis gerumas. Dievas brangina uolų prašymą bei meldimą ir savo gerume ir teisybėj jo išklausymą laiduoja priežadu. — Našlės vaizde, kurį Išganytojas pavaizdavo, randame naujų motyvų, verčiančių mus uoliai melstis. Tiesa, moteriškė yra teisėjui nepažįstama, tačiau ji gyvena tam pačiam mieste ir turi teisės rasti jame sau pagalbos. Toliau, ji yra apleista ir be globos; vienintelė jos priemonė — prašymas bei meldimas. Bet ji naudojasi ta priemone nenuilsdama! ir sėkmingai. Kaip gražiai toj našlės padėtyj yra pavaizduota Bažnyčios ir mūsų padėtis, iš vienos pusės, priklausanti Dievo, iš antros pusės, neturinti jokių priemonių gintis nuo prispaudėjų; prieš juos Bažnyčia teturi kantrybę ir maldą į Dievą, kuriam ji priklauso. Bet tos priemonės yra tikros, nes jos pasiekia savo tikslą pas Dievą. Dievas neatsispiria ištvermingam ir nenuilstamam prašymui. Teisėjo žodžiai skamba beveik taip, kaip Dievo žodžiai į Mozę, kada jis meldė už tautą (Dent. 9, 14). Malda tėra vienintelė galybė, kurios Dievas lyg bijo, suprantama, dėl to, kad pats to nori. Galop, Išganytojas užtikrina nenuilstamos maldos pasisekimą. „Argi Dievas negintų teisių savo išrinktųjų, šaukiančių į Jį dieną ir naktį ir ar gaištų jiems padėti?“ (Luk. 18, 7). Ne, Dievas tai padarys, greit ir netikėtai. Gana dažnai staiga ateidavo persekiotojų teismas. — Kiekvienu atveju, ilgiausias priespaudos laikas tėra trumputis, atsižvelgiant į amžiną atlyginimą. Bet prašymas turi būt ištvermingas. Dieną ir naktį, kaip sako Išganytojas, reikia melstis, tiesiog visumet, t. y. nenustoti melstis iš mažaširdystės ir nusiminimo. Meldžiamasi visumet, kada meldžiamasi dažnai ir daug ir niekad nemetama maldos. Galop, baigdamas, Viešpats sako, kada žmogaus Sūnus ateis teisti, ar Jis ras pasaulyj tikėjimo, kurs maldoj būtų taip stiprus ir ištvermingas, jog iškęstų ateinančio teismo priespaudas? Tai yra skaudus nusiskundimas, kurs išsiveržia iš Jėzaus širdies, kada prisimena, kiek Jis padarė paremti tikėjimui, ir kada, iš kitos pusės, matuoja nelaimę, į kurią žmonės griūva per tikėjimo trūkumą maldoj, neišskiriant nė Izraeliaus. Tą ištvermingumą maldoj jau kitur buvo Išganytojas įsakęs, būtent, bičiulio vaizde, kurs ir naktį prašo duonos ir, galop, per savo įkyrumą lieka išklausytas (Luk. 11, 8).

Jei ne laiku, tai bent turiniu su tuo palyginimu rišasi se-

kas palyginimas apie besimeldžiantį fariziejų ir muitininką (Luk. 18, 9—14). Malda priespaudoje ir, apskritai, kiekviena malda, kaipo kalbėjimas į .Dievą, turi būti lydima pasižeminusio nusistatymo. Tai Išganytojas įsako tam palyginime. Savo sumanymui gyvų vaizdų nereikėjo Jam toli ieškoti. Jo klausytojų tarpe buvo nemaža fariziejų, kurie buvo savimi pasitikėjimo ir kitų žmonių, ypač vargšų muitininkų, paniekos tikras įsikūnijimas. Į tas dvi žymes ir taiko palyginimas, kurio tikslas yra perspėti išdidų savimi pasitikėjimą ir kitų niekinimą. Perspėjimas buvo taikomas fariziejams, apaštalams ir visiems kitiems. Išganytojas parenka palyginimui viešos maldos aplinkybę, nes tada geriausiai pasirodo, kokios yra dvasios žmogus, ir ką pas jį nuveikia religinis auklėjimas.

Fariziejus yra vaizdas to, koks žmogus neturi būti maldoj. Jis eina į šventyklą, tur būt, arti šventavietės ir tenai atsistoja. Stovėjimas pats savaime nebuvo dar puikybės ženklas. Žydai meldėsi ar stovėdami (III Kar. 8, 22; Mork. 11, 25), ar atsiklaupę (Dan. 6, 10; Apd. 7, 59 s; 9, 40; 21, 5), ar sukniubę (II Kar. 12, 16; I Mak. 4, 40), ar atsisėdę (II Kar. 7, 18; III Kar. 19, 4). Tačiau čia stovėjimas, tur būt, buvo puikybės išraiška. Kaip rodos, fariziejus atsistojo iškilmingai, kaip koki statula, per drąsiai ir pasitikėdamas pačiu savim, lyg būtų atėjęs į Dievo namus ne kaipo prašytojas, bet kaipo tikintysis. Taip pat ir jo maldoj reiškiasi puikybė. Jis pradeda maldą dėkojimu Dievui ir Jo garbinimu, kurs greit pavirsta į paties savęs garbinimą. Užuot atsiminęs savo nuodėmes, jis išdėsto ir išskaičiuoja visas savo dorybes. Bet teišskaičiuoja išviršinius dalykus; jis pasninkaująs ne tik vieną kartą per metus permaldavimo dieną, bet du kartu per savaitę; jis atiduodąs dešimtines iš visų savo pajamų, net iš kvynų, dilių, mėtų ir kitų daržovių (Luk. 11, 42; Mat. 23, 23). Todėl tas žmogus neturįs nieko, už ką reikėtų atsiprašyti, nieko, ko reikėtų prašyti; jis esąs šventas, o ne toks, kaip kiti žmonės, kurie esą vagys, apgavikai ir svetimoteriai. Tur būt, jis pasižvalgė, ar kas jį mato ir girdi, ir štai jo žvilgis krinta ant muitininko; tuoj jis jį pasmerkia. Iš tikro, yra baisi puikybė manyti, kad tau netrūksta jokios dorybės, kad teturi gryniausios dorybės, ir tuo girtis prieš Dievą. Kitur sakoma, kad prieš Dievą nėra jokios didybės, o čia kaip tik ji yra lyg įsikūnijusi. — Priešingai, muitininkas yra tikro viduojo ir išviršinio pasižeminimo vaizdas. Jis nesibriauna šventyklos

gilumon, jis laiko save nevertu šventosios vietos ir pasilieka iš tolo, gal būt, stabmeldžių kieme; jis nedrįsta pažiūrėt aukštyn į dangų, nes gėda jam savo nuodėmių; savo atgailai ir gailesiui parodyti jis mušasi į krūtinę ir kartoja: „O, Dieve, būk gailestingas man nusidėjėliui!“ Jis viešai išpažįsta savo kaltę ir prašo jos atleidimo. Tai nėra joks pasitikėjimas savo teisingumu, bet tik Dievo gailestingumu. Tai yra tikras pasižeminimas, koks tinka maldai. Sprendimą apie abu besimeldžiančius Išganytojas pareiškia, sakydamas: „Sakau jums, šitas (muitininkas) nuėjo į savo namus nuteisintas, anas ne“ (Luk. 18, 14). Pagal žodžių prasmę ir sąryšį vienas muitininkas tebuvo nuteisintas, o fariziejus pasmerktas. Būtent, Išganytojo išsireiškimo būdas nori pasakyti, kad fariziejus mažiau arba visai nebuvo nuteisintas (Mat. 5, 19; 21, 31), taigi liko Dievo pasmerktas. Tai tikrai matyt iš kalbos, nes Išganytojas tęsia toliau: „Kas save aukština, bus pažemintas, ir kas save žemina, bus paaukštintas“. Be abejo, nuteisintam tegalima likti tik pasižeminimo keliu. O fariziejaus nusistatymas nieku būdu nėra pasižeminimas, bet savęs aukštinimas ir kitų smerkimas, ir todėl jis lieka Dievo pasmerktas. — Aišku, kad Išganytojas norėjo ne tik pasižeminimą maldoj įsakyti, bet taip pat pasmerkti nepakenčiamą fariziejų puikybę ir paskelbti jiems teismą. Taip pat ir maldoj jų būdas yra baisenybė prieš Dievą, ir jie bus išvaryti iš šventyklos, tuo tarpu kai pasižeminę muitininkai ir stabmeldžiai įeis jon.

Moterystės neperskiriamybė. Skaistybės luomas.

Iš Galilėjos ir Samarijos Išganytojas atėjo į Perėją, ir, kada vieną dieną buvo apsiaustas gausingos minios ir gydė ją, prisiartino pas Jį fariziejai, klausdami, ar moterystė, taip pat ir ryšio žvilgsniu, gali būti perskirta dėl kiekvienos tinkamos priežasties (Mat. 19, 1-12; 5, 31. 32. Mork. 10, 1—12). Apie tą klausimą buvo daug kalbėta, ir pažiūros net pačių fariziejų tarpe buvo viena kitai priešingos. Vieni (Šamajo mokiniai) visišką moterystės perskyrimą teleido svetimoterybės atsitikime; kiti (Hillelio šalininkai) leido jį dėl kiekvienos tinkamos priežasties; o Įstatas reikalavo svarbios priežasties, būtent, priežasties, kuri sugyvenimą tikrai padaro vargingą ir nepakenčiamą (Atk. 24, 1). Žinoma, kaip liūdni tuo atžvilgiu pas žydus dalykai buvo, o ypač dėl fariziejų Įstato aiškinimo, kurie tokiuose atsitikimuose buvo labai laisvi. Artimesnė klausimui proga galėjo būti papeikimas,

kurį iš naujo Perėjoj Išganytojas pakartojo prieš fariziejų atsakomingą tuo atžvilgiu pažiūrą (Luk. 16, 18). Bet klausiančiųjų noras jokiu būdu nebuvo geras. Jie tik norėjo gundyti Išganytoją; vis tiek kokį atsakymą Jis duotų, jie norėjo supainiot Jį arba pastatyti prieš Įstatą, ar kokią nors mokyklos nuomonę, ar viešpataujantį paprotį; o, gal būt, norėjo sukurstyti prieš Jį ir patį Erodą, kurio žemėse šis klausimas buvo paduotas; o juk Erodas tam klausymui buvo taip opus dėl savo moterystės su Erodiada.

Išganytojas, atsakydamas, elgiasi labai išmintingai; Jis nesileidžia kaibėti apie mokyklų nuomones nei apie įsibrovusią nemoralybę, bet iš karto nurodo pirmykštį Įstatą, kurs yra sprendžiamas. Jis klausia fariziejus, ar jie neskaitė, kad Dievas sutvėrė pirmykščius žmones, kaipo vyrą ir moterį, ir pasakė: „To dėliai žmogus paliks tėvą ir motiną ir laikysis savo pačios, ir du bus vienas kūnas. Ką tat Dievas sujungė, žmogus teneperskiria“. Tatai iš pirmosios poros sutvėrimo, kurs vienkart buvo moterystės įkūrimas, Išganytojas išveda moterystės vienybę ir neperskiriamybę. Dievas davė Adomui tik vieną moterį, ir ji yra vaikų palaimai, kuri yra moterystės tikslas, vienas principas. Toki yra Dievo įstaiga, ir ką Dievas sujungė, žmogus teneperskiria, panašiai, kaip žmogus neturi dalyti savo paties kūno, nes nėra gamtos įstatų viešpats. — Klausiantieji į tai atsakė, kam tad Mozė liepęs jiems duoti persiskyrimo raštą ir leidęs moterį paleisti. Išganytojas atsako, kad moterį paleisti nėra Įstatas, bet tik Įstato išimtis, yra leidimas, kurį Dievas davė dėl jų širdies kietumo ir trūkumo meilės, kad sustabdytų didesnį pikta, taip, kaip ir kituose dalykuose Jis pakenčia Įstato išimtis ir palengvinimus, pav. daugmoterybę, kruviną kerštą ir kitus. Jei persiskyrimas kai kuriuo atveju yra leistas — tęsė toliau Išganytojas — tai Dievas ir liepė tokiu atveju perskyrimą padaryti, parašant ir įduodant persiskyrimo raštą. — Galop, visu savo autoritetu Viešpats pareiškia: „Bet aš sakau jums“ (Mat. 19, 9), kas Jo Bažnyčioj turi būti teisė. Jis sugrąžina moterystei pirmykštę jos padėtį ir paskelbia, kad pats moterystės ryšys negali būti atrištas jokiose sąlygose, net nei svetimoterybės atsitikime; dėl vienos ar antros pusės svetimoterybės arba dėl kitų svarbių priežasčių gali įvykti persiskyrimas sugyvenime, bet ne pats moterybės ryšys atrištas. Tokią prasmę turi Rašto vieta pas šv. Matą 5, 32 ir čia 19, 9. Tiktai tokia prasme tos dvi vietos sutinka su ki-

tais Rašto posakiais (Mork. 10, 11. 12; Luk. 16, 18; 1 Kor. 7, 10) ir su Bažnyčios pareiškimu (Trid. sess. 24, can. 7). Ta taip pat prasme ir apaštalai suprato Išganytojo žodžius, kaip tai pasirodo iš kur kitur.

Namuose mokiniai vėl sugrįžo prie to paties klausimo ir išreiškė nuomonę, kad jei dalykas taip atrodo, būtent, jei tikras moterybės ryšio atrišimas yra visai negalimas, tada juk geriau visai nevesti. Išganytojas, pirmiausia, čia iš naujo patikrina savo pareiškimą, kurį padarė prieš liaudį, ir neatsiima atgal nieko, bet tikrina be apribojimo, kad, kas tik atleidžia savo moterį ir paima kitą, tas svetimoteriauja, lygiai kaip moteris svetimoteriauja, jei ji paima kitą sau vyrą. Toliau Išganytojas atsako apie skaistybę, kurią mokiniai palietė. Čia Išganytojas kalba apie skaistybės, luomą, kurs yra prisiimtinas ne dėl reikalo, bet dėl antprigimtinių motyvų ir „dėliai dangaus karalystės“ (Mat. 19, 12). Kad išlaikytų skaistybę ir išsižadėtų moterystės, sako Jis, reikia žmogui ypatingos apšvietimo ir stiprumo malonės; „ne visi tai išmano“, bet tik tie, kuriems tai yra duota; kas gali išmanyti, teišmano. Todėl Išganytojas kalba apie apipjaustytus iš prigimties, per prievartą ir iš laisvos valios. Del to iš Išganytojo žodžių išplaukia ne tik tai, kad pasirinkti tą skaistybės luomą yra palikta laisvai valiai, ir, jei kas jį pasirenka, tai dėl antprigimtinių motyvų, dėl dangaus, kad tarnautų Bažnyčiai ir Evangelijai, bet kartu taip pat seka, kad tas luomas yra įmanomas ir net lengvas dėl to, kad jis yra žmogaus laisvės ir dieviškos malonės išdava. Malonės įtakoj išsivysto linkimas, kurs yra stipresnis už stipriausią natūralų linkimą. Tai yra geidimas ir troškimas prisirišti prie Dievo, tarnauti Jo karalystei ir tapti dangaus garbės dalyviu.

Iš žmogiškos nešlovės žemumos ir lytinių paklydimų niekšybės kelia Išganytojo atsakymas į aukštybes, skelbia pasaulį atnaujinančias mintis bei įstatus ir apreiškia gražiausius ir kilniausius dalykus, kurie yra krikščionybėj, būtent, moterystės atitaisymas ir skaistybės luomo bei celibato įvedimas. Tame ir glūdi paslapties reikšmė. Aiškiai buvo nušviesti trys moterybės padėtys, pirmykštis moterybės idealas pirmame žmonių suvedime, paskiau aptemimo laikas dėl persiskyrimo rašto ir poligamijos, galop, idealo sugrąžinimas krikščionybėj ir jo patobulinimas šventu Sakramentu, Ta pašvęsta moterybė su jos sakramentalia palaima ruošia dirvą ir pirmus daigus celibatui bei skai-

stybės luomui. Per tą moterybę susikuria laisvė ir tėviškė nesuskaitomoms sieloms, kurios nori būti laisvos nuo kiekvienos verguvės ir mirtingame kūne grumtis dėl angelų vainiko, sielų, kurios gyvena dėl dangiškų dalykų ir nori būti didžiaširdės Dievui. Tokiems dalykams yra celibatas ir skaistybės luomas. Į jį iškilmingai kreipiasi Išganytojo žodžiai ir skamba, lyg garbingas apokalipsinio apreiškimo būsimas įvykimas, būtent, kad jis sudarys išrinktą, spindulingą Avinėlio palydovų būrį, kurs visur Juo seks (Apr. 14, 3 s). Kaip gražiai ir aukštai kyla tie šviesūs būriai iš liūdnos pasaulio tamsumos! Net Senosios Sandoros laikai turi tik pavienių reiškinių, kurie vaizduoja tą dangišką padermę.

Išganytojas ir vaikai.

Tai dar buvo Perėjoj, kai vieną dieną motinos norėjo pristatyti savo vaikus Išganytojui (Mat. 19, 13—15; Mork, 10, 13—16; Luk, 18, 15—17). Motinos norėjo, kad Jis uždėtų ant vaikų rankas. Del mažo amžiaus, rodos, vaikų dar nebuvo galima mokinti. Todėl Išganytojas turėjo bent juos palaiminti. Palaiminimas, teikiamas kunigų, Dievo vyrų, Įstatymo mokytojų, gimdytojų ir, apskritai, tokių žmonių, kurie ypatingai atstovauja Dievo šventumui ir autoritetui, buvo labai branginamas visų religingų tautų; į jį buvo žiūrima, kaip į Dievo globos, pamėgimo ir ypatingos malonės laidą (Prad. 1, 22; 27, 34; 48, 14; 49, 28). Motinos taip tikėjo Jėzaus šventumu ir galybe, jog buvo tikros nieko geriau negalinčios suteikti savo vaikų šiam gyvenimui ir amžinybei, kaip Išganytojo palaiminimą. — Išganytojas, matyt, buvo namuose, o apaštalai turėjo pas Jį motinas įleisti. Bet apaštalai, ar tai nenorėdami varginti Išganytoją, ar laikydami patį dalyką negana svarbiu, varė prašančias motinas šalin, rodos, ne visai mandagiai. Išganytojas rimtai papeikė jų elgesį, pasikvietė motinas su vaikais ir tarė: „Leiskite mažutėlius ir nedrauskite jiems ateiti pas mane, nes tokių dangaus karalystė; iš tikrųjų, kas nepriima dangaus karalystės, kaip kūdikis, neįeis į ją“. Ir Išganytojas ne tik laimino mažučius, bet apipylė juos savo ypatingo gerumo ir palankumo reiškimais, dėdamas ant jų rankas ir apkabindamas. Pasišalino tik tuomet, kai visus patenkino.

Ta maloni paslaptis yra brangus Viešpaties gerumo ir maloningumo pareiškimas. Jėzus neatstumia nieko, kuo gali daryti gera žmonėms ir juos linksminti; Jis stačiai peikia apaštalus,

kad jie taip mažai tesupranta Jo dvasią ir savo tarp Jo ir laudies tarpininkavimo uždavinį. Be abejo, visumet yra gražu ir malonu, kai kunigas laimina vaiką. Bet kaip gražu, kai Išganytojas, kai pats Dievas žmogaus pavidale taip noriai ir taip palankiai atsiduoda vaikams! Atsakydamas apaštalams, Jis pareiškia taip pat savo išmintį: su didžiu rimtumu Jis kreipia jų dėmesį į tai, kas vaike yra aukšta ir svarbu. „Jų yra dangaus karalystė“. Ką Jis atėjo skelbti, įkurti ir savo gyvenimu žmonėms pelnyti, tai jie jau turi, tai yra jų dalis. Jie yra dangaus karalystės kunigaikščiai, Jo dangiškojo Tėvo vaikai ir Jo mažučiai broliai. Visi dideli ir kilnūs planai, visas Dievo darbų pražydimas glūdi toj vaiko širdyj ir kada nors pasireikš, kaipo garbinga tikrenybė. Išganytojas tai pastatė apaštalams ir visiems, kaipo pavyzdį, kaip jie turi siekti prie to garbingo tikslo. Nekaltumas, pasižeminimas, klusnumas ir vientisumas yra gražūs ir didingi vaiko bruožai. Tai yra tiesiog tos savybės, per kurias prisiimama Dievo karalystė, ir be kurių niekas negali dangaus pasiekti. Tad vaikas yra kažin kas svarbu ir šventa, jis vertas viso dėmesio, rūpestingumo ir meilės, juo labiau, kad yra taip reikalingas pagalbos, o pasaulis ir pragaras tykoja jo, kaip sau skirto grobio. Išganytojas mato iš vienos pusės, kaip Dievas brangina vaiką, o iš antros pusės, kaip juodi pasaulio ir pragaro pasikėsinimai stengiasi panaikinti Dievo planus; Jis mato tiesiog dvasios akimis, kaip daug tų vargšų mažučių žus dėl to, kad gimdytojai ir kunigai, jų natūraliai sargai ir auklėtojai, neatliks savo pareigų jų atžvilgiu. Ko tie Jėzaus žodžiai ir tas Jo pavyzdys nenuveikė Bažnyčioj! Kiek tai aukų pakelti jie pridavė jėgų! Iš jų išėjo gausingos įstaigos ir net dideli ordenai, užsiimą jaunimo mokinimu ir auklėjimu. Taip pat ir čia turime įrodymą, kad Jėzaus žodžiai ir darbai iš tikro yra gyvenimo ir palaimos žodžiai ir slepia savyj atnaujinančių pasaulį minčių ir įstaigų užomazgų bei jėgų.

Aiškinimas apie turtingumą ir apaštališką neturtą. Turtingas jaunikaitis. Pamokinimas apie turtą ir apaštališką neturtą. Darbininkai vyndaržyj.

Išganytojui išėjus iš namų, kur Jis laimino vaikus, pasiskubino pas Jį jaunas įžymus žmogus, atsiklaupė prieš Jį ir paklausė: „Gerasis Mokytojau, ką turiu daryti, kad paveldėčiau amžinąjį gyvenimą?“ (Luk. 18, 18-23; Mork. 10, 17—22; Mat. 19, 16-22). „Kam vadini mane geru ir kam mane klausi apie tai, kas gera? Vienas geras — Dievas. Jeigu gi nori įeiti į gyvenimą, laikykis įsakymų“, toks buvo Išganytojo atsakymas. Jaunikaičiui paklausus, kokius įsakymus Jis čia suprantąs, Išganytojas nurodė jam dešimtį įsakymų ir paminėjo jam ketvirtąjį, penktąjį, šeštąjį, septintąjį ir aštuntąjį įsakymą. Jaunikaitis atsakė, kad visa tai jis lig šiol laikęs, taigi ko jam dar trūkstą? Išganytojas pažvelgė į jį su meile ir palankumu ir tarė: „Dar vieno dalyko tau trūksta. Jei nori būti tobulas, eik, parduok, ką turi, ir duok beturčiams, ir turėsi turtą danguje, paskui ateik, sek mane“. Išgirdęs tokį atsakymą, jaunikaitis nuliūdo ir pasišalino, nes buvo labai turtingas.

Tame pasikalbėjime visų pirma reiškiasi Išganytojo išmintis ir buklumas, nes Jis teatsako jaunam žmogui vien pagal jo supratimo ir geidimo laipsnį. Tačiau, matydamas tą atvirą norą, Jis atsako aiškiai. Jo atsakymas yra išsemiamas ir pilnas, ir per tai Jis parodo savo atvirumą ir savo gerumą; maloningai jį geibsta, moka meiliai ir stipriai pakelti jo dvasią bei padrąsinti jį, o jei reikalauja aukos, tai parodo taip pat gausų užmokesnį. Paaukojęs gerybes ir šeimyną, jaunikaitis turės danguj didį turtą, laimės bendravimą su Jėzum ir žymią vietą amžinoj karalystėj.

Tačiau tas atviras ir širdingas Jėzaus palankumas neturėjo jokio pasisekimo. Jaunikaitis nuėjo šalin, nusigandęs tokios aukos, išsižadėjo tobulumo siekimo ir, rodos, nebesugrįžo. Taip jis pralaimėjo aukštą gražų pašaukimą. Bet kaip tai įvyko? Juk jis turėjo tokiam pašaukimui gražių savybių. Jis buvo pilnas kilnumo ir garbingumo, atviras, moraliai tyras, pilnas susipratimo ir gabumų aukščiausiems dalykams. Pats Išganytojas, kurs jį suprato, pamilo jį ir palankiai kvietė eit paskui save, apaštališkai gyvenant. Bet iš jo regimai neramaus būdo, kokiu jis prisiartino pas Jėzų, iš jo elgesio ir žodžių matyt, kad jis turėjo daugiau jausmo, negu valios stiprumo, pasiryžimo bei pastovumo ir priklausė prie tos žmonių klasės, kurioj Dievo žodis krinta į akmenuotą ir lėkštą dirvą (Mat.

13, 20 s; Mork. 4, 16. 17; Luk. 8, 13). Tad jis, tiesa, prisiartino prie Išganytojo su geru noru, nes jautė savyj entuziazmo Jo natūraliai gražiosioms ir kilniosioms žmogaus savybėms ir taip didžiam bei išmintingam Mokytojui, bet nesuprato Jo tikslo, kur tėra vien Dievas, nei neturėjo valios jėgos, kuri yra būtina pavartoti reikalingoms priemonėms. Išganytojas ir čia jam norėjo padėti, padaryt kilnesnę jo intenciją, palenkt ją į Dievą ir tuo sustiprinti jo valią aukai pakelti. Todėl jau pačioj susitikimo pradžioj Jis tarė rimtą žodį: „Kam mane vadini geru? Kam mane klausi apie tai, kas gera? Vienas geras — Dievas“. Be abejo, tuo Išganytojas stengėsi sužadinti jame tikėjimą, per kurį jis regėtų Jame ne vien žmogų, bet patį Dievą, kurs jį šaukė ir kuriuo jis turėjo sekti. Tai buvo maloningas iš Dievo pusės rankos padavimas. Bet jaunikaitis nenusitvėrė jos, nes, nors jam nestigo jausmo, bet trūko valios jėgos. Jis buvo prisirišęs prie turtų. Rūmus, laukus, daržus ir vyndaržius, visą brangų gimdytojų palikimą parduoti ir atiduoti beturčiams — tai buvo jam per daug. Jis tikėjosi švelnesnių priemonių įgyti tobulybei, tas reikalavimas per skaudžiai jį užgavo. Be to, jis užmiršo pasitikėti Dievu, įkrito į nuliūdimą, nepasitikėjimą ir nusiminimą, kurie yra per didelio prie kūrinių prisirišimo išdaviniai. Jis nė neklausė apie užmokesnį, kurį jam prižadėjo pats Dievas, ir pasišalino. Kuo jis būtų galėjęs būti? O kuo jis tapo? Ar liūdnas atsisveikinimo žvilgis, kuriuo jį Išganytojas palydėjo, neslėgė jo per visą gyvenimą, kaip koks niaurus debesys? Be abejonės, kvaila yra prieš Dievo valią veržtis į pašaukimą, bet taip pat liūdnas yra nugalėjimas pašalinti iš savo kelio Dievą, jei Jis kviečia į kokį nors pašaukimą.

Tos paslapties svarba pirmiausia glūdi tame, kad, atsakydamas į jaunikaičio klausimą, Išganytojas trumpais žodžiais nustato savo Bažnyčios padalinimą į du vyriausius luomus, būtent, į pasaulinį ir vienuolių luomą ir nurodo jų skirtumus bei žymes. Pasaulinio luomo prigimtis yra būtinoji Dievo meilė, kuri pasitenkina įsakymų laikymu. Tai yra didelis visuotinis vieškelis į dangų. O vienuolių luomo esmė yra Dievo meilė, kuri myli Dievą labiau, negu griežtai reikalaujama išganymui, ir stengias laikytis Jo patarimų. Todėl tas luomas yra paliktas laisvai valiai. „Jei nori“, sako Išganytojas, nes patarimai yra priemonės tobulybei, kurią Kristus ne įsako, tik siūlo, kaipo Dievo mėgiamą daiktą, ir palieka jį laisvai valiai. Patys patarimai čia irgi jau yra nurodyti, būtent, neturtas, t. y. visiškas išviršinių gerybių išsižadėjimas, skaistybė ir klusnu-

mas, kurs reiškiasi iš dalies tuo laikinių dalykų išsižadėjimu, o iš dalies nevedusio gyvenimo pasirinkimu ir artimesniu su Jėzum draugavimu. Kaipo to luomo tikslas, yra pažymėta tobulybė, o per ją ypatingas Dievui ir Evangelijai tarnavimas ir ypatinga dangaus karalystėj vieta, kurią Išganytojas prižada, kaipo didį „turtą“. Keliais turiningais žodžiais čia yra pažymėtas didis vienuolių luomo planas, kurs nesuskaitomą daugybę sielų išplėšia iš nenaudingo, neprotingo ir pavojingo pasaulinio gyvenimo, laimi jas tobulybei ir dangui, ruošia Bažnyčios kariuomenę jos misijų ir meilės darbui vykdyti ir tęsti toliau Jėzaus gyvenimui čia žemėje. Ir čia iš Jėzaus žodžių išėjo amžinojo gyvenimo sėkla.

Kai jaunikaitis, nuliūdęs, pasišalino, Išganytojas pažvelgė reikšmingai į mokinius ir tarė: „Kaip gi sunku yra turtingam įeit į dangaus karalystę!“ Apaštalai stebėjosi tuo. Bet Išganytojas tęsė toliau: „Ir dar aš jums sakau: pigiau kupranugariui išlįsti pro adatos ausį, kaip turtingam (pasitikinčiam vien savo pinigais) įeiti į dangaus karalystę“. Nugąsdinti tais žodžiais, apaštalai manė: „Tai kas gi gali būti išganytas?“ Išganytojas pažvelgė į juos, ramindamas, ir tarė: „Pas žmones tai negalima, bet ne pas Dievą; „nes pas Dievą visa galima“ (Mat. 1Q, 23—26; Mork. 10,23—27; Luk. 18, 24—27).

— Išganytojas pasinaudoja ta proga išsitarti apie turtų pavojingumą. Tas pavojus yra ne tik tame, kad nepasiekiama tobulybės, bet tame, kad net išganymui nesidarbuojama ir prarandama dangus. Taip sako Viešpats, atkartodamas ir kalte kaldamas, taip ir apaštalai Jį supranta. Išganytojas, aiškindamas tai, duoda įrodymų. Tikrai sakant, jau užtenka to, kad Išganytojas tai skelbia taip rimtai ir atkartodamas, Jis vaizduoja turtuolio išganymą, kaipo daiktą natūraliai stačiai negalimą, taip jog reikia Dievo malonės, kad ta negalimybė būtų nugalėta. Bet Jis ir iš vidaus pagrindžia tai, sakydamas, kad turtai veda į per didelį jais pasitikėjimą. Turtai užgriebia širdį, pagamina priemonių visiems geiduliams tenkinti ir pastato žmogui žemiškos laimės rūmus, taip jog jis užmiršta Dievą ir nebsupranta esąs daugiau ko reikalingas laimei pasiekti. O tai yra blogiausia. Vien tik per Dievo malonę ta nelaimė tegali būti nukreipta, ir todėl šventasis Raštas sako apie turtuolį, kurs yra be nuodėmės ir nepasitiki savo pinigais, kad toks turtuolis daraą stebuklus (Sir. 31, 9). Paprasčiausia ir tikriausia priemonė išvengti to pavojaus tai

— visai turtų išsižadėti, pasirenkant neturtą.

Petras įsiklausė į tą rimtą perspėjimą apie turtų pavojingumą; todėl, nudžiugęs ir drąsindamas kitus apaštalus, klausė, kas jiems

teksią, nes jie viską apleidę ir sekę Juo. Išganytojas, atsakydamas, nurodo gražiausią ir tai dvejopą užmokesnį (Luk. 18, 28—30; Mork. 10, 28—31; Mat. 19, 27—30). Išganytojas sako, kad kiekvienas, kurs dėl Jo, dėl Jo vardo ir karalystės paliks namus, dirvas, gimdytojus, brolius, seseris, vaikus, tarp persekiojimų gaus toli gražu daugiau, — net šimteriopai, — gaus namus, dirvas, brolius, seseris, vaikus ir motinas šiame gyvenime, o ateinančiame pasaulyj amžinąjį gyvenimą. Apaštalams Išganytojas dar turi ypatingą priežadą: „Iš tikrųjų, sakau jums, jūs, kurie mane sekėte, atgimime, kuomet žmogaus Sūnus sėdės savo didenybės soste, taip pat sėdėsite dvylikoje sostų ir teisite dvylika Izraeliaus giminių. Daug pirmųjų bus paskutiniai, ir daug paskutinių bus pirmieji“.

Tad užmokesnis yra dvejopas, šiame ir aname gyvenime. Tas „toli gražu daugiau“ ir „šimteriopai“ čia žemėj reiškiasi pirmiausia dvasiniais dalykais, būtent, laisve, nerūpestingumu, džiaugsmu, kūdikišku nusistatymu, širdinga malda, pasitikėjimu Dievu, veiklumo galybe ir antprigimtiniais nuopelnais. Bet tas šimteriopas užmokesnis talpina savyj taip pat ir kitų žemiškų daiktų. Sekdamas Kristum ir tapdamas Jo namiškiu, apaštalas įeina į kitą didesnę šeimyną, dalyvauja jos laikinėse gerybėse, paguodoj, vedime, globoj ir bendro gyvenimo džiaugsmuose, nepaisant išorinių persekiojimų ir viduojų aukų, kurios reikia pakelti. Išganytojas matė dvasios akim stebuklingą Bažnyčios vaisingumą vienuoljių atžvilgiu; kurios, kaip Dievo tauta tyruose, priešų apsiaustos ir spaudžiamos, žengia stiprios, drąsios, o stigdamos visų žemiškų dalykų, stebėtinu būdu yra aprūpinamos maistu ir gaivinamos stebuklingu gėrimu. — O amžinybės atžvilgiu yra užtikrintas priežadu dangus visiems tiems, kurie seka Išganytoju, apaštališkai gyvendami, su ta sąlyga, kad jie viską paliks — namus, turtus, šeimynas dėl Išganytojo, dėl Jo vardo, Jo karalystės, dėl apaštališko darbo, ir tikrai seks Jėzum. Tokiu būdu neturtas tampa apaštališka ir aukščiausia priemone evangeliškai tobulybei įgyti, kurios aukščiausia viršūnė yra tai, kad darbuojamasi ne tik dėl savo paties tobulumo, bet taip pat dirbama ir kitiems išganyti. Už visa tai yra žadėta daug — įvairios, be galo brangios malonės, amžinas gyvenimas, jei tik tame siekime ištveriama. Vargiai koks kitas priežadas yra taip atviras ir aiškus. — O apaštalams prižadamas danguj dar ypatingesnis garbės, galybės, šlovės ir džiaugsmo laipsnis. Atgimime, t. y. naujame Dievo karalystės pertvarkyme ir ištobulinime, kai žmogaus Sūnus sės į garbės sostą, šalia Jo jie sėdės dvylikoj sostų ir teis Izraeliaus gimines-

Jie bus tartum Kristaus bendradarbiai ir sudarys Kristaus karalystės kunigaikščius bei didžiūnus, dėl to kad čia žemėj jie parodė taip didžią išmintį ir sielos kilnumą, dėl Kristaus karalystės paniekindami ir palikdami visa, kas žemiška, ir dėl to kad čia žemėj jie jau dalyvavo Kristaus darbuotėj, Jo teisėjo uždavinyj ir savo darbu bei pasiaukojimu gynė, aukštino ir platino Dievo karalystę. Visai teisingai tie Dievo karalystės daugintojai dabar yra dangaus orybių nešėjai. Dvylika giminių reiškia ne vien Izraeliaus tautą, bet visą žmoniją. Čia pažymėtos yra ypač Izraeliaus giminės, dėl to kad pirmiausia joms buvo Dievo karalystė pažadėta, visos tautos per tikėjimą turėjo prie jų prisijungti, ir dėl to kad ta karalystės garbės išraiška buvo apaštalams artimiausia ir labiausiai suprantama. Tas priežadas statė juos aukščiau už Dievo tautos patriarchus. Taip visa paskučiausiųjų dalykų išvaizda netikėtai bus visai kitoki, negu dabartinis pasaulio pavidalas. Todėl Išganytojas prideda žodžius: „Daug pirmųjų bus paskutiniai, o paskutiniųjų pirmieji“. Bus netikėtas permainymas. Tai taikoma ne tik žydams, kurie regės visai kitus pirmosiose dangaus karalystės vietose, negu jie dabar čia žemėj mato savo bažnytinės tvarkos aukščiausiojoj vyresnybėj, bet tai taikoma visiems, kad visi saugotus, kad pasirodytų verti savo pašaukimo ir neprarastų savo vietos, kurią užimtų kiti.

Tokiu būdu Išganytojas pasinaudojo atsitikimu su jaunikaičiu ne tik rimtam ir jaudinamam perspėjimui apie laikinius turtus, bet dar tam, kad dar labiau įtikinamai įsakytų apaštališką neturtą. Tam Jis nurodo du motyvus. Pirmasis yra neturto reikalingumas apaštališkai tobulybei. Tas reikalingumas tiesiog išeina iš didžių turto pavojų tobulybei ir net sielos išganymui. Turtai yra pirma ir visuotinė tobulybės kliūtis, t. y. jie kliudo tobulą meilę, besistengiančią vykdyti patarimus, ir kliudo ypatingai Dievui tarnauti. Ta kliūtis turi būti pašalinta, o tai įvyksta neturto keliu. Tai Išganytojas nurodo pirmojoj savo pamokos dalyj. — Antrojoj dalyj Jis paliečia kitą motyvą, kad tą apaštališką neturtą prisiimtume, būtent, gražiausią atlyginimą, kurį prižada šiame gyvenime ir amžinybėj. Tai nušviečia ir pagrindžia tariamai kietus reikalavimus, jaunikaičiui pastatytuosius. Jis turėjo palaukti tų žodžių ir jais susistiprinti. Jie yra garbingas švento apaštališko neturto testamentas. Nieko gražesnio nebegalima pasakyti. Taigi, neturtas gimdo vienuolius ir apaštalus, palaiko juos, išauklėja kilniam veikimui Bažnyčioj ir puikiai juos aprūpina danguje.

Paskutiniesiems žodžiams, būtent, kad „pirmieji bus pasku-

tiniai, o paskutinieji pirmi“ — paaiškinti ir pagrįsti Išganytojas tuoj pridėjo palyginimą apie darbininkus vyndaržyj (Mat. 20, 1 —16); jame yra pasakojama, kaip vienas turtingas žmogus ėjo į rinką keturis kartus vieną dieną, o paskutinį kartą dar apie vienuoliktą valandą, — ėjo pasamdyti darbininkų į savo vyndaržį, kuriame jie turėjo išpurenti žemę pavasarį arba rinkti vynuoges piūties laiku; visus, kuriuos rado rinkoj, pasiuntė į savo vyndaržį, sutaręs su pirmaisiais po denarą algos dienai. Vakarą Viešpats liepė savo užvaizdui išmokėti darbininkams algą, ir tai taip, kad paskutinieji gautų po denarą, kaip ir pirmieji. Pirmieji, gavę denarą lygiai su paskutiniaisiais, skundėsi, kad tai neteisinga. Bet Viešpats subarė juos, sakydamas, kad juk po denarą buvo sutarta, kurį jie gavo; nejaugi jie gali jam uždrausti būti geram ir duoti paskutiniesiems tiek, kiek ir pirmiesiems? Galop Išganytojas pakartoja žodžius: „Paskutinieji bus pirmi, o pirmieji paskutiniai“, ir reikšmingai priduria: „Daug pašauktų, o maža išrinktų“.

Tuo palyginimu Išganytojas visų pirma patvirtina sakinį, kuriuo buvo pabaigęs pamoką apaštalams, o antra, tą sakinį juo paaiškina ir pagrindžia. Vyndaržio Viešpats yra Dievas, vyndaržis — Bažnyčia, darbininkai — visi žmonės, ypač išrinktieji, dienos darbas — žemiškas gyvenimas, denaras — amžinas gyvenimas, dangus. Tačiau, kaip tai aiškėja iš praeitosios prakalbos, danguje kai kurie yra labiau paaukštinti, o šiame palyginime jie yra pažymėti, kaipo darbininkai, kurie ateina paskutinieji, tačiau gauna pirmųjų užmokesnį. Jie yra „pirmieji“ ir „išrinktieji“. Tame palyginime kalbama apie pažymėtinus, — ne apskritai apie dangų, bet apie atlyginimą danguj. Visi darbininkai gavo po denarą, kurs yra dangiškosios garbės simbolis, bet tik paskutinieji jį gavo su pažymėjimu. Ta prasme čia reikia imti Išganytojo žodžiai „daug pašauktų, o maža išrinktų“; kitoj vietoj tie patys žodžiai (Mat. 22, 14) yra taikinami tiesiog išrinkimui į garbę. Tas apaštalų išrinkimas į pirmąsias vietas dangiškoj Mesijo karalystėj lengvai galėjo sukelti apaštaluose pasididžiavimo dvasios. O tuos, kuriems toks išrinkimas neteko, arba tam tikromis valandomis gal net apaštalus, galėjo imti pagunda manyti, kad Dievas elgiasi netinkamai ir neteisingai, duodamas pirmenybę vieniems prieš kitus. Tai dvejopai pagundai pašalinti Išganytojas pateisina tą Dievo sumanymą, parodydamas, kaip tas pažymėjimas iš vienos pusės yra gryno gerumo darbas, o iš antros pusės ir teisybė nėra įžeista. Visur yra pabrėžtas gerumas. Juk ir apskritai išrinkimas į malonę ir

garbę yra visai nepelnyto nei nepelnomo gerumo darbas, juo labiau išrinkimas į garbės pirmenybę yra nepelnyto gerumo darbas, taip kaip palyginime yra gerumo darbas tai, kad paskiau atėjusieji gauna tokį pat užmokesnį, kaip ir pirmieji. Tą gerumą vyndaržio savininkas pabrėžia, sakydamas: „Aš noriu ir šitam paskutiniajam duoti, kiek ir tau. Arba ar man nevalia daryti, ko noriu? Ar tavo akis dėl to netikusi, kad aš geras?“ Tad apaštalai neturėjo jokio pagrindo didžiuotis. Bet Išganytojas taip pat parodo, kad tas išrinkimas į pirmąsias vietas nesipriešina Dievo teisingumui, ir kad niekas neturi progos skųstis, lyg jam būtų daroma neteisybė. Kiekvienas gauna žadėtą ir pelnytą užmokesnį, kaip tai sako Viešpats murmantiems pirmiau pašauktiesiems, kurie giriasi pakeltu „darbu ir kaitra“, o tuo tarpu kiti, kurie daug mažiau nuveikė, gauna tokią pat algą. „Aš tau nedarau skriaudos; argi ne už denarą susiderėjai su manim? Imk, kas tavo, ir eik sau“. Taigi, čia teveikia nekilnus pavydas. „Ar tavo akis dėl to netikusi, kad aš geras?[4] Tokiu būdu yra pašalinamas kiekvienas pasididžiavimas ir kiekvienas skundas dėl neteisingo pirmenybių dalinimo. Juk Dievas yra savo malonės Viešpats ir gali ją dalyti sau tinkamu saiku tiems, kuriems nori. Taip gali atsitikti, kad koks šventasis daug trumpesniu laiku, bet su nepaprastų malonių pagalba pelno sau aukštesnį garbės laipsnį, negu kitas per ilgus metus, bet su mažesnėmis malonėmis.

Dievas gali laisvai išrinkti žmones į pirmąsias dangaus karalystės vietas ir, tai darydamas, nė kiek neįžeidžia teisybės. Tos pirmenybės žmogus negali pelnyti. Ji yra ir pasilieka laisva malonės dovana. Tokios yra pamatinės tos paslapties tiesos. Bet, duodamas tą dvejopą didžią tiesą, prie tos progos Išganytojas palyginime paliečia taip pat ir kitas tiesas. Dievas kviečia į išganymą ir į dangų visus žmones, visais laikais. Beveik kiekvieną valandą vyndaržio Viešpats išeina ir kviečia visus, kuriuos randa, ir net verste verčia juos eiti, sakydamas: „Ko čia stovite visą dieną, dykinėdami? Eikite ir jūs į mano vynuogyną, ir kas bus teisinga, aš jums duosiu“. Kas nori laimėti amžino gyvenimo užmokesnį, tas turi eiti, Dievo kviečiamas, darbuotis ir pelnyti sau dangų nors jam liktų tik valandėlė darbuotis Viešpaties vyndaržyj.

Kryžius artinasi. Pranešimas apie kančią. Du Zebedėjai.

Išganytojas jau buvo, rodos, Judėjoj netoli Jericho, kelionėj į Jeruzalę. Tai buvo jau paskutinės dienos prieš Velykų šventės savaitę ir paskutinis kelio galas, kurs skyrė Jį nuo miesto ir kančių. Ant kalnų jau degė ugnys, skelbdamos naują mėnulį, kvietė keliauti į Jeruzalę ir kėlė šventą džiaugsmą visame krašte. Visi rengėsi šventei, ruošėsi būriai keliauninkų ir judėjo keliai. Atėjo pavasaris; dangus ir žemė, sakytum, rengėsi šventei. Tokiose aplinkybėse keliavo Jeruzalės kryptimi taip pat ir Išganytojas su mokiniais, tur būt, lydimas kitų palankių keliauninkų, — keliavo be baimės ir pirm visų, taip jog palydovai stebėjosi Jo pasiryžimu ir ėjo paskui bailiai, svyruodami. Miesto artumas neleido laukti nieko palankaus.

Čia tat paėmė Jėzus apaštalus skyrium ir trečią kartą pranešė jiems apie savo kančią ir tai taip aiškiai ir smulkiai nupasakodamas, kaip niekumet dar nebuvo sakęs (Mork. 10, 32—34; Mat. 20, 17—19; Luk. 18, 31—34). Kalbėjo Jis jiems, kad bus išduotas Rašto žinovams ir vyriausiesiems kunigams, bus išniekintas, ištyčiotas, apspjaudytas, nuplaktas, pasmerktas mirti, atiduotas stabmeldžiams, nužudytas ir nukryžiuotas, bet trečioj dienoj kelsis iš numirusiųjų. Tie žodžiai darė apaštalams slegiamo įspūdžio. Jie šiurpo, kaip Jis taip smulkiai kalba apie savo mirtį, pažymi Jeruzalę, kaipo savo mirties vietą, tačiau eina į miestą be jokios baimės ir nedvejodamas. Nerimas juos ėmė, nes jie savo neaiškius nujautimus regėjo patikrintus Išganytojo žodžiais. Jie negalėjo suprasti, kaip mirtis ir dar toki mirtis galėjo ištikti Jį, Mesiją, Dievo Sūnų, kuriuo save esant įrodė taip gausingais stebuklais, prie kurio jie su tokia meile yra prisirišę. Jų, mat, dvasiai dar nebuvo patekėjusi kryžiaus paslaptis; tik šventoji Dvasia turėjo jiems atnešti jos supratimą. Tačiau mokiniai ištikimai laikėsi Viešpaties ir sekė Juo toliau. — O Išganytojas padarė tuos pranešimus, norėdamas prirengti apaštalus fataliam ir taip artimam smūgiui; toliau, Jis norėjo parodyti savo pranašišką dvasią ir taip nustatyti apaštalų pažiūras į savo kančią, kad jie suprastų, kad tos kančios nėra Jo planų suardymas, kad jos nėra pragaištingas, nepramatytas atsitikimas, bet yra dieviškas, amžinas planas, ir kad taip turi įvykti. Todėl Jis čia priduria, jog taip yra apie Žmogaus Sūnų išpranašauta pranašų. Bet tai visa Jis tepasakė vieniems apaštalams, atskirai nuo liaudies, nes to skelbti liaudžiai neturėjo jokio tikslo, ir tai būtų galėję sukelti tik nusistebėjimo,.

neramumo ir pasipiktinimo. Jei jau mokiniai Jo žodžių nesuprato ir buvo nerimo paimti, juo labiau tai būtų buvę su liaudimi. Tačiau tas Išganytojo pasiryžimo ir drąsos pasireiškimas nemažino viduojo sunkaus įspūdžio: Jis natūraliai jautė beaugantį savo širdyj suspaudimą, kurs didėjo kaskart labiau, juo labiau Jo žingsniai artino Jį prie Jo tikslo. Tuo tarpu, kada gamta linksmai šventė savo atsibudimą, o būriai keliauninkų ėjo pro Jį, giedodami šventės giesmes, Jis mąstė apie savo mirtį, ir visa Jį apsupanti aplinkuma buvo rūstus rengimasis pasitikti Jo didžią auką.

Čia tatai atsitiko, kad Salome, Zebedėjo žmona, ėjusi kartu su savo sūnumis Jokūbu ir Jonu, parpuolė prie Viešpaties kojų ir, melsdama, pareiškė geidimą: „Mokytojau, norime, kad Tu mums padarytumei, ko tik prašysime“ (Mat. 20, 20—28; Mork. 10, 35—45).—„Ko norite, kad jums padaryčiau?“ paklausė Viešpats. „Tark“, toks buvo motinos meldimas: „tark, kad šituodu mano sūnų Tavo karalystėje sėdėtų vienas Tavo dešinėje, kitas Tavo kairėje“. Tam prašymui proga rasit buvo Išganytojo priežadas, kad apaštalai bus pirmieji Mesijo garbės karalystėj, arba, apskritai, laukimas, kad dabar pasireikš Mesijo karalystė. Pats tas prašymas ėjo iš didelės motinos meilės savo sūnų, kuriems ji nieko geresnio negalėjo trokšti, kaip tik to, kad jie būtų visai arti Išganytojo, o paskiau jis ėjo iš gyvo tikėjimo į patį Viešpatį ir vilties. Tuo būdu prašymas buvo geras, ir priderėjo į jį atsižvelgti pačios prašytojos dėliai. Ji atidavė Išganytojui du savo sūnus ir buvo viena tų moteriškių, kurios Juo sekė ir Jam tarnavo. Tačiau tame prašyme buvo kažin kas netinkama. Jis ėjo iš abiejų apaštalų garbės geismo, kurie norėjo būti kažin kuo daugiau, negu kiti; jie geidė aukščiausių pažymėjimų, kurių reikalauti neturėjo jokių teisių, ir kuriuos ką tik nesenai Išganytojas buvo parodęs, kaipo laisvas, neužpelnomas Dievo malonės dovanas. Tai gerai buvo įsidėję ir patys abu Zebedėjai, todėl jie ir pasikvietė į pagalbą sau motiną, kad tuo būdu iš anksto užtikrintų sau Viešpaties priežadą. Bet Išganytojas buvo buklus, buklesnis ir atsargesnis, negu Saliamonas. Pirmiausia, Jis norėjo žinoti, koks yra jų noras. Su didžiu gerumu Jis aiškina to meldimo netinkamumą, sakydamas: „Nežinote, ko prašote“, t. y. jūs nežinote sąlygų, nuo kurių išklausymas pareina. Tuoj Jis pažymi pirmąją sąlygą: „Ar galite gerti taurę, kurią aš gersiu? arba būti pakrikštyti tuo krikštu, kuriuo aš esu krikštijamas?“ Tuo Jis suprato savo likimą, savo kančią (Luk. 12, 50; Mat. 26, 39; Jon. 18, 11) ir dalį, kurią jie joj turėjo turėti. Jie atsakė drąsiai ir karštai:

„Galime“. Išganytojas palankiai ir pranašiškai užtikrina jiems, jog „mano taurę, tiesa, jūs gersite, o sėdėti mano dešinėje ar mano kairėje ne mano dalykas duoti jums, bet tiems, kuriems mano Tėvo prirengta“. Tai yra antroji sąlyga, o ji glūdi Dievo paskyrime, be kurio tokie pažymėjimai negali būti pelnomi net mirtimi, juo mažiau prašymu. Sutvėrimo, apvaizdos ir paskyrimo darbai yra priskiriami Tėvui, ir Išganytojas siunčia į Jį. Tas atsisakymas dalyko atžvilgiu yra griežtas, bet žodžių atžvilgiu yra labai švelnus. Juo nuostabesnis yra tas švelnumas, kad šią valandą Išganytojas kuo mažiausia temąstė apie karalystę ir garbę, nes buvo skaudžiai perpildytas rūsčiais kančios vaizdais ir įspūdžiais. Be to, atsakymas yra taip sustatytas, jog kiti apaštalai negalėjo jaustis įžeisti, kada tai pasiekė jų ausis.

Ir iš tikro, ar tai dėl motinos ir sūnų neatsargumo, ar tai kokiu kitu būdu, Zebedėjų byla pasiekė kitus apaštalus ir sukėlė juose nemaža apmaudo. Išganytojas, pažinęs jų ūpą, sukvietė apaštalus ir davė rimtų pamokinimų apie garbės geismą ir pasaulinių orybių siekimus, kuriais jie visi sirgo. „Žinote“, kalbėjo Jis, „kad tie, kurie laikomi tautų kunigaikščiais, viešpatauja ant jųjų“ ir kokią didžią valdžią vykina ant savo valdinių; ne taip turi būti jūsų tarpe, bet, kas nori būti tarp jūsų didesnis, tas tegu tampa jūsų tarnu, o kas nori tarp jūsų būti pirmas, tas tegu tampa jūsų vergu; „nes ir žmogaus Sūnus neatėjo, kad Jam tarnautų, bet kad Jis pats tarnautų ir duotų savo gyvybę, kaipo atvadavimą už daugelį“. Tais žodžiais Išganytojas piešia krikščioniškos ir Bažnyčios valdžios prigimtį, tikslą ir dvasią, kuri turi gaivinti jos nešėjus. Jos tikslas yra ne savimyliškų, asmeninių geismų vykdymas, kaip antai viešpatavimo, patogumų ir puikybės, bet tarnavimas viešam gerbūviui ir atskiro valdinio naudai. Viršininkas turi žiūrėt į save, kaip į tarną, ir taip elgtis, tarnaudamas visų naudai, ir tai ligi savęs paaukojimo. Kas tad nori patekt į valdžią ir ją vykdyti Jėzaus dvasioj, tas tegu laiko save paskutiniuoju ir visų tarnu. Toki yra krikščioniškos valdžios idėja. Kaipo motyvą vykdyti valdžią tuo būdu, Išganytojas, pirmiausia, pažymi baisų pavyzdį stabmeldžių valdovų, kurie viską iškreipia, tarnauja tik sau ir viską paverčia tiranija ir savavalia ir tai tam, kad padarytų nelaimingus ir save, ir tautas; apaštalai tai galėjo regėti pas Erodą, romėnų vietvaldžius ir kitus stabmeldžius kunigaikščius. Todėl Išganytojas ir sako apaštalams: „Žinote“, t. y. galite tai matyti. Antras motyvas tai — Jo paties visai priešingas pavyzdys. Jis neatėjo, kad Jam tarnautų,

bet atėjo tarnauti ir atiduoti gyvybę už visus.

Ta paslaptis gražiai nušviečia Viešpaties teisybės supratimą; Jis nė vieno nepaaukština be pamato, su visais apseina lygiai ir gali atmesti net savo mylimų mokinių prašymą; Jis nepraleidžia nepapeikęs savųjų jokios netobulybės, bet peikia labai švelniai ir meiliai. Pamokoj apie krikščioniškos valdžios prigimtį yra brangus ir kilnus Kristaus dvasios įrodymas, be galo svarbus pasauliui ir Bažnyčiai. Kaip gerbtina ir dieviška yra valdžia, kuri veikia pagal tokius dėsnius, kurie liko įkūnyti Išganytojo gyvenime ir pavyzdyj!

Jeriche.

Aklųjų išgydymas. Zachėjus. Palyginimas apie dešimtį minų.

Išganytojas su savo palydovais atėjo į Jerichą, gražų, turtingą balzamu ir palmėmis miestą. Kadangi Velykų metu keliai į Jeruzalę knibždėte knibždėjo šventės keliauninkais, atsirado gausingi būriai beturčių, aklų, luošų, kurie elgetavo, prašydami išmaldų iš keliauninkų; ypač Jeriche, kurs buvo vyriausiasis susisiekimo centras tarp Jordano ir Jeruzalės. Čia tatai Išganytojas išgydė akluosius, kurie prašė Jo pagalbos (Luk. 18, 35—43; Mork. 10, 46—52; Mat. 20, 29—34). Šv. Lukas pasakoja, kad vieną aklą Išganytojas išgydė, įeidamas į miestą. Matas ir Morkus pasakoja panašų Išganytojo gydymą, apleidžiant Jam miestą. Be abejo, Matas ir Morkus kalba apie tą patį stebuklingą darbą, ir tai apie antrąjį, padarytą apleidžiant miestą; tik tas yra skirtumas, kad Matas kalba apie du aklus, o Morkus apie vieną, kurį vadina Bartimėjo vardu. Tur būt, jis apie tą tik pasakoja dėl to, kad jis dėl kokios nors priežasties buvo žinomas mieste, arba gal ir dėl to, kad jis vėliau Bažnyčioj rado sau vardą. Norėdami suderinti evangelistus, kai kurie mano, jog buvo trys išgydymai; kiti mano, kad aklojo išgydimą, įeinant į miestą, Matas, pasakodamas, sujungia su antruoju išgydymu, įvykusiu išeinant iš miesto, ir dėl to jis mini du išgydytus; galop, kiti laikosi tos nuomonės, kad, įeinant Jėzui į miestą, aklasis dėl žmonių minios negalėjo prisiartinti prie Jo, bet vis dėlto ėjo paskui Jį ir vėliau Išganytojas, išeidamas iš miesto, išgydė jį kartu su kitu aklu.

Abiejų išgydymų aplinkybės bendrais bruožais yra tos pačios. Besiartinanti su Jėzumi minia atkreipė aklųjų dėmesį, ir jie sužinojo, kad tai Jėzus praeina; aklieji, trokšdami būti sveiki, pilni tikėjimo ir vilties, šaukiasi Išganytojo, vadina Jį Mokytoju Izraeliuje, Dovido

Sūnumi ir meldžia jų pasigailėti. Kadangi jie nepaliaudami šaukė, minia pradėjo juos barti, bet jie juo labiau šaukėsi Viešpaties. Jėzus sustojo ir liepė juos atvesti. Arčiau stovį žmonės guodė akluosius, sakydami, kad jie turį keltis, skubėti, nes Viešpats juos kviečia. Todėl jie, atsikėlę, nuėjo; Bartimėjus, beskubėdamas ir besidžiaugdamas, kad pateks pas Viešpatį, net apsiaustą metė šalin. „Ko norita, kad judum padaryčiau“, paklausė maloningai Viešpats. „Viešpatie, kad mudviejų akys atsivertų“, buvo jų atsakymas. Tada Viešpats palietė jų akis, sakydamas: „Eikite, jūsų tikėjimas jus išgelbėjo“. Ir tuoj jie praregėjo, garbino Dievą ir sekė Išganytojum, keliaudami drauge Jeruzalėn. Garbino Dievą ir visa liaudis, kuri buvo stebuklo liudytoja. Stebuklas, tur būt, pasklydo ir pačiam mieste ir, tur būt, buvo artimiausia priežastis atsitikimo su Zachėjum.

Zachėjus buvo muitinių viršininkas Jeriche ir buvo turtingas žmogus. Gal būt, jis buvo vyriausiasis muitų ir mokesčių to krašto valdininkas ir betarpiškai priklausė romėnų vyriausio muitų viršininko provincijoj. Jau vien uždėti laidui, kurį jis turėjo pristatyti romėnų įgaliotiniui, reikėjo turėti didelio turto. Kadangi Jericho žemė buvo derlinga ir miestas buvo svarbus susisiekimo centras, tai ir Jericho muitų apskritis galėjo žymiai prisidėti prie jo turtų padauginimo. Bet tik dėl to, kad Zachėjus buvo vyriausiasis mokesčių rinkimo valdininkas, jis buvo žydų laikomas vyriausiu nusidėjėliu ir buvo jiems baisenybė. Tik ir šį kartą muitininkas pasirodė esąs geresnis, negu visų apie jį buvo manyta. Be abejo, jis jau buvo girdėjęs apie Jėzaus išmintį, stebuklų galybę ir gerumą, nes Jėzus ne kartą per Jerichą buvo keliavęs. Todėl jo buvo aukšta nuomonė apie Jėzų, ir jis labai troško Jį pamatyti. Tas jo troškimas buvo dar labiau sustiprintas dabar įvykusio stebuklo. Bet, kadangi jis buvo žemo ūgio, tai nesitikėjo per minią Jėzaus pamatyti, todėl atėjo jam į galvą vaikiška mintis — pralenkti minią ir už miesto, kaip tai darydavo kiti nežymūs žmonės arba mielas jaunimas, įsilipti į fygmedį ir iš ten praeinantį Išganytoją pamatyti. Aplink miestus Žadėtojo krašto paprastai, o ypač ties keliais, apsčiai augdavo fygų medžių; jie turi ilgas, šakotas ir labai lapuotas šakas, dėl to jų ūksmėj malonu pasivaikščioti, o ir įlipti nesunku į medį. Iš tos lapuotos slapyvietės Zachėjus tikėjosi pamatyti praeinantį Išganytoją.

Išganytojas gerai žinojo jo nusistatymą, jo troškimą ir kiekvieną jo žingsnį, ypač drąsų mėginimą Jį pamatyti, ir dėl to maloniai jam padėjo. Atėjęs prie to medžio, kurio lapų tankumoj buvo

pasislėpęs Zachėjus, Jis sustojo, pažvelgė aukštyn į medi ir tarė: „Zachėjau, lipk skubiai žemyn, nes man reikia šiandien pabūti tavo namuose“. Taip Išganytojas pralenkė visą jo troškimą. Zachėjus norėjo Jį bent pamatyti, o štai pats Viešpats prašosi pas jį į svečius! Tuoj Zachėjus nulipo žemėn ir priėmė Išganytoją į savo namus su dideliu džiaugsmu. Bet visi, kurie ėjo su Išganytoju ir buvo to įvykio liudytojai, užuot garbinę Dievą ir džiaugęsi, pradėjo murmėti, kad Viešpats užeina pas nusidėjėlį. Ką tik jie regėjo Viešpaties stebuklą, ir pripažino dievišką Viešpaties pasiuntinybę, ir tuojau, kadangi Jis įžeidė jų prietarus, Jis, jų manymu, turėjęs prasižengti su teise ir įstatu, — jie nusikreipė nuo Jo su nepasitenkinimu. Zachėjus, nė kiek neatsižvelgdamas į piktas žmonių kalbas, pats pripažino ir išpažino savo nevertumą ir, sugraudintas Viešpaties palankumo ir gerumo, stojo prieš |į ir tarė: „Viešpatie, štai aš duodu pusę savo gerybių beturčiams ir, jei kuo nuskriaudžiau ką nors, grąžinu keturgubai“. Iš jo žodžių, rodos, sekė, kad jis bent toj valandoj nesijaučia nusidėjęs teisybei, o jei ką nuskriaudė, tai pasiryžęs puikiausiai atitaisyti, o iš karto pusę savo turto, kurs buvo nemažas, nori atiduoti beturčiams. Toks tatai yra tas didis nusidėjėlis, kokiu jį žydai laikė! Ar jis nebuvo šimtą kartų geresnis už gobšus ir kietaširdžius fariziejus?! Tai patikrino ir Išganytojas, sakydamas: „Šiandien suteiktas išganymas šitiems namams“. Tuo Jis pažymėjo neįvertinamas malones, kuriomis Jis aplankė muitininko širdį, išteisino ją, laimės ir, gal būt, apaštališko malonės pašaukimo pripildė, — nes vėliau Zachėjus turėjo tapti Bažnyčioj vyskupu. Bet taip pat Išganytojas gynė Zachėjų ir save nuo nepatenkintų, niurnančių, nes Zachėjus, nepaisant niekinamos jo padėties, yra Abraomo sūnus, ne mažiau kaip kiti žydai, ir pelnė maloningą Jėzaus aplankymą; o Jo paties pašaukimas, kalbėjo Viešpats, yra „ieškoti ir gelbėti, kas buvo pražuvę“.

Čia Išganytojas graudingai pareiškia savo gerumą, taip maloniai pastiprindamas gerą valią ir už ją atlygindamas. Bet Jis taip pat įrodo savo dvasios laisvumą ir drąsą ne tik nesiduoti save prietarams suvaržyti, bet dar eiti prieš juos žodžiu ir darbu. Tai buvo nemažas dalykas, nepaisant visuotinio, giliai įsišaknėjusio ir įsiviešpatavusio prietaro, viešai prašytis pas muitininką į svečius ir tą nusidėjėlių nusidėjėlį vadinti Abraomo sūnum! Tai yra iškilmingas pasmerkimas sektos, kuri išganymą nori pasisavinti sau ir savo nusistatymo sėbrams.

Tiems patiems klausytojams Išganytojas pasakė palyginimą

apie dešimtį minų, kurio turinys yra toks (Luk. 19, 11—28). Vienas turtingas žmogus norėjo iškeliauti į tolimą kraštą gauti sau karalystės; prieš išvažiuodamas, jis padalino savo pinigus tarp dešimties savo tarnų, duodamas kiekvienam po miną (sidabrinė senovės mina siekė apie 125 markes, o auksinė — apie 2250 markių), kad jie tais pinigais verstųsi, kol jis sugrįš. O jo bendrapiliečiai nekentė to žmogaus ir pasiuntė paskui jį pasiuntinį, kad jis jų nevaldytų. Sugrįžęs anas žmogus, paėmė valdžią ir, sukvietęs tarnus, reikalavo apyskaitos iš vertimosi jo pinigais. Vienas atnešė dešimtį minų, kurias uždirbo viena mina. Viešpats pagyrė jį ir paskyrė dešimties miestų viršininku; panašiai pasielgė su tuo, kurs laimėjo penkias minas: paskyrė jį penkių miestų valdytoju. Tada atėjo kitas tarnas ir atnešė miną, rūpestingai įvyniotą į skarą, sakydamas, kad jis bijojęs prarasti ją, todėl rūpestingai ją laikęs, nes žinąs, kaip smarkus esąs viešpats ir norįs piauti ten, kur nepasėjęs. „Aš teisiu tave, netikusis tarne“, prabilo valdovas, teisiu tave tavo paties burna. Tu žinojai, kad aš žmogus kietas,— tai kodėl tu nedavei mano pinigų nuomon, kad aš sugrįžęs būčiau galėjęs pareikalauti jų, žinoma, su palūkanomis? — Atimkite iš jo miną ir duokite tam, kurs turi dešimtį minų“. Aplinkui stovintieji pastebėjo, kad anas jau turi dešimtį minų; į tai viešpats atsakė: „Kiekvienam turinčiam bus duodama; iš to gi, kurs neturi, bus atimta net ir tai, ką jis turi.—Tuos mano neprietelius, kurie nenorėjo, kad aš jiems karaliaučiau, atveskite čia ir užmuškite mano akyse“.

Priežastis, sukėlusi palyginimą, yra gana aiškiai nurodyta (Luk. 19, 11). Liaudies ir pačių apaštalų buvo ta nuomonė, kad dabar Išganytojas įeisiąs Jeruzalėn ir pradėsiąs savo karalystę. Gal būt, Jo paskutiniems žodžiams, kad žmogaus Sūnus atėjo gelbėti to, kas prarasta, buvo duota religinės-politinės prasmės: nepriklausomo Izraeliaus atstatymas. Priešingai, tuo palyginimu Išganytojas nori pamokinti, kad Jis, tiesa, paims savo karalystę, tik dar ne dabar, o gerai vėliau; o tuo tarpu Jo šalininkai turi prisirengti Jo karalystės garbės apreiškimui, gerai panaudodami laiką ir priemones, kad, kai Jis sugrįš ir pareikalaus iš savo tarnų apyskaitos, galėtų ją tinkamai duoti, nes geriems tarnams karališkai atlygins, o savo priešams baisiai atkeršys. Svarbiausiasis dalykas yra tad ne žinoti Jo sugrįžimo laiką, bet prie to prisirengti. Tą pamokinimą suformuoja Išganytojas į palyginimą, kuriam bendrus bruožus paima iš žydų ir rytų kunigaikščių politinių santykių; paprastai buvo keliaujama į visur viešpataujančią Romą, kad ten ciesorius

patvirtintų jų valdžią; be to, ne kartą atsitikdavo, kad priešingos partijos darydavo žygių prieš pretendentą į sostą, kaip buvo ypač su Archelajum. — Patikėti pinigai, tikrai sakant, nėra taip žymus. Išganytojas, matyt, norėjo parodyti, kad ir mažais dalykais galima, Dievui tarnaujant, daug kas pelnyti. Svarbu čia uolumas, buklumas, pasižeminimas. Baimė ir tinginystė trečiojo tarno sugadina viską. Nesidarbuoti ir nesinaudoti tuo, kas duota, jau savaime yra bloga ir nuodėminga. Jis baudžiamas tuo, kad atimami iš jo pinigai ir atiduodami uolesniam bei miklesniam. Taip dedasi laikiniame ir antprigimtiniame gyvenime. Uoliųjų tarnų atlyginimas pagal nuopelną, tiesa, skiriasi, bet visiems atlyginama karališkai. Jiems paliekami duotieji pinigai ir, be to, duodamas aprūpinimas iš valstybės iždo, duodama nepalyginamai daugiau, negu jie laimėjo savo verslu. Taip pat ir bausmė, kuri ištiko priešus, yra pavyzdinga. Bausmės teismas, pirmiausia, ateis išgriaunant Jeruzalę ir, galop, paskučiausią pasaulio dieną. — Labai griežtai pasireiškia čia aiški Jėzaus karališkos orybės sąmonė ir ypatybės. Pirmą kartą Jis kalba apie kruviną savo priešams atlyginimą. Karalius Jis yra taip pat savo drąsa ir savo pasiryžimu, su kokiu Jis eina kančios ir mirties keliu; nes, palyginimui pasibaigus, yra parašyta, kad Jis ėjo pirmyn į Jeruzalę, pralenkdamas kitus (Luk. 19, 28). Galop, tai yra karališka išmintis, kad Jis, vietoj beprasmių pasitarimų ir spėliojimų apie Jo karalystės atėjimą, su visu rimtumu deda svarbos ten, kur ji yra tikrai reikalinga ir rengia žmogų turėti Mesijo karalystėj dalį, gerai sunaudojant laiką ir malones.

Vakarienė Betanijoje.

Išganytojas keliavo į Jeruzalę, ir šešios dienos prieš Velykų šventes, taigi, penktadienyj prieš mūsų Verbas, atėjo į Betaniją, kur prieš kelias savaites buvo prikėlęs Lozorių iš numirusių (Jon. 12, 1—11; Mat. 26, 6—13; Mork. 14, 3—9). Dabar Jis pats atėjo numirti. Gal būt, Jis apsistojo pas Lozorių ir praleido pas jį subatą. Subatos vakarą Simonas, vadinamas Raupuotasis, kurs buvo Lozoriaus namų draugas, arba palankus kaimynas, iškėlė Išganytojui vakarienę. Svečių tarpe buvo ir Lozorius, o jo seserys drauge su Simono namiškiais apsiėmė patarnauti.

Kaip matyt, Marija pasiliko sau pareigą pagerbti Išganytoją, kaipo garbės svetį. Ji nupirko aliabastriniam inde svarą tikro didžiai brangaus nardo tepalo, — nupirko, kaip Judas teisingai įkai-

nojo, už 300 denarų (apie 200 markių). Tie indai paprastai turėdavo ilgus tęvus gurklius, kurie būdavo aklinai užtaisyti ir, norint panaudoti tepalą, reikėdavo jie nukulti. Todėl Marija nukūlė indui gurklį, atsiklaupė prie Jėzaus kojų, patepė jas ir nušluostė savo plaukais, o likusiąja dalimi apipylė Jėzui galvą. Ko čia nebuvo tam pagerbime! Pasižeminimas, aukštaširdystė, dėkingumas, pagarba, tiesiog garbinimas, koks reiškiamas tik Dievui; o kas supras, su kokiu karštumu, meile ir atsidavimu ji tai visa padarė? Ji darė visa, ką tik jos gera širdis beišgalėjo. Visi namai prisipildė tepalo kvapo.

Yra parašyta, kad kai kurie apaštalai išreiškė papeikimą Magdalenos pasielgimui. Šv. Jonas temini Judą. Jei be jo buvo ir kitų, jie tai darė ne su Judos nusistatymu ir manymu. Marijos pasielgime jie, gal būi, matė aikvojimą, kurio, kaip jie manė iš savo paprastumo ir pasižeminimo, nepagirtų nė pats Išganytojas, ypač kad Jis taip dažnai įsakydavo gailestingumo darbų. O Judo buvo žemas, niekšiškas nusistatymas. „Kam tas aikvojimas? Kodėl neparduota to tepalo už 300 denarų ir neatiduota beturčiams?“ Taip tegalėjo kalbėti abejingumas, netikėjimas ir nedraugiškumas Viešpačiui. Religinis garbinimas, kurs Jėzui reiškiamas, jį piktina, jam rodosi besaikis. Jo veidmainybė tik dangstėsi beturčiais, o tikrumoj tai buvo žemas godumas ir vagyliavimas. Jo žinioje buvo pinigai, kurie buvo Išganytojui ir mokiniams duodami beturčiams šelpti; jis apvogė kasą, o dabar norėtų, kad Marija įteiktų jam pinigus, pardavusi nardą, kad juos visus arba bent dalį jų sau užgrobtų.

Del to Išganytojas ima Mariją savo globon ir gina ją. „Atstokite nuo jos; kam jai esate įkyrūs?“ Ir net stačiai pareiškė: „Ji man padarė gerą darbą“. Tai Jis įrodo taip pat beturčių atžvilgiu. „Beturčių jūs visumet turite su savim ir, kada tik norite, galite daryti jiems gera; mane gi ne visumet turite“. Išganytojas taip pat yra beturtis, orybe Jis praneša visus beturčius; o juk taip pat tai Jo dėliai daroma gera beturčiams, o ypač dabar yra laikas reikšti Jam gera, nes Jis išeina iš tos žemės, tuo tarpu beturčiai niekad iš mūsų neišeina.

Tą paskutinę mintį rodo Jis, kaipo graudingą motyvą, dėl ko Marija padarė Jam gerą darbą. „Ji padarė, ką galėjo, ji iš anksto patepė mano kūną laidotuvėms“ — taip visai aiškiai nupasakoja Matas ir Morkus, o Jonas išsireiškia slėpiningai: „Palikite ją, nes ji (tą tepalą) palaikė mano laidotuvių dienai“, arba: „Leiskite, kad ji

mane dabar pateptų, lyg tai būtų mano palaidojimo diena“. Būtent, Jėzus mato dvasia savo mirtį ir savo palaidojimą ir ta prasme prisiima Magdalenos patarnavimą. Kiekvienu atveju tame dalyke mylinti jos širdis seka Apvaizdos įkvėpimu. Mirties dienos vakarą, po astuonių dienų, tai nebus jai suteikta. Galop, Išganytojas už Marijos gerą darbą atlygina jai tuo, kad ateityj tas jos darbas nuolat bus minimas Bažnyčioj. „Iš tikrųjų, sakau jums, kur tik visame pasaulyje bus skelbiama šita Evangelija, bus sakoma jos atsiminimui ir ką ji yra padariusi“. Taip Marijos balzamas nuolat sklysta savo kvapu visuose Bažnyčios namuose.

Toki tat buvo vakarienė Betanijoj, be galo svarbi, pamokinanti ir maloni; čia Magdalena reiškia savo mylinčią, gerą ir kilnią širdį, ir pasirodo karališkas Viešpaties dėkingumas, nuostabi ramybė ir nuosaikumas, su kuriuo Jis nuo Judo gina savo ir Magdalenos reikalą. Ko neužsipelnė Judas? Mintis apie kryžių ir grabą pripildė Viešpaties širdį ir dvasią, o tačiau kaip kantriai, kaip meiliai Jis mokina ir atlygina! Bet dar svarbesnė buvo vakarienė ir Jėzaus buvimas Betanijoj tuo atžvilgiu, kad susitarimo siūlai, kurie čia buvo išdraikyti ir sunarplioti, kad supainiotų Viešpatį, dar labiau susinarpliojo ir dar daugiau buvo pristatyta kilpų dėliai Lozoriaus iš numirusių prikėlimo stebuklo. Į miestą jau dabar visais keliais traukte traukė Velykų keliauninkai, kad, sudėję aukų už savo prieš Įstatą nusikaltimus, prisirengtų šventei. Mat, vėliau aukų priėmėjai būdavo visai užimti šventės reikalais. Daugelis tų keliauninkų buvo susitikę su Viešpačiu ar bent girdėję apie Jį. Todėl jau, įėjus Jėzui į Betaniją, daug buvo šnekų, teiravimos ir ieškojimų. Neramumas buvo dar padidintas slaptu vyriausiojo kunigo parėdymu, kad kiekvienas, kurs sužinos Jėzaus buvimo vietą, praneštų valdžiai, kad anoji galėtų Jį suimti. Gal būt, fariziejai slapta skleidė visur tuos valdžios žygius (Jon. 11, 55. 56). Kada mieste pasklydo garsas, kad Jėzus yra Betanijoj, daugelis žydų ėjo iš Jeruzalės į Betaniją, norėdami pamatyti Jėzų ir Lozorių; daugelis jų nusisprendė už Jį ir įtikėjo. Tie atvirtimai turėjo tokią išdavą, kad vyriausieji kunigai nusisprendė pašalinti nuo kelio taip pat ir Lozorių, vaikščiojantį Jėzaus pasiuntinybės ir Dievybės liudytoją. Kita išdava buvo iškilmingas įėjimas į miestą, kurs turėjo įvykti sekančią dieną (Jon. 12, 12. 17. 18). Galop, čia išeina aikštėn dar viena priežastis, kuri lig šiol dar tebebuvo paslėpta, kuri tačiau artimiausiems įvykiams turėjo sprendžiamos reikšmės. Būtent, vakarienės metu ir Marijai patepant Jėzų išėjo aikštėn liūdnas nelaimingo Ju-

do širdies nusistatymas, kurs artimiausiu laiku turėjo atvest į katastrofą. Gal būt, tas patepimas buvo paskutinis stumtelėjimas Judos išdaviman. Čia pasireiškė jo širdis su visais geiduliais, už kurių jį nutvėrė šėtonas ir piktas pasaulis ir nutraukė į prapultį. Rimtas yra ir imtinas į širdį vaizdas, ta Marija ir tas Judas! Kuo jie abu pradeda, o kuo pabaigia? Judas — apaštalas, o dabar netikįs ir vagis; Magdalena — vargšė, viešai žinoma nusidėjėlė, dabar aukštaširdė, deganti meile Jėzaus mokinė! Kokiais keliais sielos eina! vienos iš giliausio puolimo žengia aukštyn į šventumą ir dangų, kitos iš dangaus — žemyn, į pragarą!

Iškilmingas įėjimas į Jeruzalę.

Sekančią po subatos dieną išėjo Išganytojas su mokiniais iš Betanijos Jeruzalės kryptimi (Luk. 19, 29—44; Jon. 12, 12—19; Mork. 11, 1 — 11; Mat. 21, 1—17). Tačiau šiandien Jis nenorėjo patekt į miestą beturtis, bet norėjo parodyti savo, kaipo Mesijo, galybę ir garbę ir įeiti miestan trijumfuodamas. Todėl, apleidęs Betaniją, Jis liepė savo mokiniams eit į priešais esantį Betfagės kaimą ir atvesti Jam asilę, kuri ten stovėjo pririšta su savo asilaičiu; jei kas paklaustų, kam jie tai daro, jie turėjo atsakyti, jog jų Viešpats to reikalauja. Taip ir įvyko. Vietoj apdangalo ir balno, mokiniai užmetė ant gyvulių savo apsiaustus, Jėzus užsėdo ant asilaičio, o asilę paleido eiti šalia laisvą. Tur būt, jau čia Viešpaties mokiniai ir palydovai sudarė procesiją, paėmė Jėzų į vidurį, ir prie jų prisidėjo arti buvusios minios. Užsidegę, jie, vietoj kilimų, klojo savo rūbus ant kelio — tai visada būdavo ypatingo gerbimo ir atsidavimo ženklas (IV Kar. 9, 13); skynė ir laužė nuo medžių šakas, barstė jas ant kelio ir šaukė: „Osanna! Ramybė danguje ir garbė aukštybėje!“ Velykų keliauninkai, kurie ėjo tuo keliu, giedodami ir džiaugdamiesi, susiliejo su ta procesija. Būriai jau turėjo būti žymūs, kada procesija, artindamasi prie miesto, atėjo į tą vietą, kur Alyvų kalno rytinėj pusėj, tarp Pasipiktinimo kalno ir Alyvų kalno nuo aukštumos kelias staiga leidžiasi žemyn (Luk. 19, 37); nuo ten vienu žvilgiu galima matyti visas miesto grožis, šventykla su paauksuota šventviete, bokštai, rūmai ir galerijos, jų užpakalyj žydį sodai, daržai ir priemiesčiai — visa tai blizgėjo ir skendo rytmetinės saulės spinduliuose. Tai rodėsi lyg Mesijo karalystės patekėjimas. Čia iš minios pasigirdo garsūs ir pilni entuziazmo žodžiai: „Palaimintas, kurs ateina Viešpaties vardu, Izraeliaus karalius!

Osanna Dovido Sūnui! Palaiminta ateinanti mūsų tėvo Dovido karalyste!“ Tų besidžiaugiančiųjų tarpe vienas tebuvo rimtas ir nuliūdęs — tai buvo Išganytojas. Šventyklos ir miesto reginys priminė Jam visai ką kita, bet ne Mesijo karalystės įsikūrimą. Atėjo Jo mintin visi Dievo gailestingumo reiškiniai, kurių tam miestui ir tai tautai buvo suteikta, atėjo mintin nedėkingumas ir piktas jų sunaudojimas, koks čia visur reiškėsi, todėl matė Jis ir teismą, kurs jų laukia. „O, kad gi ir tu ir tai šitoje savo dienoje pažintumei, kas tau neša ramybės, dabar gi tavo akims paslėpta! Nes ateis tau dienų, kad neprieteliai apves tave pylimu, apguls tave, suspaus tave iš visur, parblokš ant žemės tave ir tavo vaikus, kurie yra tavyje, ir nepaliks tavyje akmens ant akmens, nes tu nepažinai savo aplankymo meto!“ Regėjo Jis dvasia, kaip puikūs, blizgą mūrai, pajuodavę nuo gaisrų, bus suardyti ir sulyginti su žeme; regėjo mažus malonius vaikus ir jaunuolius, kurie dabar ėjo šalia Jo giedodami, suraižytus apsvilintus lavonus, gulinčius nugalėto miesto gatvėse arba tiesiog toj pačioj vietoj prikaltus prie kryžių; regėjo gražutę šventvietę ant visados dingstančią liepsnose ir griuvėsiuose; iš čia Jis matė „ateinantį karo kunigaikštį“ (Dan. 9, 26), romėną Titą, vedantį savo legionus į audrą ir jo mašinas laužančias sienas ir bokštus; regėjo Jis visa tą neapsakomą skurdą ir nelaimę, kuo tas viskas turėjo pasibaigti; Jis visa regėjo, o pasigailėjimas ir skausmas išspaudė Jam toj trijumfo, garbės ir džiaugsmo valandoj garsių nusiskundimų ir net ašarų.

Tuo tarpu procesija žengė toliau. Galingi džiaugsmo aidai dužo į slėnio uolas ir miesto mūrus ir šaukė kvietė visus Velykų keliauninkus iš stovyklų, sustatytų aplink Jeruzalę. Jie taip pat buvo pagauti entuziazmo, laužė palmių ir alyvų šakų ir ėjo pasitikti Viešpaties, garbindami Dievą už stebuklus, kuriuos patys regėjo, o ypač už Lozoriaus prikėlimą (Jon. 12, 17. 18; Luk. 19, 37). Dvi srovės žmonių liejosi į vieną: vieni ėjo pasitikti Viešpaties su pagarba, lenkėsi Jam ir ėjo pirm Jo, o kiti, pagarbinę, sekė paskui. Taip nesuskaitomų minių procesija su neapsakomo džiaugsmo šauksmais prisiartino prie miesto, kurs taip pat sujudo. Visi teiravosi, kas ten dedasi ir kas ateina. Buvo atsakoma, kad tai Jėzus, pranašas iš Nazareto. Ir grūdėsi būriai pasitikti Jėzaus. Bet su liaudimi atėjo ir Jėzaus priešininkai ir, pasipiktinę Osannos šauksmais bei garbe, kuri Jam, kaipo Dovido sūnui, buvo tiekiama, prisiartino prie Jėzaus ir prikišo Jam ir mokiniams tos garbės reiškimus. Bet Jis atsakė: „Jei šitie tylės, akmenys šauks“. Įėjo tat Jėzus į miestą ir

nuėjo į šventyklą. Tenai atėjo pas Jį daug aklų ir luošų, o Jis juos išgydė. Bet ir čia pasinaujino džiaugsmas, ir šventyklos vaikai giedojo: „Osanna Dovido sūnui“. Vyriausieji kunigai ir fariziejai dėl to įnirto ir spaudė Jį, reikalaudami, kad uždraustų jiems tai giedoti. O savo tarpe jie kalbėjosi: „Matote, kad mes nieko negalime padaryti; štai visi žmonės eina paskui Jį“. O Jėzus atsakė Rašto žodžiais: „Ar niekumet neskaitėte: „Iš kūdikių ir žindančių burnos prirengei tobulą gyrių“. Jis išvaikščiojo po visą šventyklą, apžiūrėjo visa, kaip savuose namuose, paskui apleido miestą ir sugrįžo į Betaniją.

Tas į miestą įėjimas yra garbingiausia diena žemiškame Jėzaus gyvenime. Garbingoji procesija yra dar daug gražesnė reikšmės atžvilgiu, negu išviršiniu puikumu ir iškilme. Tai yra religinė paroda, iškilmingas Jėzaus, kaipo Mesijo ir Dievo pasiuntinio, pripažinimas, paremtas Jo stebuklais ir darbais. Tai išreiškia palmių, alyvų ir mirtų šakų nešimas bei mojavimas ir karaliui tinkąs laiminimas bei sveikinimas, tiekiamas su pasiilgimu laukiamam Dovido sosto paveldėtojui, — visos Padangčių šventės apeigos, kuri buvo laikoma Mesijo švente. Triumfas yra žodis į žodį Zacharijo pranašavimo įvykimas, kad Mesijas ateis į Sioną, pasižeminusiai jodamas ant asilės ir ant pajungiamojo asilaičio (Žak. 9, 9). Taigi, tas pajunginis gyvulėlis turėjo atlikti šventą tarnybą, ir todėl jis niekad dar nebuvo jotas (Skait. 19, 2; Atk. 21, 3; I Kar. 6, 7). Šioj aplinkybėj šventieji tėvai regėjo pavaizduotą Mesijo viešpatavimą ir stabmeldijoj, ir žydijoj. Bet tik vėliau turėjo mokiniams paaiškėti didė tos dienos reikšmė (Jon. 12, 16). Tos trijumfingosios procesijos grožis dar garbingesnis yra Išganytojui priežasties atžvilgiu, dėl kurios ji buvo įvykdyta. Ta priežastis yra ne kas kita, kaip pats Viešpats, Jo Dievybė ir Jo malonės galybė. Jis ateina be kariuomenės, be ginklų ir be karo žirgų. Taigi, iš Jo paties eina entuziazmas į mokinius ir į liaudį. Ir niekas, nei Pilotas, taip šnairiai žiūrįs į kiekvieną per Velykų šventes viešą manifestaciją, nei Jėzaus priešininkai, kurių gyvybė tą dieną buvo Jėzaus rankoj, negalėjo to trijumfo sukliudyti. Joks karalius, joks vyriausias kunigas niekad nematė tokio trijumfo. Tai yra paties Išganytojo padaras. Todėl Jis švenčia tą trijumfą taip pasižeminusiai, be kariškų žvangėjimų ir blizgėjimų, kaipo ramybės kunigaikštis ir kunigiškas Dievo tautos karalius, kurs „nededa pasitikėjimo į žirgus ir kovos vežimus“, bet „į Dievo vardą“. Net jo jojamas gyvulėlis ir šio apšarvojimas nėra Jėzaus nuosavybė. Bet, kai tik panori, Jis turi viską. Savųjų meilė

duoda Jam viską. Todėl Jis labai gerai žino visą tos išviršinės ma-manifestacijos niekingumą. Balsai, kurie dabar šaukia „Osanna“, netrukus su įnirtimu šauks „nukryžiuok Jį!“ Toliau, Jis švenčia savo trijumfą su gyvu skausmo jausmu, kylančiu dėl miesto ir tautos nelaimės ir savo paties artimos kančios. Vieta, pro kurią Jis eina, Oetsemanė, Cedronas, gatvės ir rūmai, pilni entuziazmo Jo trijumfo šalininkai ir priešininkai ligi pat Judo, beeinančio Jo mokinių tarpe, — viskas priminė Viešpačiui Jo mirtį. Jam tai yra greičiau mirties procesija, negu trijumfo. Tai buvo diena, kurioj pagal paprotį buvo išrenkamas Velykų avinėlis ir, papuoštas gėlėmis bei kaspinais, pargabenamas namo, kur jis turėjo būti baigiamoji auka. Visa tai Išganytojas žino. Jis nepraleis nieko, kad priešininkams įrodytų, jog Jis tikrai yra Mesijas. Jie laukė Mesijo garbėj ir šlovėj. Čia jie Jį turėjo, jei tik norėjo pripažinti. Tuo galybės ir garbės reiškimu Jis norėjo juos nubaidyti nuo jų kruvino sumanymo, ir iš tikro tą dieną atgrasė jų pasiryžimą paimti Jį Velykų šventės metu (Mat. 2Ö, 5). Ta diena buvo jiems didelė malonė, paskutinis atsilankymas, tikrai išganymo diena (Luk. 19, 42). Tuo trijumfu, be abejo, Išganytojas manė taip pat įrodyti, kad Jo būsima kančia yra Jo paties pasirinkta. Kas taip valdo žmonių dvasias, tas gali ir nuo priešų apsiginti. Taigi, tas įėjimas buvo atsakymas į liepimą pranešti, kur Jis yra, kad Jį suimtų ir nužudytų. Galop, savo įėjimo garbe Išganytojas norėjo paaukštinti savo kančios pažeminimą. Todėl savo kančios scena Jis pasirinko Jeruzalę, Velykų šventės metu, mirties liudytojais ir įnagiais pasirinko savo šios dienos garbės dalininkus. Tai yra didi, nuostabi Jėzaus dvasia, kuri iš savo garbės rengia sau pažeminimą, o iš pažeminimo rengia sau garbę. Taip tad įėjimo diena yra tikslus ir kilnus Dievo-Žmogaus Asmens, gyvenimo ir likimo veidrodys. Nuostabiomis priešingybėmis ir aštriais bruožais pinasi su viena antra garbė ir mirtis, šlovė ir pažeminimas, turtas ir neturtas, džiaugsmas ir sielos nuliūdimo bedugnė; vieniems Jis yra išganymas ir šviesa, kitiems sukietėjimas, apjakimas ir pražūtis. Visa tai yra blizganti ir garbinga įžanga į kančią.

Fygmedžio stebuklas.

Pirmadienį po Verbų dienos, anksti rytą Jėzus keliavo į Jeruzalę; Jis buvo alkanas (Mork. 11, 12—14. 20—26; Mat. 21, 18—22). Netol kelio Jis pamatė fygmedį ir prisiartino prie jo nusiraškyti keleto fygų. Bet rado tik lapus ir jokio vaisiaus, todėl jį

prakeikė, kad niekad nebeaugtų ant jo vaisiai ir niekas daugiau nebesinaudotų jais. Išganytojas iš tikro alkanas buvo, bet daug labiau Jo alkis buvo dvasinis, būtent, Izraeliaus atvirtimo ir išganymo alkis. Be mistiškos reikšmės stebuklas yra neišaiškinamas Tai buvo kovo ar balandžio mėnuo, taigi, tikrai ne fygų laikas. Išganytojas taip pat žinojo, kad ant medžio nėra jokio vaisiaus. Kam tad medį keikti? Tas fygmedis tėra vienintelis daiktas, kurs žuvo, Viešpaties galybei liepus. Viešpats norėjo tautai ir miestui suteikt perspėjimo ženklą, kaip jie yra bevaisiai ir koki bausmė jų už tai laukia. Medis, rodos, buvo visai laukinis ir, rodos, nenešė jokio vaisiaus, nes geri fygmedžiai, pirmiausia, užmezga vaisius, o paskui jau lapus. Stovėjo tad medis prie kelio ir atrodė turįs vaisių, o teturėjo lapų; tai — tikras Izraeliaus vaizdas, kurs, stovėdamas prie Dievo gailestingumo ir maloningų įstaigų kelių, nepaisydamas ilgamečio Viešpaties darbo ir pastangų, nedavė jokio vaisiaus; turėjo tik tuščią lapų papuošalą, išviršinį įstato teisumą, kuriuo be saiko didžiavos ir stūmė nuo savęs gydančią Dievo ranką. Ne kartą jam Dievas tai prikišdavo per pranašus (Iz. 6, 13; Ez. 19, 10 SS; Oz. 10, 1; Mich. 7, 1).

Stebuklas buvo tame, kad su Viešpaties žodžiu medis nudžiūvo ligi pat šaknų. Kur kitur medis net nukirstas ilgą laiką pasilieka žalias. Stebėjosi ir mokiniai, kada rytoj anksti ėjo pro medį ir rado jį jau visiškai nudžiūvusį. „Rabbi“, tarė Petras Išganytojui: „štai fygų medis, kurį prakeikei, padžiūvo“ ligi šaknų. O kiti apaštalai stebėjosi, klausinėdami, kaip tai taip veikiai galėjo įvykti. Išganytojas nebesileido į jokį aiškinimą, tik pasinaudojo proga vėl paakinti apaštalus į gyvą tikėjimą. Kaipo motyvą, Jis rodo tai, kad ir jie galėtų panašių stebuklų daryti, ir net didesnių, pav. perkelti kalnus, ir kad jų maldai būtų suteikta didė išklausomoji galia. Tik ta malda, pagal Jėzaus žodžius, turi būti pilna pasitikėjimo ir sujungta su meilės nusistatymu artimui.

Tas stebuklas yra ne kas kita, kaip iškalbingas Jėzaus troškimo pareiškimas, kaip Jis trokšta tautos išganymo, ir įtikinąs perspėjimas prieš baudžiantį teismą, jei ji tvers ir toliau savo netikėjime. Bausmė yra nevaisingumas ligi laikų galo, kada atvirs Izraeliaus liekanos. Taip ir įvyko. Tauta, kaipo toki, niekad neatvirto. Ji neišlaikė senovės laikų žiemos vaisių, o išganymo pavasarį neužmezgė jokių naujų vaisių, tik lapų, kurie nepatenkina Dievo lūkesių. Taip ji, kaip nevaisingas, medis, buvo nukirsta romėnų kirvio, kaip Išganytojas nesenai pranešė. Tas stebu-

klas yra kito palyginimo lyg ir tęsinys, būtent, palyginimo apie fygmedį (Luk. 13, 6), kurį Jis jau buvo pasakęs anksčiau, o kurį čia patikrino gamtiniu stebuklu. Apskritai, Išganytojas vargiai ką kita begali daryti, kaip grasyti bausme, ir tai kaskart aiškiau. Jau Perėjoj Jis pranešė, kad jų namai bus palikti ir ištuštinti (Luk. 13, 35), o palyginime apie minas išvedė kunigaikštį, druzginantį savo priešininkus į skeveldras (Luk. 19, 27), o iškilmingojoj procesijoj šiurpinančiais vaizdais pavaizdavo miesto žuvimą (Luk. 19, 43), o dabar prie miesto vartų padarė nevaisingumo bausmės ženklą, kaip ir kartkartėmis Dievo bausmės teismus pranašai vaizduodavo tautai simboliniais vaizdais (Ez. 4, 4; 12, 5; Oz. 1, 2; Jer. skirsn. 32).

Antrasis šventyklos valymas.

Išganytojas atėjo su mokiniais į šventyklą (Mat. 21, 12—13. 23—32; Mork. 11, 15—19. 27-33; Luk. 19, 45—48; 20, 1 — 8). Jau vakar, iškilmingo į miestą ir šventyklą įėjimo dieną, prieš sugrįždamas vakarą į Betaniją, Jis prisižiūrėjo visko, kas šventykloj dedasi. Su skausmu vėl matė senąją' nedorybę ir išniekinimą, nuo kurių treji metai atgal Jis buvo šventyklą apvalęs. Dėl vyriausių kunigų ir šventyklos tarnautojų nesusipratimo, abejingumo ir godumo vėl įsibrovė į išviršinį kiemą rinkos triukšmas. Gal būt, jau vakar, viską apžiūrinėdamas, Išganytojas pareiškė savo nepasitenkinimą ir grasymą. Tai nieko negelbėjo, ir todėl Jis vėl ėmėsi darbo ir išvarė pardavinėtojus lauk, bet su didesniu smarkumu. Šį kartą Jis išvertė viską, prekių stalus ir net karvelių pardavėjų narvelius, ir dar uždraudė nešti rakandus per šventyklos plotą (Mork 11, 16). Kaip matyt, prieš šventyklos įstatus buvo ir tai leidžiama, nes tai buvo patogesnis ir trumpesnis kelias iš vienos dalies miesto į kitą. Taip pat ir pabarimas yra aštresnis, negu pirmą kartą. „Parašyta (Iz. 56, 7; Jer. 7, 11): mano namai vadinsis maldos namais visoms tautoms, jūs gi pavertėt iš jų galvažudžių lindynę“. Tokiais žodžiais pranašai prikaišiojo žydams, kad jie girias ir pasitiki šventykla piktžodžiaujančiu Dievui būdu, o tuo tarpu išniekina ją visomis savo nuodėmių baisenybėmis, paversdami ją savo vagyliavimo ir nedorybių lindyne; panašią mintį, kaip matyt, lšganytojas išreiškė prakalboj į liaudį ir, tur būt, neužmiršo paskelbti bausmės, kaip tai darė pranašai, nurodydamas į Silo ir Efraimo giminę,

kuriai dėl panašių jos nedorybių buvo atimta garbė laikyti savo tarpe Sandoros Padangtę; panašus atmetimas laukia ir žydų (Jer. 7, 12 — 14). — Jei pirmasis šventyklos apvalymas, kuriuo Išganytojas pradėjo savo mokinimo uždavinį, jau buvo gana pavojingas, tai antrasis, kuriuo pabaigia Jis savo viešąjį veikimą, turėjo būti dar labiau pragaištingas. Iškilmingu į miestą įėjimu fariziejai ir Rašto žinovai buvo suerzinti ligi paskutiniųjų, o vyriausieji kunigai ir šventyklos tarnautojai naujame Išganytojo darbe regėjo piktą į jų valdžią įsikišimą; jie matė, kad Viešpats kelia aikštėn jų netikėjimą, godumą ir tariamą šventumą visos tautos akyse. Ne, dabar turėjo įvykti, ką Viešpats pasakė prieš trejus metus: „Sugriaukite tą šventyklą“ (Jon. 2, 19).

Tikrumoj vyriausieji kunigai tuo tarpu nesiėmė žygių, Jie buvo netikėtai užklupti ir neišmanė, kas daryti. Bet jie susirinko ir iš naujo sutarė Jį nužudyti; kada Išganytojas sekančią dieną, antradieny, vėl pasirodė šventykloj ir mokino, jie viešai prieš liaudį ir oficialiai, aukščiausiosios tarybos vardu, patraukė Jį atsakomybėn, ir tai visiškai vylingu būdu. Pirmojo šventyklos valymo metu jie klausė, kokį stebuklą Jis padarys įrodymui, kad Jis turi įgaliojimą tai daryti, o dabar jie klausė, kieno valdžia pasiremdamas, Jis taip elgias, lyg būtų nieko nepriklausąs Viešpats, — savo ar Dievo vardu Jis tai daro. Vis tiek, kaip Jis atsakytų, jie kiekvienu atveju tikėjosi Jį nutverti.

Į tą klausimą Išganytojas atsakė: „Paklausiu ir jus vieno dalyko; jei jį man pasakysite, ir aš jums pasakysiu, kokia valdžia tai darau. Jono krikštas (pasiuntinybė) iš kur buvo? Iš dangaus ar iš žmonių?“ Atsakymas buvo netiesioginis ir buklus. Jis buvo netiesioginis, nes klausimas buvo statomas niekšiškos dvasios; buklus, nes patys užpuolikai turėjo duoti sau atsakymą ir save pasmerkti; bet atsakymas buvo užtenkamas ir aiškus, nes Jonas gana aiškiai buvo išsireiškęs apie Jėzaus asmenį ir jo įgaliojimą. Žydai ankstėsi su atsakymu ir savo tarpe galvojo: „Jeigu sakysime: iš dangaus, Jis mums tars: tai kodėl juo netikėjote? Jeigu sakysime: iš žmonių, turime bijoti minios“, nes visi laikė Joną pranašu. Todėl jie atsakė: „Nežinome“. Atsakymas reiškė bailumą, negarbumą, melą ir tiesioginį išsižadėjimą savo praeities ir pranašų, kurių paskutinysis buvo Jonas. To atsakymo „nežinome“ žydija laikosi ir po šiai dienai.

Dabar buvo gera proga Išganytojui jiems atsakyti: „Nė aš

jums nepasakysiu, kokia valdžia tai darau“. Jei jie taip mažai tesirūpino žinoti, koki buvo Jono pasiuntinybė, tad jie turėjo taip pat atsisakyti nuo savo noro žinoti, kokios rūšies yra Jo pasiuntinybė. Išganytojas pasinaudojo ta proga, kad įrodytų Izraeliaus mokytojams ir visai tautai netikėjimo dvasią, priešingą kaip seniau Jonui, taip dabar Jam, ir paskelbtų jiems jų atmetimą. Tam Jis pavartojo mažą palyginimą: „Kaip gi jums regisi? Vienas žmogus turėjo du sūnų; priėjęs pirmąjį, jis tarė: Sūnau, eik šiandien, dirbk mano vynuogyne. Bet Jis, atsakydamas, tarė: Nenoriu. Paskui gi, atgailos sujudintas, nuėjo. Priėjęs ir antrąjį, jis taip pat pasakė. Tasai, atsakydamas, tarė: Einu, viešpatie, ir neėjo. Katras tų dviejų padarė tėvo valią?“ Fariziejai atsakė Jėzui; „Pirmasis“. Gerai, tęsė Išganytojas toliau: „atėjo pas jus Jonas teisybės keliu“, t. y. jis skelbė, ko Dievas nori ir kas veda į dangų; jis tikėjo į Kristų ir Jį skelbė. „Bet jūs juo netikėjote“, o tuo tarpu „muitininkai ir paleistuvės juo tikėjo. Jūs, tai matydami, nė paskui neturėjote atgailos, kad jam tikėtumėte. Iš tikrųjų, sakau jums, muitininkai ir paleistuvės eis pirm jūsų Dievo karalystėn“. Taip Išganytojas pasakė, tai yra tiesa, ir taip su jais dedasi. Jie nuolat laikė save paklusniais, tokiais, kurie nuolatos kartoja „Viešpatie, Viešpatie“, o tuo tarpu nuolat buvo neklusnūs, užsispyrę. Taip jie ir Jam darė. Jono pasiuntinybė patikrino Jo pasiuntinybę. Tuo pačiu klausimu, kokį jie dabar statė Jėzui, jie ir į Joną kibo; kaip jie Jonu netikėjo, taip dabar Jėzum netiki, ir kaip Jono laikais atvirsdavo muitininkai ir paleistuvės, bet ne jie, taip ir dabar Išganytojo laiku. Čia Jis tik nurodo bausmę. Sekančiame palyginime Jis išsireiškia aiškiau. — Toli gražu aukštesniam laipsnyj, negu pirmojo šventyklos valymo metu, pasirodo čia Išganytojo savybės, Jo nenugalima drąsa, Jo Dievo garbei uolumas ir Jo dvasios kilnumas, nuo kurios visi Jo priešininkai, sugėdinti, turi trauktis su visais savo vyliais ir gudrybėmis. Pastebėtina taip pat yra ir tai, kaip Jis paskutinėj valandoj pagerbia Joną ir atsiremia Jo liudijimu prieš žydų užsispyrimą ir netikėjimą. Jonu pradeda Išganytojas savo darbą ir Jonu baigia.

Paskutinis ginčas. Palyginimas apie vyndaržininkus ir apie vestuvių pokylį. Mokesčio pinigas. Sedukiejų ir fariziejų rėmimas.

Betarpiškai po aukščiausiųjų kunigų atrėmimo (Mat 21, 33) ir prieš tuos pačius klausytojus Viešpats pasakė palyginimą apie vyndaržininkus (Mat. 21, 33—46; Mork. 12, 1—12; Luk. 20, 9—19). Vienas ūkininkas įsteigė sau vyndaržį, įsteigė jame visa, ko reikėjo jo globai ir geram jo naudojimui, aprūpino aptvaru, sargybos bokštu ir spaustuvu ir išnuomojo jį žmonėms su ta sąlyga, kad jie paskirtu laiku atiduotų jam vaisių; tai padaręs, iškeliavo į svetimą šalį. Atėjus vynuogių rinkimo metui, savininkas pasiuntė savo tarnus, kad jie paimtų vyndaržio derlių. Bet nuomininkai išvarė tarnus, išniekino, mušė akmenimis ir nužudė juos po kitą kito; savininkas pasiuntė savąjį sūnų, tikėdamasis, kad jį pagerbs; bet vyndaržininkai išmetė jį iš vyndaržio ir nužudė, — nužudė, žinodami ir sąmoningai, manydami, kad tuo būdu vyndaržis paliks jų nuosavybė.

Tais bruožais Išganytojas piešia Izraeliu, jo priešinimąsi ir nedėkingumą. Dievas patikėjo savo tautai nuolatinę ir vienintelę išganymo įstaigą. Izraelius yra galybių Viešpaties vyndaržis; bet, užuot išlaikęs vyndaržį Viešpačiui, mokėjęs Jam duoklę, dėkingumo ir klusnumo vaisių, gynėsi teikti bet kokį derlių ir nedorai pasielgė su pranašais. Elijui atima teises, Izaiją perpjauna piūklu, Jeremiją užmuša, Jonui nukerta galvą, visa Jeruzalė sutepta pranašų krauju; net patį Dievo Sūnų, „vienintelį ir mylimą“, jie turi noro nužudyti, kad vyndaržį, Dievo įstaigą, užgriebtų sau ir tvarkytų ją pagal savo norus.

Išganytojas paskelbia Izraeliui taip pat bausmę. įžangą jon padaro, klausdamas klausytojus, ką jų nuomone savininkas padarys tiems žmogžudžiams, užmiršu«iems savo pareigą. Jie patys sau ištaria teismo sprendimą, sakydami; „Jis piktai nužudys piktuosius ir pasamdys savo vynuogyną kitiems vynininkams, kurie jam atiduos vaisių savo metu“. Taigi, tai yra dvejopa bausmė, piktadarių pražūtis ir išganymo įstaigos perkėlimas pas kitus. Kai kurie klausytojai, rodos, pastebėjo, kad Išganytojas kalba čia apie juos, o ypač jų ierarchiją, ir šaukė: „Saugok Dieve“ (Luk. 20, 16. 17). Tada pažiūrėjo į juos Išganytojas aštriai ir reikšmingai, pakartojo nuteisimą ir tarė visai atvirai: „Dievo karalystė bus iš jūsų atimta ir atiduota tautai, kuri duoda josios

vaisius“ (Mat. 21, 43); nusprendimą patikrina Jis pranašiška Rašto vieta: „Ar neskaitėt Raštuose: tas akmuo, kurį statytojai atmetė, pasidarė kampinis akmuo? (Ps. 117, 22). Tai Viešpaties padaryta, ir stebėtina mūsų akyse.... Kas krinta ant to akmens, tas suduš; ir ant ko jis puola, tą sutreškins“. Paprastoj statyboj keturi kertiniai akmenys suteikia trobesiams tvirtumą; dvasiškoje Dievo karalystės statyboj yra tik vienas kampinis akmuo, o tas yra Kristus, Mesijas (Iz. 28, 1Ö; Apd. 4, 11; 1 Kor. 3 11). Kadangi žydai savo statyboj atmeta Mesiją, tai jų statyba nebėra Dievo karalystė; nuo žydų ji pereina į tikinčius žydus ir stabmeldžius, kurie savo tikėjime apsirenka Kristų kampiniu akmenim. Žydų rūmai sugrius, daugiau — besipriešinant Kristui, Kristus tampa jiems atstūmimo akmenim, į kurį jie sudūžta, o paskučiausiame teisme bus jiems pražūties akmenim, kurs ant jų grius ir sutrins juos.

Rašto žinovai ir fariziejai gerai žinojo pranašiškos Rašto vietos reikšmę. Jie matė, kad Viešpats į juos taiko abu palyginimus. Todėl jie baisiai įnirto ir toj valandoj geidė Jį suimti, bet bijojo liaudies ir su karčia neapykanta širdyj atsitraukė. Palyginimas yra tikras meno padaras, teisingos, tikslios prasmės, gražaus išvystymo ir graudaus turinio. Pirmą kartą taip aiškiai Išganytojas rodė tautai ir jos vadams jų paklydimų vaizdą ir bausmę.

Beveik prie to paties tikslo Išganytojas siekia sekančiam palyginime apie karališką vestuvių pokylį (Mat. 22, 1—14). Ar tas palyginimas buvo pasakytas tuoj po praėjusiojo, tikrai nežinia. Bet jis turi daug panašumo su anuo palyginimu, kurį Viešpats pasakė Perėjoj fariziejų namuose. Todėl čia tepažymėsim skirtinguosius bruožus, kurie šiose apylinkėse turėjo svarbos.

Kviečiąs asmuo čia yra ne paprastas žmogus, bet karalius, kurs savo valdžioj turi kariuomenę; jis iškelia savo sūnui vestuvių pokylį, taip jog dalyvavimas jame prilygsta pažymėjimui ir malonei. Ta aplinkybė yra labai svarbi tolesniam išsivystymui. Karalius yra čia ne kas kitas, kaip dangiškasis Tėvas, kurs Bažnyčioj prirengia malonių pokylį, kadangi Bažnyčia yra skaistus žmonijos sujungimas Kristuje. Pakviestieji, matyt, žymesnieji valdiniai, du kartu karštai kvieslių perspėjami, antrą kartą net tada, kada pokylis jau buvo priruoštas. Tačiau valdiniai paniekina kvietimą, kai kurie visai dėl menkų privačių priežasčių, kiti net nutveria karaliaus kvieslius, išniekina juos ir nu-

žudo. Tai buvo ne tik išgėdinimas ir išniekinimas karaliaus ir jo sūnaus, bet tai reiškė kaip ir maištą, ar sukilimą. Pirmaisiais kviesliais Išganytojas pažymi pranašus, kurie skelbė Mesiją ir akino pasirengti Jo pasitikti. Antrieji kviesliai yra Jonas ir apaštalai, kurie kreipia dėmesį į jau įvykusį Mesijo ir Jo karalystės atėjimą. Nedėkingų ir neklaužadų valdinių pasielgime yra pavaizduotas Izraeliaus elgimasis buvusiuoju ir busimuoju laiku. Taip pat ir bausmė, ištikusi tuos neklaužadas valdinius, turi čia aštresnių bruožų. Karalius pasiunčia savo kariuomenę, liepia paimti miestą ir sudeginti jį. Kas tame nepažįsta Jeruzalės užgrobimo, kurią romėnai pavertė pelenais? — Panašus yra bruožas, kaip ir minėtajame palyginime, kad karalius, vietoj atsimetusių nubaustų valdinių, liepia kviesti paprastus ir svetimus, iš tolo atėjusius žmones, ir juos leisti pokylio salėn, kol ji visiškai prisipildys. Tuo yra pažymėti stabmeldžiai, į kuriuos, žydus atmetus, ėjo tikėjimo skelbimas ir rado sau tinkamos vietos. Bet visai naujas yra priedas, kad naujų svečių tarpe atsirado vienas, kurs net nelaikė reikalinga užduoti sau vargo ir apsivilkti šventės rūbais, gal būt, jam duotais, ir sėdo prie stalo, visai netinkamai apsidaręs. Eidamas pažiūrėti svečių, karalius pastebėjo jį ir, perimtas apmaudo už tokį savo sugėdinimą, rūsčiai ėmė jį barti; kadangi savo pasiteisinimui tas nepajėgė nieko pasakyti, karalius liepė, surišus jam rankas ir kojas, įmest jį į tamsybes, kur yra vaitojimas ir dantų griežimas. Tas perspėjimas derinamas stabmeldžiams, kurie, jei pasirodys neverti savo pašaukimo ir Bažnyčioj neišlaikys pašvenčiamosios malonės vestuvių rūbo, galų gale bus pabausti pragaru (Rom. 11, 21). Žydija ir stabmeldija turi įvykdyti sąlygas, jei nori dalyvauti Mesijo karalystėj, ir turi atiduoti jos vaisius. Paskutinysis posakis: „Daug pašauktų, bet maža išrinktų“, matyti, yra viso palyginimo pamokos ir tikslo nurodymas, derinamas ypač žydams; jis pareiškia, kad daug jų, tiesiog visi jie yra pašaukti į Bažnyčią, bet nedaugelis jon teįeis; o stabmeldžiams tie žodžiai tik tiek yra taikomi, kad jiems pareiškiama, jog ir jie ne visi tebus išganyti. Bet niekur ir niekad nėra pasakyta, kad priklausančių Bažnyčiai didesnioji dalis bus pasmerkta. Priešingai, svečių tarpe tik vienas rastas nevertas. Tas pats pabaigimo posakis, kurs yra taip pat palyginime apie darbininkus vyndaržyj (Mat. 20, 16), čia turi visai kitos prasmės, nes yra visai kitas tikslas. Tenai eina kalba ne apie laimės pasiekimą apskritai, bet apie pirmenybių pasiekimą

laimėje, o čia kalbama apie pačią laimę.

Šiame palyginime vėl kuo aštriausiai paskelbta ir pagrįsta dvejopa Izraeliui bausmė. Čia taip pat patikrinama, kaip Išganytojas, pasinaudodamas tais pačiais vaizdais, duoda jiems kitokią prasmę ir pritaikinimą. Kreipia čia dėmesį ir tai, kad, pradedant nuo palyginimo apie minas, kas kartą dažniau Jis kalba apie savo, kaipo karaliaus, charakterį ir jungia su juo aukštybę, gyvą savo orybės ir teisybės sąmonę, kartu su galybe ir gerybe, gražiausioj pusiausvyroj.

Pilni įnirtimo, kad iš Jėzaus burnos turi klausyti tokių pažeminančių juos tiesų, fariziejai tarėsi savo tarpe, kaip Jį sugavus žodžiuose ir išdavus vyriausybei bei Romos įgaliotino valdžiai (Luk. 20, 20). Tokią progą jie tikėjos rasią mokesčio klausime. Tikrumoj žydai pripažino romėnų viešpatavimą, mokėjo mokesčius ir naudojosi pinigais, kuriuos ciesorius išleido su atspaustu ant pinigo savo paveikslu. Tuo tarpu partijos ir jų mokiniai ginčijosi, ar yra leistina mokėti mokesčiai svetimai ir net stabmeldiškai valdžiai, ar tai neuždrausta įstato, žinoma, klaidingai suprantamo (Atk. 17, 15). Dievobaimingas Ezekijas mokėjo mokesnį (4 Kar. 18, 15), Jeremijas perspėjo, kad žydai neatsimestų nuo Babilono (Jer. 27, 12), Ezdras ir Nehemijas nė kiek nesipiktino Persų viešpatavimu (I Esdr. 7, 24; 2 Esdr. 5, 4). Bet fariziejai, kaipo uoliausi, neigė tą pareigą; erodiečiai, kurie iš viršaus, tiesa, laikėsi romėnų, bet širdyj, būdami Piloto despotizmo priešai ir Erodo giminės viešpatavimo šalininkai, laikės tos nuomonės, kad mokesčiai leistini mokėti. Todėl fariziejai pritraukė sau į pagalbą erodiečius, kurių būta visur, ir, bendrai su jais apsvarstę planą, paskyrė abiejų partijų šalininkų ir pasiuntė juos pas Išganytoją (Mat. 22, 15—22; Mork. 12, 13—17; Luk. 20, 20—26). „Mokytojau, mes žinome, kad Tu tiesakalbis ir mokini Dievo kelio tiesoje ir nė vienu nesirūpini, nes nežiūri žmonių asmens. Pasakyk tat mums, kaip Tau rodosi: valia duoti ciesoriui mokestį, ar ne?“ Tai iš tikro buvo vylingas klausimas, ypač paties dalyko atžvilgiu. Jei Jis pasakys, kad valia, tai bus žuvęs tautinės partijos ir fariziejų akyse; jei neigs, kad ir tik teoretiškai, jie tuoj padarys praktišką išvadą, nors klausimas tebūtų spekuliatyvus; būtent, jie tikrins, kad Jis draudžia mokėti romėnams mokesčius; o juk žinoma, kaip romėnai tuo atžvilgiu buvo opūs, kadangi, per prietarą, mokesčių pripažinimas ar neigimas jungėsi su valdžios pripažinimu ar jos neigimu. Tikrai

pirmoji klausimo dalis yra grynai teoretiška, antroji -- praktiška: „Ar turime neduoti mokesčių?“ Tuo atveju Išganytojas turėtų reikalą su Pilotu. Taip pat ir būdas, kokiu klausimas buvo pastatytas, buvo vylingas. Kad visam dalykui neduotų susitarimo išvaizdos, kad jis atrodytų esąs netyčiomis kilęs partijų tarpe ginčas, jie išrinko fariziejų ir erodiečių mokinių, tur būt, Išganytojui nepažįstamų, ir pasiuntė juos, kaip klausėjus. Toliau, jie dedasi esą labai sąžiningi, jie nori nuraminti savo sąžinę, ir todėl jie ieško žmogaus, kurs myli tiesą ir gali teisingai dalyką išspręsti. Mokiniai pradeda, girdami Išganytoją ir reikšdami Jam pripažinimą, kad Jį padarytų pasitikintį ir neatsargų; juk niekas taip neįtraukia į kalbą ir neatveria širdies, kaip suteiktas pagyrimas. Galop, atsakymas turėjo būti duotas viešai prieš liaudį.

Bet Išganytoja? buvo nesugaunamas. Priešingai, Jis iš karto parodė savo aukštesnį žinojimą, savo tiesakalbiškumą ir atvirumą, kurį jie Jame gyrė, bet parodė ne taip, kaip anie norėjo. „Kam mane gundote, veidmainiai?“ Ir po to Jis atsakė į klausimą. „Parodykite man mokesčio pinigą“. O kada jie Jam padavė, paklausė: „Kieno tas paveikslas ir parašas?“ — „Ciesoriaus“, atsakė jie. „Atiduokite tat kas ciesoriaus ciesoriui, ir kas Dievo Dievui“. Del to, kad gundytojai pinigo ponu vadino ciesorių, kad ciesorius išleido jiems pinigus, kad jie jo pinigus prisiėmė, kad jo pinigais atlikdavo mokesčių pareigas ir savo reikalus, tai jie faktiškai ciesorių pripažino savo krašto valdovu. Iš čia Išganytojas daro išvadą, kad jie ciesoriui turi duoti tai, kas yra ciesoriaus; o kadangi Dievas taip pat yra jų Viešpats ir Jam bei Jo šventyklai taip pat jie turi mokėti mokestį, tai jie turi atiduoti Dievui, kas yra Dievo. Tuo būdu visos teisės lieka patenkintos. Savo sprendime Išganytojas perkėlė klausimą iš teorijos į praktiką ir dalyką išsprendė tuo atžvilgiu. Ir taip niekas nieko negalėjo Jam prikišti. Gundytojai nutilo, nustebę ir susimąstę, ir su gėda pasitraukė. Jie patys tą sprendimą padarė, nors ir nenorėdami.

Tuo tiesos posakiu Išganytojas nustatė didį ir svarbų įstatą visiems laikams. Jis nesako: „Čia ciesorius, o čia Dievas“, bet „Dievas ir ciesorius“, ir tuo pagrindžia abiejų didžių valdžių teisėtumą, būtent, dvasinės ir pasaulinės; paskelbia pareigą ir galią atsiteisti abiem valdžiom, kol jos pasilieka savo ribose. Taip ir Bažnyčia nuolat mokino klausyti pasaulinės valdžios, bet neaukojant dieviškų teisių bei pareigų (Rom. 13, 1; I Petr. 2, 13.

14. 17; Jon. 18, 36; Apd. 4, 19). Čia yra dvasinės ir pasaulinės valdžios savitarpinė priklausomybė ir protingo pasiskirstymo principas, tikros sąžinės laisvės įstatas, didis įstatas, kurs apsaugoja vyriausybės ir valdinių orybę ir abiem pusėm neleidžia savavalios ir iškrikimo. — Kuo čia reikia daugiau stebėtis, dvasios aukštybe ar išmintim, kuri valdo visas aplinkybes, ar romumu, kurs į tokį piktą užpuolimą ramiai sau atsako, pareikšdamas geradarybę?

Tą pačią dieną taip pat ir sadukiejai leidos į ginčus su Išganytoju (Mat. 22,23-33; Mork. 12,18-27; Luk. 20,27-40). Sadukiejai buvo susipratusi, lengvo gyvenimo sekta, kai kuriuose dalykuose fariziejams priešinga, tačiau iš Jėzaus neapykantos varė su jais bendrą darbą. Jie atėjo pas Išganytoją ne su politiniu klausimu, bet norėdami nusprendimo prasimanytame, nors ir galimame atsitikime; buvo tai leviratinės moterybės dalykas, pagal kurį brolis turėjo paimti moterį mirusiojo brolio, likusią be vaikų našlę, kad palaikytų ano padermę. Todėl jie klausė, kieno, atsikėlus, bus moteris, kuri paeiliui priklausė septyniems broliams, neturėjusiems su ja vaikų. Klausiančiųjų noras nėra visai aiškus. Gal būt, tuo klausimu jie jau buvo suvarę ožio ragan fariziejus, kurie prileisdavo atsikėlimą, o dabar norėjo įvesti į painiavą Išganytoją, garsų Mokytoją, ir tuo pakenkti Jo garbei. Gali būti ir tai, kad jie tuo būdu norėjo erzinti fariziejus, kad juos dar labiau sukeltų prieš Viešpatį, jei Jis dalyką išspręstų pagal jų nuomonę; kiekvienu atveju jie tikėjosi ką nors laimėsią savo mokslui prieš atsikėlimą, jei tik jiems pasiseks tuo klausimu padaryti jį juokingą ar negalimą. Kas buvo galima atsakyti į tą jautulingą sadukiejų teologiją? Viešas to klausimo statymas ir aiškinimas nušviečia ne tik sektos seklų nusistatymą ir moralų supuvimą, bet taip pat gilų dorinį tautos puolimą per gausingų sektų šeimininkavimą.

Bet Išganytojas žinojo, ką atsakyti. „Klystate, nežinodami nei Raštų, nei Dievo galybės“. Šio pasaulio vaikai veda ir išteka; bet, kurie yra verti aname pasaulyj dalyvauti atsikėlime, neišteka ir neima moterų, nes jie negali mirti ir yra panašūs į angelus, Dievo vaikus: jie yra atsikėlimo vaikai. Tais žodžiais Išganytojas sugriauna prileidimą, kuriuo sadukiejai rėmė savo klausimą, būtent, kad atsikėlimo gyvenimas esąs panašus į žemiškąjį gyvenimą, kuriame šio laiko vaikai miršta ir todėl eina į moterystę. O tenai, tiesa, bus lyčių skirtumas, bet neturės tos reikšmės, nes

atsikėlusieji yra panašūs į angelus, Dievo vaikus, panašūs skaistybe ir gyvenimo dvasiškumu, nemirtingumu ir laime. Tą kilnų atgimimą ir gyvenimo atnaujinimą Išganytojas rodo, kaipo Dievo visagalybės darbą, neigti tai—reiškia neturėti tikro apie Dievą supratimo. Angelus Išganytojas mini dėl to, kad anas gyvenimas yra panašus į angelų gyvenimą, ir dėl to, kad sadukiejai neigė taip pat ir angelų pasaulio buvimą. Tuo buvo atimtas lengvapėdiškiems ginčams pamatas. Bet tas būsimas į angelus panašus gyvenimas, apie kurį Išganytojas kalba, iš anksto prileidžia atsikėlimą ir nemirtingumą, taip jog, kaip ir anų laikų žydų religinės pažiūros skelbė, nėra atsikėlimo be nemirtingumo. Tą nemirtingumą Išganytojas įrodo sekančiais žodžiais: „Apie mirusius gi, kad jie keliasi, ar neskaitėte Mozės knygoje, kaip Dievas pasakė, kur kalbama apie „krūmą“: Aš Abraomo Dievas, Izaoko Dievas ir Jokūbo Dievas? Jis juk ne mirusių Dievas, bet gyvųjų (Iš. 3, 6). Taigi, jūs labai klystate“. Išganytojas nori pasakyti, kad tuo laiku, kada Dievas save Mozei skelbė Izraeliaus tėvų Dievu, tie tėvai savo kūnu jau senai buvo mirę; tačiau Dievo žodis, kad Jis yra jų Dievas, turi būti teisingas, ir todėl tie tėvai turi būti gyvi ir laukia atsikėlimo; taigi, atsikėlimas yra. Išganytojas įrodo sielos nemirtingumą tiesiog iš Mozės knygų, kurias sadukiejai buvo priėmę, ir tai įrodo visiems gerai žinomais žodžiais. Išdava, kurią tie aiškinimai liaudy padarė, buvo nustebimas fr šventa pagarba Išganytojo mokslui ir kalbos išminčiai. Iš tikro, nuostabu, kaip Jis tam niekšiškam ir nepavyzdingam kibimui mokėjo įdėti kilnią ir guodžiančią prasmę. Kaip kilnūs yra žodžiai ir sąvokos, kuriais Jis vaizduoja po atsikėlimo garbingą ir nuostabų gyvenimą!

Su džiaugsmu klausėsi fariziejai, kaip sadukiejai pralaimėjo savo puolimą, tačiau dar kartą jie norėjo pamėginti savo laimę. Todėl prisiartino vienas Rašto žinovas, klausdamas, koks yra pirmasis ir didžiausiasis įsakymas įstate (Mat. 22, 34—46; Mork. 12, 28—37; Luk. 20, 39—44). Kaip tai toliau pasirodo, klausiantysis, regis, buvo geras ir tiesą mylįs žmogus. Taigi, tas klausimas galėjo būti gundymas tik tiek, kiek žinovas geidė žinoti, kaip į tą klausimą žiūrės Viešpats; per kokį mažiau laimingą atsakymą gal kiek ir nukentės didžiojo Mokytojo garbė. Rabinų mokyklose buvo gyvai gvildenamas klausimas apie didžius ir mažus įsakymus Įstate ir koks įsakymas yra didžiausiasis. Kaip tai matyt iš klausiančiojo atsakymo, regis, fariziejų krypties Rašto

žinovai išviršinį Dievo garbinimą statė kaipo vyriausiąjį įsakymą (Mat. 12, 33).

Išganytojas, atsakydamas, nustato principą šiais žodžiais: „Klausyk, Izraeliau, Viešpats, tavo Dievas, vienas Dievas“ (Deut. 6, 4). Tai yra žodžiai, kuriuos žydai nešiojo išsiūtus rūbų kraštе ir kuriuose buvo išreikštas Dievo vienumas ir Jo neribotas viešpatavimas. Iš to Dievo vienumo ir Jo aukščiausios valdžios Išganytojas suveda visus įsakymus į vieną vyriausią įsakymą, būtent, mylėti Dievą labiau už viską, kitaip į meilę, kuri atveda žmogų į Dievą ir padaro jį Jam visiškai pasiduodantį su visomis jėgomis ir gyvenimo veiksmais, — į meilę, kuri apima taip pat ir artimą Dievo dėliai; tai yra, sakė Išganytojas, vyriausiasis įsakymas, kurs talpina savyj visus įsakymus ir pranašų nurodymus. Visai sąmoningai ir atvirai Rašto žinovas prisiima Išganytojo išvadas, suima jas kupeton ir priešingai kitų nuomonėms garsiai išreiškia sutikimą, kad ne išviršinis garbinimas, bet tik Dievo meilė pridera Dievo vienumui, ir ji yra vyriausiasis įsakymas. Taip pat ir Išganytojas atsako, patvirtindamas, pagiria jį ir padrąsina, sakydamas, jog jis netoli nuo Dievo karalystės.

Dabar Išganytojas pats kibo į fariziejus ir šventykloje prieš liaudį (Mork. 12, 35) pastatė jiems labai svarbų klausimą, apie kurį sukosi visas jų religinis gyvenimas. „Kas jums rodosi apie Kristų? Kieno Jis Sūnus“? Jie atsakė visai atvirai ir be vylių, jog Jis yra Dovido Sūnus, ir manė tuo bus pasakę visa, ką apie Mesiją žinojo. Bet Išganytojas tuo nepasitenkino ir spaudė juos kitu klausimu: „Kaip gi Dovidas vadina Jį dvasioje (savo) Viešpačiu, nes sako: Viešpats tarė mano Viešpačiui: sėskis mano dešinėje, kolei aš padarysiu iš tavo neprietelių tavo kojoms suolelį? Jei tat Dovidas vadina Jį (savo) Viešpačiu, kaip gi Jis jo Sūnus?“ Vieta yra ištraukta iš 109 Psalmės, kuri visų buvo pripažįstama, kaipo mesijaniška arba dovidiška, ir Kristus klausia juos, kaip jie savo pasakymą, jog Mesijas yra Dovido Sūnus ir niekas daugiau, gali suderinti su tuo, ką Dovidas toj vietoj apie Mesiją sako, būtent, kad Jis yra Viešpats, ir Dievas Jam kalba, kad sėstųsi Jo dešinėj. Taigi, Mesijas palyginti su Dovidu turi stovėti toli gražu aukščiau; Jis nėra tik jo Sūnus, bet jo Dievas, kaip tai rodo visa, kas toj Psalmėj apie Mesiją yra pasakyta: Jis sėdi Dievo soste, gimęs iš Dievo prieglobsčio prieš aušrinę žvaigždę, turįs amžiną kunigystę, turįs aukščiausią teismo valdžią ant karalių ir tautų — visa tai tegali būti sakoma apie Die-

vą. — Išganytojas norėjo tuo klausimu ne savo priešininkams duoti atjausti jų ignoranciją, bet išaiškinti jiems, jog Mesijas nėra tik Dovido Sūnus, bet tikrai yra Dievas, jog tat Jis nieko klaidingo nesako, skelbdamas save Mesiju ir kartu Dievu, jog, priešingai, jų supratimas yra klaidingas ir neatitinka Rašto. Tur būt, Jis rimtai norėjo juos nubaidyti nuo kruvino darbo, kurį jie sumanė prieš Jį padaryti tik dėl to, kad Jis skelbėsi esąs Mesijas ir Dievas. Gal būt, Jis užminė jiems ir tai, kieno Sūnus Mesijas yra, o ne kieno bus; Jis jau yra čia prieš juos. — Niekas nieko negalėjo Jam atsakyti ir nuo tos dienos daugiau nebedrįso vylingais klausimais Jo užkabinti. Liaudis noriai klausėsi Jo kalbų, nes Jo žodžiai buvo tiesa ir išmintis. Įtikinamai ir kukliai kalba Jis apie savo Dievybę. Bet šiurpulingai skamba Jo perspėjimo žodžiai, nukreipti į žydus toj valandoj, kada jie rengėsi įvykdyti dievžudybę.

Po tų visų klausimų atsistojo Išganytojas mokinių ir liaudies akivaizdoj sakyti smarkios aštriai baudžiančios prakalbos į fariziejus (Mat. 23, 1—39; Mork. 12, 38—40; Lūk. 20, 45—47). Ji paskirstyta į tris dalis.

Pirma, žodžiais „Rašto žinovai ir fariziejai atsisėdo ant Mozės krasės“ Išganytojas liudija, kad Izraelius pateko į sektų valdžią. Mozės krase Išganytojas supranta mokinimo valdžią, tikėjimo ir dorovės įstatų skelbimą ir aiškinimą; tai valdžiai atstovavo aukščiausioji taryba. Faktiškai ta mokinimo valdžia yra fariziejų rankose, kurie turėjo viršų ne tik mokyklose ir sinagogose, bet taip pat ir aukščiausioje taryboje; tą sektų būdo nedorumą Išganytojas regi tame, kad kiekvienas norėjo būti atskiros mokyklos mokytoju ir galva (Mat. 23, 8. 16); tųp keliu įsigyveno žmonių įvedimai ir mokyklų nuomonės, kurie nusmelkė viską.

Antra, Išganytojas paduoda liaudžiai laikymosi taisyklių prieš fariziejus. Pirmiausia, Jis pabrėžia, kad, sulig pozicija, kurią fariziejai turi užėmę, reikia jų klausyti, kaipo Mozės Įstato aiškintojų ir sargų. „Ką tik jie jums sakys, darykite“ (Mat. 23, 3). Aukščiausios tarybos autoritetas leisti rišančių įsakymų faktiškai tuomet buvo teisėtas ir, kaipo toks, tebuvo atsakomingas prieš Dievą. Vėliau, Sekminių šventėj, tą valdžią Jėzus suteikė Bažnyčiai. O ligi tam laikui reikėjo klausyti fariziejų ir Rašto žinovų, kada jie kalbėdavo oficialiai, bet ne asmeniškai, kada jie skelbdavo mokyklų nuomones ir žmonių įvedimus. Jis pats juk ne kartą prieš tai juos perspėjo (Mork. 12, 38; Luk. 20, 46).— Todėl sekti oficialiais fariziejų Įstato aiškinimais

buvo pirmoji laikymosi taisyklė. Antroji skamba: „Bet nesielkite taip, kaip jie elgiasi“ (Mat. 23, 3). Nereikia sekti jų gyvenimo būdu, nes jis priešinasi dorovės įstatams. Tą antrąjį perspėjimą Išganytojas sustiprina toliau, parodydamas, kaip nuodėmingas yra jų moralusis gyvenimas, kad jų gyvenimo būde liaudis neieškotų išganymo ir laimės. Tų nuodėmių esama trijų.

Pirmoji nuodėmė—neteisumas. Jie apsunkina liaudį įstato liepimais, o patys jų nesilaiko, nė pirštu jų nepajudina. Antra — tuštybė, garbės geismas ir puikybė. Kad atkreiptų žmonių dėmesį, jie nešioja rūbus su besivelkančiais skvernais, kaip tai tinka tik aukščiausiems asmenims. Kad pasirodytų įstatymų teisybės paveikslu, jie nešioja platesnius kutus, rūbų pašalius ir kreipiančius dėmesį atsiminimo ženklus; jie ieško garbingesnių vietų sinagogose ir pokyliuose, nori viešai ir visų būti vadinami „Rabbi“ „Tėvo“ ir „Mokytojo“ titulu ir tai dėl to, kad kiekvienas juos pripažintų įgaliotais mokyklos mokytojais ir jais pasikliautų. Toks buvo savotiškas sektos būdas. Priešingai tam, Išganytojas piešia krikščioniško mokytojo būdą: v i e n a s tegu būna Mokytojas ir Tėvas, būtent, Kristus; iš Jo vieno teišeina visas mokslas ir valdžia; visi prieš Jį yra mokiniai, net Jo paskirtieji mokytojai; daugiau — juo aukštesnis yra mokinimo uždavinys, juo labiau jo nešėjai turi būti pasižeminę ir atsidavę. — Trečioji fariziejų kliauda — tautai teikiamoji žala ir pragaištis. Jie uždaro žmonėms dangų, užuot atidarę jį, atmesdami Kristų, kurs yra dangaus, karalystės durys ir tikrasis Ganytojas; jie suryja maldingų našlių turtą, prisidengdami ilgų maldų skraiste; jų uolumas laimėti prozelitų tėra tik puikybė ir pelno ieškojimas, o atvirtusiems tampa pragaištimi, nes jie ne tik jų nepataiso, bet dar užkrečia savo mokslo raugu ir padaro blogesnius. Galop, jie skelbia klaidingų sąžinės sprendimų, kaip tai Jis įrodo priesaikų formulėse. — Kaipo pamatinę farizieizmo kliaudą, Išganytojas piešia tariamąjį jų šventumą ir veidmainiškumą, nes jie rūpestingai atlieka mažmožius, o apleidžia svarbius dalykus, kaip antai, teisumą, teisę ir gailestingumą; jie yra, lyg tos taurės, kurių viršus numazgotas, o viduj pilna šlykštumo, lyg kapai, iš viršaus pabaltinti ir papuošti, o viduj pilni puvėsių; nieko jiems nepadeda ir tai, kad jie puošia pranašų kapus ir keikia savo tėvus, kaipo pranašų užmušėjus. Tuo jie tik paliudija, kad jie yra pranašų užmušėjų sūnūs, ir patys pripildo savo tėvų saiką, norėdami nužudyti Kristų, pranašų Viešpatį.

Trečioj dalyj Viešpats skelbia fariziejams ir farizieiškai nu-

sistačiusiam Izraeliui bausmę. Jau pakartotame aštuonis kartus „deja“, apskritai, glūdi bausmių grūmojimai. Bet ypač fariziejų puikybė bus pabausta pažeminimu (Mat. 23, 12), jų veidmainybė smarkiu teismu (Mat. 23, 14) ir pasmerkimu (Mat. 23, 33). O visa tauta, Jeruzalė drauge su jos šventykla susilauks katastrofos ir bus išnaikinta. Dievas apleis miestą ir šventyklą, o romėnai suplaišins tuščius gyvenimus. Naikinimas tęsis tol, kol Izraeliaus liekanos atvirs prie Mesijo (Mat 23, 36—39). Išganytojas pagrindžia taip pat bausmę, vadindamas Izraeliaus vadus, fariziejus, „aklais, aklais kelrodžias, paikais (Mat. 23, 16. 17. 19. 24), žalčių ir angių veisle“ (Mat. 23, 33) ir gal aštuonis kartus veidmainiais. O tautos pražūtį pagrindžia nuolatiniu priešinimusi ir užsispyrimu prieš visus Dievo malonių reiškimus, kuriuos Išganytojas, kaip ir seniau, vaizduoja vištelės vaizdu, kuri motiniškai rūpinasi savo vištyčius pridengti savo sparnais ir globoti nuo plėšrių paukščių; o vis dėlto Izraelius iš savo nedorumo žudė pranašus, galop, nužudo patį Mesiją ir Jo apaštalus (Mat. 23, 34. 35. 37). Tada niekas jau Izraeliaus neglobos nuo besiartinančių ir skrendančių romėnų erelių. Kruvina kaltė yra taip didė, kaip visų laikų kaltė (Mat. 23, 35) ir bus mazgojama visos tautos krauju. Tiksliai buvo primintas Abelio ir vyriausiojo kunigo Zacharijo nužudymas (II Kron. 24, 22); Izraeliaus nusikaltimas — brolių ir pranašų žudymas.

Ta taip aštria ir lemiančia bausmes prakalba į fariziejus ir farizieišką Izraeliu kalba Viešpats, kaipo Teisėjas, suima į vieną didžiulį vaizdą visą jų moralaus gyvenimo sugedimą ir meta jiems galutinį pasmerkimą. Tačiau ne be skausmo ir liūdesio. Tie paskutiniai Jėzaus žodžiai šventykloj yra iškilmingas sinagogos ir tautos išsižadėjimas, tautos, kuri dabar buvo iš toli ir arti susirinkusi į šventes. Reikėjo nemaža drąsos kalbėti tokių žodžių ir taip be pasigailėjimo barti bei teisti visai žydijai. Iš tikro, viešpataujančioji partija neturėjo pavojingesnio priešo už Išganytoją. Todėl Jis turi žūti. Ta prakalba neatšaukiamai padėjo Jis antspaudą savo mirties nusprendime. Bet Jis nenuėjo per toli. Jis atėjo duoti tiesai liudijimo. Ta širdis niekam nebuvo priešas, kaip tik niekšybei, puikybei ir žiaurybei. Todėl Jis niekad negalėjo susiderinti su partija.

Guodžią saulėlydžio spinduliai.

Našlės skatikas. Stabmeldžiai ir aukos apžadas.

Pabaigęs baudžiamąją prakalbą, Išganytojas atsisėdo moterų kieme (kieme, kur moterys dalyvaudavo Dievo tarnyboj), ir tai arti aukų dėžių, į kurias pro skyles, turinčias taurių pavidalą, buvo metamos piniginės aukos įvairiems tikslams (Mork. 12, 41—44; Luk. 21, 1—4). Po įspūdingų tos dienos įvykių (tai buvo, tur būt, antradienis) išganytojui reikėjo kiek atsilsėti. Todėl Jis sėdėjo ten, apsuptas savo mokinių, ir žiūrėjo į svetimų ir savo krašto besigrūdančius žmones, kurie atnašavo aukų, kaipo dovanų šventimui ir apžadų atlikimui, ir metė jas į aukų dėžes. Tarp] kitų atėjo prie aukų dėžės taip pat viena moteriškė ir įmetė savo auką. Turtuolių pinigai svariai krisdavo pro skylę į dėžę ir skardžiai žvangėdavo, riedėdami, o tos moteriškės aukojamo skatiko vargiai arba ir visai nebuvo girdėti. Tai, ką ji davė, buvo beveik niekas palyginti su turtuolių auka, būtent, du smulkiu pinigėliu. Tur būt, niekas nekreipė dėmesio į moteriškę ir jos auką. Bet tai regėjo Viešpats. Jis atreipė į ją mokinių dėmesį, sakydamas: „Iš tikrųjų, sakau jums, šita neturtinga našlė įmetė daugiau už visus, kurie metė į aukų skrynią. Nes visi metė iš to, ko jie apsčiai turi, šita gi įmetė iš savo neturto visa, ką turėjo, visą savo išlaikymą“. Taip ir buvo. Dėliai savo neturto ji galėjo nieko neduoti, nes jokios pareigos neturėjo. Jau daug ji būtų davusi, jei būtų paaukojusi pusę to, ką turėjo. O dabar ji atidavė viską. Tai parodo taip pat aukštą jos nusistatymą, gilų religinį jausmą atlikti religijos pareigas, nepaisant visų sunkių aplinkybių, nepaisant savęs; parodo nepaprastą jos pasitikėjimą Dievu ir retą aukštaširdystę, kuri nesižvalgo į tai, kas reikia daryti, bet į tai, kas galima. Nepaprastai gražus yra tos iš liaudies vargšės moteriškės veiksmas, kada aplinkui viešpatavo aukštesniųjų ir turtingesniųjų klasių mukšybė, netikėjimas, godumas ir savimylė; tai — vieniša, maloni gėlė tarp sužėlusių įsivyravusios laiko dvasios piktžolių, ji išdygo ne iš fariziejų mokyklos, bet iš senosios išganymo tvarkos, gaivios žemės ir tiesioginio įstato vykdymo. Džiaugiasi tuo Išganytojas ir todėl teikia jai viešą pagyrimą.

Tą vakarą laukė Išganytojo dar kitas guodžiąs nuotykis. Būtent, kaip visumet, taip ir dabar, su žydų keliauninkų būriais atėjo į Jeruzalę stabmeldžių dalyvauti šventėj. Gal tai buvo prozelitai iš Sirijos arba Mažosios Azijos. Stebuklų garsas, o ypač

paskutiniųjų dienų įvykiai sužadino jiems geismo patiems pažinti Jėzų. Bet, gerbdami Jo asmenį arba dėl to, kad negalėjo eiti šventyklon toliau, kaip į stabmeldžių kiemą, jie labai meiliai, graikų papročiu, prašė Pilypą patarpininkauti; jie kreipėsi į Pilypą dėl to, kad, gal būt, jis buvo jiems pažįstamas arba gal netyčiomis jį pasitiko; jie tad tarė Pilypui: „Tamsta, mes norėtumėm pamatyti Jėzų“ (Jon. 12,20 ss). Turėdamas apsimąstantį būdą, privengdamas žydiškų prietarų, liečiančių stebmeldžius, arba gal bijodamas užsitraukti žydų neapykantos, Pilypas neišdrįso betarpiškai įvykdyti prašymo. Todėl jis pasikvietė Andriejų, vieną senesniųjų apaštalų, kuriam ir pats Jėzus teikdavo ypatingo pasitikėjimo, ir jie abudu pristatė Išganytojui stabmeldžių norą. Nėra pasakyta, kad Išganytojas būtų sutikęs su stabmeldžių prašymu ir, apleidęs šventyklos vidų, būtų išėjęs pas prašytojus į stabmeldžių kiemą. Iš Viešpaties atsako greičiau, rodos, matyt priešinga. Atsakyme, kurį Išganytojas duoda viešai prieš mokinius ir liaudį, aiškinama to stabmeldžių artinimosi reikšmė. Ji yra dvejopa.

Pirma, tas artinimasis yra Jėzui neabejotinas mirties ženklas (Jon. 12, 23 26). Kaip kviečių grūdas, kritęs į žemę, be abejo, turi sutrūnėti, prieš išdygsiant augalui, taip ir Jis turi numirti prieš pasirodant amžino gyvenimo vaisiams stabmeldžių pasaulyj, kurio pirmieji drugeliai štai dabar jau pasirodo. Taip, Jis tatai stato, kaipo visuotinį dėsnį sau ir visiems savo sekėjams. Nes Jis prideda, kad amžinasis gyvenimas telaimėjamas tada, kai paaukojamas laikinis gyvenimas, o kas nori būti Jo mokinys, tas turi sekti Juo žemiškose priespaudose, bet užtat vėliau, be abejo, taip pat ir dangiškoj garbėj, kuria jį Tėvas paaukštins ir atlygins. — Ta mintis apie savo kančią ir artimą mirtį staiga pripildo Jo sielą neapsakomu baugumu ir liūdesiu, ir jų galybė reiškias griaudžiuos Jo žodžiuose: „Dabar mano siela nerami“, perimta šiurpulių ligi gelmių. Matyt, Jis grumiasi su beaugančia natūralaus mirties vengimo ir baimės banga. „Ir ką aš turiu sakyti?“ Prigimties ir žemesniosios valios atžvilgiu meldžia Jis Tėvą atleisti ir nukreipti nuo Jo tą mirties valandą. „Tėve, gelbėk mane nuo šios valandos“. Bet tuojau Jis surenka visą savo aukštesnę valią ir sako: „Bet to dėliai aš atėjau į šią valandą“, būtent, kentėt ir mirt, ir todėl aš to neprašau, bet: „Tėve, pagarbink savo vardą“, daryk, kas dera Tavo vardo garbei, ir paaukštink save per mano mirtį, kaip tai nusprendei. Tai yra Alyvų kalno valanda, kuri Jam dabar iškilo, ir kaip ten, kaip jau ne kartą savo gyvenime, taip ir čia toj valandoj atkartoja

Jis didį aukos apžadą — pagarbinti Tėvą savo mirtimi. Iš savo pusės Tėvas patikrina tą savo Sūnaus apžadą galingu iš dangaus balsu, kurs, lyg koks griaustinis, visiems girdimai kalbėjo: „Ir pagarbinau“ (savo vardą), būtent, Tavo stebuklais ir Tavo mokslu, „ir vėl pagarbinsiu“ (jį) toliau Tavo mirtimi, Tavo atsikėlimu, Tavo šventosios Dvasios atsiuntimu, Tavo apaštalų Evangelijos skelbimu. Aplinkui stovintieji žmonės manė, kad tas balsas—griaustinis arba angelo balsas (Prad. 21, 17; 22, 11). Kaip viešojo gyvenimo pradžioj, taip ir čia jo pabaigoj Tėvo balsas duoda liudijimą Jėzaus Dievybei.

Antra, tačiau stabmeldžių artinimasis yra Išganytojo paaukštinimo ženklas ir laidas (Jon. 12, 30—33). Tas paukštinimas yra trejopas. Pirmasis tai — stabmeldžių pasaulio atvirtimas. Jau pas Sicharą (Jon. 4, 35) džiaugėsi Jo širdis, regint didžius busimosios piūties laukus, taip dedasi ir dabar. Ūkininkas be kančios, net su džiaugsmu beria kviečių grūdus į dirvą, būdamas tikras, kad iš jų išaugs šimteriopas gyvenimas ir palaima. — Antrasis Išganytojo paaukštinimas yra šėtono, to pasaulio kunigaikščio ir valdovo, iš jo sosto išmetimas. Dabartinis aukos apžadas ir netrukus įvyksiąs jo įvykdymas yra pasaulio dvasių teisimas ir pasmerkimas bei jų galybės sutriuškinimas. Jėzaus mirtimi naikinamos yra jų nuodėmės, todėl kūriniai ir žmonija, jos visumoje, išvaduota iš šėtono vergu-vės; atskiras žmogus gali būti jo prigautas, bet ne priverstas. — Trečias, galop, paaukštinimas tai — Išganytojo garbė ir Jo nugalėjimo galybė, kuri rengiama sopulingu ir išniekinančiu paaukštinimu ant kryžiaus ir vėliau dangaus garbėje. Nuožmios pasaulio ir šėtono galybės vietą užima skaistinanti ir maloniai prie savęs traukianti, viską nugalinti Kristaus galybė. Iš lėto savo malone ji viską pritrauks prie Jo, kaipo prie viso išganymo šaltinio; žydija ir stabmeldija, tautos ir atskiri asmens ir visas sutvėrimas — viskas bus sujungta į vieną malonės ir tiesos karalystę, kurios galva yra Kristus. Jo mirtis ir kryžius nesuskaitomiems asmenims bus akstinas, kurs akins visus juos kreiptis į Kristų, ir pamatas, ant kurio atsistoję, jie užsidegs Jo meile. Jau Jėzaus mirties metu kryžius pradėjo į save traukti; pritraukė galvažudį ir karininką, taip dėjosi ir tebesideda ir dabar.

Besiklausanti Išganytojo liaudis gerai permanė, kad tas paaukštinimas niekas kitas nėra, kaip mirtis ant kryžiaus. Tačiau, suklaidinta supratimo apie Mesijo materialią ir kūnišką karalystę, atsakė, kas tad tas žmogaus Sūnus yra, juk ne Mesijas, kurs juk, kaip

sako Raštas, nemiršta. — Į tą ginčų klausimą Viešpats nesileidžia; Jis jau buvo jį išaiškinęs (Jon. 8, 25. 58 ss), o po kelių dienų jis bus apčiuopiamai nulemtas. Todėl įtikinamai perspėja Jis liaudį pamesti netikėjimą ir įtikėti. „Ne dėl manęs“, sako Jis: „pasigirdo tas balsas, bet dėl jūsų“... „Kolei turite šviesą, tikėkite į šviesą, kad būtumėte šviesos vaikai“. Tą mintį Jis pasako vaikščiojimo saulės šviesoje vaizdu. Juk Jis yra pasaulio šviesa, taip Jis pats save pavadino (Jon. 8, 12); vaikščioti Jo šviesoj reiškia į Jį tikėti ir priimti Jo mokslą. Du dalykai rimtai perspėja ir verčia tikėti, būtent: laiko trumpumas, kurį dar Jis su jais gyvena — ligi teismo, pasmerkiančio miestą — „dar trumpą laiką šviesa yra jūsų tarpe“; pragaištingas likimas laukia jūsų, praradus šviesą, nes, „kas vaikščioja tamsybėje, nežino, kur jis eina“; jie pražus savo nuodėmėse (Jon. 8, 21). Tautos likimas baisiai patikrino Išganytojo žodžius. Dar ir dabar, krikščionybės šviesos metu, gaubia žydus tamsybės. Toks yra paskutinis tos dienos ir Jėzaus mokinimo žodis, akinąs tikėti.

Dabar kėlėsi Išganytojas, apleido šventyklą ir išėjo į Betaniją. Tai buvo paskelbtojo ištuštėjimo pradžia. „Jis pasislėpė nuo jų“ (Jon. 12, 36) ir nebesugrįžo į šventyklą. Šventykla, buvusi tiek amžių Dievo gyvenama vieta, nustoja būti apreiškimo vieta ir dvasiškas žmonijos bei pasaulio centras. Išganytojui išėjus, užgęsta šventyklos šviesa—Izraeliaus žiburys. Pati šventykla nustoja bet kokios reikšmės.

Prakalba Alyvų kalne.

Išeinant Išganytojui iš šventyklos, tur būt, stabmeldžių kieme, iš kurio galima buvo regėti šventyklos trobesių didumas ir gražumas, mokiniai atkreipė Jo dėmesį į trobesių grožį ir majestotą, su nusistebėjimu sakydami: „Mokytojau, pažvelk, kokie akmenys ir kokie statymai“, ir kartu nurodė į gražias dovanas, kuriomis šventykla buvo išpuošta (Luk. 21, 5; Mork. 13, 1). Iš tikro, šventykla buvo graži: paauksuota švenčiausioji, gražūs prienamiai ir vartai, dideli kiemai ir puikiausios salės, brangios kunigaikščių apžadų dovanos — visa tai darė šventyklą pasaulio stebuklu, lyg išpuoštu Izraeliaus stabu (Jer. 7, 4). „Ar matote visa tai?“ tarė Viešpats. „Iš tikrųjų, sakau jums, ateis dienų, kuriose iš to, ką matote, akmuo ant akmens nebus paliktas neišgriautas“. Tai pasakęs, Viešpats nuėjo už miesto į Alyvų kalną. Tenai Jis atsisėdo toj vietoj, iš kur buvo matyt puikus reginys į šventyklą; apaštalai vėl grįžo kalbėti

apie šventyklos išgriovimą, kurį Išganytojas ką tik paminėjo. Ypač vyriausi mokiniai, Petras, Jonas, Jokūbas ir Andriejus (Mork. 13,3) prašė Jį pasakyti, kada tai įvyks šventyklai ir kada įvyks Jo atėjimas bei pasaulio galas (Mat. 24, 3; Luk. 21, 7). Mat, mokiniai kartais iš Viešpaties burnos girdėdavo priežadą, kad Jis garbingai ateisiąs į teismą. Taigi, savo mintyj jie sujungė du daiktus, kaip tai darė ir pranašai, būtent, Viešpaties pasirodymą ir Izraeliaus bei pasaulio teismą sudėjo į v i e n ą dievišką darbą, kurs apėmė Kristaus įsiviešpatavimo pasaulyj pradžią ir pabaigą. Jeruzalės teismas yra pasaulio teismo ženklas, pranašavimas ir provaizdys; apskritai, Izraelius yra Mesijo karalystės provaizdys, taigi, ir Izraeliaus galas; o pasaulio teismas yra žemiškosios Mesijo karalystės galas.

Pagal tai visa yra sugrupuotas ir Išganytojo atsakymas. Jis sudėtas yra iš trijų dalių. Pirma, Išganytojas apskritai pranašauja gausingus Bažnyčios prispaudimus ir persekiojimus ir duoda elgimuisi taisyklių (Mat. 24, 4 — 14; Mork. 13, 5—13; Luk. 21, 8 — 19); antra, pranašauja Jis teismą, pasmerkiantį Jeruzalę (Mat. 24, 15—21; Mork. 13, 14 18; Luk. 21, 20—24); trečia, kalba apie pasaulio teismą (Mat. 24, 22-47; Mork. 13, 20—32; Luk. 21, 25-36).

Žodžiais „Žiūrėkite, kad nesiduotumėte suklaidinti“, pradeda Išganytojas mokinių akyse piešti didį paveikslą persekiojimų ir prispaudimų, kurie ištiks Bažnyčią, apaštalus ir net visą pasaulio laiką. Išganytojo noras yra paakinti mokinius ir mus visus į atsargumą, kantrumą ir ištvermę. Nes juk tai yra daug svarbiau, negu žinoti pasmerkiančio Jeruzalę teismo ženklai. — Apie tas priespaudas Išganytojas išsireiškia, kad ateis daug netikrų pranašų ir mesijų ir daugelį prigaus; kad įvyks baisių priespaudų per karus, badą, žemės drebėjimus; trečia, kad apaštalai ir tikintieji bus neapkenčiami, persekiojami, atiduodami teismams ir net žudomi ir tai net saviškių, giminių, ir kad dėl to bus geros progos pasipiktinimui, atsiskyrimui, neapykantai ir religijos bei meilės artimo ir Dievo sumažėjimui. Panašiai, kaip ir seniau (Mat. 10, 21), piešia čia Išganytojas visą Bažnyčią, kuri tarp nuolatinių kovų, kentėjimų ir persekiojimų turi keliauti į amžinąjį tikslą. — Tiems išmėginimo laikams Išganytojas duoda sekančių elgesio taisyklių. Nereikia leistis suklaidinti netikriems pranašams, nei jais sekti. Tokiais neramiais laikais ypatingo esama pavojaus būti suklaidintiems. Net dėl įvairių apie laikines priespaudas garsų neturi jie pradėti manyt, kad sprendžiamas pasaulio galas jau atėjęs. Taip pat ir po pasmerkiančio miestą teismo ne tuojau seka pasaulio galas. Paskui, Išganytojas akina pasitikėti

ypač Dievo pagalba persekiojimų metu. Šventoji Dvasia įkvėps krikščionims, ką jie turi atsakinėti teisme; nė plaukas nenukris nuo jų galvos, t. y. jie bus ypatingoj Dievo globoj čia žemėj ir aname gyvenime; nepaisant visų persekiojimų, Evangelija pasieks visas tautas (Mat. 24, 14). Galop, Išganytojas įsako būt ištvermingiems ir drąsiems dvasia ligi galo.

Antroj vietoj apie pasmerkiantį Jeruzalę teismą Išganytojas taip išsireiškia. Apskritai, ta pražūtis yra taip baisi, kaip vargiai kada kas įvyko ir buvo pergyventa; nes tai yra keršto dienos, kaip jas pranešė pranašai (Skait. 24, 24; Atk. skirs. 28; Iz. 6, 13; 65, 11 ss; Dan. 9, 26; Os. 3, 4). įeidamas į atskirus dalykus, Išganytojas sako, kad Jeruzalė bus apsupta kariuomenės, kad liaudis kris nuo priešų kalavijų ir likusieji bus paimti nelaisvėn; Jeruzalė bus sunaikinta, sutrypta, ir iš gražios šventyklos nebeliks akmens ant akmens, jos šventenybė bus išniekinta, iki pasibaigs taptų laikai; taigi, išnaikinimas bus visiškas ir pastovus, kol pasibaigs taip pat krikščioniškojo pasaulio laikas, būtent, atvirtusių stabmeldiškų tautų pasaulio laikas, ir kol bus išgelbėtos Izraeliaus liekanos. — Kaipo neabejotiną to žuvimo ženklą, Išganytojas pažymi tai, kad miestas bus apsuptas kariuomenės stovyklomis ir kad pasirodys išnaikinimo baisybė; tai dėsis tarp baisių niekšybės ir nedorybės darbų, kuriais besivaidijančios apsuptųjų mieste partijos subiaurins šventyklą ir švenčiausiąją; galima taip pat manyti, kad tas subiaurinimas įvyks, įeinant stabmeldžiams į švenčiausiąją (Mat. 24, 15). — Taip pat ir dėl to žuvimo Išganytojas duoda krikščionims nurodymų. Jie neturi ieškoti prieglaudos mieste, kaip tai dedasi kitų karų metu, o ypač Jeruzalėj; tegu jie bėga iš Judėjos per Jordaną į Perėjos kalnus, irstai taip skubiai, jog apgailėtinos yra nėščios ir apsunkintos žindančiais vaikais moterys, nes joms sunku bus bėgti; reikia melsti, kad bėgimo diena neatsitiktų žiemos ir subatos metu, t. y. nepatogiu laiku. Nors tokiame atsitikime ir buvo leidžiama eiti toliau subatos kelio (kurs būdavo beveik ketvirtdalio valandos tolumo), tačiau ne vienas dėl esamo papročio būtų varžęsis taip toli bėgti, arba, be abejo, žydai būtų kliudę tokį bėgimą, dėl to kad Kristus patarė. — Tas pasmerkiančio teismo išpranašavimas yra labai tragiška scena. Išganytojas sėdi su savo mokiniais švelnioj Alyvų kalno atkalnėj, atgręžęs savo veidą į miestą ir šventyklą. Paskutiniuose vakaro saulės spinduliuose skęsta miestas ir šventyklos trobesiai, lyg būtų aplieti nauju blizgėjimu ir grožiu. Bet rūstus ir skausmo perimtas Viešpaties žvilgis krinta ant puikuolių ir užsi-

spyrėlių. Ko kitas mirtingas žmogelis nemato, tai Jo akis puikiai regi. Iš lengvo, bet žingsnis po žingsniui, grūmojančiai ir pragaištingai supa juos pražūtis iš visų pusių. Išganytojas praskleidžia slėpiningą uždangą. Kaipo pranašas, teisėjas ir karalius, skelbia Jis pranašų ir Dievo žudytojos pražūtį. Pranašavimas yra svarbus pranašiškam Kristaus charakteriui. Išgriovimo ir jo ženklų pranašavimas skamba taip aiškiai, kaip niekad neskambėjo. Viskas įvyko. Nuo pirmojo miesto apsupimo krikščionys bėgo į Užjordanį, ypač į Pellą Perėjoj; atėjo išnaikinimo baisybė. Titus įsigriovė į pat švenčiausiąją, nebeliko akmens ant akmens, o ir dabar dar Jeruzalė yra netikinčiųjų trypiama, ir išdidžiai žiūri į šventą Kristaus grabą iš juodo akmens Omaro statytos mošėjos pusmėnulis. Išganytojas teisė Jeruzalę visu smarkumu savo smerkiančios teisybės; o savuosius globojo, kaipo rūpestingas Ganytojas ir Tėvas!

Trečioj vietoj Išganytojas atsako į klausimą apie pasaulio teismą. Pirmiausia, Jėzus paliečia besiartinančio pasaulio galo ženklus. Pirmas ženklas tai — klaidingų pranašų ir mesijų visiškai nepaprastas, ištvirkęs ir baisus įsivyravimas, taip kad jų tariamais stebuklais galėtų būti įvesti į paklydimą net išrinktieji, jei Dievas tai leistų ir nesutrumpintų dienų. Gal būt, čia turimas galvoje Antikristas. Kristaus atėjimas bus taip aiškus, kaip aiškus yra žaibas, taip jog nereikės niekur eiti, kad Jis būtų galima surasti. Kaip ereliai nujaučia ir susirenka prie savo grobio, taip visos žmonijos išrinktieji skubinsis pas Kristų, turėdami būti Jo teisiami. Antrasis ženklas tai — baugūs reiškiniai danguje ir žemėj, gaivalų pusiausvyros ir gamtos tvarkos svyravimai bei irimai, taip jog bus sumaišyta diena ir naktis, pavasaris ir vasara, rodysis, kad pakriko centralios jėgos, aplink kurias sukasi visata, ir jog visas pasaulio mechanizmas gresia išeit iš savo vėžių; visa tai lengvai gali įvykti, patekus į mūsų žemės sferą galingoms meteorų masėms. Iš baimės ir išgąsčio mirs žmonės. — Tai yra pirmieji teismo žinnešiai ir tolimesnieji jo prirengimai. Artimesnysis prirengimas, pirmiausia, yra mirusiųjų atsikėlimas. Viešpats pasiųs savo angelų; į jų galingą trimito balsą (tur būt, tai bus pajautoms patiriamas įsakymas) sujudusi žemė atiduos visus numirėlius, vis tiek kur jie būtų palaidoti. Tas kūnų atsikėlimas yra dieviškos visagalybės darbas; tačiau, galimas daiktas, kad ir angelai jame dalyvaus, perduodami Dievo liepimus arba rinkdami išskaidytas kūnų dalis (I Tess. 4, 16). Pats atsikėlimas yra visuotinis, bet atskiriems žmonėms skirtingas: išganytųjų garbingas ir gražus atsikė-

limas, dei to kad jų kūnai bus skaidrūs ir kiaurai vaiskūs, o pasmerktųjų atsikėlimas žeminąs ir gėdinąs juos, dėl to kad jų kūnai bus subiaurinti dėmėmis, kurios liudys visas gyvenimo nedorybes bei nuodėmes. Kai kurių nuomone teismo vieta būsiąs Juozapato slėnis (Joel. 3, 2), taigi, beveik ta pati vieta, kur dabar Išganytojas pranašauja, kur Jis pradės savo kančią ir iš kur žengs į dangų. Toliau, dar artimesnis teismo prirengimas bus Kristaus pasirodymas; betarpiškai prieš jį pasirodys dar žmogaus Sūnaus ženklas—šventasis kryžius—pasirodys arba tikrumoj, arba blizgančiame šviesos reiškinyj. Pats Kristus ateis tarp nuostabių debesų ir šviešos reiškinių su visais savo angelais, kaipo teismo liudytojais ir sprendimų vykdytojais; ateis, kaipo visos žmonių padermės Karalius, Teisėjas ir Galva, ir kaipo tikrasis Dievo Sūnus, — ateis didžiam majestote ir garbėje, ne beturtis ir pasižeminęs, kaip čia žemėj pasirodė pirmojo savo atėjimo metu. Tas reginys išganytiesiems bus džiaugsmas ir trijumfas, kurie, džiūgaudami, garbingai eis Jo pasitikti, kad gautų šalia Jo vietą. Dabar yra baigtas jų atpirkimas. O pasmerktųjų tarpe Kristaus pasirodymas sukels išgąstį ir nusiminimą, taip jog jie savo susikrimtime ir gėdoj prašys kalnus, kad juos uždengtų, užgriuvę.

Toliau seka pats teismas. Tai bus teismas visiems. Kaip visi atsikels, taip visi ir bus teisiami. „Visos tautos bus surinktos ties Juo“ (Mat. 25, 32). Ypatingame teisme, betarpiškai tuojau po mirčiai, kiekvienas žmogus yra teisiamas, kaipo vienetas, o visuotiniajame teisme — kaipo žmonių rinkinio, kaipo šeimos, tautos, valstybės ir visos žmonių giminės narys. Pasaulio teismas yra didi visos Bažnyčios ir žmonijos istorijos pabaiga. Tas teismas neabejotinai ir tikrai kada nors įvyks. Jo buvimas yra tikras. Pranašai (lz. 2, 12; 13, 6; 34, 8; Joel. 1, 15; 2, 1; Dan. 7, 9 ss; Am. 5, 18; Abd. eilutė 15; Sof. 1, 7. 14; Žak. 14, 1) ir pats Kristus skelbė jį aiškiai ir iškilmingai. Išganytojas nurodo į mezgantį pumpurus fygmedį, kaipo neabejotiną šilto laiko ženklą (Mat. 24, 32. 33). Ir priduria, kad ta giminė tai pergyvens (Mat. 24, 34); tai yra tiesiog įvykusi tiesa, pasmerkiąs Jeruzalę teismas, kurs įvyko maž daug po 36 metų; bet, turint omenyj pasaulio teismą, žodžiai „ta giminė“ liečia tik žydų tautą, kad ji tvers ligi galo. Be to, nežinoma yra pasaulio teismo nei diena, nei valanda. Nežino jos joks žmogus, joks angelas, net ir žmogaus Sūnus (Mork. 13, 32); nes, nors Jis, kaipo Dievas-Žmogus, žino pasaulio teismo valandą, tačiau to žinojimo, kaipo Dievo Siųstasis, Jis neturi žmonėms

skelbti. Teismas ateis netikėtai. Jis ateis, kaip žaibas, kaip vagis, Kaip nepramatyti spąstai, kaip Nojaus dienomis tvanas, beatsiduodant žmonėms jautuliniams ir pasauliniams žygiams, taip staiga, jog iš dviejų, kurie dirvoje ar prie girnų dirba šalia vienas antro, vienas bus išganytas, o antras eis į pražūtį, nebesant laiko prisirengti.

Pirmasis teismo aktas bus sąžinių atidengimas. Vietoj ilgų skundimų ir tardymų, Dievo visagalybės veiksmu vienoj akimirkoj bus atvertos visos sąžinės, ir visų akyse bus nušviestas neišmatuojamas jų vaizdas. Tai yra visos Bažnyčios, pasaulio ir žmonijos istorijos vaizdas, nupintas iš atskirų žmonių, tautų ir valstybių žygių bei veiksmų; nupintas iš pasmerktųjų slaptų minčių, sumanymų ir planų, iš jų nedorybių ir niekšiškų darbų; ir jie jausis prislėgti savo darbų ir sumanymų niekšiškumo, piktumo bei nenaudingumo, o savo gėdoj ir nevertybėje sušuks: „Taigi paklydome!“ (Išm. 5, 6); bet bus ir kitas vaizdas, nupintas iš išganytųjų, jų dėsnių, dorybių bei kentėjimų; čia žemėj jie buvo nežinomi, užmiršti, šmeižiami ir persekiojami; jie vargo ir žuvo, imant viršų nedorybei ar bedievybei; bet dabar, išteisinti amžinosios Tiesos, jie atsikėlė, pilni garbės; tai yra didis Dievo miesto ir velnio miesto vaizdas čia žemėj, pastatyto iš tamsybių ir šviesos per dangaus ir žemės, žmonių, angelų ir piktųjų dvasių veikimą, išraižyto į visas puses spindulingomis Apvaizdos vėžėmis ir keliais, nušviesto Dievo teisybės, išminties, gerumo ir visagalybės šviesa — koks didis ir nuostabus reginys! Žmogus po žmogaus, tauta po tautos bus savo pačių skundėjai ir bus nuteisti jau vienu to vaizdo švystelėjimu. — Paskui seka teismas. Pirmiausia kreipsis Viešpats į išganytuosius ir meiliai, atlygindamas ir laimindamas juos, tars: „Ateikite, mano Tėvo palaimintieji, paveldėkite jums nuo pasaulio įkūrimo prirengtą karalystę!“ Tai bus teisiesiems garbė, džiaugsmas ir šlovė taip didi, jog jie to nė permanyti negalės ir klaus tik, kaip jie už taip maža, ką darė, taip daug gauna. Išganytojas patvirtins teismą ne iš viršaus girdimu būdu, bet pačiu kiekvieno viduoju liudijimu, sakydamas, kad to verti jų darbai, iš tikėjimo ir Jo meilės padaryti; ką jie padarė menkiausiam žmogui, tai Jam padarė. Bet smarkus, lyg nuožmi audra, lyg baisiai liepsnoją žaibai, kreipsis pasaulio Teisėjas į pasmerktuosius, tardamas: „Eikite šalin nuo manęs, prakeikti, į amžinąją ugnį, kuri prirengta velniui ir jo angelams!“ Taip pat ir jų teismas ras savo patvirtinimą netikėjime ir gailestingumo trūkume, gailestingumo, kurio jie ne žmonėms neparodė, bet Kristui

menkiausių žmonių asmenyj. Teismo pabaiga yra sprendimo įvykdymas. Atsivers bedugnė ir prarys velnią ir jo šalininkus. Bedugnė bus uždaryta ir užantspauduota. Tie užantspauduoti vartai veiks pasmerktuosius slegiamai vispusiškai, baisiai ir amžinai besitęsiančia pragaištimi, kuri padarys juos visiškai nelaimingus. O šventiesiems prasidės amžina laimė, amžina linksmybė ir amžinas viešpatavimas drauge su Avinėliu. Nusileidžia žemyn naujoji Jeruzalė, ir prasideda Avinėlio vestuvės. Palaimintas, kurs jose dalyvauja. Ir eis pasmerktieji į amžinąją kančią, o teisieji į amžinąjį gyvenimą (Mat. 25, 46; Apr. 19, 20. 21; Dan. 12, 2).

Turime būti dėkingi Viešpačiui, kad Jis, apreikšdamas pasaulio teismą, praplėtė ir paskelbė savo pamokinimus. Išvados to apreiškimo yra svarbios. Netikinti ir puikuolė Jeruzalė, kurios akivaizdoj apreiškimas yra skelbiamas, yra viso Dievui priešingo pasaulio, jo nuodėmių ir jo bausmės paveikslas; kas atsitiko Jeruzalei, tai bus ir pasauliui. Ateina galas, ir iš jo garbės nepasiliks akmens ant akmens. Paskutiniai dūmų debesys, kylą iš visuotinio pasaulio gaisro ir dingstą erdvėse, tai — visos pasaulio garbės siela bei turinys. — Apaštalai, kurie su išgąstimi ir baime klausėsi to apreiškimo, ir kurių širdyse kilo baisūs ateities nujautimai, tie apaštalai yra visų laikų Kristaus tikinčiųjų pirmatakai. Čia žemėj jie turėjo sunkią padėtį. Ima viršų ir trijumfuoja netikėjimas ir nedorybė, o jiems belieka kęsti liūdnas jų viešpatavimas. Bet taip neilgai tvers. Pasaulinio laiko regračio pakraštyj pradeda jau švisti tamsus dangus. Pasaulio vakarų laikas priklauso kryžiaus savininkams ir mokiniams. Pats Išganytojas, kurs skelbia apreiškimą, bus dabar teisiamas ir kryžiuojamas Jeruzalėj. Bet Jo karališka orybė ir jo karalystė pasilieka nepaliesta ir nekenčia žalos. Ta mirtis tėra saulės užtemimas, bet ne nusileidimas, ji yra Kristaus viešpatavimo pasaulyj pradžia. Laiko gale pasaulio teismo scenoj Jis pasirodys nugalėtoju, kurs atlygins savo ištikimiesiems.

Paskutiniai perspėjimai.

Dieną po prakalbos Alyvų kalne, greičiausiai, Išganytojas praleido pasitraukęs į Betaniją. Tenai visai sutinkamai su savo busimojo atėjimo paskelbimu Jis pateikė, tur būt, paskutinių perspėjimų, įsakydamas budėti, būti prisiruošusiems ir gerai naudotis gyvenimo laiku. Tuos įsakymus Jis vaizdingai aprėdė trijų palyginimų paveikslais, palyginimu apie durininką, apie dešimtį mergaičių ir apie

dešimtį talentų. Perspėjimai ne tik apaštalams buvo taikomi, bet taip pat ir visiems tikintiems. Kiekvienam žmogui Viešpaties atėjimas įvyksta jau mirties valandoj, ir, kas yra pasakyta apie pasaulio teismą, tai mažiau ar daugiau liečia taip pat ir mirties valandą.

Trys yra mintys, kurias Išganytojas pabrėžia palyginime apie durininką (Mork. 13, 34—37). Namų Viešpats, palikęs savo namus prižiūrėti tarnams, kaipo patikimiems žmonėms, pats iškeliauja į tolimą šalį. Bet Jis reikalauja iš jų ištikimo budėjimo. Jis sugrįš tikrai, bet nesako jiems savo sugrįžimo meto, kurioj iš keturių nakties sargybų sugrįš. Todėl visi, o ypač durininkas, turi budėti, kad Viešpats neužkluptų jų netikėtai. Aišku, Išganytojas nori čia įsakyti saviesiems būt atsargiems bei budėti ir taip Jo atėjimui prisirengti. Taip keturiais atvejais po kits kito grįžta perspėjimas budėti. O tas budėjimas glūdi ypač maldoj (Luk. 21, 36).

Palyginime apie mergaites (Mat. 25, 1—13) Išganytojas eina toliau ir įsako ne tik budėti bei rengtis, bet tiesiog būti prisirengusiems. Savo minčių vaizdingumui pasinaudoja Jis vestuvių apeigomis; žydų papročiu jaunoji būdavo vedama iš jos gyvenamosios vietos, lydint merginoms, draugėms ir pažįstamoms, kurios su žiburiais vesdavo jaunavedžius į vestuvių namus, kur ir būdavo pats vestuvių pokylis ir iškilmės.

Palyginimas galima suskirstyt į tris dalis. Pirmoji kalba apie prisirengimą pasitikti jaunikį, ateinantį dalyvauti vestuvių džiaugsmuose, kurie pas žydus buvo amžinosios laimės simbolis. Prisirengimas yra įvairus. Išmintingosios mergaitės pasirūpina aliejaus savo lempoms ir jas, kaip pridera, prirengia. O paikosios mergaitės nė nepagalvoja apie tai, kad reikėtų prisirengti ir, kas reikalinga^ tuo apsirūpinti; be abejo, tai — neleistinas nepaislumas ir apsileidimas, todėl jos ir pavadintos paikomis mergaitėmis. Išganytojas yra Jaunikis, jaunoji yra kiekvieno žmogaus siela, o deganti lempa ir aliejus reiškia pašvenčiamosios malonės turėjimą ir joje gyvenimą. Kas turi pašvenčiamos malonės, tas yra prisirengęs kiekvienoj valandoj stoti prieš Viešpatį.—Antroji dalis kalba apie Jaunikio atėjimą. Jo tenka laukti, Jis ateina staiga ir netikėtai, praeina greitai ir skubiai pro šalį, taip jog nebelieka laiko prisirengti į kelią. Taip lygiai ir Viešpats. Malonės aliejaus, arba gerų darbų bei nuopelnų, negalima pasiskolinti iš kitų, kaip tai norėjo padaryti paikosios mergaitės, prašydamos gudriąsias paskolinti joms aliejaus. Jo tegalima gauti nebent pas tuos, kurie dalina Bažnyčios sakramentus. Bet pas juos patekti dažnai nebesti laiko. — Trečioji

dalis kalba apie įvairių prisirengimų išdavas. Bukliosios merginos apdovanojamos visiems laikams laime, džiaugsmu ir garbe, o paikųjų laukia apsivylimas, pažeminimas, nelaimė. Jos nebus įleistos. Nieko negelbės jokie prašymai, joki atgaila ir troškimas: durys pasiliks joms uždaros. „Aš jūsų nepažįstu“, taip skamba sprendimas. Jų nesusipratimas pavertė niekais viską. Taigi, čia Išganytojas aiškiai pabrėžia, kad turime būti kiekvienoj valandoj prisirengę, turėdami pašvenčiamosios malonės.

Trečiojo palyginimo tikslas, būtent, palyginimo apie talentus, yra įsakyti būt prisirengusiems Viešpaties atėjimui, uoliai besinaudojant pavestomis gerybėmis. Svarbiausi punktai pasiremia veikiančiais asmenimis ir parodo, koks turi būti patikėtų dovanų sunaudojimas ir koks ne. — Viešpats, iškeliaudamas i tolų kraštą, patiki savo gerybes tarnams; bet jas tik paskirsto tarp jų, ne dovanoja. Pagal Jo norą, tarnai turi verstis patikėtomis gerybėmis, kiekvienas pagal savo sugebėjimą, o Jam sugrįžus, jie turės duot apyskaitą. — Ištikimi, sumanūs ir uolūs tarnai verčiasi gerai ir laimingai. Sugrįžus Viešpačiui, jie ateina pas Jį su apyskaita, džiaugsmingai ir su pasižeminimu visa, ką laimėjo, padeda Viešpačiui prie kojų ir, kaipo atlyginimą, gauna, pirmiausia, savo gerų savybių ir sugebėjimo verstis pagyrimą bei pripažinimą, o paskui labai gausų atlyginimą ir puikiausią aprūpinimą, dalyvaujant Viešpaties gerybėse. — Trečiasis tarnas, tiesa, nepavagia ir nepameta patikėtųjų gerybių, bet ir nepavartoja jų Viešpaties pelnui, jis jas užkasa į žemę ir palieka. Atėjus apyskaitos laikui, jis atneša atgal talentą. Kodėl nieko nepelnė, jis teisinas bijojęs prarasti tą patį talentą ir tuo užsitraukti Viešpaties rūstybę. Tais savo pasiteisinimais jis įžeidžia Viešpatį. Jis nubaudžiamas, pirmiausia, priekaištais ir pabarimu už savo nenaudingumą ir tingumą, paskui atima iš jo Viešpats talentą ir įteikia geriausiajam ir uoliausiajam tarnui, o tinginį tarną liepia pabausti. Ir visai teisėtai: jis žinojo savo Viešpaties valią, bet nepaisė jos, paniekino ją, savo tingėjimu padarė Viešpačiui nuostolių. Jo baimė tikrumoj yra ne kas kita, kaip tinginystė.

Taigi, tais trimis palyginimais duoda Viešpats visus nurodymus, kaip reikia būti pasirengusiam Jo atėjimui ar tai paskučiausiam teisme, ar tai kiekvieno žmogaus mirties valandoj. Viešpats ateis tikrų tikriausiai, bet, kada ateis, nežinia; todėl svarbu yra būti prisirengusiam. Svarbu yra turėti pašvenčiamosios malonės, joje gyvent ir gerai panaudoti patikėtus talentus. Tokie tat yra paskutiniai Viešpaties perspėjimai, kuriuos Jis teikia saviškiams. Nuolat

skamba atsisveikinimo ir išėjimo žodis. Viskas rodo didžio ir pragaištingo įvykio rimtumą, Viešpaties gyvenimo žemėje galą, mena visų daiktų galą, pasaulio teismą ir Viešpaties atėjimą, kurs įvyksta kiekvienam jo mirties valandoj.

Viešojo Jėzaus gyvenimo pabaigos žodis.

Šv. Jonas (Jon. 12, 37—50) savo pasakojimą apie viešąjį Jėzaus mokinimą pabaigia sekančiais samprotavimais. Pirmiausia, jis sako, kad Jėzus darė didžių stebuklų žydų akivaizdoj, ne tik Galilėjoj, bet taip pat ir Judėjoj (Jon. 12, 37). Pats Jonas savo evangelijoj kai kuriuos pamini, kaip štai: paraližuotojo išgydimą, aklo gimusio išgydymą ir Lozoriaus prikėlimą. Aišku tad, kad tuo jis nori pasakyti, jog Išganytojas savo mokinimo metu davė svarbių ir įtikinančių savo mesijanybės ir savo Dievybės įrodymų; tai Jis parodė savo mokslu, savo doru gyvenimu, o ypač savo stebuklais, kurie patvirtino Jo mokslą ir šventumą. Nepaisant to viso, tęsia Jonas, žydai neįtikėjo į Jėzų, į Jo dievišką pasiuntinybę, į Jo Dievybę (Jon. 12, 37), priešingai, jie tramdė ir slopino tikėjimą visur, kur tik jis pradėjo reikštis; net patys didžiūnai, kurių nemaža tikėjo į Jėzų, bijodami galingų fariziejų, kad jie neišmestų jų iš sinagogos, nedrįso to tikėjimo viešai išpažinti (Jon. 12, 42). Taip Jėzaus mokinimas ir stebuklų darymas, apskritai sakant, lyg ir nedavė jokių išdavų. Ateina Mesijas, tokį save esant įrodo, o Izraelius, kurs vien tik dėl Mesijo ir yra sutvertas, netiki į Jį, pasiskelbia prieš Jį, nužudo Jį ir per Jį eina į pražūtį.

Tai yra taip keisti ir neišaiškinami faktai, jog, rodos, evangelistas bijosi, jog beveik galėtų kas abejoti Jėzaus pasiuntinybės dieviškumu ir Dievo darbo sėkmingumu (Pal. Rom. 9 s). Todėl jis nušviečia ir aiškina netikėjimo faktą, parodydamas priežastis, kurios tą faktą remia. Apie didžiūnus, kurie slaptai tikėjo į Jėzų, bet neišdrįso tikėjimo viešai išpažinti, šv. Jonas sako, kad pamatu tam buvę pasauliniai sumetimai ir žmonių baimė (Jon. 12, 42). Pats Išganytojas seniau apie juos pasakė, kad jie labiau myli garbę pas žmones, negu garbę pas Dievą (Jon. 5, 43). — Bet pas didesnę dalį žydų netikėjimo priežastis buvo sukietėjimas ir užsispyrimas. Tuo tikslu evangelistas paduoda Izaijo pranašavimą (Jon. 12, 38—41). „Viešpatie, kas tikėjo tuo, ką mes girdėjome? ir kam buvo apreikštas Viešpaties petys?“ (Iz. 53, 1). „Jis apakino jų akis ir sukietino jų širdis, kad nematytų akimis ir nesuprastų

širdimi, kad neatsigręžtų ir aš jų nepagydyčiau“ (pal. Iz. 6, 10 ss). Pranašas čia iškelia aikštėn giliausią netikėjimo priežastį, užsispyrimą, kaipo paveldėtą iš senojo Izraeliaus blogybę (Iš. 32, 9; Atk. 9, 27; Ez. 3, 7; Apd. 7, 51; 28, 25 ss). Izaijas pranašas regi savo tautoj Jėzaus mokinimo garbę ir sako: „Kaip jie manim netikėjo, taip jie netikės ir pačiu Viešpačiu, kadangi jie yra užsispyrę ir piktos valios, jie negali tikėti, ir Dievas neduoda jiems malonės“. Kadangi pranašas pramatė ir išpranašavo tokį tautos nusistatymą, tai šis turėjo įvykti. Ne dėl to, kad tai būtų vykdomas Viešpaties žodis, ne — jis tai tik pramatė. Tiesiog tame glūdi Jėzaus dieviškos pasiuntinybės ir Jo dieviškų veiksmų įrodymas; Jis prisistato ir įtikina esąs toksai, kaip buvo pramatytas ir Dievo per pranašą išpranašautas. Tas nepasisekimas liudija ne prieš, bet už Jo darbo dieviškumą.

Trečia, evangelistas eina dar toliau ir paliečia netikėjimo ir tikėjimo išdavas savo tautoj. Kaipo pamatą tam, jis teikia kai kurias mintis, paimtas iš paties Jėzaus liudijimo apie save, būtent, kad Jis su Tėvu yra v i e n a s, vienas ne tik moraliai per šventumą ir pasiuntinybę, bet esybiškai, kaipo Jo Sūnus; todėl Jis nekalba pats iš savęs, bet iš Tėvo, kaipo Jo įgaliotas (Jon. 12, 49. 50); taigi, kas į Jį tiki, tas tiki į Tėvą, kurs Jį siuntė, ir regi patį Tėvą (Jon. 12, 44—45; palyg. 5, 32; 10, 30. 38). — Iš čia evangelistas pereina į išdavas, į netikėjimo bausmę. Kas Jo žodžio neklauso, neprisiima jo ir netiki, bet jį paniekina ir nesilaiko, tas nebus teisiamas dabar per pirmąjį atėjimą, kurio tikslas yra gailestingas atpirkimas; tas jau turi Teisėją, būtent, Tėvą; daugiau — tas jau yra nuteistas už netikėjimo nuodėmę, kuri paskučiausią dieną bus jo pasmerkimo pamatas (Jon. 12, 47. 48; pal. 3, 18; 8, 50). Priešingai, bus toki tikėjimo palaima, kad čia žemėje tikintieji nevaikščios nežinojimo ir nuodėmės tamsybėse, o tenai turės amžinąjį gyvenimą; nes Išganytojas yra pasaulio šviesa, kuri atėjo į šį pasaulį, ir visa, ką Jis kalba Tėvo vardu, Jis daro Tėvo įgaliotas; Jis yra amžinojo gyvenimo šaltinis (Jon. 12, 46. 50).

Baigiamieji samprotavimai talpina savyj tris tiesas. Pirmoji yra bauginanti ir rodo pragaištingą iškrikusių geidulių galybę, kurie griauna Dievo padarus ir visai tautai neša nepasakomą nelaimę. Dievo išrinktosios tautos liūdnas likimas yra sukietėjusių geidulių darbas. — Antroji tiesa yra guodžianti. Ji mokina, kad pragaro ir susitelkusio žmonių nedorumo tariamasis nugalėjimas neiškreipia ir nesunaikina Dievo kelių. Viskas yra pramatyta ir

į viską Dievo planuose atsižvelgta. — Trečioji tiesa yra daugeriopas gražus Jėzaus Dievybės įrodymas, kuriuo evangelistas baigia Viešpaties viešojo veikimo pasakojimą, įrodymas Izaijo pranašo liudijimu (Iz. 6, 1 ss). Tur būt, pranašas regėjo švenč. Trejybės paslaptį, nes mini „trejopai šventą“, o „Dievo ranką“ kai kurie supranta esant ne tik atpirkimo nusprendimą, bet patį Kristų. Kiekvienu atveju pranašas regėjo Jėzaus „garbę“, taigi, Jo Dievybę, ir todėl vadina Jį stačiai savo Viešpačiu ir liudija Jį esant Dievą. Kilniam žėrėjime parodo evangelistas senosios Sandoros liudijimą ir Jėzaus apie savo Dievybę liudijimą, šviečiantį, kaip saulė; parodo pirmiau, negu ta Dievybė trumpą laiką pasislėps už niaurių kančios debesų.

3. Jėzaus kančia ir mirtis.

Pranešimas apie kančią. Judas pasisiūlo aukščiausiajai tarybai išduoti Jėzų.

„Ir atsitiko, kad Jėzus, pabaigęs visas šitas šnekas, tarė savo mokytiniams: Jūs žinote, kad po dviejų dienų bus Velykos, ir žmogaus Sūnus bus išduotas prikalti ant kryžiaus“ (Mat. 2Ö, 1—5. 14—16; Mork. 14, 1. 2. 10. 11; Luk. 22, 1—6). Tur būt, antradienyj Betanijoj buvo pasakyti tie žodžiai, kuriais Išganytojas visai aiškiai ir iškilmingai paskelbė savo kančią ir mirtį. Gal būt, tuo pačiu metu susirinko aukščiausioji taryba, tur būt, su gana gausiu skaičium narių, — susirinko, tiesa, ne paprastam pasitarimo rūme arti šventyklos, bet vyriausiojo kunigo Kajifo rūmuose; tai padaryta dėl to, kad nutarimas turėjo pasilikti paslaptyj. Svarstomasis dalykas buvo ne Jėzaus nužudymas, nes tai jau senai buvo nuspręsta; svarstyta tik būdas, kaip nužudymas įvykdyti, ar viešai, ar, gal būt, slapta ir vylium, ir kada jis vykdyti, ar dabar — šventės dienomis — ar po švenčių. Paskutiniųjų dienų įvykiai, ypač didžiausios gėdos teikiąs pralaimėjimas ginčų su Viešpačiu ir nuolat didėjanti Jam pagarba — visa tai vertė juos paskubinti tą darbą. Kaip matyt, pasitarimuose nuspręsta buvo slapta suimti Jis, bet ne tuojau, tik po vyriausios šventės ar net visai po švenčių; mat, bijotasi sumišimų: daugybė įvairių žmonių atkeliavo Jeruzalėn, o jų tarpe buvo daug galilėjiečių ir Jėzaus šalininkų. Todėl galėjo kilti bruzdėjimas ir pasipriešinimas; romėnai būtų buvę priversti įsikišti. Toks tatai buvo aukščiausiosios tarybos velykinis nusistatymas. Ji nebijojo Dievo, tik liaudies. Priešingai tam, griežtai ir tikrai Išganytojas pareiškė, kad Jis už dviejų dienų Velykų šventėj numirs nuožmia mirtimi. Jis žinojo Dievo sumanymą, kad pravaizdinio ir tikrojo Velykų Avinėlio šventė turėjo supulti; žinojo Jis taip pat liūdną įnagį, kurs patarpininkaus ir visą reikalą pagreitins.

Tas įnagis buvo Judas. Jis pats nuėjo ir pasisiūlė aukščiausiajai tarybai, sakydamas: „Ką norite man duoti, ir aš Jį jums išduosiu“. Vyriausiesiems kunigams, tur būt, nieko nebuvo taip netikėto, kaip tas pasiūlymas, nes nieko patogesnio jie negalėjo laukti. Ta aplinkybė, kad net vienas apaštalas siūlėsi jiems išduoti Jėzų, sumažino vyriausiųjų kunigų akyse didį įspūdį, kokį jie turėjo apie Viešpaties šalininkų galybę ir tamprų tarpusavio ryšį; gal būt, taip pat Judas papasakojo, kad Jėzus yra nusistatęs mirti ir apie mirtį kalba, ir kad apaštalai yra pilni nedrąsumo ir baimės. Tuo džiaugėsi Jėzaus priešininkai. Jie turėjo vilties suimti Jėzų. Artimiausiųjų Jėzaus šalininkų jiems nėra ko bijoti, o liaudį jie jau tikėjosi suvaldysią, by tik jie turės Jį savo rankose ir Jis nebegalės daugiau remtis liaudies pagalba. Todėl su mielu noru jie prižadėjo arba gal net tuojau išdavikui išmokėjo trisdešimt sidabrinių, kaipo pripažinimą už jo pareigos uolų atlikimą ir kaipo atlyginimą už gal įvyksiantį vargą ir pavojų. Užtat Judas pasižadėjo rasti progą ir išduoti jiems Viešpatį į rankas tyliai ir neatkreipdamas žmonių dėmesio. Ir taip atsisveikino Judas su aukščiausiąja taryba, sugrįžo pas Jėzų ir laukė geros progos savo planui įvykdyti. Taip tatai iš tikro Išganytojas turėjo velnią prie savo šono (pal. Luk. 4, 13).

Kiek čia šlykštumų esama tame viename darbe! Kaip evangelistai pabrėžia, Judas buvo vienas iš dvylikos, taigi Jėzaus prietelis, saviškis ir apaštalas; jis daro tą žingsnį, nė kiek neakinamas, ir už niekšišką atlyginimą išduoda savo Mokytoją, savo geradarį, savo Viešpatį ir Dievą, išduoda pikčiausiems Jo priešams už trisdešimt sidabrinių ar už septynias dešimtis markių, taigi, už kainą, kuria buvo atsiteisiama už vergo nužudymą (Iš. 21, 32). Ne veltui Dievas, pranešdamas apie tą nedorybę, su apmaudu kalba į pranašą: „Mesk jam tą puikią kainą, kuria mane apkainojo“ (Zach. 11, 13). Taigi, biaurus pelno geismas, nedėkingumas, neištikimumas ir nuožmumas glūdi kartu tam liūdnam Judo darbe. Baisi aigiptėnų Juozapo brolių nedorybė negali būti palyginta su šiuo darbu. — Bet kaip Judas priėjo tokį pasiryžimą? Be abejo, pamatinė priežastis buvo jo nepastovus, nepasitikįs, seklus ir žemas būdas. Prie to, prisidėjo niekšiškas godumas, kurs, kaip matyt, jau nuo senai jį užvaldė ir vedė į slaptus vogimus. Esant tokiam nusistatymui, netrukus jis prarado tikėjimą, kurio iš pradžios, tur būt, turėjo (Jon. 6, 65. 72). Toliau, atviras atsisakymas nuo išviršinės grynai politinės kara-

lystės ir nepavydėtina išorinė padėtis, kurioje sukosi Jėzaus ir apaštalų gyvenimas, galėjo taip pat nemažai prisidėti prie jo pastūmėjimo prie tokio žingsnio. Jam įkyrėjo amžinas į visas puses keliavimas ir Jėzaus nesavingas būdas, dėl kurio nieko arba visai maža teteko jo geismui. Kaskart labiau augo žydų žygiai ir parėdymai prieš Išganytoją, aukščiausiosios tarybos reikalavimai pranešti ir nurodyti Jėzaus buvimo vietą ir nutarimas Jį nužudyti: o ir pats Jėzus skelbė artimą savo mirtį. Nepakenčiami, be abejo, turėjo būti Judui taip pat skyrium daromi rimti perspėjimai, kurių Jėzus savo mokiniui, be abejo, negailėjosi; o entuziazmingas Jėzaus apaštalų ir sekėjų atsidavimas ii meilė piktino jį ir kėlė jo širdyj nepalankumo paties Jėzaus asmeniui. Bent iš jo žodžių, kuriems davė progą Magdalena, atlikdama Viešpaties patepimą Betanijoj, matyt didelis netikėjimas, nepagarba ir šaltumas Viešpačiui. Kaipo paskutiniąją priežastį, Raštas rodo velnio įtaką ir prigavimą (Luk. 22, 3; Jon. 6, 71; 13, 2), kurs darėsi juo galingesnis, juo labiau Judas klimpo į netikėjimą ir geidulius. Taip galėjo subręsti jo prasiryžimas. Tose aplinkybėse jis norėjo eiti toliau, kad ir visa apaštalų kolegija suirtų ir Jėzaus planai niekais pavirstų, o jei dar, galop, kas nors galima laimėti, tai juo geriau.

Taip tat liko sumegsti visi siūlai, kurie turėjo veikti liūdnojoj kančios tragedijoj, ir sumezgė juos apaštalas. įvyksta Jėzaus pranašavimai ir Dievo nutarimai. Bet baisusis Judo darbas nuolat yra rūstus, garsiai kalbąs nedorumo ženklas, prie kurio žmogų priveda nevaldomų geidulių galybė.

Paskutinioji vakarienė.

„Atėjo Neraugintosios duonos diena, kurioje reikėjo piauti Velykų avinėlis“ (Luk. 22, 1. 7). Pagal seną Įstatą, pirmoji Neraugintųjų duonų ir Velykų avinėlio piovimo diena buvo 14 Nisano, o 15 to mėnesies dieną buvo švenčiama Velykų šventė (Iš. 12, 6. 18; Kun. 23, 5; Skait. 28, 16—18). Tais Įstato parėdymais remiasi trys pirmieji evangelistai (Mat. 26, 17; Mork. 14,12; Luk. 22, 7). Jei teturėtume tuos tris pasakojimus, nebūtų jokio abejojimo, kad Kristus numirė penktadienyj 15 Nisano, Velykų šventėj. Bet ketvirtasis evangelistas visai aiškiai sako, kad Jėzaus mirtis įvyko ne Velykų šventės dieną, bet dieną prieš ją, t. y. prisirengimo dieną (Jon. 19, 14. 31; pal. Luk. 23, 56). Taigi, ar

tai dėl buvusio papročio, ar dėl kokios nors kitos priežasties, tais metais, o gal ir visada, kai tik 15 Nisano įpuldavo į penktadienį, Velykos būdavo nukeliamos į subatą, arba šeštadienį. Paprastai Rašto aiškintojai priima, kad Viešpats valgė Velykų avinėlį 14 Nisano, o numirė penktadienyj 15 Nisano*).

Tad, tur būt, anksti rytą 14 ar 13 Nisano liepė Viešpats apaštalams pasirūpinti Velykų avinėlio prirengimu (Luk. 22, 7—13; Mork. 14, 12—17; Mat. 26, 17—19). Mokinių klausiamas, kame Jis jį nori švęsti, pažymėjo jiems slėpiningai žmogų, kurį jie pasitiks įeinant į miestą vandens ąsočiu nešiną; jie turį juo sekti ir pasakyti: „Mano metas arti; pas tave aš darau Velykas draug su savo mokytiniais. Kame yra butas, kuriame galėčiau valgyti Velykų avinėlį?“ Mieste buvo prirengiamos visos tinkamos vietos, kad svetimiems, šventės keliauninkams būtų progos tinkamai Velykų šventę švęsti. įvykdyti tai Viešpats patikėjo Petrui ir Jonui, ne Judui, kuriam kitados panašius dalykus, tur būt, pavesdavo; Jis nepasako nė žmogaus vardo, gal dėl to, kad Judas negalėtų pasinaudoti ta proga ir išduoti Jį, ir kad nebūtų trukdoma vakarienės salėje vykdyti šventos paslaptys. O tame pranešime kartu buvo dar apaštalams antprigimtiriio žinojimo įrodymas, kurį Jėzus norėjo jiems suteikti, būtent, kad čia dalykas yra ne paprastas Velykų avinėlis, bet kažin kas nepaprasta; nes juk ta paskutinioji vakarienė aprėpia ištisą nepaprastų, gilių ir šventų paslapčių eilę

Tie du apaštalai rado viską taip, kaip jiems buvo sakęs Viešpats. Pažymėtasis žmogus parodė jiems didelę jau prirengtą salę, ir ten jie paruošė Velykų avinėlį. — Pagal padavimą, vakarienės salė, kurioj Išganytojas šventė Velykų- avinėlį, yra šiandienės Dovido mošėjos rūmas, taip vadinamame Siono kalne, tikriau sakant, aukštojo miesto kalne. Tai yra didelė, 18 m. ilgio ir 10 m. pločio salė, dviem šulais padalyta į dvi navas, pašvęsta pirmais ir švenčiausiais krikščioniškais atsiminimais, būtent, vakariene, gausingais atsikėlusio Kristaus pasirodymais

*) Kiti rašytojai mano, ir tai ne be pamato, kad 14 Nisano tais metais įpuolė į penktadienį; o Išganytojas šventė Velykų avinėlį iš vakaro, būtent, atėjus 14 Nisano sąbrėškiui, dėl to kad negalima buvo paplauti taip didis Velykų avinėlių skaičius prisirengimo dienos sąbrėškyj, nesulaužant subatos, kuri prasidėdavo, sąbrėškiui pasibaigus, ir kurioj nevalia buvo nei ugnies kurti, nei virti; todėl daugelis žydų jau vakarą prieš prisirengimo dieną Velykų avinėlį plaudavo, iškepdavo ir net suvalgydavo; tuo tarpu kiti žydai Velykų avinėlio valgymą atidėdavo prisirengimo dienos vakarui (Jon 18, 28.

ir šventosios Dvasios nužengimu. Šalia tos salės namuose turėjusi gyventi ir mirti Dievo Motina. — Kad prirengtų vakarienę Viešpaties mokiniams ir mokinėms, apaštalai, šeimininko padedami, turėjo parūpinti stalų ir visų kitų reikalingų daiktų, kaip tai, pagalvių, kilimų ir t. t. Toliau, reikėjo nupirkti Velykų avinėlių, pavakarėj parodyti juos šventykloj, papiauti ir nudirti. Vakarop avinėliai, pamauti kryžiumi ant granatų medžio, turėjo būti krosnyje iškepti. Be to, Velykų stalui reikėjo paruošti neraugintų duonų; paskiau, Egipto priespaudų ir verguvės darbų atminimui reikėjo rasti aitrių daržovių (lauko Saločių, ridikų ir kit.) ir padaryti tirštos rudos sunkos iš daktilių, migdolų, fygų ir cinamonų; galop, reikėjo parūpinti vyno ir vandens. Visus tuos dalykus apaštalai atliko, su didžiu pasišventimu, uolumu ir meile. Tai buvo pirmoji krikščioniška bažnyčia, kurią jie taisė ir puošė.

Vakarą Išganytojas su mokiniais atėjo į aukštąjį miestą, į vakarienės salę; širdingai ir graudžiai atsisveikino Jis su savo mielais Betanijos prieteliais, kurie taip dažnai ir su tokia nepaprasta meile priimdavo ir vaišindavo Jį, brangų svetį. Paskutinį kartą Jis bebuvo malonioj Betanijoj, Lozoriaus ir jo seserų namuose. Savo mirtingam gyvenime Jis jų neberegėjo.

Įstato lieptoji passah'o vakarienė ir pasikalbėjimai.

Dabar sekė Įstato įsakytoji passah'o vakarienė, kuri sudarydavo pirmąją visos vakarienės dalį (Luk. 22, 14—24; Mork. 14, 18—21; Mat. 26, 21—24). Passah'o vakarienės apeigos buvo sekančios (Ex. 12, 3. 4). Stalo draugija, kuri turėjo susidėti ne mažiau kaip iš dešimties asmenų ir ne daugiau kaip iš dviejų dešimtų, sustodavo aplink stalą, pasirėdę kelionės rūbais, juostomis persijuosę, su lazdomis rankose. Šeimininkas atkalbėdavo maldą ir po to tik įvykdavo rankų mazgojimas. Pirmoji taurė būdavo laiminama ir siunčiama aplink stalą kiekvienam dalininkui paragauti su aitriomis daržovėmis, pamirkytomis aukščiau minėtoje sunkoje. Antrąją taurę lydėdavo trumpas paaiškinimas, kurį darydavo šeimininkas apie passah'o vakarienės reikšmę. Toliau būdavo laužomos neraugintos duonos ir dalinamos kartu su aitriomis daržovėmis; ir tik po to viso tesiimdavo valgyti Velykų avinėlį ir ramybės aukos mėsą; vėlesniais laikais izraelitai darydavo tai, atsišlieję į pagalves. Pabaigus valgymą ir atlikus rankų mazgojimą, tarp psalmių (Ps. 113; 114) ir Mesijo pasilgi-

mo maldų pripildavo trečią taurę — laiminimo taurę, ir, galop, begiedant mažąjį Hallelį (Ps. 115—118), sekdavo ketvirtoji taurė. Suvalgę paskutinį gabalėlį Velykų avinėlio, žydai nebeliesdavo jokio kito valgio, o po ketvirtosios taurės nebebuvo duodama jokio vyno; tiesa, buvo palikta laisvai valiai dar gerti vieną taurę, bet tik su ta sąlyga, kad bus atgiedotas didysis Halle). Tarp tų apeigų galime įsivaizduoti pasikalbėjimo žodžius, pasakytus nuo jų pradžios iki kojų mazgojimo, nors vėlesniais laikais pirmykščios apeigos įgavo daug įvairių atmainų. Tas apeigas Viešpats vykdė su didžia orybe, majestotu ir giliu susitelkimu bei maldingumu. Niekas taip nežinojo įsakytųjų apeigų reikšmės; lydėjo Jis jas, karštai dėkodamas Dievui už didžias geradarybes, kurias jos priminė, ir džiaugėsi, kad dabar Jis tikrai įvykdo jų pravaizdinę reikšmę.

Pasikalbėjimą svarbesniuose bruožuose paliko mums ypač šv. Lukas ir šv. Jonas. „Geiste geidžiau valgyti draug su jumis šitą Velykų avinėlį pirma, nekaip kentėsiu. Nes sakau jums: nuo šio laiko aš nebevalgysiu jo, kolei bus įvykintas dangaus karalystėje“. O paėmęs taurę, dėkojo ir tarė: „Imkite ir dalinkite tarp savęs. Nes, sakau jums: aš nebgersiu šito vynmedžio vaisiaus, iki ateis Dievo karalystė“. Tur būt, tie žodžiai buvo pasakyti prie antrosios taurės; Išganytojas pabrėžė jais ne tik bendrą, bet taip p?t ir ypatingą tos passah’o vakarienės reikšmę, būtent, kad ji turi būti Jo atsisveikinimas su mokiniais ir su pasauliu, didžių Senosios Sandoros pirmavaizdžių įvykinimas ir kartu dangiškos aname gyvenime amžinai besitęsiančios vakarienės pirmavaizdis ir įžanga. Tos ir visos kitos paslaptys, kurias Jis norėjo paskelbti vakarienės metu, atėjo į Jo dvasią, ir Jis jas sveikino su karštu savo širdies išsiilgimu ir meile.

Toks tai buvo pirmasis pasikalbėjimo dalykas. Antrasis buvo Jo kančia. Išganytojas jau buvo ją pranešęs; dabar Jis kalba apie ją plačiau, paskelbdamas Judo išdavimą (Mat. 26, 21—25; Mork. 14, 18-21; Luk. 22, 21—23; Jon. 13, 18-32). Iškilmingai ir rimtai skamba tikrinimas: „Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums“, taip Viešpats pradeda tą skelbimą. Visai aiškiai pažymi Jis išdaviką kaipo bendrininką, kurs sėdi su Juo prie stalo ir tai visai arti, nes jis mirko ranka tame pačiame dubenyj. Rimtai ir šiurpiai veikia ypač išdaviko bausmės paskelbimas, kurį Išganytojas daro, palygindamas savo ir išdaviko likimą. Tariamai Judo likimas yra geresnis; jis išlaiko gyvybę, gauna net pinigų

ir sėbrų, o tuo tarpu Išganytojas lieka išduotas ir miršta. Tačiau Judo likimas yra nepalyginamai blogesnis. Išganytojas eina mirti iš klusnumo ir meilės, o paskiau eina į garbę, o Judas eina prie virvės, savižudybės ir neapsakomos bausmės, taig jog geriau jam būtų, jei jis nebūtų gimęs. Galop, šiurpulingas yra tas pranešimas, nes vaizduoja nelemtojo darbo juodumą ir biaurumą su visu jo nedėkingumu ir meilės trūkumu: lyg koks neprotingas žvėris, sako Jėzus, išdavikas kelia savo kulnį prieš tą, kurs jam teikia duonos (Jon. 13, 18), stačiai jo pasieigimas yra puolimas paties Dievo, nes taip piktai elgiasi su tuo, kurį Dievas siuntė (Jon. 13, 20). — Viešpats padarė tą pranešimą, kad įrodytų, jog Jis viską žino ir kenčia iš laisvos valios, ir tuo norėdamas atgrasyti nelaimingąjį mokinį nuo jo darbo, o kitus apaštalus prirengti ir pastiprinti tikėjime. Todėl prideda: „Aš žinau, ką aš išrinkau; tačiau turi įvykti Raštas... Sakau jums jau dabar, pirm nekaip įvyko, kad, įvykus, tikėtumėte, jog aš esu“ (Jon. 13, 18. 19). Tai pasakęs, Viešpats susijaudino dvasioje (Jon. 13, 21), sustojo, išblyško ir tuo pareiškė visiems savo širdies skausmą, liūdesį, pasigailėjimą, pasibiaurėjimą Judo darbu ir nusigandimą bausmės, kuri jo laukia. Tie Viešpaties žodžiai ir Jo dvasios sujudimas paveikė apaštalus taip, jog juos apėmė skausmas, nusistebėjimas ir nerimas. Nežinodami, ką manyti, jie žiūrėjo klausiamai į kits kitą; nors kiekvienas, išskyrus Judą, buvo tikras, kad toki mintis net į galvą nebuvo atėjusi, tačiau, jausdami savo silpnumą, pradėjo kiekvienas klausinėti Viešpatį, bene tai jis yra. Petras, nuolat pripratęs iš karto veikti, pamojo Jonui, kurs taip buvo atsišliejęs prie stalo, jog savo galvą galėjo padėti ant Jėzaus krūtinės, ir prašė jį paklausti, kas yra išdavikas. Tada Išganytojas pareiškė, bet slapta, kad apsaugotų išdaviko garbę, o gal ir gyvybę; nes, užsidegę, mokiniai lengvai galėjo imtis prieš jį žygių. Taigi, Viešpats pasakė Jonui tylomis, kad tai yra tas, kuriam Jis paduoda padažytos duonos. Iš tikro, Jis padavė kąsnį Judui, kurs taip pat nesigėdėjo klausti, ar tai jis yra. Tai jis yra, pasakė Jonui tyliai Viešpats ir tuoj, kitiems girdint, pridūrė, kad, jei jau jis taip yra pasiryžęs tą darbą atlikti, tegu jį daro tuoj. Tai nebuvo koks liepimas; Viešpats tik patikrino tai, ką pasakė; tai buvo naujas perspėjimas ir priekaištas, padarytas kitoj firmoj. Jei Judas būtų neišgirdęs tų žodžių, gal būt, jis taip pat būtų laukęs, kol Viešpats apleis salę. Bet Išganytojas norėjo būti vienas su ištikimais mokiniais ir davė progos

išdavikui pasišalinti; mokiniai suprato Viešpaties žodžius, būk Jis įsakęs Judui parūpinti, kas yra reikalinga šventei, arba padaryti gailestingumo darbą beturčiams, kaip Jis kitados, regis, tokių darbų paprastai pavesdavo Judui. O Judas, pilnas širdies kietumo ir šaltumo, gal manydamas, kad jis yra atidengtas prieš kitus, kėlėsi, tur būt, teisiškos Velykų vakarienės gale, ir išėjo, Toj pat valandoj dar giliau jis pateko į velnio galybę, kurs dabar jį stumte stūmė į baisų darbą. Kaip tai evangelistas pastebi, lauke jau buvusi naktis, taigi, tinkamas laikas tokiems juodiems sumanymams vykinti; naktis taip pat buvo nelaimingojo širdyj, niekad nesibaigianti naktis, amžinų tamsybių naktis. Vos tik Judas pasišalino, lyg nusiritus kokiam slegiančiam akmeniui, Viešpats tarė: „Dabar žmogaus Sūnus pagarbintas, ir Dievas pagarbintas Jame; jei Dievas Jame pagarbintas, tai ir Dievas pagarbins Jį savyje, ir tuojau pagarbins Jį“. Išdavimas buvo artimiausiasis žingsnis į kančią, o per kančią bus pagarbintas Dievas, nes per ją lieka nugalėtas velnias ir pasaulis ir apreikšta Dievo teisybė bei gailiaširdybė. Iš savo pusės Dievas jau greit pagarbins Išganytoją kančioj — pagarbins stebuklais ir atsikėlimu iš numirusių. — Tokie tad yra svarbūs ir graudingi žvilgiai į Dievo-Žmogaus širdį. Kaip ištikimai gerasis Ganytojas ieško paklydusios avelės! Kaip sąžiningai Jis saugoja net gerą nelaimingojo vardą! Galop, Jis pasiunčia savo išdaviką šalin ir tuo pats uždaro savo mirties ratą, iš kurio daugiau nebeištruks. Laisvai ir džiaugsmingai žengia Jis į kančios kelią, Jis džiaugiasi stebuklingu ir dievišku džiaugsmu, nes kančia yra Tėvo pagarbinimas, mūsų išgelbėjimas ir Jo paties garbė.

Trečiasis pasikalbėjimo dalykas passah’o vakarienės metu buvo apaštalų ginčai dėl pirmenybės (Luk. 22, 24). Koki buvo tikroji tų ginčų priežastis, neaišku; gal būt, tą vakarą Išganytojas buvo davęs išimtinų parėdymų dėl vietų prie stalo, arba, išgirdę apie išdavimą, kiekvienas apaštalas stengėsi kits kitą pralenkti uolumu Jėzaus asmeniui; gal būt, taip pat per nerimą ir dvasių sujudimą, priminus Viešpačiui apie savo išėjimą ir Dievo karalystę, iš naujo kilo senieji ginčai dėl pirmenybės Mesijo karalystėj. Tie mokinių ginčai dėl pirmenybės iš dalies davė progos kojų mazgojimui, kurs kartu su Altoriaus Sakramento įsteigimu tinkamai galima pažymėti, kaipo antroji dalis vakarienės (Jon. 13, 1—32; Luk. 22, 19. 20. 24-30; Mat. 26, 26. 27; Mork. 14, 22-24).

Kojų mazgojimas.

Tad po teisiškos passah'o vakarienės kėlėsi Viešpats nuo stalo, nusivilko viršinį rūbą, persijuosė drobe, įpylė vandens į praustuvę ir pradėjo mazgoti mokiniams kojas ir šluostyti jas drobe. Petras jokiu būdu nenorėjo leisti mazgot savo kojų ir tik, griežtai pareiškus Viešpačiui, kad, jei jis neduosiąs numazgoti sau kojų, neturėsiąs su Juo dalies, ir kad apeigos reikšmę suprasiąs vėliau, Petras leidosi ir karštai meldė Viešpatį, kad tuo atveju numazgotų jam ne tik kojas, bet ir galvą.

Ką Išganytojas norėjo pareikšti tuo taip nepaprastu kojų mazgojimo veiksmu? Viešpaties noras buvo dvejopas. Aišku, kojų mazgojimas turėjo būti stiprus atsakymas į apaštalų ginčus dėl pirmenybės. Jis norėjo darbu pamokinti pasižeminimo ir meilės, ir tai įtikinamai. Todėl atlieka apaštalams didį pasižeminimo ir meilės patarnavimą; tai Jis darė—kaip apie tai reikšmingai sako šv. Jonas, pradėdamas to įvykio pasakojimą — visai sąmoningai, žinodamas, kad Tėvas viską Jam į rankas atidavė, ir kad Jis išėjo iš Dievo ir eina pas Dievą paimti visko į savo valdžią (Jon. 13, 3), taigi, su pilna savo dieviškai-žmogiškos garbės sąmone. Numazgojęs kojas ir atsisėdęs mokinių tarpe, Jis pats paaiškino tą savo veiksmą, kaipo pamokinimą apaštalams apie bažnyčios valdžios būdą ir tikslą (pal. Mat. 10, 42). Bažnyčios valdžios tikslas nėra tiranija, savimylės ir viešpatavimo geismo patenkinimas, tik valdinių gerovė. Todėl vykdyti tą valdžią nereiškia „viešpatauti", bet „tarnauti" ir tai ne iš malonės, nusileidimo bei palankumo, kaip pas „maloningus" ciesorius, bet iš pareigos ir mylinčio pasižeminimo bei pasižeminusios meilės. Jį patį jie vadina „Mokytoju ir Viešpačiu" ir pabrėžia tą savybę; toliau jis priduria, kad tarnas nėra didesnis už viešpatį ir pasiuntinys nėra didesnis už tą, kurs jį siuntė; baigia Jis, tiesiog aiškiai geisdamas ir liepdamas, kad jie panašiai darytų kits kitam, ką Jis jiems darė; nes tam Jis jiems davė pavyzdį. Užtat Jis prižada gražų atlyginimą, būtent, džiaugsmą ir laimę (Jon. 13, 17), dalyvavimą Jo dvasioj ir Jo garbėj (Jon. 13, 8) ir atlyginimą danguje, kur tarnavimas ir pasiaukojimas pasibaigia, o jų vietą užima ramybė, apstumas ir viešpatavimas, ir net ypatingos garbės suteikimas, o jau ir čia žemėje pagarba ir branginimas dėl to, kurs juos siunčia (Jon. 13, 20). Taigi, mylįs pasižeminimas ir pasižeminusi meilė yra Bažnyčios valdžios charakteris; tas taip pat nuolat buvo pažymys Bažnyčios ir jos viršininkų pagal Jėzaus širdį. To-

dėl Bažnyčia kartoja kiekviename Didžiajame Ketvirtadienyj kojų mazgojimo apeigą ir vadina ją m a n d a t u m, Viešpaties liepimu.— Antrasis Išganytojo noras, kojas mazgojant, buvo suteikti nekaltumo, tikėjimo ir į Kristų panašumo malonės, kad, apskritai, mokiniai atliktų apaštalybės uždavinį su visa orybe ir ištverme, nes tas uždavinys reikalauja didžio nekaltumo ir grynumo. Gal būt, tas veiksmas buvo taip pat mistiškas prirengimas priimti Eucharistiją, kurią Išganytojas manė įsteigti. Visa tai išreiškia Viešpaties žodžiai į Petrą: „Jei aš tavęs nenumazgosiu, tu neturėsi dalies su manim“. „Kas nusiplovęs, tas neprivalo daugiau, kaip tik kojas'nusimazgoti; jis visas nesuteptas. Ir jūs esate nesutepti, bet ne visi“ (Jon. 13, 8. 10. 11).

Švenčiausiojo Altoriaus Sakramento įsteigimas.

Numazgojęs kojas, Išganytojas įsteigė švenčiausiąjį Altoriaus Sakramentą (Luk. 22, 19. 20; Mat. 26, 26—28; Mork. 14, 22—24). Tai buvo vakarienės trečioji dalis ir aukščiausioji jos viršūnė; čia buvo ištesėtas didis priežadas, kurį Išganytojas davė pernai Velykų šventės metu Kafarnaumo sinagogoj; tai — paslaptis didžiausios reikšmės ir svarbos visai Bažnyčiai ir krikščioniškai religijai.

Keturis svarbius dalykus įvykdo Viešpats, steigdamas Eucharistiją. Pirma, Jis įkuria visai naują savo būties, savo gyvenimo ir savo šiam pasaulyj buvimo būdą. Iš tiesų, tikrai ir esybiškai, nors ir neregimai, Išganytojas yra po duonos ir vyno pavidalais, kaip tai išeina iš tiesioginių įsteigimo žodžių, ir kaip nuolat Bažnyčia tikėjo. Tas buvimas yra pilnas stebuklų, kaip Jo kūno, taip ir pasiliekamų pavidalų atžvilgiu, kurie, vietoj natūraliosios savo daikto esmės, turi po savim Kristaus Kūno esmę. Tai yra buvimas, kurs turi tęstis ir nesibaigti iki pasaulio galo ir kurs toj pačioj valandoj aprėpia visas vietas, kuriose yra Išganytojas po tais šventais pavidalais. Tai yra buvimas pilnas palaimų, nes jis aukština Bažnyčią ir daro ją kilnią, rodo ją, kaipo tikrą Kristaus sužieduotinę ir kaipo mistišką Jo kūną, guodžia jos ištrėmimą ir gaivina ją malonių pamaldų vainiku, kurios plaukia iš nuolatinio buvimo skyrium nuo aukos. — Antra, įsteigdamas Eucharistiją, Išganytojas įsteigia nuolatinę Naujosios Sandoros auką. Naujoji Sandora turėjo turėti nuolatinę regimą auką, dėl to kad auka yra aukščiausias ir kilniausias religijos veiksmas, ir dėl to kad buvo išpranašauta, jog mūsų Baž-

nyčia turės tokią auką (Mal. 1, 11; Ps. 109, 4). Mūsų religija turi tokią auką, nes Kristus, įsteigdamas Eucharistiją, įvykdė tikrą auką ir tą auką įsakė visiems laikams (Luk. 22, 19). Jau įsteigimo žodžiai: „Tai yra mano kūnas, kurs už jus duodamas, ta taurė yra naujoji Sandora mano kraujuje, kurs bus už jus išlietas (Luk. 22, 19. 20), kūnas, kurs bus už jus išduotas“ (I Kor. 11, 24), visai aiškiai pažymi aukos charakterį*). Tridento susirinkimas tai patikrina (Sess. 22, can. 1). Taip pat ir pavidalų skirtingumu yra išreikštas esybinis euchristinės aukos santykiavimas su kruvinąja kryžiaus auka ir su pravaizdiniu Velykų avinėliu. Tad Viešpats davė Bažnyčiai regimą auką begalinės vertės ir begalinio kilnumo, nes aukščiausiasis kunigas ir auka yra pats Kristus su visais savo atlyginimo ir nuopelnų turtais, kurie čia yra derinami visai Bažnyčiai ir žmonijai. — Trečia, įsteigdamas šv. Eucharistiją, Išganytojas įsteigia taip pat sakramentalų savo švenčiausiojo Kūno ir Kraujo valgymą. Išganytojas nori, kad mes Jį priimtume po tais duonos ir vyno pavidalais ir taip kuo ankščiausiai su Juo susijungtume, iš Jo ir per Jį semdami ir palaikydami savyj antprigimtinį gyvenimą. Kristaus Kūnas ir Kraujas po šventais pavidalais yra švenčiausias Altoriaus Sakramentas, kurs talpina savyj patį visų malonių Davėją ir Vykdytoją; yra aukščiausiasis ir kilniausiasis Sakramentas, visų kitų Sakramentų tikslas, vainikas, pabaigimas ir antspaudas. — Ketvirta, įsteigdamas Eucharistiją, Išganytojas įsteigia taip pat katalikišką kunigystę, kad per ją Eucharistija galėtų prasitęsti pasaulyj visiems laikams. Žodžiais „Tai darykite mano atsiminimui“ Išganytojas padarė apaštalus Naujosios Sandoros kunigais (Trid. Sess. 22, can. 1 ir 2). Iš tos aukščiausios valdžios konsekruoti tikrą Kristaus Kūną išplaukia valdžia į mistišką Kristaus kūną, į tikinčiuosius; iš jos eina kunigystei visa pagarba, visa garbė, iš jos eina galinga dvasia, doras gyvenimas, nugalimoji jėga ir net laikinis jų išlaikymas (Žyd. 13, 10). — Ir visus tuos didžius ir kilnius darbus Išganytojas vykdo su begaline Dievo ir mūsų meile. Tai yra meilės, pasiaukojimo, atsidavimo Sakramentas ir didžiausiasis Jo meilės darbas. Jis vykdo tą darbą su didžiu širdies džiaugsmu, džiaugdamasis kilniu malonės ir šventumo pasauliu, kurs iš jo turėjo išeiti. Eucharistija Jėzus pagrindė savo Bažnyčios šventumą, galybę ir garbę. Per ją Jis teikia savo įsikūnijimo ir savo kančios išdavas

*) Skirtinguose įsteigimo žodžiuose vėl turime pavyzdį, kaip evangelistai Viešpaties žodžius paduoda teisingai pagal jų prasmę, bet ne tuos pačius, kurie skambėjo iš Viešpaties lūpų.

kiekvienai žmogaus širdžiai; tuo būdu Jis tampa vynmedžiu, kurs nešioja savyj visą Dievo sodinimą, tampa galia, kuri viską traukia į save ir daro į save panašu. Galop, Kristus įvykdo Altoriaus Sakramento įsteigimą su skausmu ir liūdesiu. Jis regėjo savo eucharistinį gyvenimą gobiamą tamsių baisaus nedėkingumo, netikėjimo ir dievžudiškų darbų šešėlių. Tai buvo Sakramento išniekinimo karti taurė, prirengta nedėkingų žmonių už saldybes ir išganymo taurę, kurią Jis jiems teikė. Bet tie drumstieji kentėjimo vandenys Jo neatbaidė. Jo meilė ėjo savo keliu į mūsų širdis.

Švenčiausiasis Altoriaus Sakramentas įsteigtas; dabar gali ateiti mirtis ir išplėšti mums Jo regimą buvimą, bet Viešpats pasilieka savo Bažnyčioj tikrai ir esybiškai. Ji tikrai yra Kristaus Bažnyčia, kurs tikrai joje yra. Jei ne Eucharistija, tai jau dvidešimt šimtmečių, kaip Kristus būtų pagal savo kūnišką būtybę nuo mūsų atsiskyręs. Del tos eucharistinės aukos mūsų menka žemelė tapo dangui tikru aukso ir smilkalų kraštu. Be tos dangiškos duonos mūsų sielos turėtų badu mirti, nepaisant visų žemiškų gausybių; nes juk visi žemiški valgiai tėra nykstami. Galop, per Eucharistiją tūkstančiams žmonių vaikų liko atidarytas garbingas pašaukimas į kunigystę ir į bažnytinę ierarchiją.

Viešpaties atsisveikinimo kalba.

Dabar sekė paskutinioji ir ketvirtoji vakarienės dalis, amžinai atmintina Viešpaties atsisveikinimo kalba. Ji susidėjo iš trijų dalių: įžangos, tikrojo kalbos turinio ir vyriausiojo kunigo maldos.

Į ž a n g ą (Jon. 13, 33—38; Luk. 22, 31—38) sudarė tos valandos aplinkybės. Išdavikui pasišalinus, laisvai galėjo atsikvėpti, nes nebebuvo to, kas varžė Viešpatį. Dabar Jis yra grynų, kūdikiškų ir karštai atsidavusių širdžių tarpe ir be jokio varžymosi gali atverti jiems savo širdį su visišku pasitikėjimu ir meile. Jau pirmasis įžangos žodis „Vaikeliai“ (Jon. 13, 33), parodo tą širdingumo ir meilės toną, kurs tęsiasi per visą atsisveikinimo kalbą. Toliau, Judo pasišalinimas buvo ženklas, jog reikės atsisveikint ir persiskirti, nes artinasi kančia ir mirtis; o ta mirtis taip pat ir mokiniams suteiks pragaištingų davinių, kentėjimų ir persekiojimų. Tos aplinkybės savaime sudarė tai, jog Išganytojas, būdamas ir pats pilnas kentėjimo ir liūdesio, pasakojo mokiniams apie savo ir jų kentėjimus ir teikė jiems padrąsinimų.

Pirmiausia, Išganytojas praneša apie savo išėjimą; tik trumpą valandėlę bebus Jis su apaštalais, bet, kur Jis eina, ten jie negali juo sekti (Jon. 13, 33); dabar ateina Jo galas, Jis turi būti įskaitytas į piktadarius (Luk. 22, 37), taigi, Jo laukia netrukus įvyksiąs pilnas išniekinimų galas. Tas galas, priduria Jis, taip pat ir jiems, o ypač Petrui suteiks pragaištingų davinių. Kada Petras paklausė, kur tad Jis eina, ir išgirdo Viešpaties atsakymą, jog jis dabar Juo negalįs sekti, o tik vėliau, tai Petras, pasinaudojęs ta proga, reiškė Jam savo ištikimybę ir pasiryžimą sekti Juo iki pat kalėjimo ir mirties. Tada Išganytojas perspėja jį ir apaštalus prieš šėtono pagundas, kurios bus smarkios, panašiai kaip sijojama kviečiai, o Petrui stačiai praneša, jog jis Jo išsigins. Bet čia pat guodžia jį, o drauge ir kitus apaštalus: pagunda turės gerą išdavą; Jis meldėsi už Petrą; šis nežus, priešingai, atsikėlęs iš puolimo, jis stiprins brolius, o vėliau ir pats eis už Jėzų numirti (Luk. 22, 31s; Jon. 13, 36). Pro tos nakties tamsą Jėzus rodo Petrui kruvino išpažinimo garbę ir mokinime neklaidingumą, kuriuo Petras šviečia ir stiprina visais laikais. Bet tuo tarpu Viešpaties mirtis visiems jiems suteiks skaudžių atmainų. Lig šiol Viešpats rūpinosi visu kuo, globa ir išlaikymu, taip jog jiems nieko netrūko (Luk. 22, 35), o dabar jiems visko stigs. Čia Išganytojas pasinaudojo palyginimu apie išvažiavimą į tolimą kraštą, kada visu kuo tenka apsirūpinti, pragyvenimo

priemonėmis (maišu), pinigais (delmonu) ir ginklais; o ginklai jiems bus dabar labiau reikalingi, negu kiti reikalingiausi daiktai, taip jog jie turėtų net rūbus parduoti už kalaviją (Luk. 22, 36). Apaštalai tai visa suprato teisiogine prasme ir parodė Jam du kalavijus, kuriuos buvo parūpinę pavojaus metui. Tai buvo liūdni dalykai, ir galima įsivaizduoti, kaip apaštalai buvo susirūpinę ir neišmanė, kas daryti. Jau Viešpaties žodis, jog vienas jų išduos Jį, sukėlė jų tarpe nerimo, įtarimo ir nepasitikėjimo, o dabar dar tie atidengimai! Kad suteiktų jiems pasitikėjimo ir nuoširdaus tarpusavyj sugyvenimo pagrindą, Išganytojas kalba jiems apie meilę savo tarpe. Jis duoda jiems meilės įsakymą. Tai yra, kaip Jis sako, naujas įsakymas. Niekad meilės įsakymas nebuvo duotas su tokia galia, niekad nebuvo duota tokių aukštų motyvų, kaip dabar, kada Viešpats savo paties apaštalų meilę stato, kaipo tikrąjį jų savitarpinės meilės pavyzdį. Tiesiog tą meilę Jis vadina žyme, iš kurios pažįstama Jo mokiniai, ir sąlyga tapti Jo mokiniu (Jon. 13, 34. 35).

Tais žodžiais Išganytojas įžengia į tikrąjį atsisveikinimo kalbos turinį. Ji skiriasi į dvi vyriausias dalis: Išganytojas suteikia apaštalams paskutinių nurodymų ir paguodų.

P a s k u t i n i e j i Viešpaties į savo apaštalus geidavimai ir n u r o d y m a i (Jon. 14, 1—15.21—24; 15,1 — 17; 16,23—27) visi gali būti suimti į vieną meilės įsakymą. Visų, kurie tikrai vienas kitą myli, atsisveikinant yra tinkamiausias geidimas bent dvasiškai pasilikti susivienijus. Taip buvo ir su Išganytoju. Jo pirmas ir paskutinis įsakymas yra dvasiškas susijungimas su Juo. „Pasilikite manyje, ir aš jumyse“ (Jon. 15, 4). Bet tas susijungimas turi būt karščiausias ir gyviausias, kaip vynmedžio šakelė ir pats vynmedis yra organiškai susijungę ir turi bendrą gyvenimą (Jon. 15, 1) . Nes juk Kristus yra dvasinis vynmedis, kurs nešioja savyj visą Bažnyčią ir ją gaivina. — Nepraleidžia Išganytojas taip pat motyvų, kurie verčia laikytis to dvasinio susijungimo su Juo. Jei mokiniai savo gyvenime nesiliaus karštai bendravę su Juo, tai dangiškasis Tėvas rūpinsis jais, globos juos ir išvaduos nuo visų kliūčių ir negerovių, kad jie atneštų dar gražesnių vaisių (Jon. 15, 2) dangiškojo daržininko garbei ir džiaugsmui (Jon. 15, 8). O juk vaisių jie gali atnešti tik tada, kai bus susivieniję su Išganytoju. Be gyvo susivienijimo su Kristumi tėra tik džiūvimas, o sudžiūvusi šakelė nulaužiama ir sudeginama (Jon. 15, 4—6). Ta mintis taip pat rodo, kad negalimas yra išganymas be susivienijimo su Išganytoju, ir tuo būdu verčia apaštalus prie Jo prisirišti. Tai

Viešpats išreiškia turiningais žodžiais: „Aš kelias, tiesa ir gyvenimas. Nė vienas neateina pas Tėvą, kaip tik per mane“ (Jon. 14, 6). Mokinių paklaustas apie tikslą ir kelią, kuriuo Jis dabar nori eiti, Išganytojas atsako, kad Jo tikslas yra Tėvas, o kelias Jis pats, o tai dėl to, kad Jis yra tiesa ir gyvenimas. Todėl, kas nori pasiekti amžinąjį išganymą, tas turi būti susijungęs su Kristumi, nes per tiesą, kuri Jis yra ir kurią Jis skelbia, ir per gyvenimą, kursai Jis yra ir kurį teikia. Jis yra vienintelis kelias į dangų. Be Kristaus jokio išganymo. Tą patį sako ir vynmedžio palyginimas.

Trys yra dalykai — taip toliau Išganytojas mokina — per kuriuos jie gali susijungti su Juo, savo Mokytoju, būtent, tikėjimas, meilė ir malda. Pirmiausia, t i k ė j i m a s . „Jūs tikite į Dievą, ir į mane tikėkite“ (Jon. 14, 1). Prigimties atžvilgiu Išganytojas yra lygus Tėvui; Išganytojuj apaštalai regi ir girdi Tėvą (Jon 14, 7—11). Ir todėl Išganytojo mokslas yra tiesa, kurią su tikėjimu priimant, pasidaroma laimingu (Jon. 14, 6). Visa tai mokiniams yra patikrinta darbais ir stebuklais, padarytais ir daromais Išganytojo ir Tėvo, kurs yra Jame (Jon. 14, 10—12). Patys apaštalai kada nors per tą tikėjimą darys darbų, kurie atrodys didesni, negu kad Jis pats, jų Mokytojas, juos būtų padaręs. Čia suprantamas yra Jo karalystės kūrimas ir plėtimas, kurį, rodos, daro apaštalai, o, iš tikrųjų, daro tai Jis pats nematomai. Tame tikėjime apaštalų malda įgaus ypatingos galios; nes jie yra susijungę su Jėzum, dėl to juose ir su jais meldžiasi Išganytojas. — Antrasis dalykas, kuriame glūdi galimybė susijungti su Kristumi, yra Dievo ir artimo m e i l ė . „Pasilikite mano meilėje“ (Jon. 15, 9). Ta meilė yra ne jausme, bet valioj, darbuose, Jo įsakymų vykdyme (Jon. 14, 15. 21. 23. 24; 15, 10. 14), kaip ir Išganytojas iš meilės ir klusnumo atidavė savo gyvybę (Jon. 14, 31; 15, 10). Prie tos meilės Jis ragina juos per savo ir Tėvo meilę, kuria myli mus. Jis myli mus ta pačia meile, kuria myli Jį Tėvas (Jon. 15, 9). Tą meilę Jis jiems pareiškia, atiduodamas už juos savo gyvybę (Jon. 15, 13); pasakydamas jiems visa, ką girdėjo iš Tėvo, tuo Jis padarė juos savo prieteliais ir patikimais (Jon. 15, 15) ir išrinko juos apaštališkam veikimui ir savo karalystės statymui (Jon. 15, 16). Toliau, jei jie pasiliks Jo meilėj, Jis prižada jiems būsimą toli aukštesnę meilę, atiduodamas jiems save ne išviršiškai, kaip tai manė Judas Tadas (Jon. 14, 22), bet viduojai ateidamas ir gyvendamas jų širdyse (Jon. 14, 21. 23). Tais žodžiais yra išreikšta giliausia ir maloniausia išteisinimo paslaptis, per kurią dieviškieji Asmens (Jon. 14,

17) per pašvenčiamąją malonę gyvens apaštaluose ypatingu būdu, teiks jiems ypatingo palankumo ir ypatingos globos, kas ir bus tobulo džiaugsmo šaltinis, apšvies juos ir kels ligi pat laimingo regėjimo danguje. Bet Išganytojas nenori, kad Dievo meilė būtų kada nors skiriama nuo artimo meilės, nes ji priklauso prie giliausių žmogaus gyvenimo ir meilės santykių su Dievu. Juk meilė yra įsakymų laikymas, o artimo meilė yra vienas įsakymas, tiesiog Jo vyriausiasis įsakymas (Jon. 13, 34; 15, 12), Jo naujas įsakymas (Jon. 13, 34), naujas per Jėzaus pavyzdį, kurs mus daugiau myli, negu savo gyvybę (Jon. 13, 12. 13; 1 Jon. 3, 16), ir naujas dėl to, kad Jis taip kaltinai jį įsako: Dievo ir artimo meilė Viešpaties prasme tėra juk v i e n a s įsakymas. Dievas yra motyvas mylėti ne tik Jį, mūsų dangiškąjį Tėvą, bet taip pat artimą.:, Jei meilė Išganytojo padaro mus vynmedžio šakelėmis, tai tos šakelės taip pat ir savo tarpe turi meilėje bendrauti. — Trečiasis dalykas, kuriame glūdi galimybė susijungti su Kristumi, tai — m a l d a . Pagal Išganytojo valią, malda turi būt atliekama Jo vardu (Jon. 14, 13. 14; 15, 7. 16; 16, 23. 26), t. y. ankščiausiai gyvenime bendraujant su Juo per tikėjimą ir meilę, įeinant į Jo interesus, į tai, kas yra naudinga Jo karalystei, remiantis Jo nuopelnais, šaukiantis Jo vardo, Jo dvasioj ir Jo įgaliojime. Tam, kad mes uolesni būtume maldai, užtenka atkreipti tik dėmesio į tai, kaip Išganytojas žiūri į maldą, kaip ją brangina ir kaip ją mums pristato. Viešpačiui ji yra tikėjimo veiksmas, Dievo garbinimas (Jon. 14, 13. 14) ir susijungimas su Dievu (Jon. 15, 7); Jam yra ji apaštališko darbo vykdymas (Jon. 15, 16), būdas susisiekti su Juo, apleidus Jam šį pasaulį (Jon. 16, 24), ir todėl yra susijungimas su Juo per tikėjimą ir meilę. Sėkmingumo atžvilgiu malda yra tartum gyvybės sulčių siurbimas iš vynmedžio (Jon. 15, 7), tikėjimo ir meilės atsikvėpimas (Jon. 14, 13), tiesiog galingiausia priemonė remti Dievo karalystei, nes malda yra nuolat mūsų galioje ir aprėpia visus laikus bei vietas (Jon. 15, 16), žodžiu sakant, malda yra kūniško Jėzaus buvimo pavadavimas. Ką Išganytojas apaštalams teikė, būdamas su jais, tai Jis jiems teiks per maldą, būtent, pamokinimų (Jon. 16, 23), globos ir paguodos, tiesiog viską. Todėl Jis sako, kad lig šiol jie nesimeldė Jo vardu, nes Jis pats buvo su jais (Jon. 16, 24). Malda, tuo būdu atliekama Jo vardu, tampa tartum Jo paties malda ir todėl jos užtenka visam (Jon, 14, 14; 15, 7. 16; 16, 23. 26). Tokiai maldai nereikalinga, kad Jis iš savo pusės dar ypatingai paremtų ar pagelbėtų: „Nes pats Tėvas myli jus, dėl to kad jūs

mane numylėjote ir tikėjote, jog aš nuo Tėvo išėjau“ (Jon. 16, 26. 27).

Tokie tat yra paskutiniai Išganytojo pamokinimai. Tikrai sakant, tai yra tik vienas įsakymas, būtent, jungimosi su Juo per tikėjimą, meilę ir maldą. Per tikėjimą žmogus pasiima Dievo-Žmogaus principus, kilniausią tiesos ir išminties kapitalą; per meilę, kuri glūdi įsakymų laikyme, jis pasisavina Išganytojo dorybes ir elgesio būdą ir eina Jo pėdomis; o maldoj jis palaiko nuolatinį su Išganytoju susisiekimą, minčių bei jausmų pasikeitimą ir patraukia pas save Jo malonių įkvėpimus. Tokiu būdu žmogus tikrai yra Jame, turi Jame šaknis ir auga Jame. Kam neturėtų būti šventi tie paskutiniai Viešpaties širdies troškimai, juo labiau, kad jų pasisavinimas suteikia žmogui taip kilnios galios veikti Dievo garbei ir žmonių išganymui: Kristaus tiesą, Kristaus nuopelnus ir paguodą, ir Kristaus maldą!

Antroji Viešpaties atsisveikinimo kalbos dalis sudaro p a g u o d o s p a l i k i m ą (Jon. 14, 1—4. 16—20. 25—31; 15, 18—27; 16, 1—22. 28—33). Mokiniams reikėjo paguodos dvejopu atžvilgiu; pirma, dėl išėjimo, kurį Išganytojas pakartodamas ir aiškiai praneša (Jon. 14, 4. 19. 28; 16, 5. 16. 28), antra, dėl persekiojimų, kurie jų laukia. Del to Išganytojas teikia paguodos savo išėjimo ir būsimų kentėjimų dėliai.

Del išėjimo, Viešpats guodžia apaštalus daugeliu motyvų. Per Jo išėjimą, sako Išganytojas, Tėvo nutarimas duoti jiems karalystę (Luk. 22, 29. 36) nėra sugriautas; priešingai, Jis eina, kad didžiuose Tėvo namuose, kur daug yra buveinių, prirengtų jiems vietą, nes niekas be Jo negali ten patekti, o ir jie patys reikia prirengti (Jon. 14, 1—5); kada, į dangų žengdamas, prirengs jiems vietą ir prirengs juos pačius, atsiųsdamas šventąją Dvasią, tada vėl ateis, ateis jų mirties valandoj ir paskučiausiam teisme ir paims juos pas save. Todėl turime danguje Tėvo namus ir tėviškę, o ji yra didelė, graži ir tikra. Toki yra tikra, krikščioniška paguoda, tiekiama tėviškės ilgėjimuisi šio gyvenimo našlaitybėj. Dabar jie žino, daro išvadą Išganytojas, tikslą ir kelią, kur Jis eina (Jon. 14, 4). O kada Tomas pastebėjo, kad jie nežino nei vieno, nei antro, Jėzus atsakė, kad Dievas Tėvas yra tikslas, o Jis, Dievas-Žmogus, yra kelias, jie tik turi Juo sekti (Jon. 14, 4 — 6).

O dėl paties Išganytojo likimo, sako Viešpats savo mokiniams: jei jie Jį myli, jie turi džiaugtis, kad Jis eina pas Tėvą, nes Tėvas yra didesnis už Jį (Jon. 14, 28). Išganytojas yra mažesnis už

Tėvą žmogiškos prigimties atžvilgiu, o ypač menka žemiško gyvenimo padėtimi. Ta padėtis per Jo išėjimą atsimaino į garbę, kurią Jis turėjo pas Tėvą nuo pradžių. Jei tad jie tikrai Jį myli, turi užmiršti, jog Jo nustoja, ir džiaugtis Jo garbe, juo labiau, kad Jo išėjimas yra jiems ženklas, jog Jis tikrai įėjo į Tėvo garbę (Jon. 14, 29). — Pagaliau, taip toliau guodžia Išganytojas, tas persiskyrimas su Juo netvers ilgai. Netrukus jie Jį vėl regės; tiesa, Jo išėjimas kurį laiką bus skaudus, ir tai labai, o tuo tarpu pasaulis džiaugsis, bet netrukus tas skausmas atsimainys į didį ir neprarandamą džiaugsmą; daugiau — tas skausmas atves į džiaugsmo laiką, kada jiems nebereikės Jo klausti apie Jo išėjimą ir atėjimą, nes jie regės viską įvykus; laiką, kada Jis jiems kalbės apie savo išėjimą pas Tėvą, viso apreiškimo pradžią ir tikslą, jau ne palyginimais, bet aiškiai; laiką; kada jie prašys Jo vardu, ir tai taip sėkmingai, jog Jam nebereikės net pagelbėti (Jon. 14, 18. 19. 20. 28; 16, 20. 21. 22. 23. 27). Tuo tegali būti suprastas laikas po atsikėlimo, o ypač po šventosios Dvasios atsiuntimo, pradžia naujo laiko ir tobulo naujo gyvenimo šventosios Dvasios įtakoje. — Tos šventosios Dvasios atsiuntimo priežade glūdi didžiausia paguoda, kokią tik Išganytojas dėl savo išėjimo mokiniams gali teikti.

Tas priežadas yra garbingas šventosios Dvasios prigimties ir asmens, o taip pat ir sėkmingumo apreiškimas. Apie šventosios Dvasios prigimtį ir asmenį Išganytojas sako: Ji yra Dievas, tikras dieviškas Asmuo, tiesos Dvasia (Jon. 14, 17; 15,26), absoluti, esybinė tiesa, kuri mokina visos tiesos (Jon. 14, 26; 16, 13), kuri žino būsimus dalykus, juos skelbia ir teikia pranašybės dovanas (Jon. 16, 13); pradžios atžvilgiu šventoji Dvasia eina iš Tėvo. ir Sūnaus (Jon. 15, 26; 16, 7. 13 — 15); Ją sunčia Tėvas ir Sūnus (Jon. 14, 26; 16, 7; 20, 22); nes Tėvas Ją siunčia Sūnaus vardu, t. y. per Sūnaus nuopelnus ir bendravimą bei vienybę su Juo (Jon. 14, 16. 26), o tas laikinis siuntimas yra ne kas kita, kaip amžinasis kilimas, apreiškiamas ir sekamas antprigimtiniu veikimu kūriniuose. Asmeninis vardas yra „šventoji Dvasia“ (Jon. 14, 26), nes, kadangi Ji iš Tėvo ir Sūnaus kyla per meilę, Ji yra bendra abiejų Dvasia, Dievo Dvasia, asmeninis šventumas ir meilė Dievuje. Taigi, tai yra dieviškas, visai lygus Dievui Asmuo, kurį Išganytojas stato savo vietoj. — Šventosios Dvasios veikimą Išganytojas, apskritai, pažymi tuo, kad Ji bus Jo vietininkė, apaštalų „pagalba“, tarpininkė ir reikalų vedėja (Jon. 14, 16. 26; 15, 26), bus tai, kas jiems ir Išganytojas buvo, ir tai trejopu atžvilgiu, būtent, asmeniš-

kam apaštalų lavinime, paskiau, santykiuose su pasauliu, galop, santykiuose su Išganytoju. Asmeniškai apaštalai turi būti tikėjimo turėtojai ir mokytojai; todėl šventoji Dvasia primins jiems visa, ko Išganytojas juos mokino; Ji mokins juos visos tiesos, įves juos į gilų tikėjimo supratimą, suteiks aiškių, gilių ir pilnų išminties pažiūrų (Jon. 14, 26); Ji net praplės, pripildys ir pabaigs suteiktųjų tiesų ratą (Jon. 16, 12. 13). Iš tikro, šventoji Dvasia suteikė apaštalams kai kurių naujų tiesų, kaip antai, apaštalų laiškų įkvėpimą (II Petr. 3, 15) ir kai kuriuos būsimus dalykus (Rom. 11, 25; I Kor. skirs. 15; II Petr, skirs. 3; I Tęs. 4, 15 ss; 1 Kor. 7, 12; II Tęs. 2, 3; Apd. skirs. 10; pal. Trid. Sess. 4 decr. de can. Script.). Tuose žodžiuose glūdi Bažnyčios mokinimo autoriteto neklaidingumas, įteiktas tikėjimo tiesas skelbiant, vykdant ir išvystant. Pasaulio atžvilgiu šventosios Dvasios sėkmingas veikimas glūdi tame, kad Ji įrodys pasauliui, kas turi nuodėmę, kas teisybę ir kam skiriamas teismas (Jon. 16, 8). Nuodėmę — dėl to, kad Ji įrodo, jog pasaulis yra paskendęs netikėjime, visų nuodėmių šaltinyj, nes be tikėjimo į Jėzų negalima tapti laisvam nuo nuodėmių (Jon. 8, 24; 9, 41); Kristaus teisybę ir šventumą Ji įrodys pasauliui tuo, kad Kristus, įžengęs į dangų, siunčia šventąją Dvasią ir tuo pašvenčia visą pasaulį: tuo būdu Ji įrodo Kristų esant viso šventumo šaltinį prieš neteisingą aukščiausiosios tarybos Jėzaus pasmerkimą (Jon. 16, 10); galop, ateisiant teismą įtikrina pasaulį šventoji Dvasia tuo faktu, kad pasaulio kunigaikštis velnias jau yra nuteistas, nes Jėzaus mirtimi yra pradėtas jo karalystės griovimas, kurį tęs toliau Bažnyčios nepaveikiamybė ir jos nugalimoji galia, ir kurs, galop, bus pabaigtas paskučiausiame teisme. Apie šventosios Dvasios veikimą Išganytojo atžvilgiu pasakyta trumpai: „Ji liudys apie mane“ (Jon. 15, 26) ir „Ji pagarbins mane“ (Jon. 16, 14). Šventosios Dvasios liudijimas apie Kristų glūdi neklaidingume Evangeliją skelbiant, šventumo priemones teikiant, malonės dovanoms pasireiškiant ir nuostabiai apaštalų veikimui besisekant stabmeldžių pasaulyj. „Ir jūs liudysite apie mane“ (Jon. 15, 27). Tas šventosios Dvasios liudijimas, teikiamas visų laikų Bažnyčios, turi savo tikslą paaukštinti Jėzų, nes tuo liudijimu stabmeldžių pasaulis nuolat yra įtikinamas Kristų esant Dievą ir turint baudžiamą teisėjo galią. Kitą liudijimą šventoji Dvasia tieks apaštalų širdims; Išganytojas sako, kad netrukus Jis vėl ateis, pasaulis Jo neregės, bet jįe Jį regės, nes Jis yra gyvas, ir jie gyvi (t. y. Jis turi savyj gyvenimą ir duos jį taip pat jiems, dabartinį ir būsimą gyvenimą); anomis dienomis jie

pažins, kad Jis yra Tėvuje, o jie Jame ir Jis juose (Jon. 14, 19. 20). Tai įvyko Jėzaus iš numirusių atsikėlimo ir šventosios Dvasios nužengimo dienomis, kada jie atsikėlusiam kūne tartum regėte regėjo Jo Dievybę ir Tėvo garbę ir tuo dieviškuoju gyvenimu persiėmė per šventosios Dvasios malonę. Kaipo patikrinimą to liudijimo apaštalai turėjo savyj ramybės pilnybę, kurią suteikė ir paliko jiems Viešpats (Jon. 14, 27; 16, 33), ne tariamos ramybės, kokios duoda pasaulis, bet ramybės pilniausioj esmėj (Jon. 14, 27) ir nenykstančio džiaugsmo apstume (Jon. 15, 11; 16, 22). O ramybė ir džiaugsmas yra meilės išdavos, nes šventoji Dvasia yra meilė. Taip šventoji Dvasia pagarbina Dievą-Žmogų, nes Ji eina iš Sūnaus, nes Sūnus, kaipo Dievas, Ją siunčia ir, kaipo Dievas-Žmogus, atpirkimo nuopelnais ir savo malda išmeldžia Jos siuntimą (Jon. 14, 16J. Taip Sūnaus siunčiama, šventoji Dvasia pripildo visą sutvėrimą, veda jį pas Sūnų, o per Sūnų pas Tėvą. Tą Dvasią Išganytojas duoda apaštalams ne tik tam, kad Ji ateitų ir pasiliktų pas juos, iš viršaus juos mokindama ir vesdama, bet tam, kad šventoji Dvasia visais laikais juose pasiliktų ir pripildytų juos visa savo buvimo sąmone, vykdydama jų širdyse kilnių darbų ir savo liudijimą (Jon. 14, 16. 17). Kilnesnės paguodos apaštalai nebegali net įsivaizduoti, ir todėl Išganytojas jiems sako: „Sakau jums tiesą: Jums geriau, kad aš einu. Nes, jei aš neeisiu, Ramintojas neateis pas jus; jeigu gi aš nueisiu, aš Jį jums atsiųsiu (Jon. 16, 7). Taip tatai visi dievybės Asmens bendradarbiauja žmonių išganymui: Tėvas—siųsdamas Sūnų ir viską traukdamas pas Jį, Sūnus—mokindamas ir atpirkdamas pasaulį, šventoji Dvasia — pripildydama atpirktuosius savo dovanomis.

Antra proga guosti apaštalams buvo būsimi jų kentėjimai ir persekiojimai, apie kuriuos Išganytojas kalbėjo jau atsisveikinimo kalbos įžangoj (Luk. 22, 35—37). Visoj kalboj skamba padrąsinimo tonas (Jon. 14, 1. 27; 16, 33), bet Išganytojas duoda jiems taip pat tam tikrų paguodų. Jų yra ypač ryškios trys. Pirma, kai kuriuos dalykus, kurie apaštalų laukia, Išganytojas praneša iš anksto, kad jie, jiems atsitikus, nebūtų užklupti netikėtai, nesuklystų Dievo surėdymų dalykuose, bet kad net skaudžiausiuose įvykiuose matytų Dievo globos ženklą. Tad Jis jiems paskelbia, kad netikėlių pasaulis, kaip stabmeldija taip ir žydija, jų neapkęs, stums juos iš sinagogų ir žudys juos, ir tai dar iš tikėjimo uolumo, manydami, tuo darą šventą religijos darbą (Jon. 15, 18. 19; pal. Iš. 32, 29; Atk. 13, 9; 17, 7; 18, 20); ir iš tikro taip ir buvo (Apd. 6, 11 ss;

8, 3; 9, 1; 26, 9 ss; Rom. 10, 2; Gal. 1, 13). Tos aplinkybės, kad už religiją jie bus persekiojami savųjų tautiečių, Išganytojas nebuvo dar jiems pasakęs; Jis tai daro dabar, kad jie atsimintų Jo pranešimą ir nesipiktintų (Jon. 16, 1—4). — Antra, Jo paties pavyzdys turi būti apaštalams persekiojimuose paguoda; jie neturi užmiršti, ką Jis jiems sakė, kad tarnas nėra didesnis už Viešpatį; kaip žydai priėmė Jo žodžius, taip jie priims ir jų žodžius (Jon. 15, 20). — Trečia, tos neapykantos ir persekiojimo pamatas yra ankštas ryšys, kurs jungia apaštalus su Išganytojo Asmenim, nes Jis juos išrinko iš pasaulio (Jon. 15, 19); jie bus neapkenčiami ir persekiojami dėl to, kad jie išpažįsta Jo vardą, kad Jie išpažįsta Jį, kaipo Siųstąjį Tėvo, kurio pasaulis nežino. Taigi, jų neapkentimas yra nuodėmė, nepateisinama nuodėmė (Jon. 15, 22), tiesiog tai yra nekentimas Dievo (Jon. 15, 23), nes juk Išganytojas gana įrodė save esant Dievo Siųstąjį, Dievo Sūnų, įrodė stebuklais, kurie dėl to taip yra svarbūs, kad jie yra mesijanybės stebuklai, padaryti Jo dieviškai pasiuntinybei įrodyti. Tuose žodžiuose glūdi tikra ir miela paguoda, kurią jau ir pranašas skelbė: „Jie nekentė manęs be priežasties“ (Ps. 68, 5; pal. 24, 19). Iš tikro, ta mintis vėliau buvo apaštalams saldžiausia paguoda visuose persekiojimuose (Apd. 5, 41; 21, 13). O kada, nepaisydami to, mokiniai, klausydamies Išganytojo žodžių apie persekiojimus, kuriuos jie turės be Jo kentėti (Jon. 16, 5. 6), sėdėjo nuliūdę, tada Išganytojas tą paguodos motyvą pratęsė į priežadą, kad šventoji Dvasia garbingai juos gelbės kovoj su netikinčiu, pilnu neapykantos pasauliu (Jon. 16, 7—15) ir kad jų liūdesys persimainys į džiaugsmą, jų priespaudos—į nugalėjimą.

Tie aiškūs ir kilnūs Viešpaties žodžiai išsprendė apaštalų abejones, ir jie, perimti džiaugsmo, su entuziazmu pradėjo Jo Dievybę išpažinti: „Štai dabar aiškiai kalbi ir nebesakai jokio palyginimo. Mes žinome, kad Tu visa žinai ir Tau nereikia, kad kas Tave klaustų; todėl mes tikime, kad Tu esi nuo Dievo išėjęs“ (Jon. 16, 29. 30). Apaštalai paguosti. Tuo tarpu dar laukia jų ir Viešpaties sunki valanda, būtent, Jo kančia. Graudingai ir pilnas skausmo Išganytojas meta žvilgį į tą kančią. Tai yra sprendžianti, fatali kova su šio pasaulio kunigaikščiu (Jon. 14, 30), ir niekas toj kovoj nesuteiks Jam pagalbos (Jon. 16, 32), Bet Jis save paakina į tą kovą, priešas neturi jokios valdžios ant Jo, nes Jis yra be kaltės (Jon. 14, 30); su Juo yra Tėvas (Jon. 16, 32); Jo mirtis nėra neišvengiama išviršinės galios išdava, bet Jo laisvos valios klusnumo ir Jo Tėvo meilės auka (Jon. 14, 31), o kartu per tą mirtį Jis eina į savo gar-

bę (Jon. 14, 31): „Išėjau nuo Tėvo ir atėjau į pasaulį; vėl palieku pasaulį ir einu pas Tėvą“ (Jon. 16, 28). Toki yra Jo mirties reikšmė ir ji nebepalieka jokio svyravimo nei liūdesio. Todėl, pilnas pasiryžimo, Jis sako: „Kelkitės, eikime iš čia“ (Jon. 14, 31). „Pasaulyj jūs turėsite suspaudinimo, bet pasitikėkite, aš apgalėjau pasaulį“ (Jon. 16, 33).

Tuo palikimu paguodė Išganytojas taip pat ir mus, paguodė visiems laikams ir visiems žemės kentėjimams. Niekad tos paguodos nesišaukiama veltui, niekad ji nesti išsemta. Tai yra esminė krikščioniška paguoda, kuri pasaldina visus žemiškus kentėjimus ir permaino juos į dangaus džiaugsmus. Tai yra mintys, kuriomis Viešpats pats save paguodė sunkiąją kančios naktį. Neišsemiama paguodos pilnybė ir dieviška galia glūdi tuose amžinai atmintinuose žodžiuose.

Aukščiausiojo kunigo malda.

Savo atsisveikinimo žodžius Išganytojas baigia kilnia malda; ji sudaro trečiąją kalbos dalį. Vadinama ji aukščiausiojo kunigo malda, nes Išganytojas tikrai yra aukščiausiasis kunigas visur; toliau; dėl to, kad maldos tikslas ir mintys iš tikro yra aukščiausiojo kunigo ir jos dalykas yra Jėzaus tarpininkavimas tarp Dievo ir žmonių; galop, dėl to, kad ji yra beveik betarpiškame sąryšyj su kryžiaus ir vakarienės auka. Prigimties atžvilgiu tai yra tikra malda, garbinimo, dėkojimo ir prašymo malda. Po įžangos seka eilė prašymų; taip tad ji skiriasi į dvi dalis — įžangą ir prašymus.

Pradžia jos yra paprasta: „Tėve“ — kaip Jis mokino mus maldoj daryti (Mat. 6, 9) ir pats nuolat darė: dažnai pasikartoja tas žodis įvairių maldų pradžioje ir dėl to visai maldai duoda kūdikiško pripažinimo, meilės ir pasitikėjimo toną.

Prašymų eilėj pirmoj vietoj yra tai, ko Išganytojas prašo patsai sau (Jon. 17, 1—5), būtent, savo pagarbinimo, kuriam su Jo mirtimi atėjo „valanda“ (Jon. 17,1). Tas pagarbinimas yra ne kas kita, kaip dangiška garbė, kuri Jam buvo skirta, kaipo Dievo Sūnui, į Kurią Jis turėjo teisę nuo pirmos savo valandos, garbė, kurios tačiau ligi šiol laisva valia išsižadėjo. „Pagarbink mane pas save ta garbe, kurią turėjau pas Tave, pirm nekaip atsirado pasaulis“ (Jon. 17, 5). Tos garbės dabar Jis nori taip pat turėti per savo maldą ir žemiško gyvenimo nuopelnus. — Tam prašymui Jis priduria gražių ir graudingų motyvų, būtent, pirmiausia, Tėvo pagar-

binimą: „Kad Sūnus pagarbintų Tave“ (Jon. 17, 1). Tas Tėvą pagarbinimas yra paskučiausias tikslas, o taip pat ir Sūnaus gyvenimo tikslas, nes Tėvas yra viso ko šaltinis ir tikslas. Tėvas lieka pagarbintas pagarbinimu Sūnaus, kurs yra Tėvo apreiškimas. Antrasis motyvas yra antrasis Sūnaus gyvenimo tikslas, būtent, žmonių išganymas: „Kaip Tu esi Jam davęs valdžios ant visų žmonių, kad Jis visiems, kuriuos Tu Jam davei, teiktų amžinąjį gyvenimą“ (Jon. 17, 2). O tas amžinasis gyvenimas yra tame, „kad jie pažintų Tave, vienatinį tikrąjį Dievą, ir kurį Tu siuntei, Jėzų Kristų“ (Jon. 17, 3). Tas pažinimas yra tikėjime, kurs lieka tobulas dangiškame regėjime, o tas regėjimas tegali būti suteiktas, Jėzų paaukštinus. Trečiasis motyvas yra ištikimas to žemiško pašaukimo ėjimas. „Aš pagarbinau Tave žemėje, pabaigdamas darbą, kurį Tu man davei daryti“ (Jon. 17, 4). Paskutinysis motyvas yra visuotinė Išganytojo teisė į garbę, kurią Jis, kaipo Dievo Sūnus, turėjo nuo amžių (Jon. 17, 5). Tie visi motyvai kilniai nušviečia Jo žemiškojo gyvenimo pažeminimo auką ir žmogiškai priartina mums Išganytoją, nes Jis, kaip ir mes, nori pasiekti dangaus garbę už savo nuopelnus. Visas prašymas skamba labai žmogiškai, tačiau kilniai. Tam prašyme Išganytojas pirmą kartą vadina save visų švenčiausiuoju vardu „Jėzus Kristus“ ir išpažįsta savo Dievybę, įtraukdamas save į palaimingo regėjimo dalyką.

Antrasis aukščiausiojo kunigo maldos prašymas liečia apaštalus (Jon. 17, 6—19). Išganytojas prašo jiems dvejopo dalyko. Pirma, kad Tėvas teiktųsi juos laikyti, ir tai dvejopu atžvilgu. Pirmiausia, kad Jis juos išlaikytų nuo pasaulio užsikrėtimo ir nuodėmingumo, išlaikytų „dėl savo vardo“, t. y. tikėjime ir bendravime su Tėvu, „kad jie būtų viena, kaip ir mes“ (Jon. 17, 11. 22), būtent, viena savo tarpe malonės gyvenimo vienybe, kaip mes esame viena (prigimties) vienybe. Tėvas Jam suteikė dieviškos sūnybės garbę, kad Jis mums suteiktų toj sūnybėje dalį per tikėjimą ir malonę. Čia Išganytojas prisimena taip pat Judą ir nuodėmingą pasaulį, kurie to bendravimo neturi. Tą prašymą Jis paremia sekančiais dalykais. Apaštalai yra „tavo“ išrinkimo vaikai, ir dėl to jie yra taip pat „mano“, mano paveldėjimas ir mano paaukštinimo įnagiai per tikėjimą, meilę ir apaštališką veikimą (Jon. 17, 9 s). Toliau, apaštalai verti tokios globos, nes jie priėmė Tavo prigimties ir Tavo vardo apreiškimą, jie įtikėjo, kad aš iš Tavęs išėjau, ir jie laikė žodžius (Jon. 17, 6—8). Galop, apaštalai pasilieka pasaulyj. Lig šiol aš juos laikiau, bet dabar aš nebebūsiu pasaulyj,

tad Tu teikis juos laikyti (Jon. 17, 13). Bet taip pat ir kitu atžvilgiu Tėvas turi apaštalus saugoti, būtent, nuo pasaulio nepalankumo ir persekiojimo. Per tikėjimą jie yra atskirti nuo pasaulio ir pastatyti prieš jį, todėl pasaulis jų neapkenčia ir persekioja; Tėvas juos turi saugoti nuo pasaulio kunigaikščio puolimų, juo labiau, kad jie, pasilikdami šiame gyvenime, yra įpainioti į kovą su juo (Jon. 17, 14—16). — Antroj vietoj Išganytojas prašo apaštalams visai pozityvaus dalyko. „Pašventink juos tiesoje“ (Jon. 17, 17), t. y. suteik jiems ne tik personalų šventumą, saugodamas juos nuo nuodėmės, bet, suteikdamas malonių ir dovanų, padaryk, kad jie būtų verti ir galingi apaštališko pašaukimo įnagiai ir nešėjai, taip kaip Dievas pašventino kunigus (Ps. 105, 16), pranašus (Luk. 1, 35) ir patį Kristų (Mork. 1, 24; Jon. 10, 36). Taipgi ir tą prašymą Jis pagrindžia Tėvui. To reikalauja jų pašaukimas skelbti Tavo žodį, kurs yra tiesa ir šventumas (Jon. 17, 17). Toliau, apaštalai yra pastatyti tam pačiam pašaukimui, kaip ir Jis pats; taigi, Tėvas ir juos turi pašventinti, kaip Jį pašventė. (Jon. 17,18). Galop, Išganytojas pašvenčia pats save už apaštalus ir aukoja save, kad jie būtų pašventinti (Jon. 17, 19). Jėzaus mirtis turėjo, kaipo išdavą, šventosios Dvasios atsiuntimą, kuri pašventino apaštalus jų pašaukimui. Nes juk šventoji Dvasia yra šventumas ir tiesa, ir Jos atsiuntimas buvo apaštalų krikštas.

Bet apaštalai yra taip pat visos Bažnyčios ir visų tikinčiųjų sėklos grūdai, Išganytojas regi tuos tikinčiuosius apaštaluose ir todėl treciojoj vietoj meldžias už tikinčiuosius, ir tai maldauja dviejų malonių. Pirma malonė yra ta, kad tikintieji būtų viena, net tobuloje vienybėje per apaštalus (Jon. 17, 11. 22. 23), — kad jie būtų viena taip ankštai, kaip yra viena Tėvas ir Sūnus: „Tu
manyje, ir aš Tavyj, kad ir jie būtų mumyse viena“ (Jon. 17, 21), taigi, didžiausiame laikų, rasių, kraštų, amžių įvairume aukščiausia vienybė tikėjime, malonių gyvenime, šventojoj Dvasioj. Toj nuostabioj vienybėj pasaulis privalo turėti Kristaus Dievybės ženklą — nes juk Kristus daro tą vienybės stebuklą nuodėmingojo pasaulio suirutėj (Jon. 17, 21); taip pat per tą vienybę pasaulis privalo pažinti, kad tikintieji turi Dievo sūnybę, kurs juos myli ta pačia meile, kur ir Sūnų (Jon. 17, 23). Išganytojas padarė viską tos vienybės pagrindimui; Jis davė tikintiesiems savo „garbę“, t. y. tiesos malonę (tikėjimą ir pašvenčiamąją malonę). Toj malonėj vispusiškai yra pagrįsta vienybė (Jon. 17, 23). — Antrasis meldimas už tikinčius, neišskiriant apaštalų, glūdi tame, kad jie visi būtų ten,

kur Jis yra, ir kad jie regėtų Jo garbę (Jon. 17, 24—26). Ta garbė yra ne mažesnė už dieviška sūnybę kartu su sutverta, pelnyta Dievo-Žmogaus garbe; Jis prašo Tėvą, kad suteiktų Jo tikintiesiems tą garbę regėt ir ja džiaugtis drauge su Juo. Tą prašymą Išganytojas lyg ir griežtai stato. Jis atkartoja žodį „Tėve“ ir sako: „Noriu“. Tai yra Jo „paskutinė valia“, ir ta valia Jis disponuoja tai, ką Tėvas Jam davė, disponuoja dieviška sūnybe ir atitinkama garbe savųjų naudai, kiek jie gali jose dalyvauti.

Visos taip gražios maldos galą sudaro atsišaukimas į Tėvo teisybę, pavedant Jam prašymus už apaštalus, kuriuos Jis Jam davė (Jon. 17, 6) ir kurie pirmi pripažino Jo Dievybę (Jon. 17, 22), ir meldimą už tikinčiuosius. Tiems prašymams pagrįsti, iš vienos pusės, Jis nurodo į pasaulį, kurs nepažįsta Tėvo Sūnuje, iš antros pusės, nurodo į mokinius ir tikinčiuosius, kurie priima Jo pažinimo atspindį ir su džiaugsmu dalyvauja Tėvo garbės apreiškimo darbuose. Tas Išganytojo veiklumas apreiškime neturi jokio kito tikslo, kaip tik, „kad meilė, kuria Tu mane numylėjai, būtų juose ir aš juose“, būtent, faktiškai per sūnybės ir šventosios Dvasios suteikimą.

Aukščiausiojo kunigo malda yra iš tikro Išganytojo vakaro ir laiminimo malda. Pilnas padėkos Tėvui, žiūri Jis atgal į savo veikimą ir blizgančioj apyskaitoj sudeda jį Jam prie kojų, ir, prieš paguldydamas savo galvą kančioje, prašo savo užsipelnytos garbės, o saviesiems palaimos pilnybės. Už visus Jis meldžias, tik ne už pasaulį. Liūdna ir baisu tai, ką Jis sako apie pasaulį; Jis ir savieji nėra iš pasaulio (Jon. 17, 14. 16); pasaulis nežino nei Tėvo, nei šventosios Dvasios (Jon. 14, 17; 17, 25); pasaulis neapkenčia apaštalų (Jon. 17, 14); Jėzus stačiai sako, kad už pasaulį neprašo (Jon. 17, 9); jo likimą Jis palieka Tėvo teisybei (Jon. 17, 25). O tuo tarpu vis dar tebelaiko savo akyse pasaulį ir jo galinčius pasitaisyti vaikus. Jo Bažnyčia, Bažnyčios malda, jos išganymo priemonės ir jos nuostabaus tvirtumo ir vienybės vaizdas turi būti pasauliui išganymas (Jon. 17, 21. 23). Laimindamas tą vienybę, Jis pakelia ranką. Jis nebeturi nieko daugiau pasakyti ir nieko daugiau duoti. Toj vienybėj telpa viskas, visos palaimos laikui ir amžinatvei, visas viduojis kilnumas ir visa galia bei sėkmingumas.

Žiūrint į tą kilnią vakarienės kalbą, tuojau išvystama du dalykai: joj pasireiškia Jėzaus mokslo ir charakterio grožio aukščiausia viršūnė. Jis pats kartais pabrėžia, kad tai visa dabar tik tesako (Jon. 14, 29; 15, 11; 16, 1. 4. 5. 33; 17, 13). Toje kalboj aiškiau-

siai yra apreikšta švenčiausiosios Trejybės paslaptis, Tėvas, kaipo visų daiktų ir dieviškųjų Asmenų pradžia (Jon. 14, 16. 28; 15, 1. 26; 17, 6. 7); Kristaus Dievybė (Jon. 14, 6. 13. 20; 15,26; 16, 15; 17, 3. 5. 8. 24), o ypač šventosios Dvasios Dievybė ir Jos veikimas Bažnyčioj (Jon. 14, 17. 26; 15, 26; 16, 7ss. 13), toliau, Bažnyčios paslaptis jos pasiuntinybėj (Jon. 17, 18), jos mokinimo neklaidingume (Jon. 14, 16. 17. 26; 16, 13), jos dvasinėse dovanose (Jon. 14, 12; 16, 13), jos nugalinčioj kovoj su pasauliu (Jon. 16, 8ss 33), jos vienybėj (Jon. 17, 11. 21. 23. 26J, jos malonių kilnume (Jon. 14, 23; 15, 4. 5) ir jos maldos galioj (Jon. 14, 13; 15, 7. 16; 16, 23). Lygiai garbingai pasireiškia Išganytojo Asmuo ir dvasia; pirmiausia, Jo šventumas kūdikiškam atsidavime savo Tėvui (Jon. 14, 31; 17, 7) iki mirčiai, ir uolumas, Tėvo garbei tarnaujant (Jon. 17, 1. 4); toliau, kilniai ir majestotingai Jis pareiškia pilną savo dieviškos sūnybės ir savo prigimties su Tėvu lygybės sąmonę; Jis reikalauja savo paaukštinimo, kaipo savo paveldėjimo nuo amžių (Jon. 17, 5), o dangum Jis disponuoja, kaipo savo nuosavybe (Jon. 17, 24), — galop, savo maldą Jis baigia atsišaukimu į Tėvo teisybę (Jon. 17, 25). Bet labiausiai pasireiškia atsisveikinimo kalboj Išganytojo širdis, Jo ištikima, pilna jausmų, atvira visiems kilniems ir geriems įspūdžiams, pilna tikros žmonių ir prietelių meilės širdis. Meilė čia iš tikro yra iškalbinga kalbėtoja: ji giliai pasireiškia, karštai reikalauja atsimokėti meile, teikia saldžių paguodų ir priežadų. Kas neatjaučia tuose Išganytojo žodžiuose, tame kas kartą karštesniame ir giliau į mūsų būtybę įsiskverbiančiame Jo troškime susijungti su mumis — kas tame nejaučia visos galybės meilės, kuri jaudina tą širdį? ji stengiasi ir trokšta tartum išsilieti ir sunaikinti save prieš mirsiant, pasireikšdama ir visiškai atsiduodama mums. Atsisveikinimo kalba yra saulės giesmė, Jėzaus mūsų meilės testamentas. „Mylėjęs savuosius, kurie buvo pasaulyje, parodė jiems savo meilę iki galui“, be saiko ir ribos (Jon. 13, 1).

Kančios paslaptys Alyvų kalne.

Po kilniausių vakarienės paslapčių Išganytojas atsikėlė, atliko padėkos maldą, gal būt, didįjį Hallelį (Ps. 120—137) ir, palikęs namus aukštajam mieste arba Siono kalne, kur valgė vakarienę, išėjo su mokiniais keliu į Alyvų kalną (Mat. 26, 30—35; Mork. 14, 26 31; Luk. 22, 39; Jon. 18, 1). Turbūt, jų kelias ėjo per Otelio priemiestį, Šventyklos kalno pietų puse, į Juozapato slėnį, o juo gerą galą rytų pusės užmiesčiu. Vargu yra pasaulyj rūstesnė ir nejaukesnė vieta, kaip tas išdžiūvusios Cedrono vagos slėnis su savo grioviais, pastyrusiomis, plikomis uolomis ir nukernėjusiais medžiais, kurie glaudėsi miesto sienos paūksmėj. Seniau gal buvo kitaip, kada aukštumos buvo dar apžėlusios mišku, ir upė, gaudama daugiau vandens, nesustodavo tekėti. Vis dėlto tai buvo nejaukus kelias, ypač eiti gilią naktį, ir tas pats kelias, kuriuo kadaise ėjo Dovidas su nedengta galva ir basas, bėgdamas nuo savo išsigimėlio sūnaus Absalono, perbrido Cedrono vagą, kad su savo ištikimaisiais pasitrauktų į tyrus (II Kar. 15, 16). Tai, tur būt, Išganytojui prisiminė, kada Jis ėjo per Cedrono tiltą, kopė anapus upės iš slėnio į kalną ir pažiūrėjo į niūrų miestą, kur taip pat buvo išsigimėlis sūnus, atsimetęs apaštalas, kurs rinko sėbrų ir kareivių nedorybei padaryti. Tai buvo paskutinysis Jėzaus kelias. Ir, juo arčiau Oetsemanės Jis buvo, juo labiau Jį ėmė liūdesys ir nerimas.

Pasikalbėjimuose su mokiniais tame kelyj Išganytojas vis dar tebeguodė juos. Išganytojas vėl. praneša mokiniams apie savo besiartinančią kančią, apie savo mirtį ir jų bėgimą. Visi jie šią naktį pasipiktins Juo. Tuo tikslu Jis primena pranašo žodžius: „Pakilk, kalavijau, prieš mano Ganytoją ir prieš vyrą, kurs stovi visų arčiausiai manęs; ištiksiu Ganytoją, ir avys išsisklaidys“ (Zach. 13, 7). Toliau, pranašo žodžius: „Tačiau aš paduosiu ranką mažiesiems“. Išganytojas paaiškina juos saviškai, suprantamiau: „Kuomet gi būsiu atsikėlęs iš numirusių, aš nueisiu pirm jūsų į Galilėją“. Mokiniai spyrėsi ir tikrino Jo neapleisią, verčiau numirsiu su Juo kartu. O Petras net tikino, kad, jei ir visi Jį apleistų, tai jis vis dėlto niekad Juo nepasipiktinsiąs. Bet Viešpats užtikrino, kad jis tris kartus Jo išsigins šitą naktį, gaidžiui dar nė du kartu nepragydus. To nepaisydamas, Petras vis dėlto tvirtino, kad jis verčiau mirsiąs, bet neišsiginsiąs. Kas čia neprisimins Etai ir ištikimųjų Dovido tarnų, kurie, verkdami, lydėjo savo viešpatį per Alyvų

kalną? (II Kar. 15, 19). Petro ištikimybė ne taip jau puiki pasirodė. Tačiau jo gerus norus ir jo nors per daug savim pasitikintį tikrinimą Viešpats priima palankiai. Nors Jam pačiam taip labai reikėjo paguodos, tačiau Jis guodžia Petrą ir visus apaštalus, nurodydamas į Raštą ir prižadėdamas, kad ištyrimas praeis, ir kad Jis nepaliks savo plano, kurs juos liečia. Kaip aukštai vertintinas tokiose aplinkybėse gerojo Ganytojo paguodos žodis!

Getsemanė buvo laukžemis su alyvų medžių daržu, gal būt, taip pat su gyvenamu namu ir alyvų slėgtuvu, kurie buvo Alyvų kalno atkalnėj miesto linkui. Dar ir dabar tebėra to laukžemio dalis ir jos užtvaroj yra tylus, nuolat žydįs daržas su aštuoniais senais alyvų medžiais, kurie, pagal padavimą, turėjo būti Jėzaus bendralaikiai ir Jo kentėjimų liudytojai; tai — malonus žemės kampelis liūdnai nuplikusiame Jozapato slėnio mirusiame lauke. Į tą daržą įėjo Išganytojas su mokiniais pagal savo paprotį pasimelsti (Jon. 18, 2; Luk..21, 37). Nėra tinkamesnės ir kilnesnės įžangos į kančią, kaip malda. Visus svarbiuosius viešojo gyvenimo darbus Viešpats pradėdavo malda, juo labiau savo palaimintą kančią, kuri neša išganymą. Ta malda turėjo būti pirmąja Jo kančios kelio stacija. Darže Viešpats paliko aštuonis apaštalus, paraginęs juos melstis, ir tik tris paėmė su savim, būtent, Petrą, Jokūbą ir Joną. Jų akivaizdoj Jis jau pradeda savo kančią. Pakartojęs raginimą melstis, Jis, atsiskyręs taip pat ir nuo jų, nuėjo giliau į daržą.

Taip tad Išganytojas pradėjo Alyvų kalno kančią (Mat. 26, 36—45; Mork. 14, 32—41; Luk. 22, 40—46). Tai nėra išviršinė, bet viduojė, grynai dvasinė kančia, ir tai baisi kančia. Raštas paskaičiuoja tris įvairius kentėjimus: baimę bei išgąstį, nuobodulį bei pasibiaurėjimą (Mork. 14, 33), sielvartavimą bei liūdimą (Mat. 26, 37. 38). Tai yra ištisas viduojės kančios sūkurys.

Tų kančių priežastis galima paminėti šias. Baimės bei išgąsčio priežastis, be abejo, buvo Jo kančios ir Jo mirties tikrumas ir artumas. Gyvybė yra labai miela ir jos išsižadėt yra didžiausia auka. Niekas taip gerai nežinojo, kaip Išganytojas, savo gyvenimo vertės ir brangumo dangui ir žemei. Ir to gyvenimo Jis turi dabar nustoti taip jaunas ir dar per taip paniekintą mirtį, taip neteisingą ir negirdėtai nuožmią! Tos kančios vaizdai ir paveikslai visu savo pilnumu, pažeminimu ir skaudumu apspietė Jo gyvą dvasią ir, tartum koks šimtašakis kančios medis, perėmė visas Jo sielos galias. Ko baimė, išgąstis bei mirties baugumas nepajėgia įdėti į žmogaus širdį! O dar kada Viešpats, turėdamas įspūdingą dvasią, norėjo

leisti, kad tai visa veiktų ją stipriausiai! Gal būt, taip pat ir dieviška teisybė atsiteisimui už tai, kad ji taip labai buvo žmonių niekinama, veikė Jį bauginančiais vaizdais bei paveikslais. Kas yra net pats Dievas-Žmogus prieš Dievo teisybės baisumą? Jis drebėjo ir šiurpo prieš tą atsiteisimo kančią, kurios ta Dievo teisybė iš Jo reikalavo.

Nuobodulis ir pasibjaurėjimas galėjo kilti, prmiausia, iš pažinimo nuodėmių, už kurias Jis tiek dabar turėjo kentėti. Regėjo Jis nesuskaitomą daugybę nuodėmių, jų piktumą, niekšiškumą ir neteisingumą — visą jų biaurumą prieš Dievo šventumą, grožį ir gerumą. Tarsi šlykštumų tėkmėj regėjo Jis purviną visų laikų bei giminių tvaną, besipilantį ant Jo ir Jį apsupantį, kaip koki purvo ir bjaurybių masė. Ir kiekvienas tos šlykščios masės plušas kėlė Jo įspūdingoj ir šventoj širdyj koktumo ir pasibiaurėjimo. Antra pasibjaurėjimo priežastis galėjo būti patys žmonės. Tie žmonės, kuriuos nuo Jo skiria ir tolina netikėjimas, kreivas tikėjimas, mirtinos nuodėmės, pasauliškumas bei atšalimas. Tiesiog ištisas neapkenčiančių Kristaus kovotojų eiles regėjo Jis kylančias ir nirštančias prieš save. O prieš juos stovi vos mažas ištikimųjų būrelis, kurs greit pavargsta, abejoja, svarsto ir lygstasi, kada reikia aukų, — ir tai daro, nepaisydamas savo pretensijų į nuopelnus, ištikimybę, meilę ir teisumą! Ar tad nuostabu, kad Jėzus jautė neapsakomą atgrasą žmonėms, kuriems taip veikiai visa yra per daug ir per sunku, kada reikia šis tas padaryti dėl Jo! — Galop, liūdesys galėjo kilti iš pastebėjimo, kaip mažas tebus pasiektas laimėjimas per visas Jo aukas, kaip žmonės piktai panaudos Jo mokslo, sakramentų, Bažnyčios ir kunigystės dieviškas geradarybes; tiesiog Jis buvo tikras, kad daug nelaimingų sielų, net ištisos tautos, atsimetusios arba atplėštos nuo Jo mistiškojo kūno, klaidžios ir žus amžinoj nelaimėj. Kiekviena siela, kaipo Jo mistiškojo kūno narys, buvo Jam be galo brangi, o kiek sielų pražus tiesiog dėl Jo kančios ir per Jo kančią, dėl to, kad jie ją atmes ir paniekins. Visa tai Jis regėjo nesuskaitomais vaizdais ir ženklais — liūdo, dejavo ir skundėsi skaudžiausioj baimėj ir varge.

Kaip giliai tos kančios smarkumas siekė, kaip giliai jis pervėrė Išganytojo širdį, tai,, pirmiausia, rodo jau paties Jo išviršinio laikymosi nepastovumas ir nerimas: Jis pasitraukia nuo apaštalų, paskui vėl pas juos sugrįžta ir skundžiasi jiems. Taipgi ir Jo žodžiai rodo aukštą tos kančios laipsnį. „Mano siela nuliūdus iki mirčiai“ (Mat. 26, 38). Jei Viešpats sako, kad Jo siela yra

nuliūdusi iki mirčiai, tad iš tikro tai yra didžiausias nuliūdimas,, apleidimas ir suspaudimas, kokį mirtingas gali jausti, liūdesys, kurs būtų Jam atnešęs mirtį, jei Jo Dievybė nebūtų stiprinusi Jo prigimties. Daugiau, Jis prašo, tiesa, ne be sąlygos, tik, jei tai yra galima, atitolinti nuo Jo tą karčią sielos suspaudimo ir kančios taurę: „Mano Tėve, jei tai galima, tegul ta taurė praeina nuo manęs (Mat. 26, 39. 42), ir pakartoja tą maldą ne vieną sykį. Tai yra taurė, kurios kadaise Jis troško ir meldė, bet dabar randa ją nepakenčiamai karčią. Visai ypatingas ir nuostabus tos kančios didumo ženklas buvo, galop, tikrai kruvinas prakaitas, kurį ta kančia Jam ištrėškę. „Grumdamos pats savyje, Jis karščiau meldėsi. Jo prakaitas pasidarė, kaipo lašai kraujo, varvančio žemėn“ (Luk. 22, 44). Iš tikro, nėra abejonės, kad prakaitavimas krauju buvo taip galingas, jog suvilgė žemę. Tai rodo, iš vienos pusės, švelnų Viešpaties kūno sudėjimą, o iš antros pusės, viduojės kovos smarkumą ir aukštesniosios valios pasipriešinimą žemesniosios valios puolimams, kuri spyrėsi prieš kančią taip, jog to spyrimos galybė išveržė Jam iš širdies kraujo ir ištrėškę jį pro švelnius Jo kūno audinius. Tad tai buvo tikra mirties kova, kurią Jis kovojo, ir, tur būt, net Jo išvaizda buvo apgailėtina (Ps. 17, 5. 6; Ps. 68, 2. 3; 114, 3).

Paminėtina taip pat, kaip Išganytojas tą kančią iškentėjo. Pirmiausia, tą kančią Jis prisileido visai laisva valia ir savo paties nusprendimu. Jis buvo neribotas savo sielos judėjimų Viešpats. Tad Jis pats pakėlė tų karčių suspaudimo vandenų užtvanką ir leido jiems lietis į savo sielą, tiesiog Jis pats tartum pasinėrė į baisią bedugnę. Teologai čia mato gilią paslaptį, tiesiog stebuklą, būtent, kaip tai buvo galima, kad, nepaisant aiškaus Dievo regėjimo, kurs rodė Jam kančią tiekiančioj laimę šviesoj, dėl tos kančios dar Jis galėjo liūsti, ir tai ne tik pagal žemąją, bet taip pat ir pagal aukštesniąją valią. Toliau, negalima užginčyti, kad tas betarpiškas Dievo regėjimas aukštesniojoj valioj didino skausmą ir nuodėmėmis pasibjaurėjimą. Taigi, Jis pats liejo savo kraują, Jis pats čia yra savęs kankintojas. Jis pats vienas mynė slėgtuvą (Iz. 63, 3). — Toliau, Išganytojas kenčia kančią su maloniu pasižeminimu. Net mokiniams Jis leidžia būti savo suspaudimo ir silpnumo liudytojais, tiesa, ne visiems, bet vis dėlto trims žymiausiesiems apaštalams, kurie taip pat buvo Jo persimainymo liudytojai. Iš mylinčio pasižeminusio rūpestingumo kartais eina Jis jų pažiūrėti, perspėja juos prieš pagundą, skati-

na melstis ir gera širdim teisina jų apsileidimą, kada randa juos bemiegančius. „Simonai, negalėjai vienos valandos su manimi budėti? Budėkit ir melskitės, kad neįpultumėt į pagundą. Dvasia, tiesa, stropi, bet kūnas silpnas“ (Mat. 2Ö, 40. 41. 43). Jo pasižeminimas pasirodo ir maldoj, kurioj, esant suspaustai ir prislėgtai sielai, Jis ieško prieglaudos. Jis meldžias karštai ir, pakartodamas maldą, graudžiai šaukiasi į sūnybės santykį su Tėvu, meldžiasi, atsiduodamas Tėvo valiai, ir nuolat tikrina, kad tegu būna Tėvo valia, o ne Jo paties, nors kažin kaip sunku būtų Jo jautulinei prigimčiai sutikti su kančia ir mirtimi; galop, Jis meldžiasi pasižeminęs, ne duodamas savo prašymams aukščiausio ir kilniausio meilės ir didžiaširdybės pakilimo ir sau prašydamas kančios, bet tenkinasi pasižeminęs pasiduoti Dievo valiai ir sutinka priimti angelo paguodą bei pastiprinimą. — Galop, Išganytojas kenčia patvariai ir garbingai. Tai buvo arši kova, bet Jis ją išlaikė ir liko nugalėtoju, nusistatęs pagal Dievo valią atpirkti mus savo mirtimi. Tuo Jis ir buvo paguostas. „Pasirodė angelas iš dangaus, kurs Jį stiprino“ (Luk. 22, 43). Ne kartą Išganytojo gyvenime po ypatingų savęs išsižadėjimų ir pasižeminimų seka stipriną angelų pasirodymai. Taip įvyko Jam gimus ir po pasninko tyruose. Tikrai sakant, Išganytojui to ženklo nereikėjo, bet vis dėlto buvo malonu Jo žmogiškai prigimčiai regėti pas save dangaus Tėvo pasiuntinys. Tikrumoj angelas Jam nieko ne galėjo pasakyti nė suteikti, ko Jis dar nebūtų žinojęs ar turėjęs, ar nebūtų galėjęs turėti pats iš savęs. Gal būt, guodė jis Jį, kaip guodžiama prietelis, pagirdamas Jo ištvermingą pasiryžimą ir kreipdamas Jo dėmesį į pakeltos kančios kilnias išdavas. Taip galėjo Jam angelas regimais vaizdais parodyti, kaip jo nugalėjimo vainiką, visus Dievą garbinančius ir išganymą vykdančius dalykus, kurie turėjo išplaukti, kaip Jo kančios išdavos, visus Senosios ir Naujosios Sandoros šventuosius, papuoštus Jo kančios nuopelnų garbe; galėjo pavaizduoti tai visa, kaip įvairiausias ir stebuklingiausias Jo atpirkimo išdavas. Rodos, panašiu būdu Viešpats buvo pastiprintas ir paakintas. Dabar Jis, laisvas nuo viduojės kovos, galėjo eiti į atpirkimo darbą.

Aišku, ta paslaptim Išganytojas norėjo duoti mums savo tikros ir visiškos žmogiškos prigimties įrodymą. Iš tikro, čia yra patikrinta, kad Kristuje yra dvi valios, dieviška ir žmogiška (Mat. 26, 39); lygiai įrodyta, kad Jis turėjo jautulinę geidimo galią, kaip ir mes, tik su tuo skirtumu, kad pas Jį buvo Jo vai-

džioj net pirmieji tos galios judėjimai, ir kad tokie judėjimai nėra iš savęs blogi ir netobuli, kol jie pasiduoda protui ir Dievo valiai. — Toliau, čia Išganytojas norėjo perkentėti visus viduojus skausmus ir tai aukščiausiam laipsnyj, iš vienos pusės, kad atlygintų už nuodėmes, kurias darome panašių viduojų ištyrimų metu per savo nekantrumą ir neištikimumą, o iš antros pusės, kad mus paguostų savo pavyzdžiu, kada niekur nerandame paguodos, ir, galop, kad pelnytų mums malonės ir sustiprinimo viduojų ištyrimų metui, ypač sunkioj mirties valandoj. Juk kančia Alyvų kalne vadinasi Jėzaus mirties suspaudimas.

Angelo sustiprintas ir vėl nuraminęs savo natūralias, žmogiškas sielos jėgas, Išganytojas atėjo pas apaštalus jau trečią kartą, vėl juos rado bemiegančius ir tarė: Ko miegate? Tačiau ilsėkitės ir miegokite — jau galas, gana jau kovos su miegu ir liūdesiu! Kelkitės ir eikime. Štai mano išdavikas jau artinasi. Atėjo valanda — ir žmogaus Sūnus bus išduotas į nusidėjėlių (stabmeldžių) rankas (Mat. 26, 45. 46). Tardamas tuos žodžius, Išganytojas gal parodė į slėnio kelią, kuriuo ėjo būrys žmonių, kurie turėjo Jį suimti (Mat. 26, 45—46; Mork. 14, 41—52; Luk. 22, 47—54; Jon. 18, 2—12). Viešpačiui suimti Judas gavo vieną romėnų kohortą su karininku, šventyklos sargybos (levitų) dalį ir aukščiausiųjų kunigų bei galingųjų fariziejų tarnų. Jų tarpe buvo taip pat kai kurie aukštesnieji kunigai, seniūnai ir šventyklos valdininkai (Luk. 22, 52). Jie buvo apsiginklavę kalavijais ir vėzdais, nešini žiburiais. Visų priešakyj ėjo Judas, kaip vadas, tur būt, gerai atokiau, kad neatrodytų, jog jis turi ką nors bendra su ta gauja. Ženklas, iš kurio kareiviai turėjo pažinti Išganytoją, buvo sutartas pabučiavimas: pasitikęs Viešpatį, Judas turėjo Jį pabučiuoti; be to, Judas įsakė jiems būti labai atsargiems, jei jie nori Jį suimti. Tas visas pulkas artinosi prie Išganytojo. Kiti aštuoni apaštalai, tur būt, taip pat buvo prisijungę prie Viešpaties, taip jog Jis su visa apaštalų kolegija stovėjo prieš žydus.

Judas skubiai prisiartino prie Viešpaties ir, sakydamas: „Sveikas, Rabbi“, pabučiavo Jį, pareikšdamas tuo Jam prietelio ir mokinio meilę, o Mokytojo priešams sutartą išdavimo ženklą. Išganytojas priima pabučiavimą, sakydamas nuostabiai lėtai ir galingai: „Prieteliau, ko atėjai? Judai, pabučiavimu tu išduodi žmogaus Sūnų!“ Kiekvienas žodis krito galingu smūgiu į išdaviko širdį. Bet jau buvo per vėlu. Tuojau nusigręžė Judas ir dingo gaujoj. — Gal būt, ženklas tamsumoj ir sumišime negana bu-

vo pastebėtas. Ir, kaip matyt, gauja ir kareiviai svyravo, negalėdami pasiryžti. Tada pats Išganytojas pažengė pirmyn ir tvirtu balsu tarė: „Ko ieškote?“ — „Jėzaus Nazarėno“, buvo atsakymas. „Aš esu“, tarė Viešpats. Ir su tais žodžiais sukniubo gauja ant žemės, tartum perkūno trenkta. Tai Jėzus padarė, norėdamas parodyti savo galybę ir laisvumą ir atbaidyti priešus nuo nedorybės ir, gal būt, nukreipti jų dėmesį nuo savo mokinių. Paskiau, kada Jis antrą kartą pareiškė, sakydamas: „Aš esu“, pridūrė: „Jei manęs ieškote, leiskite šitiems šalin eiti“ (Jon. 18, 4—9). Rodos, žydai buvo ketinę paimti taip pat ir apaštalus. Tačiau taip greitai Petras nenorėjo atiduoti Viešpaties. Kada kareiviai tiesė rankas į Viešpatį, Petras sušuko, ar nereikia kalaviju kirsti, ir, nelaukdamas atsakymo, kirto kalaviju Malkui, aukščiausiosios tarybos tarnui, į galvą ir nukirto jam dešinę ausį. Bet Išganytojas supeikė jo pasielgimą ir liepė įkišti į makštį kalaviją; nes kiekvienas, kurs griebiasi kalavijo, turi laukti, kad jam bus atsakyta kalaviju; rodos, toki buvo patarlė. Be to, tai nėra Tėvo valia, kad Išganytojas savo karalystę gintų kalaviju, kitaip Jis galėtų turėti angelų pagalbos, bet Jis nori išgerti taurę, kurią Jam skyrė Tėvas, ir turi būti įvykintas Raštas. Galop, pasipriešinimas čia būtų paikas ir priešingas Dievo valiai. Tuo ir buvo sulaikytas, pasipriešinimas. Pilnas gerumo, Išganytojas stebuklingai išgydė žaizdą, kurią Petras padarė tarnui. Tačiau kunigus ir šventyklos valdininkus pabarė Viešpats už nevertą pasielgimą, sakydamas, kam jie išėjo prieš Jį, kaip prieš kokį galvažudį; jie būtų galėję paimti Jį šventykloj, kur Jis būdavo kiekvieną dieną; bet tai yra jų valanda ir tamsybių valdžia, ir taip turi būti, kad įvyktų Raštas. Tais žodžiais įrodo Jis savo nekaltumą, savo laisva valia pasidavimą kančiai, primena jiems savo geradarybes ir baido juos, nurodydamas, kad jų darbas, kurs ieško nakties, yra nuodėmės ir pragaro darbas.

Po tų žodžių kareiviai nutvėrė Išganytoją, surišo Jį ir nusivedė, tur būt, su žiauriu nuožmumu ir įžeidžiamai pasityčiodami. Viešpats viską kentė kantriai. Čia Jis aukoja visišką savo laisvės, savo garbės ir savo gyvybės auką. Nuo to laiko Jis yra ne kas kitas, kaip savo priešų nuožmumo ir mūsų nuodėmių auka. Tuo tarpu apaštalai išsiblaškė į visas puses. Tik vienas jaunikaitis — nežinia, kas jis toks buvo — apsirėdęs vien tik apatiniais rūbais, sekė būriu, kurs su Viešpačiu ėjo į miestą. Kareiviai jį buvo nutvėrę, bet jis išrūko, palikdamas jų rankose dro-

bę, kuria buvo apsisiautęs (Mork. 14, 51. 52). Taip tad įvyko Išganytojo ir Rašto žodžiai. Visi pabėgo, ir Jis pasiliko vienas savo priešų rankose. Tas pabėgimas taip pat priklauso prie Jo šventos kančios kartybių, ir pranašai jau senai jį buvo pranešę (Ps. 21, 12; 87, 9. 19).

Paėmimas yra kilni įžanga į kančią; jis yra taip pat Jėzaus visažinojimo (Jon. 18, 2. 4), laisvės ir dieviškos galybės, kaip ir graudaus Jo gerumo saviškiams ir priešams garbingas ir malonus pareiškimas; be to, čia Jėzus pareiškia, kad Bažnyčios galybė nepareina iš kalavijo bei šautuvo miklumo, bet iš Dievo valios bei pasižeminusio kentėjimo ir kantrybės. Taip elgėsi Viešpats, taip elgiasi ir Jo Bažnyčia. Nuolat ji kalba: „Jei prieš mus vartojama jėga, tegu būna Dievui dėka! tikrai mes nugalėsim“.

Prieš žydų teismo rūmus. Religinis teismas.

Tur būt, tuo pačiu keliu, kuriuo Išganytojas buvo atvykęs į Alyvų kalną, dabar Jis buvo vedamas atgal į aukštąjį miestą, kur gyveno Annas ir Kajifas, kaip kai kurie mano, tame pačiame rūme. Tačiau, pirmiausia, Jis buvo atvestas pas Anną, Kajifo uošvį (Jon. 18, 12—14. 19—24). Tur būt, pas Anną turėjo įvykti įžanginis teismo tardymas nustatyti skundimui, o tuo tarpu aukščiausioji taryba turėjo laiko susirinkti pas Kajifą. Tur būt, tuo tikslu Annas klausė Išganytoją apie Jo mokslą ir Jo mokinius. Tai buvo pirmasis apsilenkimas su paprastąja ir, apskritai, su kiekviena oficialia teismo forma, nes joks kaltinamasis neturi reikalo savęs skųsti. Jie norėjo iš Jo paties žodžių sustatyti apkaltinimą. Tad Išganytojas atsakė, kad Jis mokino nuolat viešai, o ne slaptai, todėl Annas gali paklausinėti tuos, kurie Jo klausėsi. Atsakymas buvo teisingas, išmintingas, ramus ir švelniausiu būdu reikalavo tinkamos teismo procedūros. Nepaisant to, vienas tarnas, gal būt, norėdamas savo ponui įtikti arba padrąsintas nepasitenkinimo, kurį Annas pareiškė, suerzintas Išganytojo atsakymu, užgavo Viešpatį kumščiu į veidą, sakydamas: „Taip Tu atsakai vyriausiajam kunigui?“ Tai buvo baisi skriauda, padaryta niekšo viešame pasitarimo posėdyj ir tai už teisingą ir ramų atsakymą. O Išganytojas ramiai kreipės į žmogų ir tarė: „Jei aš netiesą kalbėjau, įrodyk, kad tai netiesa; jeigu gi tiesą, kam mane muši?“ Viešpats ginasi ir nepastato antrojo veido smūgiui, kad pamokintų, jog tai nėra įsakymas, bet tobulybės

patarimas (Mat. 5, 39), ir kad, tokioms aplinkybėms esant, teisingas gynimasis gali būti visai vietoj. Tad Annas, nieko nenuveikęs, atidavė surištą Išganytoją Kajifui, tikrajam vyriausiajam kunigui ir aukščiausiajam teisėjui religijos klausimuose.*)

Pas Kajifą jau buvo susirinkusi aukščiausioji taryba, atstovaujama visų prie jos priklausančių luomų, vyriausių kunigų, Rašto žinovų ir seniūnų. Vadinas, tame posėdyj visi Išganytoją pasmerkė (Mat. 14, 64), todėl Jėzaus šalininkų, kaip Nikodemas ir Juozapas Arimatietis, tur būt, visai nebuvo arba, greičiausiai, jų nė nekviesta. Aukščiausiosios tarybos teismo posėdis turėjo tokią išvaizdą. Nariai sėdėjo pusračiu, kad vienas kitą galėtų regėti, ir tai trijose eilėse, Rašto žinovai, seniūnai ir kunigai; prieš juos sėdėjo du raštvedžiai, vienas dešinėj, o antras kairėj; jie surašinėjo kalbas už ir prieš apskųstąjį. Kaltinamasis stovėdavo viduryj apvilktas gedulo rūbu. Balsavimui kiekvienas atsistodavo; jauniausiasis narys balsuodavo pirmas. Taip, maž daug, galime įsivaizduoti sau išviršines teismo posėdžio aplinkybes (Mat, 26, 57-66; Mork. 14, 53 -64; Luk. 22, 54).

Taip pat ir čia, tikram teismo rūme, teismo procesas pradėtas, aplenkiant tuolaikinius teismo formalumus. Užuot paskyrus Išganytojui gynėją ir Jo naudai sukėlus kalbų, imta tardyti bei klausinėti kaltintojų liudininkai, kurių pastatyta nemažas skaičius. Pagal Įstatą buvo reikalingi mažiausia du liudininkai, kurie vienodai liudytų (Skait. 35, 30; Atk. 17, 6; 19, 15). Atėjo daug kaltinančių liudytojų, tačiau jų liudijimai ne tik buvo melagiški, bet tiesiog priešinos vieni kitiems, taip jog jų tikrinimai neturėjo vertės. Galop, atėjo du liudytojai ir tikrino, kad Išganytojas be pagarbos kalbėjęs apie šventyklą ir sakęsis, sugriausiąs šventyklą ir per tris dienas pastatysiąs kitą, ne žmonių rankomis padarytą. Taip jie sudergė ir iškraipė žodžius, kuriuos Viešpats pasakė pirmojo šventyklos valymo metu, kada į Jį kibo kunigai (Jon. 2, 19). Į visus tuos kaltinimus Viešpats neatsakė nė žodžio; Jis tylėjo net tada, kai vyriausiasis kunigas pareikalavo, kad pasiaiškintų dėl tų kaltinimų. Tas tylėjimas buvo išmintingas, nes kiekvienas atsakymas buvo nenaudingas prieš tuos tikrinimus, kurie priešinosi patys sau, ir esant taip nepalankiam tarybos nusistatymui. Tame tylėjime glūdi tiesos ir pasižeminimo kilnumas. Tame skaudžiame keblume vyriausiasis kunigas nebežinojo

*) Kai kurie tuos įvykius perkelia į pirmąjį klausinėjimą pas Kajifą.

jokios kitos išeities, kaip galutinai paklausti kaltinamąjį, ar Jis tikrai yra Dievo Sūnus ir ar Jis, kaipo tokį, save skelbia. Tokiu būdu greičiausiai buvo galima padaryt nusprendimas, pripažįstant piktžodžiavimą (Atk. 18, 20; Kun. 24, 16). Todėl Kajifas klausė Išganytoją vartojamąja teismo priesaikos forma, ar Jis yra Dievas ir Mesijas. Klausimo forma buvo oficiali ir iškilmingiausia: jis prisaikino Jėzų gyvuoju Dievu, Dievo vardu, kaipo Dievo ir visos tautos vyriausiasis kunigas bei vietininkas. Išganytojas turėjo duoti atsakymą, nes tylėti šiose aplinkybėse reiškė tiek, kiek ir paneigti klausiant. Ir Viešpats atsakė aiškiai, iškilmingai ir kilniai: „Tu pasakei“ arba „Amen“; toks būdavo teigiąs atsakymas teismo priesaikose. Atsakymui netrūko jokio aiškumo. Daugiau — Jėzus eina dar toliau ir patikrina savo pasakymą, skelbdamas garbę, kuri Jo laukia, kaipo Dievo Sūnaus ir Mesijo, ir grūmoja jiems teismu, į kurį Jis ateis, kaipo pasaulio Teisėjas. „Tačiau“ (nepaisydamas pažeminimo ir bejėgiško padėjimo, kokiame Jis dabar stovi prieš juos, kaipo kaltinamasis, ir nepaisydamas jų netikėjimo) „aš jums sakau, nuo šio laiko (netrukus) jūs matysite žmogaus Sūnų, sėdintį Dievo galybės dešinėje ir ateinantį dangaus debesyse“. Viešpats aiškiai tais žodžiais primena žinomą Danieliaus pranašavimą (Dan. 7, 13. 14; Ps. 109). Vos tik suskambėjo atsakas, tuojau triukšmingai pašoko vyriausiasis kunigas ir sušuko: „Piktžodžiavimas! Jis piktžodžiavo Dievui!“ O kad išreikštų savo apmaudą ir ten esančius pripildytų panašia uolumo rūstybe, jis perplėšė savo viršutinį rūbą nuo apykaklės iki juostos, kaip tai dažnai darydavo didžio gedulo ar skausmo perimti žydai (IV Kar. 18, 37; I Mak. 11, 71; Apd. 14, 13). Tada jis atsigręžė į tarybos narius ir sušuko: „Štai dabar jūs girdėjote piktžodžiavimą! Kam dar mums reikia liudytojų? Kas jums regisi?” Visi sušuko: „Vertas mirties!“ Tuo tardymas ir buvo baigtas; faktas liko nustatytas; liudijant pačiam Išganytojui, piktžodžiavimo Dievui kaltė buvo pripažinta ir jau iš anksto už ją nuspręsta mirties bausmė. Galima buvo pasitenkinti tos nakties pasisekimu. Viskas buvo prirengta nutarimui, kurs turėjo įvykti, dienai išaušus.

Tačiau visas tas procesas, tikrai pasakius, buvo tik liūdna teisės ir teisybės komedija, begėdiškos veidmainybės ir piktumo posėdis, susirinkimas, kuriam vadovavo žemiausi geiduliai ir pragaro dvasios. Kaip tie žemi fariziejai ir biaurūs nusidėjėliai savo ilgai slopintą įtūžimą ir įnirtimą paleido dabar į Vieš-

patį, kurs galop pateko į jų rankas! Surištas ir susilenkęs, bejėgis Avinėlis atiduotas jų dantims ir nagams! O tačiau Jis juos praauga Dievo aukštybe, ir juodam to audringo teismo proceso dugne šviečia Jo paveikslas gražiausiais ramybės, kilnumo ir išminties bruožais, spindi Jo romumas ir pasižeminimas, drąsa, Dievo ir mūsų meilė žėri Jo kilniam apie savo Dievybę liudijime. Tas liudijimas yra didžiausios svarbos žydams, kurie reikalavo aiškaus, nepainaus, oficialaus ir iškilmingo atsakymo, svarbus Išganytojui, kurs tuo liudijimu pranašavimams, stebuklams, savo šventumui ir tiesakalbumui uždeda antspaudą, galop, be galo svarbus ir mums, kurių tikėjimas lieka giliai sustiprintas tuo garbingu liudijimu. Amžina dėka tegu būna Jam už tai!

Po tarybos posėdžio Išganytojas buvo kareivių išvestas į kiemą, kad tenai arba kokiam kalėjime pasiliktų, sargybos prižiūrimas, iki ryto. Taip pat ir čia sutiko Jį skaudūs kentėjimai. Pirmasis buvo Petro išsigynimas (Jon. 18, 15—18. 25—27; Luk. 22, 54—62; Mat. 26, 58. 69—75; Mork. 14, 54. 66—72). Paėmus Viešpatį, Petras ir Jonas sekė Juo kiek atokiau beveik ligi pat Kajifo rūmų. Kadangi Jonas turėjo pažįstamų vyriausiojo kunigo namuose, tai per Joną pasisekė ir Petrui patekti į vidurinį kiemą. Naktis buvo šalta; todėl kieme kūrenosi ugnis, ir Petras atsisėdo prie ugnies vyriausiojo kunigo namiškių tarpe, pasižiūrėti, kas dedasi su Viešpačiu (Mat. 26, 58), ir pasišildyti. Bet štai atėjo vartininkė, kuri jį buvo įleidusi, ir, pasižiūrėjusi į jį ugnies šviesoj, tarė: „Ar ir tu esi iš šito žmogaus mokinių tarpo?“ o gal kitas, patvirtindamas, pridūrė: „Tikrai, ir tu buvai su Jėzumi Nazarėnu!“ Tada Petras atsakė: „Aš nežinau, ką tu sakai. Neesu. Aš Jo nepažįstu“. Tai buvo pirmasis išsigynimas, ir gaidys pragydo pirmą kartą. Petras kėlėsi ir mėgino eiti pro vartus; bet kita tarnaitė tarė aplinkui stovintiems: „Šitas iš jų tarpo“. O vienas iš būrio pridėjo: „Ir tu esi iš jųjų tarpo“. Tada Petras išsigynė antrą kartą, ir dar prisiekdamas- „O, žmogau, neesu! Aš nepažįstu to žmogaus!“ Po to Petras išėjo į prieškiemį, bet vėl greit sugrįžo atgal ir, rodos, vėl atsisėdo tarnų tarpe prie ugnies. Tada beveik po valandos vėl į jį kreipėsi vienas iš aplinkui stovinčiųjų, sakydamas: „Tikrai tu vienas iš jų“, o kiti pridėjo: „Nes tu ir galilėjietis; nes ir tavo šneka tave apreiškia“. O kitas, Malko giminaitis, kurs dalyvavo Viešpaties suėmime, tiesiog tikino: „Argi aš nemačiau tavęs draug su Juo darže?“ Tada išsi-

gynė Petras trečią kartą, prisiekdamas ir užsikeikdamas: „Žmogau, aš nežinau, ką tu sakai! Neesu! Aš nepažįstu to žmogaus, apie kurį kalbate“, ir tuoj gaidys antrą kartą pragydo.

Tai buvo tikrai sunkus ir begėdiškas suklupimas; drauge čia buvo melas, priesaika ir savęs keikimas, savo Viešpaties išsigynimas dėl žmonių baimės po tiek daug ištikimybės ir prisirišimo tikrinimų, o Viešpačiui piktas pažeminimas ir kartus skausmas, kurs matė vyriausiąjį apaštalą išsiginant Jo, kada kitas apaštalas Jį jau buvo išdavęs. Aišku, Petras per daug pasitikėjo savimi; jo meilei trūko atsargumo, pasižeminimo. Tačiau jo klaidingas žingsnis randa pateisinimo jo dvasios nepastovume, sumišime bei suspaudime, kuriuos sukėlė netikėtai smūgis po smūgio ištikę liūdni tos nakties įvykiai. Bet tą puolimą tuojau jis apgailėjo ir atitaisė. Atgailai pradžią suteikė pats Viešpats. Tur būt, po trečiojo išsigynimo kareiviai vedė Išganytoją pro Petrą iš teismo salės į kiemą arba iš kiemo į kalėjimą. Viešpats reikšmingai ir pilnas skausmo pažvelgė į Petrą (Luk. 22, 61). Tai buvo rimto perspėjimo, gilaus skausmo žvilgis, bet taip pat begalinės Dievo malonės ir gailestingumo žvilgis, kurs vienoj akimirkoj iš nusidėjėlių padaro šventus, iš persekiotojų — apaštalus. Petras iš karto pamatė bedugnę, kurion įgriuvo, bet taip pat pažino ir ranką, kuri jam buvo ištiesta, kad jį pakeltų, kaip kadaise atsitiko Galilėjos jūroj; jis stvėrėsi jos, o ji kėlė aukštyn ir pastatė jį. Jam prisiminė žodžiai: „Pirm negu gaidys užgiedos, triskart manęs išsiginsi“, ir: „Aš meldžiau už tave, o tu vėl stiprink savo brolius“ (Luk. 22, 32. 61). Petras pradėjo gailiai verkti ir tuoj pasišalino iš kiemo, o gal ir iš miesto, kad suteiktų laisvės savo ašaroms ir savo gailesiui. Legenda pasakoja, kad Petras keldavosi kiekvieną naktį verkti už savo puolimą, o gausios ašaros ilgainiui išgriaužiusios vagas jo veiduose.

Antra kančia vyriausiojo kunigo namuose buvo žiaurus elgesys su Viešpačiu prieš ar po Petro išsigynimo (Luk. 22, 63—65; Mork. 14, 65; Mat. 26, 67. 68). Po įspūdingų ir liūdnų tos nakties įvykių neduota Viešpačiui jokio poilsio, nepaisant Jo baisaus nuvargimo, bet išlieta ant Jo visas savo piktumas ir neapykanta žiauriausiais būdais. Jų vykintojai ir įnagiai, rodos, buvo ne tik tarnai ir kareiviai, kurių sargybai Jis buvo patikėtas, bet taip pat aukščiausiosios tarybos nariai (Mat. 26, 67). Jie niekino ir tyčiojos iš visų Jėzaus kilnių siekimų ir ypatybių. Jie užrišo Jam akis, mušė Jį, o paskui klausė, kas Jį mušė, kad pasityčio-

tų iš Jo pranašavimų bei visažinojimo galios, — neminint jau kitų baisių piktžodžiavimų. Jie spiaudė į Jo švenčiausiąjį veidą — o tai Izraeliuje buvo didžiausias išniekinimas (Atk. 25, 9; Skait. 12, 14; Job. 30, 10), jie net brutaliai iškiekino Jį, mušdami į veidą. Tas viskas rodo, kad įvyko, kas buvo pranašauta: „Savo kūną atidaviau mušantiems, o savo veidą daužantiems; nenukreipiau savo veido nuo išniekinančių ir spjaudančių į mane“ (Iz. 50, 6). Šventyklos slenkstis neturėjo būti spiaudalo subiaurintas, o čia gyvojo Dievo veidas buvo tų šlykštynių bei nuožmybių taikinys. Tame išniekinime apmaudingiausiasis dalykas buvo ne tik žiaurumas — kankinti vargšą beginklį, jau taip baisiai suvargintą žmogų, bet neteisybė, kuri reiškės, matant vyresnybei, kurios pareiga buvo ginti kaltinamąjį. Galop, tur būt, Išganytojas liko uždarytas kalėjime, kol išauš diena, amžinai atmintina mūsų atpirkimo diena; be abejo, Išganytojas sveikino tą dieną ir dėkojo dangaus Tėvui už jos pasirodymą.

Aukščiausioji taryba gana anksti jau buvo sukviesta galutinai nulemti Viešpačiui mirties ir pasitarti apie tai, kaip galės tai patogiau pristatyti Romos vietvaldžiui, kad gautų iš jo savo nusprendimui patvirtinimą, būtent, nukryžiuoti Jėzų (Luk. 22, 66-71; 23, 1; Mat. 27, 1. 2; Mork. 15, 1; Jon. 18, 28). Nakties posėdis tegalėjo turėti įžanginio nusprendimo reikšmės, nes esamoji tuolaikinė teismo forma reikalavo, kad galutinis nulėmimas įvyktų tik antrą dieną po pirmojo tardymo, ir tai dienos metu, bet ne naktį. Kad greičiau būtų įvykdytas nusprendimas, iš vakarykščiojo tardymo paimta tik svarbiausiasis punktas, kurį jau pats Išganytojas išpažino. Todėl vėl Jis paklausta, ar Jis yra Kristus, Mesijas. Išganytojas atsakė, kad kiekvienas tikrinimas bei aiškinimas čia neturi naudos. „Jei aš jums sakysiu, jūs man netikėsite, jeigu gi ir paklausiu (kokia teise taip su manim elgiatės, arba ką jūs manote apie mano mesijanybės įrodymus), neatsakysite man ir nepaleisite“. Tuo būdu jūsų neteisumui bei užsispyrimui bepasilieka teismas, kur aš būsiu teisėjas. Jūs manęs nenorite, kaipo Mesijo ir Atpirkėjo, todėl jūs turėsit mane, kaipo Teisėją, turintį Tėvo valdžią ir įgaliojimą (Luk. 22, 67—69). Tada jie visi kalbėjo: „Tai Tu esi Dievo Sūnus?“ Išganytojas tvirtai atsakė: „Jūs patys sakote; nes aš esu“ (Luk. 22, 70). Reikėjo didės drąsos taip stačiai paliudyti; Jis žinojo, kad jie to tik ir laukė ir kad toj valandoj už savo išpažinimą Jis užmokės savo gyvybe. Sakydami: „Kam dar mums reikia liudijimo?

juk patys girdėjome iš Jo burnos“, visi tarybos nariai kėlėsi lemti ir pasmerkė Viešpatį mirti, remdamies Jo tikrinimu, jog Jis yra Mesijas ir Dievo Sūnus; tai jie padarė, kaip tai galima įsivaizduoti, veidmainiškai reikšdami apmaudą, įnirtimą ir grūmojamai klykdami. Taip tatai buvo nuteistas mirti Teisusis teisybės vykintojų, Mesijas savo tautos, Dievas savųjų kūrinių! Jie patys išpažįsta, kad kaičiai įrodyti liudijimą jie turi iš Jo burnos, už ką jie Jam turėjo būti amžinai dėkingi; už tai jie pasmerkia Jį mirti, kaipo netikrą Mesiją ir piktžodžiautoją Dievui. O Išganytojas priima mirties nusprendimą, dėkodamas Dievui, priima su atsidavimu ir meile Dievo garbei ir mūsų išganymui. Tuo ir pasibaigė religinis procesas.

Tuoj imta vykdyti teismo sprendimas. Susirinkimas kėlėsi ir, kad parodytų Išganytoją pasmerktą piktadarį, vedė Jį surištą į Romos vietvaldžio Piloto buveinę, kad šis įvykdytų teismo sprendimą. Tai turėjo atsitikti ne tik dėl to, kad tai Išganytojas buvo pranešęs, būtent, jog Jis bus atiduotas priešams ir jų nukryžiuotas, bet taip pat ir dėl to, kad žydai Jam skyrė išniekinančią mirtį, būtent, nukryžiavimą (Luk. 20, 20), kurį tik Romos vietvaldis galėjo Jam pripažinti (Jon. 18, 31), ir dėl to, kad, jei kartais kiltų smarkus liaudies bruzdėjimas dėl Išganytojo nužudymo, jie galėtų prisidengti vietvaldžio ranka. Tad ėjo kreipianti visų dėmesį procesija, kurią sudarė vyriausieji kunigai, aukščiausioji taryba (Luk. 23, 1) ir ginkluoti žmonės, ėjo Išganytoju vedina per miestą, kurs knibždėte knibždėjo šventės keliauninkais, į Piloto rūmą, kurs, reikia manyti, buvo aukštajam mieste senuose Erodo rūmuose (ar, pagal kitų nuomonę, Antonijos pilyj, šiaurvakarių šventyklos kampe).

Artimiausia Jėzaus pasmerkimo išdava buvo baisus Judo galas (Mat. 27, 3 — 10). Jėzaus atidavime Pilotui Judas matė pragaištingą savo išdavikystės darbą, ir jį paėmė gailesys už nedorybę. Jis nubėgo pas vyriausiuosius kunigus ir seniūnus, atnešė jiems sidabrinius, išpažino savo nuodėmę, kad išdavęs ir pardavęs nekaltą kraują. Bet iš kunigų jis išgirdo bešir dišką atsakymą: tai jiems nerūpį, tegu jis sau pats žinąsis; ir jie paliko jį jo likimui. Tada, sąžinės kankinamas ir nusiminimo paimtas, jis atbėgo į šventyklą, ten metė sidabrinius, pabėgo iš miesto į Hinnono slėnį ir pasikorė ant medžio šakos. Lavonas pertrūko pusiau ir nukrito. Judo gailesiui ir atgailai trūko svarbiausio dalyko: vilties, pasitikėjimo ir meilės. Jis gal manė, jog Viešpats

išsivaduos iš priešų rankų, kaip tai ne kartą buvo padaręs, o štai dabar jis regėjo visai priešingą dalyką, todėl jautės esąs kaltas dėl Viešpaties kraujo ir įpuolė į nusiminimą; visai natūraliai galima išaiškinti, kas dėjosi jo sieloj. Prieš tą darbą, geidulių ir velnio apjakintas, jis regėjo savo sumanyme tik tai, kas masina, o dabar, atlikęs tą darbą, savo pasielgime jis matė tai, kas yra baisu, ir todėl prarado viltį. Judo svyruojąs, negrynas būdas ir velnias padarė viską. Taip nelaimingasis apaštalas savižudys, savo nedorybės skundikas ir keršytojas, yra amžinas ženklas, kuo atsimoka nevaržomi geiduliai, draugavimas su piktu ir pati nuodėmė, ypač nusiminimo bei vilties praradimo nuodėmė. Petras taip pat puolė, bet tuojau nusitvėrė geibstančią Jėzaus ranką, nusitvėrė per pasitikėjimą ir meilę. — Tuo tarpu kunigai tarėsi šventykloj, kas daryti su Judo pinigais. Jie nenorėjo pinigų priimti, kad kartais neatrodytų, jog ir jie gailisi darbo, ir kad neprieštarautų patiems sau; iš antros pusės, jie nenorėjo taip pat įdėti pinigų į šventyklos iždą, nes tai buvo nuodėmės ir kraujo pinigai (Atk. 23, 18). Tai jie laikė nuodėme, o kraujo kaltės, kuri jungėsi su tais pinigais, nelaikė nuodėme. Galop, jie surado išeitį, būtent, nupirkti už tuos pinigus lauką ateiviams laidoti. Tuo būdu laukas gavo vardą kraujo dirvos (Hakeldama) ir tebenešioja jį iki šiai dienai. Tuo žydai pastatė sau nuolatinį savo nedorybės paminklą ir įvykdė Jeremijo ir Zacharijo pranašavimus, nes šis pažymėjo Mesijo pardavimo kainą (Zach. 11, 12), o anas dirvą, kuri už tuos pinigus buvo nupirkta (Jer. 18, 1--3; 19, 1. 2; 32, 8—14). Šv. Matas sudeda tuos pranašavimus kupeton, nes jie dabar visai įvyko (Mat. 27, 9. 10).

Prieš romėnų teisėją. Politinis Jėzaus procesas ir pasmerkimas.

Pirmasis veiksmas bei tardymas pas Pilotą (Jon. 18, 28—38; Luk. 23, 2—6; Mat. 27, 11—14; Mork. 15, 2—5), o taip pat ir antrasis, rodos, įvyko rinkoj, arba forume, kur stovėjo sargybos namai kareiviams, aukštai pamūryta vieta, kur Pilotas paprastai teisdavo, ir plakimo stulpas. Piloto rūmas susidūrė su ta rinka ir jungėsi su ja laiptais ir terasa, iš kurios buvo galima kalbėtis su liaudimi rinkoj. Tur būt, užpakalyj tos terasos buvo Piloto teismo salė. Vyriausieji kunigai ir žydai sustojo kiek toliau rinkoj ir nėjo į Piloto rūmą nei į teismo salę, nes jie, draugaudami su stabmeldžiu, būtų teisiškai susitepę iki vakaro ir nebūtų galėję valgyti Velykų avinėlio (Jon. 18, 28; Apd. 10, 28). Taigi, iš tikro tai buvo prisirengimo diena, kurioj Jėzus buvo nuteistas ir nukryžiuotas. Gal būt, žydai jau buvo pranešę Pilotui savo reikalą ir įprašę kalbėti su jais iš terasos.

Todėl Pilotas išėjo į terasą ir, kada Išganytojas buvo jam pristatytas, kaipo kaltininkas, klausė žydus, kuo Jį kaltina. Tai jau, rodos, erzino žydus, nes, tur būt, jie jam jau buvo pranešę, jog jie kaltininką jau ištardę ir nuteisę ir jog vietvaldžiui reikią tik jų nutarimas patikrinti bei įvykdyti. Tuo tarpu Pilotas, rodės, norėjo visą dalyką pradėti iš naujo. O tai reikalavo nemaža laiko. Todėl, suerzinti, žydai atsakė, kad, jei apskųstasis nebūtų piktadarys, jie nebūtų Jo jam įdavę. Bet Pilotas nenorėjo būti tik žydų budeliu ir, manydamas, kad čia byla sukas tik apie nusikaltimą prieš žydų Įstatą, atsakė jiems, kad jie baustų kaltininką pagal savo Įstatą. Į tai žydai atsiliepė, kad čia esąs labai skaudus atsitikimas, tiesiog politinis nusikaltimas prieš valstybės valdžią, ir jie nebeturį įgaliojimo bausti ką nors mirtimi. Tad jie pradėjo Išganytoją skųsti, kad Jis kurstąs liaudį, atsisakąs mokėti mokesčius ir skelbiąs save Mesiju, t. y., pagal jų melagingą aiškinimą, daraąs save politiniu valdovu. Aukščiausiojoj taryboj jie pasmerkė Jėzų už piktžodžiavimą, o čia to kaltinimo nė nepaliečia ir, kad padarytų sau palankią valstybės valdžią, skundžia Jį esant išdaviką ir religinę bylą paverčia politine. Tada Pilotas pasikvietė Išganytoją į teismo salę, kad Jį išklausinėtų apie primetamus Jam politinius planus. „Ar Tu esi žydų karalius?“ klausė Pilotas. Į tai Išganytojas paklausė, ar Pilotas stato Jam tą klausimą iš savo įsitikinimo, ar tik pasiremdamas žydų skundimais. Aišku, tuo klausimu Išganytojas manė kalbėti į

vietvaldžio sąžinę, kad jis Jį gintų nuo melagingų žydų kaltinimų. Susierzinęs Pilotas atsakė, bene jis esąs žydas, kad turėtų paisyti to, ką žydai sakė; kuo Jis, Jėzus, nusikaltęs prieš valstybės valdžią? Tąda Išganytojas pasiaiškino dėl savo karalystės: „Mano karalystė ne iš šio pasaulio. Jei mano karalystė būtų iš šio pasaulio, mano tarnai juk kovotų, kad nebūčiau išduotas žydams; dabar gi mano karalystė ne iš čia“. „Tai Tu esi karalius?“ klausė Pilotas. „Tu pats sakai, aš esu karalius. Aš tam gimiau ir tam atėjau į pasaulį, kad liudyčiau apie tiesą. Kiekvienas, kurs yra iš tiesos“, kalbėjo Jis į Piloto sąžinę: „klauso mano balso“. Taigi, Kristaus karalystė, tiesa, yra šiame pasaulyj, bet ne iš šio pasaulio; tai yra dvasiška, antprigimtinė karalystė, tiesos karalystė; ji ne kariauja plienu, bet įtikinimo galia ir užkariauja širdis, kurios jai priklauso; pats Išganytojas yra tos tiesos liudytojas, ir net pati tiesa. Pilotas buvo patenkintas tuo atsakymu ir įsitikino, kad čia nėra jokio nusikaltimo prieš valstybę. Apie politinius Jėzaus pasikėsinimus jis būtų turėjęs girdėti, ir taip susidarė jam įsitikinimas, kad tik geiduliai, pavydas ir nepalankumas stūmė žydus prieš Jėzų (Mat. 27, 18). Pasimokinti apie pačios tiesos kelius jam neleido jo lengvas gyvenimas ir nesąžiningumas. „Kas yra tiesa?“ metė jis su pašaipa klausimą ir atsisuko nuo Išganytojo, tad jo akyse Jėzus tebuvo nekenksmingas fanatiškas svajotojas, o ieškojimas tiesos rodėsi jam tik ideali svajonė. Sugrįžęs pas žydus, Pilotas pareiškė, nerandąs Jėzuje jokios kaltės tuose dalykuose, kurie Jam prikišami. Bet žydai nenusileido, tvirtino savo ir pylė naujų kaltinimų bei skundimų, būk Jis kurstąs liaudį, mokinąs ir vaikščiojąs po visą kraštą, nuo Galilėjos iki čionai. Tada kreipėsi Pilotas į Jėzų: „Ar negirdi, kaip didžiuose dalykuose jie prieš Tave liudija? Ar Tu nieko neatsakai?“ Tuo Pilotas skatino Jį gintis ir sugriauti jų priekaištus. Bet Jėzus neatsakė nė žodžio ir tylėjo; tuo Pilotas didžiai stebėjosi ir dar labiau įsitikino, jog Jėzus yra visai nekaltas. Bet žydai buvo taip įnirtę, jog jis neturėjo drąsos tą nekaltumą rimtai ginti. O kadangi žydai minėjo Galilėją, gal dėl to, kad padarytų Išganytoją vietvaldžiui labiau įtartiną, Pilotas stvėrėsi to žodžio, kaip kokio išganymo, ir, pasiteiravęs, sužinojo, jog Išganytojas yra Erodo valdinys. Kaip tik Erodas tuo laiku buvo mieste; taigi, Pilotas pasiryžo nusikratyti ta keblia byla ir pakišti ją Erodui, juo labiau, kad jis su juo buvo vaiduose ir tuo reikalu tikėjosi su juo susitaikinti. Tad pasiuntė žydus su Viešpačiu pas Erodą.

Atidavus Pilotui, Viešpaties kančios tragedija įėjo į naują

vystymos laipsnį, ir ta teismo scena yra lyg pirmasis aktas, kuriame pasirodo stumiančios galios ir veikiantieji asmens; nusistatę jie taip, jog jau iš anksto galima nujausti, kuo tai visa baigsis. Juk žydų geidulių galybė ir gudrumas, jų įnirtusi ir neperlaužiama neapykanta, jų nesąžiningumas ir piktumas neleis jiems pasibaisėti jokia priemone, nors ir niekšiškiausia, jie nesidrovės melo nei prievartos. Šalia jų pasirodo Pilotas, tikras romėnų valdininkas, turįs visas valdžios priemones, su atviru tiesos ir teisingumo protu, bet su valstybininko nepastovumu, lengvu nusistatymu ir nesąžiningumu, kuriam aukščiausias įstatas nėra tiesa ir teisingumas, bet tos valandos nauda. Nesunku spėti, kas nugalės. Jų tarpe stovi Išganytojas, Avinėlis tarp lapės ir vilkų. Svarbūs yra žodžiai, kuriais šv. Matas pradeda pasakojimą apie Viešpaties pasirodymą pas Pilotą: „Jėzus gi stovėjo prieš valdovą“ (Mat. 27, 11). Tai buvo pirmasis oficialus susitikimas, kuriame Išganytojas stojo prieš Romos valstybės valdžios nešėją: būsimasis pasaulio paveldėtojas prieš tikrąjį tuometinės pasaulio galybės vietininką. Jis nieko daugiau neturi, kaip tik tiesos ir šventumo kilnumą, pasižeminimo ir laisvavalio kentėjimo kilnumą, ir yra tikra, kad, galop, Jis tebus nugalėtojas. Tiesa ir teisingumas pasilieka amžinai. Jau tam bejėgiškumo ir pasižeminimo būvyj Išganytojas išveržia iš Piloto atsižvelgimo, nusistebėjimo ir pagarbos. Be abejo, reikšminga yra taip pat ir tai, kad Išganytojas buvo žydų skundžiamas Romos vietvaldžiui dėl Jo karalystės, kad Išganytojas kalba su juo apie jos reikšmę, kad vietvaldis toj karalystėj neranda nieko pavojingo valstybei ir randa Jėzų visai nekaltą. Kad tai Pilotas (o ir Romos valstybė) būtų ir vėliau laikęsis to sprendimo! Bet, deja, bylai beeinant, jis susidėjo su žydais prieš Nekaltąjį! Taip tad Avinėlis kovos su didžiu žvėrim (Apr. 17, 14; Dan. 7, 7. 13. 14), nugalės jį ir Romos laikinį viešpatavimą pavers į dvasišką viešpatavimą. Romos vietvaldžio dėmesio atkreipimas į tą karalystę ir jos reikšmės aiškinimas, tur būt, priklauso prie svarbiausių tos paslapties dalykų. Kristus, „liudydamas, padarė gerą išpažinimą po Poncijum Pilotu“ (1 Tim. 6, 13).

Tad nuėjo žydai su Viešpačiu pas Erodą (Luk. 23, 7—12). Jau pats ėjimas pas Erodą žemino Išganytoją.. Pilotas tik dėl politikos pavedė Erodui tą dalyką. Jis gerai žinojo, kad teisingu būdu negali Išganytojo pasmerkti; o paleisdamas žydams nepakenčiamą Nazarėną, jis dar labiau galėjo sukiršinti juos, kuriuos jau ir taip buvo įnirtinęs savo nuožmumu ir neatsižvelgimu ir

davęs jiems progos skųstis ciesoriui. Su Erodu jis buvo susivaidijęs, nes šis parėmė žydų skundus prieš jį pas ciesorių. Pavesdamas šią bylą Erodui, Pilotas tikėjosi grąžinti gerus santykius su juo. Visumet skaudu būti svetimų interesų ir blogų geidulių žaislu. Pats Išganytojas vengė susitikti su Erodu, o kadaise Jis kartą nepalankiai buvo atsiliepęs apie tą kunigaikštį (Luk. 13, 31. 32) ir dėl to buvo jo persekiojamas (Mork. 8, 15). Dabar Jis buvo vedamas pas Erodą, ir Jo gyvybė buvo Erodo rankose. Taip pat ir žydams bylos atidavimas Erodui buvo skaudus ir pavojingas nutęsimo atžvilgiu, nes jie bijojo Jėzaus šalininkų sukilimo, be to, tai juos baisiai žemino, nes jie visur turėjo elgetauti pasmerkimo, o ypač iš neapkenčiamo Erodo. Tą savo pyktį žydai, be abejo, išliejo ant Išganytojo, kuo nuožmiausiai su juo elgdamies ir išniekindami.

Erodas buvo lengvapėdis, paviršinis ir išdidus žmogus, labai opus savo asmens ir savo namų garbės dalykuose. Vietvaldžio pripažinimas vyriausiame jo mieste, visos aukščiausiosios tarybos atėjimas, kuri veržėsi pas jį su skundais ir prašymais prieš Išganytoją, paties Išganytojo, garsaus mokytojo ir pranašo, pasirodymas prieš jo teismą — visa tai pataikavo jo puikybei. Todėl jis džiaugėsi, regėdamas tose aplinkybėse Išganytoją, ir tikėjosi, kad šis, norėdamas gelbėti savo gyvybę, nevengs jo akivaizdoj panaudoti stebuklų galybės, kurią, kaip jam rodės, Jis turėjo. Todėl jis priėmė Jėzų, apsistatęs savo rūmų kariais, ir, nepaisydamas žydų skundų, iš savo smalsumo apipylė Išganytoją beprasmiškais ir lengvapėdiškais klausimais. Bet Išganytojas tylėjo ir neapdovanojo jo nė vienu žodžiu, jokiu pripažinimu, jokiu prašymu ir jokiu stebuklu. Tokio Išganytojo pasielgimo pas Erodą išdava buvo ta, kad šis, iš vienos pusės, įsitikino, jog nieku nepagrįsti yra visi vyriausiųjų kunigų ir aukščiausiosios tarybos skundai Jėzaus politinio pavojingumo atžvilgiu; bet, iš antros pusės, paėmė jį rūstybė, pyktis ir įnirtimas, būk Išganytojas paniekinęs jo asmenį ir jo galybę. Jis regėjo save Jėzaus niekinamą savo rūmų ir visos tautos akyse, todėl, atitinkamai skundimams dėl Jo karalystės bei mesijanybės, liepė apvilkti Jėzų baltu rūbu, kokį nešiodavo kunigaikščiai, kunigai ir vadai, ir, taip išniekintą, pasiuntė Jį atgal pas Pilotą. Panašiai ir Erodas pasiekė savo tikslą; jis prisigerino Pilotui, įtiko žydams, išniekindamas Jėzų, o ir sau pasitarnavo, kad išsivadavo nuo skaudaus dalyko.

Paslapties reikšmė yra pasityčiojimas iš Jėzaus karalystės ir

jos išniekinimas, padarytas žemiškos Erodo karalystės. Tuo Erodas parodė, kaip nevertas jis yra savo karalystės. O Išganytojas parodė visą savo karalystės majestotą, savo tikrai karališką dvasios kilnumą. Jis neparodė savo išminties ir stebuklų galybės be reikalo. Piloto pasielgimas paskyrė Erodą Išganytojo teisėju. Bet Erodas nedarė jokio tardymo, jis tik žaidė Viešpačiu. Bet ne tam Išganytojas atėjo į pasaulį, kad būtų rūmų žaislas. Jis mus mylėjo daugiau, negu visas aukštojo pasaulio draugijas, Jis norėjo nuo stabmeldžių rankos numirti ir savo mirtimi mus atpirkti. Jei Jis būtų bent ką padaręs, Erodui pataikaudamas, tai lengvai būtų galėję atsitikti, kad jis būtų Išganytoją palikęs pas save, kaip kadaise Joną. Galop, Išganytojas norėjo savo pavyzdžiu pamokinti mus, susitinkant su aukštuoju pasauliu, neužmiršti sąžinės ir orumo. Kad išniekintų Dievą, paduoda sau rankas Erodas ir Pilotas. Toks yra pasaulis! Ar jis vertas mūsų sąžinės ir mūsų orumo aukos?

Išganytojas sugrįžo nuo Erodo, ir Pilotas vėl turėjo vesti reikalą su žydais. Sekantieji veiksmai ligi pat pasmerkimo yra liūdna grandinė Piloto mėginimų ir pasiryžimų išgelbėti Išganytoją, kuri Viešpačiui suteikė neapsakomo išniekinimo ir kančios, o Piloto neatvedė prie tikslo (Luk. 23, 12—23; Mat. 27, 15—25; Mork. 15, 6—14; Jon. 18, 39. 40; 19, 1—16). Sugrįžus Viešpačiui, Pilotas, tikėdamas, kad velykine amnestija pavyks jam išvaduoti Jėzų, sukvietė tuo tikslu liaudį. Susirinkusiai liaudžiai Pilotas dar kartą pareiškė, kad Viešpats yra nekaltas visuose dalykuose, kurie Jam prikišami; net Erodas neradęs Jame nieko mirties verto, todėl jis, Pilotas, ketinąs, nuplakęs, Jį paleisti; o kadangi yra paprotys Velykų metu dovanoti laisvę vienam nusikaltėliui, kurį jie geidauja ir pasirenka, tai jis juos klausia, kurį jie norėtų matyt laisvą — Barabą ar Jėzų, žydų karalių, vadinamą Kristumi. Tautos iš Aigipto nelaisvės išvadavimo atminimui buvo įvestas toks paprotys. Romėnai paliko tą paprotį žydams. Bet, kad dalykas būtų tikras, Pilotas pastatė Jėzų prieš Barabą, garsų nusikaltėlį, maištininką, plėšiką ir žmogžudį; ir, be to, iškėlė dar Jėzaus vertę ir kilnumą ir pavadino Jį karalium bei Mesiju. Tačiau kunigai ir aukščiausiosios tarybos nariai jau buvo prirengę ir sukurstę liaudį, taip jog visi rėkė: „Šalin šitą, paleisk mums Barabą!“ Susirūpinęs, bet dar nepraradęs galvos, Pilotas klausė, ką jis turįs padaryti Jėzui. Tada pirmą kartą suskambėjo anas baisus šauksmas: „Ant kryžiaus, ant kryžiaus Jį!“ „Ir ką gi pikta yra Jis padaręs?' klausė vėl Pilotas.

„Ant kryžiaus Jį!“ skambėjo kaskart smarkiau ir labiau grūmojamai. „Aš nerandu jame jokios kaltybės, vertos mirties; taigi, nuplakdinsiu Jį ir paleisiu“, stirčiojo Pilotas. Tuo tarpu kilo taip didis triukšmas, jog Pilotas pabūgo bruzdėjimo; todėl, kad padarytų šiurpulingo įspūdžio liaudžiai, jis griebėsi rankų mazgojimo parodos. Liepė paduoti sau vandens, nusiplovė rankas liaudies akivaizdoje ir tarė: „Aš neesu kaltas šito Teisiojo kraujo; jūs žinokitės“ — jūs atsakysite. „Jo kraujas teesie ant mūsų ir ant mūsų vaikų!“ buvo fatalus ir baisus visos tautos atsakymas. Siuntančiai ir kraujo trokštančiai miniai protas ir teisybė nieko nebegalėjo padaryti. Ir taip Pilotas ryžos nuplakdinti Kristų, tikėdamasis tuo patenkinsiąs liaudį, o paskui dar išgelbėsiąs Išganytojo gyvybę.

Aišku, kad Viešpaties nekaltumas vertė Pilotą mėginti gelbėt Jo gyvybę, prie to prisidėjo dar, tur būt, prietaringa baimė slėpiningos, aukštesnės Jėzaus būtybės ir, galop, jo žmonos nerimas; teismo metu ji liepė jam pasakyti, kad jis saugotus prasižengti prieš tą žmogų, nes ji šią naktį baisiam sapne daug dėliai Jo kentėjusi. Nuo Augusto laikų įstatas, kurs draudė vietvaldžiams imti su savim į provinciją moteris, buvo išėjęs iš mados. O romėnų moterys rodė didelio palinkimo į žydų religiją. Tai galėjo būt ir su Piloto žmona, ir, tur būt, ji jau buvo apie Jėzų girdėjusi. Tuo tarpu visais savo gelbėjimo bandymais Pilotas nieko nenuveikė prieš žydų užsispyrimą, prieš vyriausiųjų kunigų gudrumą ir jų sugebėjimą kurstyti; jie erzino ir siundė liaudį, uždegdami joj beprotišką įnirtimą, prilygstantį maištui. Prieš visa tai Pilotas neturėjo aiškaus ir griežto plano, juo mažiau jėgos ir drąsos; jis teturėjo žodžių ir jokių darbų, arba labai menkų, kaip štai, rankų plovimas. Ta apeiga iš savęs, tiesa, reiškė laisvumą nuo neteisingai primetamų kaltinimų, bet niekad negalėjo turėti tos prasmės, kad padarytų žmogų laisvą nuo kaltės tokiam darbe, kurs yra neteisingas ir laisva valia padarytas; o čia kaip tik Pilotas tai ir norėtų pasiekti: atsipalaiduoti nuo neteisingo darbo kaltės. Niekad jis neturėjo paaukoti nekalto žmogaus gyvybės dėl kokių ten valstybinių atžvilgių arba iš baimės maišto. Jei jis iš karto būtų pasielgęs rimtai ir būtų pagrūmojęs kalaviju, kaip dažnai darydavo, tada būtų nugalėjęs. O taip jis žingsnis po žingsnio nusileidžia sąmoningiems ir atkakliems žydų reikalavimams ir jau dabar, kad ir neaiškiai, sutinka nukryžiuoti Jėzų, nes plakimas buvo įvadas į kryžiavimą; o jis norėjo patenkinti žydus, nuplakdindamas Nekaltąjį. Kiek čia neteisybės, kančios ir išniekinimo daro Pilotas Išganyto-

jui tokia savo valia! Neteisinga buvo, kad Pilotas, teisėtoji valdžia,, negynė Išganytojo; tiesiog šaukiąs išniekinimas buvo tai, kad jis Jėzų ir Barabą sustatė greta vienas antro, — tur būt, abudu juos išvedė prieš liaudį ir leido jai pasirinkti; o tas pasirinkimas visos tautos akivaizdoj buvo didžiausias Išganytojo išniekinimas. Neapsakoma panieka ir baisi neapykanta Išganytojo glūdi to veiksmo paskutiniuose žodžiuose: „Ant kryžiaus Jį — Jo kraujas teesie ant mūsų ir ant mūsų vaikų!“ Taigi, tautos neapykanta tegali būti numalšinta neapkenčiamojo krauju, ir atsakomybę už tą kraują pigiai jie prisiima sau. Viešpats tiek jiems buvo brangus, kiek menkas kenksmingas gyvulys, kurs užmušamas be jokių sąžinės griaužimų. Čia jiems rūpėjo nusikaltėlio kraujas — jie manė pašvęsti juo savo rankas ir pelnyti dangaus palaimą sau ir savo vaikams. Štai ką pasiekė Pilotas savo politika.

Pilotui liepus, įvyko plakimas (Jon. 19, 1; Mat. 27, 20; Mork. 15,15). Plakimas yra viena vyriausiųjų Kristaus kančios paslapčių, todėl ir Išganytojas jį mini, pranašaudamas savo kančią. Smarkus ir baisus buvo plakimas pirmiausia dėl išniekinimo ir išgėdinimo. Tik žiaurūs, pikti žmonės, vergai ir plėšikai bei galvažudžiai būdavo plakami. Tas, kurį kartą palietė rykštė, buvo išniekintas visam gyvenimui ir nebegalėjo kelti savo galvos liaudyj. Todėl ir Povilas apaštalas nesileido romėnų plakamas (Apd. 22, 25). Išniekinąs buvo plakimas taip pat dėl apnuoginimo, kurs tačiau paprastai siekdavo tik iki liemens. Baisus, galop, buvo plakimas skausmo ir kančios atžvilgiu. Plakimas įvykdavo arba vinkšnos liauniniais, arba rykštėmis (Apd. 16, 22), arba šikšniniais diržais, kurie būdavo nusagstyti mažais kabliukais, žvaigždėmis, mazgais arba medgaliais. Todėl plakimo išdavas klasinė kalba pažymi žodžiais: „kapoti, pjaustyti, plaišinti, suaižyti, sutrinti“. Tikslo atžvilgiu plakimas buvo vartojamas arba kaipo baudimo priemonė — tokį plakimą čia sumanė Pilotas (Luk. 23, 16. 22) — arba kaipo priklausanti kryžiavimui dalis, ir tada jis buvo kryžiaus bausmės lyg „baisi įžanga“. Plakimo laikas retai tebūdavo nustatomas, ir nebūdavo išimami net žiauriausi nuožmumai. Pagal žydų Įstatą skaičius smūgių neturėjo perviršyti keturių dešimtų (Atk. 25, 3). O ir to nedidelio skaičiaus smūgių nemaža baudžiamųjų neišlaikydavo arba pasilikdavo palaužti per visą savo gyvenimą. Plakimo stulpas būdavo arba pusė žmogaus ūgio aukštas, ir tada kaltininkas turėdavo ant jo, pasilenkęs, pastatyti nugarą smūgiams (Atk. 25, 2), arba tai būdavo aukštas stulpas, prie kurio baudžiamasis būdavo pririša-

mas aukštai už rankų, kad tik kojų pirštais tesiekdavo žemę. Išganytojui, regis, buvo skirtas aukštas stulpas, taip jog Jis tiesiog kabojo, prie jo pririštas. Paprastai bausmę vykdydavo keturi kareiviai nuošaliai arba viešai, kaip kad čia rinkoj (Mat. 27, 27; Mork. 15, 16). Iš to viso išeina, kad plakimo bausmė buvo labiausiai skaudi. Bausmės neteisėtumas, nepaprastas Išganytojo kūno švelnumas bei grakštumas, o gal ir Piloto sumanymas nepaprastai smarkia bausme sukelti žydų pasigailėjimą ir išgelbėti bent Viešpaties gyvybę, darė plakimą nepalyginamai kankinantį ir baisų. Nesunku numanyti, su kokiais natūralaus baimės ir šiurpumo jausmais prisiartino Išganytojas prie baisaus stulpo. Jo rankų sąnariai buvo surišti, kūnas veidu į stulpą pakeltas aukštyn ir pririštas. Ir dabar rykščių kirčiai svariai ir švilpdami krinta ant pečių ir nugaros; užsidega raumenys, raudoni ir mėlyni ruožai tiesiasi per kūną, oda, pirmiausia, sprogsta, paskui atsiveria ištisos vagos, kas kartą gilesnės ir ilgesnės; kraujas sriuvena čiurkšliais, taip jog visas kūnas mirksta jame, tyška aplinkui, apie stulpą pasidaro visas klanas kraujo. Ir taip vis krinta smūgiai, vis didesnės darosi žaizdos, vis daugiau plūsta kraujo. O baisus skausmas kankina be pasigailėjimo, kas žino kaip ilgai. Galop, pastyrusi nuo skausmo ir kaip sumindžiotas vabalėlis, varginga auka buvo atrišta nuo stulpo ir be pagalbos, be mylinčio aprūpinimo palikta gulėti po stulpu. Joki širdis nesusigraudina, joki ranka nepasijudina; kraštas, tekąs pienu ir medum ir trykštąs aliejum ir balsamu, neturi nė lašo Jėzaus skausmams numalšinti. Daug, daug buvo tokių, kurie į Jį žiūrėjo, pažino Jį gerai, bet gėdėjosi Jo ir ne vienas dar tyčiojosi iš Jo nuožmiuos sopuliuose! Kaip įvyko pranašavimai: „Nusidėjėliai dirbo ant mano nugaros, ilgai darė savo neteisybę“ ir pravedė ilgas vagas ant mano kūno (pal. Ps. 128, 3)! Iš tikro, „nėra Jam išvaizdos ir gražumo“... paniekintas Jis yra, paskutinis iš žmonių, skausmo vyras; „Jo veidas buvo lyg paslėptas ir paniekintas... jis ėmė ant savęs mūsų skausmus ir nešė mūsų sopulius, o mes laikėme Jį tarsi raupuotu ir Dievo užgautu“ (Iz. 53, 2—4). — Tačiau tą baisią kančią Išganytojas iškentė su kilniausiais viduojais dorybių aktais. Plakimas yra, pirmiausia, kūniška, jautulinė kančia, palytėjimų jutimo kančia. Kas nemato, kad Jis ta kančia pirmiausia norėjo atlyginti ir priimti ant savęs bausmę už kūno nuodėmes? Juk ypač kūniški nusikaltimai pagal Senąjį Įstatą būdavo baudžiami rykštėmis.

Nuplakus, Išganytojas buvo nuvestas kareivių į pretorijos

kiemą, ar į sargybos namų kiemą, ar į vidurinį vietvaldžio namų kiemą ir ten saugojamas iki galutinio bylos išsprendimo. Bet, vietoj poilsio nuplaktam Išganytojui, kareiviai, tenkindami piktas savo užgaidas, pasinaudojo tuo laiku ir žaidė su Juo, niekindami Jį, kaip Erodas, ir juokės iš Jo, tyčiodamies iš Jo karaliaus orybės (Mat. 27, 27—30; Mork. 15, 16—19; Jon. 19, 2. 3). Kankinanti pusė toj komedijoj glūdi labiausiai to nuožmumo neteisybėj ir jo vykdymo žiaurume. Tai buvo kareiviai, žiaurūs žmonės, pratę prie kruvinų darbų ir pilni paniekos žydams. Vyras, ant kurio jie nori išlieti savo pašaipą, yra kilnus, švelnus ir romus, — Jis, nė kiek į juos nepanašus, turi pretensijų savintis karalybę — visos tos aplinkybės erzina ir kelia kareivių piktą ūpą ir žiaurumą. Todėl jie reiškia Jam tyčiomis karališką sveikinimą bei pagarbą. Jie nuplėšia nuo kruvinų suplaišintų pečių Jo rūbus ir, vietoj balto rūbo, kokiu Jį išniekino Erodas, apsiaučia Jį palaikiu raudonu skuduru, kaip karališku apsiaustu. Kaipo sostą, jie, regis, panaudojo stulpgalį, tur būt, C o l u m n a i m p r o p e r i o r u m , kurs dar ir dabar tebėra Šventojo Grabo bažnyčioj Jeruzalėj. Kaipo skeptrą, įkišo Jam į surištas rankas nendrę, o kaip karūną, uždėjo Jam ant galvos ne aukso, kitos brangios naugės ar gėlių vainiką, bet (tai tikrai buvo velniškas įkvėpimas) vainiką, nupintą iš spygliuotų erškėčių šakų. Dabar sekė karaliaus garbinimas. Jie, priklaupdami prieš Jėzų ant kelių, sveikino ir garbino pajuokos mostagavimais; paskui pašokdavo, kirsdavo plaštakomis Jam į veidą, pagriebdavo iš Jo nendrę ir mušdavo ja į galvą, į Ją baisų vainiką. Tai visa lydėjo įvairūs jų prasimanyti išniekinimai, kokie tik jiems galėjo ateiti į galvą, kokius tik galėjo sukurti jų palaida ir pykčio bei neatsakomingumo pilna vaizduotė. — Štai sėdi Išganytojas, susilenkęs ir susitraukęs, graži galva suveržta dygiu erškėčių vainiku; plaukai suvelti ir supainioti su šakotais vainiko mazgais; veido beveik nematyt iš po dygliuoto išsipūtusio vainiko; kraujas sruvena iš galvos per smilkinius ir sprandą, užlieja akis, nudažo raudonai pečius ir sulipdo plaukus; kiekvienas pasijudinimas, kiekvienas kumštelėjimas varo erškėčius į opius galvos smilkinius. Bet kas gi ten sėdi, taip išgėdinamas ir skaudžiamas žvėrių tarpe; kas Jis toks, kad taip pripildomas išniekinimais (Tren. 3, 30)? Tai sėdi Mesijas, Izraeliaus Laukiamasis, kurį Jo tautos akivaizdoj stabmeldžiai ir pasaulį valdanti Roma taip išniekina Jo karalystėj. Išniekinimas dėjosi romėnų pretorijoj Romos vietvaldžio akivaizdoje, jo kareivių daromas. Per tą išniekinimą Išganytojas pelnė sau teisę valdyti pasaulį.

Tas erškėčių vainikas virto garbės ir šlovės karūna, ta menka nendrė — geležine lazda, kuria Jis tinkamu laiku sutrupins sostus ir valstybes; tie Romos kareiviai užleis vietą karaliams, kitų tautų kariuomenėms, kurios ateina Jo šlovinti ir garbinti. Kaip kartus buvo Išganytojui toj paslaptyj puikybės, garbės ir viešpatavimo geismų vaisius, į kuriuos taip pragaištingai įpuolė Adomo vaikai!

Apgailėtinas padėjimas, kurį Išganytojui suteikė nuožmus kareivių palaidumas, davė Pilotui naują priemonę gelbėti Jo gyvybei (Jon. 19, 4 12). Jis liepė Išganytoją tokį, koks Jis dabar buvo, nuplaktą, erškėčiais vainikuotą ir purpuriniu rūbu aprėdytą, išvest į aukštą vietą ir parodyti liaudžiai. Iš naujo jis pareiškė Jėzaus nekaltumą ir pakartojo savo pirmąjį sprendimą, jog nerandąs Jėzuje jokios kaltės. Todėl, norėdamas sukelti susirinkusioj minioj pasigailėjimo jausmo, Pilotas parodė ranka į Išganytoją, kurs šlovės ir kūno atžvilgiu buvo apgailėtiniausioj padėtyj, ir tarė: „Štai žmogus“, t. y. žiūrėkit į tą vargšą žmogų! Net pats Pilotas, kurs, kaipo romėnas, buvo pratęs regėti nuožmių amfiteatro reginių, rodėsi sugraudintas ir kreipės į žydų žmoniškumą, jei dar jie jo bent šiek tiek turėjo. Šiurpus, širdį veriąs reginys: Dievo Sūnus pasirodo terasoj; Jis susilenkęs, eina svyruodamas; surištose rankose laiko nendrės skeptrą; raudonas išniekinamas rūbas vos pridengia Jį; suplaišintas kūnas apsiliejęs kraujais; veidas ir visa galva krauju apkrešėjusi, erškėčiais vainikuota, sopuliuose panerta; lyg koks tekąs krauju šešėlis, išeina Viešpats į terasą ir be galo liūdnas bei romus, atleisdamas ir mylėdamas, kreipia žvilgį iš po savo kruvinos karūnos į liaudį. Ir štai įvyksta klaikios tylos valandėlė; gal ne vienoj širdyj atbudo sąžinė ir kilo švelnesni jausmai; bet štai vyriausieji kunigai ir jų šalininkai, regėdami Viešpatį, lyg persigandę baisaus savo sąžinės griaužimo, juo pikčiau suriko: „Šalin Jį, ant kryžiaus Jį!“. Tas riksmas akies mirksnyj pagavo visą liaudį, taip jog visa rinka ūžte suūžė pašėlusiu laukiniu klyksmu: „Ant kryžiaus, ant kryžiaus Jį!“ Bet tą jų reikalavimą Pilotas atremia, pareikšdamas, jog Jėzus yra nekaltas, jis negali Jo prikalti ant kryžiaus; bet leidžia jiems patiems savo atsakomybe Jį nužudyti. Tačiau Jėzaus priešai nieku būdu to nenorėjo. Pats Pilotas turi pasmerkti Jėzų ir nukryžiuoti.

Todėl jie, būdami taip keblioj padėtyj, metė dar vieną kaltinimą, būtent, kad Jėzus skelbia save Kristum ir Karalium, ir ėmė šaukti, kad jie turi Įstatą, o pagal tą Įstatą Jis turi mirti, nes Jis dedas esąs Dievo Sūnus. Tuo jie perkėlė kaltinimą į tą lauką,

kuriame Pilotas nesijautė savo namuose; jie pasirėmė aukščiausiosios tarybos nutarimu ir Įstatu, kurs baudžia mirtimi už piktžodžiavimą (Kun. 24, 15 s; Atk. 18, 20). Tai išgirdus, Pilotą paėmė pyktis; jis pakliuvo į naują keblumą; galop jį pradėjo imti baimė ir nerimas prieš tą slėpiningą būtybę. Netikėjimas ir prietarai paprastai esti drauge. Romėnai politikos dėliai užvaldytose tautose palikdavo jų papročius ir įstatus, kiek tai neprieštaraudavo jų valdžiai. Bet, kadangi Pilotas paėmė tą bylą į savo rankas, jis turėjo sekti žydus ir tame naujame kaltinime ir mokėti padaryt naują tardymą. Todėl Pilotas pakvietė Jėzų į teismo salę ir tenai teiravos apie Jo kilmę ir kas Jis toks tikrai yra. Išganytojas į klausimus neatsakė ir tylėjo. Jis negalėjo savo Dievybės nei užginčyti, nei išpažinti. Jei Jis ir būtų savo Dievybę išpažinęs, Pilotas nebūtų to supratęs, o jei ir būtų supratęs, nebūtų pasielgęs pagal tą išpažinimą. O dabar, suerzintas Jėzaus tylėjimu ir tuo keblumu, į kurį jis pats pateko, Pilotas tarė Išganytojui: „Tu man neatsakai? Ar nežinai, kad aš turiu valdžios prikalti Tave ant kryžiaus ir turiu valdžios paleisti Tave?“ Kad išgautų atsakymą, jis grūmoja savo savavalia ir savo geru noru. Apie savo kilmę Išganytojas nesako Pilotui nieko, bet užtat Jis taria rimtą žodį apie jo valdžią: „Tu neturėtumei prieš mane jokios valdžios, jei tau nebūtų duota iš aukštybės; todėl, kas mane tau įdavė, turi didesnę nuodėmę“. Išganytojas pripažįsta Piloto valdžią, bet Jis jį perspėja prieš piktą jos sunaudojimą, nurodydamas į Aukštesnįjį, iš kurio jis turi valdžią ir kuriam kada nors turės duoti apyskaitą už piktą jos panaudojimą. Tas piktas valdžios panaudojimas būtų nuodėmė, tiesa, ne toki baisi nuodėmė kaip žydų, bet vis dėlto nuodėmė, už kurią jis turėtų atsakyti. Atsakymo tikrumas, ramumas ir laisvumas, tiesiog nekaltumo bei teisės majestotas, kurs šviečia iš Jėzaus žodžių, pripildė Pilotą nerimu ir baime ir nuo tos valandos jis stengės paleisti Jį. Todėl vėl išėjo laukan pas liaudį, ir vėl, tur būt, pradėjo skelbti Jėzaus nekaltumą bei kartoti savo pirmesnįjį sprendimą. Bet žydai nutveria jį labiausiai jo įžeidžiamoj vietoj. Taip pat ir jie grūmoja jam aukštesniu teisėju, būtent, kad jie skųsis ciesoriui, kad jis prijaučiąs ir remiąs valstybinę išdavikystę, jei jis nepasmerksiąs Jėzaus, kurs juk skelbias karalium ir ciesoriaus priešininku. „Jei šitą paleisi, tu neesi ciesoriaus prietelis (ištikimas valdinys)“. Iš tikro, Tiberijui viešpataujant, nebuvo pragaištingesnio įskundimo, kaip valstybinė išdavikystė. Judėja buvo tolima ir abejotina provincija, ir Pilotas kartais buvo skundžiamas ciesoriui, kad davęs ne-

pasitenkinimui ir bruzdėjimui progų. O jei dar patys žydai skųstų už valstybinį išdavimą, tai būtų tikėta, jog taip ir yra, todėl Pilotas visko turi bijotis. Tai paveikė jį sprendžiamai. Pilotas metė šalin visus bandymus gelbėti Jėzų ir pasiryžo pasmerkti Viešpatį. Taip Jėzaus priešai gavo viršų ir iš lengvo patraukė paskui save liaudį. Toki yra partijų galybė. Didžiausia nelaimė, koki tik gali ištikti tautą, yra, jei ji patenka į neteisių ir apjakusių vadų rankas. Šalia nesuvaldomos tos tautos puikybės ir didelių Dievo malonių pikto naudojimo, partijų dvasia buvo svarbiausia nedoros dievžudybės ir visos žydų valstybės žuvimo priežastis. Išganytojas tai jiems pranešė iš anksto (Jon. 5, 43; 10, 8. 10). Prieš gudrius ir pasiryžusius tos partijos geidulius Pilotas, kitas tos begėdiškos bylos dalyvis, negalėjo pastatyti jokios moralios jėgos. Todėl buvo nugalėtas. Jis neturėjo net to liūdno pažymio, kurį turėjo žydai, kad butų žuvęs didelio geidulio įtakoj. Jis bijojo savo sąžinės, bet dar labiau savo viešpaties Romoj, ir, galop, jo paties nauda buvo jam brangesnė už viską. Taip jis liko nugalėtas savo bailumo, žmonių baimės ir savo paties naudos. Tos ydos buvo anais laikais Romos valdininkų liga. Baisiu sėkmingumu tie geiduliai ir nuodėmės dalyvavo Išganytojo mirtyj.

Tai buvo Prisirengimo diena prieš Velykas, kaip aiškiai sako šv. Jonas, „apie šeštą valandą“, kada Pilotas ėmėsi pasmerkti Viešpatį (Jon. 19, 13—16; Luk. 23, 24. 25; Mat. 27, 26; Mork. 15, 15). Romos vietvaldžiai darydavo teismus po atviru dangum, su didele iškilme ir atsisėdę į teismo krasę. Teisimo vieta buvo aukštai pamūryta vieta rinkoj ir vadinosi bebraiškai Gabbatha, graikiškai Lithostrotos. Taigi, nuėjo ten Pilotas, pasipuošęs savo valdžios pažymiais ir kareivių lydimas, atsisėdo į krasę ir įsakė atvesti Išganytoją. Bet ir čia dar įvyko tarpscenis. Būtent, Pilotas, ar tai norėdamas dar kartą kirstai ir ironiškai žydams pristatyti jų darbo nelemtumą ir neteisumą, ar tai geisdamas juos paerzint ir priversti viešai paliudyti, kad jis atliko ciesoriui savo pareigą, nuo savo teismo krasės garsiai sušuko į žydus: „Štai jūsų karalius!“ — „Šalin Jį, šalin!“ tuoj atsakyta klyksmais: „ant kryžiaus Jį!“—„Ar aš turiu prikalti ant kryžiaus jūsų karalių?“ atsiliepė Pilotas. „Mes neturime (jokio kito) karaliaus, tiktai ciesorių!“ rėkė žydai. Tai buvo jų paskutinis žodis tame dalyke. Po to įvykio Pilotas ištarė sprendimą. Jis pasmerkė Jėzų kryžiaus mirtim. Ibis ad crucem. Lictor, expedi crucem! — tokie būdavo vartojami žodžiai, kuriais būdavo paskelbiamas smerkimas kryžiaus mirtim; tais taip

pat žodžiais gal buvo pareikštas ir Išganytojo pasmerkimas.

Toks buvo Piloto teismas. Pirmiausia tai buvo neteisingiausias pasaulyj teismas. Pilotas buvo įsitikrinęs Viešpatį esant nekaltą; gal keturis ar penkis kartus jis pats tai pareiškė viešai ir iškilmingai, tačiau, galop, sprendė mirtį. Tai yra labai nuožmus teismas. Žydų mirties būdai būdavo greiti ir be ypatingų žiaurumų. O kryžiaus mirtis buvo pilna kančių ir tęsės ilgai. Galop, tai yra labai išgėdinanti ir išniekinanti ištarmė. Pas romėnus kryžiaus bausmę kentėdavo vergai ir dideli nusikaltėliai. O pas žydus tik jau nužudytų ir mirusių nusikaltėlių lavonai būdavo kabinami į kartuves, kad tuo būdu kitus atbaidytų. Todėl parašyta yra Įstate: „Prakeiktas kiekvienas, kurs kaba ant medžio“ (Atk. 21, 22s; Skait. 25, 4). Bet Išganytojas turėjo pakelti visas kryžiaus mirties kančias ir baisenybes. Tačiau ir čia buvo Apvaizdos bruožas. Tą mirties būdą pats Išganytojas buvo pranešęs Nikodemui (Jon. 3, 14; Skait. 21, 9), o paskui žydams (Jon. 12, 32) ir apaštalams. Per kryžiaus mirtį Jis išvadavo savo liaudį nuo senojo įstato pareigos ir Jo prakeikimo (Gal. 3, 13). Kryžius taip pat buvo pravaizduotas Nojaus arkos medyj, Mozės lazdoj ir variniam žaltyj. Nors taip baisi ir išniekinanti buvo kryžiaus bausmė, tačiau ji buvo Viešpačiui tinkamesnė, negu kiekviena kita pas žydus vartojamoji mirties bausmė, kaip tai nukirtimas, pasmaugimas, užmušimas akmenimis ir sudeginimas. Ant kryžiaus Viešpats galėjo dar iškilmingai pareikšti ir įvykdyti savo paskutinę valią, teikti paguodos, visu didumu ir kilnumu pareikšti savo šventumą ir majestotingai numirti, regimai iš savo paties galybės. Tas mirties būdas tobuliausiai atitiko tikslą — pastatyti nuodėmingam pasauliui prieš akis baisų Dievo teisybės vaizdą nuodėmės atžvilgiu (Rom. 3, 25). — Ištarmė buvo priimta su įvairiais jausmais. Džiaugėsi Išganytojo priešai ir nekentėjai. Jie pasiekė savo. Prikalė ant kryžiaus didžiausią savo priešą. Koks atkeršijimas už visus nemalonumus ir pažeminimus, kurių iš Jo patyrė! Tie Jėzaus priešai privertė tautą iškilmingai pareikšti savo pasidavimą ciesoriui ir išsižadėti Mesijo. Kaip brangiai tai jiems turėjo atseiti! Teokratija dabar gavo galą. Jie atsisako nuo Mesijo-Karaliaus ir pasiduoda ciesoriui. Ateis ciesorius ir juos prislėgs, o nebebus jokio Mesijo, kurs juos gelbėtų (pal. Teis. 9, 15). Negalėjo džiaugtis savo sprendimu pats teisėjas, kaip džiaugėsi Jėzaus priešininkai. Tai buvo rimtas ištyrimas teisės ir teisingumo atstovo čia žemėj. Ateina nepripažįstamas aukščiausias Teisėjas, pati amžinoji Teisybė, ir žemiškasis teisingumas Jį teisia, ilgai

spyrėsi teisėjas prieš reikalaujamą iš jo neteisybę, bet, galop, pasidavė ir, atlikęs sprendimą, apleido teismo krasę, kaip nusikaltėlis ir dievžudys. Bet kas aprašys Viešpaties prietelių ir šalininkų nuliūdimą bei skausmą? jie nežinomi stovėjo minioj, rinkos portike ir girdėjo, baisų sprendimą. Be abejo, gyvai atjautė Išganytojas neteisumą, žiaurumą ir visą išniekinimą, kurį tas sprendimas savyj turėjo. Tačiau Jis priėmė jį pasižeminęs, su gera valia ir net su savo mirties kaltininkų meile, priėmė iš Tėvo rankos, kaip atlyginimą už pasaulio nuodėmes, kurių laidas Jis buvo. Jei Jis apeliuoja, tai Jis daro dėl to, kad, pasiremdamas to sprendimo neteisingumu, palenktų Tėvo teisingumą ir gailestingumą vargšų nusidėjėlių naudai.

Nutarimo įvykdymas. Jėzaus kančia ir mirtis ant kryžiaus.

Pagal rytų kraštų paprotį, sprendimas tuojau buvo įvykdytas. Nuvilko Išganytojui išniekinimo rūbą ir apvilko Jo paties drabužiais. Susirinko kareiviai ir tarnai, buvo atvesti dar du nuteisti galvažudžiai ir atnešti kryžiai. Savo kančiai ir savo gėdai padidinti prasikaltėliai turėdavo patys vilkti arba nešti kryžius į nužudymo vietą. Nepadaryta jokios išimties nė Išganytojui. Kryžius buvo dvigubo žmogaus ūgio ilgio, taigi, apie 8—10 pėdų ilgio. Skersinis medis, tur būt, buvo prikaltas prie stiebo savo vietoj. Dabar prasidėjo paskutinis ir karčiausias Išganytojo kelias nuo Piloto rūmų iki nužudymo vietos už miesto (Mat. 27, 31; Mork. 15, 20. 22; Jon. 19, 16. 17). Kelias, vadinamas Via dolorosa, turėjo apie tūkstantį žingsnių, ėjo per miestą pro taip vadinamus galabijimo vartus ir toliau ligi nužudymo vietos. Liūdnos procesijos priešakyj jojo Romos karininkas, paskui sekė pasmerktieji kiekvienas tarp keturių kareivių, jų užpakalyj tarnai ir budelio bernai su įrankiais ir bausmės antraštėmis aut ilgų smaigų, o šalia ir paskui plūdo minių minios, didi ir maži, ypač svetimi ir vietiniai fariziejai. Visų viduryj, susilenkęs ir svyruodamas po kryžiaus našta, erškėčiais vainikuotas, mūsų Viešpats. Jis nešė savo kryžių, baisiausiai išgėdinamas ir išniekinamas. Tomis gatvėmis, kur kadaise Jis buvo su išsiilgimu ieškomas, gerbiamas, kur Jo priešininkai Jo bijodavo, dabar Jis eina svyruodamas, kaip vargšas nusidėjėlis, kaip vyriausias nusidėjėlis tarp piktadarių; laukia Jo ir žiūri į Jį nesuskaitoma minia iš arti ir toli ir juokias iš Jo spoksančios pro lan-

gus ir nuo stogų minios. Jis nešė kryžių su didžiu sopuliu. Kelias buvo nelygus, vietomis staigus ir gana sunkus žmogui, kurs juo turėjo eiti nuplaktas, sumuštas ir išvargintas nedorais elgesiais, praradęs daug kraujo, o dar apsunkintas kryžium. Iš to Išganytojo kryžiaus kelio evangelistai paduoda dvi aplinkybes (Luk. 22, 26. 32; Mork. 15, 21. 22; Mat. 27, 32). Didžioj minioj, kuri lydėjo Išganytoją, buvo taip pat ir gerų, romiai nusistačiusių žmonių, jų tarpe moterys, kurios gailėjos Jo ir turėjo drąsos išreikšti savo skausmą garsiais vaitojimais ir ašaromis. Į tą gailestį atkreipė Išganytojas savo dėmesį. Jis reiškia Joms dėkingumo ir, praeidamas pro šalį, pagerbia jas, prabildams. Už jų pasigailėjimą Jis atsimoka pasigailėjimu jų ir jų vaikų, kuriuos laukia labiau apgailėtinas, baudžiąs teismas, negu Jo dabartinis; teismas, kurs yra taip baisus, jog jos turėtų save laikyti laimingomis, jei yra bevaikės, nors ta bevaikystė kitu atžvilgiu pas žydus buvo laikoma didžiausia gėda ir Dievo bausme, kad jos be savų kentėjimų neturėtų apverkti dar savo vaikų kentėjimų; tiesiog taip baisi bus priespauda, jog jos pačios geis sau greitos ir staigios mirties ir šauks: „Kalnai, griūkite ant mūsų! kauburiai, apdenkite mus!“ Jis patikrina pranašavimą tos priespaudos, pristatydamas ją, kaip bausmę už tautos nuodėmes, ir palygindamas savo nekaltumą ir kentėjimą su Izraeliaus kalte ir kentėjimais. „Jei taip daroma žaliam medžiui (teisiajam ir nekaltajam, Ps. 1, 3; Jer. 17, 8), tai kas atsitiks su sausu“ (su nusidėjėliu)? (Jon. 15, 6; pal. Ez. 19, 12; 20, 47). Antra aplinkybė buvo ta, kad, tur būt, prie viduojų miesto vartų (Mat. 27, 32) pasitiko tą procesiją Simonas Kirenietis, begrįžtas iš lauko į miestą; kareiviai nutvėrė jį ir varu privertė nešti Jėzaus kryžių ligi nužudymo vietos. Tur būt, Išganytojas taip buvo nuvargęs, jog žydai manė, kad Jis gali kelyj numirti, o jie norėjo regėti Jį ant kryžiaus už bet kokią kainą. Todėl, kaip jiems paprotys sakė, sugriebė Simoną tam viešam patarnavimui. Tuo būdu Simonas, kurio sūnūs Morkus ir Rufus vėliau, regis, pasižymėjo Bažnyčioj, tapo pirmavaizdžiu visų nešančiųjų kryžių; o ir apskritai, Viešpaties kryžiaus kelias reiškia kiekvieno žmogaus kryžiaus kelią. Todėl visi, kurie neša kryžių, ar tai jis būtų dvasiškas, ar kūniškas, užpelnytas ar neužpelnytas, laisva ar nelaisva valia — visi randa savo pirmavaizdį nešančiajame Išganytojo kryžių palydove. Tas Jėzaus kryžiaus kelias įvykdė taip pat Senosios Sandoros pirmavaizdžius; taip, Izaokas nešė į kalną medžius, ant kurių jis turėjo būti užmuštas aukai (Prad. 22, 6); aukų gyvuliai, kurių

kraujas permaldavimo dieną būdavo įnešamas į švenčiausiąją, būdavo sudeginami už miesto; įvyko taip pat pranašo žodžiai, kad Viešpats visų nedorybes sukrovė ant Mesijo (Iz. 53, 6).

Už galabijimo vartų kelias, pasisukdamas iš šiaurryčių į pietvakarius, ėjo į žudymo vietą per gana plačią daubą, gulinčią tarpe uolingų aukštumų. Dešinėj kelią, lyg koki tvora, buvo uždengusi uolos aukštuma, ant kurios Juozapas Arimatietis buvo įtaisęs sau darže grabą. O kairėj kelias ėjo į iš lengvo bekylančią uolos viršūnę, kuri toliau staiga leidosi žemyn, taip jog buvo panaši į pailgą nuplikusią kaukolę, todėl, tur būt, ir buvo vadinama Kalvarija, arba Kaukolių vieta. Tai buvo nuteistų nusikaltėlių žudymo vieta. Pas žydus žudymo vieta paprastai būdavo už miesto viešoj vietoj (Kun. 24, 14; III Kar. 21, 13; Apd. 7, 57). Šiaurrytiniam uolotos aukštumos šone procesija palipo kiek aukštyn ir priėjo nukryžiavimo vietą.

Visa prirengus, nuplakus anuos du galvažudžius, pritaisius kryžius ir iškasus arba iškalus duobes kryžiams įsmeigti, imtasi kryžiuoti Išganytoją (Luk. 23, 33—34; Mat. 27, 34; Mork. 15, 23. 24; Jon. 19, 18). Vėl nuvilkta nuo Jo rūbai, o tuo būdu Jis lyg iš naujo buvo nuplaktas, nes visos žaizdos, prie kurių kryžių benešant rūbai pridžiūvo, dabar buvo iš naujo atplėštos. Tur būt, tepalikta Jam liemens aprišalas. Toks, mat, buvo romėnų paprotys, o žydai labai šlykštėjosi visišku apnuoginimu. Tai išskyrus, Išganytojas buvo visai apnuogintas, ir, be abejo, tai skaudžiai Ji kankino. Toliau paduota Jam myros arba palmių vyno. Toks buvo paprotys, kad gailestingos žymesnės moterys prieš nukryžiavimą pritaisydavo vargšui prasikaltėliui stipraus gėrimo iš myros, aloės ir kalmės, kad apkvaišintų nelaimingąjį ir padarytų jį mažiau jautrų kryžiavimo kančiai (Patari. 31, 6). Kadangi į vyną buvo įdėta ir karčių priemaišų, tai nė kiek nėra netikra, kada rašoma, kad Išganytojas buvo pagirdytas tulžimi (Mat. 27, 34). Viešpats neatsisakė nuo gėrimo, Jis paragavo jo, nes tuo norėjo lyg dugno išgerti kančios taurę ir, kaip tai pritiko, atsisakė gerti, kad atliktų didžią auką su visiška sąmone. Toliau, kryžiavimo vieta buvo apstota kareivių; prisiartino budeliai, kad įvykdytų baisų nukryžiavimą, prikalant vinimis prie kryžiaus. Mat, buvo dvejopas kryžiavimo būdas: arba nusikaltėlis būdavo tempiamas virvėmis į jau pastatytą kryžių, prie jo pririšamas ir tada, pasodinus jį apžargomis ant tam tikros sėdynės, jo rankos ir kojos būdavo prikalamos vinimis, arba nusikaltėlis būdavo prikalamas prie kryžiaus, tebegulint jam ant žemės, ir tada jau

pakeliamas aukštyn. Viešpaties nukryžiavimas paprastai yra vaizduojamas tuo paskutiniuoju būdu. Žiauri, trižambi, atbukusi vinis svariais kūjo smūgiais buvo įvaryta į vieną, paskui į antrą Viešpaties ranką, dvi kitos vinys — gal jų buvo keturios — sutrindamos kaulus ir audinius, pervėrė Jo kojas ir prikalė jas prie papėdės kiaurinių. Begalinis supulys perima visą kūną, ir trykšta upeliai kraujo iš atvertų žaizdų. Ką Išganytojas tose neapsakomose kančiose mąsto ir jaučia, tai pasako Jo žodžiai: „Tėve, atleisk jiems, nes nežino, ką darą“. Taigi, Jis meldžia atleidimo, ir tai visiems, kurie yra Jo kančios priežastis, Jis meldžia karštai, maldauja Dievą švelniu „Tėvo“ vardu, taigi, per savo sūnybę, per savo klusnumą iki mirčiai ir per Tėvo meilę. Jis teisina tą nedorybę savo kankintojų nežinojimu. Tai buvo tikrai nuodėmingas nežinojimas, bent žydų (Jon. 15, 22), bet vis šiek tiek išteisinamas, atsižvelgiant į žmonių geidulius ir mukšumą. Kaip kilni alyva, vynuogių kekė ir balsamas gamina savo aliejų, vyną ir malonų kvapą, kada esti sutrintos ir išspaudžiamos, taip per didis skausmas, baisus žiaurumas ir priešų piktumas nieko kito nepajėgė iš tos širdies išspausti, kaip tik graudingą brangią maldą, kuri prašo malonės ir atleidimo jiems ir mums visiems. Visi žydai, kurie atvirto Sekminių šventėj ir vėlesniais laikais, buvo tos galingos maldos vaisius. — Toliau, kryžius su savo auka buvo atvilktas į savo vietą ir, pasinaudojant virvėmis ir kopėčiomis, buvo pakeltas ir įleistas į prirengtą jau duobę. Tikrų tikriausiai kiekvienas pajudinimas ir kiekvienas krestelėjimas tiekė Viešpačiui nepakenčiamų sopulių, ypač tada, kai kryžius įkrito į duobę. Tai buvo amžinai atmintinas, baisus ir kartu graudingas vaizdas, kada kryžius, svyruodamas, kilo aukštyn ir, galop, buvo įstatytas į prirengtą jam vietą, velniškai besidžiaugiant Jėzaus priešams, kurie buvo apstoję iš visų pusių žudymo vietą ir užėmę visas aukštumas, kenčiant didžiausią sopulį Viešpaties prieteliams ir šalininkams, kurie sveikino kryžių vaitojimu, garbinimu ir meile. Ir taip stovėjo kryžius ir žiūrėjo į tą žemę, kaip neapsakomos teisybės ir gailestingumo ženklas. Kaba amžinasis Dievas tarp dangaus ir žemės, kaip atmestas, prakeiktas nusikaltėlis, kaip vyriausias piktadaris tarp dviejų galvažudžių, kaip viso pasaulio nuodėmių permaldavimo auka—baisiausio skurdo, apleidimo ir kančios vaizdas, kurį buvo skelbę pranašai (Iz. skirs. 53). Tas kryžius yra baisiausiasis dieviško teisingumo apreiškimas. Bet jis yra taip pat ir gailestingumo ženklas. Dabar išdygo tikras gyvenimo medis, ir iš jo teka malonės srovės, kad permaldautų nuodėmės prakeikimą. Nėra

jokios malonės, jokio išganymo be to ženklo. Galop, stovi kryžius, kaip didis karžygiškas Dievo ženklas (Iz. 11, 10). Aukščiausioj ir skardžioj Kalvarijos uolos viršūnėj kaba ant kryžiaus Išganytojas, nusisukęs nuo senosios Jeruzalės, atkreipęs veidą į vakarų kraštą, lyg nusikreipęs nuo Izraeliaus ir lyg pradėdamas didžią karžygišką kelionę per pasaulį, kad užkariautų stabmeldžių tautas ne kalaviju, bet kryžium, ne pražūčiai, bet išgelbėjimui (Iz. 53, 10 ss).

Kada kryžius buvo pakeltas, pasirodė taip pat ir titulas, arba pažymėjimo lentutė, kuri paprastai būdavo kabinama nusikaltėlio kryžiaus viršuje; ji turėjo parodyti pasmerkimo priežastį. Pilotas liepė prirengti titulą trimis kalbomis, valdiška, vartojama susižinojimui kalba ir, galop, krašto kalba (Jon. 19, 19—22; Luk. 23, 38; Mat. 27, 37; Mork. 15, 26). Lotyniškoji antraštė, tur būt, buvo toki: „Žydų karalius“; graikiška: „Šitas yra žydų karalius“; hebraiška: „Jėzus Nazarėnas žydų karalius“. Kada žydai perskaitė tą antraštę, baisiai piktinos ir bėgo pas Pilotą, prašydami, kad sustatytų antraštę kitaip, būtent: „Jis sakė, aš esu žydų karalius“. Bet šį kartą Pilotas nenusileido, jis gynė antraštę ir tarė: „Ką parašiau, parašiau“ Tuo jis atkeršijo žydams, apsigynė nuo įtartinų skundų, būk jis rėmęs valstybinį išdavimą, ir įvykdė slėpiningą Dievo sprendimą. Jis, pasaulinės galybės atstovas, visomis kalbomis skelbia Kristaus viešpatavimą visose tautose. Tad ta antraštė skelbia Kristaus karalystę ir smerkia žydus, kurie nukryžiavo savo karalių.

Po kruvino kryžiavimo darbo kareiviai susėdo ties kryžiaus liemenim sergėti žudymo vietos; su šaltu ir žiauriu abejingumu jie ėmėsi dalytis nugalabytųjų rūbais, kurie, pagal paprotį ir teises, tekdavo kareiviams (Jon. 19, 23. 24; Mat. 27, 35; Mork. 15, 24; Luk. 23, 34). Išganytojo apdaras buvo sandalai, juosta, apsiaustas, viršinis ir apatinis rūbas. Iš jų kareiviai padarė keturias dalis, o kadangi dalys, tur būt, buvo nelygios, jie metė burtus, kuri dalis kuriam turi tekti. Apatinis rūbas buvo megztinis, todėl jie jo nepiaustė, bet ir dėl jo metė burtus. Taip Išganytojas matė, kaip po Jo akimis nyksta paskutinis Jo turtas. Dabar Jis nebeturėjo nieko iš šios žemės, neturėjo net įkapių (Ps. 21, 19). Jis matė savo rūbuose savo nuopelnų, malonių ir sakramentų simbolius, kurie turi tekti visiems žmonėms, o savo nesiūtame rūbe Jis matė savo Bažnyčios vienybės simbolį. Su meile sutiko Jis atiduoti savo malones ir nuopelnus visiems žmonėms; bet skausmas Jį paėmė, kada Jis pamanė apie skaidymus ir kreivatikybas, kurios turėjo ardyti tą vienybę. Ką bepridės Bažnyčia, jei nesilaikoma vienybės?

Nuo aplinkui stovinčių žydų rankų kareiviai gynė Išganytoją, bet negynė Jo nuo tos laukinės minios pasityčiojimų ir išniekinimų. Nesuskaitoma daugybė buvo apstojusi Kalvarijos uolą, ir, rodos, nebuvo jokio žiūrėtojų būrelio, kurs nebūtų Jėzaus pajuokęs (Mat. 27, 39—44; Mork. 15, 29—32; Luk. 23, 35—37. 39). Žudymo vieta buvo ties vieškeliu į Jopę ir Cezarėją; todėl daug žmonių ėjo keliu pro kryžių, prisimindami didžių dalykų lūkesčius, kuriuos Viešpats sukėlė savo darbais ir stebuklais, ir dabar, matydami kryžių, jie su netikėjimu ir pasityčiojimu lingavo galvas. O taip pat kunigai ir vyriausi kunigai, lygiai seniūnai ir Rašto žinovai, kareiviai ir patys drauge nukryžiuotieji leido sau tyčiotis ir šmeižti. Iš visų pusių, kaip skelbė pranašas (Ps. 21, 8), sklydo išniekinimai, tarsi kokie šoviniai. Tyčiotasi iš Jo visais atžvilgiais ir iš visų Jo siekimų. Pašiepta Jis, kaipo pranašas, kurs sakė, kad sugriaus šventyklą ir vėl ją pastatys; pajuoktas Jis buvo, kaipo Mesijas ir Izraeliaus karalius, kaipo Dievo Sūnus ir kaipo stebuklų darytojas, kurs kitus gydė, o savęs paties negali išgelbėti; Jis buvo išjuoktas net už patį savo šventumą ir pasitikėjimą Dievu — Jis juk taip pasitikėjo Dievu, tai kame dabar Dievo pagalba? jei Jis dabar išsivaduos ir nužengs nuo kryžiaus, jie tikės į Jį. Nieko nebeliko, kas nebūtų sunaudota pajuokimui. Pasityčiojimas ir išniekinimas visumet yra skaudus, o šiose aplinkybėse tai buvo neapsakomas žiaurumas bei nuožmumas, juodžiausias nedėkingumas ir baisus piktžodžiavimas Dievui. Tai parodo kietos, užsispyrusios ir nuožmios tautos dvasią, kaip tai jau pranašas patyrė, kuriam „jo paveldėta nuosavybė tapo kaip liūtas girioj; ji kelia prieš jį balsą“ (Jer. 12, 8), ir „nuožmi yra jo tautos duktė, lyg strausienė tyruose“ (Tren. 4, 3). Kaip giliai tai visa turėjo žeisti Išganytojo širdį! bet Jis uždarė savo skausmą viduje ir buvo lyg kurčias, kurs negirdi ir nežino jokio žodžio pasipriešinimui (Ps. 37, 14. 15).

Tarp tų liūdnų neapykantos ir išniekinimo vaizdų teko Išganytojui raminančios paguodos iš gerojo galvažudžio (Luk. 23/40—43). Tuo tarpu, kai vienas galvažudys pritarė minios pasityčiojimams ir išniekinimams, dešinysis nusikaltėlis apsimąstė ir pradėjo daryti atgailą. Pirmiausia, jis primena savo bendrui jo nusikaltimus, o kartu ir žydams jų nedorą pasielgimą, nurodydamas į Dievo baudžiančią teisybę, kuri jau dabar juos baudžia už jų nusikaltimus ir baus dar smarkiau. „Ir tu Dievo nebijai (kaip žydai), nors esi taip pat pasmerktas“ ir manai pasirodyti pas Dievą? Taigi, jis pradėjo bijoti Dievo. Tai yra pasitaisymo pradžia. Bet jis eina

toliau. „Mudu juk teisingai, nes gauname tai, ko mūsų darbai verti; šitas gi nepadarė nieko pikto“. Ir, atsikreipęs į Jėzų, tarė: „Viešpatie, atmink mane, kada įeisi į savo karalystę“. Tad jis iškilmingai išpažįsta Jėzaus nekaltumą ir tuo pasmerkia žydus. Jis tiki, kad Išganytojas gyvens ir viešpataus aname gyvenime ir turės galią ant sielų ir laimės. Nukryžiuotas, apleistas ir paniekintas Jėzus jo akyse yra visagalis dangaus ir žemės Viešpats. Jis trokšta iš to, kurį girdėjo taip graudžiai besimeldžiantį už savo kankintojus, trokšta vien to, kad Jis taip pat ir jį atmintų, o visa kita jis Jam palieka su pasižeminusiu pasitikėjimu. — Savo kančiose Išganytojas priima tą atgailą ir išpažinimą su meiliu atsidėjimu, su karališku, dievišku gailestingumu išklauso nusidėjėlio prašymą ir duoda jam nepalyginamai daugiau, negu jis prašė. „Iš tikrųjų sakau tau, šiandien tu būsi su manim rojuje“. Jėzus atleidžia jam nuodėmes, atsižvelgdamas į jo atsidūsėjimą, duoda jam dalį savo karalystėj, ir tai šiandien, tuoj po mirčiai jis pasieks laimę, kuri taip neapsakomai brangiai atsiėjo Išganytojui. Toks yra nuostabus Viešpaties meilingumo, gailestingumo ir kilnumo pasireiškimas. Jis girdi kiekvieną atsidūsėjimą ir guodžia gailestingai ir galingai. Čia žudymo vietoj, nuteistas ir pasmerktas žmogiškosios teisybės, Jis teisia sielas, atleidžia ir sulaiko nuodėmes, dovanoja dangų ar pasmerkia į pragarą. Ar tai nėra paskučiausiojo teismo įžanga? Kaip stebuklingai sukelia Jis savo nekaltumo ir Dievybės išpažintojus net glūdžiausioj baisios kaltininko mirties naktyj!

Bet užtat Išganytoją sutiko naujas kartus skausmas. Tarp žiūrėtojų Kalvarijos kalne buvo taip pat Viešpaties pažįstami ir giminės, būtent, Jėzaus Motina su apaštalu Jonu, paskui Marija Kleope, Marija Magdalena, Salomė ir kai kurie kiti (Jon. 19. 25—27; Luk. 23, 49; Mork. 15, 40. 41; Mat. 27, 55. 56). Tai buvo šventosios moterys, kurios sekė Juo Galilėjoj laimingomis dienomis, tarnavo Jam savo rankų darbu ir savo išmaldomis. Jos atėjo su Juo į Jeruzalę švęsti linksmų Velykų, o kokių švenčių jos susilaukė! Tačiau ir čia jos norėjo Jam patarnauti, gal savo gailestingumu, savo ašaromis ir savo buvimu. Rodos, jos stovėjo atskirais būreliais, kai kurios arčiau, kitos toliau nuo kryžiaus, nes, tur būt, dažnai jos buvo kareivių pavaromos ir atstumiamos; tik Jėzaus Motinai, Jonui, dviem Marijoms ir Salomei tebuvo leista prieiti visai arti prie kryžiaus. Tai buvo gyvas tikėjimas į didžią kryžiaus mirties reikšmę ir garbę, tai buvo

meilė, kuri yra stipresnė už mirtį, tai buvo graudus pasižeminimas, kurs nenori būt geresnioj padėtyj, negu Sūnus, — štai, kas traukė Motiną prie kryžiaus ir laikė prie jo su nenugalima ištverme, nepaisant grūmojimų ir išniekinimų, nepaisant baisių sopulių, kurie vėrė Jos motinos širdį, žiūrint į Sūnaus kančią. Išganytojas regėjo viską, Jos mintis, Jos sopulius. Motinos kančia buvo Jam naujas skausmas, bet taip pat ir paguoda; taigi ir Jis nenorėjo palikti Jos nepaguodęs. Marija neturėjo su Juo mirti, priešingai, Ji turėjo ilgai dar gyventi, ir todėl, kaipo Sūnus, Jis turėjo Ją aprūpinti. Todėl Jis pakėlė savo galvą, ir, žiūrėdamas į Mariją ir Joną, tarė: „Moteriške (antroji Jeva), štai Tavo sūnus“, aš mirštu ir daugiau nebegaliu Tavim rūpintis; Jonas dabar užima mano vietą, aš Tave jam patikiu. O Jonui tarė: „Štai tavo Motina“, nuo šio laiko užvaduok mano vietą, gerbk, mylėk Ją, kaip savo Motiną, ir rūpinkis Ja, kaip aš dariau. Tų žodžių išdava Marijai, be abejo, buvo nepasakomas skausmas, nes juk tai buvo tikras atsisveikinimas su Ja ir tikras Jos apleidimas. Dabar Jonas užėmė Jėzaus vietą; tiesa, jis buvo mylimiausiasis Jo mokinys, bet mokinys, vietoj Mokytojo, Zebedėjo sūnus, vietoj Dievo Sūnaus. Bet ištikima tarnaitė pasidavė visam; taip pat ir Jonas priėmė Viešpaties valią su labai pasižeminusia ir mylinčia širdim. Jis tuojau pasiėmė saldų Viešpaties palikimą ir paėmė Mariją pas save. Tą nepaprastą privilegiją jis pelnė savo nekaltybe, savo drąsia ištikimybe ir, be abejo, savo kūdikiška Dievo Motinos meile. — Taigi, čia Išganytojas vykdo ketvirtąjį įsakymą: Jis nenori mirti, neaprūpinęs savo Motinos. Nuo tryliktojo šimtmečio įsivyravo krikščionybėj maloni pažiūra, pagal kurią šv. Jonas buvo taip pat ir visos krikščionijos atstovas, taip jog Išganytojas per jį padarė visiems mums Mariją dvasine Motina. Todėl čia Išganytojas padarė lyg savo testamentą ir paliko brangiausia bei mieliausia, ką Jis čia žemėj turėjo, Bažnyčiai ir visiems tikintiesiems, trokšdamas, kad mes visi turėtume sūnaus nusistatymą Jo šventajai Motinai.

Oreit po Viešpaties nukryžiavimo dangus pradėjo niauktis ir iš lengvo įvyko visiškas saulės užtemimas, kurs tęsės tris valandas ligi pat Jėzaus mirties (Luk. 23, 44. 45; Mork. 15, 33; Mat. 27, 45). Tai negalėjo būt joks natūralūs saulės užtemimas, nes tuomet buvo pilnatis ir užtemimas tęsės tris valandas. Todėl jis turėjo įvykti dėl nežinomų priežasčių, ar tai užeinant mėnuliui tarp žemės ir saulės, ar sutamsėjant šviesos ratui aplinkui saulę,

ar dėl kokio kito nepaprasto atsitikimo. Ar užtemimas apėmė visą žemę, ar tik Palestiną, nėra žinoma. Aišku, tas ženklas buvo duotas paliudyti Jėzų esant nekaltą ir Dievą, ypač žydams, kurie nuolat geidė ženklo iš dangaus (Mat. 12, 38; Luk. 11, 16) ir jiems parodyti jų baisią nedorybę ir atvesti juos į atgailą dieviškos bausmės paskelbimu. Tamsybė šv. Rašte yra Dievo rūstybės ir besiartinančio teismo ženklas (Am. 8, 9; Iz. 5, 30; Joel. 2, 31; Iš. 10, 22). Dabar jie turėjo ženklą iš dangaus, ir tai galindą. Baimė paėmė žmones. Tie, kurie ką tik gyrėsi nugalėję Nazarėną ir tyčiojos iš Jo, pasidarė vos girdimi ir pilni išgąsčio. Tuo tarpu, kada kai kuriose sielose malonės spinduliai pradėjo švisti, kiti kratėsi, baimės paimti, ir savo užsispyrime dar labiau sukietėjo. Kaip stebuklinga žvaigždė savo patekėjimu skelbė Jėzaus gimimą, taip saulės užtemimas skelbė Jo mirtį. Kristus yra visos žmonijos galva, todėl tiko, kad kūriniai praneštų Jo mirtį toj valandoj, kai Jis dėl jų išgelbėjimo nužengė į giliausio pažeminimo bedugnę.

Toj tyloj ir tamsybėj, kurios gaubė Kalvarijos kalną, į trečią sopulingą valandą, kai tamsybės ir baimė pasiekė aukščiausią laipsnį, staiga pasigirdo garsus Viešpaties šauksmas: „Dieve, mano Dieve (Eli, Eli), kam mane apleidai?“ (Mat. 27, 46—49; Mork. 15, 34. 35). Tie žodžiai išreiškė visą Viešpaties kančios ant kryžiaus gilumą ir platumą visiško Dievo apleidimo vaizde, — atimta iš Jo kiekviena globa, atimta Jėzaus kenčiančiai žmogybei kiekvienas guodžiąs džiaugsmas. Tiesa, antrasis Asmuo niekad tikrai neatsitraukė nuo žmogybės ir todėl nei Dievybė bei susijungimas su kitais dviem dieviškais Asmenims. Bet iš to susijungimo, išskyrus betarpišką regėjimą, žmogybė daugiau nebeturėjo stiprinančių apšvietimo, globos, paguodos ir džiaugsmo išdavinių. Priešingai, Jėzaus žmogybė buvo panerta į neapsakomo ir visiško kentėjimo bedugnę. Tai buvo aukščiausias laipsnis apleidimo, kaip išviršinio, taip ir viduojo. — Štai kaba ant kryžiaus Išganytojas, atmestas žemės, nepriimtas dangaus. Paskutiniai ryšiai su žeme yra nutraukti: Jo rūbai pasidalyti, Jo paties Motina atiduota; visi Jį apleido, mokiniai išsiblaškė, šalininkai atsimetė arba yra toli, visa tauta Jį atmetė; kiek tik Jo akys siekia, siaučia Jį priešų, nekentėjų ir kankintojų minios, kurios linki Jam daugiau skausmo, kurios piktžodžiauja Jam ir niekina Jį. Mažutis ištikimų sielų ratelis, kurs ten stovi, negali nieko kito daryti, kaip tik savo liūdimu dauginti Išganytojui skausmą. Taip pat ir iš Jo

kūno pasitraukė bet koki parama. Jis kaba, ištiestas ant kieto, šiurkštaus medžio, kaba su atviromis žaizdomis, o Jo smilkinius bado nesuskaitomi erškėčiai. Toks rankų ir kojų ištempimas iš lengvo veda į narių sustingimą, kliudo taisyklingas gyvybės funkcijas ir kankina slėgimu bei paraduojančiu, veriančiu sopuliu. Tikrumoj tai tėra viena kančia ir vienas sopulys; o numalšinimo nėra jokio, net pas Dievą, kurs juk yra visų atstumtųjų prieglauda ir paguoda. Jei mus apleidžia žmonės, tai dar mums pasilieka Dievas; bet, jei ir Jis atsitraukia ir atitraukia visą paguodą, tada nieko daugiau nebereikia, kad būtum visai nelaimingas ir skurdžiausias. Nebuvo jokios kitos sielos, kuri daugiau mylėtų Dievą ir būtų glaudžiau su Juo susijungusi, kaip Viešpaties siela per žmogiškos prigimties su antruoju Asmenim susijungimą Dievybėj, ir nebuvo jokios sielos, kuri per betarpišką Dievo regėjimą ir iš Jo tekančią meilę, džiaugsmą ir laimę būtų labiau laiminga. Tie Dievo suteikimai dabar išseko visai, ir todėl niekad nebuvo didesnio sielos skausmo, kaip Viešpaties apleidimas ant kryžiaus, tiesiog Jo kančioje gal tai buvo skaudžiausiasis visų sopulių. Ta kančia, kaip ir merdėjimas Alyvų kalne, yra neištiriama paslaptis, tik čia dar didesnė, nes ir viršinės aplinkybės spaudė Jo širdį nepalyginamai kartesnių skausmu. Jau tai, kad Jis tą apleidimą reiškia garsiu šauksmu, leidžia spėti, kaip didė yra Jo kančia; be to, Jis nesišaukia Tėvo, bet Dievo, taigi, tai yra giliausias sielos šauksmas, kuri šaukiasi amžinos, aukščiausios Gerybės. Baisi Kalvarija! Niekad nebuvo labiau Dievo apleistos vietos ir liūdnesnių valandų. Išganytojas buvo taip neapkenčiamas, jog viskas darė Jam kančios; taip paniekintas, jog niekas nenorėjo padaryti Jam gero; taip apleistas, jog pats Dievas nuo Jo šalinasi toj valandoj, kada Jis Tėvui duoda didžiausią savo meilės įrodymą ir miršta Jo garbei. Tačiau Išganytojas tuo šauksmu nereiškia, kad Jam kančios didumas įgriso, Jis tik norėjo pareikšti, kad Jis teikėsi iškęsti taip pat ir tą viduojo liūdimo kančią; toliau, kad įrodytų, jog įvyko pranašavimai, kurie taip graudžiai ir šiurpulingai apie tą kančią kalba (Ps. 21; Tren. 3); galop, kad mus paguostų, kada kartais ir mes kenčiam be žmogiškos ir be dieviškos paguodos. Tame Jo visiškame apleidime glūdi turtas, kurs stiprina visus apleistuosius iki laikų pabaigos. Jis užpelnė mums malonę, šviesą ir galią, kada mes tuose gyvenimo tyruos paliekame vieni ir be šviesos, kad nedvejotume ir nenusimintume net paskučiausioj valandoj.

Mes nesame apleisti ir vieni, jau čia buvo pats Išganytojas, ir Jis musų paguodai čia įsmeigė savo kryžių. Tas Jo šauksmas yra prietelio ir galingo gelbėtojo balsas, kurs klaidžiuose tyruose duoda žinią, kad Jis čia yra ir siūlo savo pagalbą. — Tas graudus didžiausios kančios šauksmas Išganytojo priešuose sukelia tik pasityčiojimą ir naują išniekinimą. „Štai Jis šaukia Eliją; liaukitės, žiūrėkime, ar ateis Elijas Jo išvaduoti!“. Tur būt, pirmieji žydai taip iš Jo pasityčiojo, o kareiviai pritarė. Gal taip pat negana suprasta Jo žodžiai ir manyta, kad Jis šaukias Elijo, kurs buvo laikomas Mesijo pirmataku, globėju sunkiame varge bei persekiojimuose ir Dievo tautos gynėju. Vis tiek, jų žodžiuose buvo pašiepimas ir nuožmus pasityčiojimas. Bet su kokiais jausmais tą šauksmą priėmė Jėzaus Motina ir prieteliai, stovintieji po kryžium!

Kitas žodis, kurį Išganytojas ištarė tos baisios kančios valandoj, buvo tas: „Trokštu“ (Jon. 19. 28. 29; Mat. 27, 48; Mork. 15, 35). Manoma, kad troškimas yra viena vyriausių kančių, kurios lydi nukryžiavimą. Juo labiau čia turėjo būti jaučiama ta troškimo kančia, nes nuo pat palaimintos vakarienės taurės jokio pastiprinimo Viešpats nebuvo priėmęs, o plakimas, vainikavimas ir kryžiavimas išsunkė Jo kraują. Gyvybės šaltinis lyg buvo išsekęs, Jo lūpos buvo sausos, burna išdžiūvusi. Ir tai buvo išpranašauta (Ps. 21, 16), ir, jei Jis skundžias, tai kančia turėjo būti per didelė. Bet kaip ilgai Jis kentė nesiskundęs ir kaip nuosaikiai skundžiasi! Tikrai sakant, tas Jo žodis buvo dar smarkesnio troškimo išraiška — Jis troško žmonių išganymo. Tai Jam rūpėjo gyviau ir giliau, negu tas dalykas, ką Jo kančiai numalšinti žydai galėjo Jam duoti. Tik šykščiai, nenoriai ir su išniekinimu teatsakyta į Jo prašymą. Vienas kareivis, paėmęs kempinę, primirkė ją uksaus, kurio ten buvo inde, ir, pamovęs ją ant nendrės, norėjo pridėti prie Išganytojo lūpų. Bet kiti kareiviai draudė jį, sakydami, kad jis leistų pažiūrėt, ar ateis Elijas. Taip didžiausiam mirtinam reikale buvo girdytas tas, kurs žmonėms duoda visko apsčiai, visus šaltinius ir visus gaivinančius gėrimus. Deja, ne geriau buvo numalšintas ir Jo troškimas, kuriuo troško sielų išganymo. Vienas net drauge nukryžiuotųjų nori atiduoti savo sielą verčiau šėtonui, negu Jam. O taip turėjo dėtis ir visais laikais.

Beveik jau tris sopulingas valandas kabėjo Viešpats ant kryžiaus. Artinosi galas (Jon 19, 30; Mat. 27, 50—56; Mork. 15,

37—41; Luk. 23, 45—49). Jo kūnas pasviro žemyn, tartum vinys Jo nebelaikytų. Jis blyško kas kartą labiau, o sruvenančio žemėn kraujo upeliai žymėjosi tamsiau ir aštriau, veidas smulkėjo, skruostai įdubo, akys stojo stulpu. Jis tylėjo, ir tarp slėpiningų pasikalbėjimų su Tėvu atėjo mirtis. Ir štai Jis vargingai pakėlė aukštyn erškėčiais vainikuotą galvą ir garsiai tarė: „Atlikta!“ Tuo Viešpats norėjo pasakyti, kad kančios ir nuožmūs varginimai pakirto Jo gyvybę, ir yra atliktas Jo gyvenimo uždavinys, įvykdyta Dievo valia, pranašavimai ir provaizdžiai, liko nugalėta nuodėmė, patenkinta teisybė, priruošta malonė ir garbė, tik dar palieka mirti. Ir tada, kreipdamas aukštyn begaliniai graudingos kūdikiškos meilės ir vilties žvilgį, Jis sušuko galingu balsu: „Tėve, į Tavo rankas aš atiduodu savo dvasią!“ Tuo Jis mus mokina, kaip turim mirti: su malda, meile, pasidavimu ir be sąlygų pasitikėjimo nusistatymu. Išganytojas pripažįsta Tėvą, kaipo visų būtybių ir gyvenimo, taip pat ir savo gyvenimo (Ps. 30, 6) pradžią ir tikslą. Nepermaldaujama Tėvo teisybė, kuri Jo mirties kančioj atėmė iš Jo visą globą ir visą džiaugsmą ir paliko Jį kentėti taip nuožmius sopulius, nepajėgė sudrumsti Jo kūdikiškos meilės (Ps. 21, 10. 11;. Job. 13, 15). Jis vadina Jį švelniu „Tėvo“ vardu, ir dabar, kada atiduoda savo sielą, ką turi brangiausia, Jis nežino nieko kito, kam Jis geriau ir su didesniu pasitikėjimu galėtų ją patikėti, kaip savo dangaus Tėvui. Panašiai, kaip atsisveikinant patikima ir pavedama draugui savo brangiausi daiktai, taip Jis atiduoda Tėvui savo sielą. Ir taip atėjo mirtis, paskutinis vargas, paskutinis pažeminimas, sunkiausia kova, skaudžiausias sopulys, mirtis, ta baisi ir karti nuodėmės duktė, tas valdovas, kurs visus Adomo vaikus paliečia savo naikinančiu sparnu ir paverčia į dulkes, — ji atėjo ir turėjo uždėti savo ranką taip pat ant Švenčiausiojo, visos gyvybės Vykdytojo ir Davėjo, ir priversti Jį pasiduoti savo karčiam viešpatavimui. Taip galingai Viešpačiui sušukus, įvyko mirties kova. Iš sąnarių veržiasi šaltas prakaitas, išblyškusi mirties spalva apima visą kūną, Išganytojas sudreba giliuose sopuliuose, galva nusvyra ant krūtinės, Jis giliai atsikvepia ir atiduoda Dievui savo dvasią. Toj valandėlėj Jo siela, skaidri kaip žaibas, eina į pragarmes, o suvargintas kūnas pasilieka ant kryžiaus negyvas. — Išganytojas tikrai ir iš tiesų numirė kryžiaus mirtimi, numirė apie trečią valandą popiet, kabėjęs ant kryžiaus beveik tris valandas. Bet Jis numirė laisva valia (Jon. 10, 18; Iz. 53, 7). Kančios, kurias Jis

iškentė nuo pat įėjimo į Getsemanės daržą, natūraliu būdu buvo mirtingos bei nešančios mirtį. Tuo tarpu jos nepajėgė išplėšti iš Jo gyvybės be tikro Jo sutikimo. Tą sutikimą Jis davė toj valandoj, kada nulenkė savo galvą. Šv. Raštas, regis, iš tikro tai nurodo, sakydamas, kad Jis nulenkė savo galvą ir tada numirė (Jon. 19, 30). Paprastai pirmiau įvyksta mirtis, ir tada nulenkiama galva. Toliau evangelistai pastebi, kad savo mirties valandoj Viešpats šaukė galingu ir šiurpuliais perimančiu balsu, taip jog karininkas tame regėjo nepaprastą ženklą Jėzaus teisumo ir Dievybės liudijimą ir pats Jo Dievybę pripažino. Jėzaus mirtis, tiesa, turi žmogaus prigimties silpnumo žymę, bet taip pat ir Jo dieviškos galybės žymę. Galop, Išganytojas numirė, reikšdamas tobuliausio šventumo ženklus, lavindamas kilniausias dorybes: klusnumą, pasitikėjimą ir graudingiausią Dievo ir mūsų meilę. Jo mirtis ne tik yra brangi Dievo akyse (Ps. 115, 15), bet yra kiekvienos šventos mirties pavyzdys, vainikas, tobulybė ir šaltinis. Dabar auka jau įvykdyta. Tuo pat metu taip pat ir šventykloj, tur būt, buvo plaunami Velykų avinėliai, ir iš šventyklos kiemų skambėjo ilgas ir gedulingas trimitavimas ir skelbė žemei bei tiems, kurie buvo po žeme, kad užmuštas didis aukos Avinėlis.

Klaikiai ir šiurpiai ėjo per negyvą gamtą Dievo liudijimas, kad sujudintų žmones ir juos atverstų. Jėzaus mirties valandoj žemė, drebėdama, pradėjo siūbuoti. Baisus ir visai stebuklingas sprogimas perskėlė Kalvarijos uolą, grabai išgriuvo, atsidarė, ir, atsikėlus Viešpačiui, pasirodė daug Senosios Sandoros šventųjų, kad duotų Jėzui liudijimą. Lygiai ir šventykloj buvo didė suirutė bei sumišimas. Uždangalas, tur būt, tarp šventosios ir švenčiausiosios (Ex. 26, 3 ss; 11 Kron. 3, 14), perplyšo pusiau nuo viršaus iki apačios, taip jog švenčiausioji liko atidaryta žmonių akims. Tas storas ir gražus uždangalas perplyšo, ar tai kažkokios galingos nematomos rankos plėšiamas, ar tai žemei bedrebant sujudo šulai ir perplėšė jį. Tas uždangalo perpiešimas reiškia Senosios Sandoros pabaigą, šventyklos atmetimą, pravaizdinių paslapčių įvykimą ir betarpišką žmonių prie Jehovos prieinamybę (Žyd. 9, 8). Tarp žmonių, kurie surado išganomą Jėzaus mirties išdavą, pirmieji buvo karininkas ir kareiviai po kryžiumi. Kada jie išgirdo galingą Viešpaties balsą, kai žemė pradėjo drebėti ir uolos po jų kojomis sprogti, juos pagavo baimė, ir, malonės paliestas, stabmeldžių karininkas reiškė Dievui garbę, išpažino Jėzaus nekaltumą ir pripažino Jame aukštesnę Būtybę. „Tikrai šitas žmo-

gus buvo teisus ir Dievo Sūnus“. O minią, kuri stovėjo aplinkui ir žiūrėjo į reginį, apėmė staigus siaubas, besirodant tiems baisiems ženklams. Jie susimąstė, mušėsi į krūtines, vaitojo ir, baimės apimti, bėgo į miestą Bet ir ten viskas buvo baimės ir siaubo pagauta. Galima numanyti, kokį įspūdį Jėzaus mirtis padarė Jo šalininkams ir šventosioms moterims, Jonui ir Dievo Motinai. Jie tikėjo į Jo Dievybę, išpažino Ją ir garbino; jie apgailėjo savo nuodėmes, išskyrus Mariją, kuri nuodėmių neturėjo; Jos širdis buvo kartu nukryžiuota per neapsakomus sopulius ir meilę. Tie Jėzaus prieteliai yra pavyzdžiai, kaip turime švęsti Jėzaus mirties atminimą.

Jėzaus mirtis yra savo reikšme didi ir kilni visai šventai mūsų religijai. Ji yra didžių mūsų tikėjimo tiesų įsikūnijimas, Jėzaus Dievybės ir visų pranašavimų patikrinimas; ji yra mūsų moralybės įstato, mūsų antprigimtinio tikslo tiesumo ir kilnumo, mūsų nemirštančios sielos vertės patikrinimas; ji apreiškia nuodėmės sunkumą ir baisumą, kuriai panaikinti turėjo mirti pats Dievas; bet ji taip pat patikrina mūsų atpirkimą iš tos nuodėmės prakeikimo ir iš šėtono viešpatavimo; galop, ji uždeda antspaudą malonių tvarkai, kurios sakramentai ir auka yra pripildyta Jėzaus nuopelnų ir atlyginimo; Jėzaus mirtis, galop, yra pravaizdas naujo gyvenimo, kuriame mes, numirę nuodėmei, gyvename Dievui laimingoj atsikėlimo viltyj (Rom. 6, 10; II Kor. 5, 15). Mirtis po Jėzaus mirties nebėra baisi, ji yra Jo mirties panašumas ir brangi auka Dievui. Paskutinysis Jėzaus mirties atsidūsėjimas: „Tėve, į Tavo rankas aš atiduodu savo dvasią“, liko mylimiausiais mirštančiųjų žodžiais ir paskutine malda prieš tamsybių galybes. Su tais žodžiais Jėzus gavo iš Tėvo rankų paveldėjimą ir į jį sudėjo mus visus, kaipo brangų savo meilės užrašą.

Po Jėzaus mirties tamsybės iš lengvo pradėjo skiestis, ir diena niūri ir miglota vėl apšvietė aukštumas bei kauburius ir žudymo vietą su pasmerktųjų kryžiais, prie kurių papėdės dar tebebudėjo romėnų sargyba; ties kryžium stovėjo ar sėdėjo Jėzaus prieteliai, neapsakomai nuliūdę. Ir štai atėjo iš miesto kareiviai, nešini kopėčiomis ir brūkliais, kad nukryžiuotiems sutrupintų rankų ir kojų blauzdikaulius ir taip juos pribaigtų. Kryžiavimas pats savaime negreit tenešė mirtį, bet per lėtai vykstantį nusilpimą. Todėl, pagal romėnų paprotį, nukryžiuotieji arba būdavo sudeginami drauge su kryžiais, arba perveriami ietimis, palieka-

mi bado mirčiai arba stačiai būdavo nuimami ir pametami laukiniams žvėrims. O pagal žydų įstatą, nužudytasis, kurs būdavo kabinamas didesniam išgėdinimui, prieš vakarą turėjo būti nuimtas ir palaidotas (Atk. 21, 22 s). Žydai laikėsi savo įstato ir prašė Piloto kareivius, kad jie sutrumpintų ilgas kryžiaus kančias nukryžiuotiesiems, sutrupintų brūkliais blauzdas ir tuo juos pribaigtų, nuimtų nuo kryžių ir palaidotų. Kaipo motyvą, jie nurodė subatą, kuri tai§ metais buvo „didžioji subata“, nes jon įpuolė Velykų šventė. Prisirengimo diena jau baigėsi ir reikėjo skubėti. Kiti to žydų žygio motyvai galėjo būti negryna jų sąžinė, dvasios prislėgimas, matant baisius ženklus, ir liaudies baimė. Nazarėno palaidojimu jie norėjo tą klausimą išvaryt iš pasaulio, taip kad nė atminties neliktų. — Tuo tarpu Išganytojas jau buvo miręs, ir todėl kareiviai, gal įprašyti Motinos ir šventųjų moterų, nelaužė Jo blauzdų (Jon. 19, 31—37). Tačiau, gal būt, iš kareiviško klusnumo ir kad įsitikintų, jog Jėzus yra tikrai miręs, vienas kareivis dūrė savo ietimi į Jėzaus kūną. Pagal padavimą, tai buvo dešinysis šonas, kurį smarkus dūrimas pervėrė iki širdžiai. Žaizda turėjo būti plati ir gili, nes šv. Tomas manė jon įdėti ranką (Jon. 20, 27). Atvėrus ietimi šoną, ištekėjo kraujas ir vanduo. Kad kraujas tekėjo, tai buvo natūralu, nes kraujas tesustingsta, praslinkus beveik keturioms valandoms po mirčiai. Bet vanduo (o pagal Rašto žodžius tai buvo vanduo), rodos, tikrai buvo stebuklingas įvykis. Taip tai aiškina šventieji tėvai, o ir stiprus pabraukimas, kaip tai daro šv. Jonas, tą patį rodo: „Kursai matė, liudijo apie tai, ir jo liudijimas tikras. Jis žino, kad jis sako tiesą, kad ir jūs tikėtumėte“. Šv. Jono žodžiai sako, jog tai įvyko, kad įvyktų Raštas, nurodo toj paslaptyj didžias Dievo paslaptis ir sumanymus. Pirmiausia, pagal Išganytojo norą, pervėrimas ietimi yra naujas ir nesugriaunamas įrodymas, kad Jis tikrai mirė, — mirtis neišvengiamai turėjo įvykti jau dėl paties pervėrimo. Jonas norėjo visiems paliudyti Jėzų tikrai mirus. Tas ietimi pervėrimas buvo išpranašautas pranašo Zacharijo. Žydai nužudys Jehovą — taip jis skelbė — ir perdurs Jį, ir tada jie žiūrės į Jį, tikėdami ir atgailodami. „Ir jie apverks Jį dižiais vaitojimais, kaip viengimį“ (Zach. 12, 10. 12. 13. 14; 13, 1). Jau net dabar pranašavimas įvyko pas daugelį iš liaudies, dar labiau—Sekminių dieną ir, galop, įvyks laikų pabaigoj, kada atvirs visa tauta. O dėl pravaizdų, tai tuo, kad Jėzaus kūnas nebuvo sutrupintas, įvyko pranašiška velykinio avinėlio aukos aplinkybė, kad jo kau-

lai nebuvo laužomi, kad jį dėdavo visą ant šeimyninio stalo prieš saviškius, taip jog vien jie turėjo jį valgyti (Iš. 12, 43—48; Skait. 9, 12). Tai vaizduoja ne tik dalyvaujančiųjų vienybę, bet taip pat bendrumą su visu nepadalytu aukos avinėliu. Mes esam viso Kristaus kūno dalininkai, kurs daugiau nebemiršta ir nebegali būti; padalytas (I Kor. 10, 16 ss). Šono atvėrimo paslaptyj šventieji tėvai regi taip pat įvykusį pravaizdą, pagal kurį kadaise Ieva išėjo iš miegančio Adomo šono (Prad. 2, 21—24); taip, būtent, iš Jėzaus šono išėjo naujoji Ieva, Bažnyčia, su savo dviem vyriausiais sakramentais, Krikšto ir Altoriaus sakramentu, kurie yra pavaizduoti vandenim ir krauju. Kita mistiška paslapties reikšmė glūdi tame, kad vėliau turėjo įsigalėti Bažnyčioj du didžiu garbinimu, būtent, dieviškojo Kraujo ir Jėzaus Širdies. Abu, o ypač paskutinis, turi savo pamatą ir pradžią toj paslaptyj. Šono atvėrimas yra paskutinė kančios paslaptis, o joj lieka tartum atidengta ir apreikšta Jėzaus Širdis, kaipo meilės buveinė, kaipo gyvenimo ir visų paslapčių židinys, kaipo visų dorybių ir nuopelnų šaltinis, kaipo paskutinė auka už mus, o per maldingumą į ją taip pat kaipo svarbi malonių priemonė, kurias pelnant, ji turėjo taip didę dalį.

Tuo tarpu aplink kryžų darėsi kas kartą tyliau, ir ta niūri diena slinko vakarop. Kareiviai buvo užimti nužudytųjų galvažudžių kūnų nuėmimu, o Viešpaties kūnas baltas, aptekęs tamsaus kraujo ruožais, tebekabėjo graudingai ir gerbtinai ant kryžiaus. Ką dabar Motina darys su mirusiu Sūnumi? Ji neturėjo Jam jokio grabo, o Izraeliuje laikyta gėda būti palaidotam ne savame šeimyniniame grabe. Juk Ji negalėjo net nuo kryžiaus Jo nuimti. Jis daugiau Jai nebepriklausė, Jis buvo Piloto ir žydų nuosavybė. Ji visumet buvo beturtė, beturtė Betliejuje, bet niekad karčiau Ji nejautė to neturto, kaip toj valandoj. Bet Dievas jau buvo pasirūpinęs ir prikėlęs vyrus, kurie turėjo atiduoti Išganytojui paskutinę pagarbą (Jon. 19, 38—42; Luk. 23, 50—55; Mork. 15, 42—47; Mat. 27, 57—61).

Tie vyrai buvo Juozapas Arimatietis ir Nikodemas. Juozapas Arimatietis (iš Arimatiejos — Ramatha, Rentis) buvo turtingas, gerbiamas aukščiausiosios tarybos narys ir Jėzaus šalininkas, bet lig šiol slaptas, iš žydų baimės. Jis nepritarė jų Jėzaus teisimui. Tas pirmasis žingsnis, o, be abejo, taip pat ir negirdėta neteisybė bei nuožmumas, pareikštas Jėzui, dabar suteikė jam jėgų dar svarbesniam žingsniui, būtent, prirengti Išganytojui

pilnoms pagarbos laidotuvėms. Visai arti, prieš pat Kalvarijos kalną jis turėjo daržą, o jame iškaltą uoloj grabą; tame grabe jis norėjo Jėzų palaidoti. Todėl drąsiai nuėjo pas Pilotą ir Jėzaus giminių bei šalininkų vardu prašė leidimo nuimti Jėzaus kūną nuo kryžiaus ir palaidoti. Pagal Romos teises, tai buvo leidžiama. Pilotas iš pradžios stebėjosi, kad Jėzus jau numirė, nes ką tik buvo pas jį žydai ir išsirūpino liepimą nužudyti Jėzų ant kryžiaus. Bet, kada išgirdo iš karininko, kurs vadovavo sargybai per kryžiavimą, kad Išganytojas iš tikro jau numirė, jis leido Juozapui, net pinigų nereikalavęs, nuimti kūną nuo kryžiaus, ir liepė tą kūną jam atiduoti. Juozapas nupirko plonų indų drobių, kokias dėvėdavo kunigai ir karaliai, ir tuoj su savo tarnais stojo į darbą. Antrasis vyras buvo Nikodemas, taip pat Jėzaus mokinys ir gerbiamas Įstato mokytojas bei viršininkas; žinomas jis iš pasikalbėjimo su Jėzumi Velykų šventėj. Taip pat ir jis pats norėjo prisidėti prie laidotuvių ir nupirko šimtą svarų tepalų, aloės, myros ir kvepiančių šaknelių. — Tad atėjo tie vyrai ir didžiai Jėzaus Motinos bei šalininkų paguodai įvykdė gedulingą meilės patarnavimą su pagarba, meiliu rūpestingumu ir neapsakomu gailesčiu. Jie nuėmė kūną nuo kryžiaus ir, suvynioję į audeklus, nuleido jį žemėn, kaip padavimas sako, į sopulingos Motinos prieglobstį. Taip Kūdikėlis iš Betliejaus vėl sugrįžo į Motinos prieglobstį. Bet koki atmaina! Sugrįžo subadytas, sudraskytas, nukryžiuotas, negyvas kūnas. Tada įvyko Simeono pranašavimas, gyvai ir tūkstanteriopai įsmigo sopulių kalavijas į Jos širdį. Paskui vyrai paėmė kūną iš Motinos prieglobsčio ir nunešė ant patepimo akmens, kurs dar ir dabar tebestovi ir yra gerbiamas šventojo Grabo bažnyčioj, ir ten jį parengė laidojimui pagal žydų papročius. Numazgoję kūną, suvyniojo jį į drobes, o tarp kūno ir drobių padėjo kvepiančių šaknelių ir pačias drobes primirkė kvepalais, o galvą pridengė įkapių uždanga. Po tų prirengimų rengtasi nešt į grabą.

Buvo jau visai vakaras. Vieta, kur Išganytojas turėjo būt palaidotas, buvo atstu apie penkias dešimtis žingsnių šiaurvakarių kryptimi nuo nukryžiavimo vietos, Juozapo Arimatiečio darže, anapus kelio, kurs ėjo dauba tarp Kalvarijos kalno ir kitos pusės aukštumų. Grabas buvo iškaltas uoloj, taigi, natūraliu būdu apgintas nuo įsilaužimo ir išniekinimo. Jis susidėjo iš prieangio ir tikrosios grabo vietos su aukštesne, įdubusia kūnui padėti vieta, dešinėj nuo žemos angos, kuri vedė iš prieangio į

vidų. Grabas buvo naujas ir dar nenaudotas, kaip tai tiko Išganytojui, kurio artimiausioj aplinkumoj viskas turėjo būti švaru ir gryna. Juozapas Arimatietis buvo prirengęs grabą sau, o dabar jis tarnavo jo Mokytojui ir Viešpačiui. Taigi, tai buvo prietelio grabas ir reikšmingas Viešpačiui, nes tai liudijo Jo neturtą ir savųjų meilę. Jis neturėjo nei savo lopšelio, nei savos šventyklos pirmajai eucharistinei aukai švęsti, nei savo grabo. Kaip kadais Juozapas padėjo Motinai padėti vaikelį į prakartėlę, taip dabar kitas Juozapas padėjo paguldyti Jėzų į grabą. Todėl nuėjo maža gedulinga procesija nuo Kalvarijos kalno ir per slėnio daubą įėjo į daržą: trys vyrai su apvyniotu kūnu, Jėzaus Motina, šventosios moterys ir keli tarnai. Tos kelios sielos nešė Viešpatį į grabą čia pat prie miesto, kurs, jau apimtas vakaro sąbrėškio, baimės ir sąžinės griaužimų, nebekliudė paskutiniosios Viešpaties kelionės. Grabo pakriaušyj dėliai tamsumo turėjo gelbėti žiburių šviesa. Atnešę, paguldė jie švelniai šventą kūną į akmeninį karstą ir uždarė grabą, užritę angos akmenį. Daug grabų užsidarė ir paliko daug širdžių, panertų skausme ir sopuliuose, bet niekad nebuvo taip, kaip čia (Zach. 12, 10. 11). Gal dėl grabo ankštumo šventosios moterys negalėjo įeiti į patį grabą ir žiūrėjo iš lauko prie angos, kaip guldo Viešpatį. Dabar Išganytojas rado savo poilsio vietą, bet ne Motina. Grįžimas namo Jai buvo našlaitės ir ištrėmimo kelias. — įdėjimo į grabą reikšmė glūdi tame, kad tai yra mūsų Viešpaties tikros mirties naujas įrodymas. Niekad saviškiai nebūtų Jo palaidoję, jei nebūtų buvę tikri, jog Jis mirė. Toliau, paguldymas į grabą ir ilsėjimas jame per tris dienas yra pravaizdų ir pranašavimų įvykimas, ypač Jonos ženklo, į kurį nurodė pats Išganytojas (Mat. 12, 40), ir Izaijo pranašavimo, kurs skelbė, kad Viešpačiui skiriamas buvo grabas tarp piktadarių, bet Jam buvo duotas turtuolio grabas (Iz. 53, 9). To pranašavimo įvykdytojai buvo abu kilnūs ir drąsūs vyrai, Juozapas ir Nikodemas. Iš tikro, atmenant fanatišką vyriausiųjų kunigų Jėzaus neapykantą ir nugalėjimą, kurs jiems pasisekė, reikėjo nemaža drąsos tam darbui (Mork. 15, 43). Jis buvo viešas pasisakymas prieš visą žydiją. Tų kilniųjų vyrų gražusis darbas yra pirmasis Jėzaus mirties nugalėjimas ir Viešpaties romumo bei kantrumo vaisius. Jėzus nelaikė jiems piktu to, kad jie kurį laiką tik slaptai tesilaikė Jo mokiniais. Dabar Jo kantrybė atnešė savo vaisių, ir juo nuostabiau, kad, išskyrus Joną, jie vieni iš visų mokinių ir apaštalų viešai pasiskelbė už Jėzų ir

stojo už Jį. Mistiška Jėzaus palaidojimo reikšmė glūdi taip pat ir tame, kad per savo įdėjimą į grabą Viešpats norėjo palaiminti, pašvęsti ir apdovanoti ypatinga reikšme bei galia paskutinę žmogaus gyvenimo staciją, kapą, įdiegdamas net mirties namuose nemirštančio gyvenimo diegą. Įdėjime į grabą šv. Povilas mato taip pat ir tą vaizdą, kad mes visai turime numirti nudėmei, kad prirengtume savyje garbingą atsikėlimą (Rom. 6, 4; Kol. 2, 12).

Taip atėjo didžioji subata, diena, pilna tylos, liūdesio ir vilties. Toks, tur būt, buvo nusistatymas namuose aukštajame mieste (Sion), kurie priglaudė mažutį būrelį Jėzaus sekėjų, Jėzaus Motiną, šventąsias moteris ir kitus mokinius bei apaštalus, kurie po kits kito tenai susirinko po savo išsiblaškymo. Tą apleidimo ir liūdesio dieną visų jų parama ir paguoda buvo Jėzaus Motina. O didžiosios subatos vakarą, t. y. ateinant pirmajai savaitės dienai, jau šventosios moterys vėl mąstė apie patarnavimą Viešpačiui. Jos nupirko ir prirengė kvepalų, kad pabaigtų Išganytojo kūno parengimą, ko penktadienyj nebeleido padaryti besiartinanti subata.

O tuo tarpu Viešpaties kūnas per subatą gulėjo grabe, žydinčiame darže, garbingas tuo, kad jo nelietė mirties gadinąs pasikėsinimas; garbingas susijungimu su Dievybe, kuri apsiautė jį, kaip tylus spindulių blizgėjimas; garbingas savo tikinčiųjų meile, kurių mintys skraidė aplink jų Viešpaties grabą, kaip žaidžia bitės ir peteliškės aplink gėles; garbingas, galop, baime ir siaubu, kurį jautė Jėzaus priešai ir persekiotojai. Dar pačioj subatoj, tur būt, vakarą, stojo vyriausieji kunigai ir fariziejai pas Pilotą, sakydami: „Valdove, mes atsiminėm, kad tas suvadžiotojas (taip pavadinta Jėzus!), dar gyvas tebebūdamas, sakė: Po trijų dienų aš atsikelsiu;“ todėl jie prašė Pilotą, kad lieptų saugoti grabą per tris dienas, kad kartais neateitų mokiniai, nenusineštų Jo kūno ir nepasakytų, jog Jis atsikėlęs; tas klastingas suklaidinimas, suprantama, būtų dar piktesnis už pirmąjį. Pirmasis suklaidinimas, anot jų, buvo liaudies kurstymas, kurį Jėzus darė, besisavindamas Mesijo orybę; antrasis būtų liaudies siundymas iš mokinių pusės, kurie skelbtų, kad Jėzus atsikėlęs; abiem klastos būdams žydai pridavė politinės reikšmės, kad nugąsdintų Pilotą. Jie bijojo ir nepasitikėjo savo nugalėjimu; jie tiesog prisipažįsta, kad atsikėlimas būtų visų daiktų pikčiausiasis. Pilotas atsakė, kad jie turi šventyklos sargybą, kuri paprastai yra jų valdžioj; taigi, tegu jie sau daro, kaip išmano ir pajėgia; jis

daugiau nebenori turėti su tuo dalyku nieko bendro. Todėl nuėjo vyriausieji kunigai ir pastatė sargybą, šešiolika vyrų pas grabą, o pačią angą, užristą akmenimi, skersai ir išilgai apdėjo antspaudais. Tie žygiai buvo padaryti, kaip prieš mokinius, taip ir prieš pačius kareivius. Sugalvotas žydų gudrumas geriausiai parūpino atsikėlimo stebuklo nesugriaunamumą, pastatė kareivius neklastingais liudytojais to, ką žydai taip norėjo sukliudyti. Taip tad garbingas yra grabas, kaip ir pats Viešpats, kurs, kaip visumet, iš pažeminimo prirengia sau garbę.

Tuo tarpu, kai Jėzaus kūnas čia žemėj buvo prietelių ir neprietelių pripažinimo dalykas, anam gyvenime Kristaus siela jau džiaugėsi visa galybe ir garbe. Mirimo valandoj ji tuojau liko nuskaistinta, nebeprieinama kentėjimams ir pilna galios; tur būt, lydima gražiausių šventų angelų, ji nuėjo į pragarmes. Ar Viešpats aplankė taip pat pragarą, pasmerktųjų buveinę, nėra žinoma. Savo galybe ir veikimu, be abejo, Jis buvo taip pat ir toj vietoj, kad apreikštų savo galybę ir Dievybę ir kad sugėdintų piktąsias dvasias ir gautų iš jų priverstinos pagarbos. Jos ištiko pačios save savo kalavijo ašmenimis, nes jos vedė žydus Jo nužudyti ir taip padėjo įvykdyti atpirkimą. Bet Išganytojas nužengė į pragarmes, Senosios Sandoros šventųjų buveinę, kad juos išvaduotų ir padarytų laimingus. Kaip šviesa ir rytmečio dvelkimas, pasireiškė Viešpats šventoms sieloms, pirmiesiems gimdytojams, patriarkams, pranašams, vyriausiesiems kunigams ir karaliams, kurie į Jį tikėjo, Juo vylės, kurie Jį vaizdavo savo gyvenimu, savo dorybėmis ir likimu, prirengė Jo atėjimą ir karalystę. Kaip gi šventieji tėvai nedrebės iš džiaugsmo, negarbins Jo ir nedėkos Jam už tautos ir pasaulio atpirkimą? Tai, kad Išganytojas šventiesiems tėvams pasirodė, kad Jis pats juos išvadavo ir padarė juos savo atsikėlimo dalyviais, parodo visą Viešpaties gerumą ir meilingumą. Jis mylėjo juos ir mus, kaipo mistiškus savo kūno narius, ir aprėpė juos, kaip dalis, kurias atpirko, atpirkdamas savo gyvenimu ir mirtimi pasaulį. Tur būt, Viešpats pasiliko su šventaisiais tėvais iki savo atsikėlimo.

III. Garbingasis Jėzaus gyvenimas.

I. Naujas dieviškasis gyvenimas žemėj. Kristaus atsikėlimas ir Jo pasireiškimas.

Visų akys buvo atkreiptos į grabą Juozapo Arimatiečio darže paliai miestą. Prieteliai ir priešai buvo sudėję į jį savo lūkesčius, savo baimę ir viltį. Dvi dienos praslinko tyliai, neišspręsdamos to klausimo. Bet trečią dieną akmuo, kuriuo buvo užristas grabas, atsirito šalin, nusviestas angelų, ir parodė, kad grabas yra tuščias, ir nebėra ten Išganytojo. Viešpats atsikėlė iš numirusių.

Tad Kristus iš tikro atsikėlė, Jis turėjo atsikelti. Taip buvo išpranašauta (Ps. 15, 10; Apd. 2, 31) ir paskelbta pirmavaizdžiais (Žyd. 11, 17ss); pats Kristus apaštalams (Mat. 17, 22; 20, 19; Mork. 9, 30; 10, 34; Luk. 18, 33) ir žydams (Jon. 2, 19; Mat. 16, 4; Luk. 11, 29s) iškilmingai nurodė savo atsikėlimą, kaipo savo Mesijanybės ir Dievybės patikrinimą." Taip pat ir žydai įtemptai laukė trečiosios Jo gulėjimo grabe dienos. Jei Jis neatsikels, tai viskas su Juo pabaigta, pabaigti Jo planai ir Jo darbai. Tas paskutinis Jo pralaimėtas nuotykis tada iš tikro Jam būtų blogesnis už visa kita. Taigi, Kristus turėjo atsikelti ir, iš tikro, trečiąją dieną atsikėlė taip, kaip buvo prižadėjęs, atsikėlė, nepalietęs grabo akmens ir neregimai žmogaus akiai, nes atsikėlimo išdava buvo gyvenimas, kurs nebepriklausė šio pasaulio; toliau, Jis atsikėlė savo dieviška galia, nes mirusiųjų prikėlimas yra vien dieviškos galybės darbas, kuri yra Tėve, kaipo pradžioj, bet per amžinąjį gimdymą taip pat ir Sūnuje. Todėl Raštas sako, kad Tėvas Jį prikėlė iš numirusių (Rom. 6, 4; 8, 11; I Kor. 6, 14), bet taip pat sako, kad Sūnus, kaip laisva valia padėjo gyvybę, taip laisva valia ją vėl pasiėmė (Jon. 2, 19; 10, 18) sava dieviška galia, kuri vienoj valandėlėj įvykdė prikėlimą ir permainymą, kaip tai taip pat dėsis ir mums atsikeliant (I Kor. 15, 52); galop, Jis atsikėlė ir susijungė su kūnu ir su siela jau nebe žemiškam gyvenimui, bet naujam,

stebėtinam, visai dieviškam gyvenimui. Kūnas dabar yra ne tik visiškai pasidavęs ir klusnus, bet garbingas, visai lygiaeilis įnagis, kurs remia sielą ir suteikia jai visai neįspėjamus pažinimo, džiaugsmo ir galybės šaltinius. Nenustodamas būti kūnu, jis įgauna visai dvasiškos rūšies ypatybes, būtent, priima nemarumą, daros neprieinamas sopuliui ir gauna gyvenimo nepriklausomybę nuo visų išviršinių sąlygų, pasilikdamas amžinoj jaunystėj ir galioj; antra, gauna spinduliuojančio grožio ir garbės puikumą; trečia, laisvumą, kurs pašalina ir nusikrato viskuo, kas apsunkina; galop, judrumą, persiskverbiamumą, prieš kuriuos dingsta medžiaga, laikas ir tolybės su savo kliūtimis. Per tas ypatybes atsimainęs kūnas yra visai stebėtina būtybė ir gražiausias Dievo išminties bei galybės padaras (I Kor. 15, 38ss). Toks tad atsikėlė Kristus. Jis gyvena tuo nauju gyvenimu (Rom. 6, 4), nusikratęs visais šio gyvenimo sunkumais, kuriais jį buvo apkrovęs nuodėmės prakeikimas (Rom. 6, 10), gyvena nuskaistintam kūne (Pil. 3, 21), kaipo pirmonė (I Kor. 15, 20) ir pirmgimis mirusiųjų tarpe, kaipo visų nuskaistintųjų vykdytojas ir pirmavaizdis (Kol. 1, 18), kaipo tikras Dievo Sūnus, kurs savo kančia ir mirtimi užsipelnė garbės ir šlovės vainiką (Žyd. 2, 9). Dingo vergo pavidalas, ir per nuskaistintą kūną šviečia Dievybės pavidalas, taip jog, kaip prie amžinojo gimimo, taip ir prie atsikėlimo, Tėvas gali sakyti: „Tu - mano Sūnus, aš šiandien pagimdžiau Tave. Reikalauk iš manęs, o, kaipo paveldėjimą, duosiu Tau tautas ir, kaipo Tavo nuosavybę, žemės ribas“; (Ps. 2, 7). Dabar Kristus tikrai viešpatauja ir per nuskaistinto kūno galią joki Jo karalystės vieta nėra Jam tolima, ir Jo skeptras siekia vienkart Jo laikinio, amžino ir nenykstančio viešpatavimo toliausius kraštus. Kristus daugiau nebemiršta (Rom. 6, 9). Išaušo ant Dievo-Žmogaus galvos graži laimingos amžinybės diena, ir ji nepažįsta vakaro bei nusileidimo.

Atsikėlimas yra garbinga paslaptis, kilniausia krikščionybės šventė. Jis turi didžiausios reikšmės, yra Kristaus darbų vainikas. Visas Viešpaties veikimas turėjo tikslą įrodyti savo Dievybę, kad mes, pasiduodami Jam tikėjime ir viltyj, pasiektume išteisinimą ir viduojį šventumą. Mokinimas ir stebuklų darymas tai turėjo savo artimiausiu tikslu. Tam daugeriopam įrodymui trūko dar vienos grandies, ir tai svarbiausios, būtent, atsikėlimo, nes jį Išganytojas prižadėjo žydams, kaipo vyriausią stebuklą ir visų kitų stebuklų patikrinimą. Dabar Jis jį įvykdė, ir, iš tikro, jis yra toli didesnis, negu kiekvienas kitas, kokio priešai begalėjo „iš dangaus“

reikalauti. Taip spinduliuoja atsikėlimo garbė į visą Jėzaus gyvenimą ir veikimą ir nuskaistina jį puikiu, garbingu blizgėjimu. Taigi, atsikėlimu buvo nulemtas krikščionybės nugalėjimas. Toliau, atsikėlimas savo antspaudu patvirtina mūsų išvadavimą iš šėtono valdžios. Trimis galingomis kariuomenėmis šėtonas pavergė žmonių giminę, geidulių, nuodėmės ir mirties galybe, ir taip išplėšė iš jos visas Dievo dovanas, ramybės, malonės ir nemirtingumo dovanas. Geidulių ir nuodėmės galybę Išganytojas jau sutrynė savo gyvenimo pavyzdžiu, savo mirtim ir malonės užpelnymu. Paskutinįjį priešą, mirtį, dabar Jis nugali savo atsikėlimu, nugali jos pačios pilyj, grabe (I Kor. 15, 26. 54ss). Kaip Samsonas išvertė miesto vartus, kurie jį laikė nelaisvėj, ir nusinešė juos (Teis. 16, 3), taip Viešpats išvertė baisius mirties vartus ir uždarus, nunešė juos trijumfingai šalin ir išvadavo mus visus iš amžinos mirties kalėjimo. Savo atsikėlimu Jis nugalėjo visų mirtį, ir dabar mūsų atsikėlimas yra laiduotas, kaip ir Jo paties (I Kor. skirs. 15). Tad Kristaus atsikėlimas yra didis, garbingas ir visuotinis nugalėjimas. —Galop, atsikėlimas yra taip pat paties Dievo-Žmogaus gyvenimo vainikas ir išpuošimas, nes per atsikėlimą Jis pasisavina garbę ir šlovę. Ta garbė prasidėjo su mirtimi, kada Kristaus siela jau liko nuskaistinta ir laiminga visomis savo galiomis. Dabar atsikėlime taip pat ir kūnas, besijungdamas su palaimintąja siela, lieka nuskaistintas, taip jog dabar visa žmogybė dalyvauja esybinėj garbėj. Tai laimės pilnybei betrūksta tik būti perkeltam į dangų, o tai įvyks per garbingą į dangų žengimą. Tas nuskaistintas gyvenimas buvo tikrasis Dievo-Žmogaus tikslas. Pilnas kentėjimų gyvenimas buvo tik pereinamasis kelias. Bet tas garbingasis gyvenimas yra taip pat mūsų garbingojo gyvenimo pirmavaizdis, laidas ir priežastis. Taigi, Kristaus atsikėlimo šventė yra mūsų visų šventė. Tuo tarpu iš tos paslapties regim ne tik tai, kaip galingą, garbingą ir gerą turim Viešpatį, kurs savo garbę padaro mūsų, bet taip pat regim, kokią didžią auką Jis pakėlė, kad Jis dėl mūsų meilės taip ilgai nenorėjo turėti garbės, kuri Jam priklausė nuo pirmosios šio gyvenimo valandos.

Tas didis atsikėlimo stebuklas, kurs turi tokios reikšmės visai mūsų religijai, jog su juo stovi arba griūva visa krikščionybė (I Kor. 15, 14), dabar turėjo būti apreikštas bei paliudytas mums ir visam pasauliui. Be Bažnyčios statymo, įvykdant įvairius įsteigimus, tas atsikėlimo apreiškimas buvo Jėzaus garbingojo gyvenimo čia žemėj ir įvairių jo paslapčių tikslas. Visi Kristaus pasiro-

dymai siekia prie to dvejopo tikslo, kartais prie vieno, kartais prie antro, o kartais prie abiejų kartu. — Tačiau tas apreiškimas, kurį vykdė iš dalies pats Kristus, iš dalies angelai ir Senosios Sandoros šventieji, kurie buvo prikelti, atsikeliant Kristui, ir pasirodė daugeliui mieste (Mat. 27, 52. 53), neturėjo būti teikiamas visai tautai, bet Dievo išrinktiesiems liudytojams, apaštalams (Apd. 10, 41; 13, 30 ss; 1 Kor. 15, 5), o per juos visam pasauliui. Kristus daugiau nebedraugauja su liaudimi. Ji dabar turi kreiptis į apaštalus. Taip yra geriau žmonių tikėjimo atžvilgiu, ir geriau pasiduodama Bažnyčiai, tai dvasinei išganymo įstaigai.

Grabo sargai ir aukščiausioji taryba.

Pirmasis Jėzaus atsikėlimo apreiškimas įvyko per angelus. Jie juk yra Dievo sprendimų žinnešiai, tarpininkai tarp šio ir ano pasaulio, prie kurio dabar priklausė Kristus; jie taip pat buvo Kristaus Įsikūnijimo ir gimimo skelbėjai, o toks angelų patarnavimas priklausė prie Kristaus aukštybės bei galybės pažymėjimo. Taigi, atsikėlimo naktį ir anksti rytą nužengė angelas pas Viešpaties grabą ir tai su didžiais galybės ženklais (Mat. 28, 2). Jis praneša apie save panašiu į žaibą pasirodymu, jam besiartinant žemė dreba, jis atrita akmenį šalin ir ramiai ir didingai sėdas ant jo krašto. Kareiviai galėjo žiūrėt į tuščią grabą, bet jie, vos nenumirę iš baimės, pabėgo į miestą ir pranešė apie tai vyriausiesiems kunigams, kurių valdžiai juos Pilotas buvo pavedęs. Tie kareiviai yra nė kiek neįtariami liudytojai dėl jų luomo, jų verslo, dėl to, kad jie nė kiek nedalyvavo visame tame dalyke, nei stojo į tą ar aną pusę, ir dėl to, kad jiems turėjo būti svarbiau tai, kad vyriausiesiems kunigams ir Pilotui jie galėtų pranešti tikrų žinių apie visa, kas dėjosi. Taip tad vyriausieji kunigai, kad ir nenorėdami, gavo oficialią žinią apie Jėzaus atsikėlimą, ir tai gavo iš tų, kuriuos jie tam ir pastatė, kad apsaugotų ir nukreiptų kiekvieną apgaulę bei klastą. — Tad, vyriausieji kunigai padarė pasitarimą, ir tai, ką jie nutarė, yra valdiška. Užuot pripažinę tiesą, kaip tai jie buvo prižadėję (Mat. 27, 42), arba užuot aiškinę įvykį burtais, prieš kuriuos nieko nepajėgė net ginkluota galybė, jie atvirai pripažino faktą; bet, kad išsipainiotų iš keblumo, jie įmasino kareivius į melą, papirkdami juos dideliais pinigais ir prižadėdami, kad taip pat iš Piloto nebus jokios bausmės. Kareiviai turėjo sakyti, kad, jiems bemiegant, mokiniai pavogę ir nusinešę Jėzaus kūną. Šiose aplinkybėse Pilotui, tur būt, ma-

žai terūpėjo toliau judinti tas dalykas dėl kareivių, žydų arba dėl paties savo intereso. Jis jau gana turėjo ant savo sąžinės ir džiaugės, kad tuo buvo pabaigtas tas skaudusis klausimas. Tie vyriausiųjų kunigų žygiai čia jau nėra tik netikėjimas, bet tiesiog žema niekšybė. Kiekvienas žodis, kurį jie sako, yra nusikaltimas ir kilpos jiems patiems, kaip tai išveda šv. Augustinas (In Ps. 63: Mentita est iniquitas sibi [Ps. 26, 12]). Jie apgaudinėja save ir stato save į baisiausią keblumą, puola į niekšybę ir į pragarą. Nepaisant melo, darbas išėjo aikštėn, nors, kaip Matas sako (28, 15), pas žydus užsiliko gandas, kad mokiniai nusinešę Jėzaus kūną. Be to, čia pasirodo, kokią rolę lošė pinigai Viešpaties gyvenimo likimuose ir kančioj: neteisybės rolę.— Toks yra atsikėlimo apreiškimas priešams. Iš savo gailestingumo Viešpats nė jų neužmiršta. Jis pasiunčia jiems neginčijamą liudijimą per angelą ir kareivius, kad juos išgydytų iš netikėjimo atkaklumo. Bet savo aukštybėj ir galybėj Jis pats daugiau nebesusižino su jais. Jis yra gyvas tarp jų ir viršuj jų, visur Jis pasirodo, visur mokiniai garsiai skelbia Jo atsikėlimą — baisi mintis Jo priešams! Su gėdingu niekšybės darbu aukščiausioji žydų taryba dingsta iš Evangelijos. Patvariai ji lošė Dievui priešingos valstybės rolę, kildama prieš Dievo tiesą melo ir žiaurios jėgos priemonėmis ir su pasisekimu, kokį turi visi Dievo priešai, su gėdos, pasibaisėjimo ir galutinės pražūties išdava. „Viešpaties tiesa tveria amžinai“ (Ps. 116, 2).

Viešpaties Motina. Dievobaimingosios moterys prie grabo.

Tarp tikinčiųjų ir ištikimųjų Viešpaties šalininkų, be abejo, buvo Jo šventoji Motina, kuri pirmiausia buvo apdovanota Atsikėlusiojo apsireiškimu ir pasirodymu. Šventajam Rašte tai nėra patikrinta, bet visuotinis krikščioniškas įsitikinimas ir natūralūs meilingumas, su kokiu vyksta visi dieviški darbai, kalba už tai, kad Išganytojas suteikė Marijai pasirodymo malonę. Juk Ji buvo Jo Motina; prigimties ir malonės atžvilgiu, o taip pat ir tuo atžvilgiu, kad Ji bendradarbiavo atpirkimo darbe, Ji yra Jam artimiausia ir todėl Ji pelnė, kad Viešpats Jai pasirodytų ir, apreikšdamas Jai savo garbę tokiu būdu ir laipsniu, kokio niekam kitam neteko, suteiktų begalinio Jos širdžiai džiaugsmo ir linksmybės. Kadangi pasirodymas teturėjo privačios reikšmės, šv. Raštas jo nemini.

Labiau viešą charakterį turėjo apreiškimas, kurį Išganytojas

suteikė šventosioms moterims (Mat. 28, 1—8; Mork. 16, 1—8; Luk. 24, 1 —11). Moterys, kurių tarpe yra minimos Marija Magdalena, Marija Jokūbo arba Kleopo (pas Matą kitoji Marija), Salome ir Joanna, išsirengė keliauti pas grabą anksti rytą po subatos (arba, kaip Matas sako, bepradedant aušti pirmai dienai po subatos), kad tepalais ir kvepiančiais prietaisais, iš vakaro nupirktais, papildytų Jėzaus kūnui pagarbos ir meilės reiškimus, kurių atlikti penktadienio vakarą joms nebebuvo leista. Gal jos ėjo pas grabą, pasiskirsčiusios į būrelius, ir todėl kai kurios atėjo dar tebeaušt ant, o kitos saulei tekant. Kelyj jos kalbėjosi apie didžiulį akmenį, kuriuo buvo užrista grabo anga — jos rūpinosi, kas joms galėtų pagelbėti jį atrišti. Matyt, jos nežinojo, kad grabas yra apstatytas sargyba ir antspauduotas, ir tikėjos prisigerinti daržininkui, kad jis pašalintų akmenį. Bet, kada jos prisiartino, pamatė, kad akmuo yra atrištas, o pats grabas tuščias. Vos tik Magdalena tai pastebėjo, ji tuoj pabėgo atgal pas apaštalus pranešti, kas atsitiko. O kitos moterys, nustebusios, pasiliko pas grabą ir staiga pamatė du angelus, blizgančiai baltai apsirėdžiusius; jie sėdėjo dešinėj nuo angos ant papėdės krašto, kur buvo paguldytas kūnas; kada moterys, juos pamačiusios, nusigando, jie tarė joms meilingai: „Nebijokite. Jūs ieškote Jėzaus Nazarėno, kurs buvo prikaltas ant kryžiaus. Kam ieškot gyvojo tarp mirusių? Jis atsikėlė. Ateikite ir pamatykite vietą, kur Viešpats buvo paguldytas. Atsiminkite, kaip Jis jums kalbėjo, dar tebebūdamas Galilėjoj, ir sakė: reikia, kad žmogaus Sūnus būtų išduotas į žmonių nusijėdėlių rankas, būtų prikaltas ant kryžiaus ir trečią dieną atsikeltų. Bet greitai eikite pasakyti Jo mokiniams ir Petrui, kad Jis yra atsikėlęs ir štai eina pirm jūsų į Galilėją; tenai Jį matysite“. Moterys atsiminė Jo žodžius, nusiskubino į miestą, išsigandusios ir nudžiugusios, bet svyravo ir neišmanė, ar tą žinią pranešti apaštalams, ar ją pasilikti sau. — Taip šventosios moterys buvo atlygintos už ištikimą Jėzui tarnavimą, atlygintos angelų pasirodymu ir meilingu jų prabilimu, atlygintos garbe, kad jos pirmos sužinojo didžią atsikėlimo paslaptį ir ją skelbė.

Petras ir Jonas. Marija Magdalena.

Tuo tarpu Magdalena nusiskubino namo į aukštąjį miestą ir pranešė Petrui bei kitiems mokiniams: „Paėmė Viešpatį iš kapo, ir nežinome, kur Jį padėjo“ (Jon. 20, 1—10; Luk. 24, 11. 22). Tai pasakiusi, ji tuoj vėl dingo ir nusiskubino atgal pas grabą. Gavę tą žinią, Petras ir Jonas greitai išbėgo pas grabą įsitikrinti, ar tai tiesa. Jaunystės uolumu Jonas pralenkė Petrą, bet, atvykęs pas grabą, palaukė jo ir leido jam pirmam įeit į grabą. Petras, pasiryžęs, įėjo į prieangį ir į patį grabą, atsidėjęs žiūrėjo į viską— įkapės ir galvos uždangalas, dailiai sulankstyti, buvo padėti grabe atskiroj vietoj. Įėjo taip pat ir Jonas, ir, tur būt, juodu kalbėjosi, kaip kūnas buvo aprengtas ir padėtas, ir įsitikrino, kad tose aplinkybėse negali būti nė kalbos apie kūno pavogimą. To įsižiūrėjimo išdava buvo ta, kad Jonas tvirtai įtikėjo į atsikėlimą, o apie Petrą dar, be to, yra parašyta, kad jis nuėjo namo, pilnas nusistebėjimo tuo, ką regėjo. Lig šiol jie nesupraio praktiškai Viešpaties žodžių nei Rašto, dabar jie juos suprato. Toki buvo tų vyrų paguoda ir velykinis džiaugsmas, tikėjimo sutvirtėjimas.

Abu apaštalai jau buvo nuėję, kada Magdalena vis dar tebebuvo prie grabo (Jon. 20, 11 — 18; Mork. 16, 9—11). Ji įėjo į prieangį, pasilenkė pažiūrėti pro žemą grabo angą ir pažvelgė į vidų; iš akių jai tekėjo karčios ašaros, gal dėl to, kad ji manė, jog Viešpaties grabas buvo išniekintas, ir dėl to, kad nežinojo, kas dėjosi su Jo kūnu. Staiga ji išvydo du baltai aprėdytus angelus, vieną prie grabo galvos, antrą prie kojų. Jie klausė: „Moteriške, ko verki?[1] Nė kiek nenusigandusi, ji atsakė: „Paėmė mano Viešpatį ir nežinau, kur Jį padėjo“. Lyg atjausdama Viešpaties artumą, ar gal išgirdusi šlamesį, ji atsigręžė, ieškodama, ir išvydo už savęs pavidalą. Ar tai dėl to, kad Išganytojas buvo permainęs savo išvaizdą, ar gal dėl to, kad iš rūpesčio ir skausmo ji gerai neįsižiūrėjo, ji manė, jog tai daržininkas. Nepažįstamojo paklausta, ko verkia, atsakė: „Viešpatie, jei tu Jį išsinešei, pasakyk man, kur Jį padėjai; aš Jį pasiimsiu“. Visam tame reiškiasi tos šventos mokinės meilės didumas. Ji mąsto tik apie Viešpatį, Jo teieško, Jis jai yra viskas, o visa kita — niekas, jei tai neveda pas Jį. Tokiai meilei Viešpats nebegalėjo toliau spirtis. Jis apreiškė save, gal būt, tuo, kad priėmė labai garbingą išvaizdą ir tarė: „Marija!“ Tai buvo tik vienas žodis, bet jis pasakė ir padarė viską: apreiškimą, nuraminimą, paguodą ir meilės pasitikėjimą. Iš karto Marija pažino Viešpatį, atsi-

gręžė į Jį ir, perimta begalinio nustebimo, džiaugsmo ir meilės, teturėjo tik vieną žodį: „Rabboni (Mokytojau)!“ Bet ir tas žodis pasakė viską; jis buvo gražiausių, kilniausių ir graudingiausių santykių išraiška, vaiko savo Mokytojui ir Auklėtojui, pagarbos, atsidavimo ir dėkingumo išraiška. Rodos, ji karštai ėmė bučiuoti Viešpaties kojas ir negalėjo nuo Jo atsitraukti, juo labiau, kad ji manė, jog tai tėra tik praeinąs iš dangaus pasirodymas ir Viešpats vėl tuoj sugrįš į dangų. Todėl Jis jai tarė: „Nelaikyk manęs (daugiau), nes aš dar neužžengiau pas savo Tėvą“. Jis neatmeta pagerbimo, juk ir kitų moterų Jis taip pat neatstums, Jis draudžia tik nesotumą ir jos manymą, kad ji čia žemėj niekad nebesidžiaugs Jo regėjimu. O juk taip nebuvo. Todėl Jis prideda: „Aš dar neužžengiau pas savo Tėvą; eik velyk pas mano brolius ir jiems sakyk: Aš žengiu pas savo Tėvą ir jūsų Tėvą, pas savo Dievą ir jūsų Dievą“. — Tad to pasirodymo reikšmė nėra tik privatinė, kad atsikėlimo apreiškimu paguostų Magdaleną, — ta reikšmė turi visuotinį ir viešą charakterį tuo, kad Viešpats įteikia žinią, kurios nešėja padaro Mariją. Ta žinia skelbė lūkesčių paplatinimą. Pirmam pasirodyme angelas pažymėjo Galilėją, kaipo vietą, kurioj dėsis svarbūs įvykiai, o dabar Viešpats pažymi dangų, kaipo savo veikimo pabaigą ir visų tikslą. Taigi, toj žinioj buvo nurodymas, kad Jo pasilikimas čia žemėj nesitęs ilgai, bet netrukus baigsis žengimu į dangų. Nors gyvenimas, kurį Jis dabar gyvena, be abejo, duos jiems progos su Juo susisiekti, tačiau tai jau nebėra toks pat gyvenimas, kaip pirma, bet kitoks, nepaprastas ir praeinąs. Visa tai tikrai glūdi žodžiuose: „Nelaikyk manęs, nes aš dar neužžengiau pas savo Tėvą“. Kitas visuotinės reikšmės bruožas tame pasirodyme yra liepime pranešti tai apaštalams. Apaštalai yra Jo karalystės pirmesnieji, ir ypač dabar reikėjo jiems paguodos bei padrąsinimo, todėl net privatiniuose dalykuose jis yra Jo minčių tikslas. O kaip meilingai skamba tos žinios įteikimas! Jėzus vadina apaštalus „broliais“ ir savo žodžiuose ne tik išreiškia tų broliškų santykių pagrindimą tuo, kad jie turi draug su Juo tą patį Tėvą ir tą patį Dievą, ir kad ta bendrybė buvo sustiprinta bei patobulinta atpirkimu, bet taip pat nurodo tos sūnybės garbingą pilnumą, kad jie bendrai su Juo džiaugsis Dievu danguje. Išganytojas ne vien sau paima tą džiaugsmą, bet ir mums visiems. Taigi, čia yra gražus atsikėlimo reikšmės praplėtimas. Su ta linksma žinia Magdalena nusiskubino pas apaštalus.

Jėzus pasirodo kitoms moterims. Mokiniai iš Emauso.

Viešpats neužmiršo taip pat nė kitų šventų moterų, kurios, eidamos pas apaštalus, tur būt, svyruodamos ir nepasiryžusios, dar tebebuvo grabo daržo apylinkėse (Mat. 28, 9. 10; Luk. 24, 11; Mork. 16, 8). Jis pasitiko jas ir iš karto leido save pažinti. Neapsakomam džiaugsme jos prisiartino prie Jo, sukniubo ant kelių ir bučiavo Jo kojas. O Jis, pilnas meilės ir gerumo, tarė joms: „Nebijokite! Eikite, paskelbkite mano broliams, kad eitų į Galilėją; ten jie mane matys“. Taigi, Jis čia patikrina angelo žodžius ir įteikia joms tą pačią žinią, kur ir Magdalenai. Padrąsintos, moterys nuėjo pas apaštalus ir papasakojo, ką regėjo ir girdėjo. Bet apaštalai jų žinias laikė lyg tuščiomis pasakomis it taip mažai jų žodžiais tetikėjo, kaip ir Magdalenos.

Tų abejojimų ir neramumų metu, dar tą pačią dieną, tur būt, popiet, du mokiniai, vienas vardu Kleopas, išėjo iš Jeruzalės į Emauso miestelį, kurs buvo atstu nuo Jeruzalės pustrečios valandos kelio šiaurryčių kryptimi (Luk. 24, 13—35; Mork. 16, 12. 13). Paskutiniųjų dienų atsitikimai slėgė jų širdis, lyg koks slogutis, ir jie ėjo keliu, leisdamies į liūdnus apie tai pasikalbėjimus. Labiausiai jiems skaudėjo jų Mokytojo, Izraeliaus pranašo ir gelbėtojo gėdingas galas; o juk jie buvo prie Jo prisirišę su tokia pagarba ir meile. Jie niekaip negalėjo suderinti Jėzaus darbo ir Jo pašaukimo visiško žlugimo su prižadėjimais ir pranešimais, kuriuos Jis darė; bent Jis turėtų dabar trečią dieną atsikelti ir tuo viską atitaisyti. Apie tai jie teturėjo nepatikimų žinių, kurias atnešė moterys, o jie patys Jo neregėjo. Galop, tie atsitikimai ir jų pačių padėtį padarė neramią. Prieš visą tautą jie buvo pažymėti, kaipo apgaviko mokiniai, ir manė nebesą tikri, ar beišliks gyvi. Gal dėl to jie ir paliko nejaukų miestą ir stengėsi pasiekti kaimą. — Tokiose aplinkybėse prisijungė prie jų Išganytojas, gal priėmęs grįžtančio namo šventkeleivio išvaizdą, taip jog jie nepažino Jo; Jis užvedė kalbą, klausdamas, apie ką jie kalbas ir dėl ko rodos nuliūdę. Kleopas atsakė, kad Jis, tur būt, yra vienintelis šventkeleivis, kurs nežino, kas šiomis dienomis atsitiko su Jėzum iš Nazareto, kurs buvo didis pranašas, galingas darbu ir žodžiu pas Dievą ir visoj tautoj; kaip Jį vyriausieji kunigai nuteisė ir prikalė ant kryžiaus; bet jie patys nuolat tikėjos, kad Jis atpirks Izraeliu, o štai jau trečia diena, kaip tai įvyko; kai kurios iš jų moteriškių, tiesa, buvu-

sios pas grabą, bet radusios jį tuščią, o angelas joms sakęs, kad Jėzus kėlęs; kai kurie mokiniai nuėję ir radę tai, ką sakė moterys, tačiau Jo paties nematę. Į tai Išganytojas atsakė: „O, neišmanėliai ir nerangios širdies tikėti visam, ką yra kalbėję pranašai! Argi nereikėjo, kad Kristus tai kentėtų ir taip įeitų į savo garbę?“ Ir tada pradėjo Jis jiems įrodinėti iš Mozės ir pranašų, kad viskas taip turėjo įvykti.

Tai buvo ilga biblinė kalba, kurią Viešpats iš savo gerumo pasakė abiem mokiniams, nors jie nė apaštalais nebuvo. Be to, Jis kalbėjo taip pagaunamai ir keliamai, jog užsidegė jų širdys. Apšviečia, ramina ir guodžia kiekvienas žodis, kurs išeina iš palaimintų Jėzaus lūpų. Jis juos mokino, kad Jo kančia ir Jo mirtis nėra netikėta, nėra Jo veikalo nepasisekimas bei žlugimas; priešingai, tai yra tvirtas, amžinas ir dieviškas planas, apreikštas iš pradžių, kurio vadaujančioji idėja glūdi žodžiuose: „Reikėjo, kad Kristus kentėtų ir taip įeitų į savo garbę“; Jis nebūtų prižadėtasis Mesijas, jei visa tai nebūtų įvykę. Taip dingsta iš jų akių kryžiaus papiktinimas, ir, jiems patiems nepastebint, praskynė sau kelią į jų sielas viltis, kad Mokytojas yra gyvas ir ne viskas prarasta. Taip pat ir už save nebereikėjo jiems bijotis. Dievo planai saugojo juos, ir jie galėjo būti ramūs dėl savo likimo. Suprantama tad, kad abu mokiniai negalėjo nė akių nukreipti nuo tų lūpų, kurios jiems tiekė tokios paguodos. Jie užmiršo kelio ilgumą ir vargingumą. Valandos prabėgo, ir pirmiau, negu jie tai pastebėjo, jų koja įžengė į Emauso žemę. Viešpats atrodė keliausiąs toliau. Bet mokiniai meldė Jį ir vertė, kad Jis teiktųsi pasilikti su jais, nes jau baigėsi diena ir artinosi vakaras. Viešpats malonai priima pakvietimą ir sėda su jais prie stalo. Kaipo garbės svečias, ima Jis savo papročiu duoną, laimina ją, laužo ir paduoda jiems. Kai kurie šventieji tėvai mano, kad per tą duonos laužymą Viešpats padavė mokiniams švenčiausią Eucharistiją. Iš tikro, tai būtų buvęs gerumas su viršum! Svetainės stalas būtų persimainęs į altorių, o tariamasis keliauninkas būtų pasirodęs, kaipo garbingas Naujosios Sandoros Vyriausiasis Kunigas. Vis tiek, kaip ten buvo, viena yra tikra, kad per „duonos laužymą“ abu mokiniai pažino Išganytoją ir liko lyg nebyliai iš nusistebėjimo, pagarbos ir meilės. Taip, tai Jis buvo tikrai, Jis — mielas, geras Mokytojas, bet kaip gražus ir nuskaistintas! Bet jie valandėlę tesidžiaugė Jo šventu buvimu; paskui Jis staiga pradingo — ir jie daugiau Jo neberegėjo. Bet jie nebeliūdo; jie matė Viešpatį Jo garbėj; Jis tikrai kėlės. Jis ėjo su

jais, juos mokė, sėdėjo su jais už stalo ir laužė duoną. Tikėjimas ir meilė taip gero Viešpaties pripildė jų širdis, o su ta meile taip pat ir džiaugsmas, drąsa ir jėga. Neužtrukdami nė valandėlės, jie nusiskubino atgal į miestą nunešti apaštalams pasirodymo žinios. Tuo tarpu Išganytojas pasirodė taip pat Petrui ir Jokūbui (I Kor. 15, 5. 7). Todėl du mokinius, grįžtančius iš Emauso, apaštalai jau pasitiko su linksma žinia, kad Viešpats tikrai atsikėlė ir pasirodė Simonui. Du mokiniai, kiek užsipelnė pasireiškimo garbės ir paguodos, užsipelnė branginimu, prisirišimu ir meile Išganytojo, o taip pat ir vaišingu bei dėkingu pakvietimu, kad pas juos užeitų. Jei jie nebūtų kvietę, Viešpats, tur būt, būtų nuėjęs toliau.

Taip iš lengvo tikėjimas, viltis ir džiaugsmas laužė sau kelią į apaštalų kolegiją, bet labai lėnai. Moterys pas juos nerado beveik jokio tikėjimo (Luk. 24, 11; Mork. 16, 11), net Petro ir mokinių iš Emauso parnešta žinia ne visiems apaštalams suteikė visiško suraminimo (Mork. 16, 13). Pats galop Viešpats turėjo pasirodyti ir jtikrinti apaštalų kolegiją, kad tikrai yra atsikėlęs. Tai įvyko atsikėlimo dienos vakarą.

Viešpaties pasireiškimas apaštalams vakarienės salėj. Šv. Tomo išpažinimas.

Pasirodymas, įvykęs atsikėlimo dienos vakarą, yra vienas svarbiausiųjų; pasakoja jį šv. Lukas (24, 36—45), o ypač šv. Jonas (20, 19—23). Pirmą kartą Viešpats pasirodė visam būriui apaštalų, kuriuos Jis parinko į savo Bažnyčios šulus. Visi pirmesnieji pasirodymai, regimai, tetarnavo tam tikslui, kad iš lengvo prirengtų apaštalus paguodos valandai, kurią Jis jiems buvo prižadėjęs — kad Jis vėl ateis ir padalys jų džiaugsmą visišką. Viešpaties išsiilgimas buvo sukeltas apaštalų širdyse. Dabar pats Išganytojas galėjo ateiti į jų tarpą, juos paguosti savo garbingo atsikėlimo įrodymu, juos priruošti linksmai apie Dievo karalystę žiniai. Apaštalai dar tebesikalbėjo su mokiniais iš Emauso apie pasirodymą, kurs jiems teko matyti, kai staiga pro užrakintas duris atėjo Viešpats, atsistojo viduryje ir pasveikino juos žodžiais: „Ramybė jums! Tai-aš, nebijokite!“ Toks yra Velykų pasveikinimas, tai tiesiog linkėjimas ir troškimas pritaikinti visas įvykdytojo atpirkimo gerybes, tai — naujo gyvenimo obalsis. Tuo Išganytojas padrąsino apaštalus, kad atmestų visą nerimą ir baimę, net baimę žydų, nuo kurių jie rūpestingai užsirakino duris, nes juk Jis pats vėl yra jų tarpe, kaipo

Mokytojas ir globėjas. Pirmoj valandėlėj apaštalai, pamatę Išganytoją, pasitraukė atgal, manydami matą dvasią. Bet tuoj Viešpats jiems tarė: „Ko esate nusigandę ir kodėl tokios mintys kilsta jūsų širdyse?“ Ir davė jiems visus galimus įrodymus, kad tai Jis yra, kad Jis tikrai ir garbingai atsikėlė. Jis jiems parodė rankas ir kojas, kuriose buvo matomos kryžiaus žaizdos. „Matykite mano rankas ir kojas, jog tai aš pats, čiupinėkite ir žiūrėkite; juk dvasia neturi kūno ir kaulų, kaip kad matote mane turint“. Tur būt, Jis leido palytėti save pirštais. O kada jie, pagauti džiaugsmo ir nustebimo, dar netikėjo, paklausė juos, ar neturi ko valgyti. Atnešė Jam keptos žuvies ir medaus. Jis valgė jų akivaizdoje, kaip seniau, o kas liko, jiems atidavė. Kad Jis atsikėlė garbingas, tai Jis įrodė, staiga ateidamas ir dingdamas pro užrakintas duris, o gal taip pat rodydamas turįs kūną su dvasios savybėmis. Koki ramybė, paguoda ir pasitikėjimas turėjo įsigyventi apaštalų širdyse!

Bet to dar negana buvo mūsų Viešpačiui. Savo laikinio žemiškojo gyvenimo dienomis, iki įžengdamas į dangų, Jis norėjo tvarkyti toliau savo Bažnyčią. Ir taip dabar Išganytojas suteikia apaštalams šventojo Rašto supratimą. Tai buvo neįvertinama dovana jų mokinančiam uždaviniui, per kurį jie turėjo mokinti visas tautas; tai jiems gelbės dabar suteiktoji dovana, per kurią jiems liko atverta Dievo žodžio prasmė ir įteikta šventosios Dvasios kalba. Bet ir ganytojiškam savo Bažnyčios uždaviniui tą vakarą Viešpats suteikė nepalyginamai didžią dovaną. Jis tarė apaštalams: „Ramybė teesie su jumis! Kaip Tėvas mane siuntė, taip ir aš jus siunčiu“. Jis kvėpė į juos, sakydamas: „Imkite šventąją Dvasią! Kam nuodėmes. atleisite, tam jos atleistos, ir kam sulaikysite, jos sulaikytos“. Šventoji Dvasia yra kiekvienos bažnytinės valdžios nešėja ir teikėja, visų dovanų dalintoja. Ji yra suteikta apaštalams; o tai visai gražiai yra simbolizuota tuo, kad Išganytojas kvėpia į savo apaštalus. Nes šventoji Dvasia yra gyvenimo kvėpimas Dievybėj, Tėvo ir Sūnaus meilės kvėpimas. Taip tat Viešpats suteikia savo apaštalams valdžią atleisti nuodėmes, kuri yra dalis kunigiškos valdžios, ir tuo įsteigia Atgailos sakramentą (Trident, sess. 14, c. 1, can. 3).

Apaštalus Viešpats padaro teisėjais savo vietoje su tikrai dieviška, neribota valdžia viso pasaulio paguodai ir ramybei. Vargu bėra kitas sakramentas, kurs būtų įsteigtas taip meilingose ir guodžiančiose aplinkybėse, kaip tas Atgailos sakramentas, įsteigtas, pirmąkart Išganytojui atsilankius, Velykų vakarą, kada Jis pa-

rodo apaštalams savo šventas žaizdas, linki jiems ramybės, kvėpia į juos Dievybės gyvenimo ir meilės kvėpimu, šventąja Dvasia, kuri yra Dievo gerumas, meilė bei saldybė ir nuodėmių atleidimas. Ta tildanti ramybė ir paguoda, kurios lydėjo to sakramento įsteigimą, nuolat dar tebedvelkia džiaugsmu ir ramybe, kurios taip dažnai lydi nuodėmių atleidimą, pripildydamos tikinčiųjų širdis. Tas pasirodymas yra lyg velykinis Išganytojo sveikinimas, kuriuo Jis sveikina visą pasaulį.

Tą Velykų dieną pasirodymo metu iš apaštalų trūko tik šv. Tomo. Kada jis atėjo ir iš jų išgirdo, jog Viešpats atsikėlė, jiems pasirodė, ir jie Jį regėjo, jis nenorėjo to tikėti (Jon. 20, 24—29). „Jei nepamatysiu“ taip jis sakė: „Jo rankose vinių perdūrimų, neįdėsiu savo piršto į vinių vietą ir neįdėsiu savo rankos į šoną, netikėsiu!“ Be abejo, tuose žodžiuose yra nemaža užsispyrimo, trūkumas pagarbos kitų apaštalų, negerbimas ir trūkumas tikėjimo pačiu Išganytoju, nes Tomas pats nustato sąlygas, kuriose tenori tikėti. Nepaisant to, apaštalas buvo Viešpačiui atsidavęs ir pasiryžęs pasiaukoti (Jon. 11, 16). Paskutiniųjų dienų baimė ir liūdesys galėjo jį padaryti bent kiek baikštų ir keistą. — Kaip tad Viešpats atitaisė apaštalą? Po aštuonių dienų Viešpats vėl pasirodė mokiniams, besant jų tarpe ir Tomui. „Ramybė teesie jums“, tarė Jis, kaip paprastai. Paskui kreipės į Tomą, sakydamas: „Įdėk čia savo pirštą, matyk mano rankas, ištiesk savo ranką ir įdėk į mano šoną, ir nebebūk netikėlis, bet tikįs“. — Jis atkartojo įsakmiai žodžius, kuriuos pavartojo Tomas, pažymėti, kad Jis viską žino, ir švelniai akina jį tikėti. Toki buvo bausmė, kurią Išganytojas užkrovė Tomui, jei, apskritai, čia gali būti kalba apie bausmę. — Tas nepaprastas Viešpaties gerumas, kurs iš ydų padaro gera ir pikta nugali geru, taip nutvėrė Tomą, jog jis tuoj padarė graudų tikėjimo ir meilės išpažinimą: „Mano Viešpats ir mano Dievas!“ Taip Tomas buvo visai išgydytas nuo savo ydų ir galingai paakintas į visa, kas gera. O ir kitiems apaštalams pasirodymas turėjo padaryti panašaus įspūdžio. Bet tam pasirodyme Viešpats neužmiršo taip pat nė mūsų: „Kadangi mane matei, Tomai, tu įtikėjai; palaiminti, kurie nematė ir tikėjo“. Tuo Jėzus sustiprino tikėjimą ne tik Tomo, bet mūsų visų. Mūsų visų netikėjimas buvo išgydytas Tome. Taigi, manymas, būk apaštalai per greitai įtikėję, neturi pamato. Del to kaip priduoda širdies tai, kad Išganytojas ypač tuos garsina esant palaimintus, kurie tiki, nors ir nematė! — Iš to, kaip ir iš praėjusiųjų pasirodymų, galima matyti, kad penkias kryžiavimo

žaizdas Viešpats norėjo pasilikti net nuskaistintam savo kūne. Jos liko amžinu paminklu Jo nugalėjimo, nes savo atsikėlimu Jėzus nuveikė mirtį ir pragarą; tos žaizdos liko Jo kūno papuošimu, nes jos blizga dvasiškai meile, o, gal būt, taip pat regimai leidžia švelnių šviesių spindulių; jos liko neužginčijamu Jo mūsų meilės įrodymu, nes Jis mus įrašė į savo rankas ir į savo širdį (Iz. 49, 16); jomis Jis kelia mūsų dvasią ir viltį. Be to, šventosios žaizdos duoda ypatingos svarbos Jo prašymams už mus pas Tėvą. Galop, paskučiausioj teismo dienoj tos žaizdos išgėdins ir pažemins Kristaus priešus. Todėl teisingai šventosios žaizdos yra Kristaus šarvaženkliai ir ginklai, kaip jas vadindavo tikįs viduramžis.

Pasirodymas pas Genezareto jūrą. Pirmenybės suteikimas Petrui.

Jau pirmuosiuose pasirodymuose Viešpats liepė apaštalams eit į Galilėją. Jie iš tikro nuėjo į Galilėją, ir ten pasirodė jiems Išganytojas prie Genezareto ežero. Tai yra pirmasis pasirodymas Galilėjoj ir a n t r a s i s po atsikėlimo, esant daugeliui apaštalų. Pasirodymas paliai Genezareto jūrą buvo svarbus visiems apaštalams, bet ypač Petrui (Jon. 21, 1—23).

Kadangi Viešpats, regis, bent kiek užtruko, Petras, kad negaišintų veltui laiko, išsirengė žvejoti į jūrą; į tą žvejonę jis pakvietė kitų apaštalų, Tomą, Natanaėlį, du Zebedėjo sūnus, ir dar du kitus mokinius. Bet per visą naktį jie nesugavo nieko. Beaušt ant, netikėtai stojo Viešpats ant kranto ir, nesiduodamas jiems pažinti, šaukė į juos, ar jie turi ko nors valgyti. Jie atsakė neigiamai. Tada Jis liepė jiems įleisti tinklą dešinėje laivo, tada jie bent kiek sugausią. Jie tai padarė ir, iš tikro, sugavo tokią nuostabią daugybę žuvų (buvo viso 153 didelės žuvys), jog vargiai bepajėgė traukti tinklą. Tuojau Jonas pažino Jėzų ir pasakė, kad tai—Viešpats. Tai išgirdęs, Petras paskubomis užsimetė apatinį rūbą ir taip šoko į vandenį ir nuplaukė apie du šimtus uolekčių prie kranto pas Viešpatį, o tuo tarpu kiti apaštalai, traukdami tinklą, sekė juo laivais. Krante rado jau berusenančias žarijas, bekepamą žuvį ir padėtą duoną. Viešpats liepė jiems atnešti sugautųjų žuvų ir parengti valgio. Pats Jėzus paėmė duoną ir žuvis ir padalino apaštalams. Taip jie valgė bičiuliškus pusryčius ir, nors visi buvo tikri, kad tai Viešpats yra, niekam neatėjo į galvą paklausti Jį, kas Jis toks yra. Jie, tur būt, jautėsi nukelti į tą laiką, kada Išganytojas taip pat buvo parengęs jiems

gausią žvejonę, ir savaime, ypač Petrui, turėjo prisiminti Viešpaties žodžiai: „Nuo šio laiko tu jau žmones žvejosi“. Mokytojas tų savo žodžių neatsiėmė, taip pat ir garbingam gyvenime Jis juos patikrina iš naujo šiandieniniu stebuklu. Jis pasirodo pats, Jis pareiškia savo norą valgyti, Jis pasako, kaip apaštalai turi įleisti savo tinklą; Jis veda žuvis į tinklą ir padaro, kad šis neplyšta, nepaisant didžios jų daugybės. O vargą ir klusnumą Jis atlygina valgiu, kurs vėl yra simbolis amžinosios laimės, kur didis apaštalų užmokesnis bus išgelbėtosios žmonių sielos ir Viešpaties buvimas jų tarpe.

Po bičiuliškų pusryčių sekė pilna šventimo scena. Viešpats iškilmingai tarė Simonui Petrui: „Jono sūnau, Simonai, ar myli mane labiau, kaip šitie“ — „Taip, Viešpatie“, atsiliepė Petras: „Tu žinai, kad aš Tave myliu“. O Jėzus atsakė: „Ganyk mano avinėlius“. Dar kartą Viešpats klausė: „Jono sūnau, Simonai, ar myli mane?“ — „Taip, Viešpatie, Tu žinai, kad aš myliu Tave“, o į tai Viešpats atsakė: „Ganyk mano avis“. Ir trečią kartą kreipėsi Jėzus į Petrą, klausdamas: „Jono sūnau, Simonai, ar myli mane?“ Nuliūdo Petras, kad Viešpats jį, pakartodamas, klausia, ir tarė: „Viešpatie, Tu visa žinai; Tu žinai, kad aš Tave myliu!“ Į tai atsakė Viešpats: „Ganyk mano avis. Iš tikrųjų, sakau tau, kada buvai jaunesnis, susijuosdavai ir vaikščiojai, kur norėjai; o pasenęs tu ištiesi savo rankas, kitas sujuos tave ir ves, kur tu nenori“.

Toks yra galutinis pirmenybės įsteigimas ir jos įteikimas Petrui, kuriam lig šiol tai buvo tik pažadėta. Viešpats turi karalystę, o ta karalystė yra Jo Bažnyčia; kaipo tikras geras Ganytojas, Jis turi kaimenę, o tos kaimenės avinėliai yra tikintieji, kurie laikosi Viešpaties. Dabar vienas apaštalas, ir tai ne kas kitas, kaip Petras, bus Jo vietininku. Jis turi vadovauti ir valdyti avis ir avinėlius, mokinančią ir mokinamąją Bažnyčią. Šventojo Rašto prasme (II Kar. 5, 2; Ps. 22, 1, ss; 77, 71; Mat. 2, 6) ganymo vaizde yra išreikštas ne mažesnis dalykas, kaip visa mokinamoji, valdomoji ir baudžiamoji valdžia ant visos Bažnyčios. Kuo yra karalius, kaipo tautos ganytojas savo tautai, tuo turi būti Petras Bažnyčiai; bet toli gražu aukštesniam laipsny šv. Petro valdžios pilnybė atstovauja Dievo valdžiai, negu kiekviena kita kuri žemiška valdžia. Petras tikrai yra Kristaus vietininkas, Jo pavaduotojas čia žemėj. Bet, suteikdamas Petrui pirmenybę, Išganytojas primygdamas reikalauja iš jo meilės, didžios ir pasižeminusios meilės. Tą prasmę turi tris kartus pakartotas Išganytojo klausimas Petrui, ar jis Jį myli ir ar myli labiau, kaip kiti apaštalai; regimai, Viešpats turi mintyj paskubą ir

išdidumą, su kokiu Petras užtikrino savo meilę ir ištikimybę prieš Jo kančią (Mork. 14, 29), ir Petro trigubą išsigynimą. Kuklus Petro atsakymas įrodo, kad dabar jo meilė tikrai yra pasižeminusi, ir todėl Viešpats galėjo jam patikėti orybę. Pasižeminime ir meilėj jis gali vykdyti valdžią krikščionišku ir naudingu būdu, o kitaip viskas eis į pražūtį (Luk. 22, 24—27). Į tai Viešpats atvedė Petrą išmintingu auklėjimu, ir dabar Bažnyčia turi jame vyriausią galvą pagal Dievo širdį. — Pirmenybės įteikimą Išganytas apvainikuoja, pranešdamas Petro paguodai, kad jis Jo ir Jo avių meilę apvainikuos kankinio mirtimi ir nugalėjimo ištverme amžiaus silpnybėj, kada, kaipo vyras, bus silpnas. Taip Petras buvo vispusiškai paguostas.

Iškilmingai kėlėsi Išganytojas ir pašaukė Petrą, kad jis Juo sektų, ko nebuvo suteikta jokiam kitam apaštalui, būtent, valdžios pilnybėj ir kryžiaus mirtyj. Tas Viešpaties pašaukimas davė Petrui progos rūpestingai pasiteirauti apie šv. Jono gyvenimo likimą, kurs nekviestas atsikėlė ir sekė Viešpačiu. „Taip (jei) aš noriu, kad jis (taip) pasiliktų, iki ateisiu, (tai) kas tau rūpi? Tu sek manim!“ — toks buvo Viešpaties atsakymas. Jonas turėjo likti nepaliestas kankinio mirties, kol ateis Viešpats jo paimti. Šv. Jonas pastebi, kad tų žodžių nereikia suprasti taip, būk jis apskritai nemirsiąs, bet tik, kad jis nebaigsiąs savo gyvenimo kankinio mirtimi. O Petrą Viešpats perspėja netyrinėti apie ypatingą Jono bei kito kurio pašaukimą, bet rūpintis savo Viešpatim sekti sau tekusiam pašaukime. Teikti ypatingų dovanų yra Viešpaties dalykas. Kiekvienas myli Viešpatį ir yra ypatingu būdu Jo mylimas. Jonas gavo ypatingą privilegiją, būtent, pasitikimą Viešpaties palankumą; o Petras bus pažymėtas aukštesnėmis valdiškomis privilegijomis, apsisvarstymu, drąsa, veiklumo galybe, o taip pat ir viršininko valdžia ant visos Bažnyčios. — Paslaptis apreiškia ištikimą ir neišsemiamą Viešpaties gerumą bei meilę savo apaštalų, o ypač Petro; toliau, nenuilstamą Jėzaus veiklumą Bažnyčios naudai, ypač įsteigiant ir įteikiant Petrui pirmenybę; tuo įsteigimu lieka papamatuota ir apvainikuota Bažnyčia.

Pasirodymas kalne.

Toliau sekė didis pasirodymas kalne (Mat. 28, 16—20; Mork. 16, 15—18; I Kor. 15, 6), tur būt, paskutinis Galilėjoj ir paskutinis prieš įžengiant Viešpačiui į dangų. Pagal pranašavimus (Iz. 9, 1; Mat. 4, 15), Galilėja buvo Viešpaties mokinimo ir stebuklų vyriausia regykla; didesnės apaštalų dalies tenai buvo tėviškė; tenai Viešpats pradėjo savo Bažnyčios statymą, tenai Jis jį pabaigė, įsteigdamas pirmenybę ir galutinai pasiųsdamas apaštalus kurti Bažnyčios visam pasaulyj. Kalnas, kur pasirodymas įvyko, gal būt, buvo Taboro arba Aštuonių Palaiminimų kalnas. Jei tas pasirodymas yra tas pats, kurį mini šv. Povilas (1 Kor. 15, 6), tai tenai buvo susirinkę apaštalai, mokiniai ir didis tikinčiųjų skaičius, kuris siekė penkis šimtus; tai buvo labai kilnus ir puikus pasirodymas, visai pritinkąs didžiai reikšmei ir, be abejo, tas pats, kurį Viešpats apaštalams buvo ypatingai prižadėjęs. Kai dėl susirinkusiųjų nusistatymo, kai kurie „Jį pagarbino“—tur būt, apaštalai, nes jiems Viešpats buvo kelissyk pasirodęs; bet „kai kurie abejojo“—tur būt, tie, kurie Viešpaties dar nebuvo matę garbingame kūne.

Pasirodymo reikšmė glūdi tame, kad Viešpats, įkūręs Bažnyčią ir suskirstęs ją į klausančią, arba šiaip jau tikinčiųjų Bažnyčią, ir į mokinančią Bažnyčią, kurios atstovai buvo apaštalai, 'tiems apaštalams dar kartą iškilmingai suteikia galią bei valdžios pilnybę, ją patikrina ir duoda jiems įsakymą vykdyti tą valdžią visame pasaulyj. Tad stojo Išganytojas apaštalų ir mokinių tarpe ir tarė: „Man duota visa valdžia danguje ir žemėje“. Tais žodžiais Viešpats patikrina valdžios teisėtumą ir įgaliojimą ją vykdyti, nurodydamas į jos kilmę ir prigimtį. Tai yra tiesiog Jo paties valdžia, kurią Jis turi, kaipo Dievo Sūnus ir pasaulio Sutvėrėjas (Jon. 1, 10), kurią Jis, kaipo Dievas-Žmogus (Kol. 1, 15), sau pelnė (Žyd. 2, 9 ss) ir nusipirko (1 Petr. 1, 18 s) savo mirtimi. Tą valdžią Jis turi visą, taigi, mokytojo, kunigo, karaliaus ir teisėjo valdžią visose Dievo viešpatavimo ribose; Jis ją turi ne tik sau, bet ją gali suteikti, kam ir kaip tinkamas. Tie patys įgaliojimo titulai tarnauja ir tiems, kuriems ta valdžia tenka. Tą tat valdžią su visu jos teisėtumu ir pilnumu įteikia Jis apaštalams, sakydamas: „Eikite tat ir mokinkite visas tautas (darykite jas mokiniais), krikštydami juos (įkūnykite jas į mano karalystę) ir mokindami juos laikyti visa, ką tik esu jums įsakęs“. Taigi, ta valdžia yra toki, kokią turi pats Kristus, mokytojiška, kunigiška ir ganytojiška valdžia, t. y. valdžia Dievo karalystę

kurti, palaikyti, valdyti ir platinti; kiekvienam suteiktas tam tikras saikas, šv. Petrui vadovaujant. Ir ta valdžia, kaip ją turi Kristus, apima visą pasaulį, visas tautas, visą žmonių giminę ir tai visada, kol tęsis dabartinė išganymo tvarka, iki pasaulio galo. Ji siekia iki amžinybės ir visiškai yra nepriklausoma jokios žemiškos arba laikinės valdžios bei galybės. Tuo buvo nubrėžtos Dievo karalystės linijos bei ribos, nugriauta buvo siena, skyrusi tautas, nugriauta net ta, kuri skyrė dangų ir žemę. Dangus ir žemė tėra dvi tos pačios karalystės provincijos. Įteikdamas apaštalams valdžią, Viešpats užkrauna jiems taip pat pareigą ją vykdyti, o visiems žmonėms įsako tai valdžiai pasiduoti. Niekas nėra išimtas ar laisvas priešais Dievo karalystę. Todėl Jis sako: „Eikite, mokinkite, krikštykite“. Išganytojas baigia žodžiais: „Kas įtikės ir bus pakrikštytas, tas bus išganytas, o kas neįtikės, bus pasmerktas. Tuos, kurie tikės, lydės tokie stebuklai: mano vardu jie išvarinės velnius, kalbės naujomis kalbomis, ims žalčius, ir, jei ką mirtinga gertų, tai jiems nekenks; jie dės rankas ant ligonių — ir tie pasveiks. Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigai“. Nurodydamas bausmę ir atlyginimą, Jėzus sustiprina įgaliojimą: bausmė, amžina bausmė tiems, kurie neklauso Bažnyčios mokinimo, jos kunigiškos ir ganytojiškos valdžios; bet atlyginimas, nepaprasta ir dieviška pagalba tiems, kurie tiki ir tikėjimą skelbia; tikintiems ir tikėjimo skelbėjams Jis prižada taip vadinamas malonių dovanas, kurių iš tikro Bažnyčioj niekad netrūko, patikrinti ir įrodyti, kad Išganytojas visumet yra savo Bažnyčioj, kol ji pereis iš kariaujančios padėties į trijumfuojančią. Kitais žodžiais sakant, Išganytojas čia pažymi apaštališkos valdžios šaltinį, tikrumą, prigimtį, dalyką ir veikimo sėkmingumą.

Kokius svarbius dalykus čia Išganytojas įvykdo! Jis įsteigia Krikšto sakramentą, kaipo duris, įpilietinimą į Bažnyčią; Krikšto formulėj aiškiai ir trumpai Jis apreiškia švenčiausiosios Trejybės paslaptį, kaipo viso apreiškimo paskutinįjį akmenį ir vainiką; Jis iškilmingai patikrina ir paskelbia dievišką Bažnyčios autoritetą ir jos nepriklausomumą bet kokios pasaulinės valdžios ir Bažnyčios veikimui prispaudžia antspaudą—antprigimtinių jėgų palaimą bei nuolat tveriantį pasisekimą. Viskas toj paslaptyj yra svarbu ir kilnu. Nieko garbingesnio nebegalima pasakyti apie Bažnyčią. Žodžiai, čia pasakytieji, yra, kaip kadaise laiminantieji žodžiai, pabaiga tvėrimo (Prad. 1, 28), yra Bažnyčios sėkmingumo ir neišsemiamos, nuolat sėkmingos jos gyvenimo ir veiklumo galios paslaptis. Jais yra pridė-

tas antspaudas Bažnyčios plėtimos stebuklui, jais padaryta tverianti jos atsparumo ir nugalėjimo jėga. Jai nieko kito nebereikia, kaip tik eiti, darbuotis, plisti, nugalėti ir viską pripildyti palaimos.

Išganytojo dieviškasis gyvenimas žemėje po Jo atsikėlimo siekia ligi šių dienų. Jis yra tikrai garbingas ir dieviškas, visai laisvas nuo bet kokių žemiškų gyvenimo sąlygų, pilnas galybės, kurią Viešpats turi ant savo kūno ir gamtos; tai yra garbingas, dieviškas gyvenimas jo veikimo atžvilgiu, nes Jis stato ir pabaigia savo Bažnyčią, patikrindamas tikėjimą į atsikėlimą ir į Švenčiausiąją Trejybę, įsteigdamas Krikšto ir Atgailos sakramentus, įsteigdamas malonių dovanas, pirmenybę ir, galop, suteikdamas pilną valdžios įgaliojimą ir užtikrindamas nuolatinę savo dievišką pagalbą bei globą; tai yra garbingas, dieviškas gyvenimas dėl to, kad Viešpats taip daug rodo maloningumo, gerumo ir meilės apaštalams ir visiems tikintiems, kuriuos Jis po audringos kančių nakties vėl surenka, guodžia, drąsina ir nepalieka jų, kol pastatys jiems savo išrinktą ganytoją pagal savo širdį. Iš tikro, Jis yra gerasis mūsų sielų Ganytojas!

2. Naujas dieviškasis gyvenimas danguje.

Jėzaus į dangų žengimas.

Žemiškasis Išganytojo gyvenimas baigiasi žengimu į dangų. Jis yra paskutinė žemiškojo gyvenimo paslaptis ir pirmoji dangiškojo. Su juo Viešpaties garbė pasiekia aukščiausią laipsnį (Luk. 24, 46-52; Mork. 16, 19; Apd. 1, 4—12).

Išganytojas norėjo žengt į dangų ir įeit į savo karalystę Dovido sosto mieste (Ps. 109, 2; Mik. 4, 7; Luk. 1, 32). Todėl Jis pasiuntė mokinius į Jeruzalę. Tenai dar pagal žemišką paprotį valgė su saviškiais bičiuliškai ir davė jiems paskutinių savo nurodymų. „Taip parašyta ir taip turėjo Kristus kentėti, ir trečioje dienoje keltis iš numirusių. Reikia skelbti Jo vardu atgaila ir nuodėmių atleidimas tarp visų tautų, pradedant nuo Jeruzalės. Jūs gi esate tų dalykų liudytojai. Aš atsiųsiu ant jūsų, kas mano Tėvo prižadėta (šventąją Dvasią). Pasilikite mieste, iki jūs būsite apvilkti galybe iš aukštybės“. Pats į dangų žengimas neturėjo įvykti mieste, nei minios akivaizdoje, nes taip pat ir ta paslaptis nebepriklauso paprastam žemės gyvenimui. Tad Jėzus išsivedė mokinius Betanijos kryptim į Alyvų kalną. Tenai, kur Jis pradėjo savo kančią ir kur, gal būt, kada nors ateis į teismą (Apd, 1, 11), norėjo Jis įžengt į dangų. Ten, regis, beeinant, mokiniai paklausė apie laiką, dabar ar kada turi pasireikšti Mesijo karalystė. „Ne jūsų dalykas“, atsakė Jis: „žinoti laikus ar valandas, kurias Dievas nustatė savo valdžia. Bet, kaip tik šventoji Dvasia ant jūsų ateis, jūs gausite galios ir būsite mano liudytojai Jeruzalėje, visoje Judėjoje, Samarijoje ir iki žemės pakraščių“. Tuo Išganytojas gana nurodo, o taip pat ir pas pranašus yra parašyta (Iz. 44, 3; Jer. 31, 33), kad, nužengus šventajai Dvasiai, prasidės Dieyo karalystė garbingu apaštalų liudijimu, ir tuo Jis jiems atidengia kilnų reginį į Bažnyčios ateitį. Nuėjęs į kalną, atsisveikinimui palaimino Jis savuosius, kaip vyriausiasis kunigas, galingomis malonėmis, kaip kadaise Jokūbas

laimino savo sūnus (Prad. skirs. 49); tada visų esančiųjų akivaizdoj iš lengvo Jis pakilo sava dieviškai-žmogiška jėga ir su didžios galybės bei garbės ženklais, kaip tai tiko Dievo Sūnui, kilo aukštyn, kas kartą šviesesnis, kol debesys, tur būt, koks nors gražus oro reiškinys, paslėpė Jį nuo mokinių akių; lydimas nesuskaitomų Senosios Sandoros būrių ir dangiškų galybių, įvestas Jis yra į neapsakomą garbės, džiaugsmo ir galybės karalystę, kur užėmė vietą šalia Tėvo ir šventosios Dvasios, kad su jais viešpatautų per amžius, kaip Karalius ir Dievo Sūnus. Garbė ir grožis, kurs iš viršaus ir regimai apsiautė bekylantį aukštyn Viešpaties Asmenį, buvo taip didis ir taip džiuginąs akį bei širdį, jog apaštalai, užuot liūdėję ir skundęsi dėl mieliausio jo Mokytojo išėjimo, džiaugėsi ir negalėjo atsižiūrėti Viešpačiu, kol pasirodė du angelai baltais rūbais, kurie jiems tarė: „Vyrai galilėjiečiai, ko jūs stovite, žiūrėdami į dangų? Tas Jėzus, kurs paimtas nuo jūsų į dangų, taip pat ateis, kaip matėte Jį einantį į dangų“. Taigi, į dangų žengimo garbė turėjo būti taip kilni, kaip bus kilnus Jėzaus atėjimas, kaipo pasaulio Teisėjo: „su didele galybe ir didenybe dangaus debesyse“ (Mat 25, 31;Luk. 21,27). Džiaugsmingai sugraudinti ir garbindami Viešpatį, sugrįžo apaštalai atgal į miestą.

Toki buvo Jėzaus kelionės žemėj pabaiga, toki ir turėjo būti. Ji turėjo baigtis žengimu į dangų. Jėzus pats juk buvo kalbėjęs apie į dangų žengimą (Jon. 1, 18; 16, 28; 20, 17). Niekas čia žemėj neturi pastovios gyvenimo vietos, nes žemė tėra prisirengimo vieta, o ne tikslas. Juo mažiau ji tegalėjo būti Dievo-Žmogaus tikslas. Kaipo Dievas, Jis niekad neapleido dangaus; kaipo Dievas-Žmogus, Jis turėjo teisę į dangų ir turėjo į jį įžengti, kad pabaigtų savo garbę dangaus džiaugsmu ir grožiu; tačiau tai buvo daugiau tik priedas, nes esminė garbė Jėzui jau buvo suteikta, atsikeliant iš numirusių. Per dangų ir žengimą į dangų garbės pilnybė liko pabaigta. — Taip pat ir iš mūsų pusės buvo reikalo, dėl kurio Viešpats turėjo žengti į dangų. Jėzus pabaigė savo darbą, Bažnyčios statymą, ir tuo pabaigė savo regimąjį veikimą žemėj. O, išeidamas pas Tėvą, Jis gamino brangių turtų tikėjimo gyvenimui (Jon. 16, 10; 20, 29), galingai sustiprino mūsų viltį dėl to, kad paėmė mums dangų (Jon. 14, 2. 3) ir skatino mūsų meilę kilniomis dovanomis, kurias teikėsi atsiųsti mums iš dangaus (Ps. 67, 19), ypač šventąją Dvasią. Šventoji Dvasia yra pati meilė, Ji pila meilės į mūsų širdis; bet niekad Ji nebūtų atėjusi, lygiai kaip ir dangus mums būtų pasilikęs už-

daras (Efez. 4, 8), kad Viešpats nebūtų žengęs į dangų. Tad Viešpaties į dangų žengimas ne tik yra garbė mūsų prigimčiai, nes tas žengimas paaukštino ją Kristuje, pakėlė ją viršum visų dangaus tvarkos eilių į dievišką garbę (Efez. 1, 21), bet taip pat tas žengimas yra išganymo šaltinis, nes jis stiprina ir kelia mūsų dorą gyvenimą ir pastato Išganytoją arti Tėvo, kaipo mūsų Tarpininką (Žyd. 7, 25). Taip savo į dangų žengimu Išganytojas pagamina naują išganymo priemonę, papildo savo mokslą tikru ir drąsinančiu žvilgiu į dangų, į tą garbingą visų Dievo ir žmonių siekimų galutinį tikslą. Dievas-Žmogus nebegalėjo garbingiau pabaigti savo žemiškojo gyvenimo, kaip žengdamas į dangų.

Sėdi Dievo dešinėje.

Apie garbingą dievišką Dievo-Žmogaus gyvenimą danguje tėra pasakyta trumpai, bet turiningai: „Sėdi Dievo dešinėje“ (Mork. 1Ö, 19; Ps. 109, 1). Tas sėdėjimas Dievo dešinėje yra ne kas kita, kaip aukščiausios dieviškos galybės ir garbės gyvenimas, dalyvavimas ir visiškas turėjimas visos dieviškos garbės bendrai su Tėvu, kuri Išganytojui turi tekti, kaipo Dievo Sūnui. Žmogiškos prigimties atžvilgiu, tas sėdėjimas Tėvo dešinėj reiškia įpatingą Kristaus teisę, ypatingą Dievo-Žmogaus. pirmenybę ir garbės vietą prieš visus kitus kūrinius. Kada visos kitos palaimintos būtybės, net aukščiausi angelai, stovi aplink Šš. Trejybės sostą, tarnaudami, Jis turi vietą Tėvo soste ir priima dievišką garbinimą (Apr. 5, 8 s; palyg. 4, 3 ss). — Toliau, tas sėdėjimas Tėvo dešinėj yra saldžiausias atilsis ir tikriausia ramybė. Todėl yra parašyta „sėdi“ ir tuo išreiškiama Kristaus garbės karalystės ir galybės nesimainomybė bei nesugriaunamybė. Ilsisi Jis dabar po savo kelionės ir darbų ir veikia pasaulį daugiau galingais liepimais per savo tarnus. Jo sosto aukštybės nepasiekia joks priešas ir aplink Jo karalystės pamatus viešpatauja nedrumsčiama ramybė. Jo dangaus pilies vartai stovi atviri dieną ir naktį (Apr. 21, 25; Iz. 60, 11), nebėra daugiau mirties nei verksmo (Apr. 21,4). — Toliau, tas sėdėjimas Dievo dešnėj yra neriboto veiklumo gyvenimas: Kristus veikia, valdydamas savo karalystę aukštai ir žemai, veikia, kaipo viso sutvėrimo Galva, kaipo žmonių giminės Tarpininkas, kaipo Karalius, Teisėjas ir vyriausias Kunigas. Kristus yra visų Dievo veikimų pasaulyje žymiausiasis įnagis, visų malonių ir atlyginimų Tarpininkas, kiekvieno smerkiančio

teismo Vykdytojas. Kaip Mozė, stovėdamas Raudonųjų jūrų krante, tvarkė bei vadovavo savo tautai, einant jai per vandenų gelmes, taip Kristus iš dangaus aukštybių vadovauja savo Bažnyčiai, einančiai per laiko istorijos bangas, jo rankoj susieina pasaulio valdymo, siūlai, Jis kreipia bei vadovauja tautų ir atskirų žmonių likimus, ir joks mirtingasis neištrūksta iš Jo valdžios. — Galop, sėdėjimas Tėvo dešinėj yra galingo nugalėjimo ir nuostabaus pasisekimo gyvenimas. Jis valdo, kaipo Dievas. Jo galybė veikia visur, bet nepastebima; ji neverčia nieko, o viskas jai tarnauja; didžiausia kūrinių laisvė ir piktas jos sunaudojimas įsipina ataudu į jos planus. Su ramybe ir dievišku džiaugsmu žiūri Jis iš savo sosto į kylančius, besiskubinančius ir žlungančius pasaulio nuotykius, ir jų bėgimas džiugina Dievo miestą (Ps. 45, 5); kad ir kažin kaip jie veiktų nesuvaldomai ir nepalankiai, tačiau jie vykdo Jo valią Tėvo garbei ir išrinktųjų išganymui, vykdo per visus pasaulio laikus, iki pakils ir suduš papaskutinė banga; tada Kristus ateis į pasaulio teismą, įvykdys perskyrimą ir padės viską prie savo Tėvo kojų (I Kor. 15, 28). Tame pilname ramybės ir garbės Kristaus viešpatavimo gyvenime dalyvausim ir mes pagal šios žemės gyvenimo darbus ir kovas. Dangus su savo garbe bei džiaugsmais ir jų amžinybe yra blizgančioji Kristaus karalystės pusė, o tuo tarpu Bažnyčia čia žemėj vaizduoja kietą kovos ir vargų darbą. Bet išdava yra tikra, garbinga ir amžina.

Iškilmingas vakaras prieš Sekminių šventę.

Artimiausiasis ir geriausiasis liudijimas, kad Kristus viešpatauja ir sėdi Dievo dešinėj, yra šventosios Dvasios atsiuntimas, kurios apaštalai, pagal Viešpaties liepimą (Luk. 24, 49; Apd. 1, 4), turėjo laukti Jeruzalėj ir rengtis Ją priimti. Visa, ką Raštas apie apaštalus tomis dienomis pasakoja, rodo tą rengimąsi (Apd. 1, 13—26; Luk. 24, 53). Tos dienos yra gražus, iškilmingas vakaras prieš; šventas Sekmines. Apaštalai sugrįžo į aukštąjį miestą, į vakrienės salę ir susirinko aukštesniajam jos gyvenime. Tai buvo vieta, pašvęsta gausingais paskutinių dienų atsiminimais, brangi jiems, pirmoji krikščioniškoji bažnyčia. Tenai jie pasiliko nuolat ir „vienaširdžiai maldoj“ draug su kitais mokiniais, su Marija Jėzaus Motina ir kitomis šventomis moterimis. Jie meldėsi vakarienės salėj ir šventykloj. Kaip Senoji Sandora nuolatine mal-

da rengėsi Atpirkėjo atėjimui, taip mažutė krikščionių bendrija Siono kaine turėjo savo malda nutraukti ant žemės šventąją Dvasią. Juk ta bendrija atstovavo visam pasauliui. — Ypatingas to rengimos įvykis buvo apaštalų kolegijos papildymas, išrenkant šv. Motiejų į apaštalus. Mat, prieš ateisiant šventajai Dvasiai, turėjo būti pilnas apaštalų skaičius, kurių turėjo būti dvylika, taip norint Dievui ir simbolizuojant tą skaičių dvylikai Izraeliaus patriarchų. Rinkimas buvo lieptas šv. Petro, kurs jau čia pasirodo veikiąs, kaip vyriausiasis Bažnyčios Ganytojas. Turėdamas Rašto supratimo dovaną, jis pirmiausia nurodo, kaip liūdnas Judo galas jau buvo praneštas Rašte, ir jog yra Dievo valia, kad kitas užimtų jo vietą. Toliau, jis nustatė sąlygas, kas gali būti išrinktas, būtent, vyras, kurs pats būtų matęs Jėzų mokinant ir veikiant iš pat pradžių iki galo, nes apaštalybės esmė yra liudijimas apie' įvykusius faktus. Pastatyta du kandidatai: Barsabas ir Motiejus; vieno jų išrinkimą po karštos maldos turėjo nuspręsti burtas. Iš urnos liko ištrauktas burtas, skiriąs Motiejų į apaštalus. Rinkimas per Dievo teismą turėjo savo pirmataką jau Senojoj Sandoroj (Luk. 1, 9; Skait. 17, 2 ss; I Kar. 10, 20) ir čia, nors nepaprastas, tačiau buvo pateisinamas aplinkybe, kad reikalas buvo rinkimas į apaštalus, kurs savo prigimtim yra nepaprastas uždavinys, taip jog ir visų kitų apaštalų pašaukimas, kaip vėliau ir paties šv. Povilo (Gal. 1, 1) išėjo stačiai iš Kristaus. Dabar padarytas paskutinis prisirengimas šventosios Dvasios atėjimui.

Šventosios Dvasios atsiuntimas.

Šventosios Dvasios nužengimas įvyko dešimtąją dieną po Viešpaties į dangų žengimo ir dvidešimtąją dieną po atsikėlimo, kai Senojoj Sandoroj buvo švenčiama padėkos šventė už kviečių piūtį (Iš. 34, 22; Kun 23, 15 ss; Atk. 16, 9), o paskiau Sinajaus kalne įstato davimo atsiminimas (Apd. 2, 1—47).

Visi buvo susirinkę vakarienės salėj; ir štai netikėtai pakilo iš dangaus ūžimas, lyg kad kylančio smarkaus vėjo, ir pripildė visus namus, kuriuose jie sėdėjo, ir kartu pasirodė ugnies liežuviai, kurie salėj nusileido ant kiekvieno apaštalo ir tikinčiojo. Visi jie pasidarė pilni šventosios Dvasios ir ėmė kalbėti visokiomis kalbomis, taip kaip šventoji Dvasia jiems davė prabilti. Tuo pačiu laiku buvo susirinkusi į miestą šventės švęsti nesuskaitoma dau-

gybė žydų ir prozelitų iš visų pasaulio kraštų; kada jie išgirdo ūžesį, apstojo namus, kuriuose buvo apaštalai, ir, didžiausiai nustebę, išgirdo apaštalus kalbant jų kalbomis. Petras išėjo į minią ir pagal šv. Raštą jiems išaiškino, kad tai yra stebuklingas ir senai žadėtas šventosios Dvasios atsiuntimas; jis skelbė tvirtai ir be baimės Jėzaus mesijanišką orybę ir Jo Dievybę, įrodinėdamas Jo darbais, stebuklais ir Jo atsikėlimu. O kai sugraudinta ir sujaudinta minia klausė, ką jie turi daryti, Petras atsakė, kad jie turi pasikrikštydinti Jėzus Kristaus vardan nuodėmėms atleisti, o tada ir jie gaus šventosios Dvasios dovaną. Ir tą vieną dieną liko pakrikštyti ir padaryti krikščionimis trys tūkstančiai žmonių. Tuo liko įkurta pirmoji krikščioniška bendrija.

Be galo svarbus ir reikšmingas yra šventosios Dvasios nužengimas. Jis yra Senosios ir Naujosios Sandoros pabaigimas ir antspaudas, nes abiem šventoji Dvasia buvo žadėta, kaipo pabaigėja. Petras labiausiai ir pažymi tą šventosios Dvasios nužengimo reikšmę (Apd. 2, 14—21). Dabar tikrai viskas yra įvykdyta. Todėl šventąją Dvasią Išganytojas pavadino „Tėvo pažadėjimu“ (Apd. 1, 4). — Toliau, Jos atėjimas yra visų paties Dievo apreiškimų, teikiamų visam pasauliui, garbingas pabaigimas ir visų malonių įstaigų patvirtinimas. Šventoji Dvasia ateina pati pasireikšti, suteikti savęs ir paimti savo žinion pasaulio nauju savo buvimo būdu. Todėl Ji ateina taip, kaip piidera Dievui, regimai, atvirai ir iškilmingai su šventais ženklais, kurie pareiškia Jos Dievybę, Jos Asmens savybes ir garbingumą. Smarkaus vėjo ūžesys rodo, kad Ji eina iš Tėvo ir Sūnaus, kaipo meilės kvėpimas; tai yra kuriančio kvėpimo, kuriuo Ji pradžioj įgyvino negyvą sutvėrimą, lyg naujas dvelkimas, ir griaustinių, kurie lydėjo Įstato davimą Sinajaus kalne, lyg atbalsis, o naujojo Įstato kilmės bei gaivinančios ir draug nugalinčios jo galios simbolis: naujas Įstatas išvaiko bei išblaško tai, kas atgyventa, ir įdiegia naujus gyvenimo diegus. O liepsna yra Dievo dvasiškumo, šventumo, skaistinančios, teisiančios ir naikinančios galios simbolis. Iš liepsnojančio erškėčių krūmo išėjo kadaise Jahvės žodis Izraeliui atpirkti iš Aigipto verguvės, o iš nužengiančių Sekminių šventėj liepsnų išsiliejo šventoji Dvasia pasauliui atnaujinti. Trečia, su šventosios Dvasios nužengimu prasideda Kristaus paaukštinimas prieš visą pasaulį. Šventosios Dvasios siuntimas yra gražiausiasis ir kilniausiasis Kristaus atpirkimo vaisius, o, iš antros pusės, pradžia Jo paaukštinimo, kurį vykdo šventoji Dvasia; Kristus pats

buvo pranešęs, kad šventoji Dvasia Jį paaukštins ir įrodys pasauliui Jį esant Dievą (Jon. 16, 8. 14). Tas didis liudijimas prasidėjo šv. Petro pamokslu ir stebuklais Sekminių šventėj (Apd. 2, 22—36) ir nuolat tebesitęsia Bažnyčioj, kurią šventoji Dvasia palaiko, veda ir gaivina, o per tai paaukština Kristų, nes įrodo Bažnyčią esant dievišką Kristaus padarą. — Galop, šventosios Dvasios nužengimas yra viešai pastebimas Mesijo karalystės prasidėjimas: įsikuria Mesijo, Dievo karalystė žemėj, kaipo vienintelė pasaulio išganymo įstaiga, kuria naudotis visų yra pareiga. Tuo lieka žydijos tvarka, senoji išganymo įstaiga, paskelbta nebeturinti vertės, o pasaulinei šėtono karalystei paskelbtas karas ir teismas. Abu dalykai įvyksta per tai, kad Petras paskelbia Krikštą Jėzaus vardan, kaipo būtiną išganymo priemonę (Apd. 2, 38), o šventosios Dvasios atėjimą paskelbia pasauliui, kaipo teismą (Apd. 2, 19. 20). O kadangi Jeruzalė buvo karališkas Mesijo miestas, apreiškimų (Iz. 60, 1), įstato ir teisės (Iz. 2, 3) vieta, todėl tenai turėjo įvykti šv. Dvasios atsiuntimas ir iš ten turėjo išeiti naujos karalystės skelbėjai (Apd. 1, 8; P,s. 109, 2). Ta Mesijo karalystė yra Bažnyčia, ir jos įvesti į gyvenimą ir veikimą nužengė šventoji Dvasia. Šiandien pirmą kartą Bažnyčia savo sąstate, kurį jai davė Kristus, vadovaujama šventosios Dvasios, išeina viešumon, šiandien pradeda veikti kilni valdžia — mokytojiška, kunigiška ir ganytojiška valdžia, kuri lig šiol glūdėjo apaštaluose lyg surišta; šiandien pasireiškia blizgančios malonių ir stebuklų dovanos (Apd. 2, 4. 17 ss. 43); šiandien pirmą kartą veikia pilna jėgos apaštališko skelbimo galia ir sėkmingumas taip daug tūkstančių atvertime ir kūrime pirmosios krikščioniškos bendrijos, kuri žiba naujo krikščioniško įstato ir dvasios kilnumu bei grožiu savo socialiame veikime ir reikšmėj (Apd. 2, 42. 44 šs). Visos tos kilnios galios liko paleistos per šventosios Dvasios nužengimą ir nuostabiai pradėjo veikti, su vėjo greitumu aplėkė pasaulį ir atnaujino žemės veidą. Kristus įkūrė ir įrengė Bažnyčią, šventoji Dvasia įvedė ją į gyvenimą ir veikimą. Ta prasme Sekminių šventė yra Bažnyčios gimino diena. Nuo tos valandos šventoji Dvasia pasiėmė Bažnyčią laikyti, jai vadovauti ir ją valdyti, kaip tai skelbė Kristus (Jon. 14, 26; 16, 13). Šventoji Dvasia nuolat palaiko Bažnyčioj tikrąjį tikėjimo mokslą, išganomą sakramentų galią ir raktų valdžios tikrąją svarbą bei teisėtumą. Jos apšarvuoti, vadovaujami ir varomi, išėjo apaštalai skelbti Kristaus mokslo visose vietose, o Viešpats veikė su jais ir stiprino jų dar-

bą lydinčiais juos stebuklais (Mork. 16, 20). Visas Bažnyčios istorijos garbingumas, visas krikščioniškas pasaulis su jo teisdavybe,. su jo moralybe, su jo išsiplėtimu mokslo ir meno atžvilgiu yra ne kas kita, kaip šventosios Dvasios nuženginio palaima. Ji yra mūsų pasaulio Bažnyčios regentas. Per Bažnyčią ji mums ypatingai vadovauja ir mus globoja, ir nesuskaitomos, begalinės yra gerybės bei geradarybės, kuriomis Ji pripildo mūsų gyvenimą.

Bet, be to viso, kuo šventoji Dvasia mums yra ir ką Ji mums atnešė, neturime užmiršti, jog šventoji Dvasia mums atsiųsta mūsų Viešpaties ir Išganytojo, Jėzaus Kristaus. Jis Ją mums prižadėjo, pelnė ir pasiuntė. Šventoji. Dvasia yra didžiausia Jo meilės dovana ir Jo dieviškas Vietininkas pas mus. Kuo Išganytojas mums yra ir ką Jis nori mums daryti, tuo Jis yra ir mums daro per šventąją Dvasią. Per Ją Jis nori būti paaukštintas mumyse Tėvo garbei, kurs mums davė Sūnų ir šventąją Dvasią.

Pabaigos žodis.

Šventosioms evangelijoms pasakojant, praėjo pro mūsų akis mūsų Viešpaties gyvenimas, Jo dorybių pavyzdys, Jo pamokinimai, Jo stebuklai, Jo įsteigimai ir prižadėjimai, viskas nušviesta Jo kilnios dieviškos asmenybės. Didi buvo lūkesčiai ir reikalavimai, kuriuos senasis pasaulis, tas visos žmonijos atstovas, Išganytojui statė, kada pamatė, jog visi jo siekimai ir pastangoms savomis jėgomis pasiekti tiesą, moralybę ir tikrą laimę skurdžiai sudužo. Tas visų dalykų Atitaisytojas turėjo įvykdyti didžias viltis, kilnius visomis kryptimis idealus.

Ar Jis tikrai įvykdė ir atsakė į visus tuos lūkesčius? Tai įrodė tolesnis laikas. Jėzus ne tik juos įvykdė, bet dar pralenkė, ką galėjo pasiekti tik Dievas. Savo mokslu, savo įstatu ir savo malonių įstaigomis Jėzus įkūrė visai naują visuomenę, Jis nugalėjo visus nacionalius priešingumus ir savo Bažnyčioj įsteigė pasaulinę karalystę, kuri aprėpia dangų ir žemę; Jis įkūrė naują, visai dievišką religiją, tiesos ir malonės religiją, o su ja visai naują kultūrą bei civilizaciją, kuri praneša visa, ką senovės pasaulis galėjo parodyti religijos sutvarkyme, teisių gerinime, moksle bei mene. Tiesos turinio ir religinių bei meno idealų pilnumą, kurį Jėzus sudėjo į savo Bažnyčią, į tą visų žmogiškų gerybių laikytoją, auklėtoją ir pabaigėją, niekad nepajėgs išsemti joki sutverta dvasia. Devynio-

lika šimtmečių, kurie nuo Įsikūnijimo praslinko, tarnavo tik tam, kad tų gerybių apstumą ir Jėzaus atėjimo palaimos gausumą pareikštų, mums įrodytų ir užtikrintų, jog Jėzus visai patenkins taip pat ir mūsų geidimus bei lūkesčius. Tą turiningą prasmę turi Jėzaus žodžiai: „Ateikite pas mane visi, o aš jus atgaivinsiu... rasite savo sieloms atilsio“ (Mat. 11, 28. 29). Didumas ir kilnumas, kuriais didžiuojas mūsų kultūra, turi savo pirmykštį pamatą Kristuje. Visas pasaulis, dangus ir žemė gyvuoja Jo atėjimo ir Jo veikimo gerybėmis. Net patys Jo priešai, kurie kovoja su Juo ir Jo padaru, tik per Jį tėra tas, kas jie mano ir dedasi esą ir pajėgią. Bet laimingi visų tų gerybių paveldėtojai esame mes, kuriuos Kristus taip maloningai per Dievo gailestingą leidimą atvedė į savo Bažnyčios karalystę.

Rašytas pirmykščias žinias ir dievišką visų gerybių Kristuje palikimo raštą turime šventajame Rašte, kurs Jėzaus gyvenimą pasakoja. O koki turi būti išvada iš viso to, kas pasakyta ir parašyta? ‘Tegu mūsų vietoj šv. Jonas padaro išvadą. Jis rašo: „Kas buvo nuo pat pradžios, ką girdėjome, ką savo akimis matėme, į ką įsižiūrėjome ir ką mūsų rankos čiupinėjo, apie gyvybės Žodį, (nes gyvybė buvo apreikšta, ir mes matėme, ir liudijame, ir skelbiame jums amžinąją gyvybę, kuri buvo pas Tėvą ir mums pasirodė), ką regėjome ir girdėjome, tai skelbiame jums, kad ir jūs turėtumėte su mumis draugystę, ir kad mūsų bendravimas būtų su Tėvu ir su Jo Sūnumi Jėzumi Kristumi“ (I Jon. 1, 1—3). Tais žodžiais Jonas įžengia į pirmąjį savo laišką, kurs teisingai yra laikomas gretimu jo Evangelijai raštu. Apaštalas čia, kaip ir kitur (Jon. 1, 14; 19, 35; 21, 24), nuostabiai griežtai ir svariai nustato bei tvirtina, kad jis pasakoja Jėzaus gyvenimo faktus, kaipo regėjęs ir girdėjęs liudytojas, kad jo liudijimas atatinka tiesą, ir kad jis duoda tą liudijimą, kad taip pat ir mes tikėtume.

Tuo tat ir mes baigsime Jėzaus gyvenimą: mes turime tikėti į Jėzaus Dievybę ir tą tikėjimą padaryti veiklų, ištikimai mylėdami ir atsiduodami, ir palaikyti jį, remdami faktais, kurie šventose Evangelijose yra papasakoti. „Taigi parašyta“, tikrina šv. Jonas: „kad tikėtumėte, jog Jėzus yra Kristus, Dievo Sūnus, ir kad, tikėdami, turėtumėte Jo vardu amžinąjį gyvenimą“ (Jon. 20, 31).

T u r i n y s .

Pusl.

Prakalba.....3.
Įvadas..... 9.
Jėzaus gyvenimo vaidykla..... 9.
Jėzaus gyvenimo istoriniai šaltiniai..... 10.
Religinė ir dorinė žmonijos padėtis prieš pat
Išganytojui ateisiant..... 13.

I. KRISTUS PRIEŠ ĮSIKŪNYSIANT.

Dievo prieglobsty.....20.
Priežadų srity..... 23.
Jėzaus gimdytojai.....27.
Šv. Jono gimimo apreiškimas ir jo prasidėjimas ..... 30.

II. LAIKINIS JĖZAUS GYVENIMAS

1. Jėzaus jaunystė.

A. Įsikūnijimas.

Kristaus gimimo apreiškimas ir Jo prasidėjimas ..... 34.

B. įsikūnijimo viešas paskelbimas

Marijos atsilankymas ..... 38.
Šv. Jono gimimas ir jaunatvė.....41.
Šv. Juozapo su Marija jungtuvės.....44.
Kristaus gimimas.....46.
Piemenys.....50.
Kristaus apipjaustymas.....52.
Jėzaus atnešimas šventyklon.....54.
Viešpaties pasirodymas..... 60.
Bernelių žudymas ir bėgimas į Aigiptą.....64.
Jėzus pasilieka šventykloj ..... 68.

C. Paslėptasis Jėzaus gyvenimas

Nazarete ..... 74.

2. Viešasis Jėzaus gyvenimas.

A. Artimesnysis prie viešojo gyvenimo prisirengimas.

Jono Krikštytojo pasirodymas ir darbai; pirmieji jo liudijimai apie Kristų..... 80.
Jėzaus krikštas..... 86.
Jėzus tyruose..... 90.
Pasiuntinybė pas Joną. Antrasis ir trečiasis Krikštytojo liudijimas apie Kristų ..... 95.
Pirmieji Jėzaus mokiniai.....99.
Vestuvės Kanoj..... 102.

B. Viešasis gyvenimas nuo pirmųjų iki antrųjų Velykų šventės.

Pirmoji Velykų šventė. Išvarymas pirklių iš šventyklos ..... 106.
Nikodemas.....110.
Jėzaus veikimas Judėjos krašte. Ketvirtasis Jono liudijimas apie, Kristų ..... 114.
Krikštytojas suimtas ir įmestas kalėjiman. Jėzus iškeliauja Oalilėjon ..... 117.
Jėzus Samarijoj..... 119.
Jėzaus ateina Galilėjon; išgydo karališko valdininko sūnų; pasirodo Nazarete ..... 123.
Jėzus apsigyvena Kafarnaume ir veikia tenai. Išvaduoja apsėstąjį.Išgydo Petro uošvę. ..... 129.
Stebuklingoji žvejonė..... 134.
Mato pašaukimas ir aiškinimas apie pasninką. ..... 141.

C. Viešasis Jėzaus gyvenimas nuo antrosios iki trečiosios Velykų šventės.

Trisdešimt aštuonerius metus sirgusio išgydymas. Ginčai apie gydymą subatoj. Varpų rinkimas ir nudžiūvusi ranka..... .....145.
Apaštalų išrinkimas..... 153.
Kalno pamokslas..... .....155.
Aštuoni palaiminimai.....156.
Apaštalų ir tikinčiųjų uždavinys ..... 162.
Išganytojo santykis su Senuoju įstatymu .....164.
Artimo meilės neigiamosios pareigos..... .....165.
Teigiamieji artimo meilės įsakymai..... .....168.
Pareigos sau patiems ..... 168.

Perspėjimas prieš netinkamus ir klaidingus mokytojus .....109.
Kalno pamokslo pabaiga.....170.
Šimtininkas iš Kafarnaumo. Jaunikaičio iš Naimo prikėlimas 171.
Jono pasiuntiniai pas Išganytoją; viešoji nusidėjėlė .....173.
Kai kurios Jėzaus mokymo ypatybės.....177.
Kai kurie Viešpaties palyginimai..... 180.
Palyginimas apie sėjėją..... 180.
Palyginimas apie piktžoles ir žvejonę.....181.
Palyginimai apie rastą lauke turtą ir brangią perlą .....183.
Jėzaus giminaičiai, audros nuraminimas, apsėstieji iš Gerazos 184.
Kraujo plūdimu sergančios moteriškės išgydymas,
Jajiro dukrelės iš numirusiųjų prikėlimas,
dviejų aklų išgydymas.....188.
Apaštalų siuntimas; Jono Krikštytojo nukirtimas ..... 191.
Trečioji Velykų šventė. Pirmasis duonos padauginimas, vaikščiojimas vandens paviršium, pamokslas Kafarnaume.....194.

D. Viešasis Jėzaus gyvenimas nuo trečiųjų Velykų iki Šėtrų šventės.

Ginčai dėl padavimų..... 203.
Išganytojas Sirofenikijoj, Dekapolyj ir Erodo Pilypo viešpatystėj.
Moteris kananietė. Kurčio-nebylio išgydymas ..... 205.
Antrasis duonos padauginimas. Perspėjimas nuo fariziejų raugo. Aklas iš Betsaidos. Petro išpažinimas ir jam pirmenybės prižadėjimas..... 207.
Išganytojas apreiškia kryžiaus paslaptį. Kančios pranašavimas Persimainymas ir nebylio išgydymas ..... 214.
Pamokymai pirmiausia apaštalams.
Šventyklos mokestis. Apaštalų ginčai dėl pirmenybės. Malonių dovanos ir apaštalų kolegija. Apie papiktinimą, apie brolišką perspėjimą, aukštasirdybė atleidžiant. Palyginimas apie karalių ir du tarnus..... 222.
Kelionė į Jeruzalę į Šėtrų šventę. Iškeliavimas iš Galilėjos į Judėją. Trys pašaukimai apaštalauti. Septyniasdešimt dviejų mokinių išrinkimas, jų išsiuntimas ir sugrįžimas ..... 230.
Palyginimas apie gailestingąjį samarijietį. Morta ir Marija ..... 238.

E. Viešasis gyvenimas nuo Padangčių šventės iki šventyklos įšventimo šventės.

Padangčių šventės dienos. Dvi Viešpaties prakalbos. Nusidėjėlė. Trečioji prakalba..... 243.
Aklas gimęs. Gerasis Ganytojas..... 255.
Pamokinimas apie maldą..... 263.

Prieštaravimų augimas.

Aklas ir nebylys apsėstas. Laiminanti moteriškė. Jonos ženklas. Baudžiamoji prakalba fariziejams. Viešas drąsus išpažinimas ..... 270.

Iš gyvenimo žemumos į apaštališkos tobulybės aukštumas.

Pamokymas apie godumą. Perdaug žemės rūpesčių. Apaštališkas neturtas, apaštalų vyriausybė. Nusistatymas už ar prieš Dievo karalystę ..... 279.
Palyginimas apie fygų medį..... 286.
Sulinkusios moteriškės išgydymas. Palyginimai apie garstyčių grūdą, apie tešlos raugą ir apie sėklą ..... 288.

F. Viešasis gyvenimas nuo šventyklos pašventimo šventės iki kančios.

Šventyklos pašventimo šventė.....291.
Veikimas Perėjoj. Išrinktųjų skaičius ir Izraeliaus atmetimas. Erodo ir fariziejųbaidymas ..... 294.
Pietaujant pas vieną fariziejų. Sergąs vandenlige. Palyginimas apie pirmąją vietą pokylyj. Patarimas šeimininkui. Palyginimas apie didžiąją vakarienę..... 296.
Išsižadėjimas — Kristaus sekimo sąlyga ..... 299.
Tarp muitininkų ir fariziejų. Palyginimai apie prarastą drachmą, prarastą avelę, paklydusį sūnų, apie neteisingą užvaizdą ir apie puotaujantį turtuolį ..... 301.
Trys apaštališkosios dorybės..... 306.
Lozoriaus iš numirusių prikėlimas..... 308.
Oficialus nutarimas nužudyti Išganytoją..... 312.
Paskutinioji kelionė į Jeruzalę. Dešimts raupuotųjų. Apie Dievo karalystės atėjimą. Palyginimas apie neteisingą teisėją ir apie besimeldžiantį fariziejų ir muitininką.....314.

Moterystės neperskiriamybė. Skaistybės luomas .....319.
Išganytojas ir vaikai..... 322.
Aiškinimas apie turtingumą ir apaštališką neturtą.
Turtingas jaunikaitis. Pamokinimas apie turtą ir
apaštališką neturtą. Darbininkai vyndaržyj ..... 324.
Kryžius artinasi. Pranešimas apie kančią. Du Zebedėjai ..... 331.
J ė r i c h e.
Aklųjų išgydymas. Zachėjus. Palyginimas apie
dešimtį minų..... 334.
Vakarienė Betanijoje..... 338.
Iškilmingas įėjimas į Jeruzalę.....341.
Fygmedžio stebuklas. ..... 344.
Antrasis šventyklos valymas ..... 340.
Paskutinis ginčas. Palyginimas apie vyndarži-
ninkus ir apie vestuvių pokylį. Mokesčio
pinigas. Sadukiejų ir fariziejų rėmimas..... 349.
Guodžią saulėlydžio spinduliai.
Našlės skatikas. Stabmeldžiai ir aukos apžadas ..... 360.
Prakalba Alyvų kalne..... 363.
Paskutiniai perspėjimai..... 369.
Viešojo Jėzaus gyvenimo pabaigos žodis ..... 372.
3. Jėzaus kančia ir mirtis.
Pranešimas apie kančią. Judas pasisiūlo aukščiau-
siajai tarybai išduoti Jėzų..... 375.
Paskutinioji vakarienė..... 377.
Įstato lieptoji passah'o vakarienė ir pasikalbėjimai ..... 379.
Kojų mazgojimas..... 383.
Švenčiausiojo Altoriaus Sakramento įsteigimas ..... 384.
Viešpaties atsisveikinimo kalba..... 387.
Aukščiausiojo kunigo malda..... 396.
Kančios paslaptys Alyvų kalne ..... 401.
Prieš žydų teismo rūmus. Religinis teismas ..... 408.
Prieš romėnų teisėją. Politinis Jėzaus procesas
ir pasmerkimas.....416.
Nutarimo įvykdymas. Jėzaus kančia ir mirtis ..... 429.
III. GARBINGASIS JĖZAUS GYVENIMAS.
1. Naujas dieviškasis gyvenimas žemėj.
Kristaus atsikėlimas ir Jo pasireiškimas..... 449.
Grabo sargai ir aukščiausioji taryba..... 452.

Viešpaties Motina. Dievobaimingosios moterys prie grabo..... 453.
Petras ir Jonas. Marija Magdalena..... 455.
Jėzus pasirodo kitoms moterims. Mokiniai iš Emauso . . 457.
Viešpaties pasireiškimas apaštalams vakarienės salėj. Tomo išpažinimas..... 459.
Pasirodymas pas Oenezareto jūrą. Pirmenybės suteikimas Petrui..... 462.
Pasirodymas kalne..... 465.

2. Naujas dieviškas gyvenimas danguje.

Jėzaus į dangų žengimas..... 468.
Sėdi Dievo dešinėje . 470.
Iškilmingas vakaras prieš Sekminių šventę .... 471.
Šventosios Dvasios atsiuntimas..... 472.
Pabaigos žodis..... 475.
Turinys.....I.